

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია
რუსთაველის სახელობის ქართული

რუსთველოლოგიური შიებანი. 1.

ვეფხისტყაოსნის ხელნაწერთა ვარიანტები

ნაკვეთი მეოთხე

გამოსაცემად მოამზადა
ივანე ლოლაშვილმა

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობა

თბილისი
1963

ამ ნაკვეთში შესული ნაკრები მასალები
პირველ ამონაწერებთან შეადარეს
ე. ბაკაშვილმა და რ. ფირცხალაიშვილმა

რედაქტორი ალ. ბარამიძე

ხელნაწერთა სამუზეუმო ფონდები

- A საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკად. კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინსტიტუტის ყოფ. საეკლესიო მუზეუმის ფონდი.
- S იმავე ინსტიტუტის ყოფ. წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების ფონდი.
- H იმავე ინსტიტუტის ყოფ. საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების ფონდი.
- Q იმავე ინსტიტუტის ახალი ფონდი.
- K ქუთაისის ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმის ხელნაწერი.
- C საქართველოს სახელმწიფო ლიტერატურული მუზეუმის ხელნაწერი.
- D იმავე მუზეუმის მეორე ხელნაწერი.
- Z საქართველოს ცენტრალური საისტორიო არქივის ხელნაწერი.
- M ლენინგრადის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის ხელნაწერი.
- W ოქსფორდის, ბოდლის ბიბლიოთეკაში, უორდროპის კოლექციაში, დაცული ხელნაწერი.
- P პარიზის ნაციონალური ბიბლიოთეკის ხელნაწერი.
- B ვ. ასლანიშვილის კუთვნილი ხელნაწერი.
- E ი. გრიშაშვილის ბიბლიოთეკაში დაცული ხელნაწერი.
- F ვეფხისტყაოსნის ვახტანგისეული გამოცემა.

ვეფხისტყაოსნის ხელნაწერთა ლიტერები

A — H 757	A' — K 383
B — H 54	B' — H 964/ა
C — H 2074	C' — S 1675/ა
D — Q 1082	D' — H 1839
E — H 599	E' — Q 483
F — S 2829	F' — S 4527
G — S 4988	G' — Q 796
H — H 2610	H' — S 1727
I — Q 261	I' — H 412
J — H 461	J' — H 783
K — S 4499	K' — S 2315
L — A 363	L' — ე. ასლანიშვილის ხელნაწერი
M — Q 779	M' — A 1123
N — S 3077	N' — H 66
O — K 205	O' — Q 799
P — S 1418	P' — S 2525
Q — K 215	Q' — C 10768/191
R — Q 930	R' — D 12904/190
S — H 3249	S' — M 48
T — W 17	T' — H 248
U — S 5006	U' — A 654
V — H 3061	V' — ი. გრიშაშვილის ხელნაწერი
X — P 10	X' — S 5207
Y — H 740	Y' — ვახტანგ VI-ის 1712 წ.
Z — W 27	გამოცემა.

დათქმული ნიშნები

მრავალწერტილი ვარიანტში ნიშნავს: ხელნაწერში აღნიშნული ადგილი მოხეულია ან არ იკითხება.

rep. სიტყვა განმეორებულია, მაგ. მინდორი rep. C, ნიშნავს: C ხელნაწერში წერია: მინდორი მინდორი.

— ხელნაწერს აკლია, მაგ. ცილობა — T, ნიშნავს: „ცილობა“ არ არის T ხელნაწერში.

~ სიტყვები გადაადგილებულია, მაგ. ძალი მომეც ~ O, ნიშნავს: O ხელნაწერში „ძალი მომეც“-ის ნაცვლად წერია: მომეც ძალი.

+ ტექსტს ემატება, მაგ. ყოველთა + მითვე G, ნიშნავს: ძირითადი ტექსტის „ყოველთა“-ს G ხელნაწერი უმატებს „მითვე“.

] ნაცვლად, მაგ. მეფისა] დიდისა JR', ნიშნავს: JR' ხელნაწერებში „მეფისა“-ს ნაცვლად ანუ მაგიერ წერია: დიდისა.

ქორწილი ტარიელისა და
ნესტან-დარეჯანისა ფრიდონისაგან

აქა ქორწილი ტარიელისა და ნესტანდარიჯანისა
ფრიდონისასა E.

1659 (1463)

მათ ქალ-ემათათვის საჯდომი დაუდგა თეთრ-მოწეული,
წითელ-ყვითლთა თვალითა შედა კეკლუცად ფრქვეული:
ავთანდილისთვის—ყვითელი და შავი ერთგან რეული;
მოვიდეს, დასხდა; მჭვრეტელი ვცან მათი სულ-დალეული.

ა. ქალ ყმისათვის J; საჯდომლად FLT; დაედგათ GVF'L'Q',
დაადგა X; საჯდომი დაედგა ~JZ; მოწეული X, მოწეული L'.

ბ. ყვითლისა GHF'L', ყვითელთა MD', ყვითელთა X; თვა-
ლითა] რეული F; ზედან DFGHIKQVZIF'G'L'Q'R'; ფრქვეული R,
ფქვეული T.

გ. ავთანდილისთვის I; ყვითელი] ზურმუხტი JKO'TG'; და შავი]
ფირუზი JK'TG', ფირუზა O; შავი] მწვანე GF'L'Q'; ერდგან DQ
A', ერთად HL; რეული] რჩეული YA'.

დ. მოვიდენ E, მოვიდენენ GHJF'L'Q', მოვიდენეს R; დასხდეს
DEGHILQVYZA'Q'R'Y', დასხდენ E, ვნახეთ J, ნახეს KOG',
ვნახე T, დასხდნენ F'L'; მჭვრეტელნი DEF'GHIJKLOQVYZA'E'
F'G'L'Q'R'Y'; ვსცან DFGIQRZD'F'L'Q'R'Y', ვიცინ X; მათი]
მათთვის GF'L'Q'; ვცან მათი] ქვრეტითა JKOTG'; სული ლეული
DFIQRVZ, სულ-დალეული LF'L'Q'; ვცან მათი სულ-დალეული]
იყვენ სულითა ლეულნი H.

1660 (1464)

მგოსნები მოდგეს, ისმოდა სმა სიმღერისა ტკბილისა;
ქორწილი ქნეს და გამრავლდა მღვწობა ღარისა ღბილისა,

ფრიდონის ჰურად კარგისა, არ მასპინძლისა წბილისა;
ნესტან-დარეჯანს უშვენის ღიმილი, ჩენა კბილისა.

ა. მგოსანი EZ, მგოსანი FGHJKLO'TYA'G'Q'; მოდგნენ J;
ისმოდეს Y'.

ბ. ჰქნეს Q; განმრავლდა BCELMND'F'L'Q', შეიქნა HKOG';
ძღნობა BDEFGHIJKLOQRVXYZG'Q'Y'; ლარისა] ლალისა LF'
L'; ლბილისა] რბილისა E, თლილისა L.

გ. კარგისა] უხვისა E; ბწილისა L'.

დ. ნესტანდარიჯანს E, ნესტანჯარს HTYA', ნესტანჯანს
J, დესტანდარეჯანს I, მას მზესა L, ნესტანდარეჯან L', ნესტან-
დარაჯანს R'; შეენის EHIJLTYA', შეშვენის FZ, ეშვენის R;
ღიმილი] სიცილი L; უშვენის ღიმილი] სიცილი შეენის GF'L'Q';
ღიმილი ჩენა] ჩენა თეთრისა RZ; ჩენა + თეთრისა EHIJLTYA';
ჩენა] თეთრის F, თეთრისა G'F'L'Q'.

1661 (1465)

შოიღეს ძღვენი უსასო ფრიდონის არ-აღქატისა,
ცხრა მარგალიტი, სიდიდით მართ ვითა კვერცხი ბატისა,
კვლა ერთი თვალი, სამსკავსო მზისა შუქ-მონამატისა,
მას წინა ღამით ძალ-ედვის მსატეარსა ხატვა ხატისა.

ა. უსახო] ურიცხვი FHKORZG', უზომო GF'L'Q', უსხო X;
ალარქატისა F, ალაქატისა I.

ბ. ცხრა] კვლავ GF'L'Q'; მარგალიტი R'; კვერცხი] კვერხი B;
ვითა კვერცხი ~ DQ.

გ. კვლავ DIJKOQR'TVXZG'R'Y', სხვა GF'L'Q'; სამგზავსო
EFHIJKORYZA', სამგზავსო VQ'Y'.

დ. ღამითა J; ძალედვა EFR, ძალედვას Y'; ძალ-ედვის+სი-
ტყვა F'L'; მსატეართა I; ხატვა--F'L'; მსატეარსა ხატვა ~ FGQ';
ხატვისა TY.

1662 (1466)

კვლა უძღვნა თვითო ფარღული, გარდასაურელი ეელისა,
მრგვლად დათლილისა თვალისა, იაკუნდისა მრთელისა;
კვლა მოაქვ ერთი ტახაკი, მძლედ საჭირავი ხელისა,
ავთანდილისთვის ღომისა ძღვენი ფრიდონის ქველისა.

ა. კვლავ DGJKOQRTVZF'G'L'Q'Y'; უძღნა X; თეთო X, თითო R'; ფარდული] ფარდული F'L', ფარხული G'; გარდასაყრელი] გარდასაგდები L; ყელისა] ყურისა F'L'Q'.

ბ. მგრგვლად FKLOVZ, მგვრგვლად GHJIG' მგრგვლივ R, გვრგვლად R'; დათლილისა] ნათალისა E, გათლილის F', გათლილისა GHIJKLORF'G'L'Q', დათლილს X; თვალისა] ლალისა JT, თელისა X; მთელისა JRTF'L'.

გ. კვლავ DGHJKOQRTVZF'G'L'Q'R'Y'; მოაკვს DEFHGHIJKLOQRTVXYZA'F'G'L'Q'R'Y', მოაკ D'E'; მძლედ] მძიმედ I; საჭირავე] დასაჭერი DQV.

დ. ავთანდილის D', ავთანდილისთვის G', ავთანდილისათვის L'.

1663 (1467)

იგი ტაბაკი სავსეა მარგალიტითა სხვილითა.

ავთანდილს უძღვნა ყველაი არა სიტყვითა წბილითა.

აივსო სხელი სტავრითა და ოქსინოთა ლბილითა,

ტარიელ მადლი უბრძანა, ლაღმან სიტყვითა ტკბილითა.

ა. სავსია Q; მარგარიტითა R'; მსხვილითა GHJKOF'G'L'Q'.

ბ. ავთანდილს I; უძღნა V; ყვალაი BFQ, ყველია X; სიტყვით XD'.

გ. აავსო GJKOTF'G'L'Q'; სტავირითა Y'; ოქსინოთა AA'D', ოქსინოთ L.

დ. უბძანა RVE'Q'; ტარიელ მადლი უბრძანა]... Y: ლაღმან სიტყვითა] სიტყვითა რათმე GF'L'Q'; ტკბილითა] ლბილითა DV.

1664 (1468)

ფრიდონისგან უსაზომო ქორწილია დღესა რვასა;

ყოვლთა დღეთა მთარომიდის უფასოსა ძღვენსა მზასა;

დღედა ღამე არ განწყვეტდის ჩაღანა და ჩანგი სმასა.

აჰა, მიხვდა მესაფერნი უმა ქალსა და ქალი უმასა.

ა. ფრიდონისა L; უსაზომოდ A'; ქორწილი X; დღესა] დღესა D'.

ბ. ყოველთ I, ყოველსა LA', ყოველთა G'; დღესა L; მთართუმიდის ABCA', მთართვემდეს D, მთართმიდენ E, მთართმიდეს F'G'

HLQRTZ, მიაართმევდენ JR', მიაართმიდეს IOK'G', მიაართმევდეს VQ, მიაართმევდის X, მიაართმევდის Y, მიაართმევს F'L', მიაართმევდენ Y'; უფასოსა] უფსოსა X, უფროსსა D'; ძღვენსა H; მზასა] მზასა C, მზესა EL, მზისა X.

გ. გასწყვეტდეს EGJF'Q', გასწყვეტდა IR, გასწყვედის E', გასწყვედტის G', გასწყვედდეს L'; ჩანგ-ჩაღანა (ჩანგ-ჩაგანა L') ტკბილსა LF'L'Q'; ჩანალა IE', ჩაგანა Y'.

დ. აჰა + აჰა X; მიხვდეს DEFJKOQRTVYA'G'R'Y', მიხვდი X; შესაფერი BEFGHIZF'L'Q', შესაფერნა X.

1665 (1469)

ტარიელ ფრიდონს უბრძანა დღე-ერთ სიტყვები გულისა:
„არს გული თქვენი საჩემო უფროსი ძმისა სრულისა,
არ გემუქუფების სიცოცხლე, არცა მოცემა სულისა,
მე თქვენგან ვჰპოვე მოკვდავმან ჩემი წამალი წულულისა.

ა. უბძანა RV, ურბძანა Y'; დღერთ M.

ბ. ჩემი IKOG'; საჩემოდ EFIJL'TYZA', სათქვენოდ HKOG'; უფროსი] უფროსის FH, უმცროსად KOG', უფროს X; ძმისად KOG'; სრულსა] სულისა R.

გ. გემუქუფების E, გემუქუფების JR; მიცემა E.

დ. ვჰპოვე D, ვპოვე EKLA'D'E'F'G'L'Q', ვჰპოვე VY'; მოკვდავმან E, მოკვდავმა R, მოკვდავმან G', მოკვდავმან L'; წამალი ჩემის R'.

1666 (1470)

„ავთანდილისგან შენც იცი ჩემთვის თავისა დადება,
აწ მე მაქვ ნაცვლად მისისა მოხმარებისა წადება:
შენ მიდი, ჰგოთხე, რა უნდა, მან ქნას ამისი ცხადება,
ვითა დაძვირსო სახმილი, ეგრე მისიცა კმა დება.

ა. ავთანდილისგან I ავთანდილისაგან M, ავთანდილისა R'; ავთანდილისგან rep. L; შენც] თქვენც TJ, შენ Y'; იციოთ T; ჩემთვის R.

ბ. მაქვს BDEFGHIJKLQTVZD'E'F'G'L'Q'R'Y'; ნაცვლად მისისა] მისის საქმისა F; მისისად I, იმისი R; წადება] წადები A, დადება Z.

გ. ჰკითხე] ჰკადრე IJT, კითხე D'Q'; მიდი ჰკითხე ~ L; ქნას იმან E; ჰქნას QR', თქვას RZ; მისი E, თავისა R, ამისა L', იმისი Q'.

დ. ვითა] ვით მე RZ, ვით მან R'; სახუმილი B; აგრე F'L'; აგრევე მისი FRZ.

1667 (1471)

„უთხარ: «ძმაო, რა გარდისდის შენგან ჩემსა ჭირ-ნახულსა! ღმერთი მოგცემს წუალობასა, მისგან ზეცით შესახულსა! თუ ვერა ვიქ საწადელსა შენსა, შენთვის გაზრახულსა, არა ვნახავ სახლსა ჩემსა, არ დარბახსა, არცა ხულსა.

ა. უთხარა EIJR'TZG'Y'; რა] ვინ GF'L'Q'; გარდის... DL, გაღიხდის D', გარდახდის X, გარდიხთის G'; შენგან] ჩემზედ EIKO G'; ჩემსა] შენსა EI, ჩემთვის FGF'L'Q', ჩემზედ HJT, შენგან KO G', ჩემზედ LRV.

ბ. მისსა FLRTZR'Y', მიზგან M; შესახულსა] დასახულსა FR, შენახულსა JT, მოსახულსა KOG'.

გ. ვერ X; ვიქმ ER'; შენსა] მისგან E; შენთვის] ზეცით E, ჩემთვი R, ჩემთვის A'; დაზრახულსა F, გაზრახულსა X, განზრახულსა E'R'.

დ. არ] არც F; არცა] არა DLQVZ; ხულსა] ხელსა F', სულსა G'.

1668 (1472)

„აწ მითხარ, ჩემგან რა გინდა, ანუ რათ მოგეხმარები? ვარჩევ, წავიდეთ არაბეთს, იუავ ჩემიცა მარები; ტკბილი სიტყვითა გავმართოთ და სრმლითა—საომარები. თუ შენ შენს ცოლსა არ შეგერთავ, მე ჩემსა არ ვექმარები»“.

ა. აწ მითხარ] მიბრძანე R'; რათ] რა ELV, რით FGHKOR F'G'L'Q', რად IJR'; მოგეხმარების L.

ბ. ვარჩევ] უთხარ F, ვარჩივე X, არქვი Z; წავიდე F; იუავ] იყო GF'L'Q'; ჩემიცა] ჩემთანა GHIKOF'G'L'Q'.

გ. ტკბილით EIL, ტკბილის FGHJTZFL'Q'R'Y', ტკბილისა KOG', ტკბილსა X; სიტყვით KOG'; გავმართო EGG', გავმართოდ J;

და] არ FZ; ხლმითა DGHJKOTVYF'G'L'Q'Y', ხმალთა FQR D', ხრმალთა Z, ხრლმითა E'.

დ. თუ შენს] შენსა FGJTF'L'Q'; შენ შენს] შენსა YA'.

1669 (1473)

რა ფრიდონ უთხრა აუთანდილს: ტარიას მოციქულობა,
მას გაეცინნეს, გალიმდა, ჰმვენოდა მსიარულობა;
თქვა, თუ: „მეშველი რად მინდა, მკირს არავისგან
წყლულობა!

ჩემი მზე არცა ქაჯთა ჰეავს, არცა სჭირს ლსინ-ნაკლულობა.

ა. აეთნდილს I; ტარიას] მის ყმისა L.

ბ. გაეცინა EGHJLNF'L'Q', გაეცინეს RZ; გალიმდეს F; შეე-
ნოდა DGHIKLNOQTVYA'F'G'L'Q'R'Y', შეშვენის FRZ.

გ. რათ N; არვისგან IX; წყლულება E, წყვლულობა G', წყა-
ლობა Q'.

დ. ყავს D'Q'; სჭირს] აქვს JKORTG', კირს Z; ლხინ-] ფერ
E, ლხინი R, ლხინთ X; ნაკლულობა] ნაკრულობა Y.

ტაეპები: ბ. გ. ~ Q.

1670 (1474)

ჩემი მზე ტახტსა ზედა ზის მორჭმული ღმრთისა ნებითა,
საკრძალავი და უკადრი, ლალი, არვისგან ვნებით-ა,
არცა რა უმძიმს ქაჯთაგან, არცა გრძნეულთა გრძნებითა,
მას ზედა შველა რად მინდა?! რად მექვ რასაცა თნებითა?

ა. ზედან DRVZE'R'Y'; მორჭმული I, მოჭმული X.

ბ. საკრძალავი] საკურველი J, საკძალავი R, საკვირველი
T; ლალი] მყოფი FRZ; არვისგან] არ ვარგა N; ვენებითა J.

გ. არცა რა] არცალა F'G'L'; ქაჯთაგან] მტერთაგან FGRL'
Q'; არცა] არცა რა K, არცრა G'; გრძნეულთ KO, გრძნეულთა N,
გძნეულთა RT, გძნებითა RT.

დ. მაზედა BEFNRYA', მაზედან GHIKOG'; ზედან VZF'L'
R'; შველა] შველა L'; რად] რას DHV, რათ JZD', რა R; რად
მინდა—X; რად] ნუ GF'Q'; გინდა D', მინდ Y'; მექვი Z, მექ G';
რისაცა J, რასცა Z; თნებასა V.

„რა მოვა ჩემთვის განგება, ზეცით მოსრული ზენანი,
 ღმერთი იწადებს, მომივლენს გულსა სახმილთა ღხენანი;
 მაშინდა მომხედენ მოკვდავსა მზისა ელვათა ფენანი,
 უმისკამისოდ ცუდნია ჩემგან მი და მო რბენანი.

ა. ჩემთვის| ზეცით JT, ჩემთვი R; ზეცით| ჩემთვის JT; მო-
 სრულნი DZY', მოსულნი GHJKL.NOTE'G'Q', მოსულნი F'L'; ზე-
 ნინი X.

ბ. აწადებს L'; მაგივლენ DGJOR, მომივლენ EFTYA'R'Y',
 მიმივლენს HIKNVF'G'L'Q'; გულის DEFHKOR'Y', გულით I;
 გულსა—RVZG'; სახუმილთა AB, სახმლთა J; ღხენინი X.

გ. მაშინ E, მაშინვე ZY'; მომხედეს BFLTXE': მახმედენ DNV,
 მომხედების E, მახმედეს GHIJKORZF'G'L'Q', დამხედენენ Y'; მა-
 კვდავსა E, მოკვდავთა KOG'; მზისა—X; ფენანი| ხლებასა L,
 მფენანი A'.

დ. უმისკამისოდ| მუნისკამისოდ N, ეამის ეამისოდ F'L'; ცუ-
 დია BDEFGHIJKNR'TVZF'G'L'Q'R'Y'; ჩემგან| ჩემთა I, ჩემი J,
 ჩემნი T.

„მიდი და ჰკადრე ტარიელს პასუსნი, ჩემგან თსრობილი:
 «მადლი რად უნდა, მეფეო, ხარ რაზომ გინდა ღმობილი?
 ვარ მუცლითგანვე დედისათ თქვენად სამონოდ მობილი,
 ღმერთმან მუნამდის მიწად მეოს, ვირ მეფე იუო ცნობილი.

ა. მიდი| წადი L; კადრე D'Q'; პასუხი| ამბავი EGHKLOF'
 G'L', ანბავი Q'; ჩემგან| ჩემი E.

ბ. რად| არ I, რა D'; უნდა| გინდა R; ხართ J, ხარო L;
 რაზომ გინდა| რაზომსაცა GF'L'Q', რაზომცა L; ღმობილი GJQ',
 ღმობილი N, ცნობილი R.

გ. ვარ| მე ვარ L; მუცლით გამო GF'L'Q', მუცლიდგანვე H
 JNRE'R'Y', მუცლითგან L; დედისა EFGHJKORTVE'F'G'L'Q'
 R'Y', დედისად I LNYZA'; თქვენთვის JT; სამონოდ| სამიწოდ J,
 საამოდ Z, სამონად L'.

ღ. მანამდის H, მუნამდღი LR; მიწა DEFGHJLRTVL'Q'R'Y';
მეოს] მქნას FHKORZG'; ვირ] ვერ D', ვინ L'; იოს F.
ტაეპები: ბ. გ. ~ L.

აქა ტარეილისაგან ავთანდილის შენატეკება
აზაბეოს წასვლისა და მისგან უკმოთხოვა D.

1673 (1477)

«გებრძან: «შეერა მწადიან საეუარელისა შენისა».
ეგე არს მგზავნი გულისა ლმობიერისა თქვენისა;
მუნა მე სრმალი არ მიკვეთს, არცა სიერცელე ენისა,
მიჯობს მოლოდნა საქმისა მის განგებისა ზენისა.

ა. გებძანა DRV'Y', ებრძანა L; შეყრა] ნახვა L, შეპყრა G';
მწადია LR; მენასა X.

ბ. ეგე არს] ეგეა FHLNR; არს— G'F'L'Q'; არს] არ KOG';
მსგავსი BDHLNRTZA'D'E'G'R', მსგავსია G'F'L', მზგავსი IY',
მზგავსია Q'; მლმობიერისა JT, ლობიერისა N, ლმობიერის R;
თქვენისა] შენისა E.

გ. მუნა] მაზედ DV, მუნ I; მუნა მე] მე მათზე R, მე მუნით
Z, ~ FHKOG'; ხმალი DEGHJKNORTVYF'G'L'Q'R'; სიერცელე]
სიერცელე E, სიერცელე J, სიერცელე N.

დ. მოლოდნა საქმისა ~ F; მიჯობს... ზენისა] მიჯობს განგე-
ბის მოლოდნა საქმისა მისვე ზენისა L.

1674 (1478)

«ესეა ჩემი საწადი და ჩემი მოსანდომარე:

1 ჰინდოეთს განხო მორჭმული, საჯდომთა ზედა მჯდომარე,
გვერდსავე გიჯდეს მნათობი, ჰირი ელვათა მკრომარე,
მებრძოლნი თქვენნი მოგესრნენ, არვინ ჩნდეს მუნ მეომარე.

ა. ესია D; საწადი] წადილი IT, წამალი J, საწადე F'L'Q'.

ბ. ინდოეთს DEFGHIJKLNORTVYZD'F'G'L'Q'R'; საჯდომ-
თა E, და ტახტსა HIJKOTG'; ზედან DGIZQ'R'Y', შენსა T;
მჯდომარე] მედამე Z.

გ. გვერცავე DFGHJKLORTVYQ'Y', გვერთსავე I, გვერდ-
ცავე F'L'; მნათობი] მენი მზე FZ, იგი მზე HIR, თქვენი მზე
KOG'; მეთომარე ER, მეთოლვარე D', მკროთომალე L'.

დ. მებრძოლი EN, მებრძოლი E'; თქვენი| შენი DVYZA',
თქვენი EGHJRE', შენი FN; მოგესრნეს DFGHIJKORTVZF'G'L'
Q'R'Y', მოგესრეს E; არავინ E; არვინლა R; სჩნდეს R; არვინ ჩნდეს|
არ გიჩნდეს H; მუნ—ERX.

1675 (1479)

«რა გამისრულდენ ესენი ჩემნი გულისა ნებანი,
მაშინლა მივალ არაბეთს, მომხედენ მის შისა ზღებანი;
ოდისცა სწადდეს, დამივსნეს ამა ცეცხლისა დებანი.
სხვად თქვენგან არა არ მინდა, მმულან რასაცა თნებანი».

ა. რა] როს R'; გამისრულდეს DFGHIJKORVVF'G'L'Q'R',
გამისრულდა E; ჩემნი] ჩემის EFHZ, ჩემი GHIKNRTF'G'L'Q'.

ბ. არაბედს D', არაბებს L'; მამხედეს DFGHIINRVF'L'Q'R'
Y', მომხედეს EZE', მამხედენ JTYA', მამხედების KOG', მომხედენ
D'; მზის OG'; ზღებანი X.

გ. როდესაც GKOF'G'L'Q', ოდესცა FZR', როდესცა EHIJ
T, ოდისაც MNXE'; სწადდეს| სწადეს Y'; დამივსნეს| დამეხსნას
E, დამივსოს FGHJKORT'G'Q', დამევისოს Z, დამივს D', დამივსო
F'L'; ცეცხლისა| სახმილთა JT, ცეცხლის D'; დებანი| ვსებანი R.

დ. სხვად| სხვა DEGHJKOTV'G'L'Q'R'Y'; თქვენი Z; მძუ-
ლან—D'; რასაცა| ცუდილა FJKORTZG', რისაცა GHF'L'Q', ცუდ-
ნილა I.

1676 (1480)

რა ფრიდონ ჰკადრა ტარიელს ესე სიტყვანი ემისანი,
მან ბრძანა: „მაგას არა ვიქ, ამას არ უნდა მისანი.
ვითა მან ჰოვნა მიზეზი ჩემისა სულთა დგმისანი,
ეგრევე მანცა სამისოდ ნახნეს ძალ-გულნი მშისანი.

ა. კადრა D'F'L'Q'; სიტყვანი| ნათქვამი FGHIKOF'G'L'Q',
სიტყვები JT, ნათქვამნი L, ამბავი R.

ბ. მან ბრძანა| უბრძანა L; მძანა R, ბძანა V; ვიქმ E; არ
უნდა ამას KOG'.

გ. ვითა მან| ერთმანა T; ჰოვნა| ჰპოვა DFGHJKNOTYG'R',
პოვა LZA'F'L'Q', პოა Y'; მიზეზნი CA'E'; ჩემის J; სულისა J,
სულის T.

დ. აგრევე FGZF'L'Q'R'; ნახოს GHIJKNOTF'G'L'Q'; ძალ-
გული EGHJKLMNORTVXZE'F'G'L'Q'R'Y'.

ტაეპები: გ. დ.~R.

1677 (1481)

„მიდი, უთხარ ჩემაგიერ სიტევა ჩემგან არ-ნათნები:

„მე შენისა გამზრდელისა უნახავად არ დავდგები.

ვეჭვ, მრავალი დამესოცოს მონა, მისგან საყვარლები,

ვითხოვ სოლო შენდობასა, ეგეთივე მოვბრუნდები».

ა. მიდი] ესე J, მოდი F'L'; ჩემ მაგიერ D'F'G'L'Q'R'; ჩემ-
გან] ჰკადრე KOG', შენგან L'; არ-ნათნები] არ სათნები DFVZ,
არ სთნები R.

ბ. გამზდელისა NRTE'R', გამრდელია G'; უნახავი EFGIJKLO
R'TV'F'G'L'Q'; დავსდგები TR'.

გ. ვეჭ Z; მრავალი] რომ ბევრი JT; დამესოცნეს BE; მისი I;
საყვარლები] მკლავმაგარები I, საყვარელები L.

დ. ვითხოვ] ვითხო GV; ხოლმე BCDIRVXZE'R'Y', ხოლმე
FJKNOTD'F'G'L', ხოლმე GHQ', ხვალმე A', ხვალმე Y; ეგეთილა-
CEFJNYA', აგეთილა DIKORVZG'R'Y', მერმე აგრე GF'L'Q', მე
ეგეთი H, მე აგეთი L, ეგრეთილა JT; მოვბრუნდები] მობრუნ-
დები AEX, შევეყრები F, მივბრუნდები GL'T'F'L'.

1678 (1482)

„ესე უთხარ: «ამის მეტსა ჰმოციქულობ ნურას ნუო,
სვალე წასვლა არ დავშალო, არცა საქმე გავათუო;
მე არ მიზამს არაბთ შეფე, რომე სიტევა გავაცრუო,
ამოდ ესთხოო ქალი მისი, შევეხვეწო, შევაგუო»».

ა. ესე] კვლავცა JT; უთხრა DHJNVZ; ამის მეტსა] ჩემაგიერ
G, ჩემ მაგიერ F'L'Q'; მოციქულობ DEFGHIKLNORVYZD'E'F'
G'L'Q'R'Y', მოციქულობს T, ჰმოციქულებ A'; მოციქულსა ამის
მეტსა J; ნუო] ნუნუო X.

ბ. წასული X, წასლვა D'G'; არც X; საქმე] სიტევა DGLV
F'L'Q'R'Y'; გავათუო T.

გ. სიტევა] საქმე G'F'L'Q'; გავიცრუო F, გავაცრუო T.

დ. ვსთხო A, ვსთხოვო BEFGHIJKLMNOXA'D'E'F'G'L'Q'R',
ვნახო DV, ვსთხოვოთ R, ვსთხოუო T, ვთხოო Y'; შევეხვეწე G';
შევაგუუო ABMX, შევეგუო GLNI'L'Q', შევაგუვო T, შევაგულო Z.

1679 (1483)

უამბა ფრიდონ ავთანდილს ტარიას მოციქულობა:
„არ დადგებისო, ცუდია შენგან ცდისადა თქმულობა“.
მას დაუმძიმდა, მოედვა კვლა გულსა კვამლ-ალმულობა.
ასრე ხამს რიდი მეფეთა, ემათაგან მოკრძალებლობა!

ა. უამბო DEFIJKLORTVYF'G'L'Y', უანბო GHNZQ'R'; ავ-
თანდილს] ამბავი I; ტარიას] მის ყმისა L.

ბ. არ] არა R; დადგების R, დაედგებოთ E'; ცუდნია L; ცდი-
სალლა X; თქმულობა] მალობა EFGIKLNORYZA'G'Q', ქნილობა
H, ქმნულობა T, ბალობა F'L'.

გ. მოედვა] შეექნა JT; კვლავ DR'Y'; კვლა —FFGHIJKLNO
R'TYZA'F'G'L'Q'; გულსა] მეტად JT; კვამლ-ალმულობა] ცეცხლისა
მურობა E, ცეცხლისა ალობა FGHIKLNORYA'F'G'L'Q', ცეცხლ-
ლისა მალობა Z, გულისა წყლულობა JT.

დ. ხამს] ჩანს N; რიდი] შიში EGJ'TZF'L'Q'; მეფისა EFKO
RZG', მეფესთა D'; ემათაგან] და პატრონისა EFGHIKLNOYZA'
F'G'L'Q', და დიდი J, და რიდი T; მოკრძალებლობა] კრძალობა
EFGHIKLNOYZA'F'G'L'Q'.

1680 (1484)

ავთანდილ მივა მუხლ-მოყრით ტარიას შესახვეწელად,
ფერსთა ეხვევის, აკოცებს, აღარ შეხედავს ზე წელად.
ეტყვის: „კმა, რაცა შეესცოდე როსტანს წლეულად მე წელად.
კვლა ნუ მიქ ერთგულობისა გამტეხლად, დაცამლეწელად.

ა. მოვა Z; მუხრ-D';-მოყვრით Z; მუხლ-მოყრით ტარიას~JT';
შესახვეწებლად J.

ბ. ფესთა IKOR'T; აკოცებს] ავთანდილ F'L'; შეხედა J.

გ. იტყვის FJF'L'; შევცოდე VXA'Y'; როსტენს FGIKZF'G'
L'Q'R'Y'.

დ. კვლავ DGHJKORTZF'G'L'Q'R'Y'; კვლა ნუ~T'; მიქთ
FIZ, მიქმთ G', მიქმ-R'; ერდგულობისა BDGHN, ორგულობისა E;

გამტებად GRTQ', გამტებლა FL'; გამცამლეწელად N, დამცამლეწელად A', გაცამლეწელად E'.

1681 (1485)

„რასაცა ჰლამი, არ მოგცემს მას ღმრთისა სამართალია,
გამზრდელსა ჩემსა ვით ვჰკადრო მე საქმე სამუხთალია!
მე მისთვის სელი ვით გავსძრა, ვინ ჩემთვის ფერ-
ნამკრთალია!
ვით მოისმაროს მონამან ჰატრონსა სედა სრმალია!

ა. რასაც FL'; ლამი DFGHIJKLNORTVZF'G'Q'R'Y', ლომი L'; მოგცეს R; ღმრთისა—X.

ბ. გამზდელსა ERTZ; ჩემი X; ვკადრო VA'E'F'Q', ვიკადრო L'; საქმე—D'; სამუხთალისა D'.

გ. მისთვის] მაზედ JT; გაეძრა CDTVYF'Q'Y', გავსრა X; ჩემთვი R; ფერ-ნამკრთალია RT.

დ. მოისმაროს] მოგისმას როს F', მოგისმას რას L'; მონამა NR; ზედან DGILVZR'Y'; ხმალია FGHJKNORTVYD'F'G'L'Q'R'Y', რხმალია E'.

1682 (1486)

„ეგე საქმე მე და ჩემსა საეკარელსა შეგვამდურვებს,
ვა თუ გაწერეს. გაგულისდეს, კუშტი გულსა შეაურვებს,
ამბავსაცა დამიძვირებს, ჰვრეტისათვის მომასურვებს,
შენდობასა სორციელი კაცი ვერა დამიურვებს“.

ა. საქმე] სიტყვა R'; შეგვამდურვებს ELE'R', დაგვამდურვებს JT, შეგვამდურვებს D'.

ბ. ვაი ABCDEFGHIJKLMNOPORTVXYZA'D'E'F'G'Q'Y', ვაა R'; გასწერეს HRTZE'; გაგულიზდეს HN; კუშტი] კაცი G'; შე-
იურვებს FGHF'L'Q', შეაურვებს R, შიაურვებს V, შიაურვებს Y'.

გ. ამბავსაცა D, ანბავსაცა F'L'Q'; ჰვრეტისათვის I, ჰვრეტისათვის R, მჰვრეტისათვის Z; მომასურვებს DFGHIJKNORTVYZA'F'G'L'Q'R'Y', მომასურვებს X.

დ. შენდობასა] მშვიდობასა R; ხოციელი X; ვერვინ FHLJ KORTZG', ველარ GF'L'Q'; დაიურვებს HI,,დამიურვებს R.

ტარიელ უთხრა სიცილით, მან მზემან შუქ-ნაფენამან,
 სელი მოჰკიდა ავთანდილს, აჰმართა, ააუნა მან:
 „მიუოო კარგი უველაი მომართებამან შენამან,
 მაგრა სჯობს, შენცა გალსინოს ჩემმან შენითა ლხენამან.

ა. მან]—GF'L'Q', ამან J; მზემა GR; შუქ-მონაფენამან GL.
 F'L'Q', შუქნაფენამა J, შუქთა ფენამან N, შუქთა მფენამან R,
 შუქ-ნაფენმან V.

ბ. ავთანდილს I, ავთანდილ L; ამართა DFGHIJKLNORTV
 YZA'D'F'G'L'Q'R'Y'; აიუნა E, აუნა I; მანნ F, მა J.

გ. მიუოო] მიუოოო GHKLF'L'Q', მე მიუო J, მიუო N, მიუო
 D', მიჰყო G'; მიუოო კარგი ~ E; უველა R'; მომართებან B, მე
 მართებანი N, მომართებამა R, მე მომართებამ T; შენამან] თქვე-
 ნამან HKOG', შენამა J.

დ. მაგრამ FGHJKNOF'G'L'Q'R'; სჯობს] ხამა GF'L'Q',
 სჯოს R; შენცა] თქვენცა HI; გახინოს X; ჩემმან] ჩემან DEKNO
 VA'G', მზემან F, ჩემგან GHF'L'Q', მზემა R, ჩემითა Z; შენისა
 FGRF'L'Q', შენთანა J, შენმან Z; ლხენამა J, ხლენამან X.

„ღია მძულს მეტი მოყვრისა შიში, კრძალვა და რიდობა,
 მძულს გაუწევეტლად კუშტობა და სულ-მძიმობა დიდობა;
 თუ მოყვარეა, გულისა ქნას ჩემკენ მონაზიდობა,
 თვარა მე ჩემდა, იც მისდა, ღია სჯობს კიდის-კიდობა.

ა. მეტი] ცუდი J; კძალვა R; რიდება EL; და რიდობა]
 დარი და რიდობა D'.

ბ. კუშტობა AMXD'E'; და სულმძიმობა დიდობა] სულდი-
 დობა და მძიმობა EH, და სულმძიმობა ~ GJKLRF'G'L'; დიდობა]
 რიდობა N.

გ. მოყვარია ZF'L'; ჩემკე ქნას R; ჩემკენ] ჩემკე. EKOYG',
 ჩემკერძ HJT, ჩემზედ N; მონაზიდობა] მონაზრიდობა N.

დ. თუ არა ACM, თვარე DIRZA'R'Y', თვარამ FJ, თვარ
 V; ჩემად DEGHNR'F'L'Q', ჩემდად F; იგი V; მისად DEGH

IJKNORTYA'F'G'L'Q', მისდაღ F; დია სჯობს] სჯობს ერთობ
GF'L'Q'; სჯობ R.

ტაებების თანრიგია: ა. გ. დ. ბ. R.

1685 (1489)

მე ვიცი გული საშენოდ შენისა საყვარელისა,
არ ეწეინების სტუმრობა შენისა მე შემყრელისა.
რადმცა რა ვჰკადრე მეფესა თხრობა რასაცა ჭრელისა!
ოდენ ნახვისა მათისა ნატრა მაქვ სანატრელისა.

ა. საშენოდ K, საშენო L; შენისა საყვარელისა ~ FGLRF'L'
Q'; სიყვარულისა F'L'.

ბ. არ] აწ L'; შესწყინდების JT, ეწყინობის L'.

გ. რამცა DEJLRTV, რამც X; რადმცა რა] მე რამცა GK
OF'G'L'Q'; რა] არ H, რამ J; ვკადრე NE'F'G'L'Q', გჰკადრე
V, ვჰკდრე X, ჰკადრო Z; რასაცა] რისაცა DHKORVG', რასამცა
GF'L'Q', სიტყვისა JT.

დ. მათისა] მისისა GF'L'Q'; ნატრა] ნახვა EINRY, ნატვრა
A'L'; მაქვს BDEFGHIJKLOTVZA'F'G'L'Q'R'Y'.

1686 (1490)

„ამას ოდენ მოვასხენებ მუდართ და შეპოვნებით,
რომე მოგცეს ქალი მისი მან მისითა მოგონებით.
რადგან ბოლო მეურავა, სიძორესა ვით ეთნებით?
დააშვენეთ ერთმანერთი, თავის-თავის ნუ დასჭკნებით“.

ა. ოდეს JR; მოვასხენებ E, მოვხსენებ X, მოვას მოვასხენებ
E', მოვხსენებ F'L'; მუდართა X; შეპოვნებით ER, შეპოვნებით JX,
შეპოვნებით Z, შეპოვნებით L'.

ბ. მან მისითა ~ L; მისისა H; მოგონებით] შეგონებით H, მო-
გვარებით R.

გ. ბოლოს FHL, ბოლოდ GIJKNOZF'G'L'Q'; შეყრა არის
GRF'L'Q'; სიძორეს R; ეთნებით EZ, ეთნებით X, ეთნების E'.

დ. დაშვენეთ DEIE', დააშვენეთ D'; ერთმანეთი E'; თავთა-
ვისთვის GF'L'Q', თავისთავით HKOZG', თავისთავსა I, თავის
თავს D', თავთავისად JT, თავთავისათ N, თავის თავი R; დასჭ-
ნებით DLE', დაჭკნებით EJ.

რა აუთანდილ ტარიასკან ცნა, წასვლასა არ დაშლიდა,
 არა ჰკადრა შეცილება, საუბარსა ზედა ჰრთვიდა;
 ფრიდონ კაცსა დარჩეულსა სათანაოდ გარდასთვლიდა,
 თანა წაჰყუა, განაღამცა მათ თანავე გზასა ვლიდა.

ა. აფთნდილ I; სცნა GHJKNO'TE'F'G'L'Q'R', სცან R; წა-
 სლვასა G'.

ბ. არა] აღარ R; კადრა G'Q'; ნაუბარსა JT; ზედან DFIVZ
 A'E'R'Y'; რთვიდა DEFGHKLNOVYZA'D'F'L'Q'R'Y', სთვლიდა
 IR; ზედა ჰრთვიდა] არ უცვლიდა JT.

გ. კაცთა DHLRV; დარჩეულთა LV; დარჩეულსა სათა-
 ნაოდ ~ R; სათანაოდ IKOYG'; გადასთვლიდა R.

დ. გაჰყუა GF'L', წაყუა D'G', გაყუა Q'; გაღანამცა BDEGJ
 KLORTVZF'G'L'Q'R', გაღანამცა I; მათ] მას DEFGJLRVZF'L'Q';
 გზას R.

1687¹

მივლენ უცხოს შექცევითა, რაცა უნდა უხაროდათ,
 ერთმანერთსა ულოცვიდენ, ვითა რიგათ წესი ჰქონდათ.
 გზასა კეთილს მიდიოდნენ, შეველა ღმერთისა სსვა რა
 უნდათ?
 იგონებდნენ ჰირნასულსა, ახლა ლხინი კარგი უნდათ.

(S 4997, ფ. 150r)

1687²

მივიდოდნენ სიხარულით გზათა შინა, რაცა უნდათ,
 ნადირობდნენ, მხეცთა სვრიდენ, ანგარიში არა უნდათ,
 კაცნი რასაც ღმერთსა სთხოვენ, წყალობანი მისგან უნდათ,
 რადგან ბოლო კარგა მოვა, უკეთესი სსვა რა უნდათ!

(S 4997, ფ. 150r)

ტარიელისაგან ქვაბსავე მისვლა მეორედ ნესტან-დარეჯანითურთ

ტარიელისაგან] ტარიელისგან CD, სამთაგანვე FZ, აქა ტარიელისა და მისთა ძმათაგან J, აქა ტარიელისაგან E, აქა სამთავე K, აქა სამთაგანვე OG', სამთაგან უწინ R, ტარიელისა და მათთა ძმათა T; ქვაბს BFKOZG', ქვაბსვე DXF', ქვაბთ R; მსვლა X; მეორედ] მეორეთ HOG'R',—EFGIJLNYZQ'; მეორედ ქვაბსავე მისვლა R'; ნესტან-დარეჯანითურთ] და საჭურჭლეთ ნახვა DVA'Y', და მუნთ არაბეთს წასვლა FZR, საჭურჭლის ნახვა HOG', საჭურჭლისა ახვა K, და საჭურჭლის ნახვა F'L', და სალაროს ნახვა JT, და-საჭურჭლის ნახვა ფრიდონიდან რომ წაყვიდა R',—BCEILMNWXYZ D'E'.

1688 (1492)

ამ საქმესა დაფარულსა ბრძენ დიონოს გააცხადებს:
 ღმერთი კარგსა მოავლინებს, არ, ბოროტსა არ დაბადებს,
 ავსა წამ-ერთ შეამოკლებს, კარგსა სან-გრძლად გააკვლადებს,
 თავსა მისსა უკეოესსა უზადო-ჰყოფს, არ აზადებს.

ა. ამ] ამა N, + ამ G; საქმესა დაფარულსა ~ F'; ბრძენი DKOR TA'F'G'L'Q'Y', ბრულსა X; დიენოს A'Y', დიენოს D, დეონოს G, დიონს KO, დინოს X, დიენის Z, დეენოს F'L'Q'; გაცხადებს EX.

ბ. ღმერთი] რადგან GLF'L'Q'; კარგსა] კეთილს FR, ღმერთი GLF'L'Q'; მოავლინებს] მოწყალეობს GF'L'Q'; კეთილიობს L; არ] აწ DFR, მით HIKOG', და JT, იგ L; არ დაბადებს] დააბუდებს Z, არ დაბებს F'L'.

გ. წამეთ Y; შემოაკლებს I, შიამოკლებს V; ხანგრძლივ JL RT; გაკვლადებს FX.

დ. მისა DV; უკეთესა DVE'; უზად ყოფს EQ', უზაოდ ჰყოფს IN, უზად ჰყოფს GJLTZF'L', უზადო ყოფს D', უზადოს ჰყოფს R'; არ აზადებს] ააზადებს ABEJMNTXYD'E', ააზატებს Z. ტაეპები: ბ. გ. ~ Z.

1689 (1493)

ფრიდონისით გაემართნეს იგი ღომნი, იგი მზენი,
 თანა მიჰყავს ჰირი მზისა, ქალი მჭვრეტთა ამაზრზენი,

ჰკიდავს ბროლსა უორნის ბოლო დაწყობილი, დანათსხენი, მუნ ბადასშსა აშვენებდეს სინატიფე-სინა'სენი.

ა. ფრიდონისთ X; გაემართნენ JF'L', გაემარნეს Y'; ლომი XA'E'Y', ლომთა F'L'Q'.

ბ. მოჰყავს E, მიჰყავთ JV, მიყავს (G'Q', მიჰყავსთ R'; ამაზ-რენი X.

გ. კიდავს Q'; ბროლსა] ბოლოს I; დაწყობილად C, ჩაწყო-ბილი DFHIKORVZG'; დანათხენი B, დანათბრხენი E, ჩანათხე-ნი FHIKORZG'.

დ. ბალახშსა DEFGHIJKLNQTVYZE'F'G'L'Q'R'Y', ბალახსა FR: აშვენებენ E, აშვენებდა GHIJKLNORTYZE'F'G'L'Q'.

1690 (1494)

იგი მზე უჯდა კეპოსა და გვრე არონინებდეს;
მინადირობდეს, ნადირსა მუნ სისხლსა დაადინებდეს;
სადაცა დახვდეს ქვეყანა, მჭვრეტელითა მოაღსინებდეს,
მოეგებნიან, სძლნობდიან, აქებდეს, არ ავინებდეს.

ა. შეჯდა DV, უჯდათ R'; აგრე DEHIKNOVYZG'R'Y', გა-რე A', ეგე D'; არონინებდეს L, არონინებდენ V, არონინებდეს D'.

ბ. მონადირობდენ J, მინადირობდეს X; ნადირთა JTVR'; მუნ] და EFGIKOF'G'; სისხლთა T; მიადინებდეს E, დაადინებ-დენ V.

გ. დახედის BCDEFGHIJKLNORTXYA'D'E'G'L'Q'R'Y'; ქვე-ყნა I, ქვეყანად F'L'Q'; მოაღსინებდენ V, მიაღსინებდეს F', მააღსინ-ებდეს L'Q'.

დ. მოეგებნიან] მოეგებიან EHIILNE', მოეგებდიან R, მო-ეხვეოდეს G'Q', მოეხვეოდის F'L'; სძლნობდინ F', სძლენობდიან L'; აქებდენ LV; აქებდეს არ ავინებდეს] არ აძაგებდენ აქებდეს J, აქებდეს ვერვინ ავინებდეს R'; ავინებდეს] აძაგებდეს LR, აძაგებდენ V.

1691 (1495)

მას ჰგვანდეს, თუმიცა სამეაროს მზე უჯდა შუა მთვარეთა;
იარნეს დღენი მრავალნი, ლაღთა, ბრძნად მოუბნარეთა;

მიგან მათ დიდთა მინდორთა, უოვლგნით კაც-მიუმცვდარეთა, სად ეოფილიყო ტარიელ, მიხვდეს მის კლდისა არეთა.

ა. მას] ამას GI.Q', მათ II, მა I'; გვანდეს DFHKNOVD'E' G'Y', ჰგავს GF'L', ჰგვანდა JZ, გავს LQ', გვანდა RR'; თუცა D EHVY'; სამყარო ABFHJMR'VXD'E'; უჯდეს INYA'; მთვარეთა EF.

ბ. იარეს FGHJKLNORTVF'G'L'Q'; მრავალი GHKNORQ'; ბრძნათ FKN, ბნად R, ბრძად X: მოუბარეთა BDEFGHIKLN ORVYZA'F'G'L'Q'R'Y'.

გ. შიგან] შუა GF'L'Q': მათ] მას GHJF'L'Q'; დიდსა H; მინდორთა] არეთა F, მინდორსა H; ყოვლგნით KOE'G', ყოველგნით R; კაცთ- FGHKOTZF'G'L'Q'; -მიუმცვდარეთა] მიუმხდარეთა EIA'G', მიუმხვდარეთა DFGHIKLNHORTVYZF'L'Q'R', მიუმცდარეთა E'.

დ. მიხვდენ E, მიხვდა F, მიხვდეს N, მიჰხდეს JT; მის] მას Z, იგ Y'; კლდეთა GF'L'Q', კლდის T.

1692 (1496)

ტარიელ ბრძანა: „მე მმართებს დღეს თქვენი მასპინძელობა; მუნ მივალ, სადა ეოფილვარ, მჭირდა სადამდის ხელობა; მუნ გვიმასპინძლოს ასმათმან, მას უც ხორცისა ხმელობა, მე რომე გიძღვნი ტურფათა, აქოთ ღარისა ჭრელობა“.

ა. ბრძანა] უთხრა EF, ბბანა RVE'; მართებს DENXZE'; მას- ჰინძელობა FKOYG'.

ბ. ეყოფილვარ DGHKLNORTVE'F'G'L'Q'R', ეჭყოფილვარ J; სადამდის] რაზომცა E, აქამდის FG, სანამდი J, სადამდი L, აქამდი RF'L'Q', სანამდის T.

გ. მუნ] იქ H, თუ A'; გიმასპინძლოს FJTZ, გვიმასპინძლებს H, გიმასპინძლოსთ R'; ასმათი H, ასმათიმ N, ასმათმა R; უც] უცს BJTF'L'R', აქვს Z; მას უც ~ X; ხორცის D'; ხმელობა] ხელობა E, ხმელბა X.

დ. მე რომე] მერმე და LV, მერმე L'Q'; გიძღვნი D'; ტურფასა Z; მჭრელობა E'.

ტაეებბი: ბ. გ. ~ R, გ. დ. ~ JT.

მივიდეს, შიგან გარდახდეს ქვაბსა მას დიდთა კლდეთასა.
 ასმათს უც ხორცი ირმისა, იქს მასპინძლობა-კვეთასა.
 ამხანაგობდეს, ლალობდეს წასვლასა მათ საქმეთასა,
 დმერთსა ჰმადლობდეს შეცვლასა ღსინად ჭირისა დღეთასა.

ა. მივიდნეს DY' , მივიდნენ $JF'L'$, მივდნენ V' , მივიდენ R' ;
 შიგა R ; გარდახდნენ J , გარდახდენ V ; შიგან გარდახდეს მივიდეს
 L ; ქვაბნსა JR ; დიდსა $FHJR$; დიდსა მას ქვაბსა L .

ბ. უცს $BETD'F'L'Q'R'Y'$; ხორცთა $GF'L'Q'$; ირმისა] ხმე-
 ლობა $GF'F'Q'$; მასპინძლობა-] მანსპინძლობა G .

გ. ამხანაგობდენ J ; ლალობდეს D , ლალობდენ J ; წასულსა
 B , წასვლათა L , წასლვასა G' ; მათ] მას $EIVF'L'Q'$, მუნ R , მართ
 T ; საქმეთასა] მეფეთასა L .

დ. მადლობდეს $DEFGHIKLNRTVZD'E'F'G'L'Q'R'Y'$, მადლო-
 ბდენ J ; შეცვლასა] ნახვასა H , შესცვლასა RX ; ლხინად] მათსა GF'
 $L'Q'$, უცხოსა H , მათთა L ; ჭირთა GLQ' , ჭირსა I , ჭირს $XF'L'$;
 დღეთასა] და ზნეთასა $GL'F'L'Q'$, მკვეთასა V ; ჭირისა დღეთასა]
 უცხოსა სიტურფეთასა H .

მოიარეს ქვაბოანი, თამაშობდეს მსიარულნი,
 ჰოვნეს იგი საჭურჭლენი, ტარიასგან დაბეჭდულნი,
 ვერცა ვისგან დანათვალნი, ვერცა ვისგან შეგებულნი;
 არ იტყვიან, თუ არ გვაქვსო, იგ ამისთვის გულ-
 ნაკლულნი.

ა. ქვაბოანი] ქვაბოვანნი D , ქვაბოვანნი $IKOVG'R'Y'$, ქვა-
 ბოვანი $FGHNYZE'F'L'Q'$, ქვაბნი ნახეს JL , ქვაბანი R , ქვაბნი
 ნახნეს T ; თამაშობდნენ J , თამაშობდნეს Y' ; მსიარული E' .

ბ. ჰპოვეს $DF(±HIRF'L'R'$, პოეს E , პოვეს $LNZQ'$, ჰპოვნეს
 TY , ჰპოეს $KOVG'$; იგი საჭურჭლენი] ზარდახშანი E ; ტარიასგან]
 ტარიელის $GLF'L'Q'$; დაბეჭდულნი X , დადებულნი Z , დაბეჭდუ-
 ლი E' .

გ. ვერცა ვისგან] არავისგან E , ვერა ვისგან JR ; დანათვალნი
 $FGHINRF'L'Q'$; შეგებულნი] დადებულნი L .

დ არ იტყვიან] არა თქვეს FHKORG'; იტყოდნენ J, იყვნეს L', იტყოდეს T, იციან Z; გვაქო EYA', გაქვსო L, გვაქსო E'; თუ არ] არა CDJORTVY', თუ არა FHKG'; არ გვაქვსო] რა გვაქო N; არ] რა GZF'L'; იგ] არცა FHIKORG', იგი R'; ამისთვის] იყვნეს FIKORG', იყვნენ H, იმისთვის F', მისთვის R'.

1695 (1499)

უბოძა ტურფა მრავალნი მათ მათი შესადარები,
კვლა ფრიდონისნი აავსნა, სზა ჰევა თუ სზასალარები.
აივსო კაცი ეველაი, მაძინ მათთანა ნარები,
მაგრა შეს რომე საჭურჭლე, ჰგვანდა კაც-დაუკარები.

ა. უბოძა] უბრძანა X, მუნ იყო E'L'; მრავალი BDFGHIJK LORTZD'F'G'L'Q'Y'; მათი] მათნი A',—X; შესადარები] შესაფერები JLD'R'Y', შესაფარები T.

ბ. კვლავ DGHJKORTVZF'G'L'Q'R'Y'; ფრიდონისი L, ფრიდონისანი Z; ავსნა E; სზა] ყმა GF'L'Q'; ჰყვის R, ყვა D'Q'.

გ. აავსნა GF'L'Q', აავსო R; კაცი GJF'L'Q'; ყველაი] ყოველნი GJF'L'Q', ყოველი T; მაშინ] იგი L; ნარები] ნახლები J'T, ნარებნი D'.

დ. მაგრამ FGHIKOVF'G'L'Q'R'; იეს] სცე RD'; ჰგვანდა] გვანდა FLVZF'L'Q'R'Y'; ხელმიუკარები J'T; -დაუკარებნი D'.

ტაეპები: გ. დ. ~ R.

1696 (1500)

ფრიდონს უთხრა: „ვალი შენი ჩემგან მნელად
გარდხდების,
მაგრა თქმულა: «კარგის მქნელი კაცი ბოლოდ არ
წახდების»;

აწ საჭურჭლე რასომიცა აქა შეს და ან იდების,
შენი იეოს ეველაკაი, შენ წაიღე, ვითა ცხვდების“.

ა. ფრიდონს] ფრიდონ V, უბოძა F'L'; შენი] თქვენი FKOQ'; გარდხდების A', გარდახლების Q'.

ბ. მაგრამ FGHJKNORXF'G'L'Q'R'; თქმული X; ბოლოს DGHKOVF'G'L'Q'R'; წამხდების E.

გ. რაზომიცა აქა ძეს და ან| რომელიცა რაცა სრულად აქ
J'T; ძეს| სძეს R, ძევს R'.

დ. შენი იყოს| შენ წაილე J, ან წაილე L, თქვენ წაილე T;
ყვალაკაი F; შენ წაილე| თქვენი იყოს J, შენი იყოს L'T; გვხვდებ-
ბის J, გხედების D'G'.

1697 (1501)

ფრიდონ მდაბლად თაყვანის-სცა, ჰკადრა მადლი მეტი-სმეტი:
„მე, მეფეო, რად გგონივარ უჭკეო და აგრე რეტი?
მტერი უოვლი ჩალად გიჩანს, ვინმცა იუო ვითა კეტი,
ჩემი ლხინი მუნამდის-ა, ვირე ვიუო შენი მჭვრეტი!“

ა. ფრიდონს F'L'; მდაბლად| მადლი F, მდაბლა GRYA',
დაბლა N; თაყვანის-სცა| თაყვანისცა BDEGHIJKLNORTYZAD'
E'G'R'Y', გარდიხადა F; ჰკადრა მადლი ~ KOG'; კადრა G'Q'.

ბ. მე| ჰე GF'L'Q'; რად| რა Q'; გონივარ DEL', გოგონივარ
F'; უჭკუეო C, უჭკუოა J, უჭკოა T, უჭკო X, უჭკოო Y; მე მეფეო რად
გგონივარ| ვინც არ გგონებს ამ სოფელსა J, ვინც არ გგონობს სოფელს
მყოფი T; აგრე| ვითა FR, დიდად J, ასრე NYA', დადად T,
თუნდა Z.

გ. მტერნი J; ყოვლი| ყველა GZL'Q', ყოვლნი J, ყოველ
G'; გვიჩანს E; ვინმცა| ვინცა EHINZR', ვითმცა GQ', თუნდა R;
ვითამც F'L'; იყოს GHKORYF'G'L'Q'; კეტი| რეტი GF'L'Q',
ვინმცა იუო ვითა კეტი| ღმრთისა გადგეს (გადგას T) ნათლად
სეგტი J'T.

დ. ჩემი| ჩვენი N; ლხინი| მტერი L'; მუნამდისი FNZ, მა-
ნამდისი R, მუნამდისცა GHKOF'G'L'Q'R', ვინემდისცა L, მანო-
ბამდის J'T; ვირემ FGHJNR'TF'L'Q', ვინემ L, ვიდრე G'R'; შენი|
თქვენი JNRYA'; მჭრეტი X.

1698 (1502)

ფრიდონ კაცნი დააბრუნვა მოსახსმელად აქლემისად,
სახლსა მისსა მისაღებლად მის ყველასა საჭურჭლისად;
აწ მუნითცა გაემართნეს არაბეთით მივლად გზისად,
ავთანდილ-ა გალეული შესაურელად მთვარე მზისად.

ა. ფრიდონს F'L'; კაცი EFGHKNORF'G'L'Q'; დააბრუნა
DFGHJNRVZF'L'Q'R', დაბრუნა EI, დაბრუნვა Y, დააბრუნა
A', დააბრუნა Y'

ბ. სახლთა JT, სახლად Z; მისთა JT, მისად Z; მისაღებლად] მისატანლად F, წასაღებლად GF'L'Q', მისატანად J, მისასხმელად T; მის] მას E; ყველასა] ყვალასა BF, ყოვლისა GHIJKLOTF'G' L'Q'.

გ. მუნითაც DEJLV, მუნიდგან R', მუნითც RX, მუნათაც E', მუნითგან Y'; გაემართნენ JR'G'; არაბეთით] არაბეთად JLT; წავლად FIR, წასვლად GL, წავლა KOZG', წასვლა F'L'Q'; მივლად გზისად] წასავლისად JT.

დ. ავთანდილ-ა]ავთანდილცა GNF'L'Q', ავთნდილი I, ავთანდილი R'; ა] არს EFJLT, ჩანს HKOYG'; გალუული] გავსებული HKLOG', გულოვანად J, გულოვანი T, გალუულა R'.

1698¹

მუნიდგან ვლეს შექცევითა, რომე მეტი არ იქნების,
ასრე რომე უოველ დღივა ნადირობა არ აკლდების;
გაცემა და წუალობანი დიდსა, მცირეს, რაც შეხვდების,
ერთმანერთის ახლო უოფით ვითა ვარდნი აუვაკდების.

(S 4997, ფ. 151v)

აქა ქვაბითგან წასვლა სამთავანვე
არაბეთს GQ'

სამთავან KOG'; არაბეთს + როსტევეანისასა KOG'; აქა... არაბეთს] აქა როსტევეან მეუისავან ნესტან-დარეჯანის მიგებება F'L'.

1699 (1503)

მიხვდეს არაბთა საზღვარსა, რა ვლეს მრავალი ხანები.
დახვდა სოფლები, ციხები ხშირ-ხშირად, თანის-თანები,
მუნ შიგა მუოფსა ემოსა ტანსა ლურჯი და მწვანები,
ავთანდილისთვის ეველაი ცრემლითა არს ნაბანები.

ა. მიხვდნენ J, მიხვთეს G', მიხვდენ R'; სამზღვარსა BEGJ KLOYQ', სამზღვართა FHL', სამძღვარსა IR, სამზღვარი T, სამზღვართა F'.

ბ. დახედენ 'L, დახედი X, დახედათ R'; სოფლები ციხები] ციხე და სოფლები H, ციხე და ქალაქი JT, ~ R; ციხები—Z; ხშირ-ხშირად] წრავალი FR, + მრავალი Z.

გ. მუნ] მას FJR; შიგა] შინა E, შიგან FGJXYE'F'L'R'Q'Y'; მუნ შიგა] მაშიგან HIKOT, მაშინა G'; მყოფთა FGHIKOTA'F'G'R', ყოფთა L'.

დ. ავთანდილისათვის L', ავთნდილისთვის I; ყველაი] ყველანი F', ყველანი GF'L'Q', ყოველნი J; ცრემლით DHJKLOVG'; არს—R. არიან L; ნაბანები] დანაბანები DHKOV, განაბანები J, ნავენები L, დანაბანები G'; ყველაი... ნაბანები] ცრემლითა არს მისგან განაბანები T.

1700

ავთანდილ იცნეს, გაისმა ხმა მათგან სისარულისა;

დაიწყეს უოვლგნით ლაშქართა ქნა მათკენ სიარულისა, თაყვანის-სცემდა სიმრავლე სპისა პირ-მსიარულისა, ქალი ნახიან: შეენება, თქვიან, არს მზისა სრულისა.

ა. ავთნდილ I; მათის EL.

ბ. დაიწყო JT; ყოვლგნი F, ყოველგნით H, ყოვლგნით OT E'G'; ლაშქარმან LT; მისკენ GF'L'Q', მათკე ELYA'; ქნა მათკენ] მოდენა HIKOZG'; სიხარულისა O; ლაშქართა... სიარულისა] მოდენა ლაშქართა ერთობ სრულისა F.

გ. თაყვანისცემდა DYZA'D'E', თაყვანსა სცემდა ET, თაყვანისცემდეს F, თაყვანის სცემდეს GHILF'L'Q', თაყვანსა სცემდენ J, თაყვანსა სცემდეს KOG', თაყვანსა სცემდი X: სიმრავლე] ყოველნი J; სპისა პირ-] მის სპისა E, პირსა მის JT; სპისა] პირის F'L'.

დ. ნახნიან B; შეენებით FGF'L'Q', შეენებად T, შეენები X; თქვეს GF'L'Q', სთქვიან R; არის GL'F'L'Q'.

ტ ა ე პ ე ბ ი: ბ. გ. ~ GF'L'Q'.

1701 (1504)

ტაროელ კაცი გაგზავნა წინაშე როსტან მეფესა,
შესთავლა: „გკადრებ, მეფეო, სურვილთა სიიეფესა;
მე მოვალ, მეფე ჰინდოთა, დარბაზსა თქვენსა სეფესა,
გიწვენებ ვარდსა კოკობსა, უფერტენელსა, მოუკრეფესა.

ა. როსტენ EFGHIKOR'TVZA'G'R', როსტევან L; მეფეა L, მეფისა F'.

ბ. კადრებ GJTYA'D'; სურვილით GHRQ'Y', სრვილთა D', სურველით F'; საიფეფსა FR, სიაფეფსა Z, სიეფფსა D', სიაიფეფსა F', სიაეფფსა GKOG'Q'.

გ. ინდოთა DEFGHIJKLORTVYZE'F'G'Q'Y'R'; დარბასა D, დარბაზთა IJKLQTV; თქვენთა JILTVG'.

დ. გაჩვენებ L; უფრქვენელსა BDGR', უფერქვენელ C, უფრქვენელსა EIKOVYE'G', უმქენარსა F, უფრქვენელსა HRT, უფრქვევენელსა J, უფრჩვენელსა L, უფერქვენელს D', უფრქვევენელს K'; მოუკრეფელსა ELVZE'F'G'Y'.

1701¹

„მე ვით ვიპარილო თქვენს წინა შემცოდე ჩემი თავია?
მქონდა მე მაშინ სელ-მქნილსა გული ცეცხლ-შენართავია;
ლაშქარი ვნახე, მამეცა ჭირი ჭირს დანართავია,
აწ ლხინით ვნახეთ მგოსანნი და ჩანგთა გამმართავია“.

(J, ფ. 159v)

ა. ვამართლო KOG'.

ბ. მაში T; ქმნილსა G'; ცეცხლს OTG'.

გ. ლაშქარნი KOG'; მომეცა KOTG'; დასართავია KOG'.

დ. ჩანგსად ვამართავია KOG'.

1702 (1505)

„მაშინ თქვენ ჩემი გეწეინა ნახვა მიწისა შენისა,
ცდა შეპერობისა ავი ჰქენ, შემოტეობა ცხენისა;
მე შენთა სპათა ჯაჩვენე ნიშანი რამე წეენისა,
დავპხოცე მონა მრავალი, მსახური სრისა თქვენისა.“

ა. თქვენ] თქვეს F'L'; გეწეინა] გეწეინათ R', მიწისა] ვერ მიწა JT, თავისა R; შენისა] თქვენისა GHIKLOF'G'L'Q', ჩემისა R'.

ბ. შეპერობისა VA'; ქენ EE'F'L'Q', ქნეს JT; შემოტეეობა BDEFGHIJKLORTVYZA'E'F'G'L'Q'Y', შემოტეეობა R'.

გ. შენთა] თქვენთა GKOF'G'L'Q'R'; სპათა] ყმათა EJTYA'; უჩვენე GYF'L', უშვენე Q'; ნიშანი] მიზეზი FGIKLORZG'L'Q'.

დ. დავხოცე EFHKORTVA'E'F'G'L'Q'R'Y', დავხოცენ L,
დავხოცენ Y; სრისა] სპისა R, მხრისა L'; თქვენისა] შენისა E.

1703 (1506)

„აწ ამაღ მოვალ წინაჲ, დავუარენ ჩემნი გზანია,
შემინდოთ, რაცა შეგცოდე, ჰქნეთ გაწურომისა კმანია.
ძღვენი არა გვაქვს, გვმოწმობენ ფრიდონ და მისნი სპანია,
ოდენ ძღვნად თქვენი ავთანდილ მე თქვენთვის მომიტანია“.

ა. აწ ამაღ] ამისთვის R; დავჰყარენ C'DE'F'Z'R'Y', დავყარე
G'F'L'Q', დავჰყარე HJRV, დავჰყარენ IKO, დავყარენ XG'; ჩემი
GHIJRTVF'Q'.

ბ. შეგვინდო G, შეგვინდოთ L, შემინდო R, შეგვინდე F'L'
Q'; შეგცოდე] შეგცოდეთ DEKOYZA'G'Y', გაწყინეთ L: ჰქნათ
DEHIKOVZ, ქნათ FGJTF'L'Q', ქენით L, ჰქნა R, ქნეთ YA',
ჰქმნათ G', ჰქმნათ R', ჰქნეთ Y'; გაწყურომის X; კმანია] ხმანია E'.

გ. მაქვს EFILJKORZG', გვაქვ YA'; მოწმობენ FHI, მოწ-
მობენ RTZ, გმოწმობენ F'L'; და—X; მისი GHRTVG'Y'; სპანია]
ყმანია DEFGJTVYA'F'L'Q'Y', კმანია D'.

დ. ავთანდილ I; მე—EJKORTG'; თქვენთვისვე EJKOTG',
თქვენთანვე R; მომიტანია] მამიყვანია DHKOVF'G'L'Q', მამიტა-
ნია FGILJRYR'Y', მომიყვანია Z.

1704 (1507)

რა მიუვიდა მეფესა მახარობელი ეამისა,
ვით გაუხარნეს, ვერ იტუვის ენა ერთისა წამისა;
თინათინს დაწვთა ემატა ელვა შუქისა სამისა,
ბროლსა და ლაღსა აშვენებს მუნ ჩრდილი წარბ-
წამწამისა.

ა. მიუიდა DV; ეამისა] ამისაა F, ეამისად KOG'.

ბ. ერთისა] გამოთქმად L'; ერთისა წამისა] გამოთქმად ამისა
GF'Q'; წამისად KOG'.

გ. თინათის D'; დაწვსა Z; ემიტა X; სამისად KOG'.

დ. ჩილილი T; წაბრ D'; -წამწამისად KOG', წამბამისა L'.

ტაბლასკა ჰერეს და გაისმა სიცილი თქართქარებისა.
 ლაშქარნი რბოდეს მი და მო, ქნა სწადდა მათკენ რებისა.
 დაიწუეს მოსხმა ცხენისა, მოღება უნაგრებისა,
 შესსდა სიმრავლე მოემისა მკლავ-ფიცხელ, გულ-მაგრებისა.

ა. კრეს E'Q'; გაისმა] შეიქნა E; სიცილი] ხმა მაშინ FZ, ხმა
 მათი HR, ხმა მათგან KOG'; თართქარებისა RF'L'Q'.

ბ. ლაშქარი ERVR'; რბოდეს] რბოდა DEV, რბოდენ J, მო-
 დგეს YA'; წადდა Z, სწადდათ JR'; მათკენ] მათკე EKLORTVY
 A'G', მისკენ GF'L'Q', დათკენ X; რებისა] რბენისა Y'.

გ. მოსხმა] ჰერობა JT; ცხენისა] ჯოგისა FGHKLORZF'G'L'
 Q', ტაიქთა JT; გაღება FGHKLORF'G'L'Q'.

დ. დასხდეს E, შესხდეს FIRYZ; მკლავ-] გულ-GHIKOF'G'
 L'Q'; მკლავ-ფიცხელ] გულოვან FZ, გულოვან R; -ფიცხელ] მაგარ
 E; გულ-] მკლავ GHIKORZF'G'L'Q.; გულ-მაგრებისა] მკლავ-მაგა-
 რისა F, უმაგრებისა T; -მაგრებისა] ფიცხლებისა E, მარებისა X.

მეფე შეჯდა, გაეგებნეს თავადნი და სრულად სჰანი.
 ვისცა ესმის, მოვიდიან მას წინაშე სხვაგნით სხვანი.
 ეველაკაი ღმერთსა ჰმადლობს, გაამაღლნეს მათნი სმანი.
 თქვეს: „ბოროტსა უმყოფოო, კეთილნია შენთვის შხანი!“

ა. გაეგება EGRF'L'Q', გაემართნეს HKOG', გაეგებნენ J;
 თავადნი] ლაშქარნი EGF'L'Q', თავდნი X; სრულნი FKOZG',
 სრული R; სპანნი Z.

ბ. ვისმცა E'; ესმა E, ესმათ J; მივიდიან K. მოვიდნიან X;
 მას] მათ GF'L'Q', მის T; სხვიგნით J.

გ. ყველაკაი] ყველაკაი BF, ყოველნივე GF'L'Q', ყველაკანი
 J, ყველაკაა X; მადლობს DEFGHJKORTVZE'F'G'L'R'Q'Y'; გაამა-
 ღლნეს] გაამრავლეს DHIJKORTVG', გამრავლეს E, გაამაღლეს
 FGF'L'Q', გაიმაღლეს X; მათი GRF'L'.

დ. ბოროტის FHIRF'L'Q', ბროტის G; უმყოფოა DGJVF'
 L'Q'Y', უმყოფოსა E, უმყოფოვო HR, უმყოფეო T, უმყოფო Z,
 უმყოფობა R; კეთილია GHIJKORF'G'L'Q', კეთილი არს T; შენ-

თვის] ზენნი F, ჩვენთვის GJF'F'L'Q', ზენნი IYA', ზენი R, ზენ-
გან T.

1707 (1510)

რა ერთმანერთი აუჩნდა მიკებულ-მოსაგებავთა,
ავთანდილ ეტყვის ტარიელს სიტყვათა დანაზებავთა:
„აგერა ხედავ მინდორთა, მტვერითა შენალებავთა?
ამად მედების სახმილი, გულსა ეცხელა, ებავთა.

ა. რა ერთმანერთი] მეფე წავიდა L; ერთმანერთ B, ერთმა-
ნერთსა GF'L'Q', ერთმანეთი E', ერთმანერერთი G'; აუჩნდეს G
F'L'Q', აუჩნდათ JR'; მისაგებ- F, მიმგებაე-H, მიმგებელ-JRT',
მიგებად- KOG'; -მოსაგებულთა Z.

ბ. ავთანდილ I; ტარიელ DV; სიტყვასა GHF'L'Q', სიტყვითა
J, სიტყვანი Z; დანამზებავთა FH, დანაბეზავთა Z.

გ. აიგერა FT, აიგერ IJ, ეგერ R; ხედავთ DEFGHIJKOT
G'L'Q'R'Y', ვხედავ LZ, ხედაო R; მინდოთა I; მტვერითა| მუნ
მტვერთა T, მტვერითა D'.

დ. ამად] ამისთვის FGKLOF'G'L'Q', ამით J, ამისთვის R;
მედების] ვიწვი FGKLORF'G'L'Q'; სახუმილი AB, სხმილ X, სახ-
მილით F'; ეცხელა] ედების FRF'L'Q', ეცეცხლა GJT, ეცხება R'
Y'; ენავთა FLR.

1708 (1511)

„ისია ჩემი გამზრდელი და თქვენად მოგებებულა.
იქი ვერ მივალ, მრცხვენიან, გულსა სახმილი დებულა,
ჩემად არაკად სულ-დგმული კაცი არ გაწბილებულა.
რასაცა მიზამთ, თქვენ იცით, ფრიდონ თქვენადვე
ხლებულა“.

ა. გამდელი KOG', გამზდელი RTE'F'Q', გაზრდელი X;
თქვენად] ჩემთვის FHKOG', ზენად GLF'L'Q', თქვენდა IA'R'Y';
მოგებებული ZL'.

ბ. მოვალ GJLTYF'L'Q'; მრცხვენია J, მცხვენიან L'; სახუ-
მილი AB, სახმი D, სხმილი X; დებული RZL'.

გ. გაწბილებულა] დაბადებულა EHIKOG', დაბადებული RZ,
გაწბილებული L'.

ღ. იცი ფრიდონც R; თქვენადვე] თქვენდავე CDVY', მას-
თანა E, თქვენთანა FGHJLR'T'Z'F'L'Q'R', თქვენთან I, თქვენთანვე
KOG'; ხლებული RL'.

1709 (1512)

ტარიელ უთხრა: „კარგსა იქ შენ პატრონისა კრძალვასა.
აწ დადგე, იქი ნუ მოსვალ, იქმცა უჩემოდ ხალვასა,
მე მივალ, უთხრობ მეფესა შენგან თავისა მალვასა,
ვეჭვ, ღმრთითა ადრე შეგეუარო მშესა მას, ტანად აღვასა“.

ა. უთხრა] ეტყვის GF'L'Q'; შენის LT; პატრონის JT;
კძალვასა R.

ბ. დადგე] აქავ იყავ GLF'L'Q', დადგე] IVR'Y'; იქი] იქ B,
იქა RZ,—GF'L'Q'; უჩემოდ LE'; ხალვასა] ხლებასა EH, ხეალ-
ვასა E'.

გ. მეფესა] ამბავსა GL', ანბავსა F'Q'; შენგან] შენგათ B;
მალვასა] მალევსა R, ამბავსა L', კრძალვასა R'.

ღ. ვეჭვ] ვეჭობ EIJZ, ვაზრობ F, უთხრობ R, ვეეჭობ YA',
ვეცდები R'; ღმრთითა] რომ FJRTZ, რომე HL,—EGIYA'F'L'Q'
R'; შეგეუარო] შეგეყრი GF'L'Q', შეგეყარე L; მშესა] მშეს X; მშესა
მას ~ GF'L'Q'; მას] შენ L, ღმრთით R; ტანად] + სარო და
G, + საროს და F'L'Q', ტაბდ L; აღვასა B.

1710 (1513)

მუნ დადგა ლომი ავთანდილ, დაიდგა მცირე კარავი.
ნესტან-დარეჯან მუნვე დგას, იგია მჭვრეტთა მზარავი,
მისთა წამწამთა ნიავი ქრის, ვითა ქარი არავი,
წავიდა მეფე ჰინდოთა მისრული, მიუპარავი.

ა. ავთანდილ I; კარავები A'.

ბ. ნესტან-დარიჯან A', ნესტარ-დარიჯან G', ნესტან-დარა-
ჯან R'; დგა R, დგანს D'; იგი EFGJRZ'F'L'Q', იგა Y; მჭვრე-
ტელთა EFGIJRYZF'L'Q'.

გ. მისთა] ვისთა EHJTYA'; ქკრის R'; ვითა ქარი ~ R;
არავი F.

დ. წაეიდა] მოვიდა YA'; ინდოთა DEFGHIJKLORTVYZE'F' G'L'Q'R'Y'; მეფე ჰინდოთა ~ E; მისრული] მისვლითა GL'Q', გაჩენით HJKO'IG', მისული RZ, მისლვითა F'.

1711 (1514)

ფრიდონ წაჰყუა. გაღანამცა გავლეს ველი დიდსა ხანსა, ცნა მეფემან, ტარიელა მარტო მოვა, მოხრის ტანსა; გარდახდა და თაყვანი-სცა მას უკადრსა, ლომებრ ჯანსა, სდებს ჰატიესა ჰინდოთ მეფე, მართ მამისა შესაკვანსა.

ა. ფრიდონს F'L'; წაყუა E'G'Q'; განღამცა BFG'LYA'D'E', გაღყანამცა K; წავლეს IR'; ველნი HIJT; დიდი X.

ბ. სცნა GHJKORF'G'L'Q'R'; მეფემა R; ტარიელ არს F'G'J F'L'Q'; ტარიელი HILRD'R'; მოვა—F; მოხრის + მონა F'.

გ. გარდაჰხდა F, გარდახტა G'; თაყვანის სცა BCXD'F'Q'; უკდრსა X; ლომებრ AA'D', ლომებრ V, ლომებრ X, ლომებ Z; ჯანსა] მჰანსა HT.

დ. ზღებს R'; ინდოთ DEFGHIJKLORTVZE'F'G'L'Q'R'; მართ] ვით J, მას R; დასაგვანსა GRF'L'Q'.

1711¹

მუნით როსტან მოეგება, არ ჰყოფს ზრდილობის კლებასა, ცხენით გარდახდნენ, იქმოდნენ შეურისა მოსწრაფებასა; არაბთა მეფე საღამსა ჰკადრებს ტარიელს, ქებასა, შეტრფობით უმსერს, მიეცა როსტენ მუნ დიდსა შვებასა.

(H 1079, ფ. 197r)

1712 (1515)

ტარიელცა თაყვანი-სცა, შივა კოცნად, სასაღამოდ; მეფე ეულსა აკოცებდა მართ ბაგისა დასაჰამოდ, გაკვირვებით ეუბნების, არის მისგან სათამამოდ: „შენ მზე ხარო, შენი გაურა არის დღისა შესაღამოდ“.

ა. თაყვანის სცა BCD'; მოვა I; კოცნა B.

ბ. აკოცებდა] ეხვეოდა FGF'L'Q'; ბაგეთა HT; დასაამოდ DEHIJKLOTVYZG'R'Y', დასაამოდ F, დასანამოდ GF'L'Q', დასამონად R.

გ. გაგვირებით K, გაკვირებით R, გაკვირვები X; ეუბნება T, ეუნების L'.

დ. შენი გაყრა~GF'L'Q'; დღისა] მზისა J; დასალამოდ FGIRZF'L'Q'.

1713 (1516)

გაეკვირვა მეფე მისსა თვალადობა-სიუერფესა,
პირსა უჭვრეტს` გაკვირვებით, უქებს მკლავთა სიალფესა;
კვლა ფრიდონცა უსალამა, თაუვანი-სცა მან მეფესა,
მას მეფესა, ავთანდილის ნახვისათვის მოსწრაფესა.

ა. გაეკვირა GR; მისა D.

ბ. გაკვირვებით] დაუმცდარად HJT, გაკვირებით R; უქებს] უთ უქებს X; მკლავსა L'; სიალფესა] სიმაგრესა DFRVZ.

გ. კვლავ DGHJKORTVZF'G'L'Q'R'Y', კვლი X; ფრიდონ-საც GL'Q', ფრიდონსცა YA', ფრიდონსა KOG'; თაუვანის-სცა BCD'F'L'Q'; მან] მუნ HT, მას J.

დ. ავთანდილსა X, ავთანდილის I; ნახვისათვის] ჭვრეტისათვის GL'Q', შეყრისათვის Z.

1714 (1517)

მეფე ტარიას ქებასა დაჭკრთების, დაელონების.

ტარიელ ეტუვის: „მეფეო, აწ გული შენ გემონების;
მიკვირს, თუ ეგრე სიკეთე თქვენ ჩემი რად გეგონების!
რადგან ავთანდილ შენია, სხვად რად ვინ მოგეწონების?

ა. ტარიელს G; დაკრთების ERD'Q'.

ბ. ეტუვის] უთხრა F, ჰკადრებს R; გული] თავი R; შენ] შენი X,—R; გემონების] გეგონების GHITF'L'Q', შეგეგონების R.

გ. ეგრე] ეგე EHGR', აგრე FRZ, ჩემი T; თქვენ] შენ FGR ZL'Q'; ჩემი] ზედა T; რათ E'.

დ. ავთანდილ I; შენია] თქვენია I; სხვა DFGIJK ORVYZA F'G'L'R'Y'.

კვლავ მეფე ჰკითხავს: „რა უკავ თქვენი უღირსი მშობილი?
თან რად არ გახლავსთ, ეს მიკვირს, სჭირს რამე
დასაგმობილი?“

შენთა წამალთა მებნითა გულსა ლახვარი სობილი,
ამა ლამქართა თავადი, ჩემგან მეობით სმობილი“.

(J, ფ. 161r)

ბ. გახლავთ K, გახლავს OTG'.

გ. მძებნელი KOG'.

დ. თავადნი T.

1715 (1518)

„ნუ გიკვირს მისი ვერ-ნახვა და დაუოვნება ხანისა!
ძოდი და დავსხდეთ, მეფეო, ამა კორდი მწვანისა,
ტკადრო მიზეზი მისისა თქვენს წინა ვერ-მოტანისა,
ვიაჯ რასმე და აწ მმართვეს მოთხოვა მე ფარმანისა.“

ა. ვერ-ნახვა] არ მოსვლა H, აქ მოსვლა JT; და — C; და და-
უოვნება] დაუოვნებისა Z.

ბ. ამა] ამოვა T; კორდი] ვარდი T.

გ. კადრო GHJTYA'; მიზეზი... წინა] მისისა თქვენს წინა
მიზეზი HJT; მისისა] მისი და F, იმისი R; ვერ-მოყვანისა DGJK
LORVZA'F'G'L'Q'.

დ. ვეაჯ C. ვიაჯი DEFGHIJKLORTVZG'Q', ვეაჯი F'L'; რას-
მე] რამე I, რასამე Y', — Z; და — FGHJKORTF'G'L'Y'; აწ] მე
EFKORG', თუმც I; მმართვეს] მართებს EZE'Y', მიჯობს GF'L'
Q', მართებ R; მოთხოვნა GRZF'L'Q', თხოვნა I, მოთხოვა A'; და
აწ მმართვეს მოთხოვა] მოთხოვა მაქვს აქვენი DV; მე] მუნ E, აწ
FKOG', აწ მე I, მის R, — Z; ფარვანისა EYL', ფარამანისა Z.

1716 (1519)

დასხდეს მეფენი, მოადგა გარე სიმრავლე რაზმისა.

ტარიელს პირსა ციმციმი ათქს, უნათლესი ბაზმისა;

ჭვრეტა ასელებს მჭვრეტელთა, უოფა ქცევითა და ზმისა;

დაუწუო თხრობა მეფესა სიტუვისა ბრძნად ნაკაზმისა;

ა. დასხდნენ J, დასხდენ R'; მოადგა] მოატყდეს FR, მოადგეს GKOTF'L'Q', მოადგნა X, მოატყდა Z.

ბ. ტარიელ X; ციმციმი] სინათლე E; ათქს] ადგს IJRF'L'Q'R'; ბაზმისა] ბაზრისა Y'.

გ. ჰერეტა] ტურფა I, ჰერეტი X; ახელებს] ახარებს HJ'L, აახლებს R', აახელებს Y'; მჰერეტელთა] მიჯნურთა F, მჰერეტითა I, მიჯნურსა R, მჰერეტელსა A'; ქცევითა I; ზმისა] მზისა I, ზმასა Z.

დ. მეფესა] ტარიელ GF'L'Q'; სიტყვასა J; ბძნად R; ნაკმაზისა Q'.

1717 (1520)

„მეფეო, თავი მემცრობის მე მისად მოსახსენებლად, მაგრა მოსრული თქვენს წინა ვარ შემოხვეწა-მქენებლად, თვით იგი იაჯს, რომელი ჩანს მზეებრ შუქთა მფენებლად, ვინ არის ჩემად სინათლედ და ჩემად გამათენებლად.

ა. მე მისად] ამისად DFGIJKLORVYZF'G'L'Q'.

ბ. მაგრამ EFGHIJE'F'L'Q'R'; მოსული JTXZ, მოსულ ვარ OG', მოვსულვარ GF'L', მოვსრულვარ Q'; თქვენს წინა] წინაზე F; შემომხვეწლად DV, შეხვეწისა GF'Q', შემხვეწელი I, შემომხვეწის J, შემამხვეწი KOG', შემამხვეწლად ZR'Y', მეხვეწისა L'; ვარ შემომხვეწა-] თქვენი მხვეწე ვარ F; -მქენელად JT, -მქნებლად X, -მქებელად F'L'; შემომხვეწა-მქენებლად] თქვენად შესახვეწელად L, ამის შემომხვეწელად R.

გ. სჩანს JRD'; მზაებრ E, მზებრ IRX, მზისა J; ჩანს მზეებრ შუქთა] არის ღამისა GF'L'Q'; მზეებრ შუქთა ~ KOG'; მფენებლად] მფენელად FJLVYZQ'Y', მთენებლად GF'L'Q', ფენებლად X.

დ. ჩემად] თვალთა FR, ჩემდა E'; სინათლედ] იმედად GJF'L'Q'; და—L; ჩემად] ბნელთა IKOG'; გამათენებლად] განმანათლებლად E, მანათლობელად G, გამთენებლად I, გასამთვლებლად J, ნათლისა მფენელად L, გამთენებლად X, განმანათლებლად Z, მანათობელად F', მონათობელად L', მანათობელად Q'.

ტაეპები: გ. დ. ~ Z.

1718 (1521)

„აწ ამას გკადრებთ ორნივე ხვეწით და შემუდარებით: აეთანდილ დაძღვა წამალი მისგან თავისა დარებით,

დაპვიწუდეს, რომე პატიენი სჭირდეს ჩვენთავე დარებით, არ გაწუენ, გრძელი ამბავი არს ჩვენგან მიუმხედარებით.

ა. აწ] ჩვენ R',—FR; ვიკადრებთ FR. კადრებთ GHJTY; ორნვე C; ხვეწნით FGHJKORVZF'G'L'Q'R'Y', ხვეწნითა L; და]+შენ X,—L.

ბ. ავთნდილ I; დაგვდვა J'T, დასდვა R; მისგათ B; თავის X; დადებით FHKOTE'G', წარებით RZ.

გ. დავიწუდეს DEFHIKLOTVYZE'F'G'Q'Y'; დავიწუდენ J, დაპვიწუდა R, დასწუდეს D', დაავიწუდეს L'; რომე] რამე DD'; პატიენი F, პატიეი GRF'Q'R'; სჭირდეს ჩვენთანა დარებით] არს ჩვენგან მიუმხედარებით Z; სჭირდეს] ჩემთანა I, სჭირდენ J, ჩვენთანა KOG', სჭირდა R; ჩვენთავე] ჩემთანვე E, ჩვენებრივ F, ჩვენისა GF'L'Q', ჩემსავე H, სჭირდა IKOG', ჩემთავე J'E'R, ჩვენდავე R', ჩემსავით T'.

დ. არ] აწ E'; გაწუენ] გასწურეთ G'L'Q', გაწუენთ I; გრძელი] ჩენი FR; გძელი T, ჩვენნი Z, ძნელი D'; ამბავი] პატიენი F, პატიეი R, პატიენი Z, ანბავი Q'; ჩვენგან] ჩემგან HIJKOG'; მუმხედარებთ X, მიუმხეთარებით E', მიუმხედარებით G'; არს ჩვენგან მიუმხედარებით] ჩემია მიუმხედარობით E.

1719 (1522)

„თქვენთა უუვარს ერთმანერთი, ქალი მას და იგი ქალსა, მით ვიგონებ საბრალოსა, მტირალსა და ფერ-ნამკრთალსა; მუსლ-მოყრილი გიაჯები, ნულარ აწკეგ იმათ აღსა, რომე მისცეთ ქალი შენი მკლავ-მაგარსა, გულ-ფიქალსა.

ა. თქვენით J'T; უუვარსთ R; უუვარ T, უუვართ A'; ერთმანერთსა R, ერმანეთი E', ერთმანეთი G'; ქალი მას] ყმა ქალსა E; იგი ქალსა] ქალი ყმასა E.

ბ. მით] მას FZ; საბრალოთა GLF'L'Q'; მტირალთა L; -ნამკრთალსა] გამკრალსა HJKOTG', ნამკრთალთა L, ნამკრთალსა R, ნაკრთალსა X.

გ. მუხლდაყრილი IKOZG'; გეაჯები BCEFHIKORTVYA'G'R'Y', გეხვეწები GJF'L'Q', გაიჯები X; ნულარ] ნუ GF'L'Q'; აწვევ] მოუდებ GF'L'Q', აწყევ X; იმათ] ამათ E, ამით FRZ; კვლავე GF'L'Q', მათ აქ HJOT, მათა KG'; აღსა] ქალსა KG.

დ. ზისცე DGHJKLQTVYZA'F'G'L'Q'R'Y'; შენი| თქვენი
EFGHIKLORTZF'G'L'Q'R'Y'; -მაგარსა| -მაგარს H, მარგსა X;
გულ-| ბროლ R.

1720 (1523)

„ამის მეტსა არას გკადრებ, არ მოკლესა, არცა გრძელსა“.
ამოილო სელ-მანდილი, მოინასკვა იგი უელსა,
აღბ, მუსლნი დაუყარნა, ეჯებინს, ვითა მზრდელსა.
ტაუკვირდა უოვლსა კაცსა, მის ამბვისა მომსმენელსა.

ა. არას| არა EL', არს L; კადრებ GHJTY, გკდრებ X; არცა|
არა EZFL'Q', და არა R; გეღსა RT, გრძლსა X.

ბ. მოინასკვა| მონასული T, მოინასკენა Z, მინასკვა F'L'; იგი|
ზედან DIJKOVG'R'Y', გარე GF'L'Q', მაგრა R, ზედა T.

გ. მუხლი GHJLRF'L'Q'; დაუყარა EILL, მიუყარა FR', მო-
უყარა GRF'L', მიუყარა J; იაჯების DEIRVZE'Y'; ვით გამზდელსა
GF'L'Q'; მზდელსა T.

დ. გაუკვირდა X; უოველსა G'; კაცა E'; მის| მით L'; მის
ამბვისა| შორით ვერას HJT; ამბისა DLRVZE'F'L'R'Y', ანბისა Q';
მამსენელსა D. მანსმენელსა HJTVR'Y', მოსმენელსა R.

1721 (1524)

რა ტარიელ მუხლ-მოყრილი ნასა, მეფე შეუსარდა,
მორს უკუდგა, თაყვანი-სცა, ქვე მიწამდის დაეყარდა,
მოასსენა: „სელმწიფეო, ღსინი უოვლი გამიქარდა,
თქვენსან აგრე სიმდაბლემან ნახვა თქვენი ჩამადარდა.

ა. მუხლდაყრილი FIKOG'.

ბ. თაყვანის-სცა CXD'F'Q'; ნიწამდი DGHIRVE'F'L'Q', მი-
წასა L; ნიწასა ქვე E; დაუარდა DRVZE'Y'.

გ. ხემწიდეო D; ღსინი| ქირი EGKOF'G'L'Q'; უოვლი| ყველა
IYZ. უოლი L'; განიქარდა| უკუქარდა FIKORZG', გამიმწარდა J.

დ. თქვენსან| თქვენსა GRXF'L', თქვენის H, თქვენიო JT,
ზეგრან R'; აგრე| ვგრე GHJLTZQ', თქვენსა R'; სინდაბლგმა GR;
სინდაბლითა HJT; ნახვ X; ჩამადარდა| დამადარდა FL, გამ... H;
განიარნდა J, დანიდარდა RZ, გამიმწარდა T.

ტაეპენი ბ. გ. ~ DV.

„ვით ეგების, რაცა გწადდეს, რომე კაცი არ მოგთმანდეს,
ანუ მშურდეს; ქალი ჩემი, საკლავად და ტყვედცა გინდეს;
გებრძანამცა სასულით თქვენით, ცრემლი არცა მაშინ
მდინდეს;

სხვა მისებრი ვერა ჰოვოს, ცათამდისი გაცაფრინდეს!

ა. ვით... გწადდეს] მეფე ბრძანებს ვით ეგების GQ', რასაც
ბრძანებს ვით ეგების F'L'; გწადდეს] გინდეს F.

ბ. ანუ] არა J; საკვდავად DKOVG'Y'; ტყვედაც DGHJKL
ORTF'G'L'Q'. ტყვეთა EF, ტყვეთაც XR'.

გ. გებრძანამც RZ, გებრძანამცა Q'; თქვენით] შენით E; მდენ-
დეს L', მდინდეს R'Y'.

დ. სხვა] ქალმან HJKOTG'; მისებრიც DGZF'L'Q'Y', მისებრ
HIKOTG'; ვერვინ R; ჰოვოს BCEGHJHTF'L'. ჰოვოს DFIKOV
YZA'R'Y', ჰოვოს G'; ცათამდისცა EGHIKLORTVYZF'G'L'Q'R'
ცათამდისცა F. ცათამდისცა J; გაცაფრინდეს J, აცაფრინდეს V,
გარჯაფრინდეს D'F'L'Q'

ტაბეები ბ. გ. ~ KOG'.

„მე სიძესა ავთანდილის უკეთესა ვპაოვებ ვერა;
თვით მეფობა ქალსა ჩემსა მივეც, აქვ და მას ეფერა;
ვარდი ახლად იფურქვნებას, მე ევაგილი დამებერა,
რამცა ვპაადრე მქცილქა, რასაც ოდენ იგი ჯერა!

ა. სიძეს I; ავთანდილის I; უკეთესა DGY', უკეთესა N';
ვპაოვებ BEFIKORTVYZG'Y', ვპაოვებ GA ვპაოვებ LF'L'Q'; ვე-
რაა F.

ბ. მეფობა] მეფობა L'; ქალსა ჩემსა ~ T; მივეცი R; აქვ] აქვს
EGHJKLOXZF'G'L'Q'R', აქვ E', - R; მას აქვს და F; უფერა A'.

გ. ახლა GHJRF'L'Q'Y'; იფურქვნების DR'Y', იფურქვნების
და E, იფურქვნების FG', იფურქვნების და GHJ, იფურქვნების LY,
იფურქვნების R, იფურქვნების T, იფურქვნების V, იფურქვნების XA
N'. დაიფურქვნების Z, აფურქვნების D', აფურქვნების F', აფურქვ-
ნების L', იფურქვნების Q'.

დ. რადმცა CDFGHIJKLO'TVF'G'L'Q'; ვკადრე FA'F'L'Q'
ვკადრეთ HT, ჰკადრე R; რასაც რადგან EGF'L'Q', რასცა H;
ოდენ იგი ~ DVR'Y'; ოდენ ოდეს GIF'L'Q'; ჯერა სჯერა R'.
ტაეპები გ. დ. ~ GF'L'Q'.

1723¹

„ქალსაცა ჰკითხეთ, აცნობეთ, იქს თქვენსა გაცონებასა;
მათ ერთმანერთი უნდოდეს, მეცა ღმრთით დაერთავ ნებასა;
მემცა ნუ ვნასავ ცოცხალი მე რასმე მათსა ვნებასა,
რადგან შეერა მიზეზი, რა მოაქვს დაუოვნებასა!“

(J, ფ. 162r)

ბ. მეც ღმრთითა KOG'.

გ. რასმე მათსა ~ HKOTG'.

დ. შეჰყრაა G'.

1723²

თინათინს ჰკადრეს ეოველი მეფეთა ნაუბარია:
„გწადიან, მიგცე ავთანდილს ჰირ-ბრძენთა საქებარია?
ინდოთა მეფე შექნილა, ჩვენს შუა დამწუბარია,
აწუა გათავდეს ყველაი, გული, გულს შენაბარია.“

(J, ფ. 162r)

ბ. მწადიან KOTG'; მიგცე] მიხვდეს HKOTG'; პირი ბრძენთ
HKOT; ბრძენთ G'.

გ. შუა] შუა K.

დ. ყველაი] რადგანვე HKOG'.

1723³

ქალმან ჰკადრა, თუ: „მეფეო, რადლა ვიხმარებ ვნასა,
მაგრამ მოველი მშობლურად თქვენგან არავე წუენასა;
თუ თქვენ გაწუინო, ნუმც ოდეს მოველი ზეცით ღხენასა,
ბრძანებას ვექმნე მორჩილი, ესე თურე სწადს ზენასა.“

(J, ფ. 162r)

ბ. მაგრა KOG'; თქვენგანა არა H.

დ. ვექმნეთ HT, ვექმენ KOG'; მორჩილნი T; ესე] ეს KOG';
თვარე T; სწაღლა KOG'.

1724 (1527)

თუ შეგერთო ერთი მონა, თქვენთვის არცა მაშინ მშურდა.
ვინცა გკადრა შეცილება, უშმაგომცა ვინ მოგმდურდა!
თუ ავთანდილ არ მიუყარდა, აგრე მისთვის რად მომსურდა?
ღია, ღმერთო, წინაშე ვარ, ესე ჩემგან დადასტურდა".

ა. თუ] რომ FKOZG'; თქვენთვი R, თქვენთვინ F'L'; არცა
J; მშურდეს EL, გშურდა D'.

ბ. ვინმცა CDEGHJKLORYZA'G'R'Y'; გკადრაათ J, გკადრებს
L, გკდრა X; შეცილებას L; უშმაგოცა D'E'; ვინ] ვით R'Y'; მო-
გმდურდა] მოგმდურდეს EL, მოგთმინდა I, მოგდურდა D'.

გ. ავთანდილ I; მიუყარდეს F; ეგრე E, ასრე FGIKLORZG';
მისთვის R; რად] რა JT, არ Y; მისთვის ასრე G'F'L'Q'; მამ-
სურდა DFGHIJRTVYA'F'L'Q'R'Y', მომსურდეს EL.

დ. დადასტურდეს EL, გადასტურდა R.

1725 (1528)

რა ტარიელ მეფისაგან ესე სიტყვა მოისმინა,
დადრკა, მდაბლად ეთაყვანა, პირსა ზედა დაეფინა.
კვლა მეფემან თაყვანი-სცა, წამორეველო, წადგა წინა,
ერთმანერთი მოიმაღლეს, მართ ერთსაცა არ ეწეინა.

ა. მეფისგან B; ეს სიტყვა მეფისაგან Z.

ბ. დადრკა] დადგა TF'L'; მდაბლად] მძიმედ KOG', მდაბლა
R; თაყვანისცა KOG'; პირსა ზედა] მიწაზედა R; ზედან DGHIKO
VXZE'F'G'L'Q'Y'.

გ. კვლავ DGHJKORTVZF'G'L'Q'R'Y'; მეფემან] როსტენცა
FGKORFG'L'Q', როსტევანც I, როსტევანცა Z, მეფემაც J, როს-
ტანცა L; თაყვანის სცა BD', ეთაყვანა GLF'L'Q'; წამორეველო E,
წამოვლო და FGLRZF'G'L'Q', წარემოვლო HJKOT, წამოვრეველო
XD'E'.

დ. ერთმანერთსა RZ, ერთმანეთი E'G'; მოიმაღლეს] მო-
ემდაბლნეს FZ, მოემდაბლეს R, მომაღლეს X, მოიმაღლნეს Y, მო-

იმდაბლეს A'; მართ] მათ CDEFGHIKYZF'L'Q'Y', მას JTYA';
ერთიცა R.

1726

ტარიელ ფრიდონ გ'გ'ზავნა მის ემისა მოსაყვანელად;
მესთვალა: „მოდი, გიბრძანებს იგი, მენ ვისად სჩან ელად;
ჭირნი გარდასდეს, მოგაკლდა ცრემლი დაწვისა მბანელად,
ნულარ ემიძვი სახმილსა, მენი დამწველი-ა ნელად“.

ა. ფრიდონს RX; გაგზავნის R; მის ყმისა] იმა ყმის R; მო-
საყვანებლად EIR.

ბ. გიბრძანებს RT; იგი--R'; შენ] ვის HJKOTG', შენად R';
ვისად] ვისთვის FGZF'L', დიდად HIKOTG', ვისთვი R, ვისდა
E', ცეცხლისა R'; სახან I; სჩან ელად] საჩენლად E, სანელად R',
სჩან ნელა O; ელად] ნელად FGJLT'F'G'L'Q' ულად D'.

გ. ჭირი GRD'F'L'Q'; გარდაგხდა E, გარდაგხდეს FKLVR',
გარდაახდა G, გარდახდენ J, გარდაგდე R, გარდახდა HF'L'Q';
მოგაკლდეს DFV, მოგვაკლდა EIJ, მოაკლდეს E'; დაწვი ცრემლი-
სა R; ბანელად X.

დ. იმიძვი Y; სახუმილსა ABC, სიკვიდისა RZ; შენია D';
ა] აწ HJKOG', არს IR',—D';-ა ნელად] დანებლად R.

1727 (1529)

ფრიდონ მეჯდა, ავთანდილის მახრობლად გაეჭანა, —
ესდენ დიდი სისარული გაესარნეს მასმცა განა! —
წავიდა და წამოუძღვა, მოიყვანა, მოჰყვა თანა,
მაგრა ირცხვის მეფისაგან, შუქი ბნელად მოეყვანა.

ა. ავთანდილის] გაღანამცა GLF'L'Q', ავთანდილთან HJT,
ავთანდილის I; მახრობლად] მახრობლად D, მხიარული GLF'
L'Q', მხიარულად J; გაეჭანა] გაეჭარნა E'.

ბ. ესდენ] ოსდენ E, ასდენ FIKRZG'; ეგზომ GF'L'Q'; დიდი]
უფრო GL'Q'; დიდნი სისარულნი JT; მასცა DEFHIJKORTV
XYZA'E'G'R'Y', რამცა GF'L'Q', ნისგან L.

გ. წავიდა] მივიდა GF'L'Q', მოვიდა R; და—E'; გამოუძღვა
EGF'L'Q', წამოუძღვა X; მოიყვანა] მოვიდა L, მიყვანა F', მი-
იყვანა L'; მოჰყუა A, მოჰყმე J, მოყვა D'E'Q'; თანაა F.

დ. მაგრამ FGHJKORF'G'L'Q'R'; ირცხენის H, ირცხვის Y'; შუქნი HJKOG'; ბნელნი J; მოავანა A', მოყვანა F'L'.

1728 (1530)

მეფე ადგა, მოეგება; უმა გარდასდა, რა მივიდა;
ხელთა ჰქონდა ხელ-მანდილი, ზირსა მითა იფარვიდა.
მზე ღრუბელსა მოჰფარვიდა, ქუშდებოჯა, ვარჯსა ზრვიდა,
მაგრა მისსა შეენებასა რამცა ვითა დაჰფარვიდა?!

ა. მიეგება EIKLORZG'.

ბ. ხელსა L; ქონდა G'Q'; ბირი Q'; მითა] იმით FJ; იფარვიდა] ფარვიდა L, იპარვიდა E'.

გ. მზეს ღრუბელი R; ღრუბელთა T, მოჰფარვოდა BCHJXY, მოჰფაროდა DVR'Y', მოფარვიდა FT, ეფაროდა FRZ. მიეფარა G, ეფარვოდა IKG', ეფარვიდა O, მოფარვოდა A'D'E', მოეფარა F'L'Q'; ქუშთებოდა T, ქვეზდებოდა G', შუქდებოდა R; ვარდთა T, ვარდი X; ზვრიდა EIQKOVYF'G'L'Y', ზვრვიდა CJZ, ძრვიდა R.

დ. მაგრამ FGHJKORF'G L'Q'; ვით რა L; დაფარვიდა DE F'L'Q', და ააფარვიდა R.

1729 (1531)

მეფე კოცნასა ჰლამოდა, აღ-რა ცრემლი სდენიან;
ავთანდილ ფესთა ესევეის, შუქნი ქვე დაუფენიან;
უბრძანა: „ადეკ, ნუ ირცხვი, შენ ზნენი გამოგჩენიან;
რადგან მერჩიო, ნუ მერცხვი, გაე, რასაღა გრცხვენიან!“

ა. ლამოდა DEGHJKLORTYZA'F'G'L'Q'R'Y'; ალარა ცრემლი ~ GLF'L'Q'; ცრემლნი BIL'XYA'D'E'Y'; სდინდიან E; სდენია GJZA'F'L'Q', დენია R.

ბ. აეთნდილ I; ფერხთა CDEF'GHJVYZA'E'F'L'Q'R', მუხლთა IKOG', მერხთა D'; შუქი GIRF'L'Q'R'Y'; დაუფენია GIRZA'F'L'Q', დაუფენიან X.

გ. უბძანა RE'; ადექ ID'R', აგრე R; ირცხენი GHF'L'Q', გრცხვენის YA'; ზენი E'; გამოგჩენია GJRZA'F'L'Q', გამოგჩენიან X.

დ. რადგან] რაზომ HJT; მერჩიო] მერჩივნო F, მიყვარდე HJT; ნუ] ესე HJT; მერცხვი] სჯობს HJT; გაე] მგაე C, აღეგ L, აგრე DIKOVG'R', ეგ F, გჰე D', ჩემგან GHJF'L'Q', ეგე RZ, ჩემგანა T; რასალა] რალასა EHVE', არა შენი F, ნულარასა GF'L'Q', ნულარა IJKOG'R', რა შენი R, რათა T, არ შენი Z; გრცხვენინა] ზნენიან F, გრცხვენია GJA'L'Q', ზნენია RZ, გცხვენინა T.

1730 (1532)

მოეხვია, გარდაჰკოცნა მან ჰირისა არე-მარე;

„დამივესო ცეცხლი ცხელი, მაგრა წეალი არე მარე;
ვინ გიპერი დაჯოგა, წარბ-წამწმისა არემა-რე,

გვალე, შეგერი, ღომო, მსესა, თავი მისკენ არე მარე“.

ა. მოეხვია C; გარდუჟოცნა DF'GHIJRTVZE'F'L'Q', გარდა-
კოცნა ED'G'Y'; მან] მნა R, მას T; მარეე F.

ბ. ცხელი] ცრემლი Z; მაგრამ FGHIJRE'F'L'Q'.

გ. დაჯოგა EI, დაჯოგე FHR'TZ; წარბ-წამწმისა] თვალ-წარ-
ბისა GLF'L'Q', და წამწამი HJT, მან წამწმისა KOG', წარბ-წამ-
წამსა X, წარბ-წამწამისა Z, და წამწმისა R Y'; არემარეე F.

დ. შეგერი ღომო ~ J; მისკე ERTYA'.

1731 (1533)

მეფე ეელსა ესვეოდა მან ღომსა და ვითა გჰირსა,
ახლოს უზის, ეუბნების, აკოცებს და უჭკრეტს ჰირსა;
იგი მზეა, ხელმწიფობა ასრე მისვდა, ვითა ღირსა.
მაშინლაა ლსინი ამო, რა გარდისდის კაცი ჰირსა.

ა. გჰირსა] მზესა EL, გჰირსაა F'.

ბ. ახლო R; უჭკრეტს X.

გ. მზეა] მზე და DF'GHIJKLRTVYZA'F'G'L'Q'R'Y'; ხელმწი-
ფება R'; ესრეთ H; მიხვდა] მართებს EGIF'L'Q'; ღირსსა F, ვით
ღირს Z.

დ. მაშინლაა] მაშინ DF'GHIJKLORTVYZA'F'G'L'Q'; მაშინლა
EX; ამოაო DV, ამო არის FGHJKLORTVYZA'F'G'L'Q'; რა—
RZ; გარდაიხდის Z.

ემა მეფესა მოასხენებს: მიკვირს, სხვასა რად რას ბრძანებ!
 რად არ გინდა ნახვა მზისა, ანუ რადლა აკვიანებ?
 მიეგებვი მხიარული, სახლსა თქვენსა მოიყვანებ,
 შემოიძოს შექთა მისთა, ნათლად გარე მოივანებ“.

ა. მეფესა $rep. L$; სხვასა] სხვას T , სხვა და V ,— $F'L'$;
 რად რას]— R' , რად არ FRZ ; რადლა $GLF'L'Q'$, რასა I . რად-
 რასა T ; ბძანებ $DRVE'$.

ბ. მინდა T ; მზისა] მისი Z ; ანუ] მიკვირს $GF'L'Q'$; რადლა]
 რადლას $GF'L'Q'$, რადლა J , რადლალ R' .

გ. მიეგები $DGLVZR'$, მიეგებები E , მეგებვი T , მიეგებე F'
 $L'Q'$; მხიარულსა FR ; სახლსა] სახლი R , სხლსა X , მხიარული Y ;
 თქვენსა] შენსა FRZ ; მოვიყვანებ E , მოიყვანე F' .

დ. შემოიძოსთ $HKOG'$, შემოიძოსს $LF'L'$, შამოიძოს R , შე-
 იძოს X ; მისთა— $F'L'$; ნათლად] ნაცვლად I ; მოვაყვანებ E , მო-
 იყვანებ Z , მოიყვანებ $F'L'$.

აქა როსტევან მეფისაგან ნესტანდარეჯანის მიკებება,
 მოკითხვა და სისხარული D .

ტარიელსცა მოასხენა; მესხდეს, ქალსა მიეგებნეს,
 მათ სამთავე გოლიათთა მზისა ფერად ღაწენი ღებნეს,
 მისვდეს მათსა საწადელსა, იგი ჰოვეს, რაცა მებნეს,
 ხელი ჰსადეს სრმალთა მათთა, არა ცუდად წელთა ებნეს.

ა. ტარიელსაც $GHJKORTVF'G'L'Q'$, ტარიელცა X ; მოახსენ-
 ნეს $GHJR'ZFL'Q'$; შესხდეს] ადგეს $GLF'L'Q'$, მესდნენ J ; გა-
 ეგებნეს $GL'Q'$, მეგებნეს J , მოეგებნეს L .

ბ. მათ] მას J ; გოლიათი E , გოლიანთთა X ; ფერად] დარად
 $GF'L'$, ქალსა Q' ; მზისა... ღებნეს] მზესა შუქნი წაუღებნეს HJT .

გ. მიხვდნენ J ; მათთა I ; ჰპოვეს $DFG,IR'IR'$, პოვნეს EL' ,
 ჰპოვეს $HKOVG'$, პოვეს IY' .

დ. ხელნი R; ხადეს ERD'E'F'L'Q', ჰხდეს X; ხმალთა BDFG
HIJKORTVZF'G'L'Q'Y'; მათთა] მისთა F'; არა] არ თუ F; ცუ-
დათ DGHZQ'Y'.

1734 (1526)

მეფემან ქალს უსალამა, მან შორით გარდასდომილმან.
დაუეკნა თვალი ელვამან, მისთა ღაწვთაგან კროთომილმან;
გამოეგება, აკოცა კუბოსა შიგან მკადომილმან,
დაუწუო ქება მეფემან, თვით ვერას ვერ-მისდომილმან.

ა. მეფე GQ', მეფემ IKORTVZD'G'Y'; ქალსა GJKORTVXZ
F'G'L'Q'Y'; უსამა E, ესალამა GF'L', უსალმა IX, უსალამნა R';
ქალს უსალამა rep. L; მან] მას GF'L'Q'; გარდამხდომილმან J.

ბ. დაუეენა] დაუხენა J, დაუევენა X, დაევენა L'; თვალი
თვალნი BCDFIJKLQRTVE'F'Q', პირი Z; მისთა] მზისა GLF'
L'Q', მითას X; ღაწვთაგან] შუქთაგან GLF'L'Q', გაწვთაგან X;
კროთომელმან X, კოთომილმან R.

გ. გამოგება A, გამოეგებეს T; შიგა LT; ჯდომილმან CDE
FGHIKLOQRTVZD'G'R'Y', მჯდომელმან JXF'L'Q', ჯდომელ-
მან A'.

დ. უწუო L'; თვით] მართ FLRZ; ვერმიხუდომილმან C, ვერ
მიხუდომელმან J, ვერმიხთომელმან G'.

1735 (1537)

ეტყვის: „მზეო, ვითა გაქო, ნათელო და დარიანო!
შენთვის ხელნი გონებანი არა ცუდად არიანო,
მსიანო და მოვარიანო, ეტლად რაო და რიანო?
თქვენ სასკრეტლად აღარ მინდით, არ ვარდნო და არ იანო“.

ა. იტყვის FX.

ბ. 'ნენთვი R; ხელი EGJRF'L'Q'; ცუდათ DG:HQZTQ'Y';
არიანო] დარიანო GF'L'Q'.

გ. მოვარიანო] დარიანო GLZF'L'Q'; რაო] კარგო EGHJK
LOTF'G'L'Q' დარო FI, ქებულ R'; და რიანო] გვარიანო EGHJ
KOTF'G'L'Q', მოვარიანო ZL.

დ. თქვენ] შენ J; აღარ] რათ არ R; მინდი J; არ] არა Q';
ვარღო DGIQRFL'Q', ვარხო D'; არ იანო] დარიანო NL'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ DQV.

1736 (1538)

ტაპკვირდეს უოვლნი მხედველნი მისთა ელვათა ფენასა;
ვით მხემან, დაყენა მჭვრეტელთა თვალნი ნათლისა ჩენასა;
მისგან დამწვარნი მისცნიან გულნი ჭვრეტითა ლხენასა,
სითცა გამოჩნდის, იქმოდეს ჯარნი მუნითკენ რბენასა.

ა. გაპკვირდენ J, გაკვირდეს G'Q'; ყოველი GRR', ყოველნი
G'; მხედველნი] მჭვრეტელნი HJT; მისთა] მზისა FR, მისითა X;
ელვასა LE'L'R', ელვათ X.

ბ. ვით] თვით J; მზემ HJKLNOTG'; დაუყენა HJKNOTG',
დაპყენის I, დაპყენა RR', დაყენა V; მჭვრეტელნი E; თვალი R;
ნათლისა] სამისოდ HJT, ელვათა R; ზენასა] ფენასა ENA'; ვით...
ჩენასა] მართ ვითა მზემან დაუყვის თვალი ნათლითა ჩენასა GI
F'L'Q'.

გ. მისგან] სითაც L; დამწვარნი] დამწველნი E, დამწვარი
GF'L'Q', დამწვართა RV; მისციან FHIJKNORTVG'R'; მინახავს
GF'L'Q', მისციან Q; გული GHVF'L'Q'; მჭვრეტელთა FGF'L'Q';
მჭვრეტელნი გულის E, ჭვრეტითა გული R.

დ. სითაც EGHJKNOTF'G'L'Q'R'; გამოჩნდის] მიბრუნდის
HJT, გამოჩნდეს L; იქმოდის EFGIJKNORVA'F'G'L'; ჯარი FGGH
RVF'L'Q', მუნ ჯარი J; მუნითკენ] მუნითვე ET, მიდამო FGLRF
L'Q', იქით J, მუნითკე A'.

ტაეპები გ. დ. ~ FGIKORF'G'L'Q'.

1737 (1539)

მინა წავიდეს უოველნი, მესხდეს თავისა დარებად,
ჰქონდეს შვიდნივე მნათობნი მის მზისა დასადარებად,
არ მიიხდომვის სიტურთე, არს მათგან მიუმხედარებად,
ადრე მივიდეს მეთვისა სასლად საუოთად, არებად.

ა. შინა] შესხდეს GQ'; წავიდენ RHJF'L'Q', წავიდნეს NQ'
RA'; ყველანი GLRZF'L'Q'R', ყოველნი X; შესხდეს] შინა GF'L'Q',

შესხდნენ J, შესხდეს Y'; დარებალ] მარებალ GF'L'Q', დარებალ R.

ბ. ჰქონდეს] გევანდეს DRVF'L'Q', ჰგევანდეს EGHKLOQ'PLZ G', ჰქონდენ J; შვიდთავე RZ; მნათობთა GRZF'L'Q'; მის + მის A'; მზისა + მზისა J; მის მზისა] ეთქვი მართლა GF'L'Q'; დასადარებალ EGLRF'L'Q'.

გ. მიხლომის BDFGLNQVZF'L'Q'R'Y', მიხლომის EX, მიწლომის HJT', მიხლომის IR, მიწლომლის KOG'; არს] არ R; მათგ B, მისგან J; არს მათგან] ყოველთა GF'L'Q'; მიუშხდარებალ E, მიუშხდარებალ GLF'L'Q', დასადარებალ R, მიუშხდარებალ ZA'G'.

დ. მოვიდეს E, მივიდნენ J, მოვიდნეს R; მეფისა I, მეფისას RZ, მეფისა X; სახლსა RZ; სამყოფად DFIKNOQRTVE'G'Y', სამყოფლად HJXZ; სამყოფთა არებალ GF'L'Q', მარებალ R.

ტაეპები: ბ. გ. ~ R'.

1738 (1540)

შევიდეს, ნასეს თინათინ, მჭვრეტთა მიმცემი ჭირისა;
სკიპტროსან-გვირგვინოსანსა ჰშვენოდა ცმა პორფირისა,
მისრულთა პირსა შეადგა ელვა მისისა პირისა;
შევიდა მეფე პინდოთა, იგი მზე, მგზავსი გმირისა.

ა. შევიდნენ GJQ', შევიდნეს R; ვერ მჭვრეტთ HJT', მჭვრეტელთ FR; მამცემი JA'R'Y', მამცემი T; ჭირისა] ლხინისა RZ.

ბ. სკიპროსან EGHJKOT, სკიპტოსან N, სკვიპტროსან Q; გვირგვინოსანი BR, გვირგვინოსანთა T, გვირგვინიანსა R'; შევნიოდა DGHJKLNOQTVZA'E'F'G'L'Q'R'Y', შევნიოდის R; ცმა] ცუმა ACE', თმა T, ცემი X; სკიპტროსან... პორფირისა] ტახტსა და გვირგვინს შევნიოდა სკიპტრა და ცმა პორფირისა F, სკიპროსან-პორფიროსანსა შევნიოდა დგმა გვირგვინისა E.

გ. მისულთა GHIJKNOTF'G'L'Q', მისვლითა RZ; შეადგა] ემატა FGF'L'Q', შეადგის IKORG', შიადგეს V; მისისა პირისა] შუქისა მისისა F.

დ. ინდოთა DEFHJKLOQRTVZA'E'F'G'L'Q'R'Y', პინდოთ X; იგი მზე] მამატად HJKOTG'; მსგავსი BCDGHLQRZA'D'E'F'G'R'Y', მსგავსი IL'Q', მსგავსა X.

ტარიელ და ცოლმან მისმან ქალსა მდაბლად უსალამეს,
 მოეგება, აკოცეს და საუბარი დააჰამეს,
 იგი სახლი განათლეს, არ ნათელი შეადამეს,
 ბროლ-ბადახში გააღაწვეს და გიშერი აწამწამეს.

ა. ცოლმა მისმა R; დაბლად N, მდაბლა R; ესალამეს H,
 უსალამნეს T.

ბ. მოეგებნეს DFGHJKLO'IVZF'L'Q'R', მოეგებეს QA'G'Y';
 აკოცეს და] აკოცებდეს GHJKORTZF'G'L'Q'; საუბარნი KOTG';
 დაამეს DGIJLA'G'Y', დაამესს F, დაამესს HKOVE'F'L'Q'R', მათ
 აამეს N, დაამეს Q, დაუამეს RZ, დაამნეს T.

გ. სახლნი T; განათლეს EE', განანათლეს Q; შეადამეს F,
 დაადამეს GF'L'Q', შეადამნეს T, შიადამეს VX.

დ. ბალახში BEFGHIJKLNORTVZD'E'F'G'L'Q'Y'; გააღა-
 წვეს] გაწითლეს E, გააღალეს FGKOF'G'L'Q', გაღაწვეს IX,
 გააღვეწვეს R; გიშერნი T, გიშერა X; აწამწამეს B, აწამწამნეს T.

თინათინ ზედა აწვივნა ტახტსა მეფეთა ზეთასა;
 ტარიელ უთხრა: „შენ დაჯე, სწადიან ბჭესა ბჭეთასა,
 დღეს ტახტი შენი შენ გმართებს მეტად უოველთა დღეთასა.
 მე ლომი ლომთა დაგისვა გვერდსა შენ მზესა მზეეთასა“.

ა. ზედა] ზედან DNV, მაზედა R; აწვივა GJA'Y', აწვია F'L',
 Q'R'; ტახტთა QD'E'; ტახტსა აწვია ზედან I; მეფესა A'R'Y'; ზე-
 თასა] სვეთასა GF'L'Q'.

ბ. სწადია R; ბრჭეთა EHQF'L'Q', ბრჭესა FGIQG', ბჭეთა
 JRTVZA'E', პრჭესა N, ბრჯესა K; ბრჭეთასა EFKOQG'Q', პრჭე-
 თასა N.

გ. ტახტი—Q'; შენი] ჩემი R; გმართებს R; მეტად] უფრო H,
 უფროს LT; მეტად—J; ყოველთა + უფროსთა J; დღეთასა X.

დ. მე ლომი ~ X; ლომთა] ლომსა FL, გვერცა R, მზესა Z;
 დაგისვამ EFI, შეგისვა N, დაგისვამ X, დაგისვა L'; გვერდსა]
 გურდსა B, გვერცა DFGHIJKLQTVZF'G'L'Q', მზესა R; გვერდსა-
 შენ ~ E; მზესა] მზეთა DIQRVZA'Y'.

ორთავე ხელი მოჰკიდეს და დასვეს ტასტსა თავისსა,
გვერდსა დაუსვენს ავთანდილ, სურვილსა მოეკლა ვისსა;
უნახავსა და ნასულსა სჯობს ეოვლსა სანახავისსა,
ნუ ეტყვი მიჯნურად მათებრსა, ნუცა რამინის და ვისსა.

ა. მოჰკიდა EHIJT, მოკიდეს Q'; და—FGRVZFL'; დასვა EJ
T, დასხდეს V; ტახტსავე GZF'L'Q', ტახტზედა R; თვისასა BEF
HNZ, მისასა GF'L', თვისსა I, თავისა L, თავისასა V, მისსა Q'.

ბ. გვერცა DFGHIJKLQRTVA'G'Q'R'Y'; დაისვენს DR;
ავთანდილ I; სურვილს BEFGHJLNQZFL'Q'; ვისსა] ვისასა BEFG
HJNZL'Q', მისასა L.

გ. უნახულსა E, უნახვსა X, უნახავსა D', უნახავს G'; ეოვლ-
თა IR, ეოველსა G'; სანახვისასა BEFGZ, მნახავისასა H, სანახა-
ვისსა X, სანახავსა D', სანახავისა F'L'.

დ. ევეთ IR; მიჯნურად| სულდგმულსა E, მიჯნურთა FGHI
JLTF'L'Q', მიჯნურსა KOZG', მათთანა RR'; მათებრსა] მისებრ-
სა E, მათებრთა FGLVF'L'Q', სულდგმულსა R; ნუცა] ნუცა თუ
CF, ნურცა ELKOZ, ნურცა თუ DGHJQTVZA'F'L'Q'R', ნურც L,
ნუმცა G', ნუმცა თუ Y'; რამინს BCDFJQTVZA'Y', რამინსა EIK
LORG', რამინ GHF'L'Q', თუ სამნი N, რამინსს D'; და—GHF'
L'Q'; ვისსა] ვისასა BGHZQ', დავისსა L, ვისისა F'L'.

1742 (1544)

ქალსა შესწება, გაუკვირდა ავთანდილის გვერდსა ჯდომა,
ფერი ჰკროა და გაუფიცხა შე და გამო გულმან კრთომბა;
მეფე ეტყვის: „შვილო, ჩემგან გაქვ სირცხვილი თუ რა
ზომა,

ბრძენთა უთქვამს სიუეარული, ბოლოდ მისი არ-წასდომა“.

ა. ქლსა X, ქალი A'Y'; შესწრფა DINQV, შესწფა H, შე-
წრფა J, შეწრფა R; შესწება rep. L; ავთანდილს I, ავთანდილს X;
გვერცა DEFGHIJKLNOQRTVXA'F'G'L'Q'Y'

ბ. ღერ B: კთა R, კრთა G'Q'; გაუფიცხა D, გაუფიცხდა FI
KLOXA'G'Y', გაუფიეთქნა GF'L'Q', გაუფიცხლდა A, გაუფიცხლა
R; შე და] ზედა N; გულმა GLQRR'; კთონა R, კრთომბა R'.

გ. ჩემგან] ჩემონ B, ჩემო FGKOZF'G'L'Q', ვიცი HJT; გაქვს EFGHIJKLOTVZA'F'G'L'Q'R'Y'; სირცხვილ B; თუ რა] ნურა F.
 დ. ბძენთა უთქვამ R; ბოლოს HZ.

აფთხანდილსა, თინათინის ერდგან სსიდროსა და
 თინათინის მოკრძალულობა D.

1743 (1545)

„აჲ, შვილო, ღმერთმან თქვენ მოკცეს ათას წელ დღეთა
 გრ'ულობა,
 სვე-სვიანობა, დიდობა, კვლა ჭირთა გარდუსდებლობა!
 ცამცა ნუ შეცვლის, მოგსვდების თვით მისებრ
 შეუცვლელობა!
 თქვენით ხელითა მეღირსოს მიწათა შემომყრელობა!“

ა. შვილნო DQVA'R'V'; შვილო ღმერთმან ~ Z; თქვენი] შენ
 GHJLTF'L'Q'; მოგცეს R'; ათას წელ] ათ წელსა X; გძელო-
 ბა RT.

ბ. დიდება EF; კვლავ DGHJKOQRTZA'F'G'L'Q'R'Y'.

გ. შეგცვლის JX, შეგცვლის Z, შეცვლის F'L', შეგშლის G',
 შეგცვლისთ R'; მოგხედების] მათებრი F, მოგხედების Z, მო-
 გხედების G'L', მოგხედებისთ R'; თვით] კვლავ GF'L'Q', —R;
 თვით მისებრ] მოგხედების F, მისებრივ LZ; მისებრ] მისგან I;
 შეუცვლელობა I, შეუცვლელობა Z, შეცვლელობა L'.

დ. თქვენის DHJLNQRTVZR'; მეღირსოს] მეღირსნეს R,
 მომეცეს T; თქვენით ხელითა მეღირსოს] მე მასწრას თქვენგან სა-
 მარე FKO, მე თქვენგან მესწრას სამარე GF'L'Q'; მიწისა GRF'L'
 Q'; შემოყრილობა EFHIJNVYZF'L'Q'; მოცაყრელობა L, შემო-
 ყრელობა TX, შემამყრელობა GR'.

1745 (1546)

ძარტ მეფემან სნათა ბრძანა აფთხანდილის თაქვანება:

„ესეაო შეფე თქვენი. ასრე იქნა ღმრთისა ნება,
 დღეს ამას აქვს ტასტი ჩემი, მე სიბერე, ვითა სხნება,
 ჩემად სწორად ჰმსახურებდით, დაიჭირეთ ჩემი ძცნება!“

ა. მართ] მათ RA', კვლავ R'; სპათ JLNRF'L'Q'R'; ბრძანა] უთხრა E, უბრძანა JLNZF'Q'R', უბძანა RI', ბძანა V; ავთნდი-ლის I, ავთანდილსა X.

ბ. ესიაო DQ, ესეო X, ეს არიო Z; იქმნა FIKOQA'G'Q'Y'; ნებაა F.

გ. სიბერე + ეჭირს I; ზე... სნება] ჩემგან ამას (ამათ T) და-ენება HJT.

დ. მსახურებდით EFGHIJKLOQRTVYA'E'F'G'L'Q'R'Y', მსახურებდეთ N; დაიჭირე R, დაიჭირეს A'; ჩემი] ესე HT; ცნე-ბა N.

1745 (1547)

ლაშქარნი და დიდებულნი დადრკეს, მდაბლად ეთაყვანნეს,
მოახსენეს: „მიწად ვექმნეთ, ვინცა მიწად მიგვიყვანნეს,
მორჩილ-ქმნილნი დაგვადიდნეს, ურჩნი მკედართა
დაგვაგვანნეს,

მტერთა მკლავნი შეაძუტნეს, გულნი ჩვენნი აგულვანნეს“.

ა. ლაშქარი R, ლაშქარნი A'Y', თავადნი R'; დადრკეს] მო-დრკეს DQVA'R'Y', დადრკენ GQ, ყველა HJT, დადრკა R, დადგრ-კენ F', დადგრნენ L'; ეთაყვანეს EGIJNRZA'D'F'L'Y'.

ბ. მოახსენნეს CG'; მიწა FGLZF', მიწათ A'; ვექმნეთ DEF GHIJKNOTVYZA'F'G'L'Q'Y', ვექმნათ R; ვექმნნვით X, ვიქმნეთ R'; ვინც X; მიწად] მიწა L'Q',—X; მიგუიუანნეს A, მიგვიყვანეს EGIRF', მიგვიტანნეს HKOTG', მიგვიტანეს J, მიგვეყვანეს N, მო-გვეყვანნეს X, მოგვიყვანეს L'Q'.

გ. ქმნილი GF'L'Q', ქმნილთა HT, მქნელთა J, მქნილნი KO, მქნილი N; დაგვადიდნეს] დაგვამდიდრნეს DFKORVZG', დაგადიდნეს E, დაგვამდიდროს GF'L'Q', გვეშინოდეს HJT, დაამდიდრნეს L, დაგვდიდნეს X; ურჩი FJRYZY'; მკედართა G'; დაგვაგვანნეს] დაგადარნეს E, დაგვასახნეს GF'L'Q', დაგვაგუნნეს Y, დაგვადარნეს H, დაგვადარნეს IRZ, დაგვაგვანეს JKNOG', დაგვეგენნეს X.

დ. მტერნი GKLOF'G'L'Q'; მკლავნი] გულნი EFIR', ჩვენი GO, ჩვენნი KLF'G'L'Q', გული R; შეაძუტნეს] შეაძრწუნეს DQ, შეაწუნტეს EX, გავაცუდნეთ HJT, შეაძრწუნეს I, შეცაძრწუნდეს KOG', შეაძუნტეს LA'R'Y', შეამოკლნეს N, შეძრწუნეს R, ში-აძრწუნნეს V, შეასუსტნეს Z; გულნი ჩვენნი] მათნი გულნი E, ჩვენი

გული F, მათი სპანი GF'L'Q', გული ჩენი HJKNORG', თაენი ჩენნი R', გული ჩენნი TV; აგულოვნეს DHV, აგულოვნეს E.F GIJNQRZF'L'Q', აგულოვნდეს KOG', აგულავენეს A'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ L.

1746 (1548)

ტარიელცა უთხრა ქებით იმედისა გათავება;

ქალსა ეტყვის: „შემიურისართ, აღარა გეწკავს ცეცსლთა
დება,

ქმარი შენი ძმა ჩემი, მწადს ეგრევე თქვენი დება,
ორგულთა და შემცილეთა შენთა მე ვქნა გაფლიდება“.

ა. ტარიელცა A'Y', ტარიელ R'; ქება FRZ, ქებითა A'R'Y'; უთხრა ქებით ~ GF'L'Q'; გათავება] გადიდება FGRZFL'Q'; თავსა დება HJKOTG'.

ბ. ეტყვის] უთხრა FGIJKNORYZF'G'L'Q', ჰკადრა HT; გეწკავს] გწკავს BDEFGHIJKNOQTVYD'G'Y', გწკავთ R, გკირს Z, გწკავსთ E'Q'.

გ. შენი] თქვენი HJT; ძმა ჩემია DEFGIJQ'TZ'Q'R', ძმა ჩემი E, ძმაი ჩემი L; მწადს] მწამს A'; აგრევე DEFGNQRVYZA'F'L'Q'R'Y', ეგრეთვე JD'; მწადს ეგრევე] ~ FHRJ'TZ, აგრევე მინდა IK OG'; თქვენი] შენი DEFGIKOQRVZF'G'L'Q'R'.

დ. შემცილეთა] შემცოდეთა FGHJKORTZF'G'Q'R', შეცოდეთა L; შენთა] შენი E, თქვენთა FGHJKNORTYZF'G'L'Q'R'; მე- GF'L'Q'; ვქნა DIJQRZA'R'Y', ექმნა G'L'Q'.

ქორწილი ავთანდილისა და თინათინისა
ას, სოფელო!

აქა ქორწილი GIKOZA'F'G'L'Q'R'Y'; ავთანდილისი I; და] + პირ მზის JNY, + მზე Z; თინათინისი I, თინათინისა X, ფრიდონისა F'L'; და თინათინისა ახ, სოფელო] ტარიელის ნუნ ყოფასა შიგან H, ტარიელისა მუნვე ყოფასა შინა KOT(ა'; ახ, სოფელო] არაბთ მეფის როსტევანისაგან DVFL', არაბეთს GQ', არაბთა მეფისაგან QR', არაბთ მეფისაგან A'Y', — BEFIJNXYZD'E'.

მას ღღე ავთანდილ პატრონად ზის და ხელმწიფე ზენია,
 მას თანა მჯდომსა ტარიელს ჰპეენიან სინაზენია;
 დარეჯან ასლავს თინათინს, ვინ მჭკრეტთა ამაზრზენია;
 ჰგავს, თუ ცა მოდრკა ქვეუანად, შეურილან ოთხნი მსენია.

ა. ღღეს E'F'L'R', ღღესა D'; ავთანდილ B, ავთნდილ I; პატრონად | ხემწიფედ D, ხელმწიფედ EFGJQVZF'L'Q'R', ხელმწიფე IRA', ხემწიფე G'; ზის—X; ხელმწიფე | ხემწიფე DY', ხელმწიფედ EKOQ', პატრონად J.

ბ. მას თანა | მის გვერდით G, მას გვერდით KOF'G'L'Q'; შეენიან DEFGHIKNOQRTVYZF'G'L'Q'R'Y', შეშვენის J, შეენია A'.

გ. ნესტანჯარ DFHIJKNOQTVYA'R'Y', ნესტარდარეჯან G', ნესტანდარეჯან ERZ; ახლავს | უზის FIKORG'; ახლავს თინათინს ~ Z; თინათინ J; დარეჯან ახლავს თინათინს | ნესტან დარეჯან გვერც (გვერთ F'L'Q') უზის GF'L'Q'; ვინ—EGHJKORTZ F'G'L'Q'; ვინ | ვით A'R'Y'; მჭკრეტთა | მჭკრეტელთა EGKOA'F'G'L'Q', ორნივ მჭკრეტთ HJT, მჭკრეტთ RZ.

დ. გავს DFQRZA'F'L'Q'Y'; მიდრკა F'L'; ქვეყანით FI; შეყრილა J, შეჭყრილან G'; ოთხნივ KOG', ოთხნივ N, ოთხი R, შეიღნი Z, ორნი A'F'L'Q'R'Y'.

1718

რომ გენახნეს ოთხნივ ერთად ტახტსა ზედა მსხდომნი

ჯუფთად,

აღზრდილიყო სარო ნორჩი, ემა ახოენად, ქალი სუფთად,
 მუნა მეოფთა მათოვის ესღვნა უშურველად სულნი, მუფთად,
 წაწწამიაგან დაკრილიყო მჭკრეტელთ გული ემა ქუფთად.

დ. მჭრეტელთ A.

1749

აბა ეს არის ღზინი და, იუ გინდა, ერთა-ჭამება!
 მათთა შუქთა და ელვათა თვალი არ შეედგამება!

მუნ შინა მყოფთა გაურცისა ნდომა არ დაეწამება,
როსტან ლსინობს და მასპინძლობს, დღე არ მიუჩანს,
ღამება.

1750

ქორწილი ავთანდილისა, იგ სსდომა ოთსთა მშეთასა;
მუნ კრთომა ელვა-მუქისა, ციერთ უზენე ზეთასა;
ქალთა უტურფეს მნაობთა, ემათა უმსნესთა მსნეთასა,
როსტევან ფრიდონს მუსლ-მოურით სელთ ღვინით სავესა
თასა.

1751 (1550)

დაიწეეს მორთმა ჰურისა ლაშქართა მის მესავისისა,
ზროხა და ცსვარი დაკლული არს უმრავლესი მსავისისა,
შეიქნა ძღვნობა ძღვენისა, მათისა შესამსგავსისა,
მათ ყოვლთა მუქი ანათობს ჰირისა, მზისა მსგავსისა.

ა. მორთუმა AB, მორთუვა NZ; ლაშქრისა (F'L'Q'; მის| მისო
FR; მისვე (F'L'Q', მართ HKOTG', მათ J; მესავისისა| მესავისა
EXZ, ხავისისა F, სავისისა GIRF'L'Q', მოსავისისა HJKOTG'.

ბ. ძროხა FGNZL'Q'; ცხვარნი დაკლულნი E'; არს| ძეს
FI, სძეს R; მხავისისა| ხავისისა DFJNQRZA'F'L'Q'R'Y', მხავისი-
სა D'.

გ. შეიქნა E; ძღვნობა BDEFGHIJKNOQR'TVXYZE'G'Q'; ზღვნო-
ბა Y'; მათისა| მართისა X; შესამზავისისა DQ', შესამგზავისისა
EFGIJKNOY, შესამგავისისა AX, შესამგავანისა RE'.

დ. ყოვლთა| მსხდომთა HJT, ყოველთა G'; შუქნი J; ანათ-
ლობს Y; ჰირისა| ვითა I, ჰირის ჰირ N; მზისა| მთვარისა I,
მსგავსი Z; მსგავსისა| გავისისა ABDQD'E', მგზავისისა EFJKNOY,
მზავისისა GVQ', და მზისა I, მგავისისა X, მან მზისა Z.

1752 (1551)

იაგუნდისა ჯამები იევის, ლალისა ჭიქები,
კვლა უცხო ფერთა ჭურჭელთა სხდის უცხო-უცხო სიქები.
მის ქორწილისა მაქები კაცი ბრძენთაგან იქები,
მჭვრეტელო, გულსა ეტუოდი: „ნუ აისსნები, იქ ები!“

ა. იყო R; ლალისა ჯამები იყვის F; ლალისა] ბროლისა IR Z, ლალისებრ JT; ჭიქები] თასები E, ჭიქები F, ჭიქებსა D'.

ბ. კვლავ DGHJKOR'TZA'F'G'L'Q'R'Y', კვლი X; უცხოს I, ფერთა] უცხო E; სხედს J, სხდიან R; უცხო-უცხო] უცხო რამე H, უცხონი R, უცხოდ რამე T, უცხო X.

გ. მჭებელი J, მჭებარე R; კაცი] ვარცა F' L', კაცო R'; იქე-ბი] ნაქები D'.

დ. მჭვრეტელნო DFGHJKNOQR'TVYZF'G'L'Q', მჭვრეტელნი E; ეტყოდით DFGHJKOQ'TVZF'G'L'Q', ეტყვიან E, ეტყოდა A'; აეხსნები DEGKORXZA'F'G'L'Q'Y', აეშვებით H, აეშვები JT, აეხსნებით V; იქ] აქ E.

1753 (1552)

მუტრიბნი მოდგეს უოველგნით, ისმოდა სმა წინწილისა;
შეურით მეს გორი ოქროსა და ბადახშისა თლილისა;
მსმელთათვის წყარო ღვინისა ასგან დის, მსგავსი მილისა,
ბინდით ცისკრამდის სმა იყო, გარდაჰსდა ჟამი დილისა.

ა. მუტრიბნი] მჭვრეტელნი QG', მუტრიბი R; მოდგა I, მო-
დგნენ J, მოდგის QR, მოდგნეს V; ყოველგნით ისმოდა ~ FIR;
ყოველგან E, ყოვლგან R; ისმოდის DEHQ'TVA'R'Y'.

ბ. შეყრის A', შეჰყრით G'; ძეს] სძე R; გორი ოქროსა] ოქრო გუარი N, გვარი ოქროთა Y; გორა R; ოქროთა DIQV'Y', ოქროსი JT; და] ლალ HKO'TG', თვალ J; ბადახშისა] ბალახშისა EFGIRYZF'L'Q', მარგალიტთა JT, მარგალიტა H, მარგალიტი KO, ბალახშითა N, ბადახშისა VA'Y', ბადახშის X, მარგარიტი G'; თლილისა] მსხვილისა H, სხვილისა JKO'TG'.

გ. მსმელთათვის] მსმელთათვის OG', მსმენელთათვი R, მსმე-
ნელთვის X, მსმენელთათვის F'L'; წყარო ღვინისა] ღვინო წყაროდ V; ღვინისა] მილითა FR, მილისა Z; ასგან დის] მართ გასდის GF' L'Q', აწ გადის G', ~ V; სდის KQRA'Y'; მგზავსი ENOY, მსგავსად GF'L', მგზავსად JK, მგზავსისა V, მსგავს X, მზგავსი Q'; მსგავსი მილისა] კარგის (კარგი R) ღვინისა FRZ; წყარო... მილისა] ღვი-
ნო ასგან დის წყაროდ მოსრული მილისა I.

დ. ბინდის I; ცისკრამდი DGJQRA'E'Y', ცისკრამდინ VF'L' Q'; სუმა ABX, სემა ლE'; გარდახდა BDEFIJKNOQR'TVYZA'D'F' G'L'Q'R'Y'.

არა დარჩა უსაბოძერო ორ კოჭლი და არ სანყარი;
 მოდიოდა მარგალიტი მოფანტული, მონაყარი;
 გაბედიდა წასადებლად ატლასი და ოქრო მყარი.
 სამ დღე იყო ჰინდოთ მეფე ავთანდილის ვით მაყარი.

ა. არა] არეინ N; უსაბოძროდ DV, უსაბოძრო EGHINQRT
 ZF'L'Q'Y', უსაბოძერო X; არ] არა NR; არ კოჭლი და] არა კოჭ-
 ლი KOG', არ] არც F; და არ] არც N; საბყარი V, სპანყარი X.

ბ. მიდიოდა DQ, მოსდიოდა R, მიდიოდა V: მარგალი V,
 მარგარიტი R'; მოპანტული EJJ.

გ. გაბედიდა GQ'; იტლასი T, ანტლასი D.

დ. სამს დღეს J; იყო—J; ინდოთ DEFGHIJKOQRTVY
 GZF'G'L'Q'R'Y'; ავთანდილის I, ავთანდილსა X; ვითა F'; მყარი GF'.

ხვალისა მეფე არაბთა კვლა პურობს, არ ღაფალია;
 ტარიელს უთხრა: „შენი მზე საჭვრეტლად სატურფალია.
 მეფე სარ უოვლთა მეფეთა და ეგე დელოფალია;
 ხამს, ეურთა გვეგდოს საეურად ჩვენ თქვენი ნატურფალია.

ა. ხვალისა] ხვალისად DIJKOQRTVF'G'L', იხარებს Z,
 როსტევიან R'; მეფე არაბთა ხვალისა F; არბთა I; კვლავ DGKOR
 VZF'G'L'Q'R'Y'; კვლა პურობს] მასპინძლობს HJT; არ—R; ღა-
 ფარია D'.

ბ. ტარიელ ეტყვის I; სატურფელია R, სანატფალია X.

გ. უოვლთა F'G'L'; ეგე] იგი HJ.

დ. ეურსა DEFGHIJKNOQVYZF'G'L'Q'R'Y', ეურად R; გვე-
 გდოს] გვედვას F, გვეგდოს J, გვედოს F'L'; საეურად] საყურედ
 J, საყვარლად R, საყურლად Y'; თქვენ ჩვენი I, ჩვენ თქვენი~E;
 ნატურფალია IVZ, სატურფალია F'L'.

„აწ, მეფეო, არ ეგების ჩვენი სხდომა თქვენად სწორად“.
 სასელმწიფო საჯდომი და სხვა დაუდგა ტასტი მორად.

ქვემოთ დასხნა ავთანდილ და მისი ცოლი მათად სწორად.
ზირველ ძღვენი ტარ.ასთვიის მოილიან, იღვის გორად.

ა. აწ მეფეო] ამას გკადრებ R'.

ბ. საჯდომი და ~ R; დაუდგეს FGKORZF'G'L'Q'.

გ. ქვემოდ EF'L'R', ქვეით H; სხლიან GF'L'Q', დასხდეს HT,
დასხდნენ J, დასხა N, დასვა Z, დასხნა G'; ავთანდილ I; მისი ცო-
ლი ~ FGKORF'G'L'Q'; მათდა Z, მისად R'; მათად სწორად] არ-
ნაქორად H, არ საქორად J'T.

დ. პირველ] უწინ R'; ტარიელსა E, ტარიელს წინ GF'L'Q'
ტარიასთვი R; მოუღიან E, მიიღიან Z; იღვის] იღვის DIV.

1757 (1556)

არაბთა მეფე მასზინძლობს, იქს ოდენ არიფობასა,
ზოგჯერ მათ ახლავს, ზოგჯერ მათ, არ იხმობს
ხელმწიფობასა,
გასცემს და უქებს ყველაი უხობა-იეფობასა,
ფრიდონ ზის ახლოს ავთანდილს, ჩეუულ-ა ვით მეფობასა.

ა. მასპინძლობს] იქცევის FPZ; იქმს E; არიფობასა] მასპინ-
ძლობასა DEGQF'L'Q'R'Y', პურადობასა R.

ბ. ზოგჯირ I, ზოგჯელ D'; მათ] მას Z; ახლავს] ახლავ L,
იხმობს Z; ზოგჯირ I, ზოგჯელ D'; მათ] მას JZ,—OG'; იხმობს]
იტყვის Z; ხემწიფობასა T.

გ. მიხტემს N, გაცემს X, გასცემ E'; ყველაი] ყოველი DGH
IJNTVYZF'L'Q', ყველაი E, ყოველნი FKORG': უხვობა BCHKO
D'F'G', სიუხვე G'Q', პურობა J, უხვება T; იაფობასა DQRZ,
იეფობისა X.

დ. ზის] მას N; ახლოს] ახლავს E, უზის N, ახლო R; ავთან-
დილ G, ავთანდილ I; ჩეუული FGHJKOTZF'G'L'Q'; ვით] თვით
GHJKOTZG',—R; მეფობისა GXZQ'.

ქირწილი ტარიელისა და სესტან-დარქევანისა KOG'

1758 (1557)

მეფესა ქმრითურთ ჰატევი ჰქონდა ჰინდოთა ქალისა,
სიუვარული და ჩუქება, ვით სიძისა და სძალისა;

რომე სძლენა, არა ეგების თქმა არცა ნაათალისა, —
თვითო სკიპტრა და ჰორფირი და გვირგვინები თვალისა.

ა. მეფესა] მეფეს DIQVF'L', თინათინს FGKNRYZQ', თინათის O, თინათინ G'; ქრმითურთო DV, ყმითურ I, ქრმითურ FGKNOZ, ქრმითურთ HILJQL'Q'Y', ქრმითურ R; ქონდა Q'; ინდოთა DEFGHIJKLOQRTVYZF'G'L'Q'R'Y'; ქალისა] მეფისა ED.

ბ. ჩუქვება CXY; ვითა DEGNQVRV; სიძე DQRFV'L', სიძის G, სიძით Q'; სძლისა EN, რძალისა FGLJKOVG'Q', რძლისა R.

გ. რომე] რაც GQ'; უძლენა GQ'; არა] აღარ GQ'; ეგება R; თქუმა AB; არცა] არა NY; არცა ნაათალისა] ჩუქებისა ლალისა KOG'; ნათლისა I, ნათლისა X.

დ. თვითო] კარგი HJT; სკიპრა GHKOT, სკიპრები J: და— J; ჰორფილი NX; და] არს FIRZ; გვირგვინები X.

1759 (1558)

კვლა ეძლენა ძღვენი ორთავე, მსგავსი მათისა ბედისა,
ათასი თვალი, ნაშობი რომანულისა დედისა,
კვლა მარგალიტი ათასი, მართ ვითა კვერცხი ტრედისა,
ათასი ცხენი ტაიჭი, სიდიდით მსგავსი ქედისა.

ა. კვლავ DGHJKOTVZF'G'L'Q'R'Y'; უძლენა BDEF(IGH)KNOQRTVYZF'G'L'Q'R'Y', უძღლენა J, შეძლენა XD', შესძლენა E'; ძღვენი] ტურფა GQ'; ორთავე] მრავალი GQ'; მგზავსი EFJKNOY, მსგავსა X, მზგავსი Q'Y'.

ბ. რომანელისა X, რომაულისა Q'; დედისა] დედლისა EFIKORTZG'Q'R'Y'.

გ. კვლავ DGHJNQR'TVZF'I'Q'R'Y', სხვა KOG'; მარგარიტი R'; ათასი] ხუთასი IKOG'; მართ—GQ'; კვერცხია GQ'; ტრედისა] ბატისა EFGKORG'Q'Y'; მართ... ტრედისა] ბატის კვერცხ-შენახედისა HJT, არ (მართ R') სათქმლად მონაყბედისა INYR'.

დ. ათასი] ხუთასი HJT, ცხრა ასი KOG'; სიდიდით] სისხოთა EGHNTYZ, სასახოდ FI, სასხდომი KOG', სისქითა Q', სასახოდ R'; მგზავსი EFJKNOVY, მზგავსი RQ'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ GQ'.

ფრიდონს უძღვნა ცსრა ტაბაკი მარგალიტი თავ-
 შედგმული,
 ცსრა ტაიკი, ძვირფასისა უნაგრითა შეკაზმული.
 ჰინდოთ მეფე თაყვანი-სცემს ლაღი, ბრძენი, არ მახმული,
 მადლი ჰკადრა ფხიზელურად, თუცა იყო ღვინო-სმული.

ა. ფრიდონ R; უძღვნა X; ტაბაკი] ტაიკი F'L'; მარგალიტით Z, მარგალიტი R'.

ბ. ტიკი X; ძვირფასისა] არაბული KOG', ძვირფასითა Z; უნაგირი T.

გ. ინდოთ FGHJKNOQR'FVYZF'G'L'Q'R'; თაყვანის სცემს BCGXD'Q', თაყვანსა სცემს EFHJKNORG'; ბძენი R; მახმური F, ბახმული IRVR', მახული X, ახმული Z.

დ. კადრა D'G'Q'; მხიზელულად E, მხიარულად F, ფხიზელური GHJZQ', ფხიზელურა R, ფხიზელულად TX; თუმცა EGIJ TXD'E'Q'R'.

1761 (1560)

რას ვაგრძელებდე, გარდასდეს დღენი ერთისა თვისანი.

თამაშობდიან, არ იყვნეს ყოლა გაყრანი სმისანი.

ტარიელს სძღვნიან უცხონი თვალნი ლაღისა ქვისანი,

მათ ყოვლთა მათნი ელვანი ჰფარვენ, მართ ვითა მზისანი.

ა. ვაგრძელებდეთ L; გარდახდა E'JQ'R', გარდაჰხდეს F, გარდაახდა GH, გარდავლეს R; დღენი] ჟამი GQ'.

ბ. იყვნეს] იქნეს E, იყო F, იყვნენ JL; ყოლა] ყოლ არ DF QR'VZF'L', ყოლე EGHJKOTG'Q'; გაყრანი] გაყრილნი DHJKLO QR'TVF'G'L', გაყრილი GQ', გაყრისა E'; სმისანი] სუმისანი ABC XE', იმისანი JF'L'.

გ. ტარიელსა J; ძღვნიან ET, სძღვნეს J, უძღვნა FHKORZ G, ძღვნის G, სძღვნია L', ძღვენსა Q'; უცხონი] უძღვნიან GQ'; თვალი GQ'; ლაღისა] ლარისა Z; ქვისისანი Z, ქვისი D'.

დ. მათი EGINRQ'R'; ფარვენ EHTD'Q'; მართ] მათ R.

ტარიელ ჰგვანდის ვარდსა და იუვის ფიფქისა შოოელად,
 აუთანდილ როსტანს წინაშე გაგსაუნა დასათხოვლად,
 შესთვალა: „შენი სიახლე კმა ჩემად ღსინად უოელად,
 მტერთა აქეს ჩემი სამეფო, ვიცი, მუნ შიგან შმოვლად.

ა. გვანდის DFIRVF'G'L'Q', ჰგვანდა T; ვარდსა] ლალსა R;
 იყო JT; შოოველად DEGHJKLOQ'TVYF'F'G'L'Q'R'Y', შოოველად
 Z, შოხოველად I.

ბ. ავთნდილ I; როსტენს FGIJKORVZF'G'L'Q'R'Y'; მიგზავნა
 BXD'E'R'; დასათხოველად DEFGHIJKLOQ'TVYZD'E'F'G'L'Q'R'
 Y', დასათხელად R.

გ. შესთვალა rep. L; შენი] თქვენი GHJTQ'; უოვილად
 DEFGHIJKLNOQRTVYZE'F'G'L'Q'R'Y'.

დ. მტერთ D; აქვ NYY'; სამეფო] ქვეყანა HJT; ვიცი] ავიცი
 N,—HJOTG'; მუნ] მა ENY, მას FIRZ, არიან HJOTG'; შიგა B
 HR; შმოველად DEFGHIJKOQ'TVYZE'F'G'L'Q'R'Y'.

„უცებნი მოსრნის მცოდნელთა ცოდნამან, სელოვნებამან.
 ვებვ, მოცტეს თქვენცა დაღრეჯა ჩემმან რასაცა ვნებამან;
 წავიდე, ავი არ მიუოს მე აქა დაუოვნებამან,
 აღრე კვლა გნახნე მორკმულნი, ინებოს ღმრთისა ნებამან“.

ა. უცებნი] უცოდნი I, უცნებნი JT; მოსრის FJT; მოხსნის
 F', მოსრნას Q', მოხსნის L'; მცოდნელთა] მცოდველთა E,
 მცნობელთა HR', მცოდელთა I, მცოდნეთა KOTG'Y'; ცოდნა-
 მან] ცნობამან HR.

ბ. ვებვ ER'; მოგვეცეს XZ; დაღრეჯა] მოწყენა HJT; ჩემმან]
 ჩემან DFGHIKNOQVZG'Q'Y', ჩემა ER',—X; რასაცა] რისაცა EF
 IRZ, რასამცა JT, რასაც X.

გ. არ] რა L; მიუოს—X; დაუოვნებამან I.

დ. კვლავ DFGHIJKOQRTZF'G'L'Q'R'Y'; გნახე EFJNT',
 გნახო GHQ', გნახა K, გნახენ VF'L'R'; მორკმული EGHIJNRZQ'
 R'; ინება R; ღთისავ T.

როსტევეანს ეთქვა: „მეფეო, რად ხარტ რასაცა რიდითა?
რაცა გიჯობდეს, იქმოდით, გასჭვრეტდით, გაიცდიდითა,
ავთანდილ თანა წამოგყვეს, წადით ლაშქრითა დიდითა,
თქვენთა მტერთა და ორგულთა დაჰფრეწდით,
დაცასჭრიდითა“.

ა. როსტევეან ETY'; ეთქვა] კადრა E, ჰკადრა R'Y'; ხარ D
EFGHNVF'R'Y'; რისაცა E; რიდითა] თნეითა E, თნებითა FGZ.

ბ. გიჯობდით I, გიჯობდესთ Q; იქმოდით] იქმოდეთ HKOT
D'F'G'L'Q'R', ეგრე ჰქენ J, ისი ჰქენით R; გასჭვრეტდით] გა-
სჭვრეტეთ EHTZ, გასინჯეთ GQ', გასჭვრიტნეთ J, გასჭვრეტდეთ
R'; გაიცდიდეთა F'L'R'.

გ. ავთანდილ I; წამოგყვეს J; წადი Q'; ლაშქართა X, ლაშქ-
რითა E'.

დ. თქვენსა R; ორგულსა R; დაფრეწდით EJRQ'R', დაფრე-
წით N; დაცასჭრიდითა L, დაცასჭრიდითა E'.

1765 (1564)

ავთანდილ უთრხა ტარიელს ესე სიტყვები ორები.

მან უთხრა: „გაე, ნუ უბნობ, შეცევ ბროლისა ეორები,
ახალ შერთულსა მთვარესა, მზეო, ვით მოეშორები?“
ავთანდილ უთხრა: „მაგითა შენგან არ მოვიღორები.“

ა. ავთანდილ] ავთანდილ I, ტარიელ R; უთხრა] ჰკადრა H
JKOTG'. ტარიელს] ავთანდილს R; ესე] იგი R, ეს L'.

ბ. გაე] აგაე C, აგრე DHIKLNQQRVZG'L'R'Y', მაგას FGY
Q', გარე JT, ეგრე F'; შესცევ EIJRR', შეეცევ L, შეიციე Q';
ბროლსა L, ბროლის Q'.

გ. ახლა DEGHJNQRVF'L', ახლად IKOZR', ახლს Q'; შე-
რთულსა] შეყრილსა DFGHIJKOQ'TVZF'G'L'Q'R'Y'; რით მოე-
შორებები T.

დ. ავთანდილ I; უთხრა მაგითა] ეტყვის მაგა სიტყვითა R;
მაგითა] მაგათა F'L'; მაგითა შენგან არ] სიტყვითა არვისგან HJ
KOTG'; მოიღორები R.

ტაეპები: ბ. გ. ~ R.

„არ ღია გინდა დამაგდო, წასვიდე ჩემად მზრახავად!
 «ცოლი უუკარსო, გამწირა», იყო ამისად მსახავად;
 მე დაურჩე შენი გაურილი თავისა მე ვაგლასავად?
 კაცსა მოუვრისა გაწირვა, ახ, მოუსდების, ახ, ავად!“

ა. არ] რა LF'; ღია გინდა ~ R; დამაგდო წახვიდე ~ FGHKO
 G'Q'; ჩემად] ჩემათ E ჩემდა F, თქვენად GQ', კაცთა H; მზრახებით F,
 მზრახებით FR, მძრახავად R'.

ბ. გამწირო I, გასწირა L'; ამისა I; მსახავად] მზრახავად
 Y; ცოლი... მსახავად] ეტყვის თუ შენი (ჩემი F) სიცოცხლე მი-
 ჩნდის აქამდის ოცებით EF, შენი სიცოცხლე შენ იცი მიჩნდის
 აქამდი ოცებით R.

გ. შენი] თქვენი GQ'; მე.. გაურილი] რადგან მოგშორდე
 (მოგშორდი F) დაურჩები EFR: თავისა] თავისად F'L', პატიყთა
 ER, პატიჯთა F; მე ვაგლახავად] მოვაგლახავად GHKOG', და სა-
 ოცებით E, გასაოცებით FR.

დ. მოყვრისა] მოყრისა X; მოუხდების] მოუხედების G; კაც-
 სა... ავად] შენგან მოგვეცა სიცოცხლე, შენგანვე დავიხოცებით
 EFR.

ტარიელს უკავს სიცილი ბროლისა ვარდთა ფრქვევასა;
 უბრძანა: „გიტყვი უშენოდ შენისა უფრო მე ვასა;
 რადგან გწადიან, წამამეყვ, დამწამებ ნურას თნევასა“.
 ავთანდილ ბრძანებს ლაშქართა ყოვლგნით მის თანა წვევასა.

ა. ბროლსა G'; ვარდთა rep. D'; ვარდითა G'; ფქვევასა
 NR, ფრქვევასდ X, ფრქვევასა Z, ფრქვევისა L'.

ბ. უბრძანა ERV, უბრძანა X; მე ვასა] მგვასა V.

გ. გწადია ER, გწადან G, მწადიან ND'; წამამეყვ BCFKL
 O'TXYZD'E'G'; წამოდი GQ', დამოწებ L; დამწამებ ნურას] ნუ მექვ
 რასაცა GQ'; თნევისა X.

დ. ავთანდილ I; ბძანებს ERF'; ლაშქართა ყოვლგნით ~ H;
 ყოვლგნით FKNOG', ყველგნით GQ', ყოველგნით H; მის] მას DE

FGIJKNOTVYZG'Q'R'; მის თანა] მისთა H; წვევასა] წუწვევნა X,
წყვევასა F'L'; ლაშქართა ყოვლგნით მის თანა] მას... ლაშქართა R.
ტაეპები ბ. გ. ~ GQ'.

1768 (1567)

მეყარნა სჰანი არაბეთს, აღარა სანსა ზმულთა;
კაცი ოთხმოცი ათასი, უველაი დაკაზმულთა.
კაცსა და ცხენსა ემოსა აბჯარი სვარაზმულთა.
არაბთა მეფე მათითა გაურითა ნავლელ-ჭმულთა.

ა. შეყარნა] შეჭყარნა DFHKOQ'TVYF'G'L', შეჭყარა GJR,
შეყარა Q', მოვიდეს R'; აღარას IR'; ხანს A, ხანთა H, ხანსა
ზმულთა] ხანდაზმულთა GJKOZG'Q', ხანთსაზმულთა T; ზმულთა]
ზმილია F.

ბ. ოთხმოცი] ორმოცი JKOT', ოთხოცი Q'.

გ. ცხენსა და კაცსა HJT; ემოსნეს KOG'; ხვრავმულთა X.

დ. არაბთა I; ნალველ BEFGHIJKLOQRTVYZE'F'G'L'Q'Y',
ნელელ X.

1769 (1568)

ერთმანერთისა გაურილნი ქალნა ორნივე, დობილნი,
ერთმანერთისა დად-ფიცნი, სიტყვისა გამონდობილნი,
მკერდითა მკერდსა მკერულნი, ეელითა გარდაჭდობილნი,
ტიროდეს; მათთა მჭერეტელთა გულნიცა ესხნეს წდობილნი,

ა. ერთმანეთისა EV, ერთმანერთასა X; გამყრელნი GQ';
ქალი R'Y'; ორივე EK.

ბ. ერთმანერთისა] ერთად HJT, ერთმანეთის R, ერთმანე-
თისა V; დად-ფიცნი] და ფიცნი ABCILXD'E'F'L'Y', დათ ფიცნი
J, + უებროდ HJT; სიტყვითა GHKOTG'Q'; გამოდნობილნი ZG';
სიტყვისა გამონდობილნი] არიან მართ შეკდობილნი FR.

გ. მკერდითა] მკერდი GQ', მკერდით Z; მკერდსა] მკერდითა
GQ', მკერდამდის Z; შეჭკრულნი G'; ყელთაცა E; გარდჭდობილნი
X, გარდაჭობილნი G'.

დ. ტიროდა E, ტიროდენ J; მათთა] მათსა J; მჭერეტელმან
T; გულიცა DEFQR, გული GQ', გულიმცა HJZF'L'R'; ესხნეს] გლახ

ჰქონდა G, ესხნენ II', გლახ ქონდათ Q'; წთობილნი EFGVZQ',
წლომილნი IRD', წთობელნი J.

ტაეპი ბ—F.

1770 (1569)

მთვარე ცისკრისა ნიავსა რა თანა შეესწოროსა,
ორნივე სწორად ნათობენ, მოშორდენ, მოეშოროსა;
არა თუ იგი მოშორდენ, მართ ცამან მოიშოროსა,
მათად საჭვრეტლად მჭვრეტელმან სამს თავი იქედგოროსა.

ა. ნიავსა] ვარსკვლავსა DHJKOQTF'G'L'R'; შესწოროსა J.

ბ. ნათობდენ DHKLOTVG', ნათობდეს IJRR', მნათობდეს
F'L'; მოშორდეს EFHIJKOQTYG'R'Y'; მოეშოროსაა F, მოეშორ-
სა I.

გ. არ თუ L; იგი] თვითან HKOG', თითვან J, იგინი L,
თვითონ T; მოშორდეს ERYR'Y', გაშორდენ H'T, გაშორდეს KO
G'; ცამა R; მოაშოროსა DEFHJKOQRTVYZF'G'L'Y', მოაშორისა
I, მოაშორვოსა L.

დ. მათდა DFILQF'L'Y', მათთა KOG'; საჭვრეტლად—X; სა-
ჭვრეტლად ER, საჭვრეტელმან X, სამჭვრეტლად L'; მჭვრეტელმან]
მჭვრეტელთა FHJRTYF'L'; სამ R; თავ D; იქეთგოროსა HRZG'.

1771 (1570)

მათთავე სახედ, რომელსა ესენი დაუბადიან,
იგივე გაჭერის, სიშორე არა თუ ნებით სწადიან,
ვარდსა წებვენ და აზობენ, ტირან და ცრემლნი ჩასდიან.
მათთა გამყრელთა ეველათა სიცოცხლე არ იქადიან.

ა. მათადვე DFKOQRTVYF'G'L', მათდავე EILR'Y'; რო-
მელთა R, რომელი Z; რომელსა ესენი ~IY.

ბ. იგივე] იგი ვერ L; გაყრის D'F'G'L'; არ თუ ნებითა KLO
RTG'.

გ. ვარდთა HJT; სწებენ DFHIJKOQTVZF'G'L', სწებვენ E
LYR'Y'; სტირან R'; ტირან და] ტირიან HIX, სტირიან JT;
ცრემლი DEFHJKORTVZE'F'G'LR'Y'; ჩადიან CLRY'.

დ. ყველათა] ყოველთა DEFHIJKOQTVZF'G'L'; სიცოცხლე
ყოველთა L; იქიდინ X.

ნესტან-დარეჯან თქვა: „ნეტამც უოლე არ შეგემცნებოდი,
მზისა გამურელი გაურითა აწ ახე არ დავდნებოდი.
ამბაესა სცნევედი, მაცნევედი, წიგნითა მეუბნებოდი,
ვითა მე შენთვის დამწვარ ვარ, აგრევე შენ ჩემთვის
სდნებოდი“.

ა. ნესტდარეჯან C, ნესტანჯარ EHIJTYR'; თქვა] იტყვის
EHIJTYR', მას იტყვის F, ეტყოდა GQ', იტყოდა KOG', იტყვის
თუ R, მათ ეტყვის Z; ნეტამც] ნეტამცა EIJYR', ყოლემცა HT,
ნეტა R,—K; ყოლე არ] ყოლ არა DF'L', ყოლ არ V, ნეტამც MT,
ყოლემ არ J; ყოლე — FGKOG'Q'; შემოგმცნებოდი DQVZ, შეგმც-
ნებოდი R, შემოგცნებოდი E'R'Y', შემოგცნებოდა L'.

ბ. გაყრილი F, შეყრილი KO, გაყრილი X, შეყპრილი G';
გაყრილთა] გაყრილთა E, გაყრილი JT; ასრე BCDFGHIJKLOQRT
VXYZD'E'F'G'L'Q'Y'; დავსდნებოდი JT, დავბდნებოდი Q, და-
ვჰქნებოდი R.

გ. ამბესა I, ანბესა Q'; სცნობდი GHJKOT'ZG'Q', ვსცნევედი
D'; მაცნობდი TQ'.

დ. შენთვი ER; დამწვარ E, დამწარ I; აგრე EGKLOE'G'Q'
R'Y', ეგრე HJT, აგრევე XL', ეგრევე D'; ჩემთვი R; სდნებოდი]
დნებოდი BDGKQOVF'G'L'Q'R'Y', ჰქვდებოდი F, ჰქნებოდი H,
ქვდებოდი IRYZ, სჰქნებოდი T.

თინათინ უთხრა: „ჰე შხეო, შენთა მჰკურეტელთა ლხინებო,
რადმცა გაგწირე, თუ ვითა გაურასა მოვითმინებო!
ღმრთისაგან დღეთა თხოვისა ნაცვლად სიკვდილი ვინებო,
აგრემცა მივი, რაზომსა მე ცრემლსა დავიდინებო!“

ა. უთხრა] ეტყვის GQ'; ლხინები F'.

ბ. რადმცა] რამცა GRQ'R'Y', რადგან JT; გაგწირე] ვიწყინე
GQ', გამწირე F'L'; ვითა] ვითმე Y, ვითარ G'; გაყრისა X; თუ
ვითა გაურასა] გაურასა თვით არა R; მოვითმინებო] დავითმინებო
EFR, მოვილხინებო Q'.

გ. დღეთ X; თხოვნისა BEIKOG'Q', თხოვნასა GRZ, თხოვისად JT, თხოვასა LF'L'R'; სიკვდილსა EFR.

დ. აგრემცა] ეგზომცა GQ', ეგზომსა HT, ეგრემცა J, აგრემც X, აგრეცა D'; მივი] ვიმი XD'E'; რაზომცა EFJRVYZR'; მე ცრემლსა ~ BCDEILQRVXYZD'E'F'L'Y'; ცრემლთა R, ცრემსა L'; დავიღინებო F, დავაღინებო KOYG'L'.

1774 (1573)

კვლა აკოცეს ერთმანერთსა, გაიუარნეს იგი ქალნი;
ქვე დამდგომან წამუალსა ვერ მოსწყვიტნა ყოლა თვალნი;
იგი იჭვრეტს უკუღმავე, ედებოდეს ამით აღნი.
რომე მწადდეს, ვერ დავსწერენ მე სიტყვანი ნათალნი.

ა. კვლა] კვლავ DHJKORTVZF'G'L'R'Y', მათ GQ'; ერთმანეთსა EQVF'G', ერთმანეთას X; გაიუარნენ J.

ბ. დამდგომან DIZ, დამდგომმა E, დამდგომბა R, დამდგომ-
ებნ X; მოსწყვიტნა] მოსხლიტნა DKOVF'G'L', მოსწყვიტა EY',
მოსხლიტის GHQ', მოსხლიტნის T, მოსხლიტა JR, მოწყვიტნა L;
ყოლე EFGHJKORTZG'Q'R'Y'; თვალი E'.

გ. უჭურეტს BEJRTZ; უკუღმავე X; ედებოდა EFGKLORZF'
G'L'Q'R'Y', ედებოდად H, ედებოდათ J, ედებოდის T; ალი LR.

დ. რომ R; რომელ F'L'; მწადდა EGHJKOG'Q', მეწადა R;
დაეწერე E, დაეწერენ F, დავსწერე GHJRQ', დასწერენ D'; სი-
ტყვანი] ქებისა GHJKOTG'Q', სიტყვათა RZ; სიტყვანნი D';
ნათლნი I, ნათალი R, ნათლნი X.

1775 (1574)

როსტან მათითა გაურითა სელთაგან უფრო სელდების,
ათასჯერ იტყვის ვაგლასსა, არ სულთქმა უერთსელდების,
ცხელი სდის წყარო ცრემლისა, მართ ვითა ქვაბი

ცხელდების:

ტარიელ არის დაღრეჯით, ფიფქი ნანსდების, თხელდების.

ა. როსტან] როსტენ FIRZF'L', როსტევან GKOG'Q', მეფე
R'; მათითა] მეფე GQ', მათის KOG', მათისა R; მათითა გაური-
თა ~ H; ხელისგან T.

ბ. ათასჯელ G'; იტყვის ვაგლახსა ~ L; სულთქმა] სულთქუმა C, სიტყვა EFKOZG', თურე G'Q', სულთმა L, სულთქვამს X, სულდგმა D'.

გ. ცხელი] ფიცხი HJKOTG', ცრემლი L'; სდის] სიდის X; მართ] თვით R'; ქვაბისა G'.

დ. დაღრეჯით] შეწყენით HJT; ნასდების] ნამდების DVFTL', ნასდები D', წყალდების R'.

1776 (1575)

ტარიელს ვარდსა დაუტულეჲს მეფე ხვევნით და კოცებით; იტყვის, თუ: „თქვენი სიასლე მიჩს აქამდისცა ოცებით; რადგან მოგპორდი, დავრჩები პატიჲთა გაასოცებით, შენგან მოგვეცა სიცოცხლე, შენგანვე დავიხოცებით“.

ა. ტარიელ R; ვარდთა HR; დაუტულეჲს GHJQ', დაუტულეტს G'; ხვევნით] ხვეწნით R; კოცებით] კოცნებით DEFGHIJK LOQTVYD'F'G'L'Q', კონებით R, ოცნებით Z.

ბ. ეტყვის GHJKR'Y'G'Q'; ქვენი D'; შიჩს DHJLQD'E'F'G'R'Y', შიჩნდის EFRZ, შიჩნდა GIQ', შიჩს L'; აქამდის EFRZ, აქამდი G'Q', აქამდიც J; ოცნებით EFGHIJKOQTVYZF'G'L'Q'.

გ. ჩავრჩები H, დავრჩებით Z; პატიჲთ T, პატიჲითა E'; გასაოცნებით DGHJKQTVZG'L', დასაოცნებით E, გასაოცნებით FLORF'Q'R'Y', გაასასოცებით X.

დ. შენგან] თქვენგან KOG'Q'; შენგანვე] თქვენგანვე GKOG'Q'; დავიხოცნებით DHIQTVF'L', დავიხობებით L.

1777 (1576)

ტარიელ მეჯდა, მეფისა გამერელი, გამომსალამე; სრულად ლაქართა სდიოდა ცრემლი, მიჩნდორთა სალამე; „მზე შენ გელმისო საომრად და თავი შენ მას ალამე“ უბრძანა: „თქვენთვის მტირალსა უოლა არ მიჩნდეს სალა მე!“

ა. გაყრელი F'; გაყრილი L'; გამამსალამე GIJR, გამოსალამე E'.

ბ. სრულა R, სულად X; სიდიოდა X.

გ. შენ] ჩვენ KO; გელმისო] გელისო. EFHJLRTYZL'; გაყრასა K, გმელისო Q; საომრად] სამალად EFIR, გვილამის K,

სამორად Y, სალამედ Z; და—I; შენი მას E, მის Y, FRZ: ალა-
მე] ასალამე EFRZ; მზე... ალა] მზეო გეყოფის სიტურფე თავი
მზისავე (მზესავე Q') ალა] მე GQ', მზე ჩვენ (ჩვენს (F') გაყრასა გვი-
ლამის თვალთა წყარო სდის სადმე O(F'; და... ალა] თვალთა
წყარო სდის სალამე K.

დ. უბრძანა] უბძანა ERV, უთხრა თუ HJT, უბრძანა IX;
თქვენთვის] შენთვის I, თქვენთვი R, თქვენთქვისი Y; მტირალთა
HJT; არ] რა G, რად Y'; ყოლ არა CLQ, ყოლ არ DVF'L', ალა-
რა EFRZ; მიმიჩნდეს DVF'L', მიჩანს Y; ყოლა არ მიჩნდეს] არ
მიჩნდა ლაწვთა HJT, ყოლ არად მინდა KOG'.

1778 (1577)

გაემართნეს და წავიდეს დია სწითა და ბარგითა,
ტარიელ, ფრიდონ, ავთანდილ თავითა მეტად კარგითა,
კაცი ოთხმოცი ათასი ჰყვა ცხენებითა ვარგითა,
მივლენ სამნივე გულითა ერთმანერთისა მარგითა.

ა. გაემართნეს და] გამოემართნეს EI, გაემართნენ და] J, გა-
ემართეს და Y'; წავიდნენ GHJQ', წავიდნეს KNOR(G'R'; დია]
მრავლის H, მრავლით JKOTG', მიდიან R; სპითა] ყმითა E, სპით
R; ბარგითა] ჯარითა J.

ბ. ავთნდილ I; თავითა] ლაშქრითა GYQ'; მეტადად I, კარ-
გითა] ვარგითა GQ'.

გ. კაცი FR; ჰყავს GIKOTZG', ჰყავსთ R, ჰყველა X, ყავს
Q'; ცხენებითა] ცხენ აბჯრითა GQ', ცხენებით X, ცხენითა F'L';
ვარგითა] კარგითა ITXZQ'.

დ. სამივე F; სამნივე გულითა ~ R; ერთმანეთისა VD'E'; მარ-
გითა] ვარგითა EH, კარგითა G, მავრითა Q'.

1779 (1578)

სამ თვე ვლეს,—ღმერთმან მათებრი სსვა ნურა ნუ
დაჰბადოსა!

მოეგებნიან, მტერობა ვერავეინ დაიქადოსა!
მინდორსა შიგან სადილად გარდასდეს უდელადოსა,
ვითა მარტებდა, ჰურობდეს, ღვინოსა სმიდეს, არ დოსა.

ა. თვე] დღე NY; სამ თვე] სამთავე GHIZF'L', სამთა R, სამ-
თავე R'X'Y'; ღმერთსა HJKOTG'; მათებრნი F, მათებრივ GIJN
ZF'L'Q', მთებრი Q, მათებრ R'X'Y'; სვა E'; ნურა] ნურვინ GN,
რამცა HJKOTG', ნურვით Q', ნურავინ X'; ნურა—L; ნუ—HJKO
TG'X'; დაბადოსა DEFGILNQRVYZD'E'F'L'Q'R'X'Y', დაებადოსა
HJKOTG'.

ბ. მოეგებიან EFHJQXE'Q', მიეგებიან G, მოეგებებიან R,
მოეგებნია L'; ვერავინ] მათი ვინ J; დაიქადოსაა F.

გ. მინდორთა HIKORVZG'; შინა LNR'Y'; სადილათ IV, შა-
დილაღ N; გარდახდენ E, გარდახდენენ J; უდილაღოსა DFGHIJN
OQRTVYZF'G'L'Q'R'X'Y'.

დ. ზართებდეს BDEIQVF'L', მართებდათ HJRR', მართებ-
დის T; პურობდენ J, პურობდა X'; სუმიდეს BCE', სვემდეს GQ'
Y', სმიდენ J, სვემდენ R'; არ] გან G.

1779¹

მუნით გატ'ხავენეს ინდოეთს კაცნი ჰ[ა]მბავთა მცნეველად;
შეჰსთვალეს: „მოვალს ტარიელ, მოჰუავსცა თვისი მზე
ველად,
ვის ვერა ჰგავსო სარო და ვერცა კინაშო მრსეველად,
წინ მოგვეგებეთ, იუვენით დღისით და ღამის მთეველად“.

(H 1079, ფ. 204r)

1779²

ოდეს ინდოთ იგი მეფე შვილთა თვისთა მწუსარებით
საწუთოსა გასალმოდა, სოფლის ბრუნვის ჩვეულებით,
სრულ ინდონი ათვრამეტ თვე იუვენენ გლოვით, ვალალებით,
არსით უჩნდათ სანუგეშო, დედოფალსა ჰუმობდენ კრებით.

(H 1079, ფ. 204r)

1779³

რა მისულიყო ინდოეთს ჰამბავი ტარიელისა,
შეჰქმნოდათ სიხარულითა დენა ცრემლისა ცხელისა,

დედოფალს ჰკადრეს: მოგვეცა შორად განდევნა ბნელისა,
მოგვხელა ღმერთმან წყალობით, ეამი გვხვდა სანატრელისა“.

(H 1079, ფ. 204r)

1779⁴

შეკრბა სიმრავლე სპათა და თავადთა დიდებულებთა;
ისწრაფეს, გასხდენ ტაიჭთა ტურფადრე დაკასმულებთა;
უსწრობდეს ერთი მეორეს, მიეცნენ სისხარულებთა,
გაისმა, სრულად ინდოელთ მიეცა შვება გულებთა.

(H 1079, ფ. 204r)

1779⁶

დედოფალმან ჰალატისა დიდებულნი ხასნი სრულად
მათ მეფეთა დასახვედრად მიაკება მხიარულად,
საჭურჭლენი უთვალავნი წინა უძღვნა დატვირთულად,
უბრძანა, თუ: „ნურას სოგავთ, რადგან ვარდნი არ არს
ზრულად“.

(H 1079, ფ. 204v)

1779⁶

გასცა ინდოეთს ბრძანება ახდად შავისა სრულისა,
შემოსვა მოწეულისა და ზარქაშისა მკულისა:
„გვეღირსა ზე[ს]თა წყალობით ჰოვნა ჩვენ დაკარგულისა,
განსდევნეთ ჭმუნვა ეოველთა, დღე გვაქვს აწ სისხარულისა“.

(H 1079, ფ. 204v)

1779⁷

მოვიდეს სრულნი ინდონი, ტარიელს ესალმოდინან,
ფერხთა და ხელთა ჰკოცნიდეს, ცრემლითა უსურვოდინან,
ნესტან-დარეჯანს ვით ვარდსა ბულბულებერ გარ ეტრფოდინან,
იგ დიდებითა დიდითა მათ მეფეთ წინ უძღოდინან.

(H 1079, ფ. 204v)

1779⁸

მივიდნენ ქალაქს, შეიქმნა სპირად საკრავთა ტკბილობა,
მოქალაქეთა შეექმნათ ქვე სტავრათ დაფენილობა,
აურიდენ შედა თვალ-გოჭარს, არვის აქვს მოწუენილობა-
სრასა შევიდნენ; დედოფალს თვალთად ჰსჩანს ცრემლის
ნილობა.

(H 1079, ფ. 204v).

1779⁹

მაშინ უოვლთა მეფისათვის აატირეს გული ჩვილი,
მოსთქვეს: „გმირი სიუსვისა, ვა, მოგემორდა ნილოს
ქმნილი!“
ტარიელცა ცრემლსა აფქვეს, — მისგან იყო ტკბილად
ზრდილი:
„დაუჰკარგო მშისა სწორი, მომდგომია ბნელი ჩრდილი“.

(H 1079, ფ. 205r).

1779¹⁰

დედოფალი გარდევია მათ ორთავე თვისსა შვილთა,
აკოცებს და ეუბნების გულ-სადებთა სიჟევა ტკბილთა:
„ვა, გიმუხთლათ საწუთრომან თქვენ ედემის აღვა-ზრდილთა,
ნურღა ჰსწუსხართ, აწ დასხედით მეფობისა ტასტ-ადგილთა“.

(H 1079, ფ. 205r)

1779¹¹

მიუძღვა და ტასტსა დასხნა, ერსობილნი ულოცვიდეს,
დედოფალსა სხვასა ტასტსა შემეობილსა ცალკე სმიდეს,
ავთანდილს და ფრიდონს მრავლად უსასყიდლოს ძღვენსა
ძღვნიდეს,
შექმნეს სმა და სისარულით მათ შებანი განადიდეს.
(H 1079, ფ. 205r)

ტარეილისაგან ჰინდოთა მეფისა სიკვდილისა ცნობა

აქა ტარეილისაგან G, (აქა J) ტარეილისა და მისთა მმათა-
გან HJKOTG', ტარეილისა და მისთაგან P'; ინდოთ DEFHILLOQ
RTVYZF'G'J'K'L'N'R'S'U'V', ინდოთა GKP', ჰინდოთ NUN, ინ-
დოთ H', ჰინდოსა M', ინდითა Q', ინდთა X'; მეფისა] მეფის თარ-
სადანის DKOVG'L'S', მეფის EFGHIJLNQRTUYZF'H'J'N'P'Q'R
U'V', მეფესა K', მეფს X'; სიკვდილის BDEFGHIJKLNQRTVYZ
F'G'H'J'L'N'P'Q'S'U'V'X'; ცნობა] სმენა GQ', სცნობა K', + გზა-
ზედა DQ.

1780 (1579)

ქელსა ზედა გარდამოდცა მეტად დიდი ქარავანი,
კაცები და სახედრები ერთობ იყო შოხსანი;
გარეშემო მოეკეცნეს უკანამო დალალანი;
მეფე ბრძანებს: „შოხსნითო, ჩვენ დაგუოვნოთ აქა ხანი“.

ა. ქელსა] ქალსა F'L', ქელს S'; ზედა] ზედან GJKNOQF'G
J'L'N'R'S', რასმე U'V'; გარდმოადგა EFGHIKNOQRTUVYF'G'L
M'N'P'S'U'X', გარდმოადგნენ J, გადმოადგა J', გარდმოადგა V';
მეტათ H'J'N'P'; მეტად დიდი ქარავანი] დიდ ქარავანთა თაო-
სანი R'.

ბ. კაცები] ცხენები J'; ერთობ] მეტად NYZM', ყოლე V',
ერთობ იყო] იყო მეტად GQ', იყენეს მეტად R, იყენენ შავით U';
იყო] იყენენ J'; შოხსანი] შოხსანნი JJ', შოხავნი R, შოხოსანი T
D'K'R', შოხცმულნი U'.

გ. გარეშემო] გარეშამო RU'V', გარემონი J', გარშემო S'; მოე-
კეცნეს] მოეკვეცნეს BCDEFGIJOQRTYF'G'H'J'L'N'Q'S'V', მოეკ-
ვეთნეს N; მოეკვეტნეს K', მოაკვეცნეს U'; უკანამო] წვერ-ყულამი H',
უკანანი J'V', წვერ-ულავაში N', უკანამან P', უკანარო S'; დალალანი]
დალანანი I, დალაგლანი D', დალალაანი K'; მოეკეცნეს უკანამო
დალალანი] დაეგრძელნეს აღუპარსველ მათნი თმანი R'.

დ. ბრძანებს] ბძანებს RU, უბობს E'; შოხსხენით FHLRTZ
K'M'P'; ჩვენ] აქა KOG', ჩვენა T, აქ V',—J'; დავყოვნოთ BDFIL
RUVYZH'V', დავყოთო GHJ, დავყოთ KOT, დავყოთო E'P'Q'R',
დავყოთო F'L', დავყოთ G'M', დავყოთოთ J', დავყოთოთ K',
დავყოთოთ S', აქ დავყოთ U'; აქა] ცოტა EK', თუმცა KOG',
მცირე U'V'.

მოასხნეს იგი ვაჭარნი და მათი უხუცესია;

უბრძანეს: „ვინ ხართ, შავითა რად ტანნი შეგიბლესია?“

მათ მოასხნეს: „სით მოვალთ, იქ ასრე დანაწესია,

ჰინდოეთს ნისრით მოსრულთა გვიგლია გზა უგრძესია“.

ა. მოასხეს EFGHJORTG'J'K'P'Q'R'X', მოასხნეს IN, მოასხნას X, მოასხნა U'; იგ N; ვაჭარი E; მათნი BJT.

ბ. უბრძანა EFHIJKOTZG'H'J'K'M'N'P'R', უბრძანა R, უბრძანებს D'F'L'S'X'; ვინ] რად DEGJF'L'Q'S', ვინა X'; ხართ] ხარ D'R'; შავითა] ვაჭარნო E, ანუ ტანთ U'; რათ H'P'X', რა J'N', რით V'; ტანნი] ტანი CDEFGHIJKLNOQRTUVYZD'E'F'G'H'J'K'L'M'N'P'Q'S'V'X', შავი U'; შეგიბლესია] შეგიგლესია EFGHK ORG'P'R', შეგიმოსია INYZH'N'U'V', შეგლესია JK', შეგილესია TQ'X', შავილებია J', შემილებია M'.

გ. სითი K'; მოვალთ] მოვსდით HJTP', მოვდით KO, მოვედით G'; იქ] მუნ EFGHIJKORTF'G'H'J'K'L'N'P'Q'S'U'V'; ესე FK', ასე NU'V', ესრე GQ'.

დ. ინდოეთს DEFGHIJKLOQRTVZF'G'H'K'L'M'P'Q'R'S'U'V', ინდოვეთს J'N'; ნისრით] მისრით FGHIKOZG'H'J'M'N'P'Q'V', ნირით R, მისირით U'; მოსრულთა] მოვსულვართ GHJKG'M'P'Q', მოსულთა NZ, მოვსულვარ O, მოსულვარ T, მოსრულსა J'S'; გვიგლია] გულია R; გზა—P'; უგრძელესია IH'M'N', უძესია RT, უგრძესია X.

გაესარნეს მათ ვაჭართა ჰინდოეთით მომავლობა,

მაგრა თავი უმეცარ ევეს, არა მისცეს. უოლა გრძნობა;

უცხოურად ეუბნების, მათ ვერა ცნეს მათი ცნობა,

არ ესმოდა ჰინდოური, არაბულად ევეს უბნობა.

ა. გაეხარდათ J, გაეხარნეს rep. L; ვაჭართა] ვაჭარისა J, ქალყმათა R; ინდოეთით DEFGHIJKLOQRTVZD'F'G'H'K'L'M'P'Q'R'U'V'X', ინდოვეთით J'N'; მამავლობა DFGHJNOQVYZF'G'L'P'Q'S', მამვლობა IR, მომვალობა X.

ბ. მაგრამ GHIJKNORD'E'G'H'J'K'N'P'Q'R'U'X'; უმაცარ E', აუმეცრეს J'; ჰყვეს BDHJKOQVF'G'H'L'N'R'S'U'V', ყენეს N,

ჰქნეს R, ქნეს ZM', ყვეს—J'; მასცეს X, მიხსცეს K'; ყოლე FG HJKNORTZG'H'K'N'P'Q'R'U'V', ყოველ M', ყოვლი J', ყოვლთა L', ყოლო X'; გრძნობა] მცნება E, ცნობა IKOG'H'J'N'R', გძნობა R.

გ. უცხოურად] უცნაურად E; გვეუბნების Q'U'; მათ] მართ U, მათც U', ვერცა V'; ვერა] ვერცა N, მათ V'; ცნეს] ქნეს F'G'HKO TG'K'M'P'Q'U', ჰყვეს H'J'N'R'. ქმნეს V', ყვეს IL, ჰქნეს JZ, სცნეს NRYD'E'F'L'S'X'; მათი] მისი J, ყოველ M'; ცნობა] მცნება E, გრძნობა IKOG'H'J'M'N'R'.

დ. არ] არა IKOG'K'U', ვით არ J', რა N'; ესმოდა] ესმის IKOG'R', ესმითო H'N', ესმისთ J', ესმოდათ U'V'; ინდოური DF' GHJKLNOQRVYZF'G'H'K'L'M'N'P'Q'R'S'U'V'X', ინდაური EL, ინდოველთა T, ჰინდაური U, ჰინდური X, ჰინდლობა J'; არაბულა R, არაბულათ P', არაბულებრ V'; ყვეს] თქვეს FK', ქნეს GHIJK OZG'P'Q'R', ჰქვეს R, ჰყვეს F'L'X', ქმნეს H'N', ჰქმნეს J'U'V'; უბნება I.

1783 (1582)

უბრძანეს: „გვითხარ, ვაჭარნო, ამბავი ჰინდოეთისა“
 მათ ჰკადრეს: „ზეცით მოსრულა ჰინდოეთს რისხვა ზეცისა;
 დიდსა და წვრილსა ეველასა ცრემლი სდის მსკავსი წვეთისა,
 მუნ შიგან მეოფსა ბრძენსაცა ცნობა აქვს ვითა შეოისა“.

ა. უბრძანა EHKOTZG'J'M'P'R', უბძანეს RUV, უბრძნეს X, უბრძანეთ U'; გვითხარ] თქვითო G, თქვიო Q', გვითხართ KOZ G'U'V', გვითხრა K'; ვაჰარო F'L'S'X'; ამბავი D'G'M'P'Q'X', ამბავნი R; ინდოეთისა DEFGHIJKLNOQRVYZD'F'G'H'K'L'M'P'Q'R'S'U'V'X', ინდოვეთისა TJ'N', ჰინდოეთეთისა X.

ბ. მათა M'; ჰკადრეს] მოახსენეს GRQ'U'V', თქვეს HJ, რქვეს T, კადრეს E'X', სთქვეს P'; ზეცით] ინდოეთს HJTP', ზეცითა M',—GRQ'U'V'; მოსულა HJKNTXZD'E'G'N'R'U', მსულა P', მოსრულთა Q'; ინდოეთს DEFGIKLOQRVYZD'F'G'H'K'L'M'Q'R'S'U', რისხვა HJTP', ინდოვეთს J'N', მათ ზედა V'; მოსრულა ჰინდოეთს ~ U'; რისხვა] მართ HJTP'; ზეცისა] ზენისა B, ჯოჯობეთისა HJTP', ზესისა IK'N'.

გ. დიდთა RR'; და—K'; წვრილთა RR', წვლილსა U'V'; ყვალასა BF, ყოველსა JJ', ყვალსა EK'; ცრემლი] ცნობა J';

სდის] გედის E, უძთ J', ზდის P'S'X',—X; მსგავსი] მზგავსი DV', მზგავსი EFLJKOTYK'S'X, მსგავსად HMP'R', სისხლთა R, ვითა VJ', მსგავს XU', მსგზავსი Q'; წვეთისა] რეტისა J'.

დ. მუნ] მა EI, მას FRZHJ'K'N', მათ R'; შიგა GLNRDE'Q' N', შიგ U'; მყოფთა GJKVFL'Q'R'S', მყოფს L; ბრძენსაცა] ბრძენთაცა DHJQVFL'P'R'S', ყვალასა FR, ყველას L, ყველასა Z, ყოველსა J', ყვალისა K'; ცნობა] ცრემლი J'; აქვს] უც FGIK NORYZG'K'Q', უცთ H'N', სდის J', უცს M'R'V', უცს U'; ცნობა აქვს ~P'; ვითა rep. L, ვითა—P'; შეთისა] წვეთისა J', რეტისა M'.

1784 (1583)

თვით მათვე მათსა ამბავსა უამბობს, არის წულღიანი:

„ფარსადან, მეფე ჰინდოთა, იყო ხელმწიფე სვიანი,
მას ესვა ქალი მნათობი, მზისაცა უფრო მზიანი,
კბილ-მარგალიტი, ტან-ალვა, ღაწვ-ბადასმ, ეორან-თმიანი.

ა. მათვე] მათივე R; მათსა] მათს R, თვისსა J'; ამბავსა I, ანბავსა M'P'Q'X'; უანბობს GHZL'P'Q'R', უაბობს X, უამბოს K'; არი J'.

ბ. ინდოთა DEFGHIJKLOQRTVYZF'G'H'L'M'N'P'Q'R' S'U'V', ინდოვეთ J', ინდოთ K'; ხელმწიფე] ღმრთისაგან E, ხემწიფე TM', ღვთისაგან J', ხემწიფე K'.

გ. მზისვე I, მზისაგან JM'U'V', მზისაგანც R, მზისავე H'N'R'; უფრო] თანა IH'N'R'; მზისანი F'L'S'.

დ. კბილ K'; მარგარიტი R';-ალვა] სარო J; ღაწვ-] ღაწ JF'H'LN', არბ J', დაღწე M', ღვაწ P'; -ბადახშ] ბალახშ BEFG HIJLNQTYF'H'J'K'LN'Q'R'S'V'X', ლალი KORZG', ბალახში M; ყორან-] ყორნა X, ყორნის ZJ'U'V', ყოსან K'; თმიანი] ფთიანი R, ფრთიანი ZJ'.

1785 (1584)

„მას ქალსა და ამირბარსა ერომანერთი შეუეყარდა.

ამირბარმან სიძე მოკლა, სმა მეფესა დაუეყარდა;

იგი ქალი პაქარაი მამის დანა გაეზარდა,

ბუქთა მისგან მონაქროლთა ჰინდოეთი გარდაჰქარდა

ა. ამილბარსა DEFGHIJKNORTVYZF'H'L'M'N'Q'R'S'U'V', ამირბარისა X, ამირბალსა G', ამიბარსა K', მირბარსა I'; ერთ-მანეთი G'M'N'P'X': შეუყვარდათ P', შეუყარდა U', შოუყვარდა X'.

ბ. ამილბარზან EFGHIJKNOTVYZF'G'H'K'L'M'N'S'V', ამილბარზა RJ'Q'R'U', ამირბარზა P'X'; მოჰკლა ZD'G'U'X': მეფისა U'; დაუარდა DKRZEF'F'L'P', დაუარდა S'.

გ. პატარაი] პატრაი DF', პატარაი H', პატარი K'L', პატი-მარი V'; მამიდასა EFGHIJKLNOQRTVYZF'G'H'I'K'L'M'N'P'Q'R'S'U'V'. მამის დაასა X'; გაეზრდადა U'.

დ. ბუქთა] ბუქზან GRQ', ბუქსა HLJ'M'P', ბუქითა J, ბუქთა S'; მისგან] მისთა DITF'H'L'N'R'S', მათთა J'; მონაქროლთა] მონაქროლზან FKG'Q', მონაქროლსა HLP', მონაქრითა J, მონაქროლზა R, მონაქართა J', მონაყვანთა U'; ინდოეთი DEFGHIJK LOQRTVZD'G'H'K'M'P'Q'R'S'U'V'X', ჰინდოეთით N, ინდოეთს და F'L', ინდოეთი J'N'; გარდაქარდა BCEGLTUXF'G'L'M'N'P'Q'V' X', გარდაქარდა I, გარდაქროლდა.

ტაეპები: ბ. გ. ~ E.

აქა ტარიელ დიდვაჭართა ჰინდუსტნის ამბავსა ჰკითხავს

დიდვაჭართ DQ, ვაჭართ V, დიდი ვაჭართა X: ჰინდუსტნურის B, ინდოურს DQ, ინდუსტნის L, ჰინდუსტანის UD', ინდურს V, ჰინდუსტანასა X; ამბავს BDVD'F', ამბავს X; ჰკითხავს] კითხავს E'.+და ისინი მოუთხრობენ D.

1786 (1585)

„მამიდაი ქაჯი იყო, გრძნეულობა იცის კარგა,
მით შემართა საშინელი, მსე სმელეთსა დაუკარგა;
თვითცა მოკვდა უბედური, მართ საცოცსლოდ არად ვარგა;
იგი ქალი დაუკარგა, ალვა მორჩი სსვაცან დარგა.

ა. მამიდა X(I', მამილი X'; ქაეი H'; გძნეულობა R, გრძნეულება J'M'Q'V', გრძნეულობა K', გძნეობა P'; იცის] იგის K'; კარგაა F, კარგი D', კარგია P'.

ბ. მით] მან GJQ'U'V', მათ T', მათი K'; შეემაართა J'; საშინელი] სიბნელე J', საშინელსა M'.

გ. თვითნც GJTXH'N', თვითნც I, თვითმცა D', თვითაც J'P'S', თვითვანც M', თვითონც Q'R'; მოკდა M', მოკლა Q'; მართ საცოცხლოდ|სასიცოცხლოდ GRM'Q'X'; სიცოცხლედ Z, საცოცხლად P'R'U'; არად| აღარ GHJJ'P'Q', არას IH'N'R', არა T'.

დ. ქალი] შთვარე R; დაიკარგა FKORG'K', ქაჯთა მისცა U'V'; იგი ქალი დაუკარგა] მან დაჰკარგა (დაკარგა Q') იგი ქალი GQ'; ალვად J'; ნორჩი GHIJKLNOTG'H'J'L'N'P'Q'R'S'U'V'; დარგაა F.

ტაეპები: გ. დ. ~ GQ'V'.

1787 (1586)

„ცნა ამირბარმან, წავიდა ლომი მის მზისა მკებნელად, იგიცა წასდა, ჰინდოეთს გასდა მთვარე და მზე ბნელად; ორნივე წასდეს, ჰოვნალა მათი არს აწ საგებნელად; მეფემან ბრძანა: «ჰე ღმერთო, რად ცეცხლსა მომიდებ ნელად?»

ა. სცნა GHJNJ'K'P'Q'R'U', სცან R, ჰსცნა V'; ამილბარმან EFGHIJKNOTUXYZH'K'L'N'R'S'U'V', ამირბარი L, ამილბარმა RF'M'Q', ამირბალმან G', ამირბარ J', + და X'; წავიდა] გაიჭრა R; ლომის X'; მისა მზის P', ქალისა U'V'; მცებნელად] მარებლად R, ძებნელად P'.

ბ. წახდა] მოკდა E; ინდოეთს DEFGHIJKLOQRVYZF'G' H'K'L'M'P'Q'R'S'U'V'X', ინდოევთს TN', ინდოევთ J'; გაჰხდა U; მთოვარე H'N'; და—XH'N'.

გ. ორნილა L,—HJKOTG'; ორნივე წახდეს] დაკარგულია ორნივე U'V'; წახდეს] წახდა EF'L', გარდიკარგნეს და F, დაიკარგნეს და HT, დაიკარგა და J, დაკარგულია KOG', წახდის R, გარდაიკარგნეს K', დაიკარგნეს P'; პოვნალა] აწ პოვნა M', პოვნაა P'; პოვნალა მათი] მათილა (მათიხა K') პოვნა FKOG'K'U'V', აწ პოვნა მათივე L, პოვნა მათ J'; მათი არს] თუმცა მათილა GQ'S', მათ არის Z, მათი ლარის M'; არს] არის L, ძნელია R, შეიქნა R'; აწ] აწცა H'N', ძნელიJ'; აწ—FKLORG'K'U'V'; საგებნელად] საგონებლად E, ძნელად FGKLOG'K'M'P'Q'R'S'U'V', საძებნელად HJNT'ZD'F'L'X, საძაგელად I, მგნებელად R, საგებელად X, საძნელად H'N', მოსაძებნელად J'.

ა. ბძანა RS'; რად] არ HT, არც P'; ცეცხლს JTP'U', ცეცხლი KORZG': ცეცხლი რად J'; მამიღებ GFCHJVF'K'L'Q'S', მამიღებ KORZG', მიღებ მე N, გამიღე J', მამიღებენ P'. მამღებ R', + მე TU'V'; ნელად] ბნელად NN'X', ძნელად RM', ალად P'

1788 (1587)

„მეფე გამშაგდა მათისა უღონო-ქმნილი მებნისა;
ვად შეიცვალა ჰინდოეთს ხმა ქოს-წინწილთა, ებნისა;
ცოტასა სანსა გავესძლო დება სახმილთა გზნებისა,
აწ თვითცა მოკვდა, შეექნა ბოლო სრისა და ტკეპნისა.

ა. უღონოდ FGIF'H'J'L'M'Q'R'S', უღონით K', უღონოდ N', უღუნო V'; ქნილი EFF'K'L'S', მქნილი GHJ, მქნელი J'; ძებნისა] საქმისა J', ძებნითა V'.

ბ. ვად] შავად FGIKLORYF'G'H'J'K'L'M'N'Q'R'U'V, ვათ J, ავად S'; შესცვალა FGIKLORYF'G'H'J'K'L'M'N'Q'R'S'U'V'; ინდოეთს DEFGHIJKLOQRVZD'F'G'H'K'L'M'P'Q'R'S'U'V', ინდოვეთს T'J'N', ჰინდოვეთს X'; ქოს-] ჰქოს G'; ქოს-წინწილთა] წინწილისა EFGLRK'M'P'U'V', ქოსთ-წინწილთ J; წინწილი Q'; ებნისა] ებისა R, ებნითა V'.

გ. ცოტადასა X, ცოტას J'P'; ხანს J'P'; გავსძლოო DQF'L', გავსძლეო FHJKOTP', გავედლო GQ', განაძლო R, გავძლოო V, გავსძლო Z, გავსძელო G'K', გაუძლო H'N', გასძლდებისა J', გავედლო M', გასძლოო S', გასძლო X'; დება] გზება H'U'V', დიდთა J', გზნება P'; სახუმილთა B, სახვილთა U, სხმილთა K'; გზნებისა] გზებისა GUZD'H'N', გზნებნისა J, დებისა LRQ', გრძნებისა J'M', გზებნისა Q, დებითა V'.

დ. აწ—R; თვითცა] თვითნც JT, თვითათ J'; თუცა Z, თვითათ H'N'P', თვითანც M'; მოკდა M'; შეექნა] შეიქნა EGJKLORZ M'Q'U', შექნა IK'P', შეექმნა J', შეიქმნა G'V', შესცვალა H'N', შექმნა X', ხმა რამე F'L', ბოლო] გლოვა Z,—P'; სრისა] სრვისა HP', სლვისა KOG', სავლისა T, სვრისა J'; ბოლო სრისა] სრევა ქედისა GQ', შავად სრა მათ H'N'; ხმა გოდებისა S', სრევა ქუდისა U'V'; და—GTF'L'Q'S'U'V'; ტკეპნისა FHIJKOTVXYK', ტკბნისა L, ტკებისა R, ტყებისა ZH'N'S', კბენისა G', ტყვებისა M', ტკბენისა U', ტკებნითა V'.

აქა ფარსადან სელმწიფის სიკუდილის ცნობა
და დიდნი ტირილნი KOG'.

ხემწიფის 'T; დიდად ტირილი .J, დიდი ტირილი 'THI'.

JHTP' ხელნაწერებში ეს სათაური იკითხება 1789-ე სტროფის შემდეგ.

1789 (1588)

რა ვაჭარმან ესე სიტყვა თქვა, საქმენი გააკვლანა,
ქალმან დიდნი დაიკივლანა, ფიცსლა თავსა მოიხადანა.
ტარიელცა დაიხასნა, დაფარულნი გააცხადანა,
ნარგისთაგან ნაწვიმარნი ღვარი ადგა, თოვლი გადნა.

ა. ვაჭარმა GRQ', ვაჭართა J'; სიტყვა] საქმე FGK'M'Q'V';
თქვა] და IYF'H'L'N', სთქვეს J'; სიტყვა თქვა] თქვა კვლავ U';
საქმენი] სიტყვანი FGRJ'K'Q'U'V', და საქმე KOG'R', და სიტყვა
LTM', სიტყვა P'; თქვა საქმენი] გააცხადა S'; გაკვლანა CEN'X',
გაკვლანა JT', გააკვლანა D', გაუკვლანა F'L', გაკვლანა M',
გაკვლანა P'.

ბ. ქალმა GRQ'; დიდნი] დიდი GKORYF'L'N'Q'R'S'U'V'X',
შწარედ HJTP'; დაიკივლანა] დაიხასნა EFKOZG', დაიხასნა K',
დაიხასნა GQ', დაიკივლა HJQ'TY'L'P'R'U'V'X'; დაიხასნა J', დაიხასნა
R; ფიცსლავ DGHJKOVZF'G'H'L'M'N'P'Q'R'S'V, ფიხლა E'; თა-
ვსაცა I, თავს K', თავი P'; მოიხადა JH'M', მოიხდნა QR.

გ. ტარიელსაც GQ', ტარიელთა K'; დაიხასნა] აეტირნეს G
Q', დაიხასნა LVJ'N'S'V'X', დაიხასნა HJF'L'U', დაიხასნა R, დაიხასნა
P'; დაფარული GHJRQR'; გააცხადანა ERK'X', გააცხადანა J, გაცხადანა
X, გააცხადანა M', განაცხადანა V'; დაფარულნი გააცხადანა] თავსა
ფიცსლად მოიხადანა J'.

დ. ნარგიშთაგან R, ნარგიშთაგან XJ'N'U'V'X'; ნაწვიმარნი]
ნაწვიმარნი BCEFGHJKLOQTVXYD'E'F'J'K'L'M'P'Q'R'S'U'V'X',
მონადენი RZ, ნაწვიმართა G'; ღვარი] ღაწვი E, ღვარნი H'N'
ადგა] გადნა GQ'; თოვლნი H'N'; გადნა] გადნა GIJRTVYZF'H'J'
L'N'Q'R'S', გადგა D', განა K'.

მომკალ, ქალსა თავ-მოხდილსა თუ მსე ვითა ეურჩოსა!
 სული ვარდსა დავამსგავსე, თავ-შიშველი ეუაჩოსა;
 თუ ბრძენიცა მაქებარი მისი იხმობს ვირებ „ჩოსა“,
 ჰგავს, თუ ტყუები მარგალიტი ზის ბროლისა ხარხანჩოსა.

ა. მამკალ DFGHIJKOQRTVF'G'H'J'K'L'N'P'Q'R'S'U', მო-
 მკლა M'; თავშიშველსა DEFGJKOQRVZF'G'K'L'Q'S'U'V', თავი
 მოხდილისა M'; ვითარ G'J'; ეურჩოსა J', ვერჩოსა M'P'.

ბ. სული] სულე IH'N', სრულად LM', სულნი Q'R'U'; ვარდთა
 CDEGLQRVYF'L'M'Q'U'V', ვართა S'; დავამგზავსე DEFGIKOVY
 ZM'N'S'X', დაუმსგავსე HP', დაუმგზავსე J, დაუმგზავსე T, დაამგ-
 ზავსე J' დაუმგზავსე K', დავამგზავსე Q'U'V', დაამსგავსეს R'; თავ-
 მოხდილი DEFQV'F'K'L'S'.

გ. თუ] თვით GHJKO'IG'M'Q'U'; ბრძენნიცა IH'N'R', ბძე-
 ნიცა R; მაქებარნი IH'N'R', მაქებელი U'V'; მის X, მისნი J'; იხ-
 მობს] იხმოს E, იყო IH'N'R', იხმო JT'Z, იყოს F'J'L'S', იხმო
 V'; ვირებრ GH'M'N'Q'; ვირ ეჩოსა Z, ვერ ეგრძოსა J', ვირებ
 მრჩოსა U', ვირემ მრჩოსა V'.

დ. ჰგავს] გავს DFILQRZFH'H'K'L'M'N'Q'S', აქვს J'; ტყუბნი
 DIQVZF'H'L'N'R'S', ტყუბნი R, ტყუები J', ტყუბ X'; მარგალიტნი
 DEIQRVZF'H'J'L'N'R'; ზის] სხენ FIZH'J'K'N'R', სხდეს R, მის U',
 მზის X'; ბროლსა X, ბროლის U', ბროლისა X'; ხარხაშოსა E, ხარ-
 ხაჩოსა GEM'Q'R'X', ყაყაჩოსა J, ხანხაჩოსა J'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ GQ'.

ქალი საბრალოდ მამასა ტირს, ბულბულისა მსგავსია,
 თმა გაიგლიჯა, გაუარა, დაწვი ცრემლითა ავსია,
 ვარდი შექნილა ზაფრანად, ლალი მართ ვითა მსავსია,
 მზესა ღრუბელი ეფარვის, ამაღ ნათელი დავსია.

ა. საბლალოდ M'; მამას IH'M', მამისა K'; საბრალოდ მა-
 მასა ~ R; ტირის JJ', სტირს EF'H'L'N'R'U'X', სტირის M';
 ტირს + მით H'N'; ბურბულისა E, ბულბულის JRJ'; მგზავსია EF

JKOVYX', მსგავსისა QP', მსგავსითა J', მგზავისა K'M', მზგავისა Q'V', გზგავისა S'.

ბ. დაიგლიჯა V; გაპყარა JRN'U', გაიყარა D'; დაწვი|თვალნი FIZH'J'K'N'R', თვალი R, ღვაწი P'; ცრემლით U'; აივისა E, სავისა U', ავისისა Q, ავისითა J', ავისა M'.

გ. ვარდი|ლალი KO; შექმნილა EX', შეიქნა IR', შეიქმნა H' N', შეექნა J', შექნილი K'; ლალი|ვარდი KOG', ფერად Z, ლალი F'L'Q'S'; მზავისა|ხავისა DEFGJOVZF'G'H'K'N'Q'U'V', ხავისისა Q, ხავისითა J', სავისა L'S', მზავისა M', მსგავისა P', მგზავისა X'.

დ. შვე ღრუბელსა J'; ეფარვის|ერევის FK'U'V', ეხვევის (Q', ებურვის J'; ამად|ამათ K'; ნათელი|სინათლე R, სინათლით J', ღრუბელი V'; დავისა F, დავისისა Q', ავისითა J', დავისა M'.

1792 (1591)

• იხოქს და იგლეჯს, ზახილით ტირს სიტყვა-საფი უარე;
სისსლი და წუალი თვალთაგან სდის ცრემლი გარე უარე;
„მოვპხეო შენთვის, მამაო, შვილი უოველთა უარე,
ვერა გმსახურა ასულმან, ვერცა რა შეგაგუარე.

ა. იხოქს|იხოქს GQ'U'V', იხოქს X, მოსტქვამს R'; და— JL'; გაიგლეჯს L'; ზახილით|ხმა მალლად FKORG'K', ძახილით GHJP'Q', ძახილითა J, ხმა მალლა Z; ტირის JM'S', სტირს H'N' X'; სიტყვა-საფი|ხმა-კაფა J'; -საფი|ყაფი Z, ხაფ S', ხაფად V'

ბ. წყალი|ცრემლი FGKORZG'J'K'Q'U'V'; თვალთაგან|გარევით GQ', თვალთაგან I; სდის|ჰსდის V'; ცრემლი|თვალთა G Q', წყალი KOG', დაწვნი LM'; ცრემლი გარე|გარე წყალი Z; სდის ცრემლი|ჩამოსდის FR, ჩამოდის K'; გარე უარე|ჩამოუარე LU'V', ჩამოყარე M'.

გ. მოვპხეო|მოვხეო EQM', მოვპყვე FK', მე მოვპყვე G, მოვპყვეო H'TYH'N'S', მოვპყვედო JP', მოვპყვე მე KO, მოვეხო L, მოვეო Z, მოვპყვეთე G', მოვეკდე მე J', მოვპყვეო F'L', მე მოვეკეთე Q', მოვპყვედები R', მე მოვეკდე U', მე მოვპყვედე V', მოვეკდეო X'; შენთი R; მამაო T; შენთვის მამაო|მამაო მე შენთვის FRK'; შეილო F'L'; ყოველთა|ყველასა X'.

დ. ვერცა IKLOG'H'J'N'R'; გამსახურე EFGHIJKLORT'UF'G' H'J'L'M'N'P'Q'R'S'U'X', ვსახურე Z, მსახურა D', გამსახურე K'; ასულმან|ასულმა QR, + და UG'; შეგაგუარე|შემოგაიარე FK',

შეგიგუარე T, შეგუარე X, შემოუარე Z, შეგაგვარე (X', შეგაგვარე J'.

ტაეპები: ა. გ. დ. ბ. G, ბ. გ. ~ LM'U'V', ა. დ. გ. ბ. Q'.

1793 (1592)

„ჩემთვის ბნელ-ქმნილო მამაო, ნათელი თვალთა ჩემთაო, ჩემთა რა გაცნევს ამბავთა, გულისა მონაცემთაო!

მზეო, რადღა გაქვს სინათლე, რადღა ანათობ თემთაო?

რად არ დაიქვეც, ქვეყანა, რადღა ჰმართისხარ ზე, მთაო?“

ა. ჩემთვი R; ქნილო EF, მქნილო GHIJ'; მამავო T, მამო K'; ნათელთა J', ნა...ელი K'.

ბ. ჩემსა DEHJQR'TZP'V'; რა] ვინ HP'; გაცნევ GQ', გამცნევს RV'; ამბავთა] ამბავსა EFHJLRZJ'K'P', ტკივილთა GQ'U'V', ანბავსა M'; მონაცემთაო I, მოსაცემთაო J'

გ. რად არ] ან რად R, რაღად M', საღლა V'; გვაქვს X; სნათლე X; რადღა] რაღად M', და ვით V'; ანათლებ R, ანათებ TZJ'P'; თემთაო] ხმელთაო GRQ', ბნელთაო M'U'V', ქვეყნათო X'.

დ. არა X'; დაიქვეც H'J'N'; ქვეყანავ DEIKQVVF'H'J'L'R'S'U'V', ქვეყანად K'; რადღა] რასთვის HP', რათღა Q'; მართისხარ BDEFGHIJKLOQRTVYZFG'J'K'P'Q'R'S'U'V'X', 'მართისხარ H'N', მართისხარ L', მართისხარ M'; ზე] მზე UF'L'S'; ზე მთაო] მზეთაო J'X'.

1794 (1593)

ტარიელ მოსთქვამს: „გამზრდელი, ჰაი, რა საქმე მსმენია! მიკვირს, თუ მზეღა რად ჰნათობს, რად არა დაუჩენია!?

მზე მოვჭკვე უოვლთა სულ-დგმულთა, სოფელი აღარ მენია, ღმერთსა მოჰმადლე, შემინდე, რაცა შენ ჩემგან გწუნია“.

ა. მოთქვა Z, მოჰსთქვამს G'; გამზრდელი] ძახილით (G', გამზრდელი TM', გამზრდელი P'; ჰაი] ჰი ჰი DQVM'V', აჰი E, აჰა FRZK', ჰეჰე F'L', ჰაჰაჰ X', ჰაჰი ABCGHIKLOTUXYE'G'P'R'S'; ჰაი რა საქმე] ამბავი ავი H'N'; მსმენია] ძნელია E'J'.

ბ. მიკვირ H'N'; თუ]თ K'; მზე რადღა FLTK', მზე რადღად M'; ნათობს DEFGHIJKLOQRTVYD'E'F'G'H'J'K'L'M'N'P'Q'R'S'U'

VX', მნათობს Z; რათ V'X', რათა J'; არა] არ J'; დაუჩენია] და-
უჩემნია F'L', დაურჩენია M'.

გ. მზე] მე J'; მოჰყვე EFGHJLQRTVYZH'K'L'N'S'U'X',
მოვყვე D', მოკვე E'M'Q', მოჰყვე F', მოჰყვეთე G', მოვყვედ J',
მოჰყვე P', მოჰყვედ R'V'; ყოველთა BXG'K'M'P'U'X', ყოველ J';
სოფელო V'; არლარ G', არ არ X, აწ არ J'.

დ. ღმრთისა X, ღმერთს P'; მიჰმადლე BUJ'R', მიმადლე D
EFGHJLQRTVYZD'E'F'G'H'K'L'M'N'P'S'U'V'X', მომადლე Q',
მიმადლე K, მიჰმადლე X; შეინდევ] შემინდევ E', შემინდევ H'M'
N', შემეწიე P'; რაც J; შენ] თქვენ HJKOTZG'P', რამ L; ჩემ-
განა J.

1795

მაშინ გაჰსდეს ეველაკანი მტირალად და ცრემლთა
მღვრელად;

დიდი ხანი მოიტირეს თავის-თავის გაუერელად;
აუთანდილ და ფრიდონ ტირან გულ-სადაგად, არ თუ
ჭრელად,

მაგრა ექმნეს სულსა მღებელ, კათოლიკოს-მაწვეერელად.

ა. მაშინლა EJ'; გაჰსდეს] გახდეს CDGHJLQTVYZD'M'P'Q'R'
U'V'X', გახდენ FRK', დახდეს IKOG', დასხდეს E'H'J'N'; ყოველნი
E, ყველაყანი H'N', ყველა კაცი J'; ტირილად FRJ'K', მტირალი
GQ'X', მტირლად IP', მტირალნი KOG'; და—J'K'; ცრემლ Z,
ცრემთა P'; მღვრელად] დასხმულად Z, წურველად P'.

ბ. დიდნი 1E'H'J'N'; მოიტირნეს 1E'H'N'P'; თავის-თავის]
ერთმანერთის HJT, თავს თავს XX', თავთავისა H'N', თავისა-
თავის J', თავის თავისა M', ერთმანეთი P'; გასაყრელად LM'.

გ. აფთნდილ I; ტირან] ტირილონ ტირის L, სტირან E'P',
ტირის M'; -სადაგად] სადაგნი GLM'Q'U', სადაგათ JK', სადგად
X, სადაგავთ J'; გულ-სადაგად] გული სადაგად S'; არ თუ] არა
FGHJLRT'E'J'K'M'P'Q', არათუ S'; მჭრელად J', ჭრელაად S'.

დ. მაგრა] მაგრამ FGHKOG'H'J'K'Q'R'X', მერმე R, მარგ-
რა X; ექმნეს DFGHIKLOQRTVYZE'F'G'H'J'K'L'M'N'P'Q'S'X',
ექმენ E, ექმნენ JR'U', ექნეს D'; სულსა] სულ-EHLTH'M'N'P',
სულის FGIJKORE'G'J'Q'R'U'V'; მღებელად EHLTM'P', მღებლად
FGIJKORZE'G'K'Q'R'U'V', დამღებლად H', მღვრელად J', და-

დებლად N': კათალიკოს-] კათალიკოს BEIKQRVZE'F'J'L'S'V',
 კათალიკოს D, ქათალიკოს FGHJLQTYG'K'M'P'Q', დაჩუმებულ
 H', დამჩუმებელ N', კათალიკოს U': -მაწყვერელად] მაწირველად
 HJP', მაწყნარებლად E', მაწყურელად G'M', არ ცრემლ მყრელად
 H'N', მიწვეველად I', მაწყვევლად R'.

1796

ზე ადგეს და მოასხენეს: „ზე მნათობნო, ცისა შხენო,
 დასთმეო, გული დაიწყნარეთ, ქენიო, რაცა მოგახსენო;
 იგი ღმერთმან გააძაღლა, ვითა იარბი, მისნო ფრთენო,
 აქა ეოფნა არა გემართებს, არცაღა გვცალს გლოვად
 ჩვენო“.

ა. ადგენნ G'Q', ადგა JT, ადგნეს R, ადღგეს M'; მოახსნეს
 I; ჰეი I'; მნათობო GHE'L'M'P'Q'X'; ცისა] მზისა E, მცისა
 N'; ზენო E, მზეო GF'L'.

ბ. დასთმეთ] რითმე GQ'U'V', დასთმე IN', გული LM'; გუ-
 ლი] რითმე LM'; დაიწყნარეთ] დაიამეთ RZ, დაიწყნარეს D', და-
 იწყნარნეთ K', დააწყნარეთ N'; ჰქენით BJKQRR', ჰქმენით H'
 N'U'V'.

გ. ღმერთმა N'; გაამაღლნა DLQVFL'M'S', გამაღლა EP'F',
 გაამაღლოს FIE'H'N'R', გაამაღლნეს R, გაამაღლნის Z, გაამბრაფ-
 ლოს J', გამაღლოს K'; ორბნი F'L'S', ორბმან U'V'; მისნი F'J
 X', მისი RM', მისო UX, მისმა E'.

დ. ყოფნა] ყოფნა BDEIQVXYD'E'H'R', დგომა HJP', ყოფა
 KOG'; არას GIKLORG'H'J'M'N'Q'R'U'; გემართებს] გეარგებს EG
 IKLORG'J'M'Q'R'U'V', გმართებსთ J, გმართებს ZN', გარგებსთ
 H', გარგებთ N'; აღარცა EGRQ', არცა HJP'U', არცლა I, აღა I,
 აღარ M'; გუცლს B, გეცალან HP', გეცალსო J, გეცალ R; გლო-
 ვად] დგომად R, გლოვნად H', გლოვნა J', გელოვად S'.

1797

მადლი უბრძანეს, აწვივნეს, ქვე დასდეს ზე ადგომილნი;
 მუნვე დგეს იგი ვაჭარნი, ჰირსა ფერ-ჰაერ-კრთომილნი;
 ტაკვირვებ ულნი საბრალოდ, მართ ვერას ვერ მისდომილნი;
 უბრძანა: „მძაო, რა გიკვირს, ჩვენ იგი ვართ წახდომილნი“.

ა. მადლნი L; უბრძანა EHKOZG P, უბძანეს RVEF'J'L', იწვიენა E, აწვიეს FKLORZG'K'M', იწვიენეს HP, იწვიეეს JT; დასხდეს| დასხდნენ J. დგეს J', დასხეს S'U'; ზე| ზედ X; აღდგომილნი (G'V'X', აღდგომილანი J', ქვე დასხდეს ზე აღდგომილნი| იგი ვაეარნი პირს ქვეა ერთ ერთობილნი K'

ბ. მუნით R; დგას DEQVE'F'R'S': პირისა GK'Q', პირითა J', პირის U'V'; ფერ-ჰაერ| ფერ-აერ BDIKOQ'TVYZ, ფერ-არე EJR', ქვე აერ FK', ფერთა HP', ფერ-ჰერ XH', ფერჰჰერ N'; ფერ-ჰაერ-კრთომილნი| ფერ უკრთომილნი GQ'U', ფერუკუკრთომილნი LM'V', ქვე არე კრთომილნი R, ვაკრთომილანი J', ფერ ვერ ვაკრთომილნი S'

გ. გაკვირებულნი| შეშინებულნი FKOZG'J'S', შეშინებულნი EK', განკვირებულნი U', განკვირებულნი X'; საბრალო J'; ვერას — LG'; ვერ G'J'; მიხვდომილნი J', მიხვდომილი K', მიხვდომილნი P'.

დ. უბრძანეს DEFGHIJKOQ'TVFG'H'K'L'N'P'Q'R'S', უბძანეს R, უბძანა E'; ძმაო რა| თუ ძმანო JT; ძმაო| ძმანო BCDEFGHIKLOQRVYZD'E'G'H'K'L'M'N'P'Q'S'U'V'X', ძმანა E'; რა| რას EFLZK'M', რად GIKOYF'H'N'R'S'U'V'; გიკვირსთ RF'U'V'X', გიკვირთ J'S'. გიკვირ Q'; რა გიკვირს — HJ'P'; ჩვენ| ჩვენა L; იგი ვართ| ვართო იგ FIVH'K'N'R', ვართო მუნ GQ', ვართო მაშინითგან H L', ვართ მაშინითგანთ J, ვართ იგ LJ', ვართ მაშინითგან T, ვართ იგი M': წახდომილნი L, წახდომილანი J', წარხდომილნი P'.

1798 (1594)

კვლა უბრძანებდეს: „გვიამბეთ ამბავი დანარჩომია“.

მათ მოახსენეს: „პატრონო, ჰინდოეთს დიდი ომია;

მოსრულა სათა ლაშქარი, ქალაქსა შემოსდგომია,

რამაზ არს ვინმე ხელმწიფე, მათად პატრონად მჯდომია.

ა. კვლავ DGHJKORTZ'F'G'H'J'L'M'N'P'Q'R'S'U'X'; უბრძანებდენ J, უბრძანა KOG', უბძანებდეს RVH', უბრძანებს X'; გვიანბეთ GHRN'P'Q'U'X', გვიამბე ZE', გვიანბეთ M'; ამბავ L, ანბავი XM'Q'X'; დანარჩომია| მუნ დარჩომილია L.

ბ. პატრონო CDEFGHIKLOQR'TVXZD'E'F'G'H'J'K'L'M'N'P'Q'R'S'U'V'X'; ინდოეთს DEFGHIJKLOQRVZE'F'G'H'K'L'M'P'Q'R'S'U'V'; იდოვეთ T'J'N'

გ. მოსრულა| მოსულა DGLJKLOTYZF'G'H'K'L'M'Q'R'S'U'V', მოსულან HP', მუნა H'N': ხათა| ხატა EGHJRTZJ'P'Q'R', ხატათ FLOYG'K', ხატაელთ IH', ხატთა K, ხატავეთ M', ხატელთა N', სხვათა S', ხატელთ U'V': ლაშქარი| ლაშქარნი HIKOG'H'M'N'P', ხელმწიფე L: ქალაქსა| ციხესა Z, ქალაქთა KOG', ქალაქს X; შე- მოსგომია D, შემოდგომია RD'E'X'.

დ. რაზამ X: არის P': რამაზ არს| რაზამა E; არს ვინმე| ვინმეა X': ხელმწიფე| ხემწიფე DTM'S', პატრონი FRK', ხელმწი- ფედ J'; მათდა H'N': პატრონად| ხელმწიფედ FR, ხელმწიფედ K', პატრონათ X'.

1799 (1595)

„ჯერათ დედოფალი ცოცხალ-ა, მკვდარიანგან უფრო
მკვდარია:

იბრძვის ლაშქარი ჰინდითა, იუც იმედ-გარდაშეუდარია;

გარეო ციხენი წაუსქან, ეველაი გარდამსდარია.

მსენო, თქვენ შუქნი მიჰფინეთ, ჰაი, რა ავი დარია!

ა. ჯერ EGHJLORZG'H'J'M'N'P'Q'U'V'; ჯერეთ IUF'L'S'X', ჯერ--K'; ცოცხალი D'K'L', ცოცხალ არს J'; მკვდრისაგან E', კვდართაგან X': უმურო L, უთრო K'; მკდარია G'M, კვდა- რთა X'.

ბ. იბძვის R, იცვრის F'L'; ლაშქარი X': ინდოთა DEFGHIJ KOLQRTVZFG'H'J'K'L'M'N'P'Q'R'S'U'V'; ლაშქარი ჰინდოთა~E EJKOG'; თუც| თუმც EJKOTD'E'G'J'R'U'X', თვით G'K'Q', თუცა M'S', თუმცა P'; იმედ-| ამაღ Q', იმაღ S'.

გ. გარედ L: ციხენი| ზღუდენი M', ციხეთ X'; წაუხვამა F, წაუხვნა IH'M'S', წაუხვამსთ J, წაუხვამან L, წაუხვამთ R, წაუღეს J', წაუხვენ P', წაუხვამნ U'V'; ყვალაი F, ყოველი T', ყველანი V'; გარდამხდარია| გარდახდარია X, გარდამწყდარია J'.

დ. შუგო DEFGHIJKOQRTVFG'H'J'L'N'P'Q'S'X'; თქვენ| შენ EHP', თქვენი R: შუქი EGHJLTYH'J'M'N'P'Q'X'; მოჰფინე E, J T, მიჰინენ HP', მოჰფინეთ X, მიფინეთ D'E'M'N'Q'X', მიჰყინეთ F'L'; ჰაი| + ჰაი ACDHKOTUVXYE'G'P'R'S', აჰი ჰა E, ჰა ჰაა X', აჰა FGK'M'Q', ჰი ჰი IQ, აჰი აჰი R, ჰი Z, ჰეჰე F'L', მათკენ H'N'; რა| ის H'N'; ავი| დიდი R; ავი დარია| ავდარია E.

„შენა მყოფსა ეველაკასა შეეკერა, ჩვენცა, შავი;
 რამაზს წინა გამოვედით, მისრულად ვთქვით ჩვენი თავი;
 მეთუ ჩვენი დიდი არის, მათ ეწადა მისი ზავი,
 გამოგვიძვნა, წაედითო, არა გვიყო უოლა ავი“.

ა. მუნ J'; ყოფსა L', მყოფთა R'; ყვალაკასა FK', შეეკერა] შეეკრა CF'L', შეეკერა E, დაგვეკერა GQ', შეეწერა R, შეკრა X, შეგვეკერა J', შეგვიკერა M', შეგვეკერა HIJKLOTYGH'N'P'R'U' V', შეკერა X'; ჩვენცა] ჩოხა Z; შავიი F, შავია U'.

ბ. რამაზ F'J'L'M'U', რამაზას S'; წინა—L; წინ S'; გამოვედით] წამოვედით F'L'S'; მისრულად] მისვლადაჲე Q, მისვლად R, მისრულად J', მისირულად U'; ვთქვით D, ვსთქვით V', ესთქვით G HRTF'Q'R'X', ეთქვი F'L'; ჩვენი—J', ჩვენ QU'.

გ. ჩვენი] მისრი J; არს X; მათ] მით EIH'N'V', თვარ J', მას R'; წადა G, ეწადათ J'; მისი] ჩვენი LM'U', მათი RJ'X'; ზავიი F.

დ. გამოგვიშვა DFHJKLOQRTVZE'F'G'H'K'L'M'N'P'R'S'U' V'X', გამოგვიშვეს GQ', გამოგვიშო J'; წამოვედით FIKORZG'H' J'K'N'R'U'V', წადითო GX, აწ წადითო HJTP', თუ წადითო LM' Q', წავედითო E'F'S', წამოვედითო L', წადითაო X'; არ XU'; გვიყვეს GQ'; ყოლე FGHJKLOR'TZG'H'K'N'P'Q'R'U'V', ყოველ M', ყველა S'; ავი] თავი X, ვი J'.

რა ტარიელს ესე ესმა, მეტად ფიცხლა აიუარა,
 ეჯი სამ დღე წასავალი ერთსა დღესა წაიარა;
 დრომა მისი აიმართა, წინა არა მოიფარა,
 აწ ნახე, თუ გოლიათი გული ვითა ამაგარა!

ა. ესე—Z, ესა U'; მეტათ X'; ფიცხლად EFLQZH'J'K'M' N'V', ფიცხლავ R'; მეტად ფიცხლა] ფიცხლავ მუნით GQ', მასვე წამსა HJKOTG'P'; აყარა K'.

ბ. ეჯა X, ეჯ K'; ეჯ სამი E; სამ] ათს M', სამს R'; დღე] ღე Y, დღეს J'M'V'; წასავალი] სავალისა H'N'; ერთსა] სამსა M'; ერთსა დღესა ~ V'; წაიარა F, გაიარა J'.

გ. აემართა ZQ'; არა] რამცა HJTP'; მოეფარა EIQYZH'N',
 აიფარაა F', აიფარა GQ', დაიფარა LM'U'V', მიეფარა J',
 დაიღარა K'.

დ. აწ] აწლა J'; ნახეთ FHIJKOTG'JK'P'R', ნეხე Q; ნახე
 თუ] ნახეთო GQ', ნახეო LM'U'V'; თუ—J'; გოლიეთნო KOTG',
 გოლიათმა Z, გოლიათა J'; გაიმაგრა L, იმაგარა RJ'V', გამაგრა
 M', ამაგრა P', ამაგარა Q'.

ტარიელისაგან ჰინდოეთს მისვლა და ხატაელთ დამორჩილება

ტარიელისაგან] ტარიელისგან C, აქა ტარიელისაგან GK'Q',
 ტარიელისა და მისთა ძმათაგან HTP', აქა ტარიელისა და მისთა
 ძმათაგან JKOG', აქა L; ტარიელისაგან—M'; ინდოეთს BDEFGHI
 IJKLOQRVYZF'G'H'K'L'M'N'P'Q'S'U'V'X', ინდოვეთს T, ინდო-
 ვეთში J', აინდოეთს R'; მისვლა] მისვლის ამბავი (ანბავი G') IIJ
 KOTG'P'; მისვლა]+ტარიელისგან L,+ტარიელისა M'; და—X;
 ხატაელთ+მეფისა რამაზის R'; ხატაელთა IYE', ხატაველთ LQR
 ZH'M'N'R'U'V', ხატაველის J', ხატაველთა S', ხატაველად X'; და-
 მორჩილება+ჰესოფელო მუხთალო D; და ხატაელთ დამორჩილე-
 ბა—HJKOTG'P'.

1802 (1598)

ჰინდოეთს ზედა წაადგა მუნ მთა და დიდი ქედია;
 აჩნდა ღაშქარი უსახო, მესაკვირველა მე დია.
 ტარიელ ბრძანა: „მოემენო, აწ თქვენგან რა იმედია?
 ადრე მოვიცლი, ჩემთანა ღმერთი და ჩემი ბეგია!

ა. ინდოეთს DEFGHIJKLQRTVYZF'G'H'K'L'M'P'Q'S'U'V',
 ინდოეთსა O, ინდოვეთ J', აინდოვეთს R'; ზედ X, ზედან H'J'N';
 წაადგა ERZK'M'N'X', წაადგავს R'; მუნა GQ'; და—GQ'; მთა და]
 მათდა K'M'; ქედი დიდია L'

ბ. აჩნდეს J', აჩნდა P'; უსახო] უზომო V'; ღაშქარი უსა-
 ხო ~ J'; ღაშქარი X'; ესაკვირველა FGILYH'K'M'N'R'. გვესა-
 კვირველა HJKTG'P', ესაკვირველა R, გვესაკვირველა O, გვესაკვირ-
 ველა Z, მესაკვირველი X'F'L', ესაკვირველა U'V', მესაკვირველათ J';

მე] ჰე FR; მე დია] ელია GILYH'M'N'Q'R'U'V', გველია HJKOT
ZG'P', ჰელია K'.

გ. ბრძანა]-უთხრა GZQ', ბრძანა RF'I., ბრძანებს J', ბრძან
S'; მოყმენო rep. M'; აწ] იწ X, ვარ J'; თქვენი E; რა] არ
N, არს V'; რა იმედია] მოიმედია J', რომედია M': მოყმენო აწ
თქვენგან რა] რადც უნდა აწ მოყმენო რაც Z.

დ. აღრე] იმათგან აღრე R; მოვიცლით GHIKOTG'J'P'Q';
ჩემთანა] იმათგან FJZH'K'M'N', ჩვენთანა GQ', იმათგან I, ამათა
J', იმადგან R', ჩემთანა — R; ღმრთითა F'L'S': და — L'; ჩემი] თქვენი
FRZK'. ჩემი GJQ'.

1803 (1599)

„ამა ღაშქართა უნახავნ კვლავ სძალთა ჩემთა კვეთანი;
ერთსელ შემებნეს, დაგჰსოცენ, ძვექნენ აბჯართა ფეთანი“.
ავთანდილ ჰკადრა: „რად უნდა თქმანი სიტყვათა მძლეუანი?
მართ ვითა მტვეროთა წავიხვამთ, მიხვდენ ფერხითა ცვეთანი“

ა. ამა DIJLQVZE'F'H'K'L'M'N'Q'S', იმ U, იმი X; ლაშ-
კართა X'; უნახავს FGHJKLOTG'J'K'M'P'V', უნახავს I, უნახავ
R, უნახავს UF'L', უნახავსთ H'N', უნახავთ Q', უნახავსთ U'; კვლა
BCEFLYK'U'V', კვლავც HP'R'; ხრმალთა CELUXD'E'X'; ხმალთა
ჩემთა ~ DFHJQRTVZF'K'L'P'R'S'; ჩემი FK', ჩვენთა GJ'Q'.

ბ. შემებნენ BHJT'J'P'U'V', შემებნენ E, შევებით GQ'; დავხო-
ცენ CEFIKLOQTYF'G'K'L'R', დავხოცე GJ, დავხოცე HRJ'M'
P'Q'X', დავხოცე H'N'; შევქენ CEFIJKLOQTVYF'G'L'P'Q', შე-
ვქენ DGHZR', შევქემენ H'J'N'U'V'X', შექენ K', შევაქენ S';
აბჯრისა E'J'; ფეთანი] ფლეთანი J', ფრეწანი M'.

გ. ავქთანდილ A, ავთნდილ I, ავთანდის M'; ჰკადრა] უთხრა
EFKORZG'K'V', ჰკადრა X, ბრძანა Y, ჰკადრებს J', კადრა M'Q'
X'; რად] რა H'N', რათ J'U'V'X'; თქმანი] — G', თქმაღა GQ';
თქვენი LM', თქვანი F'I'; სიტყვისა FGK'Q', სიტყვაღა T, სიტყვა
U'; თქმანი სიტყვათა ~ U'.

დ. მართ] მათ FKOZG'J'U'V'; ვითა] ვიღა P'; მტვერთა]
მტერთა IF'H'N'P'Q'; წავიხვამ B, ავიხვამთ HP', წავიხვამთ X, წი-
ვლაბამთ J', წავიხვამთ FL', წაუხვამთ M', წახვიხვამთ S'; მიხვდეს
BDFGHJKLOQR'F'G'K'L'P'Q', მიუხვდენ H'N', მიუხვდეთ J', მიხ-

დენ M', მისახედენ X' ცერხითა | ფეხითა HRP', ფერხთა H'P' |
N'U', ფერითა M', ფერხთა V'; ფერხითა მიხედეს S' ცვერ-
ნი | ცვენანი K'.

1804 (1600)

დაეკაზმნეს საომარად, გაამაყდეს, გაჩაუქდეს,
ცხენთა შესდეს უკეთესთა, სახედარნი ასუბუქდეს,
ერთმანერთსა აჯობინეს, მჭვრეტელთაგან არ გაუქდეს,
იგი ქედი ჩაიქროლეს, ბუქისადა უფრო ბუქდეს.

ა. დაეკაზმენ EX', დაეკაზნეს H. დაეკაზმეს II', დაეკაზმნეს
J, დაემზადეს P', მოემზადნენ R'; საომრად L'S'U', საომრათა P':
გამაყდეს EXM'P'X'. გაამყდეს I, გაამაყდნენ J.

ბ. ცვენსა P'; შესდნენ J, შესდნენ P'; უკეთესსა RZ, უკეთ-
ესთა E', უკეთესა P'; სახედარი DFQVK'M', სახედრები GHJ'P'Z,
F'L'P'Q'R'S'; ასუბუქეს EP', ამსუბუქდეს G, ასუბქნეს L, უსუ-
ბუქდეს J', ასუბქდეს U, ასუბდეს X, ასუბუქნეს E'M' ასუქებდის
G', ასუბუქეს K', ასუქდეს S'.

გ. ერთმანეთსა QVGH'K'M'N'P'U'X': აჯობინეს G'K'Q'Z',
აჯობნეს Q; არ J': გაუქდეს | გაფიქდეს E, გაუქნდეს J', გა-
უქმდეს V'

დ. ქ და X; ჩაიქროლეს | ჩაირბინეს HJKOTG'M'P', ჩაიარეს
L. ჩაიქროლეს F'L'; ბუქისაგანც DHQR'IS', ბუქისაგან EFGIJKL
OVZF'G'H'J'K'L'M'N'P'Q'R'U'V': ბუქნეს M'

1805 (1601)

წინ მავალნი დარაჯათა მათთა ზედა გარდეკიდეს;
ტარიასთა გააქცივნეს, მიეწივნეს, ჩამოჭერიდეს,
მოაგებნეს მხარ-დაკრულნი, მათ წინაშე მოასხმიდეს,
აიზიდნეს; „კისნი სართო?“ — ჰკითხეს, სანსა დარეზმიდეს.

ა. წინა ZM'S'; მავალნი | მათთა M', მავალი GQ', მავლნი X,
მავალთა R'; დარაჯანი DGJLQRVF'K'L'Q'S'U'V', დარაჯათა Z,
დარეჯათა N', დარაჯთა P': მათთა | მათთა DRP', მათსა GQ', მათ-
თი X, მათა X', მათ J', იგი M'; ზედა | ზედან DGHKOF'G'K'U'
P'Q'S', თანა J'; გარდეკიდნეს BEFHJKLOQTXZD'F'G'K'L'M'S',

X', გოდვეიღეს E', გარდაჰკიდეს J', გარდაეკიდეს P', გარდაკიდეს Q', გარდაკიდნეს U'.

ბ. ტარეილისმა FK', ტარეილისთა R, ტარიასთან F'J'L'M' X', ტარიულად U'; ტარეილისთ V'; გაქციენეს EIXII'N'S', გააქციევს GHK'P', გააქცივლეს J', გაქცინეს M', გააქციეს R', გააქციეს Q'; მიეწივნეს| იეწივნეს G, მიეწივნენ H, მივნეს L, მიუწივნეს H' N', მისდედეს J'; ჩამოჰყრიდნეს BHNZ, ჩამოყრიდეს EVG'N'Q'X', ჩამოჰხრიდნეს J, ჩამოყრიდნეს M'P'.

გ. მოაგებეს EFGHJTP', მოაგებდეს K', მოეგებეს Q', მოეგებნეს S'; დაკრული GQ'U', დაკრულთა T; მათ| მას RZ, მათს F'L' მოასხმიდნეს BHLX, მოისმიდნეს T, გასხმიდეს F', მასხმიდეს L'.

დ. აიზიდნეს| ზეზარეს G, მათ უბრძანა KOG', დაიზახნეს L, იზახნიდეს U, დაუძახნეს M', იზიდნეს P', ზეუძახეს Q', მათ უბრძანეს U'V'; ვისი RT; ჰკითხეს| კითხის RM'P'Q', + ცოტას HT P'; ხანსა—L; დარეზმიდნეს B, დარაზმიდეს EXD', არ დაზმიდეს EFGKLORG'J'K'M'Q'U'V'X', ზმიდნეს H, არ დაზმიდნეს J, ზმიდეს T, არა ზმიდეს Z, ზმნიდეს P'.

1806 (1602)

მათ მოასხენეს: „მეფეო ჩვენ—ცუდად დაღორებულნი, რამაზისი სელმწიფისანი აქა დარაჯად რებულნი“.

უბრძანა: „წადით, რეგვენო, თქვენ ჩვენგან გაფიცებულნი. აცნობეთ თქვენსა პატრონსა: «მოვლენ გულითა ქებულნი».

ა. მოახსენა G; მეფეო| ტურფაო FRZ, მეფენო J, ტურთაო K'; ჩვენ| ვართ DQVFL'S'; ცუდათ DGQ'TZP'Q'X'; დაღორებულნი DGHQVLU'V', გაღორებულნი J', მოღორებულნი M'.

ბ. ხელმწიფისნი X, ხემწიფისანი K'M'S', ხელმწიფისაგან R'; დარაჯათ FJZH'J'K'P'R'S'V'X', დარაჯათა N'; რებულნი| რბეულნი S'.

გ. უბრძანა—E, უბრძანეს J, უბძანა RL'; რეგვენო+იქივე E, რეგვენო DEQXZE'M'P', რეგვენი R, რეგულნი K ჩვენგან| ჩემგან EFGHRTZK'X'Q'U'V'X', თქვენგან F'H'S'; გაფიცებულნი E, დაფიცებულნი J'N', დაფიცებულნი H', გარისხებულნი J'

დ. იცნობეთ X; თქვენთა M', თქვენს P'; პატრონთა M'; მოვალთ GLQ', მოვლენო H'N', მოველ M'S'; გულით II'N'; ქებულთ M'.

„უოსართ: «ბრძანებს ტარიელ, მეფე ღალი და ჯანია,
იგი ხელმწიფე მალალი, მებრძოლთა მემაჯანია;
ჩემსა ამბავსა გაცნევენ შენნივე დარაჯანია,
შიში ვერ გიხსნის სიკვდილსა, ცუდნილა დაღრეჯანია!»

ა. უთხარით| უბრძანა I'; ბრძანებს| ბძანებს R.S', იტყვის U';
ლალი| ლალი B; ჯანია| ჯარნია X; მეფე ლალი და ჯანია| მე-
ბრძოლთა დამსაჯარია K',

ბ. ხელმწიფე DM'; ხელმწიფე მალალი ~ E(G;Q'); მალალი| უკად-
რი FRZK'; მებძოლთა R, მებრძოლთ S'; ზემაჯანია| დამსაჯარია
FK', დამსაჯანია GRZ, მემასჯანია IH'N', მესმაჯანია G', დასაჯა-
ნია Q'.

გ. ჩემსა| ჩვენსა HJOTG'P'; ანბავსა G'M'N'P'Q'; გაცნევენ|
გაცნობებთ J'; გაცნევენ—K'; შენნივე| თქვენივე EFGJRK'Q', შე-
ნივე HTE'FL'M'P'U'X', თქვენივე Z;S'; დარეჯანია LV, დარა-
ჯანია G'J'

დ. იხსნის HJLRTZJ'M'P'Q', მისხნის U'; ცუდილა DEFGH
IQU E'H'K'M'Q'V', ცუდია JLRTZJ'N'P'U'X', ცუდნილა X; დაღრეჯა-
ნია P', დაღრჯანია U'

«ღია დიდთა დამაჯნება უშმაგომან ვით გააგო!
ზინდოეთსა ვით მოაღეგ, შმაგთაგანცა უფრო შმაგო?
აჰა, მოველ იგი ცეცსლი, რომე წმიდად ამოგდაგო,
სრმალი ჩემი მოლესული შენსა ზედა დავაბჯაგო.

ა. ღია| ესე HJTP', დიდი J'V'; დიდად GN, დიდი HJTP',
დიდთა O, დითთა M', დიდათ S'; დამაჯნება| დაჯაბნება IH'M'
N'R', დაჯანება J', დაჯინება X'; უშმაგომან| უქკუომან GHJLM'
P'U'V', უქკუომა T; გაგო EM'P', გააგო F'I, გააგოს U, გაეაგო
J', გაეაგო V'.

ბ. ინდოეთსა DEFGHIJKLOQVZF'G'H'K'L'M'Q'R'S'U'V', ინ-
დოვეთსა TJ'N'X', ინდოეთს P'; ვით| რად E; მოაღეგ JL'P'V'X',
მოაღგა S'; შმაგისაგანც GH'T, შმაგისაგან JJ'P'Q', შმათაგანცა
K', შმაგთაგანც M', შმაგისაგანც R; შმაგო| მმაგო X.

გ. აბა| ჰაი J', ჰა P' ჰაი ჰაი R; მოვე DKNQVF'G'L'S',
 მოვალ GLU', მოვა HJTM'P'V', მოვლენ E'; იგი| 'შენი R'; ცეცხლი|
 მკვლელი R', რომე| ახლავ R'; წმიდად| წმინდად BDGJKNOQTD'
 J'M'Q'V'X', სრულად FIZH'K'N' წმინდათ HP', სრულა R, ცეცხ-
 ლით R', წმინდა U': ამოგდაგო| ამოგაგლო E, ამოგაგდაგო S,
 ამოგაგო J'V', ამოგდაგო N'

დ. ხმალი DFGHIJKLNOQR'V'F'G'H'J'K'L'M'N'P'Q'S'U'X';
 გალესული FK', მოლესილი GHNUF'H'J'L'N'Q'R'S'U'V'X'. მოლე-
 სულა Z, გალესილი P': შენსა| თქვენსა R: ზედა| ზედან DHIKOQ,
 G'H'J', ზურგზედ R': შენსა ზედა| შენს ტანზედა F, შენზედავე
 GLM'Q'U'V', მე თქვენზედა Z. შენს ტანცედა K' შენზე ზედან P':
 დაეაბლანგო N'

1809 (1605)

აწ დაემზადე, მოპარვა მე თქვენი არა მწადიან:
 მეშები, რაზმი გარდმაწევე, წინასვე გამიცხადიან:
 პირ-ბოზო, ჩემი მორევენა რა დიდი დაკიქადიან?
 მე ჩაბალახათ გახმარნე, რაცა გიმუზარადიან".

ა. მიპარვა F'L'; მე თქვენი| 'შენი მე J'. ~U': თქვენი| 'შენი
 EFIB'K'M'N'R'; მწადია RL'.

ბ. გამაწევე E, დააწევე FIK', გამიწევე GHKOF'G'L'P'Q',
 გარდმიწევე JLQTS', გარდაწევე N, დამიწევე RZM'R'V', გამრდა-
 მწევე X, გარდამწევე X', დაწევე H', დაიწევე J', დააწევე N', გა-
 რდმიწევე U'; წინასვე| პირველვე FIRH'K'N', წინათვე LV'X', წინას
 მე J', წინავე M'R'U'; გამაცხადიან I. გამიცხადია RJ'. დამიქა-
 დიან J', გამოცხადიან K'.

გ. -ბოზო| ბოზო J'; მორევე T; რა| 'შენ HP', 'შენი JT, არ
 X, რად U', ნეტარ V'; დიდი| დიდად E. დია FIB'K'M'N', ვითა
 HP'. ვით JTV', ცულად Z, ვითარ U'; დასაქადიან JT, დამიქადია
 R, გაგიქადიან U, დაგიქადია L', დაიქადიან S'

დ. ჩაბალახად BCEFGHIJLNOQR'TUVXZD'E'F'G'H'K'M'N'
 P'Q'R'S'V'X'; გახმარენ E, გახმარებ FIB'K'N', გახმარო GHJL
 M'P'Q'U'V', გახმარე NX', გახმარენ F'L'S' გამხარეუ J'; რაც EH
 JKLNOTG'M'P'U'V'X', რათცა F'L'; გიმუზარადიან| მუზარადი
 გდებიან E, გიმუზარადიაა F, მუზარადიან GQ', მუზარადი გბადიან
 HLNP', მუზარადნი გბადიან JKOTG', გიმუზარადია R, მუზა-
 რადი გაბოან M', მუზარადი გცვიან U'V'.

დარაჯანი წავიდეს და ერთმანერასა მიუსწრობდეს.
რამაზს უთხრეს ეველაკაი, დამალვასა ვერა ჰსთმობდეს
„მოვიდაო ჰინდოთ მეფე, ლაშქარნიცა კარგნი ჰუმობდეს
კინცა ვითა გარდებევწოს, იგი ერთი ოროთა სჯობდეს!“

ა. დარაჯანი X, დარეჯანი D', დარაჯნი U': წავიდნენ GJ, წა-
ვიდიან N, წაცავიდეს H'N', წამოვიდეს M', რა წავიდნენ Q'; და—
LNM'N'Q'; დარაჯანი წავიდეს და| მათ დარაჯანნი წავიდნენ .I';
ერთმანეთსა QVD'G'M'N', ერთი ერთსა V'; მიუსწრობდე E. მო-
უსწრობდეს F, მისწრობდეს X, მიისწრობდეს E'.

ბ. ზარამაზს D', რამაზ M': უთხრეს| ჰკადრეს EFGHIKORZ/
K'P'R', კადრეს G'H'N'Q'; ეველაკაი F; დაშლვასა I, დამალულსა
Q; ვერ U'; სთმობდეს BDEFGHIJKLNOQRTUVZD'E'F'G'K'L'M'
P'Q'R'S'U'V'X', სთმობდენ E, ჰთმობდეს H', თმობდეს N'.

გ. მოვიდა U': ინდოთ DFGHIJKLQRTVZE'F'G'H'K'L'M'
N'P'Q'S'U'V', ინდოთ R'; ლაშქარიცა GJNRQ', და ლაშქარნი L
U'V', ლაშქარნიცა X'; კარგი EGHJRTZM'P'Q'R', კარგად IN'
კარგათ LH', კარგა H'S', ჰუმობდენ F, ყმობდეს LD'M'Q'X', ჰყვან-
დეს RU'

დ. ვითა| ვინა R, ვით X; გარდებევწოს DFHLJKLOQTVF'G'
H'K'L'M'N'P'R'S', გარდებევწო E, გარდებევწნეს R, გარდახევწოს
X; ორსა HJKORTZG'K'P'V'; ორსა ერთი U'; სჯობდენ E, ჰსჯო-
ბდეს H'N'V'

ჰინდოთა დრომა ტარიელს აქვს და ალამი უბია.
დრომა არაბთა მეფისა მისსა თანავე ჰყუდია;
არაბთა იცის ეველამან, მათი აბჯარი შუბია;
ფრიდონ—მზე მოუმე, რომელმან შექნა სისხლისა გუბია.

ა. ინდოთა DFGHIJKLQRTVZF'G'H'J'L'M'N'P'Q'R'S'U'V'
ჰინდოთ X, ინდოთ K'; დრომა| დობა K'; ტარიელს| ამართეს EF'
IRZH'N', ტარიელსა XK'; აქვს და| მალლად H'N'; ალამი| ლამ.
K'; უბბია B.

ბ. მეფე X; მისა DVF'L'S'X', მისსავე EGLNK'Q'U'V', მათ-
 ავე KOG', მასთანვე RR', მასცა J', მისავე ZM'; თანა EFGKLN
 RZG'K'M'Q'R'U'V'; ჰყდია D, ყულია EG'K'X', ჰულია N, ჰყვე დია
 M'S'; მისსა თანავე ჰყულია] მასთანა შენატყუბია HJTP'.

გ. არბთა I, არაბმან R, არაბათ X; იცით GJTK'Q', იცნეს J'R';
 ყველამან BF, ყოველთა HJTP', ყველმან I, ყველაი KOG', ყველამა
 LNRK'U', ყოველმან J'M'X'; მზუბია K'.

დ. მზე] მხნე KOG'J'R',—U'; ფრილო Q'; ფრილონ მზე მოყ-
 მე] თვით ფრილონ გმირი HJTP'; რომელმან] არაბთა X'; შექნა]
 შექნის ERZJ', შექმნა FHKJTG'H'K'M'N'P'V', შუქნი X, შექპნის
 R', შექმნის U'; სისხლი S', სისხლის U'X'.

1812 (1608)

ცოტაი წავლეს, გამოჩნდეს ხუთასი ცხენოსანანი;
 შეტეობასა ჰლამოდეს ემანი არაბთა თანანი;
 ტარიელ გაწერა: „ნუ იქთო“, მისცნა საქმისა ნანანი;
 მოვიდეს, აჩნდეს უაბჯროდ, ჰქონდეს არც თუ დანანი.

ა. ცოტაი—E, ცოტა GJ'K'Q'U'V'; წავლეს] წარვლეს J'U', +
 და G'K'U'V'; გამოჩნდა EFGHIKNORZF'G'H'J'K'L'M'N'P'R'S'V',
 გამოჩნდნენ J; ხუთასი] ცოტაი E, ხუთასნი U'; ცხენოსანები E,
 ცხენოსანია FIRZE'F'H'J'N', ცხენოსანაი N, ცხენოსანი X, ცხენო-
 სანანნი K', ცხენოსანი L'.

ბ. შეტევებასა DEFGHLJKLNORZV'Z'F'G'H'J'K'L'M'N'P'Q'R'
 S'U'V', შეტეობასა Q; ლამოდეს DEFGHIKLNORZ'F'H'L'M'N'
 R'S'V'X', ლამოდენ JV, ჰლამოდეს X, ლამოდნენ J', ლამობდეს
 G'K'P'Q'U'; მოყმენი R; არბთა I, არაბთანია R; თანები E, თანია
 FIZE'H'J'N', თანი X, თანანნი K', თანანი—R.

გ. გაწერა] ეტყვის EFIRH'N', უთხრა G'K'Q', გასწერა LD'E'
 U'X', იტყვის Z, ჰკადრა J'; იქო D', იქმთო J', იქთ K'; მისცნა]
 მისცა EFGHIJKNORZF'G'H'L'M'N'P'Q'R'S'U'V'X', მიცნია J',
 მისთა K'; საქმისა] სიტყვისა EFIRZH'N', საქმისან X, საქმე J';
 ნანები E, ნანია FIZE'H'J'N', თქმანია R, ნანი X, ნანვანი M'.

დ. მოვიდნენ FIJH'N'V', მოვიდა NU'; აჩნდა FINRH'N'U',
 აჩნდნენ J, გაჩნდეს JM', აჩნდათ V'; უაბჯრო EFGIVZH'J'K'N'Q'
 R', უაბჯროთ N, უბჯრო R, უაბროდ I'L'; ჰქონდათ X'; არცა
 თუ ~ VJ'; თუ—X; ართა თუ ჰქონდა F, არცა თუ ჰქონდა GI.

არცა თუ ჰქონდათ HJH'K'N'P'Q'R', არცა თუ ჰქონდეს KNOTZ
U', არცა თუ ჰქონდეს G', არცა ჰქონდეს LM', ჰქონდა მათ არცა
R, არცა თუ აქვდათ V': დანები K, დანია FIRI'I'N', დანა-
ნია L'.

1812₁

უბრძანა: „ერთსეულ კვლავც ვნახე რამასის სიმუსთაღია,
იმათი ისრე მოდენა ჩვენსედა არ მართაღია;
ფიცდი არა სწამს დღე-კრულსა, არცა მაჰმადის რჯულია,
ღალატს ეცდების უცილოდ, ეს მათგან გაზრასულია“.

(K, გვ. 410).

1812₂

„აწ შეუტოთ, ნუ ვარსევით, მათ გაუცუდოთ ფლიდობა“.
ავთანდილ ბრძანა: „ვაცალოთ, ქნან ჩვენკენ მონაზიდობა;
ჩვერცა ცოტანი ვერვენეთ, ვსცნათ მათი სმაღთა დიდობა,
გამოაცსადებს უცილოდ, სადა ჰუავს ლაშქართ ურილობა“.

(K, გვ. 411).

გ. ვერჩვენეთ G'.

1812₃

რამაჰ ბრძანა: „შევესვეწნეთ, შევეტყუენეთ საქმით ჩვენით,
ვერას უსამთ გოლიათთა, თუ არ სერხით, თვალთა ჩენით,
შეგვანანებს აქ მოსვლასა, ამოგვაგდებს ლაშქრით ჩვენით,
შევესვეწნეთ, ნუ დაგვსოცო, მიუვიდეთ ნებით ჩვენით“.

(K, გვ. 411).

გ. მოსლვასა G'.

1812₄

აღარ აცალეს მათ გმირთა მათ სერხთა გამამრჩეველობა,
შესძასეს: „ნასეთ აწ, რამაჰ, ამ ჩვენთა სმაღთა მკვეთლობა,
ცოტა წინარე წაჰოდევ, არას გიშველის დედლობა,
ფრიდონის სიკისკასობა, მენს ლაშქარსედა ქველობა“.

(K, გვ. 411).

ა. გამომრჩეველობა OG'.

ბ. მკვეთლობა] მკველობა G'.

დ. საკისკასობ K; ქველობა] ხელობა G'.

1812⁵

მართ ამაზედა შეიქნა შეტევებ-შემოტევება;
ხატაელთ ღმერთი შერისხდა, შეექნა გამოძევა;
ლაშქარნი სრულად მოვიდეს, რაც რამა'სს გულში ენება.
ავთანდილ ბრძანა: „ამათი მე ესე ასრე მენება“.

(K, გვ. 411).

1812⁶

აქეთ არაბნი გაუხდეს და შეუტივეს ცხენები,
ტარიელ სელთა აიღო, შუბსა ასმარა მძლე ნები,
- უკრა და ცხენსა გაავლო იგ სიკვდილისა მქენები;
რამა'სს შეჰყარა აწ ღმერთიან სამთა გმირთაგან სენები.

(K, გვ. 412).

1812⁷

უბრძანა, თუ: „სიმუხთაღე ორჯულ შენი შემიტკვია,
არ გაგიშვებ შენ ცოცხალსა, ესე ჩემგან შეგიტკვია,
არც გაუშვებ ხატაელთა, რაცა ჩვენთა სელთა ტყვეა,
შიში მოჰკლავს უსაყილოდ რამა'სს, ესე შემიტკვია“.

(K, გვ. 412).

1813 (1609)

ცხენთა ფერსხა მოეხვია, მუხლ-მოყრილი შეესვეწა,
მოახსენა: „შემიბრაღე, მისსა ძალსა, ვინცა გსვეწა;
უმართლე ხარ, ნუ მაცოცხლებ და წამიღონ ძკვდარი მე, წა!
გული თქვენი სასაკუთრო ბედმან ასრე დამიღეწა.“

ა. ცხენის FIKORZG'H'J'N'RE': ფეხთა ER, ფერბთა FGHI JKLNOTUVG'H'K'M'N'P'Q'R'T'V'X', ფეხსა F'J'L': მოეხვიეა BC HUF'P', მოღზვიენეს GK'Q'U', მიეხვიენენ .J.J': -მოყრილნი JM': შა-
ეხვეწა R, შეხვეწა M' შაიხვეწა .J'

ბ. მოახსენეს .J; შემობრალე| შეგვიობრალე HKOT'G'J', შეგვი-
ხვეწე .J, შემიხვეწე LNA'U'V', შემიწყალე R'; მისა E'H'M': ძალსა|
მადლსა GRZQ', ძალისა P',—K'; ვინც H'M'N'U', გხეწა EGVF'L'
Q', მხეწა K', გხეწნა M', გახვეწა N', გეხეწა S'.

გ. ხართ .J; უმართლეს ხარ| ნუ დამარჩენ EFIZH'N'—GLRK,
M'Q'U'V'; ნუ| მუნ R; ნუ მაცოცხლებ + ნუ დამარჩენ GLRK'M'
Q'V', + ნურცა დამარჩენ U', არ მაცოცხლო HKOT'G'P'R', არ
გვაცოცხლო .J, ნუ მაცოცხლეთ X'; და| მე .J'R'; წამილო HP',
წაგვილო .J; მკდარი E(G'M', მკვდარო T: მე წა| ზიწა .J',
მეწნა M'.

დ. თქვენდა V'; გული თქვენი ~ EFIKORZG'H'N'; საკუთარო
K', სასაკუთროდ V'; ბედმან| ღმერთმან GK'Q', ბედმა R; ასე EM
R'; დამილეწა| გარდმიხვეწა HKOT'G'P', გარდგვიხვეწა .J, დამი-
ლეწნა M'.

1813:

მე ღმერთმან მიუო მუქაფა, ფიცისა გამტყესელობა,
კვლაცა მენასე და მეცან ომპიგან თქვენი ქველობა;
ეს თემი გახდა უმეფოდ, ტკირდა აქამდის სელობა,
არა ვიცოდი სიცოცხლეს, ღვთისაგან თქვენი მღსენობა.

(Z, ფ. 169 r).

1814 (1610)

„დაიკარგენით, წაჰსკდით თქვენ წელნი მეთენია,
გასდეს მფრინველნი უმეფოდ, არწივსა მოსტყდეს ფრთენია;
ამად შევმართენ საქმენი მათნი საკამათენია,
აღრე გამიტყდა სოფელი, მართ ვითა კაბათენია.

ა. დაიკარგენით|—E, წახვედით R, დაიკარგენით U; წაჰხე-
დით| წახვედით DEFGIKLOQVZF'G'H'J'L'M'N'Q'R'S'U'V'X', წა-
ხედით NA', დაიკარგენით R, წაჰხვედით E'; თქვენ| აწ LM';
წელი G'J'K'Q'; მიათენია I'L'.

ბ. გახდა GRK'Q', გხედეს X; მფრინველნი | მფრინველი EE' M'R'U', ფრინველნი FGIKNORNA'F'G'H'J'K'L'N'S'X', რა სირი V'; უნეფოდ G, უმეფეოდ M'; მოსტყდეს | მოსტყდენ DQ, მოსტყდა GK', მოსწყდეს KOG'H'N', მოტყდეს X, მოსწყდა Q'; ფრთანია A, წელია I., ფთენია R.

გ. ამაღ | ამათ J'; შეეპართე FGIKORZG'H'J'M'N'R', შეეპართე K'Q'; საქმენი + და NV'; მათნი | ჩემნი EKOZG'H'J'N', ჩემი FIR M', ძნელია G(Q), ძნელი K', ჩემივ R'; საკმათენია K'.

დ. გამიტყდა | დაბრუნდა GK'Q', გამიტყდეს R'; ადრე გამიტყდა | გარდამიბრუნდა ER, გარდამიბრუნდი Z; სოფელი | მე ბედი U', მე ესე V'; მართ | მარ U'; კამათენია ERZQ', კაბათელნია F'H'N', კათათენია J', ყაბათენია U'.

1815

ძინა წავიდეს, გარდახდეს, ეს თურე არ ლაყაბია;
 რამაზ ჰყავს ორთა დედათა, ეელსა მანდილი აბია;
 შეშინებული, საბრალოდ დუღდა, მართ ვითა ქვაბია;
 „შეგცოდე, მომკალ მე ხვალემ, რამცა ვინ მიასაბია.

ა. შინა | შესხდეს R'; წავიდეს | მივიდნენ GK'Q'; გარდახდეს | გარდასწყდა L, გარდაჰხდა J'; ესე XJ'V'; თურე | თუ XJ'V', თურმე H'N'; არ | არე X, რა J'; არ ლაყაბია | ალაყაბია L; ლაყაბია | ალაყაბია K', ლაყაფია M', ლაყბია U', ყალაბია X'.

ბ. რამაზს UXG'X'; ჰყვა ER, ჰყავთ VJ'R', ყავს D'G'H'M'N' Q', ყავსთ K', ჰყვეს S', მოჰყავთ U, ჰყავსთ V'; ორთ U'; ყველსა X, ყველასა K', ყველს S'; უბია KOG', აბია M'.

გ. შეშინებულნი F'L'; საბრალო EFGILRZM'Q'R'; დულთა X'; მართ | მას U',—X.

დ. შეგცოდე | მართალ ხარ ERZH'N', მართალ ხართ FIKO G'J'R', შემცოდე L, შევცოდე X'; მომკალ | მამკალ DFGLXQVZ F'J'L'M'N'S', მამკლათ KO, მამკლა RH'Q', მამკლათე G', მამაკალ K', მომკალთ R', მომკალ მე | მართალ ხარ U'; ხოლმე DFIOQVF'G' L', ხოლმე ERZH'J'N'R', ხოლმე K, ხვალმე NX, ხომე S'; მე ხვალემ | მართალ ხარ GM'Q'V', მართ ვითა L, მართალ რას K', მომკალ U'; რამცა | რაცა H'N'; ვინ | ვით M'; რამცა ვინ | არავინ R, რამც ვითა J', ყველაი L, სხვა არავინ U'; მიასაბია | მეასაბია ERM'V', მესაბაბეა J', ჩემი ბრალია L', არს საბაბია U', მოასაბია X'.

„ვიაჯი, მომკალ მე სვალემ, ეველაი ჩემი ბრალთა;
 მერმე ვასირი ხუთასი მეჯეს აქათ წაუვალთა,
 თავები დასჭერ, ადინე სისხლი, მართ ვითა წყალთა,
 სპა უბრალთა, ნუ დაჰსოც, ამად ვტირ გულ-მსურვალთა“.

ა. ვიაჯი] ვეაჯი F'L', გეაჯი J', ესი სჯობს R'; მამკალ DFGIKNOQRVFG'H'K'L'M'N'Q'S'V', მომკლ X; ხვალემ] ხოლემ D FOQVG', ხოლმე GIKF'H'K'L'M'Q'S', ხოლე LR, ხვალმე N, უწინ Z, ხომე M', მართო S', ყოლე V'; მე ხვალემ] მეფეო A'; მომკალ მე ხვალემ] ხოლე მამკალ მამკალი J, აწვე მე მომკლა R'; ყველაი] ყველაი EF, ყოველი J', ყველი K', სრულად ეს V'.

ბ. K'-ში ეს ტაეპი პირველი სიტყვის გამოკლებით გადაწერილია ორჯელ. მერმე] მემრე S'; ვეზილი I GKORF'G'J'L'RX', ვზირი X; ხუთასი] ხუთასნი J', თორმეტი M'; ეზირი ხუთასი~E FIKORZG'H'N'R'; მყავს] მაქეს H'N'; აქეთ DGQRVZF'H'L'N'S'X', აქა LJ'M'U'V'; წაუვალთა DEQRZE'. წამოვალთა J'.

გ. დასჭარ KOG'; ადინი K'; მართ ვითა სისხლის I; წყალთა] ღვარია EFLNRZA'H'M'N'U'V'.

დ. სპა] სპო X, სპა K'; უბრალთა J', უბრალო K'; დახოც RXE'F'G'H'K'L'M'N'Q'R'U'V'X'; ვტირ DZ, ესტირ GKLDOR'D' K'L'M'Q'U'V'X'; ამად ვტირ~EFLRZH'N'; -მხურვალთა] მღულარია EFIKLORG'H'J'N'R'V', მღულარეა M'.

ყოვლთა მისცეს ზენაარი, მიუყარნეს მუსლნი წინა:

„ნუ დაგვსოცო, მისსა ძალსა, ვინცა აქა მოგაწინა!“

ტარიელ დგას დაემუნებით, რამაზ წინა მოეფინა.

ღმერთი აღსენს შეხვეწილსა, არ შეუნდოს კაცი ვინა!

ა. ყოველთა G'H'K'N'S'U', ყოველია M', ყველაყათა J'; მისცეს] სთხოვეს GK'Q',—J'; ზენარი DNZ, ზენარი RXH'K'M'N'S'

ს'; მოუყარნეს J', მოუყარეს GK'Q'U', მიუყარეს LRVZM'; მუხლი EGLNK'N'Q'.

ბ. დავეცო L, დახოცო X; მისა DRX', მის M'; ძალსა] მალსა K'; ვინც N'U'; აქა] აგრე EFKNORA'G'H'M'N'R'U'V', ვგრეთ GK', ვგრე ZQ'; მოგაწინა] დაგარჩინა EFKNRZA'G'H'M'N'R'U'V', გაგაჩინა GK'Q', მოგარჩინა O, მოგაწინა X'.

გ. დგა LR; დაემუნეებით BCDFILUA'D'X', დაყოვნებით KOG', დაუუმებით U'; რამაზ] რაზმი L, რაზ რამაზ X, მოეფინა M'; წინა] რაზმი M'; მოეფინა] დაეფინა ERZ, წინა M'.

დ. ულხენს GK'Q'U'; შეხვეწილსა] შეხუწილსა B, მონანულსა EIRZH'N', მონანულთა FKOG', შეცთომილსა GK'Q'U'V'; არ] არა K'; შეუნდობს BEFILNQRH'K'M'N'R'S'U'V'X', შეუნდოფს V, შეუნდობ F'L'; კაცი] ვისცა R'.

1818 (1613).

კაცი ცრემლითა შეინდობს, თუ ცოდვა მის თანაც არსა.
ვით ნინეველნი, ისემდგეს თავსა მტვერსა და ნაცარსა.
ამით დაესხნეს რისხვასა, ზეცით მოსრულსა ნაცარსა.
წაღმავე წაგრესს სოფელსა კვლა მისგან უკუ ნაცარსა.

ა. ცრემლათა X, ცრემლით JK'; შეინდობს X, შეინდობის JK'; მის] მას EGKORG'K'Q'U'V'; თანაც] თანა EH'N', თანაცა D'; თანაც არსა] თცარისა X; არსა] არისა F'.

ბ. ვით] ვითა Z, თვით F'L'; ნინოელნი ERR', ნინაველნი G KNOV, ნინეოლნი I, ნინაელნი Q, ნინელნი Z, ნინეველნიც F'L', ნინოველნი S', ნინეველნი U', ნანეველნი X'; ისხმიდეს LH'N'U'X', ისმიდეს J'.

გ. ამით] ამათ Z, ამითა F'L'; დაესხნეს BKNORUA'D'E'H'X', დეხსნეს C, დაესხნეს DFILQVZG'K'N', დაუხსნას E, დაესხნენ GQ', დახსნეს F', დაესხენ J'U', დახსენ L', დაახსნეს S'; რისხვასა] სიტყვასა E; მოსულსა FILH'N'; ნაცარსა] ზენასა E, ნაზარსა KOG'.

დ. წაღმავე J'; წაგრეს H'N', წაგრიხეს J'S'; სოფელსა] სოფელი BFGIKLVZF'G'H'J'L'N'Q'R'S', საბელსა RU', სომელი K'; კვლავ DGKOZF'G'H'J'K'L'N'Q'R'S'; კვლა მისგან] უკუღმა ERV; უკუ] უკო R, უკა F'L', უკუნ G', უკვე J'; ნაცარა X.

ტაეპები: ა. დ. ბ. გ. V'

ბრძენმან ვინმე მოსწავლემან საკითხავნი ესე ჰპოვნე,
ესეაო მამაცისა მეტის-მეტი სიგულოვნე;
„ოდის მტერსა მოერიო, ნულარ მოჰკლავ, დაიუოვნე;
გინდეს სრული მამაცობა, ესე სიტყვა დაისსოვნე“.

ა. ბრძენმა GZR', ბრძენთა HJKOTG'P', ბრძენსა U'V'; ვინმენ V, ვისმე U'; მოსწავლემან] სასწავლელად FII', მასწავლელმან J T, მოსწავლელმან J', სასწავლებლად N', სასწავლელსა U'V'; საკითხავი EGJ'K'M', საკითხავად FII'N', საკითხავსა HJKOTG'P'; საკითხავი სასწავლებლად R; ასე K'; პოვნე EZJ', ვპოვნე FGH IJKOTP'R'S', ვპოვნე L, ჰპოვნე R, ვპოვნე NA'G'H'K'M'N'Q', ვპოვე L', ვპოვეე F'.

ბ. ესიაო D, ესე არის HJTP'U'V', ესეო X, ესე არი J'; მამაცის K'; მეტის-მეტი] მეტის K'; სიმგულოვნე DELQZ.

გ. ოდეს BDEFGHIJKLOQRTUVZF'G'H'J'K'L'M'N'P'Q'R' S'U'V'X', როდის N; მოერიო U'; მულარ F'; მოკლავ RD'E'K'Q', მოკლამ M', მოჰკლამ N'; დააყოვნე DGLQVZA'F'K'L'U'V'. დაყოვნე E, დაუყოვნე R, დააყოვნე S'.

დ. გინდა R, გინდნეს U'; სრულნი F'L'; მამაცობა] გამარჯვება. R; სიტყვა] სრულათ J'.

1820 (1615)

ტარიელ მოტება, ღმრთისავე მსგავსად იგ წარმართულია;
„აღარ დაგსოცო“, უბრძანა,—ძლეული მიმმან თუ ღია,—
წადმავე წაგრესს საქმესა, რაცა უკუღმა სთულია,
ნაქმარი მრუდი ეველაი აწ ჩემგან გამართულია“.

ა. ღმრთისაგან DGHJKOQTVF'G'K'L'P'Q'S'U'V', ღმრთისა-
ებრ M'; მგზავსად EFGIJKNOA'M', მზგავსად U'V', მსგავსათ X',
მსგზავსად Q'; მზგავსათ U'; იგი E'P'U'; მსგავსად იგ] ღმობილი
DQVF'L'N', მზგავსი J', მსგავსებით R'; წამართულია EX', წალ-
მართულია FINRZA'H'N'U'V', წარმართებულია J', წარმათა-
ული K'.

ბ. დახოცა DQ, დახოცნა EVS', გაგზხოცო J, დახოცნა F'
L', დაგზხოცო J'M'; უბძანა RVZS'; ძლეული] დგეს წყლული

GK', ძლეულნ HJP', დღეს წყლული Q'; შიშგან J'; თუ ღია უღია FIRH'N', კმულია J', დაღია M', შიშმან თუ ღია შიშვეულია GQ', შიშმართულია HJTP', შიშნეულია Z, შიშველი K'; შიშნეულია UV'.

გ. წალმა ვერ J, წალამე A', წალმართად H'N'; წაგრეს J', წაგრიხეს S', წავეგრეს U'; საქმესა საბელსა HJRTP'Q'V', სოფელი LX; რაცა არცა R,—M'; უკულმა B; რთულია EFHIRT'V'F'H'J' L'N'P'R'S', სრთულია J, თულა X, შენაგრესია M'.

დ. ნაქმარი მართალი J', ნაქმარნი S'; ყოველი NA', ყველი K'; აწი ჰაი J'; ჩემგან ჩვენგან FJKOG'; გამარგულია K'.

1821 (1616)

თაყვანის-ცეცს და დალოცეს, ყოვლთა ხმა ერთად იერეს, ღმერთსა შევედრეს ზახილით, სვე მათი გააძლიერეს, თაყვები დასხნეს სიკვდილსა, სიცოცხლე ამის მიერეს. ტარიას სრმაღნი ვერ დაძლეს, ჯერო სოროცი მოიძმეიერეს.

ა. თაყვანი სცეს DEFGHIJKNOQRTVZF'G'H'L'N'P'R'S'U' X', თაყვანი ჰსცეს V'; ყოვლით K'; ყოვლთა ხმა ხმა მათი JTP', ყოველთა F'L'S'; ერთად გარეთ J, ერთათ X'; არიეს E, იარეს F IJRZM'S', აარეს H', იერნეს L', აარეეს N'; ერთად იერეს გააზიარეს G'KOG'K'Q'V', გაერთიარეს HTP', ერთგან არეს J', გაიზარეს U'.

ბ. ღმერთს H'N', ღმერთ J'; შევედრეს H'N', შეჰვედრეს J', შევეარეს K'; ზახილით ძახილით DF'L'S', ხმა მალღა HJP', ხმა მალღად KOTG', ზახილითა J'; სვე ხმა LM'S'; სვე მათი ძახილით U'; გაძლიერეს FM'X', გააძრიალეს F, გააძლიარეს GHIJKNOR'TG'H'J'N'V', გააზლიერეს K', გააძრიელეს U'.

გ. დასნეს D, დასხნეს QJ'Q'U'V'X'; ამის ამირ E, ამით FI, იმის V, მათი H'N', იმედ M'R'; მიერეს მიარეს EKORZG'M'V', იერეს R; სიცოცხლე ამის მიერეს ამით ცოცხალთა იარეს GK'Q'. არ მკვდართა მიეზიარეს (მიაზიარეს J) HJTP'.

დ. ხმალი DEFGHIJKNQRVZF'K'L'M'N'P'Q'R'S', ხმაღნი KOT D'G', ხრმალი LHJ'U'V', რხმალი E, რხმაღნი X'; გაძლეს DEHK NOQ'IVF'G'L'P'S', გაძღა FGIJLRZH'J'K'M'N'Q'R'U'V'; ჯერთ კვლა E, ჯერც J', ჯერ GHIJLNK'P'Q'V', ჯერეთ IG'H'M'N'S'U', მას R; ხორცნი KOG', ხორცითა ZM'S'; მოიშზიარეს FGIJKOTZ.

G'K'N'V', მოამზიარეს R, 'მომზიერეს X, მოიზმირეს H', ეზია-
რეს M', მიიზმიარეს Q', მზუარეს S'.

1822 (1617)

ტარიას ჰერეტად მოსრული მუშათარი ახლოს მკერეტია;
რისხვისა ცეცხლი ტარიელს სიტკბოთა დაუშრეტია;
მოვიდეს, ნახეს; რამაზის დაშქარი ძლივლა ეტია,
პინდოეთს ზეცით სინათლე ჩადგა, მართ ვითა სვეტია.

ა. ტარიას] მათ ლომთა HJ'TP', ტარიელს R, ქალაქს M',
მის თანა R', ნესტარის U'; ჰერეტად] ნახვად F'IZH'N', ახლავ R,
ჰერეტა F'L', მკერეტი J', უჰერეტა M', ჰერეტის U'; მოსრული]
მუშათარი ER, მოსულნი F'IH'N', მოსული G'HK'P'Q'U'X', მოსულა
JT, მოსრულნი K'OU'G'M'R', მოვიდენ J'; მუშათარი] მოსრულა E,
მოსრული R, მუშტარი 'TX', მუშთალი J'; ახლო R, ახლოსა K';
მკერეტია—K'.

ბ. სისხვისა D', რისხვითა F'L'; ცეცხლი] ცრემლი J'R'; ტა-
რიას DIQRVH'N'; სიტკბოთა] სიტკბოთი R'J'R', სიტყბოთა K',
სიტყვთა U'; დაუშრეტია Z.

გ. მოვიდენენ J, მივიდეს J'; რაზმისა JT; ლაშქარნი M'; ძლი-
ველა X, ძლივე U'.

დ. ინდოეთს DEFGHIJKLOQRVZF'G'H'K'L'M'P'Q'R'U', ინ-
დოვეთს TN', ინდოვეთ J', ინდოეთ S'; ჩადგა] რადგან F'L'S', ჩანდა
J'; მართ] მარ K'; ვითა—K'.

1823 (1618)

ერთი კაცი მათ ლაშქართა მასარობლად მიუვიდა:

„არ დაგხოცო, შეგიწყალნა“, — ეველაკაი დალოცვიდა;
ბუქსა ჰერეს და ისარებდეს, ბევრი ამას მოსრასვიდა:
„მოვიდაო იგი მოყმე, რომე ერთი ბევრთა სრვიდა“.

ა. ლაშქართა X'; მახარობლათ RJ'U'; მახარობლად მათ ლა-
შქართა FIKORZG'H'N', მახაროილად ით ლაშქართა K'; მიუიდა
VZ, მოუვიდა H'N'V'.

ბ. არა K'; დაგხოცო DJQRUE'F'L', დაგვხოცო E, და-
გხოცთო HP', დამხოცნა S', დაგხოცაო I, დაგვხოცა H'J'M'N',

დაგზოცნეს K', დაგზოცოს U'; შეგვიწყალა EJJ', შეგვიწყალა GL ZQ', შეგვიწყალნა IH'M'N'S'U', დაგიმონათ R; ყვალაკაი F, ყველა კაცი J'S', ყველაკანი R', ყოველივე U'V'; დალოცვდა E'.

გ. კრეს D'G'M'Q'X'; უხაროდა E, იხარებდენ J, იხარებდა L, უხაროდათ R; ბევრი] ყვალა F, ყველა GIZH'K'N'Q', ზოგნი HK OG'J'P'R', ზოგი JT, ყოვლი R; უზრახვიდა E, მოზახვიდა R, იძრახოდა J'.

დ. მოვიდა U'; იგი მოყმე] ინდოთ მეფე R; მოჰყმე G'; რო- მე—N; ბევრთა] ორთა E, ბევრსა FGIKLOXD'E'F'G'H'J'K'L'N'Q', R'S'V'X', + ვითა N; სრვიდა] სჯობდა E, სვრიდა FIKOE'H'J'K M'S'U'X', სვრიდა JT.

1824 (1619)

მოეგებნიან ტარიელს, შორი-შორ უსალამიან;

მიგანთა დროჲა ჰინდოთა მათ იცნეს, აალამიან.

ვერ გამოენდენეს ჰინდონი, თქვეს, თუ: „ღალატსა ჰლამიან“, არ მოელოდეს ტარიელს, მით ცრქმლნი დაილამიან.

ა. ზოგეგბიან GHJNRE'P'Q'R', ზიგეგბვიან TU'X', მოეგებნია K', მეგებიან M', მოგებიან V'; შორი-შორს EJM'N'V', შორის- შორ IR, შორი X, შორით-შორს J', შორის-შორს U'; ესალამიან J, უსალამნიან R.

ბ. შიგნითა GHJNT'ZJ'Q'S'N', შიგნითთა LH'M'N', შიგნითა P', შიგნითვე U', შიგნითათ V'; ინდოთა DEFGHIJKLOQRTVZF' G'H'J'K'L'M'N'P'Q'R'S'U'V'; მათ] მათად FIRK', მითვე GM'Q'U', მათა H'N'; ცნეს FIK', სცნეს GRH'M'Q', სნეს N', ჰსცნეს U'; მათ იცნეს] მათთავე V'; იალამიან E, უსარლამიან FIR, უსალამიან GH'K'M'N'Q', დაალამიან KOG', ალამანიან J', უალამიან U'V'.

გ. ვერ] არ S'; გამოენდევს E, გამოენდენენ GHF'L'P'Q'S'V' X', გამაენდენეს Q, გამოენდენეს XG', გამო.უჩნდეს ZJ', გამოენდვის M'; ინდონი DEFGHIJKOQRTVZF'G'H'J'K'L'N'P'R'S'V'; ჰინდონი] გარეთათ GM', გარითით Q', გულითა U'; ღალატს N', ღალატი R'; ლამიან FGH IJKNÓRTUVZE'F'G'H'J'K'L'N'P'R'S'U'V'X', ლამან M', ლამინ Q'.

დ. მოელოდნენ JJ'U', მოელოდენ L; მით] მათ EJJ'J', მუნ KOG', არ N; ცრემლი FGH IJRTXZH'J'K'M'N'P'Q'R'U'V', ცრემ-

ლით KOG', ცრემნი F'L'; იალამიან E, დაალამიან Z.'R', დაილა-
ლიან D', დალამინ M'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ GLM'Q'.

1825 (1620)

ტარიელ მიდგა, უეივლა: „მე მოველ, მეფე თქვენიო,
თანა შეავს ჩემი მნათობი, ჰირი ელვათა მფენიო,
ჩვენ მოგვცა მალლით მალალმან წყალობა მისი ზენიო,
გამოდით, თქვენი სიმორე არს ჩვენგან მოუომენიო“.

ა. თქვენია HJRT'P', თქვენიაო K'.

ბ. თანა] ნანა K'; მანათობი X; პირ X; მფენია HJRT'P',
მფენიო X, მფენიაო K'.

გ. მოგვეცა S'; მალლით] ზეცით GQ', მალლათ K, მალალთ
OG', მალლითა S', ლმერთმან U'V', მადლით X; მალალმან] მალლმან
I; მისი] მის X; წყალობა მისი ზენიო] აწლა (აწყა F'IK') ორბისა
ფრთენიო FIK'K'N', აწლა ორბის ფრთენია R; ზენია HJTP'.

დ. სიმორე] სიახლე E, სიმორვე J'; არს] არ R; ჩვენგან]
ჩემგან BGHJJ'M'P'Q'R'U'V'X'; მოუთმენიო] მოსანდობიო E, მო-
უთმენია HJRT'P'.

1826 (1621)

მაშინლა იცნეს ტარიელ, მათგან მი და მო სრბანია,
სრულად მჭვრეტლითა აივსო ზღუდე და ბანის-ბანია;
ხმა-მალლად სმობდეს, იხსადეს: „მოგეპორდეს სალმობანია,
აქამდის რისხვა მალალმან აწ მოგვცა წყალობანია“.

ა. მაშინლა] ინდოთა R', იცნა LM'; მათგან] მათი LM', მად-
გან N, იქმნეს U', მისგან X'; სრბანია] რბანია FIKOG'J'K', ბანია
I, სრა-ბანია M'; მათგან მი და მო სრბანია] მის უძლეველის ხმა-
ნია H'N'.

ბ. სრულა DQRTV, სულა F'L'S'; მჭვრეტლითა] ნათლითა
FIKORG'H'J'N', მჭვრეტელთა XD'E'M', წითლითა K', მჭვრეტით
S', მჭვრეტლით U'; ავისო K', აღივსო U'V'; ზღუდე] შუკა FIKO
G'; ბანის-ბანია] ბანის-ბანის-ბანია D'.

გ. ხმამალა DGRVF'H'N'Q'U'V', ხმა-მალად E', ხმა-მდაბლა J', ხმამდაბლად R'; ხმოზდეს] ჰხმოზდეს GKN, ხმოზდენ J, სცემდეს J'; იძახდეს DGN'TVZF'H'L'N'S', იძახდენ J, იზრახდეს P', იძახლეს Q'; მოგვზორდეს EITUK'M'S', მოგვზორდა GKORE'G'J Q'R'U'V'.

დ. აქნამდის L, აქამდი R, აქამდე J'; რისხვით U'V'; მალალი E, მალალმა R; მოგცა IN, მოგვეცა L; წყალობანია] სალმობანია J'.

1827 (1622)

კარნი გაასვენეს, გამოჩნდეს, მოიხვენეს მათ კლიტენია;
 ერთობ ფლასითა მოსილნი მათ მზეთა ზედ მკვრეტენია;
 ტირან ორნივე ქალ-უმანი, ვარდისა ბაღსა ტენია,
 ზასილით თაგსა იგლეჯენ, ეორნის თმა ბროლსა ტენია.

ა. კაარნი S'; გახვენეს EXM', გააღეს R, გაუხვენეს H'N'; გამოჩნდეს] გამოღდეს HKOT'G'P', გამოჩნდენ J, მოართვენეს H'N'; მოიხვენეს] მოიღეს RZ; გამოჩნდეს მოიხვენეს ~ F'IK'; მათ] მათნი Z, მათი J'M'; მოიხვენეს მათ] მათ კართა მის H'N', ~ F'L'; კლიტენა M'.

ბ. ფლასკითა R, ფლასთა X; მოსილი T, მოსვილნი J', მოსულნი R'; მზეთა] ზედან E, ზედა X', —E'U'; ზედ] მზედ F'I'S', ზედა NRZEM'U', ზედან R, —OG', მზეთა E; მათ მზეთა ზედ] უმზერდეს მუნ F'II'K', სველითა GQ', მუნ მათნი HP', მით ზედა V, ესმათ მათ ზედან J', მუნ მათი J'T, უმზირდეს მუნ N'; მკვრეტენია] მკვრეტენია ENRZ'R'X', განატენია GQ', შემკვრეტენია HJKO T'G'P', მკვრეტელნია FILH'K'N', შემკვრეტენია E', კვრეტენია J', მკვრეტელნა M', შემკვრეტელნია U'V', მკვრეტენია S'.

გ. ტირიან XH'J'M'N'P'S'U'; ორნივე XH'S'N'; ყმანი] ქმანი E'; ვარდის U'.

დ. ზახილით] ძახილით GNQ', ზართა JT; თაგსა] თმათა V, თაგს K', თმასა M'; იგლეჯენ] იცემენ EHTJ'P', იცემდეს FGIKOR ZG'H'K'N'Q'R', იცემდენ J, იგლეჯდენ V, იგლეჯდენენ U'; ეორნისა IN'; თმა] ფრთა EGHJNQ'T'F'L'P'Q'U', ფრთე KOG'J'R', ფრთით M', ფრთა S', ბერთა V'; ბროლსა] ბოლოს FI, ბროლს X, ბოლო JH'X', ბროლ OG', ბროლისა R, ბროლო K', ბროლის M'; სტენია GHNT'ZF'H'J'L'N'P'Q'R'S'U'V', სატენია OG', ტყენია M'.

ვითა გამზრდელსა ჰმართებდა, გაზრდილი ეგრეც ხელია:
რომე სდის ცრემლი თვალთაგან, კვლა ცეცხლი უფრო
ცხელია;

თავსა იგლეჯს და იხასის, ტირს მეტად გულ-ფიცხელია,
კომრისა ტევრსა მოჰფოცხვდა ბროლისა საფოცხელია.

ა. გამზრდელზედ HJTP', გამზდელსა RQ', გამზრდესა X,
გამზრდელთა F'L'S'; მართებდა DFGHIJKLNOQRTVZF'G'H'J'K'L'
M'N'P'Q'R'S'U'X'; გაზრდილიც DQF'L'S', გაზდილი GRTH'N'Q',
გაზრდილის X, გარზდილი P'; აგრე DEFGIQRVZF'H'K'N'S'V',
ეგრე HJKLNOTE'G'J'P'Q'R'M', ეგრეთ U'; ხელია] ცხელია N,
ყოვლია J'.

ბ. ზდის J'U'; თვალთაგა R; კვლავ DHJKOTVG'M'P'R'S';
კვლა ცეცხლი] ცეცხლთაგან FIRZH'J'K'N', ცეცხლისა GQ'V,
ცეცხლისა JN, ცეცხლთა KOE'G'R', ცეცხლისგან F'L'S'U',—X;
უფრ P'.

გ. თავის X'; იგლეჯს] იცემს HJKOTG'J'P'R'S'; იგლეჯს და]
იცემდეს FGIH'K'N'Q', იცემდა RZF'L'; იხახის] იძახდეს FIH'K', იგ-
ლეჯდეს GQ', იძახის HJNTP', იხახდა R, იძახდა Z, იხახდის F'L'S',
იძახდეს N'; სტირს F'L', სტირნ H', სტირიან N', ტირის P'S'U';
მეტათ U'; ფიცხალია I; თავსა.... ფიცხელია] რა ნახა ხასნი ვა-
ზირნი ფლასითა დამოსილია M'.

დ. გიზრის F'L'U'; ტევრი J'; მოფოცხდა DELNOQRVE'J'K
Q'R'S'U'V', მოჰფოცხდა FGHIK'TZF'G'P'X', მოჰფოცხავს J, მო-
ფოცხვდა X, მოფოცხვად H'N', მოჰფოცხდა L', მოფოცხდა M';
ბროლისა] ბოლისა X, გიზრისა U', სისივე V'; საფოცხველია DJ
YN', საფოცხელია X, საფოცხვარია J', საფოცხველია M'.

ტაეპები: გ. დ. ~ LM'U'V'.

რა ნახნა ხასნი, ვაზირნი ფლასითა დამოსილნია,
კვლა დაიხახნა ტარიელ უფროსნი დანაკივლნია;
სისსლი და ცრემლი თვალთაგან სდის და მიწუობით
მილნია.

მოვიდეს, ეელსა მოეჭდუნეს, ვითა მჰანი და მჰილნია.

ა. ნახა DFGHIJKOQRTUVZF'G'H'J'K'L'N'P'Q'R'S'U'V'; ხასნი] ხასი E, სხვანი L, ხანის H'N'; ვეზირნი DGHJKORTVFG' J'K'L'P'Q'R'S'X', ვაზირი E; ფლასკითა R, ფლასკითა T; დამოსილია HIZP'U'V', დამოსლნია U, დამოსვალნია J'; რა... დამოსილნია] თავსა იგლეჯს და იზახის, სტირს მეტად გულფიცხელია M'.

ბ. კვლავ DGHJKORTVZF'G'H'J'KL'M'N'P'Q'R'S'; დაიზახა E RU'V', დაიძახა GHJTK'P'Q', დაიზახნ X, დაიძახნა F'L'N'S'; ტარიელ] ტირილი J'; უფროსი EFGIRVH'K'N'Q'R'U'V'X', უფრონი J'; ნაკივარნია L, დანაკივლია RZU'V', დანიკივლნია X, ნაკივარია M'; უფროსნი დანაკივლნია] ცუდათ ცოცხალსა მივლია HP', ცუდად ცოცხალსა მივლნია JKOTG'.

გ. სისხლნი X; და—V; ცრემლი] წყალი DQVFL'S'U', ცეცხლი L, ცრემლნი A'H'N', სდის] სტირს L', ზდის R'; სდის და] გამოზდის J'; და—P'U'V'; მოწყობით LE'Q'R', მიწობით T, მოწყობითა U'V'; მილნია] მალია HLRXM'P'V', მილიია U'; მოწყობით მალნია] დაწყობილნია J'.

დ. მოვიდნეს DKOQRZA'F'G', მოვიდა EJ, მოვიდნენ GHJ'Q', მოვიდეს J'R'; ყელსა] ყველას RH'N'. ყელს J'; მოექვდნეს BC IKQRTUZE'F'G'L'R'S'U'X', მოექდო E, მოექვდენეს FA'D'K', მოექვდნენ GHJ'Q', მოექვდენეს O, მოექვდნეს H'N', მოექვიდნეს J', მოექდეს M', მოექვდეს V'; მბაა T; შვილია HRM'P'U'V'.

1830 (1625)

დიდებულნი მოეხვიენეს, მოუჩრუნვეს მათ ცოლ-ქმართა; ქალი დაბნდა, მამისათვის ტირილიცა ვერ შემართა, ვარდსა რტონი შთამოსცვივდეს, სე ვერავინ წამომართა, მუნა კაცთა ვერ ვხედევდი გაცინებით მოდიმართა.

ა. მოეხვიენეს] მოეხვიენენ J, მოეგებნეს L.M'; მოუზრუნვეს] მოუზრუნეს DQVE'A'X', მოუტირეს E, მიუზრუნვეს FGIH'N', მოიზრუნვეს R, მიუზრუნეს Z, მუზარადნი J', მუზრუნვეს L', მოუზრუნდეს U'V', მოუზრუნვეს K'; მათ] მას J'.

ბ. მამისათვი R; ტირილითა DQVZF'L'S', ტირილსაცა HTJ P', ტარიელცა JX'; შექმართა J'; ტირილიცა ვერ შემართა] ზედა ვერვინ წამომართა (წაემართა V') U'V'.

გ. ვარდთა J; შტონი DEFGHIJKLOQRTVZA'E'F'G'H'J'K'L' N'P'R'S'V', სტონი M'; შთამოსცვიდეს C, ჩამოსცვიდეს DFHIKO QTVZA'F'G'H'J'K'L'N'P'U', ჩამოსცვინდეს E, ჩამოსცვიედა G, ჩამოსცვიედნეს J, ჩამოცვინდა R, შთამოცვიედეს UD', ჩამოსცვიდეს M', ჩემოსცვიედეს S', ჩამოცვიედეს V'; ზედა U'; ველარვინ R, ვერვინ U'; წამომართა] აღამართა G, წალმომართა K; ზე... წამომართა] ტირილიცა ვერ შემართა V'.

დ. მუნა] მუნ G, მაშინ HJTP', იქი RV', მუნით M', იგი U'; კაცთა] კაცსა FHIH'K'N'P'X', კაცსამცა G, კაცსა V', მყოფთა K OG'J', მყოფსა E'R'; ვერ] ვინ HJTP'; ვხედვდი CDUVXA'D'X', ვხედვდით EU', ნახვიდა H'K'N', ნახვიდი FI, ვხედავდი M', ნახევდი GR, ნახევდა HJT, ნახვიდეს KOG'R', ვხედვდით Z, ნახვიდე F'J', ნახავდა P', ხედვიდენ V'; გაცინებით] გაცინებულ HJT P'R', მომღერალთა LM', მომღერათა V'; მოლიმართა] მომღერალთა ERZU', მოუბართა G, მოლიზღართა JK', მოცინართა L M', მოიღმართა S'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ U'V'.

1831 (1626)

დედოფალი გამოჭრილი მოვიდოდა მათად ნახვად,
უბრძანებდა: „რად ვინ სტირითო?—ესე ჰქონდა წერომა-

ზრახვად,—

დმერთმან რისხვა მოაქცია წყალობისა გამოსახვად,
გვმართებს, რომე მადლი მივსცეთ, აღარა გეცალს

გლოგა-ახვად“.

ა. გამოიჭრა RZM'; მოვიდოდა] მოეგება R, მოლიოდა, J, მორბიოდა V'; მათდა LZA'E'H'J'N'V', მათთა M', მათადა P', მათა Q'; ნახვად F; მათად ნახვად ~ F.

ბ. უბძანებდა RV; რათ ZU'; რად ვინ] რათა V'; ესე] ეს D'; ტირით, E, სტირით L; ვინ სტირით] სტირითო GQ'U', ვინა სტირით J', ვინმე სტირით M'; ჰქონდათ V, ქონდა G'M'Q'X', აქონდა L'; წყრომად T; -ზრახვად] რისხვად M'.

გ. რისხვა] წყრომა KOG'J'; მოაქცია] მოაქცია DEFILQR VZA'E'F'K'L'M'R'V'X', მოავლინა GQ'; წალობისა B, წყალობისად I; გამოსახვად] გამოზრახვად J, გამოსრახვად X.

დ. გემართებს ხამს თუ GQ', გემართებ R, გემართებს N';
რომე] ღმერთსა FGH'I'K'N'Q'R'; მივცეთ VJ', მივცეთ X, მი-
ვსცემთ J'; აღარა] არა GQ', აღარ LN'U'; გვცალს] გემართებს
GLM'Q', გვცალ R, გვცლს X, + აწყა A'; გლოვად EA', ესულთქმა
HJTP', გლოვა K'; -ახვად] ახად K', -A'.

ტაეპები: გ. დ. ~ N'.

დედოფლისაგან ტარიელის მოკებება და მოხვეეინა და
ორთაგანვე სისარული D, დედოფლისაგან ტარიელისა
და ნესტან-დარეჯანის მოკებება (მიკებება F')F'L'S'

1832 (1627)

ტარიელს ზედა მოიჭდვნა მსურვალთა ცრემლთა მდენელმან,
იტყვის, თუ: „ცეცხლი დამევესო ცხელი, აწ დამწვა მე
ნელმან;

დადუმდი, სული დაიღე ჩემგან ამისმან მსმენელმან,
თქვენი სიცოცხლე მალსინა ღმერთმან, თბოლთა
მლსენელმან“.

ა. ტარიელ DHKOQTVF'G'J'L'P'S'U'; ზედან JKORVE'G'H'
J'N'U'; მოიჭედნა BDQTVXE', მოეკლო EFGH'I'K'N'V', მოეკვდა
HP', მოეკვდნო G', მოეკედნა LA', მოეკედნა JKORZL'F'S'R'U',
მოეკედნა M'; მხურვალმან DEQVE'F'L'R'S', მხურვალით FIRZH'N',
მხურვალის HP', მტირალმან KOG', მხურვლთა X, მხურვალმა J',
მხერვლით K'; ცრემლით HP'; მდენელი V'.

ბ. ეტყვის GK'V'; თუ—U'V'; ცეცხლი] ცხელი L', დამევესო
U'V'; დამევესო DGLQRVZE'F'J'L'M'R', დაამევესო -S', სახმალი U'
V'; ცხელი] ცხელია E, ცეცხლმან LE'J'M'N'U', ცრემლი R, ცეცხლი
F'S', ცეცხლმა H'; ცხელი აწ] აღარა G; დამწვას E'; ცხელი აწ
დამწვა] ქარმან მაქროლა HJKOTG'P', ცეცხლი რომ მედო V';
დამწვა მე ~ E; ნელმან] ნათელმან K', ნელი V'.

გ. დადუმდა G; დაიღო G, დაიღევ U'V'; ამისმა GH'J'N'R'
X', ამისად J, ამისმისმან G', ამისგან L', ამისი V'; მსმენელმან X,
მსმენელი V'.

დ. თქვენის HP'; თქვენმან J; სიცოცხლით HP'V', სიცოცხ-
ლემ J; მეღბინა V'; ღმერთმან| ღბინმა R, ღმერთი V'; ობოლთა|
ყოველთა KOG'J'R'; არს ობოლთ მღბენელი V'.

1833 (1628)

ქალმან დედასა შესტირნა: „ჰაი, რაღა ექნა, დედაო!
შესამოსლითა დაგაგდე, აწ შაოსანსა გსედაო,
მამამან ტახტი დასცალა, არა ზის მასღა შედაო!“
დედამან ცრემლი მოჰსოცნა, ეტყვის: „დადუმდი, ბედ-აო“.

ა. ქალმა BGJ'Q'; დედას RU'; შესტირა BDEGHIJKOQRTV
ZE'F'G'J'L'M'P'Q'S'U'V'X'; დედასა შესტირნა| შესტირა მშობელსა
R'; ჰიჰი DQVS', აჰი ჰა E, აჰა FGILRH'K'N'Q'U'V', აჰი J, ჰეჰე
F'L', ჰიჰე M', ჰა ჰაი X', ჰაი ჰაი ABCHKOTUXA'E'G'P'R'; რაღა|
რა EZK', მე რა FGIRH'N'Q'; ეჰქნა DZS'V', ეჰქნა R, ეჰქნა H'X',
ეჰქნაო N'; დედავო T, დედაოო K'.

ბ. შესამოსლითა| წითელ-ყვითლითა FIJKOTG'H'K'N', წი-
თელ მწვანითა GHRZS'M'P'Q'R'U'V'; საოშანსა I, შავოსანსა KT
K', შაოსნითა R, შავოსანა U'; გხედავო T.

გ. მამან E', მამამ H'N'; დცალა A'H'J'M'N'Q'; არა| აღარ
DQF'L'M'S'U', არ X, აღარა ZV'; მასღა| მალღა DGQVZF'L'Q',
მასღა E, მალღა S', მასღა U, მას V', მალღად M', იმას U'; არა
ზის მასღა| აღარ საღა ზის FIH'J'K'R', აწ აღარა ზის HP', ვაი
აღარ ზის JKOT, აღარ საღ ზის RN', ვაი აღარა ზის OG'; ზე-
დავო T.

დ. ცრემლნი CDJD'E'H'N'V'X'; მოჰხოცა BGKLOUJ', მო-
ხოცა ERG'M'Q'R'U'V', მოსწურნა FIJTH'N', მოსწურა HK'P', მო-
ხოცნა VE'S'X'; ეტყვის| იტყვის E, ნუ სტირ F'IRZH'K'N', უთხრა
J'; დადუმდი| კმა რაღას HJTP', კმარს რაღას KOG', ნუ სტირი
J', ეტყვის დადუმდი| ნუ სტირი შვილო M', ტირილსა ნულარ R';
ბედ-აო| ბედ ავო F, დედაო GLK'Q'U'V', ჰბედაო R.

ტაეპები: ბ. გ. ~ R.

1834 (1629)

გარდაუკოცნა ჰირი და ბაგეთა ვარდი თხელუბი,
ვარღსა დაუტელეეს ბაგეთათ, გასღა აღვისა მთხელუბი,

დარეჯანს ეტყვის: „რაღა ვთქვათ სიტყვები ბედით ხელეები? ჩვენ უოვლთა გვმართებს ნეტარძი ათასი, არ ერისხელები“.

ა. გარდაკოცნა E, გარდუკოცნა IRF'L'M'N'S'U'; ბაგით E, ბაგეთად KOTG'S', ბაგითა Q', ბაგეთ X; და ბაგეთა] ლაწვი და M', ბაგით N'H'; პირი და ბაგეთა] თვალ-პირი და ბაგე JU'V', პირ ლაწვნი ბაგე L, თვალ-პირი და ბაგეთ A'; ბაგეთა ვარდი] ბაგეთ ალვისა F'L', ბაგე ვარდითა J': ვარდი] + ძოწითა H'N', გაჰხდა ალვისა S', ვარდითა U'; თხელები] მთხელები F', თხეული J'.

ბ. ვარლთა KOTG'; დაუტყლევს GQ', დაუტყლევს L, დატყლევ M', დაუტლევს R', დაუტყლევს U', დაუტყლევს V'; ბაგეთა] ბაგითა FGHIH'K'N'Q'P', ბაგეთა JLRD'E'M'U'V', ბაგეთად TVF'J'L'R'X', კოცებით S'; გაჰხდა GJZS; ალვისად DQ; მთხელები] მთხრელები E, ზელები GQ', ხელაბი K, ხელები HOTG'K'P', თხეული J', თხელები F'L'S'X'.

გ. ნესტანდარიჯანს E, ნესტანჯარს FHIJKOTH'N'P'R'U', ნესტანდარეჯანს GRZK'Q', მას შხესა LM', ნესტანჯარ A'V', ნესტანდარეჯან J', ნესტარდარეჯანს G'; ეტყვის] იტყვის A'U'V', უთხრა F'L', + თუ J'; რაღღა FHIKRTA'D'G'H'M'N'P'R'; ვთქვა DQVS', ვსთქვათ HKOTG'P', ვთქვი L, ვსთქვა RF', ვქვათ X, ვქნა J'U'V', ვსთქვი M'; ეტყვის რაღა ვთქვათ] რად უნდა GQ' (U'), რად გვმართებს K'; სიტყვები] მას სიტყვა GQ'(U'), სიტყვანი V, სიტყვა J', უნდა მას სიტყვა K'; ხელები] თხელები EM'; ბედი იხელები Q; თხეული J'.

დ. ჩვენ—S'; ყველას L, ყოვლათ K', ყოველთა M'P'S'U'; გვმართებ R, გმართებს S'; ყოვლთა გვმართებს ~J'; ნესტარძი] ვაგლახი J', ნეტანძი K'; ათასი] მრავალი E, არათუ GK'Q' ათასჯერ HJKOTP', ათიო LM', ათასჯელ G', ნეტარძი ათასი] ათასჯერ თავს ცემა U', ათასჯერ და არ V', არ] ას K', არა V'; ერთხელება X, ერთხეული J'

1835 (1630)

რა გარდახდა მცირე ხანი, კამი იქნა გარდასრულად, დიდებულნი ეთაუკანნეს, ერთობილნი ადგეს სრულად; იგი შხენი მიეკებნეს, მოეხვიენეს გულის-გულად, აკოცეს და მოიკითხეს თავის-თავის, თვითეულად.

ა. გარდაჰხდა FIKK': მცირე ხანი ~ J; ხანი] ჟამი P'; ხანი ჟამი ~ EFHITH'J'K'N'; იქმნა DFIRG'H'K'N'U'V'X', გახდა J'; გარდასულად JTZ.

ბ. დიდებული E', დიდებულთა J'R'; ეთაყვანეს ERXZEF'F'K' L'M'S'V'X', ეთაყვანენ GQ', ეთაყვანენ J, თაყვანი სტეს J'R'; ერთობილად GQ'; აღგნეს DQ'F'L'S', აღგნენ GJQ'.

გ. მოეგებნეს EFIKORZG'H'N', მიეგებნენ CJQ'; მიეგებნეს, მოეხვივნეს] შეეხვივნეს ერთმანერთსა J'; მოეხვივნენ GHJ'Q', მეხვივნეს M'; გულის-] გულსა J; გულად] გაელად K'.

დ. აკოცეს და] აკოციან J; მოიკითხნეს Z; თავის-თავად J J', თავის K'; თავთაჲისთვის M'; მოიკითხეს თავის-თავის ~ J; თითვეულად DQM'X', თვითვეულად GHJT'Q', თვითოეულად P'V'.

1836 (1631)

ავთანდილ და ფრიდონ ჰკადრეს დედოფალსა მიმტკიცებება; ტარიელ თქვა: „დედოფალო, გჭირს ამათი არა-მცნება, ესენია მსხნელნი ჩვენნი, აწ არა გვცალს გრძლად უბნება; ამათგან გვაქვს ჩვენ ორთავე სიცოცხლისა მოპოვნება“.

ა. ავთანდილ I; და—H'N'; ფრიდონს N'; ჰკადრა ER, ჰკადრეს X, კადრეს M'Q'; მამტკიცებება F'L', მიმტირება J', მიეტკიცებება U', მიიმტკიცებება N'.

ბ. სთქვა R'U'; დედობალო K'; გჭირს] გაქვს GHJKOTG'J' P'R', მაქვს Q'; ამითა Q, ამითი J'; გჭირს ამათი] ~ L, ამათი გაქვს M'U', არ გაქვსთ ამათ V'; არა-მცნება] არ მეცნება A'U', არა ცნობა J', შემეცნება V'.

გ. ესენი არნ U'; მსხნელი EFGHIJE'F'G'K'L'P'Q'R', მხნელი N'; ჩენი BFGHIRE'F'K'L'M'P'Q', ჩემი EJ; აწ—LJ'M'R'; აღარ JA', აღარა LJ'M'R'; გვცალ R, გცალს J'R', გცალს M'; აწ არა გვცალს] არ ხამს სიტყვის HKOTG'P', აღარა ხამს U'V'; გძლად JRH'N'; გრძლად უბნება] დაყოვნება HKOTG'P'; უბნობა ZJ'M'X'.

დ. ამათგან] ამადგან JF'L', ამით M'; გვაქვს]—X, გვაქვთ Z, გვაქს M', გვჭირს R'; სიცოცხლის U'; მპოვნება R, მოპოვნობა M'.

ადგა და ქალაქს შევიდა, თვით გარდახდა სრასა მათსა;
 ერთსა ბრძანებს დედოფალი, მართ სიტყვასა ვითამ ათსა:
 „ღმერთმან მოსრნა მტერი ჩვენნი, ვერ დაგვცემენ უოლ
 შამათსა,

ამად შევიქ სისარულსა მით გულისა საკამათსა“.

ა. ადგა] ადგეს FIKORZG'H'J'K'N'U'V', ადგნენ GQ', მეფე R'; და—DHJQ'TVA'F'L'P'R'S'U'V'; ქალაქ J'; შემოვიდა DHKQT VA'F'L'P'R'S'. შევიდეს FIRZH'K'N', შევიდნენ GQ', შამოვიდა J, შემოვიდეს J'U'V', მოვიდეს G'O'; თვით] და U'V',—Z; გარდახდა] გარდა... C, გარდახდეს GKORZG'H'J'K'N'Q'U'V', გარდაჰხდეს FI P'; სრასა] სახლსა HP', სარსა R; მათსა] მათასა Z, მასსა J'.

ბ. ბძანებს RS', ბრძნებს X, ბრძენსა H'N'; ვითამ] ვითა Z U'; ვითამ ათსა] დასაგვანსა E, ვითა მათსა GTV', ვითა მართსა J, ვითა ხამსა KOG'J'.

გ. მოსრნა] დასცა GJ'Q', დასცნა KO, დახოცნა G'; მტერი GJKOG'Q', ჩვენნი] ჩვენი GM'Q', თქვენი JR, თქვენნი Z, ჩვენი ჩვენი E'; ვერ—A'; დაგვცემენ HK, დაცემდა J, დასცემენ OTG', დაგვიცემენ A', დაგვიცემს J'; უოლ] უოვლ Z, ჩვენ U'V'; ბაშათსა] შაბათსა F'I', შმათსა H'N', შამთსა S', სამათსა X'; უოლ შამათსა] ჩვენ იგ მათსა LM', უოლა შმაგსა J'.

დ. ამად] მად M', ამათ Q'; შეიქ Q, შევიქი K'; მით] მართ FGIKORZG'H'J'K'N'Q', ჩვენგან M', მათ U'V'; მით გულსა] ჩვენგან გულის L; სააკმადრა J', საკამათსა P', საკამათასა V'.

ტაეპები: გ. დ. ~ R.

უბრძანა: გლოვა გახსენით, ქოს-წინწილასა ჰკარითო,
 დიდი სათქი და საამი გავიდეს ჩვენით კარითო!
 ნახლები თქვენი ოქროსა სარტყელითა მოიკარითო,
 იცინოდით და იმღერდით, ნუ ცრემლი აწანწკარითო“.

ა. უბძანა RF'L', ბრძანა აწ S'; გახსენეთ K', ახსენით M'; ქოსთა HJP', ქოსა M', ქოსსა KORZG'H'N', ქოსს L'; წინწილანსა DQV, წინწილთა HJZF'L'P', წინწილათა TS', წინწილსა KLORG'

H'M'N', წინწილისა X; კართა DE', ჰკართა HKOQRVZF'G'L'P S'X', კართო M'.

ბ. ზემი DHZP'L'M'N'R', ზემი EFLJKLOQRTV'G'H'K'P'S', ზამი X; ჩენის DFHJKOQRTV'Z'F'U'K'L'N'R'S'X', ჩენი P'; კართა DHKOQRVZE'F'G'P'S'X'.

გ. ნახლები] სახლები Z; ოქროთა ZE', ოქროს K', ოქროსი L'; სარტყლებით DKOQF'G'L'S', სარტყლები V, სარტყითა X; მოიკართა DHKOQRVE'F'G'L'P'S'X', მოიკრენითო E, მოიკართა Z, მოაკართო M'.

დ. იცინდოდით I, იცნოდით X; იმღერ M'; იცინოდით და იმღერდით] სიცილით მხიარულობდეთ J; ნურც HP', ნუმც KO'F G'; ცრემლსა LM', ცრემლნი V; აწანწკართა DHKOQRVZF'L'G' P'X', აწინწკართა S', აწანწკნართა E'.

შინ მისვლად ტარწიელისა და ნესტან-დარეჯანისაგან და ქორწილი მათი*

შინა B; მისვლა] შესვლა L; შინ მისვლა] ქორწილი FIRH'J K'N'U', აქა ქორწილი GZQ'R'V', აქა ინდოეთს ქორწილი KOG'V', აქა თავის სახლში ქორწილი DF, აქა თავის სახლში ქორწილი L'S'; ინდოეთს ქორწილი M',—HJT; ტარიელსა] ტარიელისაგან BCLQXD'E', ტარიელისაგან ინდოეთს მისვლა HTP', აქა ტარიელის ინდოეთს მისვლა J; და ნესტან-დარეჯანისაგან] და ნესტან-დარეჯანისა DFG'IKOZVF'G'H'K'L'M'N'Q'R'S'U'V', და დედოფლისაგან ქორწილის ქნა HTP', და დედოფლისაგან ქორწილი J, და ნესტანდარეჯანის RJ',—BCELQXD'E'X'; და ქორწილი მათი]—DFHJKZVF'G'H'K'L'M'N'P'S'V', ინდოეთს GRQ', თავის ქალაქში J', სახლსა მათსა V, თავეთს სახლში ინდოეთს R', ინდოეთს შინა U'; მათი] მისი და ნესტანდარეჯანისა EQ, მათ D'.

1839 (1634)

დედოფალმან მათ ცოლ-ქმართა თვითო სულა დაუქირა,
ზედა ტასტსა მეფისასა ერთგან დასსმა გაუპირა,

* DV ნუსხებში სათაური იკითხება 1836-ე სტროფის შემდეგ.

მოიშორეს კაემანი, გული მდედრი აქვითკირა,
გლოვა ცვალა სისარულად, აღარავინ აატირა.

ა. დედოფალმა RQ'; თითო E, თვითონ P'; ხელნი X.

ბ. ზედან EFLJKORZE'G'H'K'M'N'Q'; ტახტსა] დასხნა FIH'K'N'; მეფისა K'; ერდგან DLQ'T; დასხმა] სხდომა JKLORTG'M'Q', დასხმა X; ერთგან დასხმა] ტახტსა ერთგან FIH'K'N', ერთად სხდომა HP'; გააპირა EHZA'P', გაუპირა F, დააპირა JT'; ზედა... გაუპირა] დიდებულთა შესამოსლად (შესამკობლად V') მხიარული დაუმპირა U'V'.

გ. მოიშორა ELH'M'N', მოიშორვა FIRZK'Q', მოიშორვეს HJKOTG'P'; კეეშანი HJKO, კეეშნები LM', კეეშანნი T, კეეშვანი G', კეეშენი L'; მდედრი] მედგარი I, მდედი L, მედგრად H'N'; აქვიტკირა BIJLQRTZE'H'K'L'M'N'S'X', აქვიტკირაა F, აქვიტკარა X, იქვიტკირა F'Q'.

დ. ცვალა] სცვალა HJKROTG'P'Q', ბრძანა M', გახსნა U'V'; აატირა] არ ატირა KG'O'V', ატირა M', ააიტირა S', არ იტირა U'.

1840 (1635)

დედოფალმან შეიმოსა, შავი ძაძა აისადა,
დიდებულთა შესამოსი მხიარული დაუმზადა,
უველაკაი დამოსა და საბოძვარი უდიადა,
ბრძანა: „ჭირი დავივიწყოთ, რადგან ლხინი დაგვებადა“.

ა. დედოფალმა HJTP', დედოფალი KO, დედოფალმა RQ'; შავი] კარგი HP', კარვა T; აიხადა F, გაიხადა J.

ბ. დიდებულთა] დედოფალთა N', ზედ ტახტზედ U', ზედა ტახტსა V'; შესამოსი] მეფისასა U'V'; მხიარული] ერთად სხდომა U'V'; დაუმზადა] დაუმზარდა R, გარდიხადა U'V'.

გ. ყველაკანი ZQ', ყველა კაცი S'; დამოსნა J, ტანს დამოსა KOG', დამოსა LM'U'V', დამოსნა Z, მან დამოსა H'N'Q', შემოსა S'; და—EKLOG'H'M'N'Q'V'U'; საბოძვა X, საბოძვარი K', საბოძარი Q'; უდიადაა F, აღიადა V'.

დ. ბძანა R; ჭირნი LM'; დავივიწყნეთ JM', დავივიწყეთ L, დავივიწყოთ X; რადგან V'; დავვიბადა RQ', დავვებთადა X; რადგან ლხინი დავვებადა] სისარული (სისარულნი M') აღიადა KLO G'M'.

ტასტსა ზედა ერთად მსხდომი ტარიელ და ცოლი მისი
 ასე გვანდნენ მზე მნათობსა, ვით ნათელი სამოთხისი;
 ლხინი ჰქონდათ სისარულთ, არ ემინათ ღამე-დღისი,
 ვინცა ნახოს, შენატრიდის კაცთა შენი ადამისი.

(F, ფ. 139r).

1841 (1636)

ტასტსა ზედან ერთგან მსხდომნი ტარიელ და ცოლი მისი
 ერთმანერთსა შეჭფერობდეს, ქალი უმისა შეჩატყვისი;
 გონება და ანუ ენა გამოსთქმიდა მათმცა ვისი!
 რამცა ჰგვანდა სორციელი სოფელს შვილი ადამისი!

ა. ზედა EFILRTA'V'X'; ერთგან] ერდგან BDQ', ერთად EG
 HJP'Q', ერთგა D',—J'; მსხდომი DEJQRTVZF'J'L'; მისა L'.

ბ. ერთმანეთსა QVE'G'M'N'P'X'; შეჭფერობდეს DEQRE'F'H'
 L'M'N'Q'X', შეჭფერობდენ J, შეჭფეროდეს D'K', შეჭფერობდათ J';
 ყმისა] მზისა LM', ყმისი X; შეჩატყვისი L, შესაჩატყვისა L'.

გ. გონებაა K', გონობა M'; ანუ ენა] ან აუგი J'; გამოსთქმე-
 და ABDEUX, გამოსთქმედა LZM', გამოთქმადა R; მათმცა] მას-
 მცა E, ვითა FIH'N', მათსა HLM'P'Q'U'V', მათსამც J, ვისცა KO
 ZG' ვისაც R, მათცა X, ანუ J'; მათმცა ვისი] სოფელს შვილი
 ადამისი K'; ვისა L'.

დ. რამცა] ვინმცა FGIRZH'J'K'N'U', რადმცა HKO'IG'P',
 რადამც J, ვინცა LM'Q'V'; გვანდა EFILZD'F'H'K'L'M'N'Q'X',
 გვინდა J; ხორციელი] მათ სოფელსა J', სოფელს] ანუ GJ'Q'U'V',
 შველის T, სოფელი K', სოფლის M'; სოფელს შვილი] შვილი მა-
 თებრ J; ადამ ვისი G, ადამისა XL'U'.

ტაეებები: ბ. გ. ~ RZ.

1842 (1637)

ტარიელს და ცოლსა მისსა მისგდა მათი საწადელი —
 შვიდი ტასტი სახელმწიფო, საქმეებელი გაუცდელი.
 მათ ჰატყითა დაავიწეებს ლხინი ესე აწინდელი,
 უოლა ლხინსა ვერ იამებს კაცი ჭირთა გარდუხდელი.

ა. ტარიელსა C, ტარიელ U'; მისას J, მისა D'M'; მიხედვს I, მიხედა U'; მათი] მისი LM'.

ბ. სახემწიფო DK'M'; საშობელად L, საშოებლად M'; გაუცდელი F.

გ. მათ] მას L; პატიჯთა FILK', პატიესა HP'; დავიწყებს E'X', დაივიწყებს M', დაავიწყეს J', დავიწყეს N'; ლხინი ესე] ეს სიაჲ L, ესე სიაჲ M'.

დ. ყოლა] ყოლე FGHJKLORTZF'G'K'L'M'P'Q'S'U'V, ყოელთა H'N', ყოველ J'; ლხინთა CDFIQUVXD'E'F'H'L'N'S'X'Y', ლხინი Z; ყოლა ლხინსა ~ GQ'; იამებს] გაუძლებს E; გარდაუხდელი K', გარდუხდელა Y'.

1843 (1638)

თვით ორნივე ერთგან მსხდომნი ნასნეთ, მზეცა ვერა
სჯობდეს;

ბუკსა ჰკრეს და მეფედ დასვეს, ქოსნი სმათა დაატკობდეს;
მისცეს კლიტე საჭურჭლეთა, თავთა მათთა მიანდობდეს;

„ესეაო მეფე ჩვენი“ — იზასდეს და ამას სმობდეს.

ა. თვით] მათ GQ'; ორნივე] ორთავე GQ', rep. Z; ერდგან DQ, ერთად EGHJA'P'Q'U'V', მსხდომთა GQ', მსხდომი JRZJ'; ნახეთ EJLTUXE'F'J'L'M'S'U'V'X'Y', ვნახე FIRZK', ნახეს HKOG'P', ნახო GQ; ვერ XU'; სჯობეს X, სჯობდა Z, ჰსჯობდეს Q'V'.

ბ. ბუკს X; კრეს D'E'M'Q'; მეფეთ XJ'U'X'; დასვეს] დასხნეს R; ქოსი FGHJRTZK'P'Q'; ხმასა DEFGHIKLOQZE'F'G'J'L'M'P'Q'S'U'V'Y', ხმას K'; დატკობდეს EXM', დააკობდეს R, დატკობდეს Z.

გ. მისცნეს D'; საჭურჭლისა GQ', საჭურჭლეთა D', საჭურჭლეთ F'L'; თავთა] თვალთა Y, თავსა RJ'U', თვითა T; მათსა RJ'U'; მანადობდეს J, მინდობდეს S'.

დ. ესიაო Q, ეს ესეო T; იზახდეს] იძახდეს DGVE'L'Q'S', იზახლიან FIKORZG'K', იზახოდეს HP', იძახდნენ J, იძახოდეს T, ყოველნივე U'V'; და—FIKORTZG'K'U'V'; ამას] მას M'; ჰხმობდეს DQZS'U'Y'.

ტაეპები: გ. დ. ~ GKOG'Q'U'V'.

ავთანდილ და ფრიდონისთვის ორნი ტასტნი დაამზადნეს;
 'სედა დასდეს ხელმწიფურად, დიდებანი უღიადნეს;
 ღმერთიან სსვანი სორციელნი მათებრნილა რა დაბადნეს!
 ამბობდიან ჭირთა მათთა, ყველაკასა გაუცხადნეს.

ა. ავთანდილ I; ავთანდილს ფრიდონისთვი R; ფრიდონისა-
 თვის L', ფრიდონისთვინ X'; ორნი| ორი FGHKOTZG'K'P'
 Q'U'V', თვითო R; ტახტი FGHKOTZG'J'K'M'P'Q'U'V'; დამზად-
 ნეს EXE'M'X', დაამზადეს FGHIZJ'K'P'Q', დაემზადნეს ORTG'.

ბ. ზედან DFHIJKOQRVZF'G'J'K'L'P'S', ზედ U'; დასხეს B,
 დასვა DVF'L'S', დასხდენ HP', დასვეს JZA'M', დასხდნენ U';
 ხელმწიფურად| ხემწიფურად DTK'Y', მხიარულად E, მხიარულნი
 GQ', ხელმწიფულად J; დიდებანი| დიდებულნი DJLQTVF'L'M'S'
 U'V', ხელმწიფობა GQ'; უღიადდეს FI, იღიადდეს HP', უღიადდეს GZ
 K'M'Q', უღიადდეს L'.

გ. ხორციელი EX', ხორციალნი Z; მათებრილა EFHIK'P',
 მათებრივე GJQ', მათებრნივე V', მათებურად LM'U', მათებრივლა
 RZ, მათებრნილ X, მათებრ ნურა J'; რა| რად EFG'ITVK'Q', ვინ
 HKOG'P'V', ნუ J', არ M'; დაბადეს FHIKZK'M'P'Q'.

დ. ამობდინ M'; მათსა R; ყველაკასა F, ყველაკათა T, ყვე-
 ლაყასა J', ყველა კაცსა S'; გაუცხადეს EGHKZJ'K'P'Q'.

სმა, ჰურობა, გასარება ქნეს, ჯალაბი გაადიდეს;
 ვითარცა ქორწინობა სამს, ეგეთსა გარდისდიდეს.
 მათ ოთხთავე თავის-თავის ძღვენსა სწორად მხარომიდეს,
 გლახაკთათვის საბომჟარსა საქურჭლესა ერთგან ურიდეს.

ა. სუმა ABCXE', სუმა U'; ჰურობა| გახარება E, ჰუროსა T;
 გახარება| მიჯლიში E; გასარება Y'; ჰქნეს R, ჰქმნეს U'V'X', ჯა-
 ლაბნი J; გადიდეს EGM', გაადიდნეს FITK'.

ბ. ვითარცა| ვითა მართებს (Q', ვითაც ხამდა J, როგო-
 რიცა LM', ვით არ იცი R, ვითარც T, ვითარაცა J', ვითარცა
 K', რა გვარიცა U'V'; ქორწინება DEVA'J'L'S'X'F', ქორწილობა

FGHIJKLOQRZG'K'M'P'Q'U'V'; ხამს] მართ GQ', ხმას K'; ლხინით J, ხმასა S', ჰხამს KX', ხმს X; ქორწინობა ხამს] ხამდა ქორწინობა ლხინით T; ეგეთი E, აგეთსა GQ', ეგრე JT, ეგრეთსა LV X', ეგრეცა J'U', ასეთსა M', ეგეთს S'; გარდხადეს E, გარდხადიდეს I, გადიხდიდეს T.

გ. მათ] მთ X, მართ M'V'; ოთხთავე] ორთავე EGIJKLOQR'T VZFG'J'L'M'Q'S'U'V'; თავის-თავად HJP', თავ-თავისი T, თავს თავსა X, თავისთვისა M', თავის წინა V'; სწორად] ერთად GQ', ჰსწორად V'; მიართუმდიდეს AC, მიართვმიდეს UX, მიართმევედეს S'.

დ. გლახათათვის FIXA'K'Y', გლახაკათათვი R; საბოდვარსა] საქურჭლესა J, საბოდვარად T; საქურჭლესა] საბოდვარად J. საქურჭლეს R, საქურჭლეთა D'X'; ერდგან BDLQ', ერთად HJP'; ჰყრიდეს DFHIJKOQRTVXZA'F'G'J'K'L'P'S'U'V'Y', ერთგან ყრიდეს] გარდაჰყრიდეს G, გარდმოყრიდეს Q'.

ტაეპები: ბ. გ.~X.

1846 (1641)

დედოფალმან ეგრე ბრძანა: ობოლ-ქვრივნი მოასხენით, ყველაკაი დაამდიდრეთ, საბოდვრითა აავსენით";
თვით უბოძა უსახომო, რომ არ ითქმის ეოლა ენით:
„ულოცეთო დღეგრძელობა, ესე ღმერთსა შევედრენით“.

ა. დედოფალმა GRQ'; ასრე FIRZK', ესე KOG'N', ასე H', ესრეთ U', ეგრეთ V', აგრე J'; ბძანა LRTV, ქვრივი XF'; მოიხმენით J', მოასხენით U'.

ბ. ყველაკაი F, ყველაკანი GJJ'Q', ყველაყაი L', დავამდიდროთ E, გაამდიდრეთ GF'Q', დამდიდრეთ XE'M'U'X', საბოდვრითა] საქონლითა E, და ყოველთა G, საბოდვერითა G'; ავაესენით E, აავსენით X, აამსენით J', აავსენით M', ამსენით U'.

გ. თვით] მართ HKOG'P', მათ TU'V'; უბოძა] უბრძანა JLT, უბრძანა X; უსაძომო K': რომ] ხომ G, რომე N'; ითქემის AUX; ეოლა] კაცთა FGHILRZA'H'K'M'N'P'Q'U'V', ეოლე KOTG', ყველა J'.

დ. ულოცეთო] დაულოცეთ J', უბოდეთო U'; დღენგრძელობა E, დღეგრძელობათ LM'; დღეგრძელობა ესრედ H'N'; შევედრენით] შეჰკადრენით GL, მონახსენით F'L'S', შეჰვედრენით J', შეკადრენით M'G'.

ტარეღ თქვა: „დედოფალო, გკადრებ ერთსა მოსახსენსა:
შეიწყალე რამაზ მეფე, მიავალე ღმერთსა შენსა;
ვნახე, მეტად შემებრალნეს, შეუშინდა ხრმალსა ჩვენსა.
ღმერთი აღსენს მოცთომილსა მონანულსა, ცრემლ-ნადენსა“.

ა. ჰსთქვა V'; კადრებ GHJ'TD'M'P', გკადრებ X, გვედრებ J';
მონახსენსა DFGHLQRTV'F'J'K'L'M'P'Q'S'U', მოახსენსა X.

ბ. შეიწყალე X; რამაზ მეფე შეიწყალე E; მიავალე ღმერთ-
სა ~ E; მიავალე ღმერთსა] ღმერთსა შენსა J'; შენსა] შენსაა F,
შიჰვალესა J'.

გ. ვნახენ DQZS', ვნახნე V; მეტად] დიად T, მეტათ M'U';
შემებრალდა EGHP'Q', შემებრალა J'; შეეშინდა HI', შეუშინდეს
L', შეეშინა T; ხრმალს B, ხმალსა DFGHIJKOQRTVZF'G'J'K'L
P'Q'S'U', ხრმალსა E'X'; ჩვენსა] ჩემსა U'.

დ. ღმერთიც T; ულხენს G'V', აღხენ K', ულხინს Q'; მოც-
დომილსა LQ'TJ'M', მოცთომილისა D', შეცთომილსა F'L'U'V'; მო-
ცთომილსა მონანულსა ~ FIRZH'K'N'; მონანურსა U'.

დედოფალმან ღმობიერად „შეუნდობო“, ესე ბრძანა;
მოიყვანეს რამაზ მეფე, ხელმწიფეთა ათაყვანა;
ყოვლით კერძო მომღერალთა ხმები გაეთანისთანა, —
ჭირთა მათგან გარდახდილთა ესე ღხინი შეაგვანა.

ა. დედოფალმა JR, დედოფალი J'; ღმობიერად] დამბვი-
ერდა J'; შეუნდოფო J'; ასრე R; ბძანა LRZF'L'S'.

ბ. მოიყვანა FIRZH'K'N', მოუყვანა J'; ხელმწიფეთა DTK';
ეთაყვანა GHJKLOA'G'M'P'Q'U'V'.

გ. ყოვლი BEFIRH'N'S', ყოვლგნით GHJKLOT'G'M'Q', ყოვლე
F'L', ყოველთ J', ყოველი K', ყოველგნით P'; მომღარალთა E';
ხმათა H'N'; გათანისთანა EZ, გაესთანისთანა LUG'Q', გაეოანის-
თანა P', გაათანისთანა V'.

დ. ჭირსა HI'; მათგან] მათთა EFIRIH'K'N'Q', მაშინ LM'U';
გარდახდილსა HP'; ღხინი—X; შეაგვარა L, შეიგვანა U, შიაგვა-
ნა V.

ოქრო, თვალი, მარგალიტი, შვენიერი სანასავად,
 ყოვლენით იღვის ვითა გორი, მრდის ველთა მოსარწყავად;
 ვისცა სწადდის, ალაფობდის, წაიღებდის უკითხავად,
 მანდატურნი არვის სცვიდეს, ბოლოს ვინ ჯდის ანუ თავად.

მარგარიტი G'; შვენიერად E, შვენიერნი V, მშვენიერი J'U'.

ბ. ყოვლან FK', ყველგნით GH'N', ყველგან LRM', ყოვლ-
 გან Z, ყოვლგნით TE', ყოველგნით P'S'; იღვა GJLM'Q', იღვეს
 U'; ვით X; ვითა გორი] მოფენილი FIRZH'K'N'; მოდის] მოსდის
 CE', მოდგის F'L'; მოსრწყავად X.

გ. ვისაც RJ'M'S'U', ვისა H'N'; სწაღდა LM', სწადის K';
 ალაფობა J, ალაფობდეს L, ალაფობდეს ZM'; წაიღიან FGHIJK
 OA'G'H'K'N'P'Q'U', წაიღებდეს LD'F'L'M'.

დ. მანდატური FILRH'J'K'N', მანდაურნი S', არვის] არ J';
 სცვიდის EFIA'H'K'N', სცვიდენ HP', სცევდეს GKOTG'Q', სცემ-
 დეს LM', სცვიდა R, იცოდეს J', ჰსცემდეს U'; ბოლოდ DJQRV
 ZF'J'L'S'; ჯდის] სხდის E.

1850 (1645)

ავთანდილ და ფრიდონისთა სპათა ეტყვის მეფე დიდი:

„სტუმარნი ხარო, შოებისა სირცხვილი და ნუ გაქვ რიდი!“

თვითოს კაცსა სვიითო ჯორი მარგალიტი ანაკიდი,

ესე მისცა, საბოძვარსა სსვასა უველას ვერ დაუსთვლიდი.

ა. ავთანდილ I; ფრიდონისთვის ERH', ფრიდონის V'; სპათა] მეფე E, ყმათა LM'U', ცათა J', ყმათ V'; ეტყვის + მეფეთ V'; მე-
 ფე] სპათა E; დილდი M'.

ბ. სტუმარი JRJ'; შოებებისა JTM', შობისა X; სირცხვილად
 K', სისცხვილი L'; და—K', გაქვთ BHKORVZG'J'M'N'P'S', გაქვს
 CDEFGILQ'TH'K'U', გაქვსთ JUF'L'Q'V', გაქ E'.

გ. თვითო BRFG'J'L'N'U'V'X', თითო S'; კაცთა KOG'; ჯო-
 რი] ჯაზი H'N'; მარგალიტით BJT, მარგარიტი G'H'N'.

დ. ეს U'; მისცეს LM'U'V'; საბოძვარი EFGHJH'K'N'Q', საბოძვარად U'V'; სხვას EFGHIJOTZA'G'H'K'N'Q'U'V'; ყველასა EFGHIOTZA'G'U'N'Q'U'V', ყვალას K'; სხვასა ყველას] ყველაქასა DLQVF'L'M', ყველა კაცსა J'S'; ვერ] ვით J; დასთვლიდი HJT, დვსთვლიდი Q, დავთვლიდი RZA'J'M'U', დავსთვლიდა X, დავსთვლიდი F', დავსთვლიდი G'.

1851 (1646)

ავთანდილ და ფრიდონისთვის საბოძვარსა ვინ დასთვალავს!
 ვერ გამოსთქვამს სიმრავლესა ენა, ამაღ თავსა კრძალავს!
 რაცა იდგა, უკეთესსა დედოფალი არ დამალავს,
 მათ უხმობდა მხსნელად მისად, ტკბილად უჭკრეტს, არა
 მალავს.

ა. ავთნდილ I; ფრიდონისას FIRK', ფრიდონისსა JH'N'. ფრიდონისთა Z; საბოძვარსა] მისართმევსა HOG'P', მისართმეველს J, მისართმელსა T, საბოძვართა Z, საჩუქარსა U'; დასთვლიდა N'.

ბ. გამოსთქვავს H'N'; სიმრავლესა] თავის თავის LM'U'V', სიმართლესა T; ენა] ვინ S'; ამაღ] ამით GQ'; თავსა—X; ჰკრძალავს GHF'H'L'N'S', კძალავს R.

გ. ედვა EFH'K'N'U'V'; უკეთესა DV'E'S', უკეთესი EGHJK LOTZG'H'M'N'P'Q'; არა V'; დაჰმალავს A', მალავს V'.

დ. უხმობდა] უჰმოდა A, ხედვედა FIRZU'N', უჭკრეტდა L U', ხედვად K'; მხსენელად F', მხსენლათ U'; მისად] მათად DEF GJORVF'G'H'K'L'M'N'Q'S', მათდა ILZU'V', მისდა P'; ტკბილა R; უჭკრეტს] უხმობს U'V'; არ X; მალავს] ლალავ C, ლალავს DGL QRVZF'L'M'Q'S'U'V', ლალავს FH'N'; ტკბილად უჭკრეტს არა მალავს] იტყვის ღმერთიმც შეიწყალავს HJKOT'G', იტყვის მისად შეიწყალავს P'.

1852 (1647)

სრულნი ჰინდონი ავთანდილს და ფრიდონს ღმერთად
 სადოდიანს:

„თქვენგან გვჭირს კარგი ეველაი“, —მართ ამას
 მოიტყოდიან,

ვითა პატრონსა სჭკრეტდიან, რაც სწადდის, მას იტყოდიან,
 სადარბაზებლად ნიადავ მათ წინა მოვიდოდიან.

ა. სრულად GQ', სრული R, სრულ M'; ინდონი DEFGHIJL OQRVZEF'G'J'K'L'M'Q'S'U'V'Y'; ავთანდილს და ფრიდონს ~ E; ავთანდილს I, ავთანდილ K', ავთანდილსა U'; და ფრიდონს] ფრიდონის X; ღმრთად] მწედ CDGVF'J'L'Q'S'Y', მწვედ Q, მხსნელად FIK', მხნედ RZ, მღრთულად U'; და ფრიდონს ღმრთად] ფრიდონს მეფედ HJOTG'P'; ხადოლიან] ხადიან FK'U', ხადინ I, ხედვიდიან JLM', ხედვედიან T, სახოლდიან X.

ბ. თქვენგანა HJJ'M'; კარგი] ყოველი J, ყველა J', კარგა K'; ყველა] ყველა HM'P'U', კაი J'; მართ] მათ S', ამას] ამოს H, ამასა M'; მოიტყოლიან] მოიტყვიდიან JL, იქმოლიან R, იტყოლინ M'.

გ. ვით P'; პატრონთა CDHJQTV'A'J'P'Y'; სქვრეტთან EU', ქვრეტთან A'P', მსქვრეტთან V'; რაცა GLL'Q'U', რა S'; სწადს GLQ'U', სწადის HP', სწადლისთ J, სწადლათ R, უნდით J', სწადლი K', მსწადლის V'; იტყოლიან] იქმოლიან CDFGHIJLORTVZ F'G'K'L'P'Q'S'U'V'Y'; მას იტყოლიან] მოიტყოლიან E.

დ. სადარბაზობლად O'TA'G'Y', სადარბაზოთა J', სადარბაზებლად M', სადარბაზებლათ P'; მათს წინა ნიადაგ R; მათს L; წინ P'; მივიდოლიან HP'.

1853 (1648)

ტარიელ რამაზ მეფესა უბოძა საბოძვარია,
 უბრძანა: „ხარკსა მოგვეცემდი, მართ ვითა შენი გვარია!“
 მან თაყვანი-სცა, პირისა ქვე მდაბლად დამდებარია,
 წაგიდა მისი მლოცველი, არ ომთა მომკვეხარია.

ა. ტარიელი P'; რამაზს C; უბოძა] უბოძვა UD'P'S', უბრძანა K'; საბოძვარიაა F, საბიძვარია I, ...ვარია X.

ბ. უბრძანა RXE'; ხარკს GHJP', ხარაჯს KOZG', ხარჯს A'V'; მოგვეცემდით EM', მამცემდი FIR, მოგვეცემდეთ H, მოგცემდი JX, მისცემდი KOG', მომცემდი ZE', მომცემდე H'N', მოქვეცემდეთ P'; მართ] მათ P', მარ U'; შენ X; მოგვეცემდი... გვარია] პირსა ქვე მიწამდის დამდებარია K'.

გ. თაყვანის სცა CLXD'Q', თაყვანის მსცა V'; პირსა EFILO RZG'H'K'M'N'U'X', პირი J; ქვე] მუნ LM'; მდაბლად] მიწაზედ E, მიწამდის FIKORZG'H'K'N', მიწად HJ'P', მიწამდე J'; სიმდაბლით U'; პირისა... დამდებარია] თავმდაბლად მიწასა ქვე მდებარია GQ'.

დ. წავიდეს LM'; მისი] მათი GRQ'; მლოცავი DEKOQVF
G'L'S', მლოველი U'; მაკვეხარია DEFGIJKRTVEH'K'M'N'Q'U'
V', მიმკვეხარია HP', მომკვენარია D', მოკვეხარია F'L'.

1854 (1649)

ჰინდოთ მეფე უბრძანებდა ასმათს, მისსა შეკდომილსა:

„რაცა შენ ჰქენ, არა უქნია არ გამზრდელსა, არცა
ზრდილსა;

აწ ჰინდოეთს სამეფოსა მეპვიდესა, ერთსა წილსა

ზედა დაგვამ, შენი იყოს, გემსახურებდი ტკბილი ტკბილსა.

ა. ინდოთ DEFGHIJKLORTVZF'G'I'K'L'M'P'Q'S'U'V'; უბდა-
ნებდა DRVE'S'Y'; ასმათ ZET'M'S'; მისსა] მათსა LU', მისთა L',
მისა M'P'; შეკედომილსა Z, შეკუდომილსა A', შეკლდომილსა P'.

ბ. რაცა] რაც S', კმენ X'; ქენ ETE'G'M'P', ჰქენ J'U',
ქენ Q'; უქმნია I'U'X'; არ გამზრდელსა] გამზდელსა და R, არც
გამზდელსა P'; გამზრდელსა] გაზრდილსა EJ, გამზდელსა KOG'U',
გამდელსა T, გამზრდელს X, გამზადელსა K'; არცა] არა GHKO
RTVZA'G'M'Q', არც P'V'; ზრდილსა] გაზდილსა HORTG'P', გა-
ზრდილსა IKVZM'Q'V', შვილსა I', გაზდელსა U'.

გ. ინდოეთს DEFHIJKLOQTVZD'F'G'K'L'M'P'S'U'V'Y' ინ-
დოთა GRI'Q'; სამეფოს X; მეშვიდეს C, მეშვიდისა J, შეეშინდესა
X; წილსა F.

დ. ზედან FHIJZI'K'M'P'Q'V'Y'; დაგვსვამ JA'K'S', დაგვსამ
Z, დასვამ F'L', დაგსომ I'P'; იყოს + და U'; გემსახურებდე JKO
TG'V', გემსახურებდა D' გემსახურებდი E', გემსახურობდი P'; ტკბი-
ლი] ტკბილად J,—X; ტბილი ტბილსა L', ვითა შვილსა FIKOR
ZE'G'K'.

1855 (1650)

„ვინცა გწადდეს, ქმრად შეირთე, სამეფოსა ეპატრონე;

მუნიდაღმა გემსახურებდი, თავი შენი დაგვამონე!“

ასმათ ფერხნი გარდუკოცნა: „შენგანაო ჩემი ღონე,

მონებისა უკეთესი რამც გიძოვე, რამც ვიქონე?“

ა. გწადღეს] გინდა HJTP', გწადღეს K'; ქრმაღ DGHJTVZF' M'S'X'Y', ქრმათ E'T'L'Q'U'; შეიირთევ J, შეიირთე X, შეიროთევ V'Y'; სამეფოს X; აპატრონე I', უპატრონე U'.

ბ. მუნიდაღმე GJKLORXA'D'G'P'K'M'Q'S'V'X'Y', მუნიდაღ-
მან Z, მუნიდაღმე E', მუნიდაღმა F', მუნიდაღმა P', მუნიდაღმენ U';
გუსახურებდი A, გვემსახურე HP', გვემსახურებდა X, გმსახურებდი
A', გესახურებდი G', გვემსახურობდი I'; დაგვამოვნე J.

გ. ფერხთა EFL'M'S', ფერხი R, ფეხნი T, თერხნი K'; გარ-
ღუქოცნა] ეხვეოდა E, მოუქოცნა LR, მოეხვია M', გარუქოცნა
G'; შენგანაო] შენგან არის FGI LK'M'Q'U'V', შენგან არსო Z;
ღონე] ყონე L, ღონნე U'.

დ. მონობისა FGHILKLORK'P'Q'S'U', მინობისა R, მონობისგან
E', მონებიცა F'L'; უკეთისი I; რამაც K'; ვიშოვნე FGHITXZI'
K'P'Q', ვიშოვე LA'E', ვიშორე L', ვიშონე M'; რამაც K'; ვიქონე]
ვიგონე DQRVFL'S', ქონე U'.

1855¹ (1651)

მოახსენა: „ხელმწიფეო, ვიკადრებ და ნუ გაწურებთ:
თუ ხმელეთი სრულად მქონდეს, ვერცა მაშინ გაგეურები,
მე მეყოფა შუქი თქვენი, გარ მზის ეტლთა შენასწრები,
ვერ გავსწირავ ჩემგან ზრდილსა, არცა სსვაცან ვიარები“.

(J, ფ, 174v).

ა. ხემწიფეო T; გასწურები HKLOG'P'.

ბ. სულა T; მქონდეს—HP'; გაგეურები] გეშორები HKOG'P'.

გ. მეყოფის HKOTG'P'; თქვენი] მენი P'; მზის შუქთა შენასწ-
რობი L. მზისა შუქ შენაწირები P'.

დ. გავსწირამ P'; ვიარები P'.

1855² (1652)

კვლავცა უბრძანა ტარიელ: „კმარს შენი ჭირო ნასულები,
კვასსოვან შენი ჩვენსედა თვალნი. ცრემლ-ნაფასულები;
სჯობს, მოისქინო ნათქვამი, ჰქნა ჩემგან გაზრასულები,
ბოროტი სცვალო კეთილად, გევენ სპანი ხმალ-მასვილები“.

(J, ფ, 174v).

ა. კირ HKOTG'P'.

ბ. გეახსოვნან შენნი T; თვალთ HI';-ნათახურები T; ცრემლი-
ნახული P'.

გ. მაისმინო P'; ქნა G'; ზემგან] ზენი HKOTG'P'.

დ. გყვეს HLP'; სპანი] ყმანი P'; ხმალ-მახვილები] მალაღბი-
P'; მახულები HKLOG'.

1855³ (1653)

დამორჩილდა, მოახსენა: „ჭირთა ჟამი ერთხელია“,
მიიყვანეს კარგი მოყმე, გონიერი, არ სეღია,
ასმათ მისცეს, მიუძღვების, დაუჭირა სახელია,
იგი კაცი გაადიდეს, აქვს მეფობის სახელია.

(J, ფ. 174v).

ბ. მოიყვანეს HP'.

გ. დაუჭირა სახელია] არხელია P'.

დ. გადიდეს P'; აქვს] ჰრქვეს HK, რქვეს OG'P', არქვეს T;
მეფის T,

L-ში ლ ტაეპი არ იკითხება დაზიანების გამო.

1856 (1654)

ერთგან სამთავე მშობილთა დაუენეს ცოტანი დღენია,
თამაშობდიან, უსახო მიუდიოდეს ძღვენია,
რა მარგალიტი ღარბი, რა უკეთესი ცხენია!
მაგრა ავთანდილს სურვილმან დაღრეჯა დააჩენია.

ა. ერდგან BDY', ერთათ I'; სამთავე] ორთავე HT, ორთავ
P'; დაყვეს FHKLOTZE'G'K'M', დაჰყვეს RI'U'V', დაჰყვენეს F'L',
ყვეს P'; ცოტანი] ცოტაი FGIRVZE'T'Q'U'V'Y', მრავალი HJKOT
G'P'; დღენია] ხანია FIJRZE'X'K'.

ბ. თამაშობიან P'; უსახოდ FIRXE'I'K'; მოუვიდოდა E, მი-
უვიდოდის HJTP'U', მოუდიოდეს LVZK', მოუდიოდათ R, მაუდი-
ოდის X, მიუდიოდისთ I', მიერთმეოდათ V', მიუდიოდის U', მი-
უვიდოდის P'.

გ. რა] ან HJO; მარგალიტი G'; რა] ან KG'P'; უკეთესი
J; ცხენიაა F.

დ. მაგრამ FGHJKOTE'G'K'P'Q'U', მარა S'; ავთნდილს I, ავთანდილის P'; სურვილმა GRQ'; დაღრეჯა] მოწყენა HJTP', დაღროჯა X; დაჩენია EUE'M'P'S', შეაჩენია U'.

1857 (1655)

ტარიელ ცნა, ამა ემასა ცოლისათვის მოესურვა;
უბრძანებდა: „გული შენი განაღამცა მომემდურვა,
აწ ვაგლას მენ, ჭირი შენი გონებამან შეიდიო ურვა,
მოგპორდები, საწუთრომან ლსინი ესე დამიპურვა!

ა. ცნა] თქვა FIRZK', სცნა GHJTP'Q', ჰსცნა U'V'; იმა GHJTI'M'P'; ემასა] კაცსა GQ', ემისა UF'IL'P'X'Y'; ცოლისათვის] მის შვისათვის HJKOTG'P', ცოლისათვი R, ცოლსათვის X, ცოლისთვის S'; მოსურვა V'.

ბ. უბძანებდა LRVE'F'V', უბრძანებდეს K'; განაღამცა გული შენი V'; გაღანამცა DEHJKLLOQR TUZE'F'G'L'M'P'Q'S'X'Y', ვიცი ამაღ FI, განაღამცა X; მამემდურვა DGHJKLORUVZA'F'G'IL'P'Q'S'Y', მამემდურვაა F, მომემდურვა E'U'V', მამენდურვა Q; გული... მომემდურვა] ჭირი შენი გონებამან შეიდიო თუ რვა K'.

გ. აწ] წა A'V'; ვაგლას მენ] ვაგლასხმე EFGIJLRTZA'I'K'M'Q'U', ვაგლასთა HKOG'P', ვაგლასხმ X, ვაგლასხმან E'; ჭირი] ჭირნი DEKOQVXZE'F'G'M'P'S'U'Y', გული I', ჭირნნი L': შენნი DKOQVG'S'U'Y', ჩემი G, ჩემნი Z,—შენი F'L'; გონებამა LR. გონებანი E'M', გონებანმან U'; გონებამა ჭირნი შენი R; შეიდიო F M', შეიდიო X.

დ. საწუთრომა FIR, საწუთრომან U'; ასრე FIJRZE'K', ესრეთ HP', ესრე KOT, ასე U'V'; ლსინი ჩემი საწუთრომან DQVF' I'L'S'Y'; დამიპურვაა F, დამიპურნა P', დამაპურვა S'.

1858 (1656)

კვლა ფრიდონცა დაეთხოვა: „წავიდეო სასლსა ჩემსა,
ზედა-ზედა დაესტკეპნიდუ დარბახსა და ამა თემსა,
სამსახურსა მიბრძანებდი, უსუცესი ვითა მრწემსა,
თქვენთვის ასრე მომსურდების, წყაროსათვის ვით ირემსა“.

ა. კვლავ DGHJKOQRVZF'G'PL'M'P'Q'S'V'X'Y'; ფრიდონიც P'; დაეთხოა A'; წავიდეთო Q; სხლსა X.

ბ. ზელა ზედან GHQ', ზელი ზელა JI', ზელას ზელა F'G'L'V' X', ზედან ზედან M', ზელა-ზედას U'; დავტკეპნიდე D, დასტკეპნიდე R, დავტკეპნიდე V, დასტკეპნიდე ZS', დავსტკეპნიდე D'G', დავტკეპნიდე I'P'Y', დავსტკეპნიდე V'; დარბასა DM', დარბაზთა KOVF'G'S', დარბაზსთა L'; და—R'; და ამა] დამა M'.

გ. მიბრძანებდი DLRV'L'S'Y', მიბრძანებდეთ HP', მიბრძანებდით J, მიბრძანებდე KOG'R'V'; ვით FIRK', ვითამ U'; მრწემსსა E, უმრწემსა FIRK', მრწემსა, GI', მწყემსა J, მრწესა X, მწესა I'.

დ. თქვენთვის] შენთვის FGIJLZE'K'M'Q'R'U'V', შენთვის R; ესრეთ HP', ესრე J, ასე I'L'M'R'U'; მამსურდების DFGHIJKLO QVFG'I'K'L'P'Q'R'S'Y', მამსურდები R, მომსურდების X; წყაროთათვის QA', წყაროთათვი K, წყაროსათვი L', წყაროსავით P'S'; ვთა X.

ტაეპები: ბ. გ. ~ QR.

1859 (1657)

მასცა უბოძა ფარმანი: „წა სასლი მოიარეო,

მე ნუ გამწირაჲ, მიასლე, ადრე მობრუნდი გარეო“.

ავთანდილს უთხრა: „უშენოდ რამცალა გავისარეო?

რადგან ისწრაფი, ნუ გაგვა, მიგელის ლომსა მთვარეო!“

ა. მასცა] მისცა ERUZ, ფრიდონს R'; უბოძა] უბრძანა JLO P'K'M', უბძანა S'; ფარმანი] ფარვანი EJRF'L'S', ფარმანა V, ფრიდონ M'; წა] აწ H'J'L'N'S'.

ბ. გამწირავთ R, გამწირამ J'U'; მიახლე] მიახელ FGHJLN TM'P'Q'V', მნახვედი FIKOZG'K', მნახვედით R, მნახვედე H'N'R', მაზედა და J', მეახელ U'; მობრუნდი] მობძანდი L, მობრძანდი QMP', მობრუნდით R; მობრუნდი გარეო] მოხვიდოდეო J'.

გ. ავთანდილს I, ავთანდილ X'V'; უთხრა] ჰკადრა V'; რამცალა] რამცა ვით EFGIKORVZG'H'J'K'M'N'Q'V', რამცა ვინ L, რაცალა X, რამცა P'R', რაცა ვითა U'; გაეხარეო U'.

დ. ისწრაფვი TJ'U'V', ისწრაფე S'; ნუ გაგვა] რალა გქნა FIK'N', რალა ვქქნა RZ, რალა ექქნა H'; გაგვა] გავა P'; მოგელის ლომსა ~ E'; ლომსა] ლომო J, შენი LM'U'; მეარეო X, მთვარეა P'.

როსტანისთვის წაატანა მღვანად ტურფები ჯუბაჩები,
 კვლა ჭურჭელი თვალთა თლილთა, არ კოვსები, არ
 ჩამჩები:

„ჩემაციერ მიუტანე, წაო, ნურას მეურჩები“.

ავთანდილ თქვა: „არა გიცი, მე უშენოდ ვით დავრჩები!“

ა. როსტენისთვის DFGIJKLOUVZG'K'Q', როსტევანისთვის EF'L'M'U', როსტანისათვის NE', როსტევანისთვის R, როსტენისთვის J', როსტენისათვის R', როსტენისათვის S'Q', როსტენისთვის V'Y'; წაატანა ENE'M'P'U'; საძღვნოდ FI, საძღნოდ RK', საძღვნოდ ZR', ძღვენად S'; ტურფები] მრავალი E, კარგი R', ტურფა FIRZK', ტურფანი KLOG'M'; ჯუბები ტურფებია P'; ჯუბარჩები JR, ჯუბაები LM', ჯუბარჩები V, ჩუბაჩები Z.

ბ. კვლავ DGHJKOQRTZF'G'J'L'M'P'Q'U'V'Y'; ჭურჭლები L M', ჭურჭელები E, ჭურჭელი KOTG'; თვლიანი GKOG'Q'U'V', თვალი HP', თვალ J, თლილი LM', თვლთა X; თვალთა თლილთა ~ T; თლილთა]—GKX, თლილი HRP'R', დათლილი J, თვალი LM'; არ] კვლავ HJTP', რა V',—X; კოვზები] კოკები GHJKOTG' Q'U'V', ფარჩებია P'; არ] კვლავ HJT, რა V',—P'; ჩამჩები] ჩომჩები E, ჩაფები GJQ'U', ჯამები LRJ'M'Y', ფარჩები HTV',—P'.

გ. ჩემ მაგიერ CDLF'G'J'L'P'Q'R'U'V'; წაიტანე V'; წაო] წადი FGHijklortzf'g'k'l'm'p'q'r'; ნურას] ნულარ JT; მეურჩები] მეუზნები FILNRZK'M', მეურები F'L'.

დ. ავთანდილ I; ჰსთქვა V'; არ U'; უშენოდ] უთქვენოდ E, უშენოდ J'; ვითა X, ვერ NΔ'; დავრები F'L', დავრჩეო P'.

ქალსა ქალმან გაუგზავნა ეაბაჩა და ერთი რიდე,
 რომე ჩაცმა-დაბურვასა ვინმც ღირს იუო მათგან კიდე!
 ერთი თვალდი—წამღებელსა, ვერა თქვას, თუ: «ცუდად
 ვსიადე»,—
 ღამე მსეებრ გაანათლის, ჩნდის, სადაცა შესედვიდე.

ა. ქალსა ქალმან ~ DEFGIKLOQRVZG'J'K'L'M'P'Q'R'S'V';
ქალმა H; გაუგზანა J'; ყაბარჩა GHJNRTQ'R': კილდე M'.

ბ. ჩატუმა ABCU; დახურვისა IT. დაბურვისა LU, დაბურვისა X, დაბრვისა D'; ვინ DFGHIJKOQRTVZA'F'G'J'K'L'P'Q'R'S'U' V'Y', ვინც NU, ვინცა D'; ღირსი P'; მათგან] მისგან DNQVF' J'L'S'.

გ. თვალის N; წამლებელმან DEFGHIJKJLOQTVZF'G'K'L'M' P'Q'S', წამლებელმა R, წამლებელთა R'; ვერა] ვერ B, არა TU'; ეთქვას B, თქვან R', თქვის N, თქვეს X, სთქვას F', ჰსთქვას V'; ვერა თქვას თუ] ეს ვერა თქვას K, ესე ვერ თქვას LOG'M'; ცუდად] ვერა H, ცუდათ X.

დ. მზეებრ] მზაებრ E, ბნელი GQ', მზებ X'. მზებრივ N, მზებრ RK'M'P', დღებრ R', დღებრ U'; განათლის EK' განანათლის QUA'P' U'Y', განათლოს XX', გაანათის J', განათებს M'; ჩნდა JT, სჩნდის R, სჩანდის V'; სადაცა] რასაცა DGQRVFL'Q'S', სადაც P, ვით L M', სადაცა V'; შეხვიდრდე E, ჩახედვიდე FIKORG'R', ჩახედავიდე K', შეხედვიდეს X'.

1862 (1660)

ავთანდილ შეჯდა, წავიდა, ტარიას გაესალამა;
იგი ორნივე გაურისა დაწვა ცეცხლისა ალამა;
სრულად ინდონი მისტირან, ცრემლმან მინდორი დალამა;
ავთანდილ იტყვის: „მომკლარ სოფლისა მე სამსალამა“.

ა. ავთნდილ I; ტარიელს DGHJKLNQR'TZF'G'L'M'Q'R', ტარიელ V, ტარიელსა XS'; გამაესალამა R.

ბ. ორივე QP'; გაყრისა] გაყრამან GNZQ'R', გამყრელი J, გაყრილნი HKOG'P', გამყრელნი T, გაყრამა R, მოყმენი J'; ორნივე გაყრისა ~ E; დასწვა DQRVR'V', დაწვნა GLM'Q'; ცეცხლმან და L, ცეცხლის XP'U', ცეცხლმან M'; ალამაა FD', დალმა M', ალმა P'.

გ. სრულნი HJKOTG'P', სრულა R, სრულათ XJ'; ჰინდონი BCNQA'D'K'X'Y'; სტირიან M', მისტირიან P'; ცრემლმა R, ცრემლმან D'; ცრემლმან მინდორი ~ E; მინდორნი M'; დალამა] დანამა P'.

დ. ავთნდილ I; იტყვის] ეტყვის HKOG'P', მიჰხდა T; მომკლაო] მამკლაო DFGHIJKLOQRVA'G'J'P'S'V'Y', არაბეთს T; მომკალო NUX, მომკლო X, მამკალო F'K'M'Q'R'; სოფლისა მე] სოფლისათა F'L', + V'; მე] მან A'Y', მა S', ამ U'.

ერთგან ფრიდონ და ავთანდილ იარნეს დღენი მცირენი;
 გსამან გაპყარნა, წაუიღეს თავის-თავ ანატირენი;
 კარგად მოუხდეს მათ მათნი საქმენი დანაპირენი;
 ავთანდილ მიჰსდა არაბეთს, ნახნა არ ცუდნი ჭირენი.

ა. ერთგან D; ერთგან ფრიდონ] გამოეგებნეს ინდონ N;
 ავთნდილ I; იარეს BFGHIJKNORTXG'J'K'M'P'Q'R'V'; მცირენი]
 მრავალნი E, მცირები J, მცირანი R; იარეს დღენი მცირენი]
 შეჰდა წავილა ტარია D'.

ბ. გზამა RF'L'S'; გაპყარა GHJKRZF'G'L'S'V', გაყარნა Q
 D'E'J'M'X'Y', გაყარა A'P'Q'; წავილენენ GHJKOG'P'Q'R', წავილენს
 NR'; თვით თავის J, თავის თავს LUJ'V', თავისთვის N, თავი თავ
 U'; ანატირები J, ანატრიენი L, ამატირენი R, ანატირანი Z,
 ანატირია D'.

გ. კარგათ JNXA'J'P'S', კარგა R, კარად F'L'; მოუხდა EG
 HIRT, მოუხდათ J'P'V', მუხდეს U'; მათ—C; მათი EGHRJ'K'P'
 Q'R', საქმენი] საქმისა GQ', თავისა JN,—RP'; დანაპირები J, დანა-
 პირანი RZ, დანაპირია D'.

დ. ავთნდილ I; მიხდა BRA'E'G'M'X', მიხვდა JLNP'Q'R'S',
 მიჰხდა J'V', მიუხდა U'; ნახნა] ნახა FGHJKORG'J'K'P'Q'R'U'V'
 X'Y', მიხვდა N; ნახნა არ ~KLOG'M'; არ] არც P'; ცუდი EFGHI
 JKNORG'J'K'M'P'Q'V', ცულნი L'; ჭირები J, ჭირანი RZ, ჭირ-
 ნია D', ჭირებნი M'.

ავთანდილ და ფრიდონ ტარნიელს გამოეყარნეს და
 თავთაჟის სახლში მოვიდეს D.

გაეყარნენ F'; მივილენენ VF'.

გამოეგებნეს არაბნი, სამეფო დაამყენა მან;
 ნახა მზე მისი, მირიდა მისთა სურვილთა წყენამან;
 მის თანა ტახტზედ დავეჯდა, ილხინა მკვრიტთა ლსენამან,
 გაახელმწიფა გვირგვინი ზეცით მოსრულმან ზენამან.

ა. მოეგებნეს HP', გამოეგებნენ JL'M'R', გაეგებნენ F'; არაბ-ნი|+ და HP', ავთანდილ KO; დაუშვენა C, დაშვენა ERMP'X', დააშვენ U'; მანნ F', მან I, მნ M'.

ბ. მისი| თვისი R'; მირიდა| მივიდა JN, მირიდან R, მი-რიდნა TR', მიპრიდა J'; მისთა| მისად J, მისმან R; სუოვილით U'; წყენამან| წონამან GLM'Q', ჩემამან U', ჩენამან V'.

გ. მის| მას FGIZJ'K'Q'; მის თანა| მისსავე KOG'; თან S'; ტახტსა FGIKLORZG'K'Q'U'V', ტახტზე VE'G'J', ტახტთა M; დავეჯდა| ზედ დაჯდა E, დაუჯდა FGIKL'NORZK'M'Q', დაჯდა S', დაისვა U'V'; მასთანვე დაჯდა ტახტზედა HP', მასთანვე დაჯდა ტახტსავე JT; ალხინა CDETRV'F'J'L'Q'R'S'U'V'Y', ჰლხინა A'; მპვრეტნი F'L'S', მპვრეტელთა K', მპვრეტა P'; ლხინამან J, ლხე-ნამა K'.

დ. გაახემწიფა DTA'K'V'Y', გაუხელმწიფა R, გახელმწიფა XM'P'U', გაეხემწიფა S'; გვირგვინ G, გვრგვინ X, გვირგვინთა X'; მოსულმა GP', მოსულმან HJNTM'U', მოსული I, მოსრულმა RR'Q'.

1865 (1663)

მათ სამთავე ხელმწი ფეთა ერთმანერთი არა სძულდეს,
ერთმანერთსა ნასვიდიან, საწადელნი გაუსრულდეს,
ბრძანებისა შემცილენი მათთა ხრმალთათ დავეწყულდეს,
მოიმატნეს სამეფონი, გახელმწიფდეს, გამორჭმულდეს.

ა. სამთავე| ორთავე U'V'; ხემწიფეთა DTK'S'Y'; ერთმანეთი E'G'K'M'P'; არა| არ RU'; სძულდესთ M', მსძულდეს V'.

ბ. ერთმანერთსა| ზედა (ზედას U'V') ზედა GQ'U'V', ერთმა-ნეთსა VE'G'M', ერთმანეთი P'; ნახევიდიან DHLRV'F'L'M'Q'S'U'V'; საწადელი DEFGHIJLNRV'Z'F'J'K'L'M'P'Q'R'S'U'V'Y'; აუსრულ-დეს EHTP'.

გ. მათთა| მათით EZ, მათის FIK', მათი G, მათნი LM'U'V', მათითავე R, მათა XP', მათ Q'; ხმალთა DHJKNOT'V'F'G'L'P'S', ხელით E, ხლმითა FGILZK'Q', ხრმალთა AJ'R'U'Y' რხმალთა E', ხრმლითა M'V'; დაუწყულდის J, დაეწყულდეს N, დაეწყულ-დეს P'.

დ. მოიმატეს EFGHIJKORZG'J'K'P'Q'U', მოვიმატენ N, ნო-იტანეს U; გახემწიფდეს DKTV', გახელმწიფდენ J, გახელმწიფე-

დეს F'L', გახემწიფეს K', გხემწიფდეს M'; გამორკულდეს H, გამო-
კმულდეს X, გამორკულდეს D'.

ტაეპები ბ. გ. ~ R.

1865¹

ფრიდონცა არის თავისსა, მორკმული, შეგებით ხსსებით.
მტეათა საშიში, ერთგულთა მოსასრმად დაუხარებით,
მათ მმათა ამბის საკითხი არ გაწუდის კაცი კარებით,
კასცემდის ოქრო-გუარსა, ლარს ნურვინ დაეკარებით.

(%, ფ. 175 r)

1866

ფრიდონცა ესვა მოყვარედ, მათ წინა მიიყვანიან;
ერთმანერთისა მეშველთა მებრძოლნი იმაჯანიან:
მათთა ურჩთა და შემკადრთა მიწები ააკვანიან,
ორგულთა მკლავნი შემუსრნეს, ერთგულნი აგულვანიან.

შდრ.: სტროფი 2024*-გ.

ა. ესვა] მათი U'V'; ფრიდონცა ესვა] ორთავე მტერი CRZ;
ზოყარედ X, მოყვარე E'P'U'V'; წინა] თანა U'V'; მოიყვანიან CEF
ILRZK'M'U'V'X', მიიყვანდიან J, მიიყვანიან XP'.

ბ. ერთმანეთისა VM'P'; მეშველთა] მეშველნი FIK', ძალითა
LM', მეშველათ N, მეშველსა F'L', მებრძოლნი U'V'; მებრძოლი
CR, მობრძოლნი L', ბრძოლითა U'V'; იმაჯანიან K', დაცაჯაბ-
ნიან U', მიაჯანიან V'.

გ. მათა P', მათ X; მიწანი EFHIJKLORTZG'K'M'P'U'V';
უაკვანიან CFIJRZK'V', იაკვანიან DHKLOTF'G'L'M'P'S', აკვანიან
E, უკუანიან U'.

დ. მკლავნი C, მკლავი P'; შემუსრნეს] შემუსრის E, შემუსრეს
HRP', შეიძრნეს L, შეიძვრის M', შეიძრტნეს U', შეძრწუნვით V';
ერთგულთა CFIK'; ერდგულნი DHRT, ერთგული D'X'; აგულოვ-
ნიან EFHIJKNORTZG'M'P'U'V'X', აგულავნიან LS'.

ტაეპები: ა. ბ. ~ CRZ.

უოვლთა სწორად წყალობასა კითა თოვლსა მოათოვდეს,
ობოლ-ქვრივნი დაამდიდრნეს და გლახაკნი არ ითხოვდეს,
ავთა მქნელნი დააშინნეს, კრავნი ცხვართა ვერა სწოვდეს,
მიგა მათთა საბრძანისთა თხა და მგელი ერთგან სძოვდეს.

შდრ.: სტროფი 2024**.-ე.

ა. უოველთავე HKLXM'U', უოველთა NXP'; სწორად| ასრე
LM', სწორედ D', ჰსწორად V', სწორთა K', თანა სწორ U';
ჰსწყლობს X; წყალობს K, სწყალობს HLM'U', სწყალობდეს U';
ვით K'; თოვსა HTXP'R', თოვლი U'; მოათოვლდეს FLK'M', მა-
თოვდეს U', მოათედეს H.

ბ. ობოლი ქვრენი X; დაადიდნეს E, დაამდიდრეს HJKN
RE'F'G'J'M'V'Y'P'R', დამდიდრნეს XX', დაადიდეს L', დამდიდ-
რეს U'; გლახანი EHLP', გლაკნი F, გლახაკი RVD'; ითხოვ-
ნეს Z, ითხოვეს D'; და გლახაკნი არ ითხოვდეს| კრავნი ცხვართა
ვერა სწოვდეს R'.

გ. ავის CFHIKLORXZG'K'M'P'U'V', ავთ J', ავად S'; მქნე-
ლი HEIRXM'U', მქნელნი G', მქნილნი S', მქმნელნი V'; დააშინეს
EHJKNORXZG'J'P'U'Y', დააშინნეს I, დააშინეს M'U'*, დააშინნეს
D'E', დაამშვიდნეს R'; მკრავნი A, კრავი JU', კრავთა NU; ცხვარ-
სა HKLNJ'M'U', ცხვარნი U'; ვერ XV'; კრავნი... სწოვდეს| და
გლახაკნი არ ითხოვდეს R'; სწოვდეს| სძოვდეს U.

დ. შიგა| შიგან CDEFHIKLNORXZF'G'J'K'L'M'R'S'U'V'X'
Y', მაშინ HJTP'; მათსა HLTJ'P'U'; საბძანისთა| სამეფოთა EZ,
საბრძანისსა HTJ'P'U', ბრძანებითა J, საბძანისსა R, საბძანისთა
X; და—I; მგელი| მგელნი BZX', მელი D'; ერთგან| ერთად BEF'
HIJTXK'M'P'R'U'V', ერდგან DY', ეგრე D', ერთათ HJ'U'; ძოვდეს
E, სძოვდა Z, ჰსძოვდეს V'.

ხვარაზმთა ძეფისაგან ტარიელის ავად-უოთის ცნობა
და შიგა ჩაძოდგომა*

ხორაემთა B, ხვარაზმშასაგან GQ', აქა ხვარაზმთ JLVZF'J
L', ხვარაზმელების E, ხვარაზმთა X; მეფისაგან—GQ'; ტარიელისა

* HK ხელნაწერებში სათაური მოთავსებულია 1876-ე სტროფის შემდეგ.
JOG'P' ხელნაწერებში კი—875 სტროფის შემდეგ.

F'L'; ავად-ყოფის] დასნეულების GJQ', ავად-ყოფნის NF'L', ავათ-ყოფის X, ავათ-ყოფის ZS, ავად-ყოფის E', ავად-ყოფობის J'X', ავათ ყოფნის S'; ცნობა] სმენა GNFL'S', ცნობა U; ხვარაზმთა... ცნობა] აქა ტარიელის (ტარიელისგან K') დასნეულება F'IH'K'N'V', ტარიელ დასნეულდა R, ტარიელისაგან დასნეულება U'; და შიგა] ზედ J, და L, შინა N შიგან EX, შიგა Z, და შიგ F'J'L'S'; ჩამოდგომა] ჩადგომა BCENUVXE'F'J'L'S', მოხდომა M,—GX'Q'; და შიგა ჩამოდგომა] და ხვარაზმშა მეფისაგან სისხლის ძებნად მოსვლა ინდოეთს F, და ხვარაზმშა (ხვარაზმშას N', ხვარაზმს V', ზვარაჲშას H') მეფისაგან სისხლის ძებნად მოსვლა IH'N'V', და ხვარაზმელთ უმეტეს R, და ხვარაზმშასაგან სისხლისათვის მოხდომა K', და ხვარაზმთ მეფისაგან სისხლის ძებნა U'; ხვარაზმთა... ჩამოდგომა] აქა (ეს K) ხვარაზმთ (ხვარაზმთა KOG') მეფისაგან ტარიელის დასნეულების ცნობა და ზედ (ზედა K) მოხდომა JKOG'; აქა (—H) ხვარაზმთ მეფისაგან ტარიელის (ტარიელისაგან P') სნეულების ცნობა HP'; და შიგა ჩამოდგომა—GX'Q'.

1868

საწუთროო უხანაო, სიმუსთლისა სენი გჭირსა:
 უწინ ცათა აყვანილსა ჩაადებვე დიდსა ჭირსა;
 გააუვითლებ ქარვის ფერად პირველ ლალსა განაჭვირსა,
 კარგად ვერვინ ვერა ნახავს ხანგრძლად შენგან დანაჭირსა.

ა. ვაი საწუთრო E, საწუთროვო GHJKOTH'N'P'Q', ვაი საწუთროვო R, ვა საწუთროვო N, ჰა საწუთროვო J', ესე საწუთრო M', საწუთრო S', საწუთროსა U'V'; უხანაო CDKLOUG'F'L'Q', უხანაო EX', უხანაოვო GHRTH'N'P', მუხანათო J, მუხთალო NJ'V', უხანაო E'M', უხნოო F', უხანაოო S', უხანოსა U'V'; სიმუხდლისა J; სენის U'; სკირსა LM'V', გჭირსაო U, ჭირსა U'.

ბ. უწინ] პარველ U'; ცათა] ცამდი GQ'; ცამდის HKOTG' P', კაცთა V, ზეცად Z, ცადმდე U', ცამდე V'; გაყვანილსა FILRZ H'K'M'N', აყვანილს X, აღყვანილსა G'U'V'; ჩადებვე EX, ჩაადებო FGIH'K'N'Q', შენ ჩაადებ HP', ჩაადებსო Z, ჩაადეფო J, ჩაადებდეს L', ჩაადებსო M', შიგ ჩაადებს U'V', ქვე ჩაადებ V', ჩაადებენ N.

გ. გაყვითლებ EX, გაყვითლებს M'U', გაყვითლებს P'; ლალსა] ლალსა F'L'; პირველ ლალსა ~ LM'V'; განამჭვირსა DFGHIJK LNOTVG'H'K'L'M'N'P'Q'S'V', გამჭვირალსა E, განამჭვირსა F', განაჭერსა X, გამოჭერილსა J'; ქარვის... განაჭვირსა] ვითა ქარვა ფერს დაუკრობს გასამჭვირსა U'.

დ. კარგათ P'U'; ვერას GQ', ვერასა U'V'; ნახავს ნახეს F' L', იქს U'V'; ხანგრძლად] კაცსა F'IZH'K'N', ხანგრძლივ JR, ხანსა V', ხანგრძლად T, ხანგრძელად F'L'; შენგან] შისგან V'; დანამჭვირსა HJR'P', დანაჭვირსა H'N', დანაპირსა U'V'; კარგად... დანაჭვირსა] ყოვლი (ყოველნი M') სოფლის შინდობილი (შინდობილნი M') ნიადაგმცა ასრე სტირსა LM'.

1869

ესე ამბავი ნარჩომი მათ ლომთა მორკმით მგონეთა, გალექსვა აკლდა ხვარაზმთა, მეტად ვერ მოვიგონეთა, ძნელია პოვნა, გული ჰკრთა, დაუვარდი, დაველონეთა, კვლავ ვთქვი, ლექსი გაემართე, მოსმენით გაიგონეთა.

ა. ესე] ესმა U'; ანბავი M'P'Q'X'; ნარჩომი] ნარჩომა X, მართალი J', ნაშთომი U'.

ბ. გალექსვა DQ', გალექსვა J, გალექსა VJ'M'; ხვარაზმთა X; მეტი J, მეტათ U'.

გ. ძნელი პოვნაა X'; გულისა M'; კთა R, კრთა M'Q'U', დაჭკრთა X'; დავარდი DGHJKNORVXA'E'F'G'L'P'Q'S'U'V'X', დავარდა LM', დაავარდი D'; დაველონეთა H, დავალონეთა LS'U' V', დალონეთა M'; ძნელია... დავვარდი] ძველ ამბავთ პოვნა ძნელია და მითი J'.

დ. კვლავ DJRF'J'L'M'U', კვლავე U, კვლა V', კვლავეე G', კვლავ აწ V'; ვპთქვი CD, ვსთქვი GHNRP'Q', ვთქვა LM', ვსთქვ U', ვპსთქვი V'; და ლექსი J, და ლექსათ U', ლექსად V', ლექსი და DRVF'J'L'; გაემართე X; მოსმენით] მსმენელნი J', მისმინეთ V'; გამიგონეთა LM'U'.

1870

აწ, გონიერხო, სიტყვანი თქვენ ჩემნი შეიწუნარენით: მველნი ნარჩომნი ამბავნი ლექსად ვთქვენ, გაიხარენით.

სარგის დაურჩა უთქმელად, მას ესე დავაბარენით.
ლექსნი მიქენით, ამისთვის ენანი მომახმარენით.

ა. გონიერო I'X, გონიერნი R; სიტყვან P'; ჩემი G'D'J'M', ჩვენი H'P'V'; თქვენ ჩემნი] მოსმენით EFIR'YZH'K'N'; შეიწყარენით J.

ბ. ძველი EFGHIKOG'H'K'N'P'Q', ძნელნი J, ძნელი J'; ნარჩომი EFGHIKOG'H'J'K'M'N'P'Q'; ამბავი FGH'IH'J'K'N'P'Q', ანბავნი M'; ამბავი ნარჩომი ~ J'; ლექსათ J'U'; ვჰოქვენ CD, ვოქვი GHKLOGJ'P', ვსოქვი JRM'Q'U', თქვენ E', ვჰსოქვენ V', ვსოქვენ X'.

გ. სარგის] სარგისს FIKOG'K', სარგისი Z, შოთას H'N'V', სარგაზ I', სარგისა M'U'; დარჩა Z; უთქმელი LRTJ'M'; მას] ჩვენ FIKORZG'H'K'N'; ესე] ესრეთ V'; დავაბარენით] დავაბრალენით FGH'JRH'K'N'P'Q', დავიბრალენით, KOG', დაველონენით J', დავებამენით V'.

დ. ლექსი FGH'JKORZG'H'J'K'N'P'Q'U'X'; მიქევით GJ'Q'U'V'; ამასთვის L, ამისთვის R; ენანი] სიტყვანი LM'; მამახმარენით DFGH'JKLORVA'F'G'J'K'L'P'Q'S'V', მომეახმარენით U, მომიხმარენით Z.

1871

მორჭმულია ჰინდოთ მეფე, მასზედ მტერნი არ აბუქნა,
მით მჭვრეტელთა დაადნობდა, მოყვარულთა დაუბუქნა:
აწ გაიღეთ მედანსა ბარგი მშიმე, არ სუბუქნა,
კარავნი და კვლა ოთაღნი სატაურნი ვინმცა უქნა!

ა. მორჭმულა X, მრჭმულნია M'; ინდოთ DGHJKLOVA'D F'G'J'L'M'P'Q'S'U'V'; მაზედ DGHKOVA'G'J'P'Q'S'V', ამაზედ M'; მტერმან DVF'J'Q'S', მტერმა GL', მტერთა HP', მტერი LM'V', მეტნი X, მზერნი X'; ვერ იბუქნა HP', ვერა ბუქნა J'.

ბ. მით] მისთა HJKLOM'P'U'V, მი S'; მჭვრეტელთა] მჭვრეტელთა U'V', ურჩთა HJKOP', მტერთა LM'; დადნობდა DE'M'U'; მოყვარეთა GJLE'M'Q'V'.

გ. გაიღეს HJ'P'; მეიდანსა BJ', მოედანსა DGHKLOUVX'F' L'M'P'Q'S'U'V'X', მოვედანსა J; მსუბუქნა GJ'Q'.

დ. კარანი J', კრავნი M'; და—CE'M'V'; კვლავ DGHJK OAF'G'L'P'Q'S'; კარგნი V'; ოთაღნი + და E'; ოთახნი G'P'S';

კვლა ოთალნი] ოთალანი S', უკარანი ოთხ J', კლა ოთალანი M';
ხატურ GQ', მხატურნი J'; ვინცა GHJXA'J'P'Q'U'V'; უქმნა LM'U'.

1872

ბრძანებს: „წავალ მოსასვენოდ, მოვიარო მე მინდორი“.
მრავლად ასლვან ბაზიერნი და მწყასარი თეთრი ქორი,
სუნდული და შავარდნები ბრუნვენ, მოჰყავს ეროსა ორი,
ავაზები გაუშვიან, დგიან მჭვრეტნი, იდგის გორი.

ა. ბრძანა LA'M'U'V'; წავალ—HP' მოსასვენოდ] მოსასვენ-
ლოდ B, შესაქცევრად HJP', შესაქცევლად KOG', მოსასვეოდ X,
მოსასვენოთ J', სანადიროთ U', სანადიროდ V'; მინდორნი M'.

ბ. ახვლან D, ახლდა GHJP'Q', ახლავს KLOG'M'U'V'; ახლენ
F'J'; ბაზიერი DGHJKLOG'P'Q'U'V', ბაზიარნი A'; მწყაზარნი M'
S'; თეთრნი ქორნი M'.

გ. სონდული DGHKOVF'G'M'P'Q'V', სომდული J, სუნდულ
X, სორლუნი J', სონდაული S', სოდული U'; შავარდენი DGF'L
Q', შავარდენები X; ბრუნავს DVF'J'E'S'V', ბრუნვე A', ბრუნვეს
G'. ბრუნოავს U'; მოჰყავს] მოაქვს HP', მოყავს D'E'M', მოჰყავსთ
X'; ორი] ოი X, ორნი M'.

დ. გაუშვია KG'J'; დგიან] იყვენ HP', დგის U', სდგის V';
მჭვრეტი GQ', ჰვრეტად HP', მჭვრეტთა J', მჭვრეტელნი U'V';
დგიან მჭვრეტნი] მჭვრეტთა იდგა J'; იდგის] იყვის HKLOG'M'P',
გორის J', იდგა V'; გორნი M'.

1873

მით მიუთხრობს ჰინდოთ მეფე: „ჭირნი ამფსვრეს
ნარონები;

ლხინი გემართებს აწ მორჭმულთა მოსურნალთ მოსაწონები“:
ტახტსა ზედა ჯდა, წინა უთქს ოქრო-სარტყელითა მონები,
მუტრიბნი და მომღერალნი, თამაშობენ მოგოსნები.

ა. მით] მათ HJLOVA'D'F'G'L'M'P'Q'S'U'V'; მეფევ P'; ჰირო
GQ'; აფხრნეს D', აფხვრას GQ', აფხვრიეს J', მოფხვრნეს V'M',

ამცხვრნეს UF', აფხვრენ A', აფხვრეს D', ამფხრენ E', აფხვრნეს L'S', აღვფხრვენ U', აფფხვრენ V'; ნარონები] ნაორები DV.

ბ. გემართებს] გამართეს M', გემართებსთ V'; მოსურნალთ] მოსურნალთა GA'Q', მნახეთა HJKOG'P', მოსურნეთ LM', სურნელი V', სურნელთა U'; მოსაწონები] მონაწნები G'Q', საწონები A'.

გ. ტახტზედა GQ'; ზედ A', ზედან F'L'M'; ჯდა] დაჯდა G Q', ზის HKOG'P'U'V', + და A'; უთქს] უდგს JF'L'M'U'V'; ოქროს CDGHJKLOVG'M'P'U'V', ოქროსა F'S'; სარტყლოსან J, სარტყლით F.

დ. მომღერალნი და მუტრიბნი U'V'; თამაშობდეს DHLQV F'L'M'P'S', თამაშობდენ JX, მუნ თამაშობდენ K, მუნ თამაშობდენ OG', თამაშობდიან U'V'; მგოსანები DGQV F'L'Q'S', მუნ მგოსნები HJLM'P', მგოსნები KOG'U'V'X'.

1874

ილხენდა და თამაშობდა, წამწამთაგან უქრის ქარი.
მას ნადიმსა მჯდომსა თურემ დაესოო გულსა ნარი,
ჯალაბები გაიყარეს და დაახრჩვეს მაგრა კარი,
მანდატურნი გარ უვლიდეს, ჩაუენეს მჭვრეტთა ჯარი.

ა. ილხენდა] იმღერდა HJP', ილხენდი D'; ქარი]. ქარბი U'

ბ. მას] მართ HJKOG'P'; ნადიმად HKOG'P'; ნადიმსა+, ზედა U'V'; თურემ] თურე DGJKLOVF'G'J'L'M'Q'S', თური HP', მართ U', მსწრაფლ V'; დაესოო] მას დაესო CHKÓA'G'P', ახ დაესვა DQVJ'L'S', წამს დაესო GQ', დაესვა U', მას დეესო J, მას დაესვა LM', დაესო D'V'X', არ დაესვა F'; გულზე G', გულისა P'

გ. ჯალაბობა HJKOG'P'; გაიყარნეს DGLQVA'F'L'M'S'U', გაიყარა HJKOG'P', გაეყარნეს Q', გაიყარნენ V'; და დაახრჩვეს ზედა დახშვეს KOG'; დაახრჩვეს] დაახრჩეს GA'Q', დაახრშვეს H, დაახრჩეს J, დადაეხშა L, დაახშვეს F'L', დაიხშეს J', დაეხშა M', დახრშვეს P', დახაშეს U'V'; მაგრად DKOQVG', მარგრა X.

დ. მანდატურნი] მუნ სარგანნი L, მანდატურნი X, მანდატური F', მანდატურნი J', მანდატური L', მუნ სარაგნი M', მინდორი S'; გარე F'L', გარს J'Q'V'; უვლიდენ JV', ვლიდეს F'L', ევლიდეს S';

უვლიდნენ U'; ჩაყენის BCQXQ'X', ჩაყენეს L, ჩაყენის E', ჩაყენეს M', ჩაყენეს S', ჩაყენეს U'; მკერეტელთა J; ჯარნი G.

1875

გრძლად ავად გასდა ტარიელ სენთაგან, მორჭმით
მპერობელი,
დიდი ჰინდოთა სელმწიფე, მეფეთა ზედა მფლობელი;
ოთხ წელ წვა ზედა ლოგინთა მრავალთა სენთა მშობელი.
ველარა ვნახეთ მხეცთა სრვით და ვერცა რაზმთა მწეობელი.

ა. ავთ J'U'; ტარიელ სენთაგან ~ U'; მპრობელი C, პურობელი E'.

ბ. ინდოთა DEFGHIJKLORTVZF'G'H'J'K'L'M'N'P'Q'S'U'V'X'; ხემწიფე DK'M'; ზედან DGQVXZF'H'S'L'M'N'Q'S'.

გ. ოთხს წელს J'; სწვა R, წუხს J', კსწვა V; ზედან V F'J'M'S'V'; წვა ზედა~FIRZH'K'M'; ლოგინად EHIH'K'N'P', ლოგინსა GJR'TZJ'L'Q'V'; მრავლითა S'; სეთა T; მშობელი] მპურობელი E, მფლობელი H'N'.

დ. ველარ D'K', ვერლარა G'; ვნახე BELUXZA'D'E'J'U', ნახეს V'; სვრით BEJOQE'G'H'J'M'N'X', სვრად GHLRTP'Q'V', სვრითა KL', მსვრად U'; და—M'; ველარც VF'J'L'S', ვერმცა V'; რაზმთა] რამაზ S'.

1876

ესმა ხვარაზმძას ამბავი ესე ჰინდოთა სენისა,
ვით გაეხარნეს, რა გკადრო სიაჟე მონახსენისა!
ვაზირნი უხმნა, რჩევად ზის, ბრძნად უბნობს, არ ავ-ენისა;
ბრძანებს: „გადინოთ ჰინდოეთს სისხლი რუდ მონადენისა.

ა. ხვარაზმთა E, ხვარაემშას H', ხვარაზმსა J', ხვარაემთა M', ხვარაშმას N', ხვარაზმშაჰს U'; ამბავი] მეფესა E', ამბავა X, ანბავი Q'; ინდოთა DEFGHJKLQRTVZA'F'G'J'K'L'M'P'Q'S'U'V'; ესე ჰინდოთა] ტარიელ მწოლი FIH'N'.

ბ. გაიარნეს JM', გაუხარნეს X; რა] ვით HJ'P'; კადრო GH KOA'G', გკადრო X, ვკადრო M', ჰკადრო P'; სიმე K'; რა გკადრო

სიამე] სმენამცა გაქვს (გაქვსთ R, გაქვ H'N') ჩემგან EFJRTZH'N'; მოსახსენისა E, მონახსენისა K'.

გ. ვეზირნი DGHJQRF'K'L'P'Q'S', ვეზირი E'J', ვაზისი M', ვეზირთა V'; იხმო FGIJKOG'H'J'K'N'Q', იხმნა H'LM'P'U', უხმო RZ; სარჩევლად E, რჩევა U'; ბნად R, ბრძანად K'; უბრძნობს U, უხნობს R, უხნობს Z, მბობი V'; ბრძნად უხნობს] არჩევს E; არ ავ-ენისა] არავ სენისა F'RTZH'N', არ ავ ენითა E', ასაყენისა K', არავენ ენისა S', არ სიავისა U', განაჩენისა V'.

დ. ბრძანებს] იტყვის EFIRZH'N', ბრძანა H'JP'U'V', ბძანებს S'; ვადინოთ] ვადილოთ D'; ინდოეთს DEFGHIJLR'TVZA'F'H'K' L'M'P'Q'S'U'V', ინდოთა KOG', ინდოვეთს J'N', ვადინოთს ჰინდოეთს ~ E'; მონადენისა] მოსავსენისა E'T, ასავსენისა FIRZ, სასავსენისა H'N'.

1877

„მე მასმია, ჰინდოთ მეფე ტარიელ წევს ხანთა დიდთა,
აწ ჩვენ გვმართებს სისხლთა ძებნა, ნუ ვამყოფებთ
დანამშვიდთა,

ამოვსწვიტნეთ, დავარბიენეთ, ვხოცდეთ, ვსცვეთდეთ, ვითა
სიდიტა,

ათასთა და ბევრ-ათასთა შევიქმოდეთ მათთა შედიტა.

ა. მე მასმია] მერმე ბრძანა E, ესე მესმა N'; ინდოთ FGHIJ KLOR'TVZA'F'G'H'J'K'L'M'N'P'Q'S'U'; სწევს R; ხანთა] ხანსა T, სენთა M'; დიდი ხნითა J'; დიდიტა K'.

ბ. გვმართებ RS', გმართებს K'; სისხლის GHP'Q', სისხლისა K'; ძებნა] ნებნა K'; სისხლთა ძებნა ~ FIRZH'J'N'; ვამყოფებთ] ვაყოფენებთ IH'N', ავამყოფებთ X, ამყოფებთ J', ვამყოფებთ L'; დანამშვიდსა T, დანამშვიტთა F', დანამშვიდთა M'.

გ. ამოვსწვიტოთ EO, ამოვსწვიტოთ FGH'IJKRH'K'N'P' Q'V', ამოვსწვიტოთ TG', ამოვსწვიტნეთ VJ'V', ამოვსწვიტოთ A', მოვსწვიტნეთ და E'; დავარბიოთ EFGHIJKOG'H'K'N'P'Q' V', დავარბიოთ T, დავერივნოთ R, დავარბიენეთ E'; ამოვსწვიტნეთ დავარბიენეთ ~ U'V'; ვხოცდეთ] ზედა EFIRTH', ზედ N', ვხოცდეთ GJQS', ზედან Z, დავხოცდეთ M', ვხოცოთ P', ვხოცოთ H'VV'; ვსცვეთოთ HP', ვსცვეთდეთ A'E'F'L'S', ვსცვიდეთ H'N'.

ვსცვედღეთ G', ვსტუღეთ U', ვცემღეთ J', ვცვედღეთ K',
ვპსცვეთღთ V', ვსცვეთღეთ—M'; ხიღსა T.

ღ. ათასსა E', ათასათა J'; და—LJ'; ზევიქოღეთ K'; მათთა] ათსა HP', მათს T; 'შვიღთა] მშვიღთა KOG', უსიღსა T, 'შვიღ-
თა J'.

1878

„უტარიელოდ ჰინღოთა ლაშქარნი ნურა გგონია;
იცით, თუ რამაზს რა უყო, არად არ სავარგონია;
ჰირველ ბრძენთაგან მრავალი სიჯაბნე გამიგონია,
აწ გემართებს მათი მტერობა, ესე მით მომიგონია“.

ა. უტარიელოდ QX; ინღოთა DGK', ინღონი E,F,HIKLOQR
'TVZA'F'G'J'L'M'P'Q'S'U'V', ინღოი H'. ინღო N'; შალშქარნი
D, ლაშქარი FG,IJQRA'K'Q'S', ლაშქარნი X'; ნურად HJVF'J'
L'P'S'V'; ნურა გგონია] უვარგონია E, სავარგონია K'; გონია
D'; ლაშქარნი... გგონია] მართ რად სავარგონია K, მართ არა
(მართ არად G', მათ არა M') სავარგონია LG'M'.

ბ. იცი ZJ'M'; რამაზ ABCDEFGHIJKLOQRUVXZA'E'F'G'
J'K'L'P'Q'S'U'V'X', ...მაზ D', რამა მა H'N'; იყო L'; არად]
ესე KLOG'M', არას T; არად არ] მართ არას E, მათ არად U',
მართ არად V'; სავარგონია] გაგიგონია KOG'M', საკარგონია X'.

გ. ბძენთაგან R; მრავალი] მრავალჯერ J, ნათქვამი F'L'; სი-
ჯაბნე] ბრძენთაგან T, სიჯობნე S'; გაგიგონია Z.

ღ. აწ] ჩვენ HJP'; გემართებს R, გმართებს P'; მათი] მისი FI
RN', მითი Z; ესი M'; ესე მით] არ ცუღად HKOG'P', არ ცუღათ
J; მამიგონია CDFHIJKOQRVA'F'G'H'J'M'N'P'Q'V', გამიგონია
GLK'L'.

1879

ჰკადრეს ვაზირთა: „მეფეო, ვართ დედის მუცლით მონანი,
მაგა საქმისა ვერ-ქმნელნი, ვართ აქამდისცა მონანი.

ჩვენ მოგვეწონნეს თათბირნი, ეგ შენნი შენაგონანი,
ღმერთსა სწადს, ასრე სუბუქ ვქნათ, ვითა დრამისა წონანი.

ა. ჰკდრეს X, კადრეს K'M'Q'; ვაზირთ X, ვზირთა P', ვაზირთა
rep V'; ჰკადრეს ვაზირთა ~EFHIKORTZG'H'K'N'P'; დღლით IU.

ბ. მაგა] მაგრა A', მონა F'L,S'; საქმის M'; ვერ მქნელნი BFGHKORTUVZD'G'J'P'Q'U'X', ვერ მქნელი DELQA'E'F'M', N', ვერ მქნელსა .J, ვერა მქნელი X, ვერ მქმნელნი KL'S'V', ვერ მქნელი H'; ვარ DQZ; აქამდისცა RK'; ვართ აქამდისცა] აქამდისც გვეყო E, გვმართებს თუ ვიყვნეთ HP', გვმართებს თუ ვიყოთ JT; მონანი] ნანანი E, მნანანი KA'G'J', მნანველნი M'.

გ. მოგვეწონა EFGHIJH'J'K'N'P'Q', მოგვეწონეს RZE', მოგვეწონანეს X, მოგვეწონონეს M'; თათბირი EFGHIJRE'H'J'K' M'N'P'Q', თათბირბირნი D'; ეგ] ეგე'K'S'; შენნი] თქვენი EFGHIJK LORTVZF'G'H'K'L'M', შენი E', თქვენგან J'U'V', თქვენნი S'; მონაგონანი EFIRZH'J'N'V', შემაგონანი T, შენაგოგანი L'

დ. ღმერთსა სწადს] ღმერთმან ქნას (ჰქმნას J) FKLOJ'G'M', ღმერთს სწადდეს H'N'; სწად K', ჰსწადს V'; ესრე HTP', აგრე A'U'V', ასე H'K'N'Q'X'; მსუბუქ GU'V, მსუბუქს K', მსუბუჟ HP', მსუბუქათ J'; ვჰქნათ DJS', ვქმნათ N'Q'U'V', ვჰქმნათ QH'. ვჰქნეთ RZ, ჰქმნა J'; სუბუქ ვქნათ] ესუბუქნეთ E; ვით S'; დრამისა] დარამისა R, დარამისა K', დროშისა L'; მართ ვითა დრამის J'V'.

1880

„თუ ბრძანოთ, აწვეე გავგზავნოთ ყოველგნით ღაშქრისა მსმობელი,

ვიხმნეთ ხვარაზმთა ღაშქარნი მებრძოლთა

დამამსობელი,

ოძისა მოწადინენი, ერთმანერთისა მსწრობელი;

ჩვენნი აბჯარნი ზნე-სრულნი. უხარო, დაუპრობელი“.

ა. ბრძანეთ J, ბძანებთ L, ბძანებ R, ბრძანობთ K', ბრძანებთ M'S'U'V'; აწვეე JN; გაგზანეთ J, გაგზავნოთ Q', გავგზავნეთ V', გავგზანოთ E', გავგზავნონ K', გაუგზავნოთ S'; ყოველგნით CKE'G'J'P'X', ყოლგნით FTK'; ყოველგნით გავგზავნოთ აწვეე U'; ღაშქრის BCM'X', ღაშქართა EFGIJKORVZG'H'K'N'Q' ღაშქართ J'; ხმობელი ABUX, მხმობელნი DHJKLNOQ'TVZA'F G'J'L'P'S'U'V', მხობელნი E.

ბ. ვიხმნეთ B, უხმოთ EFIRZH'J'N', ვიხმით G, ვიხმოთ JK LNOTG'K'M'Q'U'V', ვიხმენით X; ხვარაზმთა E, ხვარაზმათ XN', ვაზირთა H'N'; ხვარაზმთა—L; ღაშქარი EGNRQ'S'U'V', ღაშქართა EIH'N', ღაშქარი X'; ხვარაზმთა ღაშქარნი ~ M'; მებრძოლთა]

მტერისა NA'; დამამხობელნი DEHIJKLNOQRTVZA'F'G'J'L'P''S'U' V'; ხვარაზმთა... დამამხობელი] მოწადენენი ერთმანეთისა მსწრობელი K'.

გ. მოსაწადენი DQVZ, მოწადინენ R, ერთმანეთისა RVE' G'P'U', ერთმანეთის M'; მსწრობელნი DEHIJKLNOQRTVZA'F'G' J'L'P'S'U'V', მსწობელი X, ნწრობელი D'.

დ. ჩვენნი] ჩაუქნი EFIRZHN ჩვენი GHJLN,QTAE'J'KN'P' X'; აბჯარ EFIRZH'N', აბჯარი JLN'A'E'J'K'; აბჯარნი--I; ჩვენნი... სრულნი] აბჯარ-სრულნი და ლომ-გულნი KOG'; აბჯარ-სრულნი და ჩაუქნი H'V', ჩვენი ამბავი ზე სრული M'; ზნე-სრული LNXA'E', ზესრულნი T, ზენ სრულნი L', მზე სრულნი L', ზე სრული M'; უზარო] უზაროთ FI, უზაროდ GH'N'Q', და სპანი HJTP', უზარო LM', უზადო A', უზაროდ K'; დაუშრობელნი DEHI JLRVA'P'U'V', დაუშრომელნი KNTZA'G'J'L'S', დაუშრომელი H'.

ტაეპები: გ.დ. ~ Z.

1881

აწ მეფე ბრძანებს: „ცავეზავნოთ, ყოვლგნით წასვლა სამს
კაცისა.

ნურვინ დადგების, მოვიდნენ, რაზმი ვჰკრათ მართ მამაცისა;
ნურას დავარჩენთ, ავსწყვიტოთ ნაშობი მუნ დიაცისა;

ომ-გარდახდილნი გბრწყინვიდეთ, ვართ ვითამ გუნდი-ა ცისა.

ა. აწ] კვლავ J'; აწ მეფე] მეფემან EFIZH'N', მეფემა R; ბრძანა EFIZH'N', ბძანებს LVS', ბძანა R, მბრძანებს X'; გაგზავნეთ EFIH'N', გაგზავნოთ J'; ყოვლგან ER, ყოვლგნით FT, ყოველგნით G'P'S', ყველგნით KO, ყველგან NA'; წასვლა] წარუღიბ X,—U'; ხამს] სჯობს HLNRA'M'P'V', ხმს X, ხმობა U'V'; წასვლა ხამს ~ E; კცსა X.

ბ. ნუვინ BFHILTXZA'D'E'H'M'N'P'X', ნურავინ K'S'; ნუ დადგებიან J'; დაიდგების K'; მოვიდენ CFILNQ'VZA'E', მოვიდეს EGHF'H'K'L'N'P'Q'S'X', მოვიდნეს R; რაზმი] რაზომ FL'S'; ვჰკრათ] ვკრათ NA'D'J'M'Q', —X'; მართ] ჩვენ HJTP', მუნ J'; ვჰკრათ მართ] შევკრათ U'.

გ. ნუვის FIH'N', ნურვის HJRT'Z, ნურავის P'; დავარჩენთ] გაუშვებთ E, დავარჩენ D'K'; ავსწყვიტნეთ FINRZA'H'N', გავსწყვიტნეთ L, ავსწყვიტნეთ U', ავჰსწყვიტნეთ V'; ნურას... ავსწყვიტოთ]

სრულათ გავეწყვიტოთ რაც ვპოვოთ J'; ნაშობნი H L N M' P', ნაშობა X; მუნი მართ E; დიაცნისა M'.

დ. ომგადახდელი EGJRTVE'F'K'L'M'Q'S'; ვბრწინვიდეთ] და-
ვბუნდეთ E, გაებრწინდეთ F'RH'N', ვბრწინვიდეთ GJT, ვბრწი-
ნავდეთ HP', განებრწინდეთ Z, ვბრწინვიდეთ KNOQVA'K'Q',
ვბრყვინვიდეთ D', ბრწინავდეთ M', ვბრწინდეთ U', ვბრწინემდეთ
X'; ვართ] მართ QK'; ვითა JV', ვითამც LTV'A'M', ვიამ FL';
ვართ ვითამ] ვითამცა EFIZH'N', მართ ვითა GHKOG'P'Q'U',
ვითცა R; გუნდნია FTM', გონდია N', გუნდდია X'; ომ-გარდახ-
დილნი... ცისა] აწ ჩვენ ვაჩვენოთ ვით უნდა სისხლის აღება კა-
ცისა J'.

1882

„აწ უბრძანოთ სპათა ჩვენთა, შევეყაროთ და გავემართნეთ,
მივიდეთ და ამოვსწყვიტნეთ, თავნი გმირთა დაუადარნეთ,
ნუ გაუშვებთ ქალაქებსა და ციხენი დავარღვივნეთ“;
უოვლგნით მცნობნი გავგზავნიოთ, დავწერეთ და გავაჩინეთ.

ა. უბრძანოთ VS', უბრძანეთ M', ვუბრძანოთ X'; სპათა rep. F
სპათა... შევეყაროთ] სპა შევეყაროთ (შევეყაროთ P') წავიდეთ HT
P'; შევეყაროთ GJKNOQG'V', შევეყაროთ L, შევეყარნეთ M'U';
და—LNXM'.

ბ. წავიდეთ DGQVF'K'L'Q'S', მივიდნეთ JT, მივარდეთ X;
ამოვსწყვიტოთ GHKOF'G'LP'Q', ამოვსწყვიტნოთ JM', ამოვსყვიდ-
ნეთ VU', ამოვსწყვიდნეთ V', ამოსწყვიტოთ K'; თავი GJLTK'
M'Q'; გმირსა LM'X'.

გ. ქალაქებთა U'V'; და ციხენი] ციხეები KNOA'V', ციხენი-
ცა L, ციხეები G'U', ციხეებიც M'; დავარღვივნეთ] დავარვივნეთ C,
დავანგივნეთ JT, დავრღვენეთ K', გარდავთხარნეთ V'.

დ. ყველგნით KOG'S'U'; მცნობი GK', მცნენი HKO'TG'P',
მცოდნი VF'L'S', მცნობელნი M'; გავგზავნიოთ K', გავგზავნეთ M',
გავგზავნიდით S', გავგზავნნოთ V'; დავწერეთ LA'K', დავიწე-
რეთ N, დავსწეროთ V'; და—N; გავაჩინეთ] დავაჩინეთ K', მოვახ-
მარნეთ V'.

1883

წავიდა ეველგან ბრძანება ლაშქართა ხვარაზმულისა,
ლაშქრად ჰინდოყოს აწვევენ გრძელად ხანსა დასაზმულისა:

„თქვენ მოდით გამოკაზმულნი, ვოქვა ხშირად სარაზმულისა, გულ-მხიარული, მებრძოლთა უოლ არ მოწყალე მხმელისა“.

ა. წავიდეს EFIRZH'N'; ყოვლგნით EFHIJRTZH'J'K'M'N' P'Q'V', ყველგნით GU', ყოვლმან F', ყოველგან G', ყოვლგან L'X'; ბრძანება] მხმობელნი EFIRZH'N', ბიანება LS', მხმობელი J'; ლაშქრისა EFIKORZG'H'J'N', ლაშქართა X'; ხვარაზმულისად BUX E'N'P', ხვარაზმელისა CDGQVH'J'K'V', ხვარაზმელისად EFHIJK LNORTA'G'U'X', მუნ მოსრულისა Z.

ბ. ლაშქრად... აწვევენ] ინდოეთს ლაშქრად აწვევდეს E, ინდოეთს ლაშქართ აწვევდენ L, ინდოეთს (ინდოვეთს M') ზედა აწვევდეს (აწვივენენ M') FIH'M', ინდოთა ზედა (ზედან J') აწვივდეს K ORZG'J', აწვევდეს (აწვევენ V') ლაშქრად (ლაშქართ Q', ლაშქართა S') ინდოეთს DGQVF'K'L'Q'S'V'; ლაშქარს X, ლაშქართ JT; ინდოეთს JHA'P'U', ინდოვეთს T; აწვივს H, აწვიენა J, აწვივენ N, აწვევს U; გძლად T; ხანთა GHJLTA'M'K'P'Q'V', ხანთ U'; გრძლად ხანსა ~ S; დასაზმელისად BEFHJKNORTUA' E'G'M'P'U'X'; დასაზმელისა CDGQVZD'K'Q'S'V', დასაზმურისად L, დასაზმულისად X, დარაზმულსად HN'.

გ. თქვენ KOG'; თქვენ მოდით] მოვიდეს EFIZH'N', მოვიდნეს R; გამოკაზმულები DJ, დაკაზმულები V', იგ მოკაზმულნი FIH'N'; ვოქვა] და U', ხშირ-V', ვოქვად M',—EFIRTZH'N'. სარაზმელისა CDGQVD'Q'S'V', დასარაზმელისად EFIRH', სარაზმულისად LUX, არ დასაზმელისად Z; სარაზმელითა K', დასარაზმულად N'.

დ. გულ-მხიარული] გულმესისხლურად EFIZN', გულსისხლიანი JNA', გული მხურვალე KLOG'M', გულმესისხლურა R, გულ-მხიარულნი K'U'V'; მებრძოლნი EU'V', მებრძოლად FIRZH'N'; მობრძოლთა K'; ყოლ] ყო Z,—M'; არა X; მოწყალები FIH'N', მოწყლე X, მოწყინედ V'; მხმელისად BEFHJKLNORTUXZA'G' H'M'N'P'U'X', ზმულისად E', მხმელითა K'.

ტაეპები: გ.დ. ~ FIRZH'N'.

1883:

ხანი გამოხდა, დაიწუეს მოსვლა ლაშქართა ჯარისა;
მეფეს უსარის ხვარაზმთა მებრძოლთა მეჯარისა;
ეველასა კარგი აცვია, ლესული ტან-აზჯარისა,
სრულ შეუერია მეფესა, კარსა უოქს ტევრი ჯარისა.

(K, გვ. 431).

ა. გამოჰხდა L.

ბ. მეფესა უთხრის M'; მეგრძოლთა მეაჯარისა] ტანი მას მოაქვს (მოაქს M') მკვერისა LM'.

გ. ტანსა ლესულ აბჯრისა LM'.

დ. შეიყარა მეფემან LM'; უდგს M'; ჯარი ტვერისა M'.

1884

აღლუმი ნასა მეფემან, ღაშქართა მიმართულისა, ანგარიშ-მიუხდომელი, ჰინდოეთს გამართულისა, დროძისა მუნ ანგარიში იყო ზრო ამართულისა, ოცი ათასი დაწერეს აღმისა წარმართულისა.

ა. აღმულნი M'; ვნახე E, ნახეს V'; მეფეთა E, მეფემა GR, მეფითურთ V'; ღაშქრისა DEFGHIJKOQR'TVZF'G'H'K'L'N'P'Q S'U'V', ღაშქართა X'; მიმართულისა] მუნ მოსრულისა DFHKNOR TVZA'G'H'M'N'S'U'V', მუნ მისრულისა IP', მის მოსრულისა E, მუნ მოსულისა GJLQF'Q', მიმართულისა D', მხმოსულისა K'.

ბ. -მიუხდომელი] მიუხდომლისა EFIZH'M'N', მიუწდომლისა L, მიუხთომლისა R, მიუხდომელი X', მიუწდომელი X'; ინდოეთისა DQVF'L'S', ინდოეთს EFGHIJKLORZA'D'G'H'K'M'P'Q'U', ინდოეთს TN', ინდოეთ V'; გამართულისა] სრულისა DQVF'L'S', გამართულისა D'.

გ. მუნ] მის F'L'; მუნ ანგარიში] ანგარიში ვქენ E, ანგარიში ქნეს FIRZJ', უანგარიშოს H'N'; ჰქმნეს ანგარიში დროძისა U'V'; იყო ზრო] ზრო გრძელად EFIZH'J'N', ზრო აღმა R, აღმა ზროს V'; აღმართულისა HP', ამართულისა D'.

დ. დაწერეს] წერილი HP', დასწერეს RF'L'S'V'X', დაწეროს H'N', ასწერეს M'; აღმისა] აღმვისა L, აღამი T, არმართა J'; წამართულისა EFIKOUZA'G'H'J'L'N'V', წაღმართულისა HP', წარმართულისა JK', ამართულისა L, წამართულისა N, წამალრთულსა T, წარმართულისა D'.

1885

ცხენ-კაცისა ანგარიში თვალვით ვერვის შეუგია;
მუბი ოთხასი ათასი ბასრის ჰირი დაუგია;
ჰინდოეთს მივა სელმწიფე, სისხლთა მებნა გაუგია;
საქმე უოვლი მით მახუნა რათმე დიდი აუგია.

ა. თვლით X, თვალით K'Q'; თვალვით ვერვის] მართ ველარა E, ველარავის FIZJ, თვლით ვერავის G, მართ ვერვის ვერ HJK OT'G'P', ვერათ ვერ LM', ყოლ ვერა ვერ NA', ველარ ვის R, მეც-ნიერთა ვერ H'N', ვერათ ვერა U, ვერაით ვერ V'; შეუგია] მი-მიგია E, მიგვიგია FI, მომიგონია LM', გამიგია NA', უგია H'N', მიგვიგია J', შეუძლია K'.

ბ. ოთხასი] ოთხმოცი RE'L'S', არის ოთხ J'; ბასრისა CEG HJKOTA'D'G'K'P'Q'S'V'X', ბასრი LRVZM'; პირ ACXA'D'X', პირნი L; უგია EGHJKOTG'K'P'Q'V', დაუგნია LM'.

გ. ინდოეთს DGHJLQA'D'F'K'M'P'Q'U'V', ინდოვეთს T, ინ-დოეთ S', ინდოეთის L'; ჰინდოეთს... ხელმწიფე] გაემართნეს ინდოეთით (ინდოეთად H', ინდოვეთსა J' ინდოეთზე R', ინ-დოვეთად] N', ინდოეთზედ KOG') FIKORZG'H'J'N'; ხემწიფე DM'S'; მივა ხელმწიფე] მიელენ სამტეროდ U', მიელენ სამტრობ-ლად V'; სისხლის GJQ', სისხლთ U', სისხლისა TK', სისხლითა X; ძებნა] ნება M', ძებნაც V'; უგია T, გაუგია X, განუგია H'N'; ჰინდოეთს... გაუგია] გაემართნეს ინდოთ ზედა სისხლთა დაღერა გაუგია E.

დ. ყველა E, ყოველი M'S'; მით ძაბუნი] ძაბუნად ქნეს I', ზაბუნ ქუში FIRH'N', საძაბუნი T, საძაბუნო Z, ზაბუნ ქმნულნი J'; დაძაბუნი U, ძაბაუნი K'; ყოვლი მით ~ GK'Q'; რათმე] მათ-თვის E, ვამე ZH'J'N', ვაიმე FI, ვაი R; დიდი] დია LM'.

1886

ხვარასმშით გამოემართა რევანოზ მეფის შვილიო,
მთვარე კირჩხიბსა ზედან ზის, აწ არის ეტლი ცვლილიო;
მენავეთაცა უბრძანა: „დაჰკაზმეთ ნავი მსსვილიო,
წავიდეო, მტერი დაგადნო მე, ვითა ცეცხლმან ცვილიო“.

ა. ხვარაზმით CDGKOQRVF'G'J'K'L'Q'S', ხორაზმით N'; გამოემართნენ J', გამოემართნეს Q'; რევანოზ] რევანონ G, რევა-ტონ K', რამაზ X', რამადან IZ, რეოზან N; მეფის] შვილის N, მეფესი X; შვილიო] თავნია N.

ბ. მთვარ R; კირჩხიბზე G, კიპრჩასა J', კირჩხობსა X'; ზედა GKONRD'G'; ზის] ჯდეს N; ელტლი X, ეტლის S'; ცვილიო GQLS XK'Q'; აწ არის ეტლი ცვლილიო] ჩაწყვეთ სამძიმარიო IZ, ჩა-წყვეთ ბარგიანიო N.

გ. მენავეთა[ცა] მით მენავეთა J', მენათაცა K'; უბძანა RVS', უბძანეს N; დაკაზმეთ E'J'K'X', დაკაზმენ Q', მოჰკაზმეთ INZ; სხვილიო BCDQRVXD'F'L'S', სრულიო X'; ნავი მსხვილიო] ყო-
ვლგნით (ყოლგნით N) ნავნიო IN, ყოველგნით ნავიო Z.

დ. წავიდეთ E'F'L'S'; დავდნო X; ცეცხლმა GRQ', ცეცხლმნ
X; ვითა ცეცხლმან] ცეცხლში ვით K', ~ DGKQQRVVF'G'J'L'Q'S';
ცვინიო KOG'; წავიდეთ... ცვილიო] მათსა ქებასა (ქებას I) ვინ
იტყვის (დასწერს N) ენამ იკრძალოს თავიო (თავნიო N) INZ.

ტაეები: ბგ ~ INZ. ეს სტროფი შეცდომით დაბეჭდილია ამავე წიგნის
მეორე ნაკვეთში I ხელნაწერიდან 693-ე ნომრით (გვ. 360), რადგანაც იგი INZ
ხელნაწერებში მოთავსებულია 693-ე სტროფის შემდეგ.

1887

მინდორს გადგეს ბარგი მძიმე, ოთალნი და სხვა კარავნი;
ამაზედა აიუარნეს ი; ლამქარნი უოვალავენი;
რაზმი დადგეს, გაემართნეს, იევენეს ტევრნი უამრავნი,
ასრე ფიცსლად წამოვიდეს, არ დადგების ხრმალ-უკრავნი.

ა. მინდორსა S'; გადგნეს TJ, გაგდეს M', გასდგეს U'; ოთახნი
BNUF'J'K'L', ოთალი M', თოლანი S'; სხვა] კვლავ HJTP', — X.

ბ. ამაზედან DGQVA'F'L'M'Q'S', ამეზედან K', ამასზედა V';
აიუარნენ J; იგი K'P'V'; ლაშკარნი X'.

გ. რაზმნი J'V'; დადგეს] აწყვეს HJKNOTA'G'P'U'V', გადგეს
LM', დადგა GK'Q', დადგნეს VJ'; გაემართნენ J; იყო GK'Q',
იყვნენ JJ'X, იყუნეს U'; ტევრნი] მტერთა OG', მტვერი K'Q',
ტვერი G, ტვერთა HJKLTM'P'; უმრავლენი JJ'M', უამრავლნი LU',
უმრავალნი T, უთვალავნი V, უმრავნი X, უმარავნი S', უმარავნი
X'; იყვნეს... უამრავნი] მათგან იყვნეს ტევრნი მრავნი V'.

დ. ასე J'X'; ფიცხლავ GNF'L'M'Q'S', ფიცხლა Q; წამოვი-
დეს + ვეჰვ HJTP'; წამოვიდნეს BNOG', წამოვიდნენ GHJTPQ'V',
წამოვიგეს X, წამოვიდენ K'; არ დადგების] ვეჰვ არ დადგნენ
(დადგენ T) HJTP', არვინ დადგეს K', არ დარჩებიან V'; ხმალ
DGKQQVD'F'G'J'L'Q'S', რხმალ E'; ხრმალ-უკრავნი] უომარნი HJ
LNA'M'P'V', უომავნი T, უსრავნი K' უამარნი U'.

წავიდეს, მზღვარი დააკდეს ხვარაზმთა სახელწიფოსა;
 შინდოეთს მიჰხდეს, მივიდეს, არბევენ ვით სასწრაფოსა:
 ჰსოცენ კაცსა და დიაცსა ტურფასა საალაფოსა,
 ოხრად გაჰხდინან ქალაქსა, სამოთხეს და სამყოფოსა.

ა. წავიდნენ GJQ', წავიდა T, წავადეს X; მზღვარნი DVF'
 L'S', მზღვარი E, ზღვარი LQR, დაგდეს EK'M', დაადგის P', და-
 ადგეს F'G'L', დადგეს U', —X; ხვარაზმთა] ხვარაზმთა X, ხორაზმთა
 M', არაბთა V'; სახელმწიფოსა BCDEFGHIJKLQRXZ'F'G'H'
 L'N', სახელმწიფოთა NJ'U'V'X', სახელმწიფოსი P'.

ბ. ინდოეთს DFGHIJKLOQTVA'F'G'H'K'L'M'P'Q'S'U'V',
 ინდოთა ERZJ', ინდოეთს N'; მიჰხდეს] მზღვარსა EFIZH'J'N',
 მიხდეს TXA'F'L'M', მიხვდნენ J, მზღვართა KOG', ზღვარსა R,
 მიხვდენ K', მიხვდეს Q'V', მიუხდეს U', მიხვდეს X'; მივიდეს] მი-
 ვიდენ E, შეუხდეს FIKORZG'H'N', მივიდნენ G, არბევდნენ J,
 მოვიდეს A', შეუდგეს J', —X; არბევენ] მივიდნენ Q', არბევდეს
 F'J', არაბევდეს L'S'; ვით] მუნ J, ვითა XU'; სასწრაფოთა NJ'U'
 V', საწრაფოსა F'; ვით სასწრაფოსა] საალაფოსა H'N'.

გ. ხოცენ EKORTA'E'G'K'N'Q'X', ჰხოცდენ IJN', ჰხოცდეს
 L, ხოცდეს J', ხოცდენ M'U', ჰხოცენ P'; კაცთა HJRT'P'U'V';
 დიაცთა H'TP'U'V', დიადცა K'; ტურფასა] ხვეტენ კარგს HJTP';
 საალაფოსა] სანაყოფოსა FRZ, დასამყოფოსა J, სალაფოსა JK'X',
 საალაფალოსა L, საალაფოთა NJ', სააულფოსა X, სალაფაქოსა M';
 ტურფასა საალაფოსა] მართ მასა დასალაფოსა E, ტურფათა სანა-
 ყოფისა N', ტურფათა სალაფოთა U', ტურფათა სალამაზოთა V'.

დ. ოხრად] ოხრათ NV'; გახდინან EFJKORTA'G'H'J'K'M'
 N'Q'U'V'X'; ქალაქთა GHTN'Q'U'V', ქალაქთა K'; სამოთხედ FIK
 ORG'H'N', სამოთხის GK'Q', სამოთხესა X, სამოთხეთ ZJ'; დასა-
 მყოფასა L, დასამყოფად D', დასამყოფოთა J', დასამყოფელსა M';
 სამოთხეს დასამყოფოსა] ტურფასა საალაფოსა E, სამოთხედ დასა-
 მყოფოსა GJT, სამოთხესა და სამყოფოთა N, სასახლეთა და სამყო-
 ფოთა U', სასახლეს და სამყოფოთა V'

ესმა ჰინდოთა მეფესა მოსვლა სვარა'სმელთა,
ვაგლას, შენ სოფელო!

ესმათ F'; ინდოთ GOF'G'J'L'Q'S'V', ინდოთა KLU'; მეფეს J'Q'V'; მეფესა + ტარიელს U'V'; მისვლა L; მოსვლა ხვარაზმელთა ~ X; ხვარაზმელ D'; ხვარაზმელთა + ინდოეთშიგან DQ'S', + ინდოეთში GKOG'Q'; მოსვლა ხვარაზმელთა | ხვარაზმელთა ინდოეთშიგან მისვლა J'; ვახ შენ სოფელო — CDGKLNQVA'F'G'J'L'Q'S'U'V'; ესმა... სოფელო] ესმა ინდოთ (ინდოთა P') მეფესა ხვარაზმთ მეფის სისხლის ძებნად მისვლა HP', ესმა ინდოთ მეფესა მოსვლა ხვარაზმთ მეფისა საომრად M', აქა ინდოთ მეფისაგან სმენა ხვარაზმთ მეფის მისვლისა სისხლის ძებნად J, ესმა ინდოთ მეფესა ხვარაზმელთა მეფის მისვლა სისხლის ძებნად T, ესმა მეფესა მოსვლა ხვარაზმელთა ინდოეთში K'.

1889

აჰა, სოფელი რათა ჰგავს, სიტკბო სოფლისა წესია;
ზოგთა ტახტი აქვს წესისა და მერმე სამარესია;
ჭკნების ევაკილნი ხორცთანი, მბრუნავი ეტლი ესია,
ანასდად შეუყვარდების მიინდობს ზესთა ზესია.

ა. აჰა | ჰაი J', ეჰა U'; სოფელო TD'J'V'X'; რათა | რასა JG V', რათ M', რად U'; გგავს DVJ'S', გავს LQRK'M'Q', გაგავს F L'; სიტკბოთ U'.

ბ. ზოგსა LM'; ტახტსა M'; აქვთ RJ', აქვთ F'L'P'U'V'; წესისა | გვირგვინი KOG', საჯდომათ U', წესია DGQTVF'J'L'M'Q'S' წავისა J, წესი K', წესითა V'; მერმე] ზოგთა HKOTG'P'V', ზოგ R, მერმე J', მერე S'.

გ. ჰინდების J'; ყვავილი GHJLNRTA'F'L'M'P'U'V', ყვავილი J', ყველაი Q'; ხორცთანი F'K'L', ხორცისა V'; მბრუნავი] მრავალი J', ბრუნავი RUXM'.

დ. ანასდათ BC, ანაზდათ DXD'J'K'U', ანაზდად GHJKLNG TUVE'G'M'P'Q'S'V'X', ანაზდა RA'; შეუყვარდების B; მიინდობს მბრუნავი JO, მბრუნავი, G', ინდობს T, მიინდობს M'U'X', მიინდობს Q'; ზეშთა RT, ზეთა X.

ესმა ჰინდოთა მეფესა სენთაგან დამძიმებულსა,
 ემატა სევდა სევდასა აღარ ნეტარში გებულსა;
 ბრძანა: „თუ მიუო სოფელმან მისგან არ გახარებულსა,
 დამწარდა სიტკებო სოფლისა მე ასრე გაგონებულსა.

ა. ინდოთა DEFGHIJKLOQTVZA'F'G'H'J'L'M'N'P'Q'S'U'V',
 ინდოთ RK'; დამძიმებულსა X, დამზიმებულსა K'.

ბ. აღარა IJ'; აღარ ნეტარში ~ R; ნეტარ J'X', ნეტარში
 K'; გებულსა] ებულსა ABCUD'E', ვებულსა E, დაგულსა U', თქვა
 გულსა HP', და გულსა JKLNOA'G'M'V', თქმებულსა T, ებულსა
 X, ქებულსა J', გებულსა K', ძიებულსა X'.

გ. ბძანა RX, ბძანება S'; თუ] აწ E, ეს J'; მისგან] მის ვან
 K'; გახარებულსა X.

დ. დამწარდა DEGJKOQVG'J'Q'S'X', ამწარდა F'L', მომ-
 წარდა M', გამწარდა NA'U', დამწარად K', დამამწარდა P'; სოფ-
 ლისა] ყოველი HJTP', სობლისა K'; მე ასრე] ლაღსა ბრძნად KO
 G', მე არე A'; ასრე] ამის HJTP', ასე F'L'; გაგონებულსა X, გა-
 მონებულსა F'L', გმონებულსა S'; დამმწარდა... გაგონებულსა] აწ
 გზუქვე (გზუქვე Z, გზუქვი H'N') ომსა ლაშქართა მათთვის (მათთვის
 R, მისთვის Z) არ დახარებულსა FIRZH'N'.

ტაეპები: ბ.გ. ~ KOG.

„მომკალ, ვინცა ვინ ჩემს უფრო ამ სოფლისაგან ჩიოდეს,
 დამერთო სევდა სევდასა, გარდმიწედეს ნეტარში ოდეს,
 მაშინ რად არა შემკადრეს, დაწვნი როს გაიღალოდეს,
 მას მიჰგავს, უგავილნი დაჭენეს, ფურცელნი მთამოსცვიოდეს“.

ა. მამკალ DEFGHIJKOQVG'J'K'P'Q'S', მომკალ XH'N'; მო-
 მკალ... უფრო] მომკალ (მამკალ R'T) ვინცა ჩემგან (ჩემსა T)
 უფრო EJRTJ', აწ მომკალ ვინცა ჩემს უფრო LM', მომკალ ვინც
 ვინ ჩემგან უფრო A', მამკალ ვინც ვინ ჩემგან კიდე U'; უფრო]
 უფრო K'; მომკალ... ჩიოდეს] მამკალ ინდოთა ვინცა ვინ უფრო
 ამ სოფელს ჩიოდეს F'L', მამკალ ვინცა ვინცა უმეტე ამა სოფელს
 უჩიოდეს V'; ამა სოფლისაგან SJ'M'.

ბ. დამერთ X; დამერთო სევედა ~ LM'; გარმიწყდეს E, გარმიწყდა L, გარდამიწყდა K'; მეტარდი K', ნეტარძი S'.

გ. შემქარეს X, შემომქადრეს J', შემქადროს M'; ლაწვი DQ RTVF'L'M'S', ლუწნი K'; ლაწვნი როს ~ EFHIJKLOQRT'V'G'J' M'P'V', ლაწვნი რომ IA'U', რომ ლაწვნი H'N'; გაილალოდეს BC QD'E'X', გამელალოდეს HJRP'U', გამელალოდეს KOTG', გამილიოდეს J', გალალოდეს X.

დ. მას] ამას EK', ამასა GQ', აწე მას JT; მიგავს DFGHIJ KLOQRTV'EF'G'H'K'L'M'N'P'Q'S'U'V', გავს E, მიგავ J', მას მიგავს აწე H'P', მას მიგავს ფერად R; ყვავილნი AU, ყვავილი EGH JLRTJ'M'P'Q'U'V', ყვავილნი K'; დაჰქნეს DEFGHIJKLOQRTV A'F'G'H'L'N'P'Q'S'U'V', დაჰქნეს E'M', დაცასჰქნდეს J', დაჰქნეს K'; ყვავილნი დაჰქნეს ~ LM'U'V'; ფურცელი EGHJKLORTE'J'M P'U'V'X'; შთამოცვიოდეს CDD'F'S'X', ჩამოსცვინოდეს E, ჩამოსცვიოდეს FIKLOA'G'J'M', სცვიოდეს GRQ', ცვიოდეს HJK'P', ცვივოდეს T, შთამოცვიოდეს X, ჩამოსცვივოდეს H', ჩამოსცვიოდეს U', ჩამოცვიოდეს V'.

1892

მსგავსად იზრახნა ტარიელ, არ ჰგევანდა განხარებულსა, კაცი გაგზავნა უოველგნით, ბრძანება მისცა რებულსა: „ფიცხლა მოდითო, გიბრძანებ ლაშქართა შემოკრებულსა, აწ გნუკეგ ომსა ფიცხელსა მათთვის არ დაზარებულსა“.

ა. მზავესად DQV'J'Q'U'V'X', მგზავესად EFIJOTN'S', მსგავსი K'; იზახდა FIRTE', იძახდა GHJH'J'K'N'P'Q', იძრახნა LM', იზრახნი X, იზრახა D'X'; გევანდა DEFGHIKLOQRVA'EF'G'H'J' K'L'P'Q'S', ვჰგავარ J, ჰგავს U', ვგავარ T, გულად M'; გახარებულსა] გაამებულსა R.

ბ. კაცნი DFHIJKOQVG'H'J'L'N'S'; გავზანა E', გავგზავნო M'; ყოველგან DEFGHIJKOQRTVG'H'J'K'L'N'P'Q'S'U'V', ყოველგნითა M'; ბძანება R; რებულსა] დაგულსა EFILRA'H'M'N'U', დგომილსა J'; ბრძანება მისცა რებულსა] მან მისსა საბრძანებულსა H JKOTG'P', და მისცა ბრძანება გულსა V'.

გ. ფიცხლავ DGHJKOTV'FG'J'L'M'P'Q'S'U'V', ფიცხლად K', გიბრძანებ D, გიბრძანებთ S'; ლაშქართა X'; მოდითო... შემოკრებულსა] უბრძანა (უბძანა R) ინდოთა (ინდოსა J')

ჯამს (ჯამ M') მოდით მოსწრაფებულსა (მოსასწრაფელსა M') EFH IJLKORTA'G'H'J'M'N'P', უბრძანა ინდოთა ლაშქრითა (ლაშქარსა V') მოსწრაფებულსა U'V'.

დ. გნუკავ GHIJK'P'Q'U'V'. გნუკავთ LJ'M', გნუკევთ A'; ონთაა; ფიცხელსა] ლაშქართა EHJLTJ'M'P'U'V', ლაშქარსა A'; მათზედ HK OTG'P'; არ მათთვის LM'; არ — U'; დაზავებულსა LM', დაზრებულსა X, დამზადებულსა A'U'V'; აწ. დაზარებულსა] თქვენ გნუკევ იმათს (გნუკვი იმათ H'N') შებმასა და არცა დაზარებულსა FIH'N. მსწრაფლ შეიყარნეს, მოვიდნეს, არ გვანდა დაზარებულსა R.

1893

წამს შეიყარნეს ჰინდონი ლაშქრითა უთვალავითა,
ცხენ-კეთილ; აბჯარ-სრულობით მინდორთა მოსარწყევითა,
დროძითა მრავალ-ფერითა მეფისა წითელ-შავითა,
ხრმლებითა ჰინდოურითა, კარგითა ნაკაზმავითა.

ა. წამს] აწ LM'V', ამას K', წამსა S', მსწრაფლ U'; შეიყარ-
ნენ GJTJ'Q'X', შეყარნენ K'; ინდონი DEF GHIJKLOQR'TVA'F'G'
H'J'K'L'M'N'P'Q'S'U'V'; ლაშქართა K', ლაშქრითა X'; უთვალავ-
ნითა M', უთვალავისა V'.

ბ. ცხენ-კეთილ] ცხენ-კაცი M'; მინდორთა] ლაშქართა L;
მოსაწყავითა R, მოსარწყევითა X, მოსართავითა K', მოსარწყა-
ვისა V'.

გ. მრავალ- U'; მეფისა] ალმითა KOG'J; წითელ-შავისა V';
მეფისა წითელ-შავითა] ალმითა წამართულითა E.

დ. ხლმებით F, ხლმებითა DGHIJKOQRTV'F'G'H'J'L'N'P'
Q', ხრლმებითა E', ხმლებით K'M', ხმალებითა S'; ინდოურითა D
FGHIJKLOQR'TVA'F'G'H'J'K'L'N'P'Q'V', ინდაურითა EI, ჰინდა-
ურითა U, ინდოურით M', ინდურითა S', ინდოურებითა U'; კარ-
გად E, კარგ-რიგად HKOG'P', კარგვარად J, კარგა R, კარგვა-
რათ T; მონაკაზმავითა E, მოსაკაზმავითა FIR, დაკაზმულითა T,
შენაკაზმითა J', ნაკაზმავისა V'; კარგითა ნაკაზმავითა] მტერთა ზე
მოსასრავითა H'N'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ E.

მთა იუო მეტად მაღალი შუა ჰინდოთა თემისა;
 იქი დგას მეფე ხვარაზმთა, მფლობელი ლაშქართ სემისა.
 მთას აქათ იდგეს ჰინდონი მსგავსი ფუტკართა რემისა,
 ომსა ხვალისას ასკენიან, გესმის სიტყვისა ჩემისა?!

ა. მთა] მათა J; ინდოთა DEFGHIJKLOQRTVA'F'G'H'J'K'
 L'M'N'P'Q'S'U'V'; თმისა E, თემითა F'L'.

ბ. იქით DEFGIQRVH'J'K'L'N'Q'S'V', იქა JTXX', იქ KO
 M'; დგა FF'L'V', იდგა KO, დგეს K'Q'; მთას იქით HP'; ხვარაზმთა EFIR, ხვარაზმთა X; მფლობი EFH'N', მფლობელი J; მფლობელი—S'; ლაშქართა EF, ლაშქარ J', ლაშქარ X'; ზემისა] ესხმელისა FI, მსხემისა R, ზემითა F'G'L', ბევრისა H'N', ზემოსა J'; ლაშქართ ზემისა] ქოსთა ცემისა U'V'.

გ. მთას] მას IM'U', მათს L, მათას T, კვლავ V'; აქით E-
 აქეთ JRH'J'N'S'X'; დადგეს F'H'N', იდგა GK'Q' იდგნენ HJP'U',
 იდგნეს KOG', დადგნეს R, იდგის X'; ინდონი EFGHIJKLORTV
 A'F'G'H'J'K'L'M'N'P'Q'U'V', ინდინი S'; მზავსი DQ'V', მზავსი EF
 IJA'N', ჯოგი KLOG'M', მზავსნი T, მსავსა X, მზავსნი U'; ფუტკარისა EFIRTVJ'K'N', ფუტკარნთა D', ფუტკრისა H', ფუტკართ U'; რებისა U, რემითა F'L'.

დ. ხვალისად ომსა U'V'; ხვალისა BJE'X', ხვალისად FHIK
 ORTG'H'S'N'P', ხვალისა X, ხვალისა S'; ასკენიდეს FIKOG'H'N',
 ასენინს X, ასმიდეს J', ასენიან S'; გემის X, გე'ამეს J'V'; სიტყვანი
 FIKOG'J'M', სიტყვის F'L'U'; გესმის... ჩემისა] მტერთა მიმცემნი
 სენისა H'N'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ HP'.

წინ მოეგებნეს ჰინდონი ხვარაზმს ქოს-ტაბლაკებითა,
 მალითა ტაიჭებითა, გულ-მედგრად სარაკებითა,
 პილოთა მეომრებითა, ჩარხ-ნავაქ-ჩანდუკებითა,
 რაზმითა მრავალ-კეცითა, ხევთაცა გავაკებითა.

ა. მიეგებნეს EKORG', მოეგებნენ J, მიეგებნენ J'V'; ჰინდონი] ინდონი DGHJLTVAF'K'L'N'P'Q'S'U'V'; ხვარაზმთ GQ', ხვა-

რაზმს JTV'X', ხვარაზმმ Q'E'F'L'S', ხვარაზმს X, ხვარაზმი K', ხვარაზმსა M'U'; ქოსთ U'; ქოს ტაბლაკითა M'; ჰინდონი... ტაბლაკებითა] ხვარაზმზას (ხვარაზმსა J') ბუკ-(ქოს-R)ტაბლაკ-დაბდაბებითა FIKORGH'J'M';

ბ. მალითა] მალლისა R, მრავლითა H'N', მალიად S, მალლითა U'; გულ-მედგრად] გულმდგრად CQ', მედგრად EI, მდულრად JT, მეტად R, მედგრად შით H'N', მედგრიითა J', მედგრაით X'; საარაკებითა IR, სარეკებითა J, სრაკებითა X, მაზრაკებითა H'N', სარეკლებითა J', სარკებითა K'.

გ. სპილოთა GHIJKLORTF'G'H'J'K'L'M'N'P'Q'U'V'; მეომრობითა L; ჩალხ JT, ჩარხნ U'; ნაქავ E, ნავ IH'N', ნაკაზმ I, ნავაზ M', ნავაკ S'; ჩარხ-ნავაკ-] ჩარხნევა R, ჩარნათქა J; ნაზღკვებითა X, ზანდუქებითა U'.

დ. რაზმით X; მრავალ-კეცითა] მეტად გრძელითა EIH'J'N', დიად სქელითა R, მრავალ ფერითა K'; დავაკებითა B.

ტაეპები: ბ. გ. ~ V'.

1896

ცისკრად ჰკრეს ქოსთა, დაბდაბთა ორთა ქიშვათა მეფეთა, ჰინდოთა და ხვარაზმელთა, მედგრად სისხლისა მჩქეფეთა, მეუტივნეს და შეიბნეს, წყლულთა სცნობ სიიფეთა. მათ სჰათა ვერა ნახვიდი ღიმილით ვარდთა მკრეფეთა.

ა. ცისკარს LM', ცისკრათ J'; კრეს E'K'M'Q', ჰკრესთ P'; ქოსთა] ქოსა E, ნობა J', + და M'; დაბდაბსა E'J', ტაბლაკითა HJ KOTG'P', დაფდაბთა L, დაბდაბთა X; ორთავ H'N'; ქიშვართა B EFGHKLO'IA'G'J'P'U'V', ქიშვადთა DRVF', ქიშვარდთა IJQK'L'Q'S', იშვარდთა M', ქიშავთა X'.

ბ. ჰინდოთა] ინდოთა DGHJKLOQ'VG'J'K'L'P'Q'S'U'V', ინდითა 'TF', ინდოელთა M'; და—DVFL'S'; ხვარაზმელთა X, ხვარაზმელთანა DVF'L'S'; ხვარაზმელთა და ინდოთა FIRH'N'; მედგრაით P'U'X'; სისხლის P'; მჩქეფელთა LP', მჩქეფაეთა X, მჩეფეთა G', მჩქეფერთა M', მჩქეფართა Q'.

გ. შეუტივეს FI, შეუტივეს GHIJKOTG', შეუტიეს RH'N'Q' U'V', შეუტივეს K'; შეიბნენ GJK'P'Q'V'; წყლულსა GK'Q'; სცნობთ JKJ'P', ჰსცნობ V', ცნობთ G', სცნოფ X'; წყლულთა სცნობ ~ H JT'J'V'; სიიაფეთა LQ, სიაფეთა RM', სიეფაეთა X, სიაფესა P', სი-

იეფესა E', სიბერეთა J', სიეფეთა Q', სიეფეთა X'; წყლულთა...
სიეფეთა] ბევრთა სიკვდილი ეფეთა H'N'.

დ. სპათა] ყრმათა LM'; ვერ K'P'S'; ნახევდი DEFGHJKLQ
RTVFG'L'Q'S', ნახვიდა X, ნახველით M', ნახვიდენ E', ახმარ-
ნეს H'N', ვხედვიდი J', ნახველის K', ნახავდი P', ჰხედვედი V';
ლიმილით] სიცილით DEFGIQRVFL'S', ღიმილი U; ვარდსა P',
ვარდის EFL; მკრეფელთა LU', იაფთა P'; მათ... მკრეფეთა] შუბი
ისარნი ახმარნეს ხმალი მათ ზედან მკეფეთა H'N'.

1897

სვარაზმჰ ასრე შეუტეენა, ვით მწუაზარი, თეთრი ქორი,
მრავალ-კეცი ტვერი იდგა და გატეხა რაზმი ორი;
ცხენ-კაცისა დანახოცი ეველგან იდგა გორის გორი,
თავნი დარჩეს დიდებულნი, დასოცილნი ორგნით სწორი.

ა. ხვარაზმ GHJKLOTVA'G'K'Q'U'V', ხვარაზმზა F'L', ხვა-
რაზმა J'M', ხვარაზმთ P'; ესრეთ HP', ესრე T, ასე S'U'V'; შე-
უტიენა BCLUXD'E'M'X', შეუტეუტიევედა D, შეუტევედა GQVA'F'
K'L'Q'S'U'V', შეუტივა HJKOTG', უტიევედა J', შეუტიევეს P';
ვითა S'.

ბ. მრავალ კაცი P'; ტვერი] რაზმი J', მტვერი U'; იღვა JT',
ილია P'; და] მან GK'Q'; გასტეხა QV', გტეხა L.

გ. ყოლგნით GJ, ყვალგან L, ყოველგან G', ყოვლგნით J'K'
Q', ყოველგნით U', ყოვლგან V'X'; იღვა] იღვა GHJKLOTG'M'P'
U'; გორის] გორი M', ვითა U'V'.

დ. დარჩენ GJK'Q', დარჩნეს HTJ'M'; თავნი დარჩეს] თა-
ვადნი და KOG'U'V'; დახოცილნი] დახოცილი HK', მეომარნი J';
ორგნი U'; სწორნი F'LP'.

1898.

სვარაზმჰჰ ვითა შეიბა, არათ არ გაგეგონების!
შუბითა სრმლითა, ლახტითა, ისრითა მოგეწონების!
თუ ნახვ მიხობ ნაკრავთა, საამ, როსტომ გეგონების,
ასრე ხაშს, ვინცა საომრად სრმალ-შუბი დაიგონების.

ა. ხვარამშა DEN', ხვარაზმშა FGHJKLOQRTVA'D'F'H'J' LP'Q'S'V'X', ხვარაზმშა X, ხვარაშა G', ხვარაზმში K', ხვარაზმასა M', ხვარაზმიშა U'; შება H'J'N', შება M'S'; არა RM', არად J'; არ] რა J'; გაიგონების JU'V', გაეგონების D'K'M', გამეგონების J.

ბ. შუბით P'; ხმლითა B, ხლმითა DFGHIJKOQRTV'F'G'H'L' M'N'P'Q'S', ხრმალთა X, რხლმითა E'; ისრითა] ისრითაც GQVK' S', ოხრვითა N', ისრიცაც Q'; მომეწონების E; შუბითა... ისრითა] ხლმითა ლახტითა რა ნახოთ უცხოთა J'.

გ. თუმც J'; ნახათ HJLOTVA'G'J', ნახამთ P'; მისა EG HJK'Q'; ნაკრავსა FGHJH'J'K'N'P'Q'; საამ] სამ EGLORG'K'X', იგ FIH'N', სმა XJ'; -საამ როსტომ] თამთანისი L, მთა მთსა M', თამთანისა U', თამთანისგან V'; როსტომ + შენ R, როსტომს P'; მოგეგონების EFGILOVG'H'N'Q', მოეგონების J', გაეგონების M' P'; გაგეგონების U'.

დ. ასე H', ესე N'; ხამს] სამს J', ხმას K', ხმა S'; ვისცა FI, ვისაც H'N'; ხმალ შუბი DFGIQVD'F'H'K'L'N'Q'S'U', ხმალ-შუბით HLP', ხმალ-შუბსა JTV', შუბი ხმალ R, რხმალ შუბი E', ხმალ შუბითა M'; მოიგონების HP', დაეგმონების T, მოენდომების H'N', დაეგონების U', დააგონების V; ხმალ-შუბი დაიგონების] არად არ დაელონების KOG'J'.

ხვარაზმშა ხელმწიფისა და ინდოელთ ომი
უტარიელოდ და ინდოელთ დამარცხება D.

ხვარაზმთ V, ხვარაზმ F'L', ხვარაზმშის J'; ხელმწიფისა] მეფისა V, ხელმწიფისაგან J'; ინდოთ F', ინდოველთ J'; უტარიელთ J'; ინდოელთ VF'L'; დამარცხება ინდოვეთისა J'

·1899

მედგრად იბრძოდეს ჰინდონი ლაშქარნი უხელმწიფონი;
დია დახოცეს ორთავე ჩაბალას-ჯაჭვ-უქაფონი;
ომსა ნაწვართნი ჩაუქნი, ტურფანი სანაუოფონი,
ბოლოდ ჰინდონი გაიქცნეს ხანსა არ-დასამუოფონი.

ა. შედგრათ P'U'; იბრძოდენ BDGJQVK'Q', იბრძოდა E, უბრძოდეს R, იბრძოდნენ P'; ინდონი DEFGHIJKLOQRTVA'F'G' H'J'K'L'M'N'P'Q'S'U'V'; ლაშქარი X, ლაშქრითა M'; პინდონი ლაშქარნი ~ K'; უხლმწიფონი F, უხემწიფონი T, უხელმწიფენი K'P'.

ბ. დახოცნეს B, დახოცოს X'; დია... ორთავე] დიადი მოკვდა ორგნითვე HJOKTG'P'; ჩაბალხ B, მუზარად EFIRJ'; ჯაჭ M'; ქაფოსანი ELVJ'M' საქაფონი FIRA'U'V'; ჩაბალახ-ჯაჭვ-უქაფონი] ჯაჭვ ცმულნი არ უქაფონი HJKOTG'P', მუზარად ზედან მქაფონი H'N'.

გ. ომის JRT; ნაწვართნი] ნაჩვენი LM', ნაწვართნნი J', ნაწვართნი P'U'; ჩაუქნი] ნაჩვენი A'J', ჩუქნი K'; ტურათანი X.

დ. ბოლოს GJ'K'Q'; ინდონი DEFGHIJKLOQRTVA'F'G'H' J'K'L'M'N'P'Q'S'U'V'; გაიქცენ ET, გაიქცნენ GJK'M'Q'U'V', გაიქცეს XD'E'X', გაექცნეს F'L', გაიქცენ J'; ხანსა არ] ხანს არად HP', ხანის J, ხანისა V'; დასაყოფონი XD'E'F'J'L', დანაყოფანი M', დასამყოფენი P', დამყოფონი V', დასაყოფენი X'; და არ სა-მყოფონი S'.

ტაგები: ბ. გ. ~ EFIKORG'H'N'J'.

1900

ხვარაზმძას სჰანი უკანა მისდევენ გამარჯვებულნი;
ჩამოჰერიდიან, ჰსოცდიან ამაყნი, ალაღებულნი.;
გაჰსდეს პინდოთა მინდორნი სისხლითა გაწითლებულნი,
ცეცხლებრ მოექცნეს პინდოთა იგ სჰანი გამეხებულნი.

ა. ხვარაზმთა HJKLOTA'G'P', ხვარაზმათ M', ხვარაზმშა S', ხვარაზშას U'; უკანი D', უკან P'S'; მისდევდენ H'N'P', მისდევდნენ S'; უკანა მისდევენ ~ J'

ბ. ჩამოყრიდიან ED'G'K'M'P'Q'; ხოცდიან EJKOQR'TA'G'H' J'K'M'N'P'Q'X', ხოციან S'; ამაყად J', ამაყანი K'; გალაღებულნი OJ'P, დალაღებულნი R, ილიღებულნი X; ამაყნი ალაღებულნი] სისხლითა გაწითლებულნი G'.

გ. გახდეს BCDEFILRTXA'E'F'H'J'K'L'M'N'Q'X', გახდა HK OP', გაჰხდა J, ჰგახდეს D', გახთა G', გაჰედეს S', გახადეს U'V'; ინდოთა DEFGHIJKLOQRTVA'G'H'K'L'M'N'P'Q'S', ინდოეთს HP', ინდოთ U'V'; მინდორნი] მიწანი DGQRV'F'L'Q', მინდორი FHIJK

LOE'G'H'J'N'U'V', მონანი K'; სისხლთა P'; ჰინდოთა... სისხლითა|
ინდოთა მინდოროი ინდოთა J'; გაწითლებული E', შენალებული V'.

დ. ცეცხლად JLM', ცეცხლებ KOH'N'P'; მოექცენეს| მოეგზნეს
CDGQVA'F'K'L'M'S'U', მოედვენ E', მოედვენეს FILRTI'N', მო-
ედვენენ HJV', მოეგცეს KOG', მოედნენ J'P', მოეგზნენ Q', მო-
ეცეს X'; ინდოთა DEGHJKLOQRTVA'F'G'K'L'M'P'Q'S'U'V', ინ-
დოეთს FIH', ინდოეთს N'; იგ| იგი XK'P'U'V', იქ H'N', ჰქმნეს
J'; სპა V'; გამეხებულნი| გამხეცებულნი H'N'; ჰინდოთა... გამეხე-
ბულნი| ხვარაზმნი იგ ინდნი დალონებულნი J'.

1901

გააქცივნეს, ამოსწყვიტვნეს, ერთი ორთა ვერა სჯობდეს;
ვისცა უნდა, იმოვებდეს, სჭრიდეს, ჰსოცდეს, ალაფობდეს;
ხვეწა იყო, მუდარობა, სიცოცხლესა იაჯობდეს,
ვინცა ღონე მოიძივის, დამალვასა ვერა სთმობდეს.

ა. გააქცივეს GHJNTS', გააქციეს KOG'Q'V', გააქცივნეს L,
გაიქცივნეს და F'L', გააქციეს K', გააქცივეს U', გაქცივნეს M', გა-
იქციეს P'; ამოსწყვიტეს GHJKNOTG'F'K'L'I'Q'S', ამოსწყვიდნეს
J', ამოსწყვიდეს V'; ორათ U'; ერთსა ორი J'.

ბ. ვინცა J'V', ვისაც M'P'S'; უნდეს Q'V'; იშობედეს DGNQ
TXVA'J'K'L'Q'S'V'X', იშოვნიდეს HP', იშოვებდენ J, იშოვებდის
LF'M'; სჭრიდენ J, ჰკრიდეს LA', სჭრიდის M', სკირდეს S'; ხოც-
დეს JKLOTVA'D'E'G'K'P'Q'S'U'V'X', ხოცდის M'; ალაფებდეს F'L',
ალაფობდეს M', ალაფოფდეს S'; სჭრიდეს... ალაფობდეს| თავსა
სჭრიდეს იხოციდეს J'.

გ. ხვეწნა DGHJKNOQRTVA'G'F'J'P'Q'S'U'V', ხვეწნი K'; მუ-
დარობით KOG', მუდარება J'U'V', მუდრობა K'; სიცოცხლეს X;
მოაჯობდეს HJKLTG'P', იაჯებდეს A'M', იაჯოდეს J'.

დ. ვინცო L'; მოიძიოს LM', მოიძის P', მოიძებიის U', მო-
იძივეს X'.

გამარჯვება ხვარაზმთ ხელმწიფისაგან
ჰინდუსტნის ლაშქართ სედა

გამარჯვება—S'; ხვარაზმთა GK'Q', ხვარაზმმ S'; ხელმწიფი-
საგან| მეფისაგან GQ, ხელმწიფისან U, ნეფისგან K'Q'; ჰინდუს-
ტანის CU, ინდოელთ Q, ინდოთ GK'Q'; ლაშქართა GK'Q'; ზედან

GK'Q'; ლაშქართ ზედა] ლაშქვ C, ლაშქარზედა Q; გამარჯვება... ზედა] ხვარაზმ ხელმწიფისა და ინდოთა ომი უტარიელოდ. ინდოელთ დამარცხება S'.

1902

გაიმარჯვა ხვარაზმელმან, იქნა მისი გაგებული;
იხარებს მეფე მორჭმული, გული აქვს გალომებული,
იშოვეს მრავლად ლაშქართა, კვლა მივა გამესებული,
ცხენი ეველაი ნაკაზმი, ალაფი ალაღებული.

ა. გაემარჯვა HJKNOTG'M'P'U'V', გაიმარჯვეს S'; ხვარაზმელთა HJKLNOTA'G'M'P'U'V', ხვარაზმელმა RQ; იქმნა UVA'G K'M'S'V'X'; მისი] მათი HJKNOG'P'U'V'.

ბ. ახარებს X; იხარებს მეფე ~ V; გული—X; გული აქვს ~ LM'; გალომებული] გალაღებული HT, გახარებული J, ალაღებული KOG', გაღელვებულ P'.

გ. იშოვნეს GHJK'P'Q', იშოვეს NVS'V', იშოვეს D'J', იშოვებს M'; ბევრი U'; ლაშქარმა X'; კვლავ DGKNORQG'F'J'K'L'M' Q'S'U'V'; მივლენ RU'V'; გახარებული KOG', გამარჯვებული M', გამეხებულნი X, გამახვებულნი L; კვლა... გამეხებული] აქლემი აკი; დებული HJTP'.

დ. ცხენები ყველა J; ყოველი J'; ნაკაზმი] ვერცხლითა HKO TG'P'; ალაფი] ოქროთა HP', ოქროსა KOTG', ყოველი J'; ალაღებული] გარდაღებული HKOTG'P', ალაფებული J'.

1903

ტარიელს წინა მივიდეს ჰინდონი სრმალ-დაღეწილნი,
გაქცეულ-გარდახვეწილნი, შიშითა გაწბილებულნი,
ახჯარ ახდილნი, დამრცვილნი, ტან-სარო შემოფრეწილნი,
ცხენ-დაღვომილნი, მტირალნი, დაგლეჯილ-პირ-
დასოკილნი.

ა. ტარიელ J'P', ტარიელი S'; წინა] თანა L, წინ S'; ტარიელს წინა] ტარიელთან M'; მივიდენ EK', მივიდნენ GJ'Q', მოვიდნენ HJP', მოვიდნენ N, მივიდნენ KOQRG', მოვიდეს TA'H'N' ჰინდონი] ინდონი DEFGHIJKLORTVA'G'F'H'K'L'N'P'Q'U'V'X'

ლაშქარნი J',—S'; ხმალ DFGHIJKLNOQRTVD'G'J'L'P'Q'S'U',
რხმალ E'X', ხლმებ H'N', ხლზალ M'; დალწულნი I, დალწილ-
ლი V'.

ბ. გაქცეულ—S'; -გარდახვეწილნი] გაწბილებულნი DFGHIJ
KLOQRTVGF'H'K'L'M'N'P'Q'S'V', დაწბილებულნი ENA', შეწინე-
ბულნი J', გაწბილებული U'; შიშით U'; გაწბილებულნი] გარდა-
ხვეწილნი DGHJKLNOQTVA'G'F'K'L'M'P'Q'S'U', შემოხვეწილნი
EFIH'J'N', გარდახვეწილლი V', შამოხვეწილნი R.

გ. აჯარ K'; დახდილნი GHK'P'Q'; დაცრცილნი FGHILNT
XF'H'L'M'N'Q'S'V', დაცცილნი J, დაცმულნი KOG', შიშველნი
RJ', დაცრცილნი A', დაცრცილნი K', დაცრცილნი U', და-
ცვრცილნი P'; ტანს-სარო] ტანსა სრულ HT, ტანთა სრულ J, ტან-
სნაცა KOG', ტანსაროდ R, ტანსამოს J', ტანს P', ტანსთაცმელ
V'; შემოფხრეწილნი J'P', შემოხეულნი V'.

დ. დაგვომილნი L'; მტირალნი] საბრალოდ FIRH'N', საწყა-
ლნი J',—M'; დაგლეჯილ] დაგლეჯით DGLQV'F'K'L'M'Q'S'X', და-
ლრეჯით EFIRH'N', უგზოს გზას H, უგზო გზას P', უცხო გზას
J'F, უგზოს გზა KOG'; პირდახოკილნი] პირდახოკილნი GM'Q',
გარდალწილნი HKOTG', გარდახვეწილნი J, პირ-დაფრეწილნი
NA'U'V', გარდახვეწნი P'.

1904

ტარიელ იწვა სენთაგან დავარდნილ, გულ-ნაცემული;
აწ ახლა გახდა მართ ასრე, ვით გულსა დანა-ცემული;
რა ესმა, ასრე ეწეინა, ვითა ასპიტთა ცემული.
ლხინი მოსმულდა, არ უჩნდა ჩანგ-ბარბით და ნა ცემული.

ა. დავარდნილ] დავარდნილთ FGH'K'M'N'Q', მართ ვითა HJK
OTG'P' დაცემით J'; სენთაგან დავარდნილ] დავარდნილთ მეტად
U'V'; გულ-ნაცემული] დანაცემული DFGIQV'F'H'J'K'L'N'Q'S', გველ-
ნაცემული HJKTG'P', გულნაცემულნი L, გულდაცემულნი M',
გულ სენ დაცემული U'V', დანაცემულნი E, გულდანაცემული N.

ბ. ახლად CLA'M'; აწ... ასრე] აწ ასრე გახდა მწუხარედ FI
H'N', აწ ასრე გახდა მართ ვითა EGK'Q'V', აწ ასრე გახდა შეექნა
(შეექნა G') HJKOTG'P', აწ ასრე გახდა ვითამცა J', აწ ასრე
გახდა რა ესმა U'; ვითა S'; გულს M'; დანა] ლახვარ H'N'; ცე-
ნულნი LM'; ვით... ცემული] გულსა ლახვარი ცემული E, გვანდა

გულ-დანა-ცემული GK'Q', მას გულს ლახვრად ცემული U', გულს ლახვრით დანაცემული V'; ვით გულსა] მას გულსა JKOTG'P', მართ ვითა J.

გ. ესრე T, ესრედ H'N', ასე J'V'; ეწყინა] შეიქმნა J'; ვითა] ვით FI, მსგავსად H'N', მართ ვით J'; ასპიტთა] ასპითა DH', გველისაგან EI, გველისგან EH'J'N', ასპიტი LVM', ასპიტია D', ასპიტა F'L', სპითა S'; ცემულნი L'M'; ვითა ცემული] იქმნა ოფლ-გარდაცემული HJ'TP'.

დ. უჩნდა] უნდა არც F, უნდა IG'F'H'L'N'S'; ჩანგ-] ჩნდა X, ჩანგი H'N'; ბარბითი FIH', ბარბითთა G, ბარბიდ N, ბაბრითა N', ბარბათით P'; ჩანგ ბარბით] ბარაბითა K', ბარგითა Q'; და ნა - FIH'N'; ცემულნი LM', ცეული P'.

1905

მივიდეს, გარე მოადგეს, ეველგან ციხეთა გარეთა.
ებრძვიან, ცეცხლსა უდებენ, მოაოხრებდეს არეთა,
ჰსოცდეს, სწვიდეს და არღვევდეს, ცრემლთა აღენდეს
მწარეთა,

აჟა არ გამოუღიან არად არ მემუღარეთა.

ა. მოვიდეს CDEFGIQVF'H'J'L'N'P'Q'S', მოვიდნენ J; გარე] გარეთ DEGRF'K'Q'S', ზედა HJKOTG'P'; მოადგნენ J, მოადგ-
ნეს RJ'; ყოვლგნით DEFGHIJRTV'F'K'L'Q'U'V' ყოვლგნით KOG',
ყვალგან Q, ყოვლგან A'X', ყოველგნით H'N'P'S', ყოველნი J'; ცი-
ხებთა G', მას ციხეს H'N', ციხეთ J', ციხისა P'; გარებსა KO, გა-
რესა G'.

ბ. ებრძვიან] ებრძოდეს FFIKOG'H'J'M'N', ებრძოდეს R,
ებრძვიან X, უდებდეს U'V'; ცეცხლთა JA'M'U'; უდებენ] უდებდეს
KOG'M', იბრძოდეს U'V'; ცეცხლსა უდებენ] ციხე ქალაქთა EFIJ',
ციხე ქალაქსა R, მას ციხე ქალაქთა H'N'; მოაოხრებდენ RNP',
მოაოხრებენ GHJ'TQ, და აოხრებენ NK, მოიოხრებდეს X, მოახმა-
რებდეს J', დააოხრებენ A', მოაზრობენ K', მააოხრებდეს S';
არებსა KOG'.

გ. ჰსოცდეს] ხოცდეს FIRTA'E'F'H'K'L'M'N'Q'S'U'X', + და
I, ხოცდენ J, ხოცდეს P'; სწვიდენ J, წვიდეს RA'K'M', ჰსწვი-
დეს H'V', ჰსწვიდეს N', სწვიდეს U'; არღვევდეს] არღუედეს A,

არბევდეს EFIRH'J'N'U', არღვევდენ J; ცრემლსა HP', ცრემლათ X; ადენდენ HJ, ადენდათ R, ადედეს X, ად... P'; მწარებსა KO G', მწრეთა M', მწარესა P'.

ღ. ასჯას H', აჯთა J', აჯას N'; არ] ვერ N; გამოუღიან] გამოიღიან IO, გამოართვიან HJKTG'M'P', გამოუღიათ N, მიიღებდიან H'N'; არად] არას FI, არვის H', არათ M', არავის N'; არად არ] უწინ მათ EJ'; მემუღარეთა] მემუღარებსა KOG', მიუზმუღარეთა V, მეომარეთა J', მემუღარითა M'.

1906

გარეთ უველანი წაასვნა ცისეთა სიმაგრენია,
მათ უზენაროდ მიეპურნეს, მიკვირდეს სიმედგრენია;
ერთ წლამდის იეუნეს ჰინდოფას, ვაკედ ქნეს კლდე და
ღრენია,
მერმე წავიდეს სავსენი სიცილით მომღარენია.

ა. გარე DGQVK'Q'S'U', გარეთა R; ყოველნი DQV'L'S', ყოველნით EJ', ყოველგან FI, ყველაი GHJKOTG'K'M'Q', ყოველგან R, ყოველგნითვე H'N', ყოველი P'; წაუზუნეს BFIJRTM', წაუზუნა CDGQVA'D'E'F'K'L'Q'X', წაუზმან E, წაუზმეს H, წაუღეს KOG'H'N'U', წაუზნა X, წაუზდა J', წარუზმეს P', წაუზდინა S'; ციხე და GK'Q'U'.

ბ. მათ]ვით EFIRJ', მას HP'; უზენაროთ II', უზენროთაJ', უზენაროთა N'; მიეპურენ EJ, მიებრუნეს KG', მიებურნეს OM', მიუპურეს R, მიეპურნეს F'L', მიიპურეს J', მიპპურეს P', მიეპურდნეს S'; მიკვირდეს] მიკვირდა FKG', აქეს (აქეთ JT) წესად HJTP', იკვირდეს H'N', მიპირდეს J'; სიმედგრენია] ვით აგრენია DGQVFK'L'O'U', სიმაგრენია EJR'M'P'S'.

გ. ერთს HJKOTG'J'L'M'S'U', წლამდინ BCDQXE'P'X', წლამდი R, წელსა J', წლამდე K'; იყვნენ EHJD'J'X'; იყენეს ინდოეთს~P'; ინდოეთს DEGHJKOQTVA'G'F'K'L'M'P'Q'S'U', ინდოეთს J'N': ვკეთ J'; ქნეს] ჰქნეს JR, ჰმნეს H'N'P'X'.—S'; ვაკედ ქნეს (ჰმნეს H'N') ინდოეთს FIRH'N'; ქნეს კლდე] კლდეა F'L'; კლდე და ღრენია] კლდენი და ველნია J'; ვაკედ... ღრენია] და გაავაკეს კლდენია A'; ღრენია] ხენია M'.

დ. გემრე J', გერე P'; წავიდნეს FI, წავიდნენ GHJJ'P'U':
სამსენი L'; სიცილით] მომღერალ- E, იყვნეს A', მოცინარ- J';
მომღერენია] მოცინარნია I', მომღერალნია GJ'Q'U', არ მონაწყე-
ნია A', მომღერელნია F'L', მომღერანია M', მამღერალნია P'.

ტარიელისაგან კაცის გაგზავნა
ავთანდილთან და ფრიდონთან*

ტარიელისაგან CDX; ავთანდილთან DGQVXJ'F'Q'X', ავთან-
დილ CKOG'K'; ფრიდონსთანა BCU, ფრიდონთანა K'; ფრი-
დონთან] + საშველად GKOG'J'K'Q', + საშველად DQV', + მი-
საშველად J'; ტარიელისაგან... ფრიდონთან] ტარიელისაგან
ავთანდილ-ფრიდონთანა წიგნის მიწერა და შველა E, ტარიე-
ლისაგან ავთანდილსა და ფრიდონს წინაშე კაცის გაგზავნა H,
აქა ტარიელ კაცი გაგზავნა ავთანდილ-ფრიდონთანა და აცნობა
J, ტარიელ კაცი გაგზავნა ავთანდილ-ფრიდონთან R, არაბეთს
ავთანდილთან და ფრიდონთან კაცის გაგზავნა M', ტარიელისგან
ავთანდილს (ავთანდილის A', ავთანდილს თანა D'U') და ფრიდონ-
თან (ფრიდონის თანა A'D') კაცის გაგზავნა (+ ხვარაზმელთ T, +
საშველად F'L'S') NTA'F'L'S'U'V'.

1907

რად არ გასინჯავთ სოფელსა, სჭირს გარე-შიგან ჭრელობაჲ
მისცემს კვლა ზოგჯერ სეედასა, არა აქვს გაუერელობა;
გამართავს, რაცა სწადიან, მისი წესია ტრელობა,
ტარიელ თვალნი აჰმართნა, ჰკლავს გულსა დანამჭრელობა.

ა. რათ J'; გასიჯავთ D, გაშინჯავთ GHJM'P'Q', გარისინ-
ჯეთ X, გასინჯავ D, გასინჯეთ F'L', გაჰშინჯავთ J', გაშინჯავს
K'; ჭირს N, ჰსჭირ V'; გარეთ- J', აგრე- M'; -შინა V'; გარე ში-
გან ~ UJ'T'J'P'.

* სათაური 1907-ის შემდეგ—K, 1909-ის შემდეგ—HJT, 1910-ის შემდეგ—
E, 1906-ის შემდეგ—O'E'G'.

ბ. მისცემს მისსა T, მისცეს K'; კვლავ DGHJKOQRTVG' F'J'K'L'M'P'Q'S'; ზოგჯირ A'; სევდასა] კირებსა J', სევდას K'; აქს E'; გაუტრელობა E'.

გ. გმართავს რაც K'; სწადია R; ჰსწადთან V'; მისი წესია] გაიჭრას სკირდეს HJKNOTA'G'M'P'U'V'; წესია] წესი და D GQRVFK'L'Q'S'; ტრელობა] ხელობა HJKNOTA'G'M'P'U'V', მტერობა J'.

დ. ტარიელს M'; თვალი GJP'Q', თვალთა J'X'; თვალნი—K'; ამართნა DQVA'D'G'F'L'M'S'U', ამართა GHJKNORTJ'K'P'Q'V'X'; ჰკვლავ R, კვლავს G'K'M'Q', ჰკრავს S'; გულს K', გულსა U'; დანაჭრელობა E'J'X'.

1908

ნესტ-დარეჯანის წამწამთათ ბუქისა ფიფქმან

დამზრომმან,

მობრუნდა, ჰკითხსა მზემ, მორჩმან, ტურფამან, ტანად
სარომან.

დაუყვნა მისმან ელვამან ტარიელს, ჰირ-უმთივარომან:

„ნუ ივნებ, ლომო ლომთაო, რა ქნა წუეულმან კამ-დრომან?

ა. ნესტან დარეჯანის BTUL'P', ნესტანდარეჯანს GHIJKN OA'G'M'Q'U', ნესტან-დარეჯნის DQF'X', ნესტანდარეჯან RJ'K S'V'; წამწამთა DGHJKOQRTVG'S'K'M'P'U'V', წამთათ XD'E'X', წამწამთ FL'; ბუქსა NX. ბუქმან და J'; ფიფქმა KR; დამზრომმან BCKOUA'G'J'K', დამზრომან DGHNQR'TVD'E'P', დაზრომა J, დამზრალმან F'L'S', დამცრომმან M'.

ბ. მობრუნდა] მას HJTP',—KOG'; ჰკითხა + მან KOG', კითხა K'M'Q', ჰკითხეს P'; მზემ] მზემან GHJNTK'Q'P'U', მზეთა KOG'M', მზე RJ', მზემან და A'V'; მორჩმან] და GK'Q'U', ტურფამან GJTP', და ნორჩმან N, მზეთამან KOG'M', მორჩმა R, ნორჩმან J'L'V'; ტურფამან] ნორჩმან და HJKOTG'M'P', ტურფამა RU', ტურფამან X; ტანად—NA'U'V'; საომან P'.

გ. დაუყვნა P'; მისმა R, მისნი G', მისმანა K'; ელვამა R; ტარიელის P'; უმთივარომა JR.

დ. ნუ] უმზე ნუ M'; ივნევ J'; ლომო—X; ლომთა K'; რა] ესე HP', ასრე JKNOA'G'U'V', რაც K', აწ რა Q'; ჰქნა JU',

ჰქმნა V', ქმნას J'X', ქნას K' ქმნა P'; რა ქნა] რქანა X; წყეულ-
მან] ეამან GHNP' ეამმან JKO.A'G'Q'U'V', წყულულმა R, ემან K',
წყეულმ S'; ეამ-დრომან] და დრომან GHJKNOA'G'Q'U'V', დრო-
მან KP', ეამან და დრომან M'.

ტაეპები: ა. ბ. ~ U'.

1909

ჯავრნი სუარაზმთა ჩვენსედა მით გარეჰემო გუბია;
ჩვენსედა სჰანი ისმარნა, რაცა ალაში უბია,
ვისმნეთ მმად-ფიცნი არაბთათ, მათი აბჯარი შუბია.
ავთანდილს, ფრიდონს სურვილი ჰკლავს, ჩვენთვის
თვალთათ გუბია“.

ა. ჯავრი, GHQK'P'Q', ჯავრიანია J'; ხორაზმთა B, ხურა-
ზმთა X. ხვარაზმზას F'S', ხვარაზმა J', შვარაზმზას L', ხვარაზათ
M'; ჩვენსედა] ჩემსედა GJNQ'U'V', ჩვენსედ J', მეფისა K'; მით]
მათ D'X'; გარეშამო U'V'; გუბია] გუბია DKOVG'J', უბია NA'
V', გვდებია M'; მით გარეჰემო გუბია] ჰირთავე შენატყუბია
HJTP'.

ბ. ჩვენსედან DHQS', ჩემსედა KGV'X', ჩვენზა K'. ჩემსედან
U'; იხმარა GHJKNOTG'J'K'M'P'Q', ახმარა U'; რაცა] ვისცა HK
OTG'P', რაც რომ J, რაც R'; ალაშნი KOG'.

გ. ვიხმროთ GHJKNOG'K'P'Q'X'. ვიხმეთ X, ვიხმენ D', ვიხმ-
ნედ J', ვიხმაროთ M'; მმათ HJ, მმა U, მმანი M', მმათა P'; ფიცი
P'; არაბთათ] არაბთა GVEK'Q'X', ორნივე HJKTG'P', სპა მრა-
ვალნი N, სპა-მრავენი A'V', არაბნი F'J'L', უმრავენი M', სპა
მრავლად U'; მათით F'L', მათნი M'; აბჯრითა F'L', აბჯარნი M';
მათი აბჯარი] მოჰყვეს მათ მრავლად HT, მათ მრავლად მოჰყვეს
J, მათ მოიხმარონ KOG', მოყვეს მათ P'; შუბნია M'.

დ. ავთანდილ J'V', ავთანდილის U'; ფრიდონ J'; სურვილით
HJTP'V'; ჰკლავს—P', უთქს HT, უდგს J, კლავს E'K'M'Q', აქვსთ
V', ჩენნი DGQVF'J'K'L'M'Q'S', ჩენთვი J; თვალთა GHJNTE'J'
K'M'S'U'V'X'; გუბეა P'; ავთანდილს ...გუბია] ჩენთვის ფრიდონ
და ავთანდილ შექნან სისხლისა გუბია KOG'.

ტარიელ ორთა სენთაგან მეტადლა დაჭმუნებულმან,
მტერთაგან ამოწყვეტილმან, უსახოდ შეჭირვებულმან,
არაბეთს კაცი გაგზავნა მტირალმან, მიჭირვებულმან,
ავთანდილს წვრილად აცნობა უღონოდ დაჭირვებულმან.

ა. მეტადლა] კვლა (კვლავ H'N') უფრო F'H'N', მეტადრე H
TM', მეტად გლახ KOG'U'V', მტერთაგან R, მეტადვე J'; შექარ-
ვებულმან E, დაჭმუნებულმან GHKNTVH'M'N'Q'S'V', დაჭმუნებულ-
მან J', დამჭმუნებულმან E', დაჭირვებულმან J', დაჭმუნებულმან K'.

ბ. მტერთაგან] მტირალმან E; ამოწყვეტილმა R, ამოწყვე-
დილმან G', ძალ დაძლეულმან M'; უსახოთ KNOG', სევდითა J',
უზომოთ U', უზომოდ V'; დაყმუნებულმან E, შეჭირვებულმა J,
მიჭირვებულმან G' დაყმუნებულმან J'.

გ. მტირალმა JR, მტირალმან X; მიჭირვებულმა J, მაჭირვე-
ბულმან F'; შეჭირვებულმან J'M', გაჭირვებულმან L', შემჭირვებულ-
მან U', შეწყუხებულმან V'.

დ. ავთანდილს I, ავთანდილის U'; წვრილად] ყველა E,
წვრალა R, წვრილათ J', წვლილად U'; აცნობა J'; ავთანდილს
წვრილად აცნობა] წვრილად აცნობა ძმად ფიცსა KOG'; უღონოდ
უღონო R, ძლიერმან H'N', უსახოთ J', გონება-U'V'; დაჭირე-
ბულმან BEGHKN შეჭირვებულმან FL, დიჭირებულმა J, დამჭირვე-
ბულმან T, გატუდებულმან H'N', დაღონებულმან M', შეიწირებულ-
მან U'V'.

1911

რაცა ჰირველ სენი სჭირდა, ეკელა წვრილად მიუწერა,
მერმე რაგვარ ხვარაზმელთა მათთვის ძამა შეეწერა;
ვით ერბივნეს, ვით ესოცნეს, ვით ქალაქი მოემტკერა,
ვით სოფელი მუსთალია, იგი მეცა დამემტერა!

ა. რასცა X, რაც K'; შპირდა Q'; ყვალა F, ყველაი K';
წვრილად] წიგნად ENRU', წიგნათ V'; მიეწერა J'V'

ბ. როგორ DGQVF'K'L'Q'S', ვითა FIRH'J'M'N'U'V', რა-
გვარც KOG'; ხორაზმელთა B, ხვორაზმელთა D'F'; მათთვის|მათ-
გან KOG'J', მათთვი R, მათთთვის V, მათვის H'N', ვითა U'; შა-

ენერა E, შეეკერა EHIJNTHN'V', შეწერა XK'X', შეეკერა M', შე-
უკერა U'.

გ. ერბია FIRH'N'V', ერბივა KOG'J'M', ერბივეს U, ერბი-
ნეს E', ერბივით U'; ეხოცნეს] ეოხრნეს B, ეოხრა FIRH'M'N',
ეხოცა KOG'J'V', ეხოცათ U'; ვით] ან HKOTG', ვითა X; ქალაქ
B; ქალაქნი H; მოემტერა X.

დ. ვით] ეს R; მუხანათი J'; სიმუხთლითა V'; იგი] თამი FJ
KORG'H'J'N', ახლა HT, აწე V'; მეცა] ასრე FIKORG', მემცა
GF'K'L'Q'S', ასე H'J'N', ჩვენცა M'U', მათვე V'; დაგვემტერა KO
G'M'U', დაემტერა R', დამიმტერა H'N' დამტერა K'.

1912

გვერდსა მიისევეს მწერალი, მთქმელ-გამამრჩევი ენათა;
ტარიელ, ნესტან-დარეჯან ხმა-ტკბილი მოუსმენათა;
რა გაათავეს წერითა წიგნი, ხელთ მისცეს მონათა:
„წადით, მიაართვით ავთანდილს, ჩვენთვის ცრემლ-
დამადენათა“.

ა. გვერცა DGHJKOQTVG'K'Q'U', გვერდლ D', გვერც F'L',
გვერთსა M', გვერთ S'; მიისვა GHJKOTG'Q', მიუსვეს U', მისვეს
XF'L'M'X', მიისხეს J', მისვა K', მიისხდეს S'; მწერალნი X, მწე-
რელნი M'; მთქმელი DVM'U', თქმელ D', მითქმელ J'; გამრჩევი
DVM', გამომრჩევი KOTUG'K'V'X', გამამრჩევი D', გააჩვენათა
J', გამამრჩე S'; ენითა GJTXF'L'M', ენათა—J'.

ბ. ნესტანი დარეჯან G'; ხმა-ტკბილი] მართ მისგან HT, ხმა-
ტკბილად KOG', ხმა-ტკბილათ J', ხმა-ტკბილად K'; მოუსმენათა]
მონასმენათა HKOTG', მოუსმინართა J, მოუსმენათა X, მომასნე-
ნეთა J', მოუსმენთა K', მთქმელი ენათა M'.

გ. გათავეს M'U'X'; წერითა] წერილი U'

დ. წადი U'V'; მიაართვით] ჩემს ძმათა HT, მართვით X, მი-
ართვი U'V'; ავთანდილს] მიაართვით HT; ჩემთვის HJU'; ცრემლთა'
J'; დამადენითა G, დანადენითა HJTL'M'U'V', დანთენითა X, და-
მადდენითა J', დამდენითა S'.

1913

კვლავ ფრიდონისას გაგზავნეს სსკა კაცი ერთი ნავითა;
მასცა აცნობეს სოფლისა სიცრუევე საბრუნავითა:

„სენთა და სვარაზმელთაგან ოდენ ვარ საფშენავითა,
მტირალი სისხლის ცრემლითა დამხობით საკრინავითა.

ა. კვლა BCEFIKX'; ფრიდონისა CJ', ფრიდონთანა H.IK
ORTG', ფრიდონისა K'; გაგზავნა EFIRH'N', გაგზანეს E'; ერთის
KOG'; კაცი ერთი ~ E.

ბ. მისცა K'V', მაცა S'; აცნობა EFIK'H'J'N'; სოფლისა B;
სიცრუე] სიცრუე DFGHIJKORTV'D'G'M'V', სიმუხთლე E, სიც-
ხევე X, სიტურფე F'L'S'; საბრაუნავითა J.

გ. ხრაზმელთაგან X; ვარ|ვერ E, ვარზ G'M'; ოდენ ვარ~F
IRH'J'N'; საფშენავითა IX', საფშენაითა X, საფშენავითა F'L',
საფშენავითა S', საფშენავითა U'.

დ. მტირალნი M; სისხლის ცრემლითა| ცრემლთა დენითა
J'; დამხობით] ქვე ვწევარ FIH'N' ვით ასრე R, დამხობითა U';
საკანნავითა H'N', სარკინავითა U'.

1914

„აწ. ვითა გმართებს გმირთა და ჩემთა ფიცისა მძობილთა,
აგრე გაფიცხდით საშველად, გაწვევით სასწრაფოდ
ხმობილთა;

თქვენთა ლაშქართა იმედსა ვართ ქვისებრ დაუღობილთა,
ომსა ნაწვართთა, ჩაუქთა, მებრძოლთა რაზმად წუკობილთა“.

ა. გმართებს RF'H'K'L'N'S'U'V', გმართებს V.J'; გმირთა
და] ლომგმირთა H'N', გმირითა და J'S', გმირობა და M'; და—R;
ჩემის EH'N', ჩემსა FGIJ'Q', ჩემთან HKOG'; ფიცითა HKOG'U',
ფიცის XH'N', ფიცსა J', ფიცთა M', შეფიცთა V'.

ბ. ეგრე HJTK', გაფიცხდი Q, გაფიცხდით R, გაფრთხილ-
დი M', გაკიცხდით S'; საშველად DJQV'K'U'V', სასწრაფოდ FI
H'N', სასწრაფო R, საშველათ X'; გაწვევ DEFGHIJQR'TV'F'H'K'
N'Q'S'U'V', გაწვევავით X, გაწვევ L'; სასწრაფოდ] საშველად FIR
H'N', სასწრაფოთ KOG'J'; ხმობითა M'.

გ. თქვენთა] თქვენსა GQ'; ლაშქართა X'; იმედთა J'K'; ვართ]
ვარ DEFIJRF'J'L', არს H'N'; ვით U'; ქვისებრ] ქვისებ E', მკისა
J'; ქვასებრ S', ქვასა ზედან U'; დაუღობელთა EJ'Q', დაუღობ-
ილთა FIQH'N'S', დაუნდობლათა M', დანდობილთა U'.

დ. ომის J, ომისა R, ომთ T, ომთა V; ნაწვართსა Q', ნაწვართა G, ნაჩევესა H, ნასწვართი X; ჩუქთა K'; რაზმთა J'V'Q'X', რამმთა G; ომსა... წყობილთა] ომსა ნაწვართა მებრძოლთა ჩაუქთა რაზმ-დაწყობითა E, ომსა ნაწვართთა ნარჩევეთა მებრძოლთა დაუშრობელთა J', ომის ნაწვართა ჩაუქთა მბრძოლ რაზმთ არსხვისგან მშობილთა H'N', ომსა მომართე ჩვეულმან მებრძოლთა რაზმად მწყობელთა M', ომსა ნაწვართსა მებრძოლთა უზომოდ (რაზმ V') დაწყობილთა U'V'; მბრძოლთა რაზმ-დაუწყობილთა F'IL, მებრძოლთ ზედა წყობილთა T.

1915

არაბთ მეფე მორკმულია. იყო მცლილე მისი ვინა?
 იმღერდა და იხარებდა, მოგოსნები უსხდა წინა,
 ჩანგთა ჰკრიან, აწყობდიან ჰირ-მთვარენი, ვარდთა მინა,
 გავიდის და ნადირობდის, კვლა მობრუნდის, იყვის შინა.

ა. არაბთა J', არაბ U'; მორკმულია] მორკმული J'M', მორკმით მჯდომი V'; იყო] ჰყვანდა GK'V', იყოს UT, მათი R, ყვანდა Q; მცლილე] მცირე J'M', მოცილე V'; მისი] არა DRL'Q'S', მას V'; მისი ვინა] არავინა GQVF'J'K'M'; ვინა X.

ბ. იმღერდის HJT; იხარებდა] თამაშობდის HJT, იხარებდეს K'; მგოსანები JGQVM'Q', და მგოსნები HFL', მუნ მგოსნები J, მეჩანგები KOG'U'V', მგოსნებიცა R, მომგოსნები T, მაგოსნები K'; უსხდის HJT, უსხდეს KOG'.

გ. ჩანგთა] ჩანგსა DGHJKOQRTG'F'J'K'L'Q'S', ჩანგთა X, ტკბილად V', ტკბილათ U'; კრიან M'Q', ჰკრიანან U'; აწყობდიან] იმღერდიან J'; -მთვარენი rep. M'; ვარდთა] ვარდა C, ვითა J, ვარდი R, ვირთა S'.

დ. გავიდის და] გამავიდის DGQVF'J'L'Q'S', გავიდოდა J, გამოვიდეს K'; და—U'; ინადიროს DGHJKOQTVG'F'J'L'Q'S', ინადირეს K'; კვლავ DGHJKOQTG'J'K'M'Q'X'; კვლა—U'V'; მობრუნდის] მოვიდის HJT, შევიდის J, შემოვიდის U'V'; იყვის] იტყვის F'L'.

M¹-ში დაცულია მხოლოდ პირველი ტაეპი (ფ. 139r).

იბურთის და ითამაშის და თინათინს თანა დაჯდის,
ეს სოფელი იამოუნის, საწუთროსა დაუწყნარდის;
ეელსა ბროლსა შვენებანი მას ელვანი გარ უკარდის,
ერთად სსდიან ტასტსა ზედან, მათ ბაგეთათ ვარდი ვარდის.

ა. ითამაშის] ინადირის RJ'; და² K': და თინათინს] თინათინსა DVF'L'S', თინათინის GJKOQRG'Q'U'V', თინათინთან HM', თინათინ J'; თანა] გვერდსა J, გვერცა KOG'; დაჯდისა J', დასჯდის K'.

ბ. იამონის K'; საწუთროს J'; და საწუთრო M'; დაუწყნარდისა J'.

გ. ეელსა] ეველას S'; ბროლსა S'; ყვენებანი E'; მას] მე J'; ელვასა D', სულვანი J'; გარ—G'K'; უარდის DGHJKOQR'TVD' E'Q'V'X', გარდუარდის G', უარდისა J', გაუარდის K'.

დ. ერთგან R.J', ერთათ M'; სხედან V'; ზედა CHJQRTM'U' V'X'; მით J; ბაგეთა GHKOT'G'K'M'Q'S'U'V', მიგეთად JRVF'L', ბაგითა T'; მათ ბაგეთათ] ბაგეთაგან მათთა X'; ვარდი—D'K'X'; ვარდის ფრისა J'.

1917

სმა-ჭამა და ნადიმობა, მსგეფსსა ერთსა გაისვენა;
ელვამან და შვენებამა მათმან სრულად დააშვენა;
მომღერალთა მათ წინაშე არაოდეს მოასვენა;
მე ვერ ვიტყვი, რაცა სჭირდა, ბევრი უნდა ქებად ენა.

ა. სმა-ჭამა] რა შორჭმა M'; და—J'; ნადიმობა] ნადიმობა J', ნადიმობდის M'; მზგეფსა VX', მზგეფესა D, მზგეფსა GHT, მსგავსად J, მსგებსა KO, მზგეფსა F'I', მზვეფსსა K', ღღესა M', მსგზვეფსსა Q', მეგზვეფსა S', მზგავსად U'V'; ერთის U'V'; გაიშვენა D, განისვენა J'T'J'K'X', გაისვენის G', განისვენის M', გაესვენა V'.

ბ. ელვამა M'; მათმან] მისმან HJT, იგი J'; მათმა U'; სრულად + ხარ X, სრანი M'; დააშვენა J', დაშვენის M', დაასვენა V', დაშვენა X'.

გ. მათ] მის V'; მათ წინაშე] თქმევისაგან HT; არ ოდესა J', აროდეს K'; მოესვენა DGHJKQTVF'J'K'L'Q'S'U'V', მოისვენა HKO G', მოისვენის M'.

დ. მე-X; ვერ] ფერ X; ვიტყვ U'; სჭირდათ JM', ჰსჭირდა V'; უნდათ JM'; ქება S'V'; ენა ქების M'.

1918

რა გარდასდა, გამოვიდა ეამი რამე, ღამე, დღენი;
მოციქული შარას გრძელსა მოამოკლებს, ირჩევს ცხენი.
გაგზავნილნი რა მივიდეს, ნახეს მორჩი ალვის სენი,
რა ავთანდილს მოასწენეს, ატირდა და უთქვნა ზნენი.

ა. გარდაჰსდა H; რამე—K.

ბ. შარა DGHJKOQV'G'F'L'M'Q'S'U'; გრელსა X, გრძელ M'; მოამოკლებს X, აქა მოკლებს K', შეამოკლებს U'; ირჩევს] ირბის U'; ირჩის V', არჩევს X'.

გ. გაგზავნილი DGHJKOTVE'G'F'K'L'M'Q'S'U'V'X'; მოვიდა GHIJKOTGQ'V', მოვიდეს F'L', მოვიდა K'; ნახა GHIJTM'Q'; ნორჩი GHIJKOG'F'L'Q'S'U'V', ნორჩნი J'; ალვა M'; ხენი] ცხენი DQ, ზნენი K'.

დ. მოახსენა HJT; იტირა E'; უთქვნა] უქნა CDGJKOQTV'G'F'J'K'F'Q'S', უქო H, უთქვა V'; ზენი QE'J'U'; რა... ზნენი] რა ავთანდილ-ფრილონს ესმა ინლოთ ესე საწყინარნი M'.

1919

კვლავე ჰკადრეს: „თქვენ, მორკმულნო\", და აქებდეს
სელმწიფესა;
მოახსენეს: „დიდებულო, მენ ტურფაო, მაღლად მხედსა;
მენ გაქვს უოვლი დიდებანი, მორკმულსა და კარგად მქნესა,
ხვარაზმელთა ჰინდოთ ზედა ჰკლვიდა სევდა ტარიესა“.

ა. კვლავ V'X'; თქვენ] მათ V'; მორკმულო CE'U'X', მორკმულ XD', მორკმუნო G', მორკმულებთა V'; აქებდენ J; ხემწიფესა T.

ბ. მოახსენა J; დიდებულნო HKO, დიდებულთა J; ტურფაოსა K', ტურფასა OG'; მაღლად მხედსა] ესე თქვესა HIJ; დიდებულო... მხედსა] შენ ტურფაო ქველობისა საქმის მქნესა U'V'

გ. ყოვლნი JTUU'V', ყოვლი X, ყოველი G'; კარგსა HJG',
კარგა KOT, კარგათ XU'V'; მკნესა] მკენესა D', მხელსა U'V'.

დ. ხორაზმელთა X; ინდოთ HJKOTG'; ჰკვლიდა BE'X',
ჰკლევდა U; ტარიელსა E'X'; ჰკლვიდა სევდა ტარიესა] რაღა კა-
დრო (გკადრო KOG') რაცა ქნესა HJKOTG'; ხვარაზმელთა... ტა-
რიესა] ტარიელსა სევდა ჰკლევდა ხვარაზმელთგან ინდოთ ზედსა.
(ზესა U) U'V'.

1920

რა ავთანდილს, ფრიდონს ესმა ჰინდოთ ესე საწყინარი,
გულსა ასრე ლახვრად ეცა, მართ დაესო აწვე ნარი!
თქვეს: „გავხედით საწუთროსა, არას კარგსა მოუბნარი,
აქანამდის მსიარულნი ვტირთ აღარას მოცინარი“.

ა. რა + ეს J; ავთანდილს] ფრიდონსა E, ფრიდონ FI, აწ
ფრიდონს R, ფრიდონს T, ეს ფრიდონს H'N'; ფრიდონს] და
ავთანდილს EFIRTH'N'; ესმათ HU'V', ემა F'; ჰინდოთ] ინდოთ
DGHJKOQVG'F'J'K'L'Q'S'U'V', — EFRTH'N'; ჰინდოთ ესე ~ I;
საწყინარი XE'; ფრიდონს... საწყინარი] მოახსენა, ატირდა და
უქნა ზენი M'.

ბ. ასრე] ესრე B, ესრეთ GH, უცებ H'N', ასე J'V, ესრედ
Q', ასრედ S'; ლახვარ J', ლახვრათ V'; ეცათ HJJ'U'V'; მართ]
ჰგავს U'V'; დაესოთ JU', დაესვა QTM', დაესვათ V'; მართ და-
ესო] დასობოდა EFIH'N', ვით რომ ჰირი J'; აწვე] ვითამც HKO
G', ვითა JH'N', გულსა V', — K; აწვე ნარი] მატკივარი J', გულსა
ნარნი M'; გულსა... ნარი] ცნობას შინა ლახვრად ეცეს დასობო-
დათ გულსა ნარი R.

გ. სთქვეს J', თქვენს K'; გავხედით JS', დავხედით T, გა-
ვხედით X, გავხედით F'L', დავხედითო J', გახედით Q'; არის J';
კარგსა] კარგის FHIJKORTG'V', კაცსა F'L'S', კარგი J'U'; არის
კარგსა ~ C; მოუბარი EPIJ'U'W', მოუბარნი M', მოუბნარნი X';
თქვეს... მოუბნარი] რაგვარ ვხედავთ საწუთროსა ესრეთ მწარის
(მწარსა N') მოუბარი H'N'.

დ. აქამდისი DFIQR, აქამდისინ VF'H'L'N'S'V', აქამდის K';
მხიარული EKORTG'F'L'S'; ვტირთ] ვტირთ DS', ესტირთ GHK
ORG'F'J'K'L'Q'U'V', ვართ T; აღარა RG', აღარად TM', არა
ვართ V'; მოცინარნი M'.

ავთანდილ სულთქვამს, ოხვრიდა, მოჰკონდა ტარიელობა;
მასთანა ეველა სწორ იყვის, დგომა, გაჭრა და ხელობა;
უკვირდა მკლავთა დადრეკა, უსასოღ მათი ქველობა,
სჭირს და სოფელი არ იკლებს, გულსა ლასვარი მჭრელობა.

ა. სულთქმას D, სულთქმით HJKOG', სულთქანს QVF'L',
სულთქმის J'; სულსთქვამს K', სულთქენა M'X', სულთვამს S'; ოხვ-
რიდა BQG'F'M', ოხრიდა DHVL'S', ოხრევედა J, ოხვრითა U'V',
ოხვრიდ X'; მოგონდა QV, მოჰკონდა J', ლოგონა M', მოაგონდა
S', მოგვანდა U', მოგვიანდა V', მოქონდა X'; ტარელობა C, მად-
რიელობა J'.

ბ. მასთანა] მისთენა J'; მათან S'; ყოლა X'; სწორად M',
სწორი S'; იყო J'; სწორ იყვის] სწორია KOG', სწორეა K'Q'.

გ. უსახო HJV', უსახოთ KOG'; ქელობა D'.

დ. სჭირის U', ჰსჭირის V'; სოფელმან V'; სჭირს და სოფე-
ლი] სოფელსა სჭირს K'; აკლებს J', იკლო K'V'; გულს X, გულთა
M', გულისა S'; ლახვართა HKOG'M', ლახვრითა JV', ლახვრის
K'; მჭრელოა X.

მართ ავთანდილს ვით ეწეინა, ვინმცა ჰკადრა, ვინ არ
ღირსნი?

ეველა წვრილად მოიკითხა, ვით ნაქმარნი სვარაზმისნი;
უბრძანა და შემოსაღნა დიდებულნი სპანი მისნი,

„აწ ტარიელს ვმსასუროთო, ვართ მონანი ემათა ემისნი“.

ა. მარ U; ავთანდილსა U'; ვინმცა] ვინცა GUK'M'Q', მანმცა
H, ვითა V', ვინმც X, ვითარ U'; ჰკადრა მანცა J, ვინმე ჰკრა J';
მკადრა G', კადრნა M', კადრა Q'; ვინ არ] ვინცა HJ, ვითარ U';
ვითა V'; არ] არს DGJQVF'K'L'M'Q'S'X', არის J'; ღირსი HKO
G'J', ღისნი X.

ბ. წვრილათ J', სწორად M', წვრილა S'; წულილად U'; მო-
იკითხნა DVF'L'M'U'; ვით] მით GK'Q', მან HJKOG', ვითა X,
მართ V'; ნაქმარი GHJKOE'G'J'K'Q', ნაქმარნი D'; ხვარაზმისი
HKOEG'J'.

გ. უბურძანა J, უბბანა S'; შემოხედნა IIQ, შემოასხესა J, შემოვიდნეს K', შემოჰხადა F'L, შემოჰხადნა J, შემოხელა S'; დიდებულთა H; და სპანი L', სპათი J; მისნი| თვისი H, თვისნი JKOG', მისი J'

დ. აწა K'; ტარიელ U'; ვმსახურო A, ვამსახუროთ KOG', ვმსახუროთ K', ვემსახუროთ S', ვემსახურეთ+ჩვენ V'; ვართ| ვით J; მონანი| მონა U'V'; ვართ მონანი| რადგანვე ვართ H, რადგან ჩვენ ვართ KOG'; ყმათა| მისად GK'Q', ყმანი HJKOG'U' V'; ყმისნი| მისი HKO, მისნი JG'U'V', ყმისი J', ყმისანი K'.

1923

თვითო კაცი ერთმანერთსა გაუტ'ხავენს: „არ დაესწებთა, ჰინდოთა და ტარიელის საქმისათვის გვინდა ფეთა“.
 ჰაემანი შეუკვეთეს—„დროთა ხანთა არ დაესცდეთა“—
 ერთმანერთის შეკლისა და ნასვისათვის მოსწრაფეთა.

ა. თვით F'L', თითო J'M'S'; კაცი F'L'; ერთმანეთსა QF'G' J'M'; გაუგზავნეს E'; არ დაესწებთა| შემპირნეთა EFIKORTG', წასასვლელად H'N'; დაესწეფეთა DGQVFK'L'Q'S', დავეებთა X, დაესწება D', დაფეთა J', დაესწეთო M'.

ბ. ინდოთა DEFGIKORTVG'F'H'J'L'M'N'Q'S', ინდოთ K'; ტარიასთვის T, ტარიელს K', ტარიელისთვის S'; ფეთო M'; გვინდა ფეთა| მომპირნეთა EFIKOTG', მოსწაფეთა R; საქმისათვის... ფეთა| მომხმარეთ და მტერთა მსურელად H'N'.

გ. პეემანი KOG'; პეიზანი J'; პემანი M'; შეუკვეთეს RD', შეუთვალეს E'F'L', შეეკვეთეს G'; დროთა| დართო GQQ', დლეთა T; ხანთა| დლეთა EKOQ', დლენი FIR, დრონი T, ყამთა J'; დროთა ხანთა| ურთიერთის H'N'; არ დაესცდეთა| შემპირნეთა E, ვიმპირნოთა FI, მიმპირნეთა KOG', ვიმპირნეთა R, გემპირნეთა T, დაესცეთო M', არ დავედეთა XJ', არ დაესცეთა F'L', შესაყრელად H'N', არ დასცეთა K'.

დ. ერთმან ერთვის E, ერთმანეთის VE'G'M'X', ერთმანეთისა J'S', ერთმანეთს F'L'; შევლისა და| შევილისა და F'L', შევლისათა M'; შევლისა და ნახვისათვის| საქმისა და შევლისა J', ნახვისა და შევლისათვის EFIKOQRTG'; მოისწრაფეთა| მომკეაფეთა R, მომპირნეთა T, მოსწაფესა E', მოსწრაფენა K'; მოსწრაფეთო M'; ერთ-

მანერთის... მოსწრაფეთა] იქადლოდენ ხვარაზმელნო გულს გაგიხლით
ისრის ხერელად H'N'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ H'J'N'.

1924

აწ ავთანდილ ფრიდონს კაცი გაუგზავნა, გაემართნეს;
ოცდათ დღე შიგ შეიყარნეს იარაღნი მოიმართნეს;
მუნ დროშანი ვერ დაუთვალენ, რომე იმათ აემართნეს,
მათ ორთავე ხელმწიფეთა პირნი მხეებრ იწადმართნეს.

ა. აწ] რა J'; აწ ავთანდილ] ერთი კაცი HJKOGU'V'; ავ-
თანდილ.† დაემზადა J'; ფრიდონს კაცი] ფრიდონთანა HJ, ფრი-
დონსთანა KOG'; კაცი] კაცნი DF'L'M'S', წინა U'V'; გაეგზავნა]
გაგზავნა და HJKOG', გაუგზავნა E', მათ გაგზავნეს U'V'; გაემართ-
ნეს—J.

ბ. ოცდათს BCGHKOX, ოცდათსა E, ოცდაათ J'M'Q'V'X',
ოცდაათსა FITH'N', ოზდათს J', ოცდაათს UD'G', ოცდა K'S',
ოცდათ F'L'S', ოცდაათი U'; დღე შიგ] დღეში DQVF'L'M'X',
დღესა შიგან EFIT, დღესა GHJKOG', დღეს შიგა R, დღეს შინა
H'N', დღეს J'K'Q'V', დღე U'; შეიყარნეს] შეიყარნენ JJ'X',—EF
IT, ორნივე R, წამოვიდნენ U'V'; იარაღნი] ორნივე (ორნი V')
ერთად ETU'V', ორნივე სწორად FIH'N', მათი ნება HJKO, იარა-
ღი G, ერთგან სწორად R, მათნი ნება G'; მოიმართნეს] შეიყარ-
ნეს EU'V', გაემართნეს F'IRTH'N', დაიმართნეს HJKOG', მო-
იმართნა J'.

გ. დროშან KOG', დროშათა T, დროშენი K'; ვერ] ვინ HJ
KOG'; დავსთვალე DEGQ'V'Q', დათვალოს HJKOG', დავსთვლიდი
T, დათვალენ F'L', დათვალე J'K'M'; ამათ TH'; რომე იმათ] რომ
იმათა H'N', თუ რავედენი J'; აემართნეს] აიმართნეს HJKOG' გა-
ემართანა J'.

დ. მართ F'L'; მათ ორთავე] არაბთა და EF'IRTH'N'; ხელ-
მწიფეთა] თურქთ მეფესა EF'IRTH', თურქთა მეფეს N', ხელმწიფეთა
M'; პირი DEFGHJKOQRTVG'F'H'J'L'M'N'Q'S'U'; მზაებრ E,
მზებრ IXM'S'U'; ეწადმართნეს DEFGHJKORTV'F'H'L'N'Q'S'U'V',
წადმართანა J', წადემართნეს K', ეწადმართა M'.

FEIRH'N'-ში პირველი ტაეპი არ არია. ზღდ ტაეპთა თანმიმდევრობა—აზგ.
ხოლო დ ტაეპად იკითხება: „ვით დავწერო თუ ხვარაზმზას რა საქმენი და-
ემართნეს“.

მათ ორთავე ხელმწიფეთა, სრულად მათთა სამეფოთა,
 აქიმები დაარჩივეს თემთა კარგთა სამეფოთა;
 წამოვიდეს რაზმ-წყობილნი, გზათა ლევეს სასწრაფოთა,
 მოისმენდი ხმათა მათთა საბუქ-ტაბლაკ-სადაფოთა.

ა. მათ ორთავე ხელმწიფეთა] ავთანდილ ფრიდონ (მეფე-
 მან V') მეფეთა U'V'; ხემწიფეთა DM'; სრულად] სრულა R, თემთა
 X'; მათთა] მათდა G', კარგთა X'; სმეფეთა M'.

ბ. აქმები K'; დაარჩიეს EFLRQ'U'V', დარჩიეს M', და-
 არჩიენეს X'; თემ თემ T; კარგთა] მათთა KO, მათდა G'; სამეფო-
 ფოთა] სამეფოფოთა K, სამეფოთა TFLS'; აქიმები... სამეფოთა]
 მკურნალები წამოიხენეს წამალი აქვსთ სასეფოთა H'N', ალაგები
 დაარჩივეს თუმცა კარგა სიეფოთა J'.

გ. წამოვიდნენ EGK', წამოვიდნენ HJQ', წამოვიდნეს V',
 წავიდეს და J'; რაზმ-წყობილი FIRJ'M', რაზმ-წობლნი X, რაზმ-
 მწყობენი G'; წამოვიდეს რაზმ-წყობილნი ~FIH'N'; გზასა GJKO
 TG'Q', და გზასა H; ლევეს] ვლიდეს FIRH'N', ვლენ H, ვლიან T,
 კლდესა J', ლენა S'; წამოვიდეს... სასწრაფოთა] აგრევე კარგნი
 დასტაქარნი ამომღები დასტაქფოთა U', აგრევე კარგნი დოსტა-
 ქარნი ამომღებნი დოსტაქფოთა V'.

დ. მოისმენდი] მოისმენდითი D, მოისმენდა E, მოიზახდეს
 FIRH'J'N', მოისმენდით HE'F'L'M'S', მოიძახდენ T, მოისმენდი
 X, მისმენდით V, მოისვენა K', გაემგზავრნენ U'V'; ხმათა] ხმასა
 FIRJ', საყვირ H'N', წავლენ U'V'; მათთა] მალლად FITJ', ტკბილ-
 სა R, ბუკთა H'N', გმირნი U'V'; საბუქ-] საბუ K', საბუქ S'; სა-
 ბუქ-ტაბლაკ-სადაფოთა] სამებ-ტაბლაკ-სახაფოთა T, მალლა ჰკვირ-
 დეს სადაფოთა H'N', სამებ-ტაბლაკ-საჯაფოთა J', ხმა გაისმა სა-
 ხაფოთა U'V'.

ჭინდოეთს მივლენ ნავითა, გამართეს სამუნათთა,
 სრულნი აბჯრითა მოსილნი ხვარაზმის საბრუნათა.
 სწრაფით დალევენ შარათა, წეაღთა და მათ უნათთა,
 ხვარაზმს დასთხრიან საფლაფთა სატირლად, საზრუნათთა.

ა. ინდოეთს DGHJKOVG'F'K'L'M'Q'U'V', ინდოვეთს J', ინდოვეთს S'; ნავები HJ; გამართვენ M'; ჰინდოეთს... სამუნაოთა] გამოემართნეს ინდოეთს ნავითა სამენაოთა ER, რა გაემართნეს (გამოემართნენ T) ინდოეთს (ინდოვეთს N') ნავითა სამუნაოთა (სამენაოთა N') ITH'N'; სამუნავოთა G'; სამენაოთა J'; სამუნნაოთა U'.

ბ. სრულის GHK'Q'; აბჯართა K', აბჯართა M'; ხვარაზმზას DGHJKOQVG'F'L'Q'S'U'V'; ხვარაზმზისა K', ხვარაჟმას M', საუბნაროთა F'L'S'; სრულნი... საბრუნაოთა] გზა-გზა ჰკაზმიდეს (ჰკაზმიდენ R'TJ') აბჯართა (—J') ხვარაზმას (ხვარაზმას I'H'N', ხვარაზმთა R, ნავითა T, ავითა J') საბრუნაოთა EIRTH'J'N'.

გ. სწრაფათ J', სწრაფად V', სწრაფიდ X'; დალევდეს EIRJ', დალევდენ T; სწრაფით დალევენ] წარვლიდეს სწრაფად H'N'; შარათა] შარასა GHJKOG'Q', მართ S', ადგილთა H'N', შართაK'; უნაოთა] სანაოთა TU'V'; წყალთა და მათ უნაოთა] სანაო არ სანაოთა EIR, და წყალთა სამენაოთა HJOG', და წყალთა სამენვოთა K', სტუმართ არ სამინაოთა H'N', და წყალთა სანაოთა I'; შარათა... უნაოთა] მართ წყალთა და ზღვათა მათ უნაოთა M', მართ წყალთა სწრაფით და მათ უნაოთა FL'.

დ. ხვარაზმთ DGHJKOQVG'F'K'L'Q'S'U'V', ხვარაზმელთათვის EITH'N', ხვარაზმელთასა R, ხვარაზმს D', ხვარაზმისათვენ J', ხვარაზმთ M'; დასთბრიდეს EIH'J'N', დათბრიდენ R; სატირლათ E', სატირლად DGHJQVK'M'Q'U'V', სატირლად—EIRTH'J'N'; სამზრუნაოთა F', საბრუნაოთა J', სამზრუნაოთა L'S' მოსანაოთა N'.

1927

წავიდეს, რაზმი დაწყეს, გზანი იარნეს რებიოთა;
 მისძახდეს ხმასა მაღალსა საევირ-ქოს-ტაბლაკებიოთა;
 ზღვის ჰირს მივიდეს, დაჰკახქეს ნავები კატარღებიოთა,
 ჩახხდეს, კავიდეს დროშიოთა, კარგითა ალამებიოთა.

ა. წავიდენ GJQ'U'V', წავიდენ K; დაწყევს BCDHJKOQ UVD'E'G'F'K'L'Q'U', დაწყევს M', დაწყევს X'; გზას HJKOG', იარნეს] იარეს GQJK'Q'S', იარნეს D', გზანი... რებიოთა] იარეს მოსწრაფებიოთა V', გზას ვლიდეს (ვლიდენა) მოსწრაფებიოთა HJK. OG'; გზანი ვლნეს მოზრწაფებიოთა U'

ბ. მიძახდეს $DQVF'L'M'$, მისძახდნენ J , მოსძახდეს K' ; ხმას K' ; მოყვირ- M' ; ტაბლაკებითა] დაბდაბებითა J' .

გ. პირ $J'K'$; მოვიდნენ $GHIJK'Q'$; დაკაზმეს $JD'E'J'K'M'Q'$ $V'X'U'$, დაკაზმეთ $F'L'$.

დ. დასხდეს $DQVF'J'L'S'V'$, ჩასხდნენ JU , ჩასხდეს G' , ჩას-
ჯდეს K' , დასხეს M' ; გავიდნენ $HJKQ'U'$, გავიდეს M' ; კარგისა
 $GQ'U'$, ბევრფერის HJ , მრავლითა $KOG'V'$; ალამებითა] მუნ და-
რებითა M' .

1928

გავიდეს და პირსა დადგეს, უთვალავი სპა იახლა;
უამრავი დროჲა იყო, რომ ალაში მოენახლა;
ამოსწყვიტენ მათთა მბრძოლთა, ყოლა ტკბილად ვინ
ემსახლა.
მებრძოლია სვარაზმთ მეფე, იგი ვერსად დაესახლა.

ა. გავიდნენ J ; დადგნენ $GJK'Q'U'$; გავიდეს და პირსა დად-
გეს] მათ ორთავე ხელმწიფეთა $EFIRTH'N'$; გავიდა და ზღვის
პირს დადგა J' , გაიკრიბნეს და პირს დადგნენ V' ; უთვალავნი
 J ; იხილა $F'L'$, იახლეს M' ; უთვალავი სპა იახლა] სათვალავი არა
თქმულა J' .

ბ. უმრავლები $GFHIKORG'H'K'M'N'Q'U'V'$, უამრავი $X'F'L'$,
მუნ მრავალი J' , უმარავი X' ; უამრავი დროჲა] ანგარიში არა T ;
რომ ალაში] დრომ-ალამი T ; მოენახლა] აენახლა FIT , გაენახლა
 R , არ ენახლა $H'N'$, მონახილა J' , მუნ ახლეს M' .

გ. ამოსწყვეტენ $CDEGHJKRG'F'L'Q'S'U'V'X'$, ამოსწყვედენ
 T . ამოსწყვიტნეს XJ' , ამოსწყვეტდნენ M' ; მათთა მბრძოლთა— EF
 $IR'H'M'N'$, მათ მებრძოლთა $GJQ'U'$, მტერთა მათთა T , მათა ბრძო-
ლთა X , მათ მობრძოლთა K' ; ყოლა] არ $FIRT$, ყოლე $GKOG'K'$
 $Q'U'V'$, თვარა HJ , არა $H'N'$, ყველა $J'S'$; ტკბილად] ტკბილა D
 $QVF'L'S'$, მოყვარულად T , ტკბლად X ; ემზახლა] ემახლა X , ნა-
ხულა J' , ემძახლეს M' , დაემზახლა FI , დაემძახლა R .

დ. მებრძოლია] მათი მბრძოლი $EFRT$, მათი მბრძოლნი I ,
მათნი მბრძოლნი $H'N'$, მებრძოლთა J' , მებრძოლი $K'M'$; ხვარაზმთ
მეფე] ხვარაზმელი $SRTJ'$, ხვარაზმელნი $FIH'N'$, ხვარაზმჲა მეფე
 M' ; იგი] ხვალე V' ; იგი ვერსად] ვერას ალაგს E , ველარსად ვინ
 FI , ერთგან ველარ H , ერთგან ვერა J , ველარ სადა R , ვერსადა T ,

ველარ სდვიან H'N', იგ ვერ J'; ვერსად] ვერად QF'K'L'Q'S'U';
დაესახლა] დაენახლა (K'Q'S', დასახულა J', პოვეს M'.

1929

გაკრფეს ლაშქარნი ზღვისაგან და მივლენ ტარიელისა,
უსარის ნახვა მშობილთა დიდის ჰინდოთ მფლობელისა;
გაკსავენეს მასარობელი: „მოვალთ მოსწრაფე სელისა,
გეტრფიალობს ნახვა ვარდისა, აწ ასლად გაუმლელისა“.

ა. გაკრფეს] გავლენ J', გაპრყვეს K', გაკრიბეს S', გაკრბენ
U'; ლაშქარი Q'E'V', ლაშქარნი X'; ზღვისაკენ J, ზღვისაგან D';
და] აწ KOG'; ტარიელისსა KOG'.

ბ. უხარისთ J'V'; დიდის] დიდისა DGQVF'K'L'M'S'U', იგი-
ცა HJ; ჰინდოთ] ინდოთ BDG'Q'V'F'L'M'Q'S'U', მეტად HJ, ინ-
დოთა KOG'J'V', ჰინდოთა K'; მფლობელისა] მფლობლისა DGKO
QVG'Q'S'U'V', ელისა HJ, მფლობილსა F'L', მეფისა J', მფლობ-
ლისსა M'.

გ. მოვალთ] მოვდით HJ,—S'; უსწრაფე HJ, მოსწრაფე X;
ხელისა] ხლებისა KOG'.

დ. გეტრფიალოფს J'; აწ] თუც HJ; ახლა GHJM'Q'S', ახალ
K'; გაუმლელისა D, გალეულისა F'L'M'S', გაუმლევისა X'.

ტაეპები: გ. დ. ~ U'

ავთანდილისა და ფრიდონისაგან კაცის კაკსაუნა
ტარიელთან მისვლის ცნობად D; ავთანდილისაგან
და ფრიდონისაგან მასარობლის კაკსაუნა ტარიელის
წინაშე J'

1930

მივიდა მასარობელი, ტარიელს ჰკადრეს, აქებდეს.

განსდა სმა—ზარი მოსვლისა, სინარულსა უოვლნი სმობდეს;
ცისკრად იკრეს ნაღარასა, ქოსნი სმასა დაატკობდეს,
სამნივ ერთად შეიყარნეს, მათთა მჭერეტთა დადნობდეს.

ა. მოვიდა 'TK'L', მივიდნენ J', 'მოვიდეს V'; ტარას M'; კადრეს D'M'Q'; ტარიელს ჰკადრეს აქებდეს] მათ ლაშქარსა შეამკობდეს HJ.

ბ. გაჰხდა DGV, გახდა HJKOG'F'K'L'M'Q'S U'V'X', გავედა J'; ხმა ზარი ~ HJ; ზარი] ზარ J', მათის V',—K'; მოსღვისა JG'; სიხარულს GJ'K'M'Q', სიხარულსა X'; ყველნი G, ყოველნი G'S', ყოვლი J', ყოველი M', ყველანი Q'. ყველა U'; ხმობდეს] ხმობდეს DHTVL'S', იხმობდეს J', ყოვლნი ხმობდეს] დაიტკობდეს V'.

გ. ნალარათა DKOVG'F'L'M'S', ნალარა და J', ნახლარასა K'; ქოსი DGHJV'F'J'L'Q'S'U'; ხმათა KOG'F'L'S'; ატკობდეს I', დატკობდეს M'X'; ქოსი მალალს ხმასა ხმობდეს V'.

დ. სამნი J'M'V'; ერთათ M'; შეიყვარნეს E'; მკერეტთა] მტერთა GHJK'Q', მბრძოლთა KOG'; დადნობდეს M'S'.

1931

წინ მოეგება მტირალი ჰირითა მიღეულითა;
აღარ მთვარულად საესითა, არ ნათლად დიღეულითა,
მართ ძრვითა ოდენ ცოცხალი სახითა მისეულითა,
თაუყვანის-სცემდეს იგ გპირნი წესითა დარჩეულითა.

ა. წინ] მათ Q'; მიეგება EM', გაეგება V'; მტირალი] იგი მზე E, ნესტანჯარ GHJKOTG'K'Q'U'V', ტარიელ J'; ჰირითა] მათ ლომთა KOG'V'; მიღეულითა] ალვა ზრდილითა KOG', მისეულთა H'N', ალვა პირითა V'.

ბ. მთვარულად F, მთვარეულად I, მთვარალულად G', მთავრულად K'; საესეა KOG'J', აღესილი V'; არ ნათლად] მტირალი KOG'V'; დილიუულითა H, მიღეულითა KOG'H'N'V', დაღეულითა M'; არ... დიღეულითა] არ სანათლითა სრულითა J'.

გ. მათ U'; ძრვითა] ძვრითა BDEKOTVE'M', ძვირად GK'Q'U', ვითა ძვირთა F'L', სძრავდა J', ძვირთა S'N'; ძრვითა ოდენ] ვითა ძლივდა FIN'; ოდენ] ძლივდა R; ცოცხალი] ენასა E, ცოცხალა FIKORG', ენათა J'; სახითა] სახე არ KOG', მსხავსი N'; მისეულითა] მიღეულითა H', მითვე ლულითა M'; მძინარის სულითა N'.

დ. თაყვანი სცემდეს DUVF'K'L'. თაყვანსა სცემდენ E, თაყვიის სცემდეს G, თაყვანსა სცემდეს HKORG'J', თაყვანის სცემდ-

ნენ M' თაყვანის ჰსცემდენ V'; იგი XK'M'; გმირნი] ლომნი HJK OR'G'; დაჩვეულთა DE, დაჩვეულითა GHJKOTVG'F'H'J'K'L'N' S'U', ჩვეულებითა M', დაჩვეულით Q', მით ჩვეულთა V'.

1932

თაყვანი-სცეს, უსალამეს, შოკიოთსეს ერთმანერთი;
მერმე ჰკითხეს: „ვით არისო ლომი, გმირთა შენაერთი?“
მან პირ-მხემან წვრილად ბრძანა: „სენი სჭირსო ეოლ
არ-ერთი,

მისის ასრე ეოფისათვის შეგვარისსეს ზედათ ღმერთი“.

ა. თაყვანი-სცეს] თაყვანის სცეს CE', ეთაყვანეს V', გაეხარ-
ნეს HT; უსალამეს] უსაზომოდ HT, ესალამეს V; ერთმანეთი
G'J'M'.

ბ. მერმეთ G'; ჰკითხოს B, ჰკადრეს R, კითხეს E'M'Q'X';
ვით] ვინ J', რით M'; არისაო K'; ლომო J'; შენაერთა K', შე-
ნერთი S', შენაერთი U'.

გ. წვრილად] სრულად J', წვრილათ U'; ბძანა DXV, ჰკადრა
FIRH'N', უთხრა U'; სენი] ჰირი V'; მპირსო FID'J'X', სჭირდა
H'IK'; ეოლ არ-ერთი] თურაერთი HT, ეოველ არეთი X, არა
ერთი H'N'V', ეოლ რა ერთი U', ეოლ რა ერთა K'; ეოლა
ერთ M'.

დ. მისსა KOG'H'N', მისი J'K'M'; ესრეთ მისის V; აგრე H,
ისრე R, ვგრე T, ესრედ H'N', ესრე J', ასე M'; ყოფნისათვის G
H'J'K'N'Q'U', ყოფისათვი R; შეგვარისხეთ E', შეგვარისხდეს M',
შეგვარისხენ Q'; ზედათ] ზედად BXD', ზედა DEVE'X', ზეცით F
HIRTH'N'V', ზედან G'J'K'Q', ზეცას KOG', ზედა M', ზეცად U'.

1933

მოიტირეს მათ ლომ-კაცთა ტარიელის სნეულება,
მერმე უმძიმს ჰინდროთათვის მათ მტერთაგან ძლეულება;
ტარიელის ნახვა სწრაფით უნდა, ვით არს ჩვეულება,
ნახეს მკლედ და ფერ-მისდილად, გულსა სჭირდა
დაწეულულება.

ა. ზოიტირნეს H'N'; -კაცთა] გმირთა H'N'; სნეულობა CDE
FGIKNORVG'K'M'Q'S', სნეულები X.

ბ. უმძიმსთ J'V'; ინდოთათთვის D, ინდოთათვის EGHJKOT
VG'F'J'K'L'M'Q'S'U', ინდო სპათა FI, ინდოთ სპათა RM'V', ჰინ-
დოთ არვის X, ინდოთ სპასა H'N'; მათ—F'IR; მათ rep. U'; მათ
მტერთაგან] ტარიელის FI, ესე გვარი H'N', მათ მტერთაგან U';
ძლეულობა CDEFGIKNORTVG'K'Q'S', ძლეულები X, ძლიერე-
ბა U'.

გ. ტარიას R, ტარიელსა K'; სწრაფად უნდათ ტარიელის
ნახვა H'N'; სწრაფით] სწუთ სწრფით X, პსურდათ J'; უნდა] უნ-
დათ HJRT, სწრაფათ J'; ვით არს] ვითა EJ', აქვთ ვით R,
ვითარც F'S'; ვით--X; არს] აქვს FIN აქვთ HT. აქვსთ JH'N',
არც L'; ჩვეულობა CDEFGINRVK'Q'S', ჩვეულები X; ტარიელის...
ჩვეულება] რად არ ასრე (ადრე OG') არ გვიბრძანეთ ჩვენი გინა
(გინდა OG') გვერცა ხლობა KOG' რისთვის ადრე არ გვიბრძანეთ
თუ გნებავდა ჩვენი ხლება V', რად ადრე არა გვიბრძანეთ ჩვენი
გინდათ გვერდსა ხლება M' (ფ. 140r).

დ. ნახვენ GK'Q'U'; მკლე HJNTH'J'M'N'; ფერ-მიხდილად]
უსუსური HJ, ფერ მიხდილი NJ'M', უსუსურად RT, ფერ მიხ-
დილთ X, ფერ მიხადილად K'; სქირდა] ქირად HJ, აჩნდა H'N';
დაწყლულობა CDEFGINRVK', დაწყლულობა S', დაწყლულებად E,
დაწყლულები X, მას წყლულება J'; ნახეს.. დაწყლულება] აწ
ღმერთმან ქნას რაცა სწადდეს რადგან იყოს მისი ნობა (ნება
V') KOG'V'.

M'-ის 135v გვერდზე ეს სტროფი იკითხება საგარძნობლად განსხვავებული
ვარიანტით: ა. კაცი მოვიდა არაბეთს სცნეს მათი შენოთვლილობა, ბ. მოიტო-
რეს... სნეულება, გ. მერმე... ძლეულება, დ. რად არა ადრე გვიბრძანეთ ჩვენი
გინდათ გვერდსა ხლება. იგივე სტროფი ასევე ვარიანტული სხვაობით მე-
ორდება 140r გვერდზე.

1934

ნესტან-დარეჯან ტან-სარო, ჰირად-მზე, ვითამცა ლალი,
დაღრეჯილიყო სევდითა, აწ აღარ ვითამცა ლალი,
სისსლის ცრემლითა მტირალი უბნობდა ვითამცა ალალი,
თქვა: „იყო ჩვენთვის ხვარაზმმა, მწუერთათვის ვითამცა
ალალი“.

ა. ნესტარ დარეჯან G'; დარეჯან—J'; ვითა GKOG'K'Q'S', ვითამც XMS', ვითაა V'; ლალია GKOG'Q'M'S', ალი J', ალლი S'; პირად-მზე ვითამცა ლალი] აწ აღარ იყო ლალია (ალალი I, დალა-ლი H'N') FIH'N', აწ აღარ ვითამც ლალია R, აწ ვითამც აღარა ლალი T.

ბ. დაღრეჯით იყო DGKOVG'F'J'K'L'M'Q'S'U', დაღრეჯილი იყო X; სევდითა| საკვდავად N, სიკვდილად V'; აღარც BCDGK NOVD'G'F'J'L'M'S'U'X', აღარმც U, აღარცა E', აღარაც K'; აღარ] აღარც ვითა Q'; ვითამც BKOG'M'V', ვითა GKQ'U'; ალა-ლი B, ლალია GKOG'M'U', ალი J', ალლი V'; დაღრეჯილიყო... ლალი] ზურგ-მოტეხით (ზურგ-მოტეხითა I) აქვს მას სევდა დაწვი აღარ სქვირს ლალია (ალალი I) FI, ზურგმოტეხილი საწყალი დაწვიცა მას აღარ ლალი T, ტანი მოეხრა სევდასა მას არ ემოსა დალალი H'N'.

გ. სისხლის ცრემლით FH'N', სისხლსა ცრემლით KOG'K', სისხლითა ცრემლთა J'; ტიროდა I, სტიროდა H'N', მტირალით X; ვითამც] ვითა K'; ლალია GKOG'Q'U', დალი X, ალია M'; ვითამც ალალი] იგიც ლალია F, იგიცა ლალი T; უბნობდა... ალა-ლი] მოწლით ეფურჩნეს დალალი H'N'.

დ. თქვა + თუ U; ჩემთვის KOTG'; თქვა იყო ჩვენთვის] ჩემ-ზედ მოვიდა NV', ჩვენზედ მოვიდა J'; ხვარაზმშთა U, ხვარაზმში XK; მწყერზედან GNQ', მწყერზედა J'K'U'V'; ვითამც] ვით FM'U', ვითა GIK'Q', ვითმც O, ვითამცა TD', ვითომც G'V'; ალალი] ალალია FOG'M'U', ლალია GK, ლალი TX; თქვა... ალალი] ჩვენ ვაგოთ ნაცვლად ხვარაზმშას არარად გვინდეს დალალი H'N'.

ტაქები ზგ ~ FITH'N'. ამავე ნუახებში ეს სტროფი ვარიანტულ სხვაობას იძლევა იმის გამო, რომ რომელიღაც გადაწვერს 1934 და 1935 სტროფების გამოთქმებიდან შეუდგენია ახალი სტროფი, რომელიც ს. ყუბანეიშვილის გამოცემაში (1956) დაბეჭდილია 1925² ნომრით,

1935

სისხლის ცრემლითა მტირალი ბრძანებდა არ სათუობით;
ზურგი ათქს მსესა მოდრეკით, სევდა სჭირს დასანაზობით;
ნესტან-დარეჯან ტან-სარო არს მისით ხანიათობით,
სევდა სევდასა დართოდა ვერ მჭკრეტთა დასანათობით.

ა. სისხლისა ცრემლით GQ'U'; ცრემლი X; ბძანებდა D. ბრძინებდა X, ბრძანება M'; სათუობია X, სათუყობით D', სათუ-ობით K'.

ბ. აქეს] აქეს BDGHJKOTVG'F'J'K'L'M'M'*Q'S'U'V'; მზეს X; დადრეკით HJT, შედრეკით M'; ხედვა B; დასანაზობია X, დასანაზობით M'.

გ. არსს] არს GHJKNOTG'K'M'M'*U'. არის X; მისის GHJK'Q'U', მისი J'M*, მისთა M'; ხასიათობია X.

დ. სევდაზედ GNQ', სევდაზე K'U', სევდას S', სევზაზედ V'; დართოდა DGHJNTVK'M'M'*Q'S'U'V', დაროდა F'L', დართოდა J'; ვერ მკვრეტთაქ მკვრეტთაგან HJ, მკვრეტთაღა T, ვერ მკვრეტელთ M', ვერ მკვრეტელთა M'; დასანაზობით GVK'M'Q'U', ვერსანათობით HT, არ სანათობით J, დასანათობია X.

M'-ში ეს სტროფი იკითხება ორჯელ (135V და 140r).

მოსკლა ავთანდილისა და ფრიდონისაგან ტარიელის შკელად*

მისვლა NJ', მოსღვა G'; ავთანდილის D', ავთანდილს K'; და—N; ფრიდონისა GKG'J'M'Q'U'V', ფრიდონის K'X'; ტარიელის + შეყრა საშველად და მოხმარებად D; ტარიელისსა E', ტარიელისას J'; საშველად BGKNOUND'G'K'M'U'V'X', საშველლად VQ', შესვლა F'L', შველა S', შველად—D.

1936

გამოვლნეს ზღვანი, მოვიდეს სმელეთსა ტარიერისა;
ნახეს სენთაგან დაცემით ტარიერ მსგავსი ბერისა;
ორთა სენთაგან ჩიოდა მტირალი მონაბვე რისა,
თქვა: „გახდა თემი ჰინდოთა სისხლთაგან მონატბერისა“.

ა. გამოვლეს EGNRH'K'M'N'Q'U'; ზღვან K', მზღვარი M', მოვიდეს] გამოვლეს U', მოვიდნენ GT'K'Q'; გამივლნეს... მოვიდეს] ფიცხლად მიბრუნდეს სწრაფი (სწრაფად J, სწრაფა KOG') აქვთ (აქვსთ J, აქვს KOG') HJKOTG', შევიდეს და მდაბლად დადრკეს M'; ხმელთასა NK', ხმელერთსა T*; ტარიერია GDK'L'Q'S'U'; ტარიელისა T*, ტარიელისსა EFIR, ტარიელის ND'J'; ხმელეთსა

* BCDGKNOXD'E'G'F'J'K'L'Q'S'U'X' ხელნაწერებში სათაური მოთავესებულია 1933-ე სტროფის შემდეგ, M'-ში—1932-ე სტროფის შემდეგ.

ტარიერისა] ნახვა მათ მის მიერისა HJKOTG', შუქი კრეს მონახერისა M', ხმელთა მას ტარიელისა M', ქვეყანას ტარიელისა H'N'.

ბ. დაცმით S'; ტარიერ] იყო მართ N, ტარიელ BCDEFGHI JKOTVD'G'F'J'K'L'M'M'*Q'S'U'X'; მგზავსი EFKNORVF'M', მსგავსად GU', მზგავსი T*X, მზგავსად K', მსგავსად Q'; ბერია DGKL'S'; ტარიერ... ბერისა] სიკვდილი კართა ელისა H'N'.

გ. ჩიოდეს მტირალნი M'; მოამბვე BCOTXD'E'G'X', მოამბე EFHJNRV, მოამბე F'J', მოამბე M'; მოანბვე რისა] მოამბერია DGKL'Q'S'U', ქარ-ბუერისა M'; რისა] არსა J'; მტირალი მოანბვე რისა] მტერთა და სენტა ბნელისა H'N'.

დ. თქვეს M'; თემი] ჩემი R; ინდოთა DEGFHJJKOTVGF'J'K'H'L'M'M'*N'Q'S'U'; ინდონი R; სისხლისა T*; მონატბერია D L'S', მონანბერია GK'Q'U', მონადრებისა G', მონატრობისა M'; სისხლთაგან მონატბერისა] სისხლ-რწყულნი მტრისა (მტერისა N') ხელისა H'N'.

ტაეაები გღ~H'N'.ქს სტროფი ორ-ორჯულ იკითხება T (223v, 224r) და M' (135v და 142r) ხელნაწერებში. ს. ყუბანეიშვილის გამოცემაში (1956) იგი დაბეჭდილია ორჯერ (შდრ. სტროფები 1925' და 1936).

1937

ტარიელის ნახვისათვის მობრუნდეს და მიუჩუქნეს;
ნახეს მკლედ და ფერ-მიხდილად, ჰკადრეს, გული აუჩუქნეს;
„ლომო, მზეო, რამ გაგსადა?“ — პირთა ზედა შექნი უქნეს,
აწ ნუ გაგვა, მტერთა შენთა რისხვა ზეცით მოუბუქნეს“.

ა. ტარიელის ნახვისათვის] ტარიელს ახლოს მიუსხდეს (მოუსხდეს K) HJKOTG'; მობრუნდეს და] მათ ორთავე HJKOTG', მიბრუნდეს და J'V': მიუჩოქნეს BDGHNO'IVG'F'L'M'M*S'U'V', მოიჩოქნეს K, მუჩქნეს X, მიუჩქარდეს J', მიუჩოქდეს K'.

ბ. მკლე GHJJ'K'M'M'Q'U'; მკლედ და] ერთობ N; ფერ-მიხდილად] ფერ-მიხდილი GJ'M'M'Q'U', უსუსური HJ' უსუსურად T; კადრეს M'Q'; გულნი E'; აიჩუქნეს HJT, აუჩუქდეს N, აუჩქარდეს J'.

გ. ლომი K'; გაგხადნა D, გაგხდა X; პირსა GK'Q'U'V'; ზედან DGVJ'K'Q'U'; პირთა ზედა] მას წინანი HJKOTG'; შუქი DGVF'J'K'L'Q'S'U'; უქნის X, უქდეს J'.

დ. ნუ—F'L'; გაჭავ V'; შენთა] თქვენთა GHJKOTG'K'Q'U
V'; მიუბუქნეს GKOG'Q', მოიბუქნეს HJS'U', მოებუქნეს T, მო-
უბრუნდეს J', მიებუქეს V'.

M'-ში ეს სტროფი იკითხება ორჯელ (135 v და 140 r).

1938

ტარიელ ძმათა უჩივის: „სენი დამერთო მტერულად;
დღესა ერთსა ნადირობით მოვიდოდი მსიარულად,
სმად დავეჯე და ვიხარებდი, ვარდი არ ვქენ დანასრულად,
მართ ანასდათ მომივიდა, სევდამ მოკლა გული სრულად.

ა. აწ ტარიელ NV', ტარიელს F'L'; ძმათ NV'; ძმათა rep-
K'; შესჩივის RV', შეშჩილა M'; სენი დამერთო მტერულად] მე
დამერთო სენი რულად (სრულად V'); მიტერულად X.

ბ. ნადირობდით F'L'; მოვიდოდით J, მოვიდოდი M'Q'.

გ. დავეჯექ J'S'; და—F'L'; ვიხარებდით J; ვქქენ DVK';
ვარდი არ ვქენ დანასრულად] ვიშლებოდი (ვიშლებოდით J)
ვარდი სრულად HJNTM'V'; დანასრულად X, დანაზულად J.

დ. მარ S'; ანასდად B, ანაზდათ DGTUJK'S', ანაზდად, HJ
KNOVG'M'Q'U'V'X', ანაზდა R; მამივიდა DGHJNTVQ'S'V'X'; სევ-
დამა K'; სევდამ მოკლა] სევდა მეცა HJNTV', სევდა გულსა KO
G'M'; მიკლა DGV'L'S', მაკლო J', მომკლა X'; გულსა J'; გული
სრულად] გულსა მთელად HT, გულსა მულად J, მოარულად KO
G'M'. ფიცხლად გულად N, ფიცხლავ გულად V'

1939

ესმა ხვარაზმთა მფლობელსა, იგი დამერთო მე ზედა;
ჰინდონი ჩემნი შეებნეს, მთვარე დაბნელდა და მზე, და;
ქვეყანა ჩემი ასწევიტა, სისხლი იკითხა ჩემზედა,
მე ასრე ვიყავ, მკლავთაგან ვერ მოვისმარენ მტერზედა.

ა. ხვარაზმთა X, ხვარაზმთა U'; მფლობელთა J, მეუფესა X
D'E'J'X'.

ბ. ინდონი GHJKLORTG'F'J'K'L'M'Q'U'V'; ჩემი GS'; შე-
ებნენ GVL'V', შეიბნეს LM', შევებენ K', შევებნენ Q'U'; მთვა-
რეც HJ; მზე] მზევ R, მეო F'L', მოე S'; და მზე და] მზეზედა
J'V'.

გ. ჩვენი H, ჩემი—L'; ასწყვიდა DVF'L'V', ასწყვიტეს R, ასწყვიდა G', აწყვიტეს J'; იკითხა] იკითხეს R, იცია K', იკისრა U', ეცია V'; ჩვენზედა HJ.

დ. მე ...მკლავთაგან] ასრე მკლავთაგან ცული ექმენ NV; ასე J'; ვიყავ] მყოფმან T; მკლავთაგან] მტერთაგან X'; ვიყავ მკლავთაგან] მკლავთა დავარდი HJ'; მოვიხმარე DGHJKLNORVF'G'F' J'K'L'M'Q'S'U'V'; მტერზედა] მაზედა HJLN'TM', მის ზედა V'

1940

სოფელო, ვისთა სისხლთა სვამ, დამწვენ, გლას, ცეცხლი
ვისა და?

ვის ვარდი, ია ეუაჩოდ არა ჰგავს ნარგისისადა;
მნასველნი ფიცვენ ფიცითა: წაუხმან შუქნი მზისადა,
უეურეთ, მსგავსად ევავისა ბულბული ნესეთა ვზი სადა?"

ა. ვისთა] ვითა J'; სისხლთა GKOG'K'Q'U', სისხლთა J';
გლახ] გულას S'; ცეცხლი CX; სვამ... ცეცხლი] მწვაეს (სწვაეს
U'] ცეცხლი გულსა GK'Q'U', ვსვამ და ცეცხლი მწვაეს KOG',
ჰსვამ გლახ მწველი გახდი J'; ვისა და] ავისადა K', ვისი და S'.

ბ. ვადი S'; ყაყაჩო J'; არ X; გავს K'Q'U'; ნარგისიზადა
J'S'X', ნარგისისიდა L'.

გ. მნახველი K', ნახველნი U'; ჰფიცვენ J'; წაუხმან BU,
წუხანო G'K'Q'U', წაუხმა X, წაუხმან J'X'.

დ. უეურედ J'K', უეუარდეთ S'; ;გზავსად O, მსგავსა D',
ნაცვლად J', მზავსად K'Q'U'X'; ევავისა] ევავილსა GKOG'Q'U';
ევაელსა K'; ნეხვად X, ნეხვსა J', ნეხთა K'; ვზი] ვაზი U'.

1941

ესე თქვა და ვით ეწეინა ეს ამბავი მათ მეფეთა,
ტარიელის შველისათვის არ-დამდგომთა, მოსწრაფეთა.
ცრემლი სდის და აგრე ფიცვენ: „გადენთ სისხლთა
მომჩქეფეთა,

ხვარაზმს მივალთ, მოვიხმარებთ მკლავ-მაგარნი სიალფეთა“,

ა. ეს S'; ესე თქვა და] ვით დავწეროთ E, ვით დავწერო F
IRH', მათ დავწერო N'; სთქვა K'; ვით] ავით K'; ეწყინათ H'J'
N'; ეს] ესე RUF'L'M',—J; ანბავი Q'U'; მათ] მას N, ამა J',—R.

ბ. არ დამდგომთა] მეტის მეტათ H, მეტის მეტად JT; ტა-
რიელის... არ-დამდგომთა] მათ მეფეთა (ლომ-გულთა H'N') ტა-
რიელის შველისათვის EFIRH'.

გ. სდის—X, ზდით J, სდით K', სდისთ Q'U'; ეგრე HJT,
გარე K'M', გარე Q'U'; ჰფიცვენ J'V'; ცრემლი... ფიცენ] ცრემ-
ლით ფიცვენ ხვარაზმელთა EFIRH'; ვადენთ] ვადენ NR,—G;
სისხლსა HJT'; მოჩქეფეთა D, მოჩქაფეთა GHJK'Q'U', მომჩქაფეთა
KOG' ნამჩქეფართა L, მამჩქეფეთა R, მოვაჩქეფთა V', მო-
ნარჩქეფთა F'L', მონაჩქეფთა 'S', .მომჩქეფართა M'.

დ. ხვარაზმთ LRV', ხვარაზმს X, ხვარაზმსს F'L', ხვა-
რაზმას M', ხვარაზმსას S', ხვარაზმ U'; მოვიხმარებთ] მო-
ვიმალღებთ FI, მოვიხმარებთ G', მოვიმალღებთ R, მიუძღვანებთ
H'N', მოვიხარებთ K'; მკლავ-მაგარნი] ხმალს ქნევისა H, ხრმლის
ქნევისა J, მკლავთა ჩვენთა LM', მოკლავ-მაგარნი F'L', სიკვდილისა
H'N', ხმალთა ქნევით T; სიაღფეთა] სიფიცებთა DEKGLOVG'J'
K'L'M'Q'S'V', სიხაფეთა FIR, სიფეთა HJ, სიაღფესა E', სიციც-
ხეთა F, სიფესა H'N', სიაფეთა T.

1942

აწ ასმათი მიეგებვის ნამსასური და დობილი;

„მტერთა ჩვენთა ნახვა თქვენი შემპრეს თვალთა ცრემლ-
ლტობილი!“

მათ სალაში გამოუდეს, მოიკითხეს გულ-წდობილი,
მესტირნა და აუჩუქნა, აატირნა ერთობილი.

ა. მიეგების LJ'M', მიეგება K'.

ბ. ნახვით თქვენით J'; შემაზრე L; თვალთა] თვალთ LJ';
ნახვა N, თვლთა X; ტობილი KNOK', ლტოლვილი L, ლტობ-
ლი X. მილტობილი S'.

გ. წთობილი GK'Q'U', წდომილი X; გულ-წდობილი] ასმათ
ტკბილი HJKLNOTG'M'.

დ. შესტირა GHJNK'L'Q'U'; აუჩუქნა] ააჩუქნა DGHJVJ'
დაიჩოქნა U', აატირნა KOT, აცატირნა L, დაცატირნა M', აცა-
ტირდა N, უჩუქნა K', ატირნა G', აჩუქნა F'L'S'; აატირნა] აატირა
GHJE'K'Q', აუჩუქნა KOTG', აუჩქარნა LM', ატირნა D', აუჩუქდა

N; ერთობილი] გულ-თბილი HJKNOG', გული ტკბილი LM',
გულნი ტკბილი T, ერთობილნი U'X'.

1943

კვლა მოიკითხეს ასმათი, ნამსახური და ხლებული;
„ღმერთსამც მადლი აქვს, არ ვნახეთ ტარიელ თვალთათ
ლებული;
მოვასხით, ზედ დავაყენოთ მკურნალნი ხელოვნებული,
„ადრე ვჭკურნებთო“, იტყვიან, ამას ვართ იმედებული“.

ა. კვლავ DGHJKOTVG'F'J'K'L'M'Q'S'U'; ნამსახურ D',
ნამსახურნი M'; ხლებული] დობილი KLOG'M', ხლებულნი F'L'.

ბ. ღმერთსამცა HJT'J', ღვთისამც D', ღმერთსაცა M', ღმრთი-
სამ S', ღმერთსაც U', ღმერთსა X'; მადლი M'; აქვს—HJTJ', აქვს S';
ვნახე G, ვინახეთ X; თვალთათ ლებული] თვალდაფახული DGKL
OVG'J'K'L'M'Q'S'U', თვალთა ფახული HJ, ვაგლახებული NV',
თვალფახებული T, თვალდაფახულნი F'

გ. მოასხეს E, მოესხით X, მოვასხათ F'J'S', მოასხით K'
მოვასხად L'; ზედ] თავს L; დაყენეს E, დავაყენეთ LM', დავაყე-
ნოდ J'; მკურნალთა N, მკურნალი E'J'M', მკურნელნი F'L',
მკურნალნი S'; ხელოვნებულნი ELOG'F'L', ხელნობილნი J'.

დ. ვჭკურნებთო E, ვკურნებთო JD'G'F'J'L'M'Q'U'X'; იტყ-
ვიან] ფიცვიდეს E, აქიმთა L, სიტყვანი K'; ამას] ამად HJKLOT
G'M'; იმედებულნი ELOF'G'L', იმედდებული T, იმედობილი
J', იმედულნი S'.

1944

ხელი ჰყვეს, გვერდსა მიუსხდეს აქიმნი შემოკრებულნი;
წაუღენ ფრიდონ და ავთანდილ გულითა გამეხებულნი;
ფიცვლა ჰინდოთა აცნობეს, მოვლენ, არიან ქებულნი,
მოვიდეს სჰანი ჰინდონი არ ხანსა დაუოცებულნი.

ა. ხელკვეს LQ'U', ხელყვეს და M', ხელჰყვეს S'; გვერდსა
K'; გვერცა DGHLLKNOTVG'F'L'Q'S', და გვერდს J', გვერცა U';
მოუსხდეს] მიუხდეს G', დაუსხდეს J, მოისხდეს U'; ხელი... მიუსხდეს]

მოასხეს ზედ დააყენეს FIR, მოასხნეს იგი მკურნალნი H'N'; აქიმნი] მას სენთა H'N'; გემოკრებულნი] ხელოვნებულნი FIR, შიგან კრებულნი H'N', შმოკრებულნი K', შემოკოებილნი X'.

ბ. წაელენ] კარგა წამლობენ J'; აეთანდილ I; გულითა] ვით ლომი R; გულითა—X; გულითა გამეხებულნი] მტერზედა გამარჯვებულნი FI, მტერთ ზედან დაქადებულნი H'N', გულმეხებულნი J'; გამეხებულნი] გამესხებულნი G', გამებულნი V'.

გ. ფიცხლად BUXE'J', ფიცხლავ DGHJKLNOTVGF'L'M' Q'S'U'V'X', კვირცხლავ K'; ინდოთა DGJKLO'VGF'J'L'M'Q' S'U'V'; არიან] არ იქნა V'; ქვებულნი F'L'; ფიცხლა... ქებულნი] აღრე გკურნებოთ ფიცვიდეს ამას ვართ იმედებულნი FI, ფიცკენო აღრე გავკურნებთ ამას ვართ იმედებულნი R, აღრე გკურნებოთ ფუცვიდეს ამას ვართ იმედული H'N'.

დ. მოვიდა GK'Q'U'; სპანი] სრულნი HJKOTG'; ინდოთა DGH'RVF'J'L'Q'U'V', ინდონი FHIJKLOTG'N'M'S.; ჰინდოთა N, ჰინდოთ K'; არ ხანსა ~ F'IH'K'N', არ იყენეს LM', არ ხანის N, ხანის არ R, არ ხანს X, არას ხანს J'U'.

ტაებები: ა. დ. ბ. გ. FI, ა. გ. დ. ბ. RH'N'.

1915

აღლუმი ვნახეთ, არ აკლდა იგ ლაშქარნი უთვალავნი;
მთა და ბარი გაიტენა, მოემატა სპანი სსვანი;
ბუკსა იკრეს და აეთანდილს, ფრიდისს სძღვნიან, მოდგეს
თავნი,
მიდგეს, შორით უსალამეს, თქვეს, თუ: „ვნახეთ ცათ
ვარსკვლავნი!“

ა. ნახეს HJKOTG', ვნახე VF'J'L'S'; აკლდათ T, აკლდეს K'; აგ K', იგი M'S'V'; ლაშქარი G, ლაშქარნი X'.

ბ. მთა] მათ K'; გაიტენა] გაიტანა B; მოემატნეს T, მოუმატნა U'; სპანი სხვანი] სხვაც არაფერი HJT.

გ. იკრეს] ჰკრეს NA'K'V', ჰკრიან U'; ავთნდილსა N, ავთანდილსა J'V'; სძღნობდეს HJT, სძღვნიან U, ძღვნიან XE'S'X'; მოდგეს] ლაშქართ HJT.

დ. მოდგეს HJLN'TA'K'M'U'V', მოდგნეს S'; მიდგეს შორით] ყოველთავე KOG'; შორის D'; უსალამნეს LX, ესალამნეს

K'; ჰსტქვეს V'; ნახეთ NA', ვნახოთ J'; ცით DGVF'K'L'Q'S'U',
ცის J', ცა V'; თუ ვნახეთ ცათ] თუაო ცის HJ, ვნახეთო ცით
KOG', თუაო ცა T; მასკვლავნი GLNTA'M'

1946

სამთა მეფეთა დროშები მუნ სამგან ამართულნია;
ხვარაზმს მიდიან სასწრაფოდ, არ წუნარად გამართულნია;
სხვათა მრავალთა თავადთა ნიშანი წარმართულნია,
მე ვერ დავთვალენ ამარ, ვა, ჩემგან ძნელ შემართულნია.

ა. დროშანი BFILRH'M'N'; მუნი იგ L, იგი M'; სამად T;
ამართულნია C, ამართულია FGHJKLORT'VG'H'M'N'Q'U'V', ამარ-
თულები J', ამართული K'.

ბ. ხვარაზმს BDV, ხრაზმს X, ხვარაზმსას J; მიდიან] მოვ-
ლენ J'; სასწრაფოთ JJ'V'; წუნარა GQ'U'V', წუნარ K'; გამართუ-
ლია FGHJKLORTG'L'M'Q'U'V', მოართულია H'N', წამართულები
J', გამართული K', გამართუნია X'.

გ. სხვათა მრავალთა ~ H'N'; მრავლთა X'; თავდთა X, მაზ-
რაპანთ H'N'; მრავალთა თავადთა ~ ELF'L'M'S'; ნიშანი] მშვილდ
H', მშვილდ-ხრმალი N'; წამართულნია E, წარმათულია FGHIKL
ORTH', წარმართულია JM'Q'U', გამართულები J', წარმართული
E'G'K', მომართულია N'.

დ. მე ვერ] როგორ KLOG'M'; ვერ] ვეჭვ U'; დავსთვალენ
DUF'L'S', დასთვალე X', დავთვალე EGIXE'K'M'Q'U', დავსთვალე
HJ, დავთვალო KLOG', დავსწერე R; მე ვერ დავთვალენ ამარ
ვა] მათნი მეზობლონი ბედთაგან H'N'; ამარ ვა] არმავეი E. ამბავი
FIR, ამართვა GNJ'Q'U'V', სიმრავლე HJKLOTG'M', ამრავა A',
ამართავა K'; ჩემგან ძნელ] ვერ ვიქმენ HJ, ვერ ვქენ T; შემართუ-
ლია FGHIKLORTE'G'M'Q'U'V', შამართულები J', შემართული
K'; ჩემგან ძნელ შემართულნია] სიკვდილთა გამოზბულია H'N'.

ტაეებები: ბ. გ. ~ DVF'J'K'L'Q'S'.

ავთანდილისაგან და ფრიდონისაგან
წასვლა და ხვარაზმელთა ომი*

ავთანდილისგან C, ავთანდილისა DGJKOTVA'E'G'F'L'Q'S'
U'V', ავთანდილს K'M'; და—GE'; ფრიდონისგან CGJ', ფრიდონის
GLK'Q'U'; წასვლა LG', წასვლი X; და—K'M'Q'V'; ხვარაზ-
მელთ BLD'E'M', ხვარაზმზს G, ხვარაზმზასა ზედა V', ხვარაზმთ
KOG', ხვარაზმელთა X, ხვარაზმზას K'Q'U'; წასვლა... ომი] ლაშქ-
რის შეყრა და ხვარაზმზისაგან წასვლა საომრად D, ხვარაზმს წა-
სვლა და დიდი ომი HJ, ხვარაზმთ წასვლა და დიდი ომნი T,
დიდი ლაშქრით ხვარაზმზას წასვლა V, ხვარაზმისკენ საომრად
წასვლა E'L'S', ხვარაზმისაგან წასვლა (და) ომი J'; ომი] საომრად
GK'Q'U'V'

1947

ცისკრად შეიქნა ხმა ბუკთა, საუვიროთა, ქოს-ტაბლაკება;
ჭინდონი დგანან შუასა, შვენის დროშის ალაშება;
მარჯვნივ დგას ლომი ავთანდილ, ეოლ არა უნდა მას ქება,
მარცხენით ფრიდონ მოჰყვების, უსარის მათ გვერდსა სლება.

ა. ცისკად K'; შეიქმნა G'J'V'X'; ხმა ბუკთა ~KOG'; სა-
უვიროთა] საუვირო J',—K'; შეიქმნა... საუვიროთა] ჰკრეს ქოსთა დაბ-
დაბთა ორთა T; ქოს-ტაბლაკება—T, ქოს-ტაბლაკება F'L', ქოს-
ტაბლაკებია J'.

ბ. ინდონი GHJKLOA'G'J'K'M'Q'S'U'V', ინდონნი F'L'; შეე-
ნოდა J', შეენისთ V'; დროშის—J', დროშისა DGHJKLVA'G'F'
L'M'Q'U'V'; ალაშება DGHJKLNOVA'G'F'L'M'Q'S'U'V', ალაშებია
J', ალაშება K'; ალაშება X'; დგანან... ალაშება] ხვარაზმელთა
მედგრად სისხლისა მჩქეფეთა T.

გ. მარჯვნივ 'TJ'V', მარჯვენით F'L'S'; დგეს L'; ლომ TF'L.,
ეოლე არ HJKNOTA'G'V', ეოლ არ XK', ეოლა არ M'; არად J',
არა rep. L'; უნდა მას ქება—T, უნდა მქებია J', უნდა ნაქება K'.

* DVF'J'L'S' ხელნაწერებში ეს სათაურო ბოთავესებულია 1944-ე სტრო-
ფის შემდეგ.

დ. მარცხნივ 'TV', მარცხენით A', მარცხნივთა J'Q', მარცხ-
ნივ V'; ნურადინ T, ფრიდონი V'; მოკვეხის J', მოყვება M', მო-
ყვების Q', მიჰყვების V'; მათი HJV', მა D', მით S', მას X'; გვერ-
ცა DGKNOVA'G'F'K'Q'S'U', გვერც H, გვერდს JV', მისი I,
გვერცა L'; უხარის... ხლება] თან მყოფთ უხარ... T, უხარის მართ
გვერდს მხლებია J.

1948

გაემართნეს, სამესისხლოდ სვარაზმს მივლენ გმირნი ესე;
ზღვართა მათთა არ მივიდეს, ღაზოდ იყვნეს სისხლთა
მთესე,

მივიდეს და აწ ამათ ქნეს ჰირველ მათგან დანაწესე.
ცეცხლებრ სწვენ და აოხრებენ, მიუბრუნვეს რისხვა ზესე.

ა. გამართნეს E, გაემართნენ J'. გაემართეს M'; სამესისხლოთ
J', სამესისხლედ U'; ხვარაზმს მივლენ ~LM'; მოვლენ K'; გმირ-
ნი] ლომნი LM'; ესე] გმირნი LM', ესეს R.

ბ. მზღვართა FGINVF'K'L'Q'S'V', მზღვარსა HJKOTG',
მძღვართა J'; მათსა HJKOTG'; არ] რა BEFGHIJKOG'F'J'L'Q'S'
V'; მივიდეს] შევიდენ EK', შევიდეს FIKOA'G'H'N'V', მივიდნენ G,
შევიდნენ HJQ'U', შევიდნეს N, მიუხდეს DVF'J'L'S'; ზღვართა...
მივიდეს] რა (არ M') შევიდეს მზღვართა მათთა LM'; ღაზოდ]
ღამით E'; იყვნენ EGJJ'K'Q'U'; მთესეს R; სისხლთა მთესე] მათ-
თვის ესე E; ღაზოდ... მთესე] იყვნეს მხნედ და მისცეს ქირნი
LM', მოსრნეს ექმნეს მკვლართა მთესე H'N'

გ. მივიდნენ GK'Q'U', შევიდეს მოვიდეს X; მათა DF'L'S', მათ
R; ქმნეს EH'N'V'X', უყვეს R; აწ ამათ ქნეს] წამთა ჰქმნენ J', წამთ
ჰქმნეს K'; მათგან] მათი ELRM'; დანაწესე] დანაპირნი LM', და-
ნაწესეს R, დანათესე VJ', დაწესე K'.

დ. ცეცხლებრ] ცეცხლით EGHJQ'U', ჰბოცენ FIR, ხოცენ
H'N'K'V'; და აოხრებენ] დაოხრებენ RF', დააზრობდეს J'; ცეცხ-
ლებრ სწვენ და] სწვენ და ხოცენ L, დასწვენ დახოცენ M'; მიუ-
ბრუნეს DEGHJNRIVD'F'H'L'N'Q'S'U', მიუბრუნდეს J'; ზესე]
ზესეს R; მიუბრუნვეს რისხვა ზესე] მუნ დათხარეს ციხის ძირნი
LM'.

წავიდა კაცი საცნობლად ვით შავარდენი სეზითა,
 აცნობა სვარაზმთ მეფესა მორკმულსა ღმრთითა სეზითა:
 „არიან ორნი მნათობნი, ჰგვანან,—მოსრულან მზე მზითა,
 ქვეყანა სრულად დაუწვავს, რისსვა მათით მიზეზით ა“.

ა. კაცი + სასწრაფოდ M'; ხეზითა] ზეზითა K', ზესითა L'.

ბ. ხვარაზმ KLOU', ხვარაზმთ X, ხვარაზ G', ხვარაზმს V'; მორ-
 კულსა X, მორკმულთა J'; მორკმულსა ღმრთითა] ვით შავარდენი U';
 ღმრთითა] დიდად DGVF'J'K'L'Q'S', დლითა L, მლთითა N, ღვთი-
 თა D', ღთითა M', მალლით V'; ზეზითა] და ცითა HJKLOTG',
 ზესითა NM'V'.

გ. არიან] არა ისნ K, მოდიან V'; გვანან HJLE'M'Q'U'; მო-
 სრულნი CDGHKLONTVA'G'M'Q'S', მოსულან, JJ', მოსულნი F'L'V',
 მოსრულთა K'; მზე—JLK'M'; მზითა] ზითა G, ცითა H, ზეცითა
 J'K'U', ზესითა LM', სითა NTA'V', მზეითა X, ცათა Q'.

დ. დაუწვავს] ასწყვიტეს GQ'U', დაუწვავთ HJJ', დაუწვეს
 NM', ასწყიდდეს K'. დაუწვავსთ V', აუწვავს X'; რისხვია DV, რის-
 ხვითა GF'K'L'S'U'F'; მათით] მათის BX', მათ DVF'L', მით GK'Q'
 S'U', მოსულა HJLM'V', მოსრულა KOTG', მოსული N, მოსრული
 A', აქვთ მათ J'; მიზეზითა] ზეცითა HJLNM', ზესითა KOTA'G'V'.

1950

ხვარაზმძას ესმა ამბავი—მოსვლა ჰინდოთა რაზმისა,
 კვლა მეშვლად ფრიდონ, ავთანდილ, ბრძნად მისთვის არ
 ნაკაზმისა;

იგი აჩქარდა, სმობა თქვა სძინა მის ხვარაზაზმისა,
 სწრაფით მივიდეს, ვერა ვთქვით ზრახვა შინ ხანსა დაზმისა.

ა. ხვარაზმას J', ხვარაზმაშ S'; ხვარაზმძას ესმა] რა ესმა
 ესე L'M', ანბავი J'M'S'U'V'; მისვლა IRN', მოსვლა G'; ინდოთა D
 EFGHIJKLORTVA'D'G'F'J'K'L'M'N'Q'S'U'.

ბ. კვლავ DGHJKNORTVG'F'J'K'L'M'Q'S'U'; შველად DGF'
 J'K'L'Q'S', მეშველად EV', შველა VU'; ბრძნად მისთვის ~ OG';
 ბრძნად—J'; არ ნაკაზმისა] დანაკაზმისა HJN, არ ნაკმაზისა U,

მონაკაზმისა J' , ნაკაზმისა K' ; კვლა... ნაკაზმისა] კვლა შველად
 ხლება ფრიდონის (კვლა შველა ფრიდონისა და R) ავთანდილ
 მძლედ ნაკაზმისა $F'R$, კვლა მეშველად (მეშველად M') ლომი ავ-
 თანდილ ნურადინ მძლედ ნაკაზმისა LM' , კვლა შველად ხლება...
 ავთანდილ მძლედ ნაკაზმისა N' .

გ. აჩქარდა $+$ და LM' ; თქვა] $ქნა R$; მისი X ; სპისა მის $\sim N$,
 ლაშქრისა FI , ლაშქრისა მის RN' , წამს სპისათვის V' ; ხვარაზმე-
 ლისა E , ხვარაზმისა $FILNRJ'M'N'V'$, ხვარაზმისა $GHJKOTG'Q'U'$,
 აწ ხვარაზმისა A' , ხვარაზმისისა $F'L'S'$, ხვარაზმისისა K' .

დ. სწრაფად $LM'N'$, წრაფათ J' , მსწრაფლად K' , მსწრაფით
 Q' , მსწრაფვით V' ; მოვიდეს $DFIKORTG'F'J'N'S'$, მოვიდენ E , მო-
 ვიდენენ $GQ'U'$, მოვიდა H' , მივიდა J' , მივიდენეს NK' ; ვერვინ
 $HKOG'$, ვერავინ $J'T$, ვერ K' ; ვმთქვით D , ვთქვი $EFILRA'N'$,
 ვსთქვი $G'F'J'L'Q'$, თქვა HJT , თქვას KOG' , ვსთქვი M' , ვმსთქვით
 V' ; ზრახვა] ყოფა FIR , ხანი N' ; შინ ხანსა] ხანს წინა N , ხანს
 შინა $A'V'$, არ ექმნათ N' ; ხანთა $DGHEJKORTVGF'K'L'Q'S'U'$;
 დაზმითა U' .

1951

რა ლაშქარნი მოუვიდეს, იკრეს ფიცხლა ნაღარათა;
 ხანს არ ჰყოენის, აიყარა, არას ელის აღარათა;
 წინ ლაშქარნი გაიძღვანნა, ფიცხლად მათკენ გაემართა,
 მიეჯარნეს, რაზმი დადგეს, დროშა მრავლად აემართა.

ა. ლაშქარი $BGHJJ'K'Q'U'V'$, ლაშქარნი X' ; მოვიდეს DV ,
 მოუვიდა $GHJK'Q'$, მოუვიდენეს NXD' , მოვიდეს M' , მოუვიდათ
 U' ; იკრა $HJKOTG'$; ფიცხლავ $DGHEJKNOTVF'G'J'L'Q'S'U'V'$,
 ფიცხლად $LA'K'$; ნაღარასა L .

ბ. ხანი $HJKLNOTA'G'M'V'$; არ] არღარ HK , არა $JLNA'$,
 M' , აღარ $OTG'V'$, რა D' ; ჰყოენის] დაიყოენეს $HJKLNOTG'M'$
 V' , დაიმყოენეს A' , ყოენის $D'F'Q'S'$, ჰყვიან J' , ყოენის L' ; აი-
 ყარა] აიყარნეს $HJKOTG'$, გაემართა U' ; არას] აღარ J' , არი X' ;
 არას ელის— $HJKLNOTA'G'M'V'$; აღარათა] გაემართა $HJKLNOT$
 $A'G'M'V'$

გ. ლაშქარი $DGHEJKOVG'J'K'Q'U'V'$, ლაშქარნი E' , ლაშ-
 კარნი X' ; გამძღვანა D , გაიძღვავანა A' , გაიძღვანა $GHJKLOV$

E'G'K'Q'X', გაიძღვარნეს N, გაიძღვანეს T, გაიძღუვნა X, გაიმძღვარა F'J'L'M'V', გაიმძღვარა S', წაიმძღვარა U'; ფიცხლად DG'V'J'K'L'Q'S'U'; ფიცხლად მათკენ] უკეთესი HJLM'V', უკეთესთა KOTG', უკეთესნი NA'; გაემართა] მეომართა HJKLNOT A'G'M'V', საომართა J'.

დ. მიჯანდეს K', მიეჯარმეს L', დამიჯერნეს S'; დაღვა J'; მრავლად] ორგნით HJKOTG', მართლა LNA'V', მრავალთ J' მართლად M'; აემართა] იემართა D', მეომართა J'.

ტაეებები: ბ. გ. ~ CDG'V'F'J'K'L'Q'S'U'.

1952

კვლავე სვარაზმთა ემთსევივა მუნ კაცი მამბობბარი:

„მოვიდაო სპა მრავალი და აივსო მთა და ბარი, სრულნი შენნი დიდებულნი დაიხოცნეს, არვინ არი, მრავლად ზიდეს საქონელი, ჯორ-აქლემი უამარი“.

ა. კვლავე GJF'J'K'L'M'Q'S'U'V', კვლა NA'; ხვარაზმელთა GJ'K'Q', ხვარაზმთა X, ხვარაზმთა M'; ემთხვია CDG'HKOTXG'F'J'K'L'M'Q'S'U'X'; მუნვე HJT, კვლა L, კვლავე J'M', მუნ—X; მამბობბარი DX', მოამბობბარი GKOVG'F'K'L'Q'U', მოუბბარი HJT', მინაბობბარი S', გამოქცეული LM', მოამბობბარია J'; კვლავე... მამამბობბარი] კვლა (კვლავე V') ემთხვია ხვარაზმელთა გაქცეული კაცი ჩქარი NA'V'

ბ. მოვიდა J', მოვიდეს M'; სპათა—L', სპანი M'; მრავალიო J', მრავალნი M'; და აივსო] დაივსო J'M', და აავსო U'; მთა] მათ K'; ბარი] გორი N, ბარია J', ბარნი M'.

გ. სრული GV', სრულ J'; ზენი GHE'J'V'; დიდებულები J'; დაიხოცა T, დაიხოცეს J', დაიხოცნენ U'; არია J'.

დ. მრავალი K'; ზიდე B; საქონელი] საპოვნელი D'; ჯორი U'; აქლემნი M'; ჯვარ-აქლემ J'; უამრავი LM', უამარი X, უამარია J'.

1953

წინ მოეგება სვარაზმმაჰ რაზმითა მრავალ-კეცითა; იზახდა საფად: „მებროლნო თქვენ ჩემნო, გაიქეცითა! თუ მკითხავთ, გიჯობს, სით მოსვალთ, მუნითვე შეიქეცითა, თვარ გათქმევინო, თუ: «ჩვენთვის რისხვით ცა დაიქეცითა»“.

ა. მიეგება LJ'M', მიეგებნეს T; ხვარაზმშა CH'N', ხვარაზმშა DEFGHIJKLORVG'T'L'Q'S'U'V'X', ხვარაზმშას T, ხვარაზმშა J' M', ხვარაზმში K'.

ბ. იძახდა G'HJNLJ'K'M'Q'U'V', იზარდა D'; ხაფად] ხმადა J', ყაფად Q'U'; იზახდა ხაფად ~ E; ჩემგან EIRH'N', ჩემო GQ' U', ჩვენო V.

გ. გვეითხავთ E, მიკითხავთ X, მკითხამთ L'; გიჯობსთ JJ' Q'S'U'V'X', გიჯობთ RVF'H'K'L'M'N'; მოხვალ X; მუნითვე] იკითვე L.

დ. თვარ] თუ L, თუ არ J'M'S'; გათქმევეინოთ EN'M'V', გათქმევეინო X, გათქმევიოთ J'; თუ] თქვენ J; ჩემთვის DEFGI JNLRVE'F'K'L'M'Q'S'U'V'; თუ ჩვენ] ჩვენთვისა KOG'. ჩემთვისა J'; რისხვითაც J', რისხვითა ცა M'; გაიქეცითა L'; თვარ ვაგლახობდეთ თქვენ თავსა, ხლმით გქონდესთ თავი ფრე-წითა H'N'.

1954

ამას იზახდა ხვარაზმშაჰ; ორთავე რაზმი გასწორდა;

შეიქნა შემოტევება, მუნ მშვილდოსნობა გაჭორდა;

„ჰკარ, მოკალ, შეიპყარისა“ სმა თვით მრავალთგან

გაორდა;

ბოლოდ გაიქცა ხვარაზმშაჰ, ღმრთისა წყალობა გაშორდა.

ა. იძახდა GHJF'H'J'K'L'N'Q'S'U'V', იზახდა L; ხვარაზმშა DEFGHIJKLORTVD'G'F'H'K'L'N'Q'S'U'V'X', ხვარაზმშა J'; ხვარაზმში იძახდა M'; ორგნითვე HJKOTG'.

ბ. შეიქმნა G'H'N'X'; შამოტევება E'; მუნლა FIR; მშვილდოსნობა] მშვიდობა FI, მშვილდოსანი GQ'U'V', მშვიდობა R, შვილდოსანობა X, მშვილდოსან K', კაცთა გორი H'N', შვილდოსნობა S'; გაჭორდა] გასწორდა EJLTM', გასწვორდა R, გაჭრდა V, გაჭროდა E', დაგორდა H'N', გაჭირდა J'.

გ. ჰკარო GQ'U', ჰკრა IXN'S', კვლა L. კვლავ M', ჰკრის J'; მოკალ] მოჰკალ EUG'F'L'V', მოკალო GQ', შეკარ HJT, მოკლის კაცი J', მოჰკლა IS', მოჰკლა N', მოკელისა LM', მოჰკალო H'K'U', შეიპყარისა] შეკარ შეიპყარ FKOR, შეიპყარ GTG'KQ', მოკალ შეიპყარ HJ, შეიპყრა I, შეპყრობისა LM', შეჰკარ შეიპყარ H'. შე-

იპყრის J', შეიპყრა U', შეპყრა შეიპყრა N', შეიპყრეს N', და შე-
პყრობისა V'; თვით] ესე HJ, თავისი J', ვითა M'; ხმა თვით]
იგ ხმა EI, ეს ხმა KOTG'; ხმა თვით~R; მრავალგან BDFI
KORTVG'F'L'M'S'V', მრავალთაგან CEU, მრავლად J', ყო-
ველგან GU'Q', ყველგან H, ორგან J, მრავლთაგან E', ყოველთ-
გან K'; გაორდა] გავარდა LM', გორდა X; ხმა... გაორდა] მრავალთა
თავი აგორდა H'N'.

დ. ბოლოს GHJKOG'J'K'Q'S'U'; გაიცა X'; ხვარაზმზა DE
FGHIJKLORTVG'F'H'J'K'L'N'Q'S'U'V'X', ხვარაზმა M'; გაიქცა
ხვარაზმზა~FIH'N'; ღმრთისა წყალობა~H'N'; მოშორდა E,
გავარდა V'.

1955

უკან მისდევენ ხვარაზმზას გმირნი ორნივე მეფენი,
ძალ-გულად მსგავსნი ღომთანი, კბილითა მოსადაფენი.
ხვარაზმზას სპანი ძლეულნი მიდიან რბით მოსწრაფენი.
აიგსენეს მათნი მძლეველნი აბჯრითა შეაღაფენი.

ა. უკან] კვლავ M'; მისდევდეს BK'M', მისდევდენ J, მიზღვე-
დენ H'N'S', მიზღვედნენ J', მიზღვენ U'; ხვარაზმზათა L, ხვარაზმ-
ზას X, ხვარაზმათ M'; გმირნი] იგი FI, ...R; გმირნი ორნივე] იგ
ორნი გმირნი E, იგ გმირნი LM', ხმალდაწვდილ ორნივე H'N'; მე-
ფენი] მოასაბენი L, მოასაშენი M'.

ბ. ძალად და გულად L'M'; მგზავსნი EFHIKOTE'J', მსგავსი
GH'N', მსგავსია L, მგზავსი VU', მსგავსნია M', მგზავსი Q',
მგზავსნი V'; ღომთანი] ღომისა GHJT'Q'U', მეფენი J', გულითა
K', ღომთანა L'; მსგავსნი ღომთანი~R; ტკბილნიმცა FI, და
კბილთა HJKOTG', კბილნი R, კბილთა F'L'S'U', კბილითა—LM';
მესადაფენი BCDGIRUVXD'E'K'Q'U'X', შესადაფენი U, მესარ-
თაფენენი J'; კბილითა მოსადაფენი] მტერთა ტყის მგზავსად
(მგზავსად N') მკვეთენი H'M'.

გ. ხვარაზმზას E, ხვარაზმის LM'; ძლეულნი] მრავალნი K',
მრავალი GQ'U', მძლეველნი G'; მიდიან] მივლიან E, ივლტიდენ
V'; რბით] სრბითა DG'VF'K'L'Q'S'U', სწრაფა FI, სრბით JJ',
სწრაფად R, წამს V', რბით—H'; სწრაფენი DFGIRVF'K'L'Q'S'
U', სწრაფენი J'; მიდიან... მოსწრაფენი] არ სიქალულით მყეფენი
H'N', სრბით მივლენ მოსასწრაფენი LM'.

დ. აივსნეს GK'Q'U', აიშსნენ J'; მათი FGQ'U', მათანი L'; მძლეველნი] მეზბოლონი ER, ძლეულნი LM', მდეველნი H'N', მძლევენი J'; მოალათენი ELM'.

1956

დრომა ჰინდოთა მეფისა შუა დგას სათავადოსა;
მარჯვნით უთქს მეფე არაბთა ომისა მოსაწადოსა.
მარცხენით გმირი ნურადინ კარგსა სასევაშიადოსა,
- ომ-გარდასდილნი ჰმეენოდეს. ჩამოჰსდეს უდილადოსა.

ა. ჰინდოთა] ინდოთა DFGHIJKLORTVGF'H'J'K'L'M'N'Q', S'U'V', არაბთა E; მეფესა U'; შუა] მუნა J'; დგა DHJRTF'L'M'V' ჰსდგეს K'; სათავადოსა] საეადოსა D', მტერთ სარიდოსა H'N'.

ბ. მარჯვნივ J'Q'U', მარცნივ K'; უდგს BJF'K'L'M'S'V', დგას FIRH'N', უთქეს G', დგა J'; მეფე არაბთა] გმირი ნორადინ; E, არაბთ მეფე F'L'; მოსაწოდოსა] საწოდოსა X, მოსწადოსა K' ომისა მოსაწოდოსა] ხრმალსა ხელ-ცუდად არიდოსა H'N'.

გ. მარცხნით EL', მარცხნითა J'; გმირის FI, გმირნი M'; ფრიდონის FI, ფრიდონი J'; გმირი ნურადინ] ინდოთა ლაშქარი E, გმირისა ფრიდონის H'N'; კარგის F, კარგისა HJ, კარგი J'V'; ხეაშიადოსა HJ, სხეაშიადოსა X, სახეაშიადოსა K'; კარგსა სახეაშიადოსა] მკლავ მაგარ (მაგრა N') მოსარიდოსა H'N'.

დ. ომ-გარდახდილსა DVF'J'L'S', ომ გარდახდილი ELM'; შვენოდეს DFGHIJKLORTVE'G'F'H'J'L'M'N'Q'U'X;; შმეენოდეს U, შვენოდენ K'V'; ჩამოხდეს BCDEFGHIJKLQTV'D'G'J'M'Q'S'U'V'X', გარდახდეს R, ჩამოხდენ K'; უდელადოსა BE, უდილადესა L, დილა ადოსა J' უდილადობსა K', ოდილადოსა L'; ჩამოხდეს უდილადოსა] ვინ თავნი არ არიდოსა H'N'.

1957

გარეთ უოველგან ოსრად ქნეს ცისე-ქალაქთა ვაკობა;
კვლა შიგანთაცა არ დანცსრა ომი და ბუკ-ტაბლაკობა,
მუნ მოიწია უთქვაში სისხლისა საარაკობა,
ერთ წლამდის მათცა ოსრად ქნეს ვაკეა თუ სანდაკობა.

ა. გარეთი L, გარეთა H'N', გარედ U'; გარეთ rep. R; ყოველნი E, ყოველგნით FGH'KN'Q'S'U', ყველაი HJKOTG', ყოვლგნით I, ყველგან L, ყოველი R, ყველგანა M'; ოხრად| ვაკედ E ოხერ H'N', ოხად J'; ჰქნეს R, კმნეს H'K'N'V'X, ჰქმნეს J'; ქალაქი Fih'M'N'V', ქალაქ J'; ციხე-ქალაქთა| მერმე ქნეს (ყვეს T) ქალაქთ HJT; ვაკობა| ავაკობა J'.

ბ. კვლავ DGHJKOTVG'F'H'J'K'L'M'N'Q'S'U'V'X'; შიგნითაცა DGIrVf'H'M'N'Q'V', შიგანთაგან HJKOTG', შიგნითიცა L, შიგნითაც J'U', შიგნითცა L', შიგნიცა S'; დაცხერა EF, დაცხრა HIKG'. დააცხრეს J'; ბუჯ-ტაბლაკობა| კვლა (კვლავ M') ტაბლაკობა LM'.

გ. მიიწია HJKOTG', მოიწიან X; უთქმელი DEFGHIJKLO RTVG'H'L'J'M'N'Q'S'U'V', უთქვამა X, უთმელი F'; სარაკობა E E'M'U'.

დ. ერთს KG'; წლამდინ BCJVM'S'U'X', წლამდი DGHKLR Q', წამდი F'L'; მათაცა E, მათაც FIKOTXG', მაცა S'; კმნეს H'K'N'S'X', ჰყვეს V'; ვაკე| კლდე E, სწორ იყო HJT, ვაკე IN', ვაკა G', ვაკე და M', ვაკენ S', ვაკეთა U'; ხანდაგობა S'.

1958

ტარიელ ადგა სენთაგან ღმრთისაგან შეწყალებული, დიდი ჰინდოთა ჰატრონი, მორგმული, ალაღებული, დაშვენდა, მსგავსია მზისა და მთვარე ჰირ-გავსებული, მას ტურფად მოუსდებიან სიცილი კარ-გაღებული.

ა. ტარიელც GQ', ტარიელცა U'; შეწყნარებული V'.

ბ. ინდოთა DGHJKLOTVD'G'F'J'K'L'M'Q'S'U'V'X'; ბატრონი| ხელმწიფე L, ხემწიფო M'; გალაღებული GKOG'K'Q'U'.

გ. მსგავსი GG', მზგავსია HTV, მზგავსი KO, მზგავსი J'K'Q U'V', მზგავსად M', მზგავსია X'; მზისა მსგავსად და L; მთვარეა GOG'K'Q', მთვარია K, მთვარისა V'; გაავსებული J'.

დ. ტურფათ J'; მოუხდებოდა GJ'K'Q'U'.

1959

მკურნალთა მადლი უბრძანა, წყალობა მისათსრობელი:
„ამითა მეცა შემოგზლო, ჩემთვის იუვენით მშრობელი,

ზირი ქნა სვარაზმელთაქენ, მივა არ დაუშრობელი,
დავჰსოცნე ჩემნი მეგრძოლნი, სისხლნი ვქნნე დაუშრობელი*.

ა. უბძანა VJ'L'Q', უბრძანა X; წყლობა X; მისათხრობელი] მისცა ზრობელი J'.

ბ. ამითი J'; შემოგძღვნით J', შემოგზღნო M'; ჩემთვის იყვენით] ჩემი (ჩემნი T) ხართ ახლა HJKOTG'; მშრობელი] მშობელი DGHJKV'G'F'J'K'L'M'Q'S', მშრობლი X.

გ. ქნას L, ქმნა VK'X', ჰქმნა J'; ხვარაზმისაქენ HJKOG'; არ დამაშრობელი GK'Q'U', ხელმწიფე მფლობელი HJ'TM', არ დაუშრობელი F'J'L'.

დ. დავჰსოცო G, დავხოცო HJKOG'K'Q'U', დავხოცე L, დავხოცნე TE'F'L', დავხოცენ VJ'M', დახოცნეს S'; ჩემი GHKOG'F'M', ჩენი U'; მეგრძოლი KOG'; სისხლი GKOVE'G'F'J'K'L'Q'S'U'; ვჰქნნე D, ვჰქნა G, ვქნა KOG'K'Q'U', ვქმენ VS', ვქენ F'L', ვხმენ J'; გაუშრობელი KOG', დაუშრობელი F'J'L'U'; სისხლი ვქნნე დაუშრობელი] არის (მივალ M') გულითა მწყრომელი HJTM'.

ტარიელის დიდის სნეულობისაგან გამრთელება და მორჩენა და ხვარაზმის წასვლა D*

ტარიელისაგან J'; დიდის... გამრთელება და] სნეულის სნეულებით გამრთელება და F'L', სნეულობით გამთელება და S'; ტარიელის... მორჩენა] ტარიელის სენთაგან მორჩენა V', ტარიელის მორჩენა J'; მორჩენა და—F'L'S'; ხვარაზმას F'L', ხვარაზმაში J'; ტარიელის... წასვლა] აქა ტარიელ სენთაგან მორჩა და ხვარაზმს გაემართა საომრად OG'.

1960

ამას თურმე უბრძანებდა, მოსჯობდა და დარჩა სრულად;
აბჯროსანი ვით დაჰვენდა, ვიკადრებდე ამას რულად;
მისთ მეგრძოლთა გაიცდიდა ძველ-ნაჭართა სისხლ-
წასრულად,
ერთობ აუად დახოცილთა გაპატიჯულ-გაბასრულად.

* OG'—ხელნაწერებში ეს სათაური იკითხება 1961-ე სტროფის შემდეგ-

ა. ამა EFIRH'N'; თურე DHJKOTVFL'S', შიგა ER, შიგან F'IH'N'; უბრძანებდა] ტარიელცა EFIRH'N'. უბრძანებდა X, უბრძანებდეს D'; მოჯობდა DGLVM'Q'U'V', მოსჯობინდა IH'N', მოსჯობინდა R, მომჯობდა J'K', მჯობდაო F'L', მოჯობად S'; და—CJR F'H'L'S'; მორჩა H'N'; სრულად CH, სულად R.

ბ. აბჯროსნაი X; ვით] თვით E'; შვენოდა FIRH'N'; ეიკადრებდი GQ'U', ეიკადრებდეს X, ვკადრაებდეს J', ვიხარებდი K'; სრულად EFGHIJKLOT'D'G'H'J'K'M'N'Q'S'U'V'X', ულად R.

გ. მისთა EFIRH'S', მის GKLOVG'F'J'K'L'Q'U'X', მათთა HJT, მისი M', მისთ N'; მბრძოლთა EFIRH'N', მტერთა HJT; გაიცდილით E, გაიცდილი FRH'N', გაიცდილი I, გაიცდიან KOG'K', განიცდიდა L; ძველ-] ძველ DEFIKLORVG'F'J'L'M'S'; ნაჭერთა EGK'Q'U', ნაჭარად D, ნაჭერი KOG', ნაჭერად LRVJ', ნაჭარად და F'L'S', ნაჭართ V'; ძვალ-ნაჭართ] დანაკუწთა H'N'; წასულად GHJRK'M'Q'S'U', წარფელად L; სისხლ-წასრულად] ათას სრულად H'N', სისხლად სრულად J'.

დ. ერთობ] მტერი R; ავად] ავით JE'H'N'S'X', მისგან R; დახოციოთა R, დახოცილნი M', დახოცილთა V'; გაპატიეულ DEIJ LVE'F'H'J'L'M'N'Q'S'V'X'. გაიციხული R, გაპატიეულ G', გაპატიულ K', გაპატიეულ O; განბასრულად S'.

ტაეები: ბ. გ. ~ R.

1961

უბრძანა სმობა ლაშქართა, ვინ შინა დანარჩომია;
შესთვალა: „ხვარაზშს წავიდეთ, აწ ჩვენცა გვმართებს ომია!“
მოვიდა შინდოთ ლაშქარი სიკეთე მიუხდომია,
ოცი ათასი მოვიდა, ეველთაი მისთვის მწერომია.

ა. უბრძანა RH'N'U'X'; ლაშქართა U'X'; ვინც E; ვინცა შინ HJKOTG'K'; დარჩომილია GQ'U', დარჩომია E'.

ბ. შესთვალეს GK'Q'U', უთხრა თუ R, შესთვალა X; ხვარაზშს KT, ხვარაზშთ R, ხვარაზს V, ხვარაზმას M'; წავიდეს X; ჩვენცა] ჩვენ მუნ E, ჩვენა V'.

გ. მოვიდა] მოკრფა F'IH'N', მოკრბა R; ინდოთ EGHJKOT'G'F'J'K'L'M'Q'U'V', ინდოთა FRH'N'; ლაშქარნი DE', ლაქარი X'; სიკეთი K'; მიუხელომია C, მიუხელომია X, მიუწლომია GHI, მიუწლომია DFJKORVG'F'H'J'K'L'N'Q'S'U'V'.

დ. ოცა ათასა X; მოვიდა] ჭაბუჯი FIRH'N', გულითა HJT, მამაცი V'; ყველაი] ყოველი J'U'; მათთვის GHJKOTG'K'Q'U', მისთვის J', მისი V'; ყველაი მისთვის] ხვარაზმელთათვის EF, ხვარაზმშასათვის I, ხვარაზშასათვი R; ყველაი მისთვის მწყრომია] ხვარაზმელთ მისახლომია H'N'; წყრომია D'U'.

1962

ცისკრად იკრეს ნობ-დაბდაბსა, გაემართა ლომი ლომთა, ხვარაზმს მივა სამესისხლოდ, უქადებდა დიდთა ომთა, გაუგზავნა წინათ კაცი მათ მშობილთა, ომს უშრომთა, შესთვალა, თუ: „დაურჩი, მოვალ, გარდავასხამ სისხლთა სომთა“.

ა. ცისკარს T, ცისკართ X'; ნობ-დაბდაბთა DVF'L'S'V', ნობ-დაბდაფს X, ნობ-დაბდაბას K'; იკრეს—M'; ნობა და დაბდაბთა M'; ჰკრა ნობა-დაბდაბსა FI, ჰკრეს, (კრეს E) ნობა-დაბდაბსა EH'N'U', ჰკრეს დაფი-დაბდაბთა J', ჰკრეს ქოსთა დაბდაბთა R; გაემართნეს K', გაემართა—R.

ბ. ხვარაზმშ K, ხვარაზმშს O, ხვარაზმთ R, ხვარაზმას M'; მივლენ E; სამესისხლოთ F', სამესისხლოთ H'N'; სამესსხლოდ K', სამესესხლოდ Q'; უქადებთა L'; დიდსა GHJLQ'U', დითა N'.

გ. წინა CDFIRE'F'H'J'L'M'N'S'; წინათ კაცი ~ E; მათ] მის HJ; მშობილთა] ჭაბუჯთა FIRH'N', მებრძოლთა LM', ძილბილთა J'; ომთ DV, ომ GHJRF'J'L'Q'S'V'. უმს G', იმ K', ომი U', მკლავ L, კვლავ M'; უშრომდა D'.

დ. შესთვალა X; მოველ KO, მოვლ X; მოვალო გარდავასხმ K'; გარდავასხამ] გარდავასხამ X, გარდავიხდი J', რას მიუზღვამ H'N'; სისხლსა EFGHIJT; სისხლ ნარჩომთა J', მათ საზომთა H'N'.

1963

მივიდა მასარობელი წინამე მისთა მშობილთა, მისთვის თავ-გამოწირულთა, მისთვის საშველად მშობილთა, მისთვის ტირილით მოსრულთა და მისთვის.

ჩამოჭკნობილთა.

წინ მოგებნეს, აჩენდეს მათ მარგალიტთა წყობილთა

ა. მოვიდა E H J T F' H' J' K' L' N' V'; მათა H J K O T G', ძმსთა X, მათა J', მის S'; ძმობილთა] შშობელთა J'.

ბ. მისთვის] იმის E; თავ-გამოწირულთა] თავისა (თავსა R) წამგებთა F I R H' N', თავ გამოწირულად U', თავ განაწირულთა V', თავ გამწირულთა X'; მისთვის თავ-გამოწირულთა] მათ მოახსენა უყოფდა M'; მისთვის] მისად H J K O T G', მისსა H' N', —L, თვალთა M'; საშველლად A B D E V K' V', საძველად D'; საშველად ხმობილთა] ცრემლითა ლტოლვილთა L, ცრემლითა ლტობილთა M'.

გ. მისთვის... მოსრულთა] მათ გაეხარნეს აჩქარდეს M', მისთვის ხმალ მქნევთა მძლეველთა H' N'; მოსულთა G H J K O T G' K' Q', მისულთა U'; და მისთვის ჩამოქცნობილთა] ზეიმითა და ზარიითა L, მისთვისა გამოქცნობილთა F' L', მისთვის ლახვართა სობილთა H' N', მათ წარგალიტთა წყობილთა M'; ჩამოქცნობილთა] შემოკდომილთა R, გამოქცნობილთა S', ჩამოქცნობილთა X'.

დ. წინ მოეგებნეს] მათ (სცნეს H' N') გაეხარნეს E F I R H' N'; მოეგებნენ G Q' U' V', მოეგებდეს V, მიეგებნეს J', მოეგებეს M'; აჩენდეს] აჩქარდეს R, აუჩნდეს J' V', აჩენდენ K', აჩვენეს S'; მათ] მით G K' Q' U', მუნ H J T, მართ K O G' F' S', წარ L', მათ—V'; მარგალიტსა G Q' U', მარგილთა F' L'; აჩენდეს... წყობილთა] ტარიელს ზეიმიითა და ზარიითა M'.

1964

გმირნი ნაომარ-მნათობნი ჰშვენოდეის სიმწყაზარითა.
ყოლ არ ვაჭრულად მოსილნი, ჯორ-აქლემ-საბაზარითა,
არცა მტერთაგან მახუნნი, არც იყენეს დანაზარითა,
დალივენეს შიძით მებრძოლნი მათითა მანაზარითა.

ა. გმირ ნაომარნი R; ნაომარ-მნათობნი ~ H J K O G, მნათობნი ნაომარნი T, მძლეველნი მნათობნი H' N', ნაომარ-მაშვრალნი D G R V K' Q' S', ნაომართ-მაშვრალნი F' L', ნაომართ მაშვრალნი J', ნაომარი მნათობნი M', ნაომარ-მაშვრალნი U'; შვენოდეს D F G H I J K O R T V G' F' H' J' K' M' N' Q' S' U' V' X'; სიმწყაზარითა U'; გმირნი... სიმწყაზარითა] წინ მოეგებნეს ტარიელს ზეიმიითა და ზარიითა E F I R H' N'.

ბ. ყოლა U'; ვაჭრულა R; მოსილნი] მოსულნი T J', მოსილ K'; ჯორ-აქლემ საბაზარითა] არც იყენენ დანაზარითა K'.

გ. ძაბუნნი] დაცრცილთა E, დაცრცილნი FII'N', დაძრ-
ცილი R, ძაბუნი E', ნაბუზნი J'; არცა D'S'; იყენეს] საქმით HJ,
იყენენ BGF'J'K'L'V', იყენე Q'; არც იყენეს] შიშვლურებ E, სიში-
შვლით FP. სიშიშვით IH'N', არ საქმე KOTG', და არცა იყენენ
U'; დანასართა K'.

დ. დალივეს GHJK'Q', დლოეს U'; მებრძოლნი] ლაშქარნი
J'; შენაზართა DGHKXD'E'G'F'Q'U'V'X', შენაზართა K', დანაზა-
რითა M'; დალივენეს.. 'შენაზართა—EFIRH'N'.

EFIRH'N' ხელნაწერებში ა. ბ. გ. ტაეებში გადაჯგუფებუ-
ლია—ბ. გ. დ.

1965

მიეგებნეს, უსალამეს, სისარულთ გარდაკოცნეს,
დარჩობა და გამარჯობა ერთმანერთსა მიულოცნეს,
მეომარი და მებრძოლი ათად უჩნდა, არ იოცნეს,
ომად ყოფა სვარაზმასი მართ სიზმრადცა არ იოცნეს.

ა. მოეგებნეს FIRH'N'V', მიეგებნეს K'; უსალამნეს KORH'N';
'სიხარულთ] ლაწვი პირი M', სიბრალულთ F'L', მხიარულთა
HJ, მხიარულად KOTG', სიხარულთ S'; გარდაკოცნეს CDFGHK
O'TV'F'H'K'L'N'S'V', გარდაკოცნეს I, გარდუკოცნეს M'.

ბ. გამარჯვება BDEFGHIJKOTRD'G'F'H'J'K'L'M'N'Q'S'U'V'
.X', გარჯვება V; ერთმანეთს V, ერთმანეთსა M'N', ერთმანეთის
U'; მიულოცეს EH'M'N', მიულოცეს FI.

გ. მეომარი და მებრძოლი] უამრავი მათი მბრძოლი E, უმ-
რაველისი (უამრავი R) მათი ომი FIRH'N'; მებრძოლი და მეომარი
CDHJKOV'G'S', მებრძოლნი და მეომარნი (მეომარი J') GTF'J'K'L'
M'Q'U'V'; ათად] ერთად HJKOTG'K'. არად Q'U'; უჩნდეს FTJ'M',
უჩნდათ GHJH'K'N'Q'U'V', უნდა F'L'S'; ასოცნეს E, იოცნეს FI,
იოცნეს J, იოცნეს H'N', იოცნეს J'.

დ. ამოდ ყოფნა FIRH'N', ომად ყოფნა (ყოფნი K') GKOG'
F'J'K'M'Q'S'U'; ხვარაზმასი DFGHIJKORTVD'G'F'J'N'Q'S'U'V'
X', ხვარაზმელთა E, ხვარაზმისა EM', ხვარაზმასი H', ხვარაზმ-
შისი K', ხვარაზმასა L'; მართ] მათ DEGKORG'F'J'K'L'Q'U'V';
მართ... იოცნეს] სიზმრად უჩნდა არ იოცნეს (იოცნეს F) FII'N';
სიზმრადცა DV, სიზმრადცა GHQ', სიზმარცა R, სიზმრადცა TU',
სიზმრადცა X, სიზმრათაც J', სიზმრადც L', სიზმრათაც M'; აოც-
ნეს E, ეოცნეს V', იოცნეს RJ'S'U'.

ტარიელ ნასა ქლაქი, თვით მათცა ევარგებოდა,
წაღებისა და ომისა უოლ ღონე არ ეგებოდა,
შუა ცისე დგა, მისებრი სხვა არა არ ეგებოდა,
შიგანთა მცველთა სიმრავლე თვალვით არ შეიგებოდა.

ა. თვით] ვით J; მასცა EFHIJKOTRH'M'N', მითცა X; მის-
ცა G', მათაც J', მათც K', აცა S'; ევარგებოდა] ემაგრებოდა DG
ORVG'F'J'K'L'M'Q'S'U', ეკარგებოდა F.

ბ. წართმევისა E; წაღებისა და ომისა] ომით აღებას მის მათ-
გან H'N', წაღების დომას ლამოდა J'; უოლ ღონე ~ C; უოლე
F'L'; უოლ ღონე არ] ღონე არ არ E; ეგებოდა F.

გ. შუა] შუა G'; დგას EFJH'N', და F'S', იდგა X'; ციხე დგა]
ციხედგან J; მისებრივე DGHKOG'F'K'L'M'Q'U', ამისებრივე S'; მი-
სებრი სხვა არა] მაგარი მისებრ სხვა V; სხვა არა არ] არსად არ
E, სხვაგან არსად H'N', სხვა არა-რა S'U', სხვა არსით FIR, სხვა
აღარ HJKOTG'; აიგებოდა EFHJKORTG'.

დ. შიგნით მცუელთაგან M'; შიგნითა GJTH'K'N'Q'U'V'X';
თვალთ BEIEH'N', თვალთა M', თვალთა V'; თვალვთ არ] არა-
თას K'; შეგებოდა X. შეიგნებოდა M'.

სვარაზმმას ესმა: „ტარიელ მოსრულა, მოჯობებულა“.
აწ იგი შიგნით აჩქარდა, საომრად გაჯავრებულა.
ვაზირი ისმო, უოველთა ვაზირთა დაჭარბებულა,
აბჯარსა გასცემს, ისწრაფის, რჩევად ზის, განათებულა.

ა. ხვარაშმას G, ხვარაემშას H'N', ხვარაზმას M'; ესმა—G;
ტარიელს M'; მოსულა FHIJKLORTD'G'H'K'N'Q'U'V', მოსრული
X, მოსელა M'S'; მოჯობებული XE'K'X', მოჯობნებული L', მო-
ჯობნებულა F'H'N'.

ბ. აჩქარდა] არჩევდა E, გაჯავრდა R, აჩქარდა K'; აჩქარდა
საომრად] საომრად ისწრაფის V'; გაჯავრებულა] აჩქარებულა V',
გაჯავრებულა E'K'L'X'.

გ. ვეზირი GHJ'K'Q'U', ვზირი X, ვაზია F'L', ვაზი S'; უზმო
DFRV'F'L'S'; ვინ უოველთა EFIRH'N', უოველთა L; ვეზირთა GHJ

RF'K'L'Q'U', ვზირთა X; ყოველთა ვაზირთა ~ V'; ვაზირთა და-
ქარბებულა] მცნებათა დაქარბებოდა J'; დაქარბებული E'K'L'X'.

დ. აბჯართა U; დასცემს X, გასცემთ K', გასწევს KG', გა-
ჰსცემს V'; ისწრაფის] ყოველთად V', ისწრაფვის KOG'; აბჯრის გა-
ცემას ისწრაფის J'; რჩევად ზის ისწრაფის EIH'N'; გახადებული H
E'K'L'X', გახადებოდა J', გახელებული H'N'.

ტაეპები: ბგ~N'. J'-ში მხოლოდ ორი (გ. დ.) ტაეპია.

1968

ვაზირსა ჰრქვა: „უომარი არ დავდგები არათ არა“.

ტარიელის ომსა თავად ემოწმების არა თარა.

ხვარაზმმაჰ თქვა: „არ შევება, უჰასუსო ლაშქართა რა?“

ვაზირმან თქვა: „გარეთ რაზმი მოვაგვართოთ ღონითა რა“.

ა. ვეზირსა GRJ'K', ვაზირს DFHIKOTG'F'H'L'M'N'Q'S',
ვეზირს J, ვზირსა X; არქვა DVX', უთხრა FHIJKOTG'H'N', რქვა
GRQ'U', ჰკითხა L', კითხა M'; უომარად TJ', უომარ U'; დავსდ-
გები F'L'V', დავადგები K', დავდგებით X'; არად LJ'K'V'.

ბ. თავათ BJ'L', თავლად X; თარა] დარა Q'U'; არა თა-
რა ~ E; თავად... თარა] თარა ემოწმების არად არა V'; არა თა-
რა] არად არა GK'.

გ. ხვარაზმმა DFHJVS', ხვარაზმმა GBKOKTG'K'Q'U'V', ხვა-
რაზმში L, ხვარაზმან F'L', ხვარაზმმა H'N', ხვარაზმამ J'M';
სთქვა F'L'V'; არ] რად U; შევიბა E, ეგების GK'Q', დამიშლი K,
ეგება V, ეგები U'; უჰასუსონ GK'Q'U'; ლაშქართა X'; ლაშქარ
არა L'.

დ. ვაზირმა FILTJ'M'Q', ვეზირმან GHK'S'U', ვეზირმა JR;
სთქვა F'J', სთქვ L'; მოუგვართო E, მოვიგვართო HJKRTG'U',
გავავართო L, მოვავართო J'S', გავავართო M', მოვიგონოთ V';
ღონით არა E.

1969

ხვარაზმმაჰ თქვა: „რად დამიშლი, ჰე ვაზირო, ომსა თავად? "

ჰე, რას იტყვი, სად გინახავ მუქარისა მთხოვი ავად!

ჩემთა მბრძოლთა ჩემგან აჩნდის ასო ბევრგან დანაშაუად.

შინ მისგლამან შეიცვალნის მოწუელნი თავსა შავად“.

ა. ხვარაზმშა BCDFIUVA'D'E'F'L'S', ხვარაზმშამ GHJKORT
G'Q'U'V', ხორაზმ L, ხვარაზმშა X, ხვარაზმშა H', ხვარაზმამ J',
ხვარაზ M', ხვარაზმშას N'; სთქვა J'; თქვა თუ M'; დამიშლით E;
ჰე—V; ვეზირო HJUJ'V', ვზირო X; ჰე ვაზირო რად დამიშლი D
FGILRVF'H'J'L'M'N'Q'S'U'; თავად| დავად J'.

ბ. ჰე რას| რასა F'IH'N'; ჰე რას იტყვი| რას იტყვიან R;
რას| რად GQ'U', ჰე| შენ HJKOT, ჰაი J', თქვა LM'; გინახავს
DGHIJLRVH'N'Q'U'V', გინახამს J'M', გვინახავს S'; მთხოვი|
მყოფი FIKH'N', თხოვნა G, მთხოვა LXM', თხოვა Q'U', მთხოვო
X'; ავად| ავად U'.

გ. ჩემთ S', ჩემგან V'; მებრძოლთა M', მბრძენთა D'; ჩემთა
მბრძოლთა| ჩემთ მებრძოლთა L, ჩვენთა მტერთა T'; ჩემგანა M';
აჩნდა E, აჩნდეს XF'J'L'; ჩემთა... აჩნდის| ჩემგან ახსოვს მტერთა
ჩემთა HJ; ასო—S'; ბევრგან| მწვავედ DF'IVF'L', მწვევედ E, მწა-
რედ GHJQ', მწვედ I, მწოვედ KOA'G'V', მწვე L, მწვედ და R,
მწველ და H'N', მწარად J', მწვე M', მწვავედა S', მოწარედ U'.

დ. შინ| მაშინ F'L', შინა M'; მისულმან BGUE'J', მისრულ-
მან DVF'L'S'X', მისელითა EFI, მისულთა HJKLOTG'H'N', მისვლა
M', მისლვითა R, მისლვამან Q', მისრულთა A'V', მოსვლამან U';
შეიცვალის DGVA'J'Q'S'U', შეიცვალეს E; შეცვალის FI, შე-
იცვალა H, შეეცვალა J, შეეცვალის KG', შეიცვალნეს LD'M'X',
შესცვალის R, შეეცვალის T, შესცვალის F', შეეცვლიან H', შე-
ეცვლიან N', შეიცვლიან V'; ძოწეული GHRJ'Q'U'; თავსა| ლარნი
EFHIJKLORTA'G'H'M'N', ლალნი V', ტანსა GQ'U', თავი J',
თავსა—X'.

ხვარაზმშასაგან ომის მოწადინება და თარა ვეზირისაგან ომის დაშლის რჩევა D

ხვარაზმისაგან V, აქა ხვარაზმელისაგან J', ხვარაზმშასაგან S';
და თარა| თვარა S'; ვაზირისაგან VF'L'; ომის დაშლის რჩევა|
დაშლა VF'J'L'S'.

1970

აწ ვაზირი თარა ჰკადრებს საუბარსა წუნარსა ამოდ:
„ვიცი, რომე გიცნობდიან წინას მბრძოლთა სათამამოდ.

მაგრა აწ სჩან სიემისაგან წასვლა გამოსასალამოდ,
სიბერეა მსკავსი მისი, რა დღე მიჰსდეს დასალამოდ.

ა. ვეზირი DGHJRF'J'L'Q'S'U', ვზირი X; თარრა D; კადრებს M'Q'U', ბრძანებს E, ჰედრებს X; წყნარად EJ'.

ბ. ვიცი| ვიცი X, კაცი U'; გაცნობდიან XU'; წინა FIF'J'N', წინად R, წინასა X, წინათ V'; მბრძოლნი EFIF'N', გმირთა HJ KLOTG'M', ბრძოლთა XD', მბრძოლთა J', მბრძოლთა X'.

გ. მაგრამ GHKORTG'J'Q'U'; ჩანს HJT, სჩანს D'E'F'J'L'M' V'; სიემისაგან| სიემილისგან HJKOTG', სიტყვისაგან R, სიყრმისაგან H'J'N'U', საყმისაგან L'; წასვლად E, წახვალ U'; წასვლა გამოსასალამოდ| სიბერითა დასალამოდ H'N'; გამოსასალამებოდ L, გამობასლამოდ X, ომსა სასალამოდ J'.

დ. სიბერეა J, სიბერია VX', სიბეთეთა S'; მგზავსი EFIK OTVA' მგზავსი Q', მგზავსი U'V'X'; მის U'; რა| არ N'; მოჰდეს DFIVF'L', მიხდეს E'TA'D'G'H'M'N'U', მოხდეს GJ'S', მიხვდეს JV' X', მოვა R, დახდეს Q'; სასალამოდ LM', დასალამოდ R.

1971

„მე დია ვიცი, მინახავ მრავალთა მბრძოლთა მორევით,
ტედინოს სისსლთა ნაკადი, დაცაგეუენოს მოოევით,
გაგექციენენ და გეეივლოს მალღითა სმითა მორე ვით,
აწ სიბერისა ლასვარი ასვია გულსა მორევით.

ა. ვიცი|კაცი; მინახავს GHJKLOTA'D'G'H'J'N'Q'S'U', მინახვა X, მინახამს M', მინახავთ V'; მრავალთ LVF'L'S', მრავლთა D, მრავალ J'; მბრძოლთა| რაზმთა E, მტერთა HJT, მებრძოლთა D LVF'J'M', მბრწოლთა I, მებრძოლთ S'; მორევით| მოხვეით L, მოლევით J', მორხვეით M', მოვერევით S'.

ბ. აწ გვერცა (გვერდსა M') გვახლავს (მახლავს M') სიბერე წასრულხარ (წასულხარ M') სოფლის სახევით LM'; სისხლის E; ნაკადა X; და დაგეუენოს FIF'N', დაცაგეუარნოს V, დაცაგეუონოს G', დაცაგეუონოს S'.

გ. დაგექციენეს DGHLVF'J'M'Q'S', გაგექციოს FJR, გაგექციენოს JH'N', გაექციენენ D', დაგექციენეს U'; გეეივნოს FI, გეეივლნოს JH'N', გეეივლნეს LF'L'M' გეეენოს J', გეეივნეს S', გე-

ყიველოს U', მეყიველოს X'; მალღისა DEFGHIJKRTVG'F'H'J'N'Q'S'
U'; ხმისა R.

ღ. სიბერის F'L'; გასვია DEFGHIJKRTVA'F'II'L'N'Q'S'U'V',
მასვია LOG'M'; ასვია გულსა] გულსა გეწვია J'.

ტაეპები: ა. ბ. ~ LM'.

1972

„თქვენ წაგივლია წინასი სიემისა შენიერობა;
ერთი გასვია, მეფეო, გაჩნია დანაბერობა,
ტარიელს ჰირსა აჩნია სიემისა ვარდთა თერობა,
რაზმად შევიბნეთ, მეფეო, გმართებს ამისი ჯერობა“.

ა. თქვენ] თქვა GLD'M'Q'U'; თქვენგან წაგივლია S'; წაგივლია]
წარგივლია H'N', წაგიხდა U'; წინასა BDGIRVF'J'L'M'Q'S'U',
წინათი V'; სიყრმისა JJ'; სიყრმისა შენიერობა] მრავალ დღე ხა-
ნიერობა H'N'; შეენიარობა IJ', შეენიერება M', შეენიერობა S',
მშენიერობა V'.

ბ. ერთი] თეთრი CDEHJKOTVA'G'F'J'L'Q'S'U'V'; გასვია]
გაცვია J, გატყვია J', გეხვია U'; ერთი გასვია მეფეო] მხეც (თმა
H'N') შეგრეგვია ამისთვის FILRH'N', მხეც შერევითა ამისთვის
M'; გაჩნია დანაბერობა] გმართებს ამისი ჯერობა A', გაჩნია და-
ნაქრობა U'.

გ. ტარიელ N'; აჩნია] შეშენის HJKOTG'; სიყრმისა J,
სიყრმე J', სიმისა S'; ვარდთა] ვართა R; თერობა [უნობა ო

ღ. რაზმით HJ, რაზმათ E'L', რამცა J'; შევებნათ DF'L',
შევიბათ E, შევებათ HJRS', შევებნეთ FGIKLOTG'H'J'M'N'Q'U'
V'X', შევებნად V; გმართებს DEHGJKLOTVA'G'H'M'N'Q'U',
გმართებთ RJ', გმართებსთ V'; ამის XV', ამისა J'; ჯერობა]
ჯვარობა R, ჯრობა X.

1973

რა გათავდა გაზირობა, ასრე ვითა აღსარება,
მეფე ბრძანებს: „დამიძალეთ, არ მიჯობდა მუქარება?
აწ გქნათ კარგად გამოორჩევით გარეთ ომსა მოგვარება,
ღმერთმან ქნას და ნახოთ მათი სიცოცხლისა გააწარება“.

ა. გაათავა ვაზირმა L; ვეზირობა GHJRTJ'Q'U'; ესრე F'L', ასე H', ესე N'; აღსაარება, C, ახსარება FIKOJ'U'.

ბ. ბძანებს RV; დამიშლია HJKOTG'; არ მიჯობდა] რადგან ჩემი FIRH'N'; მუქარება] ვეზირობა R, მუქარობა L.

გ. ვქნათ DRF'L'V', ვქათ V, ვქმნათ H'N', ვქნად S'; კარგა DEX', კარგი Fih'N', კარგის GQ', კარგათ JG', კარგთა R, კარგის U'; ვქნათ კარგად გამორჩევით] უკეთა ივაზირეთ LM'; გამორჩევა FIRH'N', გამორევით D'S'; გარე V'; ომსა] რაზმის F'HIJK OTG'N', რაზმთა R, რაზმსა H', ომის GLVQ'U'V', ომთა F'J'L'S' ომისა M'; მოგვეარება D, მოგვეანება J', გარიგება HJ.

დ. ღმერთმან] ღღენი U', ღმერთმა J'; ჰქნას RV', კმნას H' N'X'; ნახოს J'; ნახოთ მათი] ნახვით ნახოთ F'L', თვალით ვნახოთ S'; სიცოცხლის I.

1974

ჰკადრა ვაზირმან: „მეფეო, ხარ ომსა კარგად ჩვეული, რამცა ვიცოდი მე თქვენგან უკეთე გამორჩეული? ნახე, ტარიელს რაზმი ჰყავს და ასაბია. წვეული, ამისთვის იქნა ხვარაზმთა ლამქარი მათგან ძლეული“.

ა. კადრა M'Q'; ვეზირმან DGHJTVF'J'L'Q'S'U', ვეზირმა R; ხართ OR; ომთა Fih'N'; მეფე ხართ ომისა G'; კარგა DGLRVA' F'L'Q'U'X', კარგათ E'; ომსა კარგად ~ ER.

ბ. ვიცოდე EFGHIJKLORTG'H'M'N'Q', ვიცოდა X; თქვენი J'; უკეთა HJT, უკეთვე H'N', უკეთ რამ R, უკეთეს J', უკეთუ S'; უკეთა მე თქვენგან LM'.

გ. ნახეს F'L', სახეთ J'; ტარიელის S'; რაზომი EFHIJKOTG', რაზომ R; ჰყავ R, ყავს Q'; და] მე R, და—EFHJKOTG'H'N'; ნახე ტარიელს რაზმი ჰყავს და] ინდოთა რაზმი გინახავს (გინახათ M') სხვა LM'; და ასაბია] დასაბამია X'; ასაბია] სეზი მეტად J', ასაბამი D', არაბია J, ასაბიე FR, სააბია Q'; წვეული] წვლული X, წყეული J'.

დ. ამისგან E, ამისთვი R, მისთვისა J'; იქმნა FIJKORTUV G'F'H'N'S'U'X', იქმნენ J'; ხვარაზმთა DV, ხვარაზმთა E, ხვარაზმთათ M'; ლაშქარნი LVM', ლაშქართა X, ლაშქარი X'; მათი F'L'; ძლეულნი M'.

თარზა ჟეზირისგან ღაძით გამოსჟლის რსჟკა
ღა თავსღასსმა ინდოელთ ჟეღა D

ვაზირისაგან V; ღამე F'L'; გამოსჟლის| თავღასხმის F'J'L'S',
გამოსჟლით V; ღა თავღასხმა ინდოელთ ჟეღა—V; ღა თავღასხმა—
F'J'L'S'; ინდოელთა F'L', ინდოელთ J'; ინდოელჟეღან S'.

1975

„აწ რადგან აღარ ღაძილი კართ გარეთ ომსა რაზმითა,
ღაძით გავიღეთ გაპარჟეთ, არ მამსაღლითა, ბაზმითა.
ცისკრისა ჟამსა ღავესსნეთ გმირთა წესითა ღა ჟმითა,
ღმერთმან ქნას, ასრე ღავეჟსოცნეთ, არ იევენე ჟანსა
ღაჟმითა“.

ა. ღაძილით HJKORTG', ღამიღლით NV', ღამიღლი A';
კარს DFGHIJKNORTVG'F'H'J'L'N'Q'U'V', კარის S', კარ X'; გა-
რე A'.

ბ. ღამით| გამით Q; გავიღე E; მიჟხღეთ მიპარჟით NV';
მაღვითა J', კაპარჟით X'; არა მაშხალა DGVF'L'Q'U', არ მაშ-
ხალა R, არ მაშხლით არცა F, არ მაშხალითა არცა I; მაშჟალა S'.

გ. ცისკარის X, ცისკარსა U'; ღავესხათ EGHJKOG'H'N'U',
ღავესხნეს N', ღავესხღეთ J'.

ღ. ღმერთმა J'; ქმნას EH'N', ჟქმნას R, ჟქმნას J', ასრე| აღრე
KOG', ესრე T, ასე Q'; ღავეხოცნეთ CEKOTVA'D'E'G'F'H'J'L'N'
X', ღავეხოცოთ FGHIJRQ'U'; არ—E'; იევენეს DNRVJ'L'S'; ხანთა
FGHIJKOTG'H'N'Q'S'U', —F'L'.

1976

ღასკვენეს ესე თათბირი თარასგან ნავაზირები.
ჟვარაზმმაჟ ბრძანა: „ჟთუჟოდ ვქნათ ესე ღანაპირები“.
იანგარბმა მისი სჟა ომსა მართ ვითა გმირები,
ასოთსმოცათი ათასი მებრძოღთა ამაჟირები.

ა. ღასკვენეს EXF'L'X', ღავესკენა M'; თარასგან| ვაზირთა
NV', თარარას U'; ნავეზირები GHJT'J'Q'S'U'.

ბ. ხვარაზმზა DEFIVA'F'L'N'S', ხვარაზმზამ GHJKNORTG' Q'U'V', ხვარაზმზა H', ხვარაზამ J', ხვარაზმში M'; ბძანა X; უთუ-
 ოდ BCDEFGHIJKNORVXA'E'G'F'H'L'M'N'Q'S'V'X', უთაოდ J'U';
 ვჰქნათ DG, ვჰქნა R, ვჰქნათ H'N', ვჰქნათ V'; ესე] ზენი E.

გ. იანგარიზეს TJ', იანგარიში X; მისი] მცირე S'; მის სპანი
 J'; ომში GFHIJKOG'H'N'Q'U', ომისა R; მართ--R, მათ NS'U';
 გმგირები M'.

დ. ასოთხმოცათი] ოთხმოცდათი BA', ოთხმოცდაათი E',
 ასოთხმოცდათი FHKO, ასოთხმოცდასი N', ოთხასჯერ GQ'U',
 ასოთხმოცდაათი ING', ასოცდაათი J, ასოთხმოცათა X, ასოთხ-
 მოცასი E'F'H'L'V'X', ორმოცასი J', ასოთხმოცი ასი S'; ათასი]
 ასი T, + კაცი GU'; მებრძოლნი X'; ანატირები GQ'U'.

1977

სხვა სპა მრავალი ქვეითი ციხეს დაუარა ჭურვილი,
 ზღუდეთად კარგი მესროლი, ჩაბალახ-ჩამოხურვილი,
 ღამით გავიდეს, თუ ომთა არა მართებდა სურვილი,
 ცისკრისა ჟამსა დამსხმელთა შექნეს სისხლისა წურვილი.

ა. სხვა—S'; სხვა სპა მრავალი ქვეითი] ხვარაზმზას სპანი
 მრავალნი V'; ქვეითი... ჭურვილი] ციხესა დაყარა რაზმი რომელი
 M'; ქვეითი J; დაჰყარა DGKOVXG'F'L'S'U', დაგდეს E, დაყარეს
 FI, დაჰყარეს NRHN'V'; ჭურვილნი R.

ბ. ზღუდეთათ BCDKOTXA'D'E', ზღუდეთა FGHIJNH'J'M'
 N'Q'S'U'V'X'; კარგნი EHIJKOTG'U', კარნი F, კარი U; მესროლ-
 ნი DEFGIKORVXG'H'N'Q'U', მებრძოლნი NJT; ჩაბალახ-] ჩაბალ
 U; ჩამოხურვილი DGIVA'F'H'J'L'M'N'S', ჩამოხურვილნი E, ჩამო-
 ბურვილნი FJR, ჩაბურვილები U'.

გ. გავიდეთ N, გავიდნეს R; თუმც EKOG', თუც T; ომთა]
 ოდენ T, ომსა G', ომად J'M'; არ M'; მართებდეს V; სურვილნი
 R; თუ ომთა არა მართებდა] ვის აქმდათ ომისა მსწრაფლად H'N'.

დ. ჟამთა H'F'N'S'U'; დამსხმელად N, დამსხმელსა J'; შექმნეს
 H'N'X', შეექმნათ J'; ისხლისა H, სისხლის F'J'L'; წყურვილი JJ'
 X', წუვილნი R.

აქა ომი სჯარასმელთა, ინდოთა, არაბთა
და თურქთა

აქა—GRQ'U'V'; ომი + ზედ დასხმით Q'U'; ხვარაზმა GQ'U'; ინდოთ GH', ჰინდოთა N; არაბთ H'; თურქთაგან U'Q'; თურქთა თანა V'.

1978

რას ვაგრძელებდე, დაესხნეს ცისკრისა ეამსა ომიოა,
შეიქნა შემოკივილი ქუხილის შენაზომითა;
მათ მძინარეთა გარეთ ქნეს სისხლი რუდ მინაწდომითა,
მაღლად იზახდა ხვარაზმმაჰ ტარიელისთვის წერომითა.

ა. რად E; გრძელებდე C, ვაგრძელებ M'; რას ვაგრძელებდე] ცისკრისა ეამსა J'; [დაესხნეს D', დაესხნეს FL', დაესხნეს J'; ეამს J.

ბ. შეიქმნა H'N'X'; შემოკივილი R, მაღლა კივილი H'N', შემოკივილი S'; ქუხილსა CT, ქუხილთა EHJ, ქუხილი A'J'V'.

გ. გარეთა FRF'L'M'; გარეთათა მძინარათა E; ქნეს]—FRF' L', ჰქმნეს J', ქმნეს X'; სისხლის GQ'U'; გარეთ... მინაწდომითა] სისხლი რუთ ვით მინა არი წროთომითა N, დაესხნეს სისხლი სდის უსაზომითა H'N', სისხლი რუდ ვითა მინაწთი ომითა V; რუ GU', რუთ J,—J'; მინაწთომითა DHGHIKTG'F'L'Q'S'U', მინაწდომითა E, მინაწთომითა FJ', მონაწდომითა A', მინადენითა M'.

დ. მაღლა R; უზახდა E; იცახდა GHJTJ'M'Q'S'U'X'; იცახდა მაღლად NV'; ხვარაზმმა CDFGHIJKNOTUVA'D'E'F'J'L'N'S'V'X', ხვარაზმმა X, ხვარაზმმა G', ხვარაზმმა H', ხვარაზმმა M', ხვარაზმმა Q'U'; ტარიელისთვი R, ტარიელისათვის L'; ხვარაზმმაჰ ტარიელისთვის] ტარიელს ხვარაზმმა მეტად E; წყლომითა X.

1979

ეტევის ტარიელს: „მე ჩემი შენ მუსთლად მოჰკალ
მძინარე;
თუ მამაცი ხარ, შემეები, მოდი, წამოდებ წინარე!

შოდი, ვჰკრათ ჩვენ ერთმანერთსა სრმალი სისსლისა
მდინარე,
ვეჰვე, სამართალმან შენ შეგქნას მოსვლისა მოსაწყინარე“.

ა. ეტყვის] ჰქითხა E, იტყვის R, ტეტყვის X'; ტარიელ GJ'; ტყვის ტარიელს ~ HJOTG'; ძე ჩემი ტარიელ FINRH'N'V'; შენ მუხთლად ~ GK; მუხთლად] მალვით HJKOTG', მუხლად J', მუხთლათ N'; მოკალ NRE'M'Q'U', მოჰკლ X, მოჰკალი L'.

ბ. შემეზი] წამოდეგ NV'; წამოდეგ] ახლოს და V', წამოდი NUS', წამოდექ J'U'; შოდი წამოდეგ] წამოდეგ მოდეგ E.

გ. შოდი] ორთავ E, მოვედ H'N'V'; ვჰკრათ] ვახმაროთ H'N', ვჰკრათ I, ვკრათ JA'D'G'F'J'L'M'Q'U'; ჩვენ—H', ჩვენცა J'; ვჰკრათ ჩვენ~V'; ერთმანეთსა JVE'G'M', ერთმანერცა D, ერთმანერთს H', ერთმანერთ J', ერთმანეთს N'; ხმალი DFGHIKNORTVD'G'F'L'Q'S'U'V', რხმალი E'.

დ. ვეჰვე] არცა E, ვეჰ NUX'; სამართალმა GHRM'; შენც DGNQ', შენცა RV'; შეგქნას] გიყოს GNQ'U', მოგცეს HJKOTG', გქნას R, შეგქმნას VH'J'N'S'X', შექნას X, გქმნას V'; მოსვლითა GQ'U', მოსვლისა RUG', მოსრულსა X; მსაწყინარე V'.

1980

რა ესმა ესე სასილი მათ სამთა გმირთა მეფეთა,
მართ წყნარად აღგომილ იყვნეს, ჰგვანდეს ვარდისა
მკრეფეთა.

ტანსა იცმიდეს აბჯარსა, მართ შუქთა მოიეფეთა,
ხვარაზმძას სპათა გაუხდეს, ვით მგელნი ძაღლთა მეეფეთა.

ა. ესმათ J'; ესმა ესე ~ EFNH'N'; ძახილი GHJNLJ'M'N'Q' S'U'V'; ამათ სამათ გმირ X'.

ბ. მართ] მათ U'; წყნარა GRM'U'; აღდგომილ G'S'; აღდგომილ იყვნეს] გამოიყვანეს M', აღდგეს ვითამცა EFINRH'N'V', აღდგომილ იყვნენ J'; გვანდეს DFGILNVE'F'H'L'M'N'Q'S'U', გვანდენ H, ჰგვანდენ J, ჰგვანდენენ J'; ვარდის S'; მკრეფელთა Q'.

გ. ტანთა R; იცმეილეს ACUE', ჩაიცვეს E, იცმიდნენ J', იცვემდეს FIKOLTA'G'H'N'Q'U'V', იცვემდენ HJR, იცვემდის X, იცომდეს S'; აბჯარი E, აბჯართა FILNORTG'F'L'N'V', აბჯრითა A'M'; მართ] მათ EFGHIJKNORTGH'J'N'Q'U'V'; მოიფეთა R.

დ. ხვარაზმთა NV', ხვარაზმის LM', ხვარაზმას J'; მოუხდეს FINLRH'M'N', გახადეს A', გაუხდნენ J', მიუხდნენ V'; ვითა F'; მგელი EGLORTG'J'Q'U'; ძალლა L, ძალლთა V, ძალლთ F'L'; ძალლნი (ძალლი V') მგელთა NV'.

1981

ფიცხლა მიჰმართა ხვარაზმიმ, ვით შავარდენი ფრთიანი; სითცა ჰირი ქნის, დასოცის, ტანი მუნ დამრის სიანი; იზასდა: „ვაი, ჰინდლოთა ნუკინ გაუშვებთ მღრთიანი“, დახვდეს, მამაცად იბრძოდეს, დამსხმელთა ეცა ზიანი.

ა. ფიცხლავ DGDJRTVF'J'M'Q'S'U'V', ფიცხლთა G'; მიმართა DGHJKLORTVA'G'F'L'M'S'U'V'X', მიმამართა Q'; ხვარაზმშა DKLVA'F'J'L'S'V', ხვარაზმშამ GHJORTG'Q'U', ხვარაზმიშ L, ხვარაზმიშ X'; ხვარაზმში M'; ვათ X; შევარდენი J'; ფთიანი L.

ბ. სითაც BGHJLOTUXD'E'G'F'J'L'M'Q'S'U'V'X'; პირ V; ჰქნის J'V', კმნის X'; დაჰხოცის B; დასძრის RV'; ხნიანი Q'U'.

გ. იძახდა GHJLJ'M'V', იძახის Q'U', იზამდის S'; ვაი] კაცი HU'V', კაცსა J, ჰკარით L, ვითა J', კარით M', კაი X'; ინდლოთა DGHJKLORTVA'E'G'F'J'L'M'Q'S'U'V'; ნურვინ DGHJKLORVG' F'L'U'V', ნურვით J'Q', ნურავინ S'; მღრთიანი] მთლიანი J'M'.

დ. დახვდენ B, დახვდნენ J', დახდეს M', ხვდეს S'; იბრძოდეს] ინდონი HJKOTG', იბრძოლეს A', იბრძოდნენ J'; ეცა] ექმნა X'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ F'.

1982

მათ ლომთა სჰანი სამგნითვე შეიძრნეს გარეთ მდგომელნი; ზედა დამსხმელთა მიუსდეს ამაენი, მცქაფად მწურომელნი; ფიცხლად შეებნეს, არ ჰკვანდეს ოც ფრანგნი, ვინმე
ჰრომელნი.

მათნი იაღნი ტიროდეს, ვით იცინიან რომელნი.

ა. მათ ლომთა] კვლა (კვლავ H'N') მათნი EFINRH'N', კვლა მათი V'; სჰანი] სამნი X', რაზმი E; სამნივე E; შეიძრეს EA'F'L'

S', შეებნეს HJ, შეიბნეს KOTG', შეძრეს J', შეგრნეს X'; შეიქნეს (შეიგნეს V') სამნივე NV'; გარეთა J', მუნა V'*; გარეთ მდგომელნი] დაუდგომელნი HKOTG', დაუდომელნი J, გარეთ დგომილნი N, გარეთ მდგომელი M'.

ბ. ზედან F'J'L'S'; დამსხმელთა] მდგომელთა NV'; ზედა დამსხმელთა ~ LM'; მიუხდენ E, მიუხვდეს H'N'; ცქაფად CDGHJK LOTVG'M'Q'S'V'*, ხაფად EFIR, ხაფათ NHN'V', მცაქაფად U, ცქაფათ, ქაფად F'L'; მწყრომელნი] მსწრომელნი KOG', მწყრომელი M', მხტომელნი V'*.

გ. ფიცხლავ DGHJNLUF'J'L'Q'U'V'*, ფიცხლა ERA'M'; შეიბნეს EFGNIJKNORTA'G'H'M'N'S'U'V', შეებდეს F'L', შეებნენ J', ეკვეთნეს V'*, შეებნეს X'; გვანდეს DFGHIJKLORVA'G'F'H'L'M'N'Q'S'U', გვანდა E, უნდა NV', გვანდათ T, ჰგვანდნენ J'; ივ] მათ FHIJKNLORTA'G'H'M'N'V'; ფრანგი ERJ'M', ფრანგი A; ვინმე] არც V'; ფრანგნი ვინმე ~ L; რომელნი BDEFGHIJKNLORTVA'G'F'H'J'L'N'Q'S'U'X', რომელი M', რომაელნი V'; არ... ჰრომელნი] ჩაუქად არ ცუდი ვინმე რომელნი V'*.

დ. მათნი... რომელნი] მოსწყლეს, მოსწყვიტნეს უწყალოდ ძლივლა განერნეს რომელნი H'N'; მათი G, მათ RJ'; იაღნი] იარაღნი FIJ', იანგნი GNQ'U'V', ნიანგნი HJT, იარაღი R, მებრძოლნი A'; ტირიან E, სტიროდეს RU, ტიროდნენ J'; ვით] ვინ E, ვითა V', არ L; იცინიან] იცინიან V'; მათნი... რომელნი] მათნი მებრძოლნი ტიროდენ თავცემით ვაის მდომელნი V'*, მათნი მებრძოლნი ტიროდეს ვითა იცინიან რომელნი N.

V'-ში ეს სტროფი ორჯელ გვხვდება სხვადასხვა ვარიანტული წაკითხვით.

1983

ივ სამივე სელმწიფენი დაკაზმულნი დადგეს კართა,
ცხენთა შესხდეს უკეთესთა, წინა დროჲა აემართა;
ღმერთსა მუნა მადლი ჰკადრეს, შემობრუნდეს, მიემართა:
„მკლავნი ჩვენნი ვისმარნეთო, ღმრთით, რაც გვინდა,
დაკვემართა“.

ა. იგი GHJKTXG'F'J'M'Q'S'; სამნივე GJ'Q'; ხემწიფენი D, მეფენი HJKOTG'; დაკაზმული GNM', დადგომილი J'; იღგნენ G Q'U', დგანან HJ, დადგენ V'; კართა] რათა LNM'V'.

ბ. ცხენსა GNQ'U'; შესხდნენ U', შეხდენ V'; უკეთესსა Q'U'; დროში X; აიპართა N.

გ. მუნა] დიდი HJKOTG'; მუნა მადლი ჰკადრეს] ჰკადრეს (კადრეს Q'M') მადლი დიდი (მუნვე L, მუნა NV', მუნით M') GQ' U'L'N'V'M'; შემობრუნდა NV'J'V'; გაემართა NV'.

დ. ჩვენი GNE', ჩემნი V'; მოვიხმარნეთ DGHJKLOTVA'G' F'J'L'M'Q'S'U'; ვიხმარნეთ] სიმაგრენი N, სიმაგრეთა V'; ღმრთით] ვეჰე HJT,—J'; გვინდა] გვინდოდა J', გინდა M'; დაგვემართნეს L, წაგვემართა V'.

1984

აწ უეურეთ თქვენ, მსმენელნო, რა ფიცხელი არის ომი:

სწყვეტლის თავთა თავადებსა, ტარიელ არს მათვის

მწყრომი;

დასოცნა და ამოსწყვიტნა, ვერვინ იყო წინა მდგომი,

გარე რაზმი მრავალკეცი დაისოცა თუ რა ზომი.

ა. მსმენელო M', მსმენელნო V'; არს ომია J'.

ბ. სწყვეტლის] სჭრილის GQ'U', სწყვეტლით F'L', სწყვეტლის X'; თავსა DGVFJ'L'Q'S'U'; თავადებს B, თავადებთა E'X'; სწყვეტლია... არს] თავადთა (თავად და M') თავსა ტარიელ (სწყვეტლის კათობდეს L, ქვე ჩამოჰყრილის NV', სწყვეტლის ხაფობდის M') სწყვეტლის მდგრად HJKLNOTG'M'V'; მათვის] მათთვის BCDGHJKOTXE'G'F'J'L'Q'U'X', მათ LNM'V'; მწყრომია J', მწყრომში V'.

გ. დაჰხოცნა B, დახოცა GJ'Q'U', დახოცდის V'; დახოცნა და] ერთობილნი HJKOTG'; ამოსწყვიდნა CT, ამოსწყვიტა GHKNGO'U', ამოსწყვიტა J'Q', ამოსწყვეტდის V'; არვინ LM'; წინ S'; წინ დამდგომი DTV, წინ აღმდგომი F'L', წინ მდგომია J'.

დ. გარეთ BHJKOE'G', აგრე S'; დაიხოცნა F'L'S'; თუ რა ზომი] რა ზომია J'.

1985

ერთკენ ავთანდილს და ფრიდონს მრგვლივ სჰანი ზედ

მოეჯარნეს;

იგი ორნივე გაუხდეს, რა გკადრო, ვით გაეხარნეს;

ჰხოცდეს, უკანა მისდევდეს, ქალაქის კართა შესჯარნეს,
უნდოდა, თუმცა შიგანთა ეოლ კარნი არ დაეყარნეს.

ა. ერთკე R, ერთ კერძ H'N'; ავთნდილ CKM'U'; ფრიდონს
და ავთანდილს ~ EFHIJK; ფრიდონ და ავთანდილ ORG'H'J'N'V';
მგრგვლივ EFHIJRTF'J'S'X', იმგრგვლივ M', მგვრგვლივ U, იმ-
გრგვლივ H'N', მგრგვნივ L'; სპანი] ჯარი DGVF'J'L'Q'S', რაზმი
E; მრგვლივ სპანი ზედ] გარე ჯარსა KOG', სპანი ზედან GQ'U';
სპანი ზედ] ჯარსა გარ V'; ზედ]—EF[KT, გარ R, ზენ M'; მო-
ეჯარნეს] მოეხვიენეს DFGIRVF'L'Q'S'U', მიეჯარნეს HJT'X', მო-
იარნეს H'M', მოჰხვეენიდეს J', შემოეჯარნეს E.

ბ. გაუხდეს] გარდახდეს V'; ორნივ გამოუხდეს KOG'; რად
F'L'; კადრო HKLOTG'M', გკდრო X; ვით] რომ E; გაეხარნეს
F, გაეხარდეს J', გაიხარნეს M', გაეხარდნეს S', გაახარნეს U'; იგი
ორნი ფიცხლად სვრიდეს ბრძოლით ხვარაზმთ შეეზარნეს H'N'.

გ. დახოცეს DEFGILRVJ'M'Q'S'U'V', ხოცდეს KOTG'X',
დახოცნეს F'H'L'M'; უკანა] უკან DGVF'L'M'S'U'; უკანა მისდევ-
დეს] გამოაქციეს EFIR; უკან მისდევენ (მიზღვევდეს J') LJ', და
გააქციენეს (გააქციეს V') H'N'V'; ქალაქთა RV', მის ქალაქს X;
კარსა GHJLUL'M'Q'U', კარს სვრიოთ H'N'; შესჯარნეს] შეჰყარნეს
E, შეჯარნეს L, შეჰსჯარნეს H'N', შესჯარდეს J'; კართ შესა-
კარნეს I.

დ. უნდოდათ HJRT'V'; თუცა EV'; შიგნითა HJTJ'M'Q'U',
შიგნითთა L, შიგნითგან V'; თუმცა შიგანთა] შიგან შეყოლა R;
უნდოდა თუმცა შიგანთა] შიგნით მყოფთა მოისწრაფეს H'N';
ყოლ] თუ R; კარნი] კარ J'; ყოლ კარნი] ყველანი GQ'U', რათა
კარნი H'N'; არ—KOG'H'N'; დაეყარნეს] დაეჯარნეს DGHJLRV
F'J'L'M'Q'S'U', დაუჯარნეს V', შემოეჯარნეს KOG'.

1986

ტარიელ ნახა ხვარაზმმაჰ, გამაუდა გული ბერისა;
შეიქნა კელი ორგნითვე სისხლითა მონატბერისა;
გორად მეს. შუბთა ნალეწი და სმაღლთა მრავალ-ფერისა.
კელა მოუბრუნდა ხვარაზმმაჰს რისხვა ცით მონაბერისა.

ა. ხვარაზმმა CDEHJLRV'EF'J'L'Q'S'U'X', ხვარაზმმაჰ FIK
OTG'N'V', ხვარაზმმაჰ H', ხვარაზმში M', ხვარაზმმა და G; გა-

მაყდა] ზუნ გაყდა EV', გამყდა I, აზყად J, გაჰმაყდა U, და გაყმა U'; გაამაყდა გულს ბზერისა J'

ბ. შეიქმნა G'H'N'V'X'; ველნი HJKOTG', სველი U, ორთავე FIR, ორთაგან KOG'V'; სისხლისა EFHJLKT'HN'V'; მონატბარისა U', მონატერისა V', მონატრებისა G'.

გ. გორათ J', გორა X'; სცე R, ძეგს H'J'N'S'V'; შუბთა] ხრმალთა E; ხმალთა] ხრმალთა BUD'E'X'; ხმალთა მრავალ-ფერისა] რიყე (რიყედ HLS'U) ხმალთა წვერისა DFGHIKLORTV G'F'H'J'L'M'N'Q'S'U', რიყე შუბთა წვერისა E, რიყედ ხრმალთა წვერისა J, რიყე ხმალთ ნალეწისა V'.

დ. კვლავ DGHJKORTVG'F'H'J'L'M'N'Q'S'U'V'; მიუბრუნდა FIRN'; ხვარაზმში M', ხვარაზმშია S'; მონაბერისა] მონაფერისა U; რისხვა ცით მონაბერისა] თავსა ნაცარი მტვერისა V'.

1987

ესმა მუქარა მეფისა ღმრთივ გვირგვინ, გულ-აზიატა:

„მივმართე, მივდეგ საომრად, ჩავიპუარ მძიმე ლახტია,

ბარგისტანითა კაზმულსა მე ცხენსა გარდავახტია,

მოსრულ ხარ, მოდი საომრად, მით გაგიცუდო ტახტია“.

ა. მესმა DV; მეფესა HJ'TE', მეფის D', ნეფესა J'; ღმრთივ] ღ'თით KOG'; გვირგვინე J'.

ბ. მიმართა LM'; მივდექ E', მიდგა LM', მიველ J'; ჩაიპყრა LM', ავიპყარ V'.

გ. ბარგისტანისა KOG'; კაზმულსა] მოსილსა L, მოსულსა M', კაზმულთა UE', აკაზმით J'; გარდავახლტია DVF'L'S'V', გარდავახტია U, გარდავახტია X.

დ. მოსულხარ HJKLNOTG'J'M'; მოდა X; საომრათ J'; მით] მე LNM'V'; გაგიცუდლა J'.

1988

შეიქნა ომი ფიცხელი რაზმის კიდემდე-კიდეა;

ხვარაზმშას სპათა, ჰინდონო, ვით მჭელსა მოიმიკიდეა;

ეაჯებოდეს ტარიელს: „სრულ ნუ დაგვსოცო კი დია“.

ვისცა გარდაჰკრის, გააპის, ცხენს კაცი გარდნაკიდეა.

ა. რაზმსა J; კიდემდე CU, კიდემლი DV, კიდემლის F'L'S'; კილია] კილითა F'L'S', კიდეთა J'; რაზმის კიდემდე კილია] ხემწიფის (ხელმწიფის V') დროშა მართია GJM'V'.

ბ. ხვარაზმას AXS', ხვარაზმს UFL'; ჰინდონი C, ინდონო DVD'F'S', ინდონი J'L'; ხვარაზმას სპათა ჰინდონო] ჯარსა (ჯართა M') მოუხდა ტარიელ GJM'U', ჯართა მიუხდა აეთანდილ V'; მკლესა E'F'L'S', მკლეთ J'; მომკილია CD', მოიმკილითა F'L', მოვიმკი-
დეთა J', მომკილითა S'; ვით მკელსა მოიმკილია] მისად ვინც შე-
ნამართია GJU', მიღმა და მოღმა ფანტია (ფარქვია M') M'V'.

გ. იაჯებოდეს DVXL', გეაჯებოდის F', ეაჯებლიან J', იაჯე-
ბოტის S'; ტარიელ J'; ეაჯებოდეს ტარიელს] ვისცა გარდაჰკრის
გააპის (გაჰკვეთის V') GJU'V', ვისაც გარდაჰკრის გააპის M'; სულ
DF'J'L'S'; დაეხოცო L'; კი დია] კილითა F'L'S', კიდეთა J'; სრულ
ნუ დაგეხოცო კი დია] აღმა თუ დასაღმართია GJU', ცხენს კაცი
განაკილია (გარლუკილია V') M'V'.

დ. ვისაც J'S' გარდაჰკრის D'E'; გაჰაპის D', გააპის—J';
ვისცა გარდაჰკრის გააპის] ხვარაზმშა მოღვა საომრად (იონცა V')
GJU'V', ხვარაზმში მოღვა რა იცნა M'; ცხენ F'J'L'S'; კაცი + სპანი
J'; გარდნაკილითა F'L'S', გარდაჰკიდეთა J'; ცხენს კაცი გარდნა-
კილია] სცანთ მისი დანამართია GJU', ომსა ნაწვართი დილია M'
ომსა ნაკრავი ცხადია V'.

შეუდარეთ ამ სტროფის ვარიანტები 1989¹ სტროფს.

1989

შუბნი შემოსცნა ხვარაზმშაჰ, ტარიელს მკერდსა მელეწნა,
ვერ გაუტეხნა აბჯარი, ვერცა თუ სადმე დახვეწნა;
ვაქებ, ვინ გმირი ასეთი ან სარო აღვა ასეწნა!
ტარიელ სრმალი ხვარაზმშას ცხენსა ჰკრა, ეოლ არ
ამეწნა.

ა. შუბი DFGHIJKORTVF'G'H'J'L'N'Q'S'U'V'; შემოსცა BD
EFGHIJKORTVF'G'J'L'Q'S'V', აძგერა H'N'; ხვარაზმშა DVF'H
L'N'S'U', ხვარაზმშამ FGHJKORTG'Q'V', ხვარაზმშას J'; ტარი-
ელის I, ტარიელ J'; მკერდს EF; შელეწნა] რა ეცა H'N'; შელეწა
E', შეაღეწნა EFI; შუბნი... შელეწნა] შუბნი ხვარაზმშას ტარიელს
შესცა ზედ შეაღეწნა M'.

ბ. გაუტება CFGHIJKORUDE'F'G'H'I'J'L'M'N'U'V', გატება X; აბჯარი] ფოლადი H'N', აბჯარი Q'U': ვერც J, ვერა B; სადმე] სამე R, გულსა H'N', სადამე J'; დახვეწნა] წახვეწნა B, დახვეწნა DGHJTF'L'U, ახვეწნა ER, დაახენაა F, წახვეწნა KOG', დახვეწა V, დახვეწენა X, წაეცა H'N', დაღეწნა J'V', ლეწნა M'.

გ. ვაქებ] ვისაც J'; გმირნი HIJKO'T'G'J'M'V'; ასეთი] ამისი S', ესეთნი HJT, ასეთნი KJ'M'V', ისეთნი OG'; ან] ტან FIKOG' U'V', ვინ M'; ალვა] ალმა DGVF'L'Q'U', ათმან J', მალლა S'; სარო ალვა;~ HJT; დახვეწნა FI, დახვეწნა M'; ვაქებ... ახვეწნა] ხვარაზმ-შპა ფიცხოზს საკვდავად საწადი არსით მიეცა H'N'.

დ. ხმალი DFGHIJKORT'VF'G'J'L'Q'S'U, რხმალი E'; ხვარაზმშპას X, ხვარაზმშპას H'; ცხენს EFGIHN'V'; უკრა EFGH'N'Q' U'; ხვარაზმს ცხენს ხრმალი უკრა V', ხრმალი ცხენს უცა ხვარაზმშპა R; ყოლ] ყელ S'; ყოლ არ] არა R; აძეწნა] ეძეწნა F'L', ახვეწნა J'; ყოლ არ აძეწნა] ქვეცა დაეცა H'N', წელამდის ჩალეწნა V'; ტარიელ... აძეწნა] ტარიელ ცხენი ხვარაზმში კრა ცხენი ვერ გარდახვეწნა M'.

1989:

მეიქმნა ომი ფიცხელი, ხელმწიფის დროშა მართია,
სპათა მიუხდა ავთანდილ, მიღმა და მოღმა ფანტია;
ვისცა გარდაჰკრის, განჰკვეთდის, ცხენ-კაცით განაკვეთია;
სხვა რაზმი მოღვა, იოცნა, ომსა ნაკრავთა ცხადია.

(Q 279, გვ. 235)

ა. შეიქნა HKO, ხემწიფის T.

ბ. სპათა] ჯარსა H, ჯართა KOG', კართა T; ავთანდილ] ტარიელ HKOTG'Q'; მიღმა... ფანტია] მისად ვინც (ვინმცა KOTG') შენამართია HKOTG'Q'.

გ. გარდაკრის G'Q'; განჰკვეთდის] გააპის HOTG'Q', გაპის K; ცხენ-კაცით განაკვეთია] ალმა თუ (თუნდ KOG') დასალმართია H KOTG'Q'.

დ. სხვა რაზმი] ხვარაზმშპა HKOTG'Q'; იოცნა... ცხადია] საომრად სცნათ მისი დანამართია HKO'T'G'Q'.

შპრ. აგრეთვე 1988-ე სტროფის ვარიანტები.

ტარიელ ცხენი სვარაზმშას მოუკლა, მუნვე დაეცა;
 უფიცვე იბრძვის, ქვეითსა ხრმალი უნდოდა დაეცა;
 ემა აღარაჲინ იასლა, რომ აღრე ცხენსა აეცა,
 ამისთვის მარტო იბრძოდა, არათ ღონითა გაექცა.

ა. ხვარაზმშას X, ხვარაზმშას H'; ცხენი ხვარაზმშას] ~ J',
 ხვარაზმშთ მეფესა ცხენი V'; მუნვე] ფიცხლავ J', -V'; ტარიელ...
 დაეცა] მოკლა ცხენი ხვარაზმშისა კისერს დაუკრა დაეცა M'.

ბ. უფიცხედ HJ, უცხენო J', უფიცხი S', უფიცხეს V';
 ქვეითსა D, ქვეითი EFGHIKORTE'H'N'Q'U', ქვევითი JJ', ქვეითად
 V'; ხმალი DFGHIKORTVE'F'H'L'N'Q'S'U', ხმალი-ხმალ უნდა J',
 მართ ხრმალი უნდა V'; ხრმალი უნდოდა ~ GHJKOTEQ'U'; უნდა
 J'V'; დაეცა F, წაეცა GHJKOTE'Q'U', ქვეითსა... დაეცა] ქვეითი
 მართ ხმალი უნდა შეეცა M'.

გ. ემა] ყოლ E; არაჲინა J', არღარაჲინ V'; იახლა] იხილა
 J', ახლდა V'; ემა აღარაჲინ იახლა] ახლო არეინ ჰყავს მოყმენი
 H'N', ვერვის მოსცალდა ომია M'; აღრე ცხენსა] მარჯვედ ცხენი
 V', ცხენი აღრე J'; ცხენსა] ხმალი V, ცხენი DEFGHIJKORTE'
 H'L'M'N'Q'S'U'; აეცა] მეცა DVU', მიეცა EGHJOTE'F'J'L'M'Q'S'
 V', მოეცა FIKRH'N'

დ. ამისთვის] მიმართა M', იმისთვის FI, სამისთვი R, მის-
 თვის H'N'; მარტოდ FIH'N', მარტო—E'; ებრძოდა KOE', იბრძო-
 და R; არათ] არას DGHJKOTE'M'Q'U', აღარათ FI, აღარა R,
 არ არის H'N', აღარას J', და არც V'; ღონით FIRH'J'N'V';
 გაექცა] დაეცა R, გაეეცა C, გაიქცა E, გაეცა J, გაეგცა K.

1990¹

მიუხდა, ხმალი გარდაჰკრა, ცხენს თავი გაუგდებინა,
 შეჰეიკლა: „დამრჩი, მეფეო“, თავს ცეცხლი მოადებინა,
 „ჩემი ცოცხლისა დარჩომა თავსა რამ შეგადებინა,
 შვილი მამიკალ და მეცა მას თანა გექადებინა?“

(K, გვ. 458)

გ. დარჩენა J.

დ. მოკალ J, მოჰკალ T; და მეცა] მამაცა H, და მამაცა JT;
მასთანვე H.

1990²

„მიკვირს, თუ რად არ გრცხვენინან მუხთლობის

მოსურებულსა?

ჩემი მე მოჰკალ მწოლარე, მე მისთვის ვაგლახ-ვებულსა;

აწ მობირებით არაბნი მოგისსჰან გაავებულსა,

მეც მამკალ, მოდი, ცოცხალსა რას მაქნევ დაზავებულსა?“

(K, გვ. 458)

ა. გრცხვენია J; მუხთლობის] მხდლობისა J.

ბ. მოკალ J; მწოლარე] მძინარე HJ; ვაგლახ-ვებულსა] მო-
სურებულსა J, ვაგლახებულსა HT.

გ. მობირებით] მოპარებით HT, მოპარვითა J; მოგისსამს H,
მოგისსამ J.

1991

დაშვრა, მისჭირდა მარტოსა, მრავალი სრმალი ექნია;

გაუტყდა სრმალი და ლახტი, მართ ვითა მშვილდი

შეჰქნია;

ამისთვის სჰათა სიმრავლე მრგვლად ალუად გარე შექნია,

ხელთა შეიპყრეს, დაბნელდეს მისთვის მნათობთა შექნია.

ა. დაშვრა] დროშა J'; მრავალი X; ხმალი DFGHIJKORTV
D'G'F'J'L'Q'S'U'; იქნია EFGHIJKORTG'J'Q'U', ექნია S', უქნია
V'; მრავალი... ექნია] ლომურად მხეცთა მხერვლითა H'N'.

ბ. გატეხა FIRV; ხმალი DFGHIJKORTVG'F'J'L'Q'S'U',
რხმალი E'; მართ] მათ U'; ვითა] ეგრე H; შვილდი J'; შექნია
CEGG'Q'U', შეჰქნია--E' (ფურცლის დაზიანების გამო არ იკითხე-
ბა); მართ ვითა მშვილდი შეჰქნია] ხელთ აღარა აქვს რადია (ერთ-
ნია J) EIJ, ხელთა აღარა აქვნია R, ხელთ აღარ აქვენდა შუბნია
V'; გაუტყდა... შეჰქნია] გაუტყდა შუბი და ხრმალი ლახტითა
იბრძვის მრთელითა H'N'.

გ. ამისთვი RJ'; სპისა HKT; მრგვლად]—R, ვით U', მრავალი JKOG'V', მრგრგვლად E, მრგვლივ EIJ'Q', მგვრგვლივ G, მგრგვლად TVFL'S', მგვრგვლად H; ალყად გარე შექნია] გარე შემოჭქნია FI, გარ ალყად შემოჭქნია F'L'; გარე შექნია] შემოერთყია J', გარ (გარს V') შემოჭქნია DKOTVG'S'V', გარა შემოქნია R, გარ შემქნია Q'; შემჭქნია L, მოჭქნია HJ, შემოქნია U'; ამისთვის .. შექნია] მისთ ლაშქართა სიმგვრვლეზედ მოსრნეს მსგავსადვე (მგზავსადვე N') ცულითა H'N'.

დ. შეიბყრეს KO; დაბნელდა EFGHIJKORT'G'Q'U'V'; მისთვი R; მნათობი ERT'Q'U', მნათობნი J; შუქია J'Q'U'; ხელთა... შუქნია] ტარიელ' აღარ აცალა ხვარაზმ შეიბყრა ხელითა H'N'.

1992

ტარიელ ნასა ხვარაზმძაჰ საკლავად გამართებული;
გავსარნეს და შეექნა პირი მზებრ წარმართებული;
თქვა: „კმარის ჩემთვის ღმრთისაგან წყალობა

დამართებული.

აწ აღარავის მოვაკლევ, მეფეა წარმართებული“.

ა. ტარიელ] იგინი E; ხვარაზმძა CDEFGHIJKORTVD'G'F' H'J'L'N'Q'S'U'V'; საკვდავად RH'N'V'; გამართებული] ველთა გდებული H'N', განმზადებული V', გამართებულა E.

ბ. გაეხარდნენ J, გახარნეს X, გაეხარნენ V'; შეექნა] შეერთდენ V', შეიქნა DEFGIVF'L'Q'S'U', შეიქნეს R, შევქნა X, შექნა E', შეექმნა J'; მზეებრ AEUXL', მზედ GHQ'U', მზებ D'; პირი მზეებრ] იგ მზეებრ FIV', იგ მზაებრ R, პირ მზეებრ F'; წარმართებული] განათებული V', წალმართებული DEFGHIKORTVG'F'L'Q'S'U', წამართებულა E, წარმათებული JD'; გაეხარნეს... წარმართებული] შეკბრაღდა (კებრაღდა N') იგი ხელმწიფე წვირთეთრი დაღონებული H'N'.

გ. თქვა] ესა E, სთქვა F'L', თქვეს V'; კმარის] კმრის V, კმა არს F'L'; ჩემთვის] ჩვენთვის FIJV'; კმარის ჩემთვის] ვაიმე არის ჩვენთვის S'; ღვთისაგან D'E'J'; დამართებული] მოვლინებული H'N', განმრავლებული V', დამართებულა E.

დ. აწ] ჰსთქვა V'; აწ აღარავის] ამას აღარვის R; აწ... მოკვლევ] აღარვის მოვაკვლევინებ GHJKOTG'Q'U', აღარ მოგვლავ

ბოდე H'N'; მოვალე F, მოვალეთ I, მოვალე D', მოვალე S', არ მოვალე J', არ მოვალე V'; მეფე არს KOG'J'V', მეფე ხარ H'N'; წალმართებული DFGHIKORTVGF'H'J'L'N'Q'SU', წალმართებული JUV'; აწ... წარმართებული] შესთვალა ღმერთთან პატივ-გცა ეს მისგან დამართებულა K.

1992¹

სიკვდილი ახლოს ისილა დიდმან სვარაზმთა მფლობელმან, სასვეწრად ენა აუბნა მუნ ღონე-გაცუდებულმან, მაძინლა დასცხრა ტარიელ ცეცხლთაგან აღტყინებულმან, ცხენთა თვით აღსევა სვარაზმმა ვითა მშობელი შობულმან.

(H' ფ. 127v; N', 128r).

1993

მოვიდა, გააშვებინა დიდი სვარაზმთა მფლობელი; ცხენი მოჰგვარეს და წუნარად შესვა მართ ვითა მშობელი; მივიდეს მისნი ძმად-ფიცნი, მოლოცვა-წარმომთხრობელი. უქეს სვარაზმმას ღარჩომა, ეოლ არა იუენეს მემობელი.

ა. მივიდა DIJF'J'U'V', მივიდეს KO; გააშვებინა E, გააშვებინეს HKOG'V', გააშუბანა D'; სვარაზმშთა E: მფლობელი R, ფლობელი X.

ბ. ცხენი] წინ E; მოგვარეს DHJRTVD'G'Q', მოგვარა E, მოჰგვარა FI; წუნარათ J', წყრად E'; შესვეს DGVJ'L'Q'S'; და წუნარად] დაწუნარდა F'L'S'; წუნარად შესვა ~ E, წუნარა შესვეს R, შესვეს წუნარად U'; და წუნარად შესვა] ზედ შესვეს წუნარად V'; მართ] მათ D'; ხმობილი ERJ'V', მშობელი EHIJKOTG', ხმობელი X, მხმებელი .S' ვითა მშობელი] ვით მელი C.

გ. მოვიდის EF, მივიდნენ GJKOG'J'Q'U', მივიდნეს I; მისი GHR; ძმად-ფიცნი] ძმობილნი FIJRV'; მილოცვად GQ'U'; წამოთხრობელი US', წარმომთხრობილი E'; მოლოცვად წარმომთხრობილი FI, მოლოცვად წარმომთხრობილი R, მილოცვად წალმა მთხრობელი H, მილოცვად გამართებული E, მილოცვად წამამთხრობელნი J, მილოცვად წარმამთხრობელი KOTG', მილოცვით წარმართებულნი J', მილოცვად წამოსწრობილი V'.

დ. დარჩენა JKOTG'V'; ყოლა არ FIJ'; ყოლე არ GHJKO
TG'Q'U'V'; იყენენ JJ', იყო R, ჰქმნეს V'; გმობილნი FI, მგმო-
ბელნი JJ', გმობილი RV', გმობელნი E': [უქქეს... მგმობელი] აწ
ალარავის მოვაკლევ შეფუა წამართებული E.

ტაეპები: ბ. გ. ~ R.

1994

მობრუნდეს გამარჯვებულნი, ჩამოხდეს ჩრდილთა ხეთასა,
ტურფათა რასმე ბალთასა, ყოლ არ კატართა ტყეთასა.
მათ ნომრობა ჰქვენოდა, მჯობთა ყოველთა მხნეთასა;
თქვეს, თუ: „ვაჯობოთ ესე დღე შეტად ყოველთა დღეთასა“.

ა. დაბრუნდეს E, მობრუნდნენ JJ', მოვიდეს V'; გამარჯვე-
ბული RS'; ჩამოხდეს] გარდახდეს HKOTG'; ჩრდილთა] ძირთა BE
RVF'J'L'S'U'V', ძირსა DGHKOTG'Q', ჩრდილსა FI, ჩრდილოთ D';
გარდახდენ ხეთა ძირთასა J.

ბ. ტურფასა J, ტურფათ G'; რამე BKOGH'N', რათმე TVJ';
ბალთასა] ბალახთა GKOTG'Q'U', ბალრათა N', ბალჩათა FIH',
ბალჩასა HJV'; კატართა] კატასა D', კატარა J'; ტყეთასა] ხეთასა
FID'H'N'V', ერთასა R, ტყეთასა F'L'.

გ. მათ] მა S'; მეომრობა HJT; შეენოდა DEFGHIJKORTV
E'G'F'H'L'N'Q'S'U', შეენოდეს J', ჰშვენოდათ V'; მჯობსა DE;
ყოველთა] მრავალთა R; მხნეთასა] დღეთასა GD'.

დ. ვმჯობოთ J'; თუ ვაჯობოთ] ვაჯობინოთ FIJRDH'N', ვამ-
ჯობინოთ G'Q'U'V'; შეტად] უფროს T, მჯობთა V'; ვაჯობოთ... ყო-
ველთა] სჯობს ეს დღე უფროსად ყოველთა სხეთათა H.

1995

გამოიხვეწეს მაშვრალთა აბჯრისა ტანსა ახდითა,
ჰურობა, სმა სიმღერითა, სოფლისა ხელსა დახდითა;
მათი მებრძოლი მას დღესა მკედრად ჩნდა ამრისა წახდითა,
ხვარაზმმაჰ იჯდა ფერხითა მსგაესად ფერისა დახდითა.

ა. მოისვენეს E, გამოისვენეს J'; მაზერალთა] დამზარალთა J'; აბჯრასა X; ტანთა KOE'G'F'J'L'S'U'V'; ახდითა] მლეწელთა H'N', ახითა J'.

ბ. პურობა] ერობა E; სუმა ABCUXE'; სმღერითა X, სი-მღერაა J'; ხელისა ხდითა FF'L'V', ხელის (ხელსა O) ახდითა GH JKOTVG'U', ხელის ხდითა I, ხელიც ხდითა R, ხელის ხდითა S', ხელთა ხდითა J', ხელით ახლითა Q'; პურობა... დახდითა] ზე აიხადეს საჭურველ-ხმალ-შუბი გულის მფრეწელთა H'N'.

გ. მათი... დღესა] მას დღესა მათნი მებრძოლნი (შემზმელნი T) HJKOTG'; მკედრად—E, მკედარად GI, მკედრად L'; ჩანს GQ'U', სჩანს R, ჩნდის F'L'S', ჰსჩანს V'; ამრისა] აბჯრისა F'L'S', ამარისა E; ამრისა წახდითა] აბჯრის ახლითა GQ'U', სამარის დახდითა R, აბჯარ-ახლითა V'; მკედრად... წახდითა] მკედარ ჩანს სამარის ახლითა H, მკედართა სჩანს აბჯარ ახლითა J, მკედრად ჩნდეს (ჩანს T) სამარის დახლითა KOTG'; ჩნდის აბჯარ-წახახდითა J'; მათი... წახ-დითა] იცინიან და ლალოზენ ატრფიან გულთა მკერეტელთა H'N'.

დ. ხვარაზმზა CDEFGHIJKORTUXD'E'G'F'J'L'Q'S'U'V'; დაჯდა F'L', ჯდა S'; ფერხითა] ფერითა FHIEJ'L'S'V', ფერხით-თა J, დაღრეჯით RQ'U'; მზგავსი E, მსგავსად FIJK, მგზავსად V, მსგზავსად Q', მზგავსად U'V'; ფერისა დახდითა] ზეთისა ნახ-დითა FI; მსგავსად... დახდითა] მისივე ფერის ახლითა H; დახ-დითა] წახდითა DJ'S', ახლით GJQU'V', წარხდითა V, ნახდითა DF'L', მიხდითა T; ხვარაზმზა... დახდითა] ხვარაზმზა (ხვარაზმზა H') ფერით მიხდილი უმზერდა თვისთა მელეტელთა H'N'.

1996

დილასა ფრიდონ, ავთანდილ და სსვათა სპათა თავნია
ტარიელისსა მივიდეს, დახვდეს ღაშქარნი შავნია;
აწ მათგან სამოციქულოდ კაცნი ჩანს მენავზავნია,
მესთვალეს; „ღმერთმან პატივცაჲ, ტკუედ გუკანან მუხხი
შავნია.

ა. დილას FHIJKNORTG'H'J'L'N'Q'U'V'; ფრიდონ + და FG HIJKNRTG'H'N'Q'U'V'; და სხვათა] სხვანიცა HJKOTG'; სხვათა სპათა] მათთა სპატა H'N'; სხვათა... თავნია] მათი სპა თავადი (სპანი თავადნია R) FIR, მისნი სპანი ყველანი NV'.

ბ. ტარიელისას BDEFGHIJKNRTVG'F'H'J'L'N'Q'S'U'V'; მივიდნენ GHJF'L'U'V', მივიდნეს NT; დახედეს] დასხდეს E'V'F'J'L'S', დახედათ J, დახედა KG'; ლაშქარი N; შავნია] ხასნია E, მშვენია J, ყველანი N, მრავლნია H'N'; დახედეს... შავნია] ნახეს ლაშქრია ველანი V'.

გ. სამოციქულო GQ'U', სამოციქულოთ J'; ჩანს] ბრძნად J, სჩან R; სჩანს J'; შანაგზავნია Q'; კაცი... 'შენაგზავნია] ბრძენ კაცი უნდა ყველანი (გრეელანი V') NV'.

დ. შესთვალა EF'J'L'; პატივგცეს GQ'U', პატივი N, პატივად V', პატივგცა H'N', პატივგცეთ J', პატივგცნა L'; ტყვეთა G'Q'U'; გყვანან] მოვცა NV', გყავს GQ'U', გყვენან H'N'; 'გენი DEFGHIJKORTVE'(G'F'J'L'Q'S'U'; მავნია] აენია J'S'; 'გენნი მავნია] მტერი ყველანი NV', მათთა თავნია H'N'.

1997

„ვინათგან ღმერთმან პატივი ეგზომი დაგდვა დიდებით, გმართებს, რომ იყო საღმრთოსა საქმესა ზედა რიდებით; აწ შენ რადმცა ჰქენ ეგ საქმე პირველსა ზედა მიდებით, ზირი აიღეთ, გაუშვით ხვარაზმმაჰ ამოდ, მშვიდებით“.

ა. ვინადგან DE'H'N'U', ვინაითგან S'; ვინათგან] ჰსთქვა თუ V'; ღმერთმა J'; პატივი—E'L', პატივ J, პატივგცა V; ეზომი R, ეზომ H'N', ეგზომით J'; დაგვდა H'N', დაგლო J'.

ბ. გმართებ R; იყო] 'შენცა KOG', იყოს X'; საღმრთოსა D', სამღმრთოსა HINORXE'G'F'L'Q'S'U', სამღმრთოსი J; სამთოთა J'; ზედან (ზედა E) საქმესა (საქმისა ES', საქმეთა VF') DEVF'L'S', საქმისა რამე R; ზედან KOXG'H'J'N'.

გ. შენ—E'; რადმცა] რაცა DGJKNORVG'F'J'L'Q'S'U'V', რამცა E; ქენ D'G'Q'U', ჰქმენ EVJ'V'X', ქმენ S'; შენ... საქმე] შენლა ნუ იქმ ამ საქმეს H'N'; ზედან DGKOVG'F'J'L'Q'S'U'; პირველსა ზედა] პირველ სისხლისა FI, სისხლი მიუზღოთ H'N'; ეგ... ზედა] ხვარაზმმა სისხლისა პირველ JNR, ხვარაზმმა გაუშვი ამოდ V'; მიდებით] მშვიდებით V'.

დ. აიღე FHIKORTG'H'N'V'; გაუშვი HJKNOTG'; ხვარაზმმა გაუშვი (გაუშვით F) FIJNRH'N'; ხვარაზმმა BCDEGHKOTVXE'G'F'J'L'Q'S'U'X'; მშვიდობით EFINRJ'H'N'Q'U'; გაუშვით... მშვიდებით] შეწყალვით ხვარაზმმას სისხლითა მიდებით V'.

ტარიელ კასცა ჰასუსი მეტად წყნარი და მკვერები:

„ღმრთისაგან მე მჭირს წყალობა და თქვენგან დიდი

ბევრები;

აწ სამჯერ თქვენგან დადგმულა ჩემთვის შუბისა ტვერები,
დარჩეს, გაუშვით სვარაზმმაჰ, აგრევ თავადი ბევრები“.

ა. წყნარი] კარგი JN, წყნარა L'; მკვერები J'.

ბ. მლთისაგან KOG', ლთისაგან X, ლეთისაგან D'E'J'U'X'; და—
DEFGIRVF'H'J'L'N'Q'S'U'; თქვენგანა J'; დიდი] დიადი DFFGI
RVF'H'L'N'Q'S'U', დიდათ H, დიდად JKOTG'; ბევრები] მკვერები
E'L'J'S', ქვერები J'S'; ბევრები X'; ღმრთისაგან... ბევრები] თქვენგან
მჭირს ესე პირველად (და პირველ X) მლთისა წყალობა ბევრები NV'.

გ. სამჯერ] თქვენგან J', სამჯელ X'; სამჯერ თქვენგან ~ DG
HJKTVG'F'L'Q'S'U'; თქვენგან] ჩემთვის F'H'J'N', ჩემთვი R; ჩემ-
თვის] თქვენგან FIRH'N', სამჯერ J', ჩენზედ U'; შუბისა] შუქისა
F'L'; მტვერები XE', მტერები D'.

დ. გაუშვი E; ხვარაზმმა DFGHIJKOT'VG'F'H'J'L'N'Q'S'U'V'
X'; აგრე EX', ეგრევ HKOG', ეგრე JT; თავადნი GHJKOT'G'Q'U';
აგრევ თავადი] და მისი სპანი FINH'N'V', მისი სპა R; ბევრები]
მტერები R.

1999

შევიდეს, ნახეს ტარიელ და მადლსა გარდაიხდიდეს;

მერმე ადგეს და, სვარაზმმაჰ სად იუო, მუნა მივიდეს;

უსალამეს მათ ორთავე, თავის-თავის მოიმშვიდეს;

გვერდსა დაუსხდეს, ნაკრავთა უქებდეს და გაიცდიდეს.

ა. შევიდნენ J, მივიდეს N, მოვიდეს S'U'; გარდხდიდეს X,
გარდხდიდესა BFGHIJKNORTG'H'N'Q'S'U'V'X'.

ბ. მემრე J'; ადგეს] ჰკადრეს U', ადგნენ J, ადგა V; ხვარაზმმა
BCDEFGHIJNORT'UVG'F'J'L'N'Q'S'U'X', ხვარაზმმა H;
იყოს R; მუნვე D'; მუნ მივიდესა BFGHIJKNOTG'H'N'Q'U'V'X',
იქ მივიდესა R.

გ. უსალამეს მათ ორთავე] ჰკადრე ორთავე სალაში FIRH'N',
მათ ორთავე მიუსალამეს H, ჰკადრეს სალაში ორთავე NV'; მათ

ორთავე] ერთმანეთსა DGVF'J'L'Q'S'U'; თავის თავი DF'L'S'X', თავის თავ FGHIKNORTG'H'N'Q'U'V', თავის თავს J', თავისთვის X, მოავის თავის D', თავი-თვისი J'; მოიმშვიდეს] გაარიდეს J', მოუმშვიდესა T; მოიმშვიდესა BGNV', მოამშვიდეს CDVF'L'S', დაამშვიდესა F'IH'N', მიუმშვიდესა HJKOG', მოამშვიდესა RQ'U'.

დ. გვერცა DFGHIJKNORTVFL'Q'V', გვერდს X'; დაუსხდეს] დაუხდეს D'E', დაუსხდენ J; ნაკრავსა FGH IJKNORTG'H'J'N'Q'U'V'; გვერც დაუსხდეს მას ნაკრავსა E; უქებდნენ J; და—B FGIJKNORT'G'H'Q'U'V'; გაიცდიდესა BFH IJKNORT'G'H'N', გაიცდიდეს C, გაცადიდეს D, გაადიდესა G, გააცდიდეს V, აცადიდეს F'L'S', ადიდებდეს J', გაადიდესა Q'U', გაუცდიდესა V'.

2000

მერმე ჰკადრეს: „ჰე სვარაზმმა, სელმწიფეო ბედნიერო, მორგებულო და თვით-მპერობელო, ზნე-უკლებო, გონიერო, გვიკვირს, რაცა თქვენ გიქნია, ჰირველ-კაცო, მეცნიერო, რად აშვილეთ შვილი თქვენი, ეოვლით ზნითა შვენიერო?“

ა. მერე J'; ჰკადრეს X', კადრეს Q'; ჰე J'; სვარაზმშავ JNR J'V', ხვარაზმშაპ UX', ხვარაზმშაა H'; ხემწიფეო D; ხემწიფეო ბედნიერო ~ J', ზნე-უკლებო მეცნიერო H'.

ბ. თვითმპერობელი] მოვლენილო E, თვითმპერობელი L', თვითმპერობელი S'; ზნე] სნე D', ზენ S'; ზნე-უკლებო] ზნე-უკადრო GQ'U', და ეოვლსა HKOT'G'; გონიერო] მეცნიერო FHIKO TG'N', გონიერო X.

გ. მეიკვირს C, მიკვირს E; რაც IQ'S'; თქვენ] ზენ EGQ'H'; გიქმნია H'X'; მეცნიერო] გონიერო FHIJKOT'G'H'J'N', ზენიერო R.

დ. აშვილე FHIJTH'N'Q'U', არ შვილობთ J'; შვილი თქვენი ~ FIRH'N'; თქვენი] ზენი J; ეოვლის GNQ'U', ეოვლი R; ზნითა] გზნითა E'; ეოვლით ზნითა] ინდოთ (ინდოს N') მეფეს F'IH'N', ზნესრულობით HJKOT'G', ეოვლის ფრითა J', ეოვლისა ზნით V'; ზენიერო] ზენ მეცნიერო KOG', მეცნიერო N, გონიერო J', მეყსიერო V', მშვენიერო H'N'.

ტაეპები: გ. დ. ~ JT.

„თუ გასმიოდა ტარიელ ნასკითა ანუ სმენითა,
მემკვიდრე სადმე არისო, რად არა მოიხსენითა?
აწ გარდაუშვით პირველი სისხლი პირითა ჩვენითა,
აქათ წადით და მეფობდით ბრძენითა გონება-ენითა“.

ა. თუ] არა V'; გასმიოდათ HOTG', გასმოდა IN', გსმენო-
დათ V', თქვენ გასმოდათ J, გასმენიო N, გესმიოდა J'; ტარელ
J'; ტარიელი N'; ნახვით X; სმენითა] ამბვითა I; ნახვითა ანუ
სმენითა] ამბვითა (ამბითა N') ანუ ნახვითა H'N'.

ბ. სადმე] ვინმე EIRH'N'V', იგი HJKOTG'; სადმე არისო]
არის რათ ვინმე N, არის სადმეო E; რათ S'V'; მოიხსენეთა S'.

გ. გარდაუშვით] თქვენ გაუშვით FI, მიუტევე V', გარდაუშვი
HJKORTG'; პირველ I; პირითა] სიტყვითა FINV'; აწ... ჩვენითა]
აწ ჩვენგან მორჩი უსისხლოდ მრავლის ქენებით ჩვენითა H'N'.

დ. აქათ] იქვე FI, აწვე S', აქეთ R, ა აქავ H', აქეთა J',
იქავ N'; წადი GKOG'Q'; და—XJ'; აქათ წადით და] აქა იმდამ
წადი J; მეფობდით] სუფევით R, მეფობდი GU', მეფობით J'; მე-
ფობით ბრძენთა EI; ბრძენთა FGHKNORTG'N'Q'U'V', ბრძენითა
H'J'; გონება-ენითა] სწავლა რიგისა T, მით გონებითა J'.

ხვარაზმმა წყნარნი სიტყვანი თქვნა ბრძენთა სწავლა-რიგისა;
პირველად ქება ავთანდილს და ნურადინს მიუგისა:

„მე თქვენი ქება ვითა ვთქვა, ბუდე ვარ აწ აუგისა,
მკლავს სირცხვილისა ლასვარი ბასრისა შუბ-დაუგისა.

ა. ხვარაზმმამ HJKNORTU'V', ხვარაზმამ G', ხვარაზმმა H',
ხვარაზმმას M', ხვარაზმა N'; წყნარი EGHJNRVH'M'N'Q'U'X';
სიტყვანი E, სიტყვები GHQ'U', სიტყვანა F'L'; თქვა EFGHIJKNO
RTVH'M'N'Q'S'U'V'; სწავლად KOG', სწავლი X; ბრძენთა სწავლა]
ბრძანა წასვლა JNV', ~ E; რიგითა FI; ხვარაზმმა... რიგისა] ხვა-
რაზმმამ ტკბილი სიტყვანი მეფეთ უთხრა სიტყვა გრძნისა J'.

ბ. პირველად] პირზედ X'; ქება] ქვება F'; ავთანდილს I,
ავთანდილის S'; და—M'; და ნურადინს] ამას წინა V'; ნურადინს]

ფრიდონს Q'U'; ფრიდონს მან HJKOTG', ნურადინ AUE'; ნურადინს მიუგისა] ნურადინს არ აუგისა M', ნურადინის გმირისა ER, ფრიდონს მიუგისა G, პირითა მიუგისა N, ნურადინ მიუგისა X; მიუგესა S'; პირველად... მიუგისა] პირველ ქება ავთანდილსა და ფრიდონსაც მიუგისა J'.

გ. ქება] ანუ F',—L'S'; ვითა] რითა KO; ვჰთქვა D, ვსთქვა F'L'M'; ვთქო J', ვჰსთქვა V'; ბუღე ვარ] ბედით ვთქვა E; აწ] მე M',—H'N'.

დ. მკლავსა S'; სირცხვილისა R; ლახვარი] აუგი J'; შუბ-] ბეჭ J', შუბი RU'; შუბ-ღუგისა D.

2003

„ოდეს მე ჩემი ეთხოვა სასიძოთ ჰინდოთ მეუფესა,
მაძინ არსადით ვიცნობდი ტარიელს, სისხლთა მჩქეფესა;
უმკვიდროდ ეოფა ეწერა მას წიგნსა მათსა სეუფესა,
ამად ვერ მივსვდი, მიგმობდით ჰკუასა დანაუეფესა,

ა. ეთხოვნა CDEFGHIJKOTVG'F'H'J'L'M'N'Q'S'U'V'; სასიძოდ BIJVF'H'L'M'S'X', საძეოდ FR; ინდოთ DEFGHIJKORTV G'F'H'J'L'M'N'Q'S'U'V'.

ბ. მაშინ არსადით] მე მაშინ ვერსით (არსით HJR) FHIJKO RTG'H'M'N'V'; არსადით] არსით არ E, არსაით GJ'Q'U'; ვიცნობდით F'L'; ტარიელ H'N'; სისხლსა V, სისხლის J'

გ. უმკვიდროთ FGHIH'N'Q'U'; უმკვიდრო J', უმკვიროდ S'; ყოფნა FGHJKORG'H'J'M'N'Q'U'V'; ყოფნა + ყოფნა S'; მას] მათს DV'FJ'L'Q'S', მათ U'; მას წიგნსა მათსა] მაშინ მათ წიგნსა FIH'N', წიგნსა მათსავე KOG'M'V'.

დ. ამად] ამათ J', ამით V'; მიხვდი G'M', მიხვდა F'L'S'; მიგმობით ET, მიგმობდი FIKNORE'G'H'N'V'; მიგმობდით ჰკუასა~N; ჰკუეასა C, ჰკუეისა F, ჰკუითა H, ჰკუისა IRH'N'; დანაუეფესა DGJRV'F'L'Q'S'U', დანაუბეთესა E, დანაყოფესა FI, არ სამყოფესა KNOG', არ სამუეფესა V', დასამუეფესა H'N', მოუკრეფესა M'.

2004

„ჰმართებდა, თუმცა ტარიელს ებრძანა ჩემთვის კაცითა,
მართ ერთსელ ვითა ეგრეცა, არ მრავლად კვლა და
კვლაცითა:

„მე ვარ შემკვიდრე პატრონი, მე მმართვეს ღმრთითა
და ცითა,

ნუ მოსცემ შვილსა, თვარ დავსვდე რაზმითა ცემა-ტკაცითა».

ა. მართებდა DFGHIJKNORTVG'F'H'J'L'M'N'Q'S'U, [...|ბდა E; თუცა EM'X'; თუმცა მართებდა V'; ტარიელ E; [...|ანა E; ებრძანა ჩემთვის] ჩემთვინ ეცნობა R, ~ FIF'M'N'; ჩემთვის] ჩვენთვის H'S'.

ბ. მართ| მათ U', [...] E; ვითა| თუმცა E; ერახელ ვითა| ვითა ეხელა M', ~ VV'; აგრეცა FIF'N'; კვლავ DGKOF'L'S'X'; კვლა და კვლაცითა| კაცის კაცითა FIF'N', კვლავ და კვლავცითა (კვლაცითა G'M', კვლავაცითა U') JNGM'Q'U'; მართ... კვლაცითა| მართ ეგრეცა ერთი გზითა არ მართებდა კაცის კვლითა J'.

გ. მე ვარ] ...E; J'-ში ტაეპის მეორე ნახევარი დაზიანებულია. პატრონი] პირველად FIF'N', პატრონი J'; შემკვიდრე პატრონი ~ H'T'M'; მართებს DENF'M'N', მართებ R; მლთითა N, ღვთითა D'E'U', ღთითა M', ხვთითა X'; და—S'; ცითა| კაცი-თა H.

დ. ნუ]...: E; J'-ში ტაეპის მეორე ნახევარი დაზიანებულია. მისცემ EJ'; შვილ X'; თვარა U'; დავხვდე N, დავხდე G', დაახდი J'; ცემ L'; ცემა-ტკაცითა| მრავალ კეცითა (კეცისა E) EFGHIJK NORTG'F'N'Q'U'V'; თვარ... ტკაცითა| თუ არა დავხდები რაზმით მრავალ კეცითა M'.

2005

„თუ მაშინ არ დამეშალა, თქვენ უმართლეს ხართ მდურვასა;
მე თავსაცავე ვაბრალობ მას საშინელსა ურვასა;
მაგრა უმეცრად შთავიჭერ ცრემლთა მორვისსა ცურვასა,
ამად ვერავინ დამიშლის გულსა ხისხლისა წურვასა.

ა. თუ]... E, თუმც KNOG', თუმცა M'; მაშინ თუც V'; დავშალა F'L'; ხარ EDGE'S'; მდურვასა] ღიღითა J, მდურვასა Q', მდურვასა U';

ბ. ...ვსაცავე E; მე თავსაცავე| თავსაცა ჩემსა FIKNHN'V'-მე ჩემ თავსავე J', თავსამცა ჩემსა ORG'M'; ვაბრალებ DFGIJKN ORTVG'F'H'J'L'M'N'Q'S'U'V'; საშინელს B, საჭინელსა S'; საშინლთა ურვითა J.

გ. ...გრა E, მაგრამ FGHJKRTE'G'H'J'M'N'Q'U'; უმეტ-
 რად]—R, უმეტარ D, უბრალოდ N'V', უმეტარად U, მეტარად J';
 ჩაიკერ DEFGHIJKNORTVG'H'F'J'L'M'N'Q'U'V', ჩაკერ S';
 ცრემლთა] ცრ... E, ცეცხლთა T, სისხლთა FII', სისხლითა N',
 ცრემლის H, სისხლის R, ცრემლით X'; მორვეის EG, მორვეთა
 FHIJKORTVG'H'M'N', მორვესა NV', მილვისა J'; ცურვითა J'.

დ. ვერვინა F'L', ვერავინ U'; დამიშლით FIRH'N'; გულსა]
 თვალთა J, გულთა R, გულისა M'; სისხლთა FM', სისხლითა GI
 H'N'Q'U', სისხლის S'X', წურვითა J.

2006

„ეს ასრე იუო, რაც გკადრე, თქვენცა გასმოდეს, მგონია,
 თვარ გაიკითხენ, ჰინდონი გკადრებენ უშმაგონია“.

აუთანდილ ჰკადრა: „მეფეო, ესე ვერ გავიგონია,
 მაგისტანანი სიტყვანი აწ არად სავარგონია.

ა. ეს]... E, ესე XN'; ასრე] ასე S'V'; რაცა V'; კადრე G,
 კადრეთ H'M'U', ჰკადრე X'; რაც გკადრე] რაცა ვთქვი J, რაცა
 გკადრეთ J'; თქვენც E; გასმოდეს] გახსოდეს S', გესმოდეს FI
 N', გსმენოდეს HJKOTG', გსმენიეთ J'; თქვენცა გასმოდეს] ვეჰ
 თქვენცა გსმოდეს R.

ბ. თვარ] ...არ E; გაიკითხეთ EGJKORG'F'J'L'Q'S'U', გა-
 იკითხე FHJ'TH'N'V'X', გაიკითხენ X, გაიკითხვენ M'; ინდონი DE
 FGHJKORTVG'F'H'J'L'M'N'Q'S'U'V'; გკადრებენ X, კადრებენ
 GM'; უშმაგონია] უმტყუნონია FIM', უმტყუნონია RV', უმტყუნონ-
 ია H'N'.

გ. ...თანდილ E; ჰკადრა] უთხრა FHIJKORTG'H'N', ჰკდრა
 X, ჰკადრე F'L', კადრა M'Q'; მეფო F'; ეს U; ვერ] არ GQ'U'V';
 ეს ვერა F'L'S'; მე ესე მამიგონია (მოგიგონია H'N') FIRH'N', მე
 ყველა გამიგონია HJKOTG'.

დ. მაგისტანა F'L', ემაგისტანა J', აწ მაგისტანა S'; აწ—R;
 არად] აღრე M', არას GQ'U', არა FIIJ'V'; საკადრონია KOG'V',
 სვარგონია X.

2007

„თავმან თქვენმან, თუ მოგვისმენ, ამას გკადრებთ

დაუცდომლად:
 სჯობს წასვიდეთ, ტანტსა თქვენსა იევენთ სისხლთა დამთმო
 მჯდომლად;

აბა გაკლდეს დიდებასა ხელი ცათა შეუცთომლად,
შენდობა ხამს, რადგან ადამ აღარ დარჩა შეუნდობლად“.

ა. ...მან E; თქვენმა J'; თავმა თქვენმა R, თქვენმან თავმან V'; მოგვისმენტ EFIH'N', მოგვიხმე J'; კადრებთ GHTU', გკადრებ RU': ამას გკადრებთ თუ მოგვისმენ JV'; დაუცთომლად DFGRU VF'J'L'Q'S'U'V'; ურიდობლად KOTG', ურიდებლად H; თუ.. დაუცდომლად] ამას გკადრებთ თუ მოგვისმენ მოუცთომრად M'.

ბ. ...ბს E, ჰსჯობს V'; წახვიდე JR, წავიდე D'; ტახტსა] სახლსა FIRH'N'V', ხატას M'; თქვენსა] შენსა R; თქვენსა იყენეთ] დასხდეთ თქვენთა E; იყენეთ] იყო FIRH'N', იყოთ GQ'U', იყენით S', დასხდეთ HKOTG'M'V', დაჯდე J; სისხლსა DH', სისხლისა N'V'; დამთო S'; დამთმო მჯდომლად] დამთმობ... E, დამთმობელად FIH'J'N', დამთმობლად HJKOTG'V', ვითა მთმობლად R, შესანდობლად M'.

გ. არა]... E; გეაკლდეს V, გავლეს F'L'S'; არ დააკლდეს, არ გავაკლდეს D; დიდებასა] დიდებულთა JV'; ცათა ხელის HT, ხელითაცა F'L'; ცისა V'; შეუცდომლად BCXD'E', შეუწდომლად J', შესაწთომლად M', შეუწთომლად Q', მიუწდომლად TH'N', შეუცთომლად D, მიუწთომლად FI, მიუწდობლად H, მისაწდომლად J, შესაწდომლად KOG'V', დაუცთომლად R.

დ. E-ში ეს ჭაეპი დაზიანებულია. ხამს] სჯობს HJKOTG'M'V', ხამ R, ხმასა S'; ადამ] ამად FIRH'M'N'V', ადამც HJT; რადგან ადამ აღარ] არა რადგან ადამ არ J'; დარჩი R; დაუნდობლად R, შეუცთომლად V'.

2008

სვარაზმმა ბრძანებს: „ვინათგან თქვენ გწადს, აგრე ვქნათ,
ვით ბრძანეთ;

მაგრა ნახეთ, რა მნელია, ესე კარგად გაიგონეთ:
წინაშე ვარ, გარდაუშვებ, რადგან ასრე მიძაბუნეთ,
შემაკითხეთ სპათა ჩემთა, თარას გვერდსა შემაგონეთ“.

ა. ხვარაზმმა X, ხვარაზმმამ J'; ბრძანა EV, ბძანა J'; ვინა-
დგან DJ',—E; თქვენა L'; გწადის DV, გწადდეს E, გწადსთ J'
S'; ვპქნათ D, ვქმნათ E, ქნათ V; ვით]—DVF'L', ვითა E; ბრძა-

ნებთ E, ბძანეთ Kf'L'S', ბრძნეთ X; ვქნათ ვით ბრძანეთ] ქვენითა J'; აგრე ვქნათ ვით ბრძანეთ] ჩვენცა გაგვიგონეთ GHTQ'U', ჩვენცა გავიგონეთ J; ხვარაზმშა თქვა (სთქვა H'N', ჰსთქვა V') ვინათგან (ვინადგან E'H'N'V'X') გწადს (გწადსთ H'N') აწ აგრე ვქნათ (ვქნა D'N', ვქნა E'X', ვქმნათ U') რაცა ბრძანეთ FID'E'H'N'V'X', ხვარაზმშამ თქვა რადგან თქვენ გწადს აწ აგრე (ეგრე G') ვქნათ (ჰქენ R) რაცა ბრძანეთ (ბძანეთ KR) KORG', ხვარაზმშა თქვა გწადს ვინადგან აწ აგრე ვქნათ რაცა ბრძანე M'.

ბ. მაგრამ FGHJKORTG'H'J'N'Q'V'; მარგრა V; ნახეთ] გაბრჯე M'; ძნელია] ბნელია R; ეს J'; კარგა ERM', კარგათ G'H'J'L'N'S'V'; შეიგონეთ HOG', გაიგონეთა J', გაიგონე M'.

გ. გარდაუშვებ] მიუტევებ V', გარდაშვება J', რალა მეთქმის H'N'; რათგან H'N', რადგას M'; ასრე] აგრე E'J', ასე F'L', ესრეთ H, ესე KOG', ესრე T, ასერ X; რადგან ასრე] ვხედავთ მეტად RD'E', ვხედავ მეტად X'; მიძაბუნეთ] დამაღონეთ HJKOTG', მაიგონეთა J', დამაღონე M'.

დ. შემაკითხე M'; ჩემსა J'; თარრას DV, თარა J'; გვერდსა] გვერცა DEVF'L', გვერდს J'; გვერდით FGIJRD'E'H'N'Q'S'U'V'X', თანა HKOTG', წინა M'; შემავგონეთ] მიმიყვანეთ FIH'N', დამაყონეთ H, დამაყენეთ T, შემავგონეთა J', შემავგონე M', შემავგონეთ S'.

ტაეპები: გ. დ. ~ T.

2009

ადგეს ფრიდონ და ავთანდილ, ტარიას გამოეზრახნეს;
ხვარაზმშას ხიტევა უოველი წუნარად თქვეს, არ დაიზახნეს;
„თარა ვაზირსა უსმობთო, ვინ ბრძენთა გამოესახეს“.
მიდგეს ფრიდონ და ავთანდილ, შიგანთა არ უგაგლახნეს.

ა. აღგნენ J, ავთანდილ I; ტარიელს FGIJKORTD'E'G'H'M'N'Q'U'V'X'; გამოედრახნეს GM'Q'U', გამოეზახნეს D'E', განეზრახნეს H'N', გამოედრახნეს J'.

ბ. ხვარაზმშის T, ხვარაზმშაჰს D', ხვარაზმშას G', ხვარაზმშას J', ხვარაზმშვას U'; ყველაი DEFHJKORTVE'G'F'H'L'M'N'Q'S'U'V'X'; წუნარა RQ'U'; სთქვეს H'N', ჰსთქვეს V'; არა U'; დაიზახნეს FRD', დაიზრახნეს G, დაიძახნეს J', დაიძახნეს J, დაიზარნე X, ივაგლახნეს M'.

გ. თარრა CDV, თარას D'E'M'; ვეზირსა BDGHIJOTUVNG' H'L'N'S'V', ვეზირი RJ', ვაზირს D', ნაზირსა Q'; უზმოლ DVF'L' S', უზმობო GQ'U', უზმობო R, მოუზმო J', ვიზმობ M', უზმობთ X'; ვინ] ვით D'M'; ბრძენად HH'N', ბრძენთა R; გამოეკახნეს] გამოეზარახნეს JT, გარდაესახნეს KG', გარდაესახეს O, განოესახეს J', გამოეზახნეს X'.

დ. მიღგენ J, მიღგენს R; ფრიდოს X; ავთნდილ I; შიგნითა GHIJKOTG'M'V', შიგნით კერბ II'N', შიგთანა J'; არ] მათ M', არა U'; უაგლახნეს DKORD'E'G'F'L', ივაგლახეს EX, ავაგლახნეს JV', ივაგლახნეს H'N', უგლახანეს J', უგლახანეს S', უვაგლახეს X', შეუზახნეს M'.

2010

მიგნით შეჰყვივლეს: „ისმინეთ ჩვენი სმა თქვენთვის ზავისა; თარა ვაზირი გარდმოდგეს სასასო ბრძენთა თავისა; ხვარაზმმა ბრძანებს, ნახვა სწადს შენი არ-ჰკუვად-ავისა, გამოდო, ჩვენ გამოგინდობთ, არ მიზდი გინდა ნავისა“.

ა. შეგნით AUX, შიგნის G', შიგნითა U', შიგან X'; შეყვივლის R, შეჰყვივლეს VV'; შეყვივლეს D'M'Q'U'X', შეჰყვივლეთ N'; ისმენდით J', მისმინეთ N'; თქვენის DEVE'F'J'L'S', თქვენი RX'.

ბ. თარრა DV; ვეზირი DGHJRTUF'J'L'Q'S'U'; გამოდგეს E FIKOD'E'G'H'N', გარდმოდგეს U', გადმოდგეს V', მოდგეს X'; სახასო] სასახო HKORF'J'M'S', უსახო J, სახასოდ D'E', ხასახოდ X'; ბძენთა R, ბრძენი J'.

გ. ხვარაზმმ GM'Q', ხვარაზმშაპ U; უბრძანებს GM'Q', ბრძანებს R; მწადს EGHJTF'J'L'Q'S'U'X'; შენი] მისი JKOG'V', თქვენი H'N', შენა L', შენ S'; სწადს შენი] სწადსო M'; კჳუად BDFIRT' UF'J'L'S'V'X', კჳუად E, კჳუა GHJKOVG'Q'U', კჳუდ E', კჳუით M'.

დ. გამოდით DVF'J'I'S'; გამოგინდობ R; არ] თუ RD'; მიზდი] მიზიდი DFGHKTVG'Q'U', ვზირი X, მზადი IH'N', მოზიდა J'; არ მიზდი] მიზეზი M'V'; გინდის U'; გინდა ნავისა] ნუ გაქვს რიდისა J, გინდათ თავისა R, ნუ გაქვს თავისა M'V'; ნავისა] თავისა ED'E'H'N', თავისა I.

გამოვიდა თარა ბრძენი, პლატონისა დიდად დარი;
 ხვარაზმელის მართ ნახვისა ღმრთისა ხეწით მემუდარი;
 რა ხელმწიფე მისი ნასა, მუნ გაცოცხლდა ვითა შკვდარი,
 თქვა, თუ: „ღმერთო, კურთხეულ ხარ, აღარ ვნახე
 სასუდარი“.

ა. ბძენი R; ბრძენი პლატონისა] ვეზირ ბრძენ პლატონის J';
 ლატონისგან GQ'U', პლატოთგან R, პლატონის M'V'; დიდათ
 X, დიდი M'; პლატონისა დიდად დარი] პატრონისა შესადარი
 HJKOTG'; დარია V'.

ბ. M'-ში ამ ტაეპის ნაცვლად იკითხება მესამე ტაეპი „რა
 ხელმწიფე“. ხვარაზმელის... მემუდარი] თაყვანისცემით ხელს ჰკოც-
 ნის ხვარაზმზას არ შემცდარია V'; ხვარაზმზასი FID'E'H'N'X',
 ხვარაზმ მეფის HJKOTG', ხვარაზმზასა R, ხვარაზმისა J', ხვა-
 რაზმლისა S'; მართ] მათ S'; ნახვითა U'; მართ ნახვისა] ნახვისა-
 თვის HJTE', სანახავად KOG', ნახვისათვი R, ნახვისათვინ J', ნა-
 ხვისადა N'; ხეთისა X'; ხეწით] იყო FIH'N', ხეწით BGE'F'L.
 Q'S'U'X'; ხეწითა NJKTV, მხეწი R, მხეწელი J'; მემუდარი—
 T (მოხეულია).

გ. რა... მკვდარი] თაყვანისცა მერმე ხელსა მოვიდა ხვარაზ
 ბერი M'; ხემწიფე DS', ხემწიფემ FIRM', ხელმწიფემ H'N'U'X'
 მისი] ისი FIRH'M'N'X', იგი U'; ნახვა E', ნახე G'; მისი ნახა~B
 CDHJTUXF'L'S'; მუნ] თვით FID'F'H'N'X', ვით R,—V'; გაცოცხლ-
 და] ცოცხალი X'; ვითა] ახლად FID'F'H'M'N'V', ახლა R, და
 ახლად X'; მკდარი XD', მკვდარია V'. T-ში ეს ტაეპები დაზიანე-
 ბულია.

დ. თქვა... სასუდარი] ამა ომსა მოარჩინე მან აღიდა სახი-
 ერი M', ესრეთ ომისა მოარჩინით ჩვენ აღარა ვართ მკვდარია V';
 სთქვა F'L'; კურთხეულმც FGQ', კურთხეულც IU', დიდებულმც
 R, კურთხეულმცა H'N'; აღარ] არა DEFGHIJKOTD'F'G'H'J'N'Q'
 U'; აღარ ვნახე] არ მიჩვენე RV, არა ვნახავ F'L'S', არა გვნახე
 X'; სასუდარი] მე ეს მკვდარი FIH'N'. T-ში ეს ტაეპი დაზიანე-
 ბულია.

თაუკანი-სცა, მერმე ეელსა მოესვივა თარა ბრძენი;
 მოახსენა: „ღმერთო, რა ვთქვა მადლთა შენთა მე
 სიგრძენი!

ამა ომთა მთარჩინენ, არ უობლენ წვრილნი შენი,
 რა მადლი ვთქვა, რომ ასეთნი წუალობანი მიბოძენი!“

ა. თაყვანის სცა BCXQ'U', თაყვანის ჰსცა V'; ეელსა| ხელსა DFIVD'E'F'L'S'X', ეელას X; მოეხვია CDEFHIJKOTV'G'F'H'L'N' S'V', მოეკილა RD'E'X'; ბძენი R; მერმე... ბრძენი| ქვე დავარდა შესტირს ასმენს მონახსენი GQ'U'.

ბ. რა ვთქვა მადლთა შენთა მე| შენი ვით ვაქო მდბლად V'; ვსთქვა HTE'H'L', სთქვა N'; მადლი B; მადლად I, მადლათ H'N'; შენთა| თქვენთა FIRH'N'; სიგძენი JR.

გ. ამა| არ V'; ომსა FHIJKORTD'E'G'H'N'X', ომითა V; მო-
 არჩინე DEFGHIJKORTVD'E'G'H'N'Q'S'U'X', მარჩინე F'L', ამო-
 წყვიტე V'; უობლენე DVXF'L', უობლენე EFIJKORD'E'G'H'N'Q'U'
 X'; წვრილი EGH'X'.

დ. მადლი| ქება HJKOTG'; ვპთქვა D, ვთქვენე FIE'X',
 ვსთქვა GOTG'F'L'U', ვპსთქვა V'; ასეთნი| ასეთი DEGF'L'Q'S'
 U', ეზომი FIRH'N', ასთენი BX, ესდენი HJKOTG', ეგზომნი D',
 ეზომნი E'X'; წულობანი X; უბოძენი GQ'U'.

დასხდეს მეფე და ვაზირი, არჩევენ სათათბიროსა.

მეფე ბრძანებდა სიტყვასა გულ-მდულრად ასატიროსა:

„ვაზირო, ჰგვანდა მე ჩემი ბროლ-ლალსა განსჯვიროსა,

ვით მეტყვი: «სისხლი გაუშვი», მაგ მნელსა სავაზიროსა“.

ა. დასხდენ J, დასხედეს D'; ვეზირი DGHJRTVN'Q'U', ვე-
 ზირნი F'L'S'; არჩევენ DF'L', არჩევედეს FIRD'E'H'M'N'V'X'; სა-
 თათბიროსა| სავაზიროსა FID'E'H'N'X', სავეზიროსა R.

ბ. ბძანებდა R; სიტყვასა გულ-მდულრად ~ E; გულ-მდულ-
 რად| გულისა V', გულ-მდულრა R; ანატიროსა DGRVF'H'L'M'N'
 Q'S'U'.

გ. ვეზირო GHJRTF'L'Q'U'V', ვზირო X; გვანდა DEFGHIJ RVF'H'L'M'N'Q'S'U'X', ჰგვანდა X, ვგვანდა D'; ლალსა] ვარდსა FI H'N'; განამპვიროსა FGHJKOTRVG'H'M'Q'U'V', გასპვიროსა X, განამპვიროსა N'.

დ. მეტყვიო HJT; გაუშვა GQ', გარდუშვი HJT; მაგ] მას F IRD'E'H'N'X'; ძნელსა] ბრძენსა KOG'; სავაზიროსა] საარაკოსა F, სავეზიროსა G-JRUQ'S'U', გასაპვიროსა HT.

2014

ვაზირი ჰკადრებს: „მეუეო, თქვენ უმართლე ხართ მას დია, მაგრა ჰუავს ტყვედ დარჩენილი, ვინცა მესისსლე ცსადია: არ გაგომევენ ცოცსალსა, უფიცავს მას მაჰმადია, თუ გარდაუშვებ, გამართლებს, ვინ ღმრთისა დანაბადია“.

ა. ვეზირი GHJKOTG'Q'U', ვზირი X; ჰკადრებს] ეტყვის E, ჰკადრებს X, კადრებს M'Q'U'; უმართლეს S'V'; ხარ EFIJTE'H' M'N'X'; მას + მას E.

ბ. მაგრამ GHJRTQ'U'V'; ჰყავ EFGHIKORTD'E'G'H'N'Q'V'X', ყავ M'U'; ტყვეო U'; ტყვედ დარჩენილი] ხელ დაპურობილი J, შენ ხელპურობილად V'; დარჩენილი] დაჰერილი E'L'S', დარჩომილი FHIKORTD'E'G'H'M'N'X'; ვინც U', ვითცა X'; მესისსლედ HKOTG'.

გ. იგ არ გაგიშვებს FIH'N', აღარ გაგიშვებს JM', არა გაგიშვებს RV'; გაგიშვებელნ D'; ცოცხლსა I, ცოცხლის Q', მჰამჰადია J, მაჰმადია G', მამადია M'; მას მაჰმადია] მოამადია FIE'N', მოჰამადია RH'X'.

დ. გარდუშვებ XD'; თუ რომ გაუშვებ V'; გამართებს R, დამართლებს F'L'; თუ გაუშვებ გაგამართლებს H'N'; ვინ ღმრთისა] ყოვლი ღმრთის HKOTG', ყოველი J; ღვთის D'E'U'X'.

2015

მეფემან ბრძანა: „ადვილად ნუ მეუბნები, ვაზირო, თუ დავივიწუო შე ჩემი, მმართებს, რომ გული ვატვირო, ანუ გავიჭრა მინდორად და თავი გაეინადვირო, მიჯობს, რომ მოგკვდე და ჩემი დარჩიომა. არ დავაპვირო“.

ა. მეფემა R; ბანა IRH'; ნუ] რას V'; მეუბნევი M'; ვეზირო GHJRTUF'L'Q'U'.

ბ. თუ] არ J, ვით V'; დავივაწყო X; მართებს DEF'L'M'S', მამრთებს JV, მართებსცა RX', მამრთებსცა D'E'; რომ] თუ HT, რო L',—RE'X'; გულით ვიტირო U'.

გ. გავიქრე EFD'E'X'; მინდორათ FI; ანუ... მინდორად] მაშ გაჭრილ ვიქმნე მე ველად H'N'.

დ. მიჯობსა D'X', აწ მიჯობს H'N'; რომ] და R, რო L'U', რომე U,—D'H'N'; მოვჰკედე BCDGHJKORTUXN'S'V', მოვკდე E'G'M'; და ჩემი დარჩომა] დარჩომა მე ჩემი R; დარჩენა H'N'; დავაპირო]—T (მოხეულია), გავაპირო BE, დავიპირო X.

2016

ვაზირმან ჰკადრა: „მეფეო, ისმინე სიტყვა ასები:

აქამდი ჩემი კადრება არ გაგეგონა ნასები;

ტარიელს თქვენთა სისხლთაგან სწადს სავეს შესვას თასები, თქვენად საკლავად მოუსხამს უცხო სპა ბევრათასები“.

ა. ვაზირმან]... T, ვაზირმან X, ვაზირმა S', ვეზირმან DGHJ K'V'Q'U', ვაზირი F'IH'M'N'V', ვეზირი R; ჰკადრა] ჰკა... B, ჰკადრებს FIRH'M'N'V', ჰკდრა X, კადრა U'; მეფეო F'; ისმინეთ F'L'; ასები] რჩეული M', ასები F.

ბ. აქამდინ C, აქამდის DEFHIJKOVG'F'H'L'N'S'V'; კდრება X; კარება S'; გაგეგონია DFIRVF'S'; გაგეგონოს HJKOTG', გაგეგონო H', გაგეგონია L', გაგონება N'; ნასები] ასები V'.

გ. თქვენთა] შენთა F'IH'N'; სისხლთა თქვენთაგან J, სისხლთა შენთაგან R; მსწადს V'; სავეს შესვას ~J; სავეს] სვეს X,—I; შესვამს D'; თასები]... E; სავეს... თასები] შესვას სისხლით (სისხლთა N') თასები H'N'.

დ. თქვენად] შენად FHJRTN', შენდა IOG'H', თქვენდა K; საკლავად] საკვდავად S'X', სიკვდილად V'; მოუსხამ R, მოუსხამს H'N', მოუსხამთ S'; ათასები]... E.

M'-ში ზღვ ტაყები არ არის, მათ ნაცვლად იკითხება 2017 სტროფის აზღ ტაყები.

სისხლი გაუშვა სვარაზმმა, მტკიცე ქნეს მოზავებული;
 შეჭფიცეს ეოვლი სიმტკიცე წინასწარ მოსწავებული;
 კარგ ვაზრობით არა ჩანს თარასგან დაძავებული;
 სვარაზმმა დადგა, წავიდა ტარიელ გამარჯვებული.

ა. გაუშვი FIRH'N', გარდუშვა HJ; სვარაზმმა] მეფეო FIR H'N', სვარაზმმამ GHJKOTG'Q'U'V'X', სვარაზმში X, სვარაზმა S'; ქმნა მტკიცედ V', ქენ (ჰქენ R, ჰმენ H'N') მტკიცე FIRH'N', მტკიცედ ჩნდა M'; მტკიცე] საქმე HKOTG'; ქნა DEGVF'L'Q'S'U', ჰქნა J, ქმნეს X'; მოზავებ... E, მოზევებული S'.

ბ. შეჭფიცა DGVF'L'S', შეფიცეს EE'M', შეჭფიცე Fih'N', შეფიცე R, შეფიცა Q'U', შეფიცეს X'; ეოველი G'M'S'; წინასწართ S'; მოსწევებული D, მოწავებული F.

გ. კარგად (კარგა R) ვაზრობს FIRH'N'; ვეზრობით GHJ TQ'U', ვზრობით X; სჩანს RV'; თარასგან D; დაძავებულ... E.

დ. სვარაზმში XM'; სვარაზმმა H'N', სვარაზმით V'; ადგა F'L'S'V'; წავიდა ტარიელ ~ FIJRH'M'N'V'.

M'-ში გ ტაეპი არ არის, აბლ ტაეპები კი შერწყმულია 2016-ე სტროფის ა ტაეპთან.

2018

მივა ტარიელ მოყვისთა ფრიდონ და ავთანდილითა,
 გამარჯვებული ნადირობს საბინდოთა და დილითა;
 იტყვის, თუ: ვერ გარდავიხდი მე ვალსა თქვენ სადილითა,
 თქვენ დამარჩინეთ, თუ არ მკვდრად ვიწევ სვარაზმმას
 ჩრდილითა“.

ა. მოვა FIRH'N'; მოყვისთა] მოყმითა KOG', მოყვასთა F'L', მოყვისთა BCDGIRVE'H'N'S'X', მოყვრითა HM'; მოყვრითა ტარიელ J; ავთანდილითა I.

ბ. საბინდურთა Fih'N', საბინდოსა R; დილი... E.

გ. იტყვის... სადილითა] ეტყვის (ეტყვისთ R, იტყვის H'N') გარდვიხდი მე ვალსა მართ ვერას ვერ წადილითა FIRH'N'; თუ] თუე A,— HJ; ვერა გარდვიხდი E; გარდვიხდი S'; ვლსა X; თქვენ

სადილითა] თქვენს დაქადილითა T, თქვენსა დიდ... E, აწ თქვენსა დაქადილითა H; ვალსა... სადილითა] თქვენსა ვალსა აწ დაქადილითა J; ვერ... სადილითა] ვალსა მე თქვენსა (თქვენგან V') აწ ნეტარ (ნეტარძი V') გარდვიხდი რითა KOG'V', ვალს გარდვიხდი ცუდრთა არ ქადილითა M'.

დ. დამარჩინედ T; თუ არ] თვარა CDKOTVG'F'L',—FIJR H'M'N'V'; თვარ მკვდრად BEE', თვარ მკვდარი GHQ'U', თუ არა მკვდარ S'; ვიწვევ] ვიყავ DGRVF'L'Q'S'U'V', ვიწვი E, ვიდევ FI HKOTG'H'N'; ხვარაზმზას] იმ ხვარაზმელთა FIRH'N', ხვარაზმთა HT, ხვარაზმზა E', ამა ხვარაზმთა JV', ხვარაზმთა X, ხვარაზმზათ D', ხვარაზმას F'L'U', მას ხვარაზმთათა M', ხვარაზმზამ X'; ჩილილითა J.

2019

წამოვიდეს მხიარულნი ნადირობით, თამაშობით.
მჭერთა ზედა მოქცეოდეს, მათგან იყვენეს უშიშობით,
მათ მოემწყუო სვარაზმელი, არ დაეგდო შამუშობით.
ერთმანერთსა აქებდიან მხიარულნი, არ ქუშობით.

ა. წამოვიდნეს BR, წამოვიდნენ GHJQ'U'; მხიარული U'; ნადირობით თამაშობით ~ H'N'; ნადირობა HKOTG'; თამაშობითთ F.

ბ. მტერსა G; ზედან EDGVF'H'L'N'S'U', ზეით HKOTG'; მოქცეოდეს DFIKOTG'F'L'S', მოქცეოდენ GQ'U', მოქცეოდნენ J; მათგან იყვენეს] მესისხლეთ და H'N'; იყვნენ BGHJQ'U' იყო FI, იქცეს G'; უშიშრობით JV', მოშიშობით F'L'S'.

გ. მოემწყუო] მოესრათ H'N', მოემწყუსო H', მოეწყუო EDFGIR F'L'Q'S'U', დაიწყევს HKOT, დაიწყევს JG'; ხვარაზმელნი HJKOR TG'S'; დაგდეს D, დააგდეს GHJKOTVG'F'L'Q'U', დაეგდოთ H' N', დააგდეს S', დააგდო V'; შამუშობით] მამაცობით H'N', შამუშობით S', სამუშაობით V'.

დ. ერთმანეთსა V; მხიარულნი] ენატკბილად HJKOTG', მხიარული I; ქუშობით] შუქობით GQ'U'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ FIH', გ. დ. ~ R.

2020

მოვიდეს მოქალაქენი, გამოეგებნეს ზარიითა;
მუტრიბთა სმანი ისმოდეს ბარბითთა შენაზარიითა;

ნესტან-დარეჯან დაშვენდა ელვითა მით მწყაზარითა,
მას სიხარულსა ვერ დავსწერ ხელითა, ვერც აზარითა.

ა. მოვიდნენ GJQ'U', მოვიდეს X; გამოეგებნენ GJQ'U'; შე-
ზარითა X.

ბ. მუტრიბთა] მოუტირებთა S'; ისმოდის J, ისმოდა KORT'
G'; შენაზარითა] შენათხზარითა FHIJKORG', შენათხზენითა H'N',
ცემა ზარითა V'; ბარბითა შენათხზენითა M'.

გ. -დარიჯან E, -დარჯან X; დაშვენდა] შეენოდა V, მწყაზარი-
თა X.

დ. მას] მათ FGIU', მათს HJH'N'V'; მას სიხარულსა]... T;
დავწერ EU'; ხელითა] საქმით ვარ HJKOTG', ამაღ ვარ V', ელ-
ვითა მით M'; ვერც აზარითა] დანაზარითა HJKOTG', ვერ ჰაზა-
რითა FIH'N', ვერცა ზარითა GX, ვერა ზარითა R, მწყაზარითა
M', შენაზარითა V'.

2021

რად ვაგრძელებდე, მუნ დაუვნა მრავალნი დღენი ამონი,
მერმე გაუშვნა სავსენი მნათობნი დაულამონი;
წავლენ ფრიდონ და ავთანდილ ტკბილნი, გამომსალამონი,
დადგა ტარიელ, თუც ცრემლი სდის სმელთა დასალამონი.

ა. რას IH'N'V'; დაყვეს FGHIJQ', დაყენეს KOTG'P'L'S', და-
ჰყენეს R, დაჰყვეს H'N'V'; მრავალი FGHIJTN'U'; დღენი]... T'; რას
ვაგრძელებ მათ დაყვეს მრავალი M'; მუნ... ამონი] მრავალი კარგ-
ტკბილად გამოსალამონი V'.

ბ. მერმეი V'; გაუშვა EGHJRE'Q'U', გაგზავნა H'N', გუზენი
V'; მნათობნი] ნათელნი DFIRVF'H'L'N'S', დაულამოთა U', და-
ულამომნი X'.

გ. ავთანდილ I; ტკბილნი] დაყენეს V', ტკბილად FIKOTG'
M', მუნ (იგ JT, მათ H'N') ტკბილად GHJTH'N'Q'; გამოსასალ-
მონი B, გამამსალამონი GHJF', გამამსალამონი Q'L', გამომსალა-
მენი IH'N', გამოსალამონი RE'M', გა... მონი T, გამასალამებელნი
S', დღენი სამონი V'.

დ. დადგა ტარიელ ~ FIRH'N'; ტარიელს S'; თუც ცრემლი
სდის] ცრემლი სდის თუმც E'; თუც] თვალთ GQ', თუმცა JHN V',

ცუცა R, თუ DVF'L'S', თუმც EHG', თუცა FIM'; ცრემლი სდის] ზდის ცრემლი JV', ~ FIRH'M'N'; ცრემლნი KOG'H'N'; ხმელთა] ველთა E, ველთ FIRH'M'N', ხმელთ J; დასალამონი] დასალამონი D', დალამონი E'.

U-ში არ არის გლ ტაეპები.

2022

აავსნა მისაცემლითა ოქსინოთა და შარდითა,
სტაერითა, საკრამანგითა, მძიმითა სადუქარდითა;
წაუღენ ფრიდონ და აუთანდილ პირითა მინა-ვარდითა,
გაკუღენ ზღვასა და მიდიან საროთა განასარდითა.

ა. ავსნა ED'M', აავსო J, აივსნეს R; მისაცემითა M', სისაცემლითა S'; ოქსინოთა AD', ოქსინოთა G'; ოქსინოთა და შარდითა] ოქსინოთ და შარდითა D, ოქროინის შადითა M', ოქროვანიანთა (ოქრანიანთა R) შარდითა F'H'N'; შარდითა] თვალითა JV', შარითა X, შადითა Q', ლარითა U'.

ბ. სტაერი S', სტაერისა U'; საკარმანგითა EFGIKOG'H'M'N'Q'U'V', საკარგმარგითა. J; მძიმითა] ტურფითა U', მძიმისა GQ'; სადუქარდითა] სათურქაღლითა JKOG'V', სადუქარითა F'L', შარავანდითა M', სადურქარდითა N'.

გ. ავთანდილ I; პირთა J; მინა-ვარდითა] განავარდითა M'.

დ. გავლნეს U', ვლიან V'; მიდიან] მინდორსა V'; საროსა DEFGIJKORVG'F'H'L'M'N'Q'S'U'V'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ E.

X'-სა და U-ში აბ ტაეპები არ არის. R-ში ზგლ ტაეპთა პირველი ნახევრები ნოხეულია. U'-ში სტროფი აშიახვა მიწერილი.

2023

მივიდეს, მათი ქვეუანა მათ დახვდა ამოდ ნებითა;
მოეგებნიან, სძლნობდიან წესითა და რიგებითა;
თინათინს პირსა სინათლე ემატა დაშვენებითა;
მულღაზანზარი შეიქნა მეტითა აშენებითა.

ა. მოვიდეს FIRF'H'L'N'S', მივიდნენ V'; მათნი FN', მათ S' მათი ქვეყანა] მათ ქვეყანათა E'; დახვდეს E; ამო GQ'U'; მათ დახვდა ამოდ] დახვდა (დახვდის R) ამოდ (ამოთ IKOG'H'N') და FIKOR'G'H'M'N'V'; ნებითა] შევებითა E, ნებით R.

ბ. მოეგებიან GDIVE'M'Q'V', მოეგებვიან KOG', მოვიდოდნენ R, მოეგებნია L', მოეგებლია S', მოეგებოდან U', მოეგებნენ X'; სძლვობდიან CXD'L'V', ძლვობდიან M', სძლვევდიან S'; წესითა და რიგებითა] წესისა დასადებითა KOG'V'; და რიგებითა] ანაგებითა M'.

გ. თინათინ S'.

დ. მულანზანზარი DEGIKOD'E'G'N'Q'V'X', მულანზარი M'; შეიქნა] აივსო FIRH'N', დაშვენდა GQ'U', შეიქმნა EG',—X'; მეტისა GRQ'U', ის მეტად E; აშენებითა] დაშვენებითა EM'.

2024

ეს ამბავი დარჩომოდა სარგის ლექსთა შიუწუობლად,
აგრეგ თმოგვი თმოგველთაგან შესავლითურთ დარჩა
ობლად;

ესე სიტყვა მოახსენეს, ვინ ჩანს გმირთა რაზმთა
მწყობლად,
მიბრძანა, თუ: „ლექსად თქვიო, მჭევრ-ქართულად,
დაუძრობლად“.

ა. ესე ანბავი M'; ანბავი N'Q'U'; დაშთომოდა H'N'; სარგის BC, სარგისა M', სერგის U', შოთას H', შოთასა N'; ლექთა E'; შეუწყობლ... E.

ბ. აგრევე] მერმე FJ, აგრე H, ეგრე J, ეგრევე KOTG', აგრევე M'S'; თმავეი DXF', თმოგვით J, თმაგი D'E'S'; თმოგველთაგან შესავლითურთ] შესავლითა თმოგველთაგან FI, შესავლითა თმოგვეთაგანვე R; შესავლითურთ] შესწავლითურ E', შესავლითურ DGVD'; აგრევე... შესავლითურთ] მერმე რუსთავ შესავლითა რუსთავთაგან H'N'; დარჩა ო... E.

გ. სიტყვა] საქმე E; მოვახსენე HKOG'; ესე სიტყვა მოახსენეს] მე ვნახე და მას უჩვენე (ვაჩვენე H'N') FIH'N'; ვინ] ვით D'; სჩანს RH'N', ჩანგს S', ჩამს X'; გმირი HR; რაზმა H, რაზთა F'L', რაზმთ H'N'; მწყობლად] მწყობრად E, წყობლად L', წყობილად N'; რაზმთა მწყობლად] მამაგრობლად M'.

დ. მიბრძანა თუ] მან მიბრძანა FIII'N', მიბძანა თუ Q', მან მიბძანა R, მიბრძანაო U; ლექუსად A; სთქვიო F'H'L'N'; მქვერს I, მქველ R, მქერ S'; ქართული FI, ქართულის H'N'; დაუშრობ-ლად] შესაწყობლად FIRH'N', დაუშრობ... E, დაუშრობლად S'.

ტაეპები: გ. დ. ~ X'.

2024*

ერთმანერთისა მეშველთა მებრძოლი იმაჯანიან;
ორთავე მტერი მოყვარედ მათ წინა მოიყვანიან;
მათთა ურჩთა და შეკადრთა მიწები უაკვანიან,
ორგულთა მკლავნი შემუსრნეს, ერთგულთა აგულვანიან.

ზღრ. სტროფი 1866-ე.

ა. ერთმან... E, ერთმანეთისა N'; მეშველად GHQ'U'; მებრძოლნი DEFHIJKOTVXD'E'G'F'H'L'N'Q'S'UX'; იამაჯანიან E', ამიჯანიან L'; მემაჯნიან M'.

ბ. მტრი D'; მათ წინა მოყვარედ E, მიიყვანიან KOG', მოაყვანიან X.

გ. ურჩთა] მტერთა T; შეკადრთა F, შემკადრთთა G'; ზიწანი EFGHIKOTG'H'N'Q'U', ვიწვევი X'; აკვანიან E, იაკვანიან GHQ'U', უვაკვანიან F'L'S', უაკვანიან—T (მოხეულია).

დ. მკლავი GQ'U'; შემუსრის E, შემუსრეს GD'Q'U', შემორნეს X, შემოსრნეს E'; ერდგულთა BDM', ერთგულნი EFIJKOG'H'N'Q'U', ერდგულნი GH; აგულოვნიან EFGHIJQ'U', აგულავნიან F'L'M', აგულოვანიან H'N', აგულვანიან—T (მოხეულია).

ტაეპები: ა. ბ. ~ B.

2024**

ყოველთა სწორად წყალობასა ვითა თოვლსა მოათოვდეს,
ობოლ-ქერიენი დაამდიდრნეს და გლახაკნი არ ითხოვდეს,
ავის მქნელნი დაამინნეს, კრავნი ცხვართა ვერა სწოვდეს,
შიგან მათთა საბრძანისთა თხა და მკელი ერთად სმოვდეს.

ზღრ. სტროფი 1867-ე.

ა. ყოვლნი V, ყოველთა F'L'M'S', ყოველთავე Q'; სწორედ F'L'S', სწორათ Q'; წყალობს I, წყალობასა X, წალობასა F', სწალობს Q'; ყოველთა ღმერთი სწორად სწყალობს G'Q'U'; ვით X; თოვსა GH'N'; მოათოვლდეს FI.

ბ. ქვრენი D; დაამდიდრეს FGIKXD'H'N'Q'S'U'X', დაამდიდრნა F', დაამდიდრა I', დამდიდრეს M'; გლახაკნი D, გლახაკი V.

გ. მქნელი GE'M'Q', მქმნელნი X'; დააშინეს DGXE'F'L'M'Q'S'U'; კრავი Q'; ცხვართა] კრავსა F, ცხვარსა GIH'N'Q'U'; ვერ უწოვდეს FIH'N'.

დ. მათსა GH'N'Q'U'; საბრძანისსა FGIQ'U', საბრძანისს H', საბრძანისსა N'; ერდგან D, ერთად FGID'M'N'Q', სწორად V; სძოვდეს] სწოვდეს H'N'U'.

2024***

რაცა ძალ-მედვა ქებანი თამარის, მზეებრ მნათისა,
ვთქვენი მორკმა და დიდება, სიბრძნე, ქველობა მათისა,
განვრცომა ივერიისა, არ მარტოდ ამა ერთისა,
სულით სიწმინდე ქრისტესდმი, დამცემი ომარ-ფათისა.

(H', 130r; N'; 131r)

ა. მზეებრ N'. დ. ქრისტესმდის N'.

2024¹

ხანი გარდასდა, მოვიდა დღე აღსასრული მეფისა;
დაწვა ლოგინად, დავარდა, მას მაჯა აღარ ჩქეფისა;
თქვა: „ჩემი ასრე დაცემა, ვიცო, ამ სოფელს ეფისა,
აწვე სარிடან მამკვარეთ, ანდერძი ვჰკადრო კრეფისა“.

(K, გვ. 467).

გ. ასრე] ასე G'. დ. ვკადრო G'.

აქა ჰირველი ანდერძი ტარელისაგან თავის
შვილს (შვილის G') თანა KOG'

2024³

ღმერთს ერთ ქალ-უმანი მიეცა, ოთხმოცდაათ წელ-სანია;
შვილი კარგა სჯობს მამასა, ერქვა მას სარიდანია;
ქვეყანა იმას ეხვევის, სრულა ინდოთა სპანია,
მისთვისა უნდა სამეფო, პირველად მის მაქანია.

(K, გვ. 468).

ა. ოთხმოცდათ G'. ბ. ჰჯობს G'.

2024³

შვიდთა სამეფო თავადნი ტარიას შემოჰყრიათ,
სარიდან შიგნით შევიდა, მამასა გარდესვიათ,
უთხრა, თუ: „შვილო, ნუ სტირი, სოფელს ეს დაუდვიათ.
შველნი წავლენ და ახალნი ამოვა ნაზარდიათ.

(K, გვ. 468).

ა. შემოყრიათ G'.

2024⁴

„სოფელი არვის დაინდობს, არც დიდსა, არცა მცირებსა,
ვისაც რომ კარგი უნახავს, ბოლო ჯამ აატირებსა;
მახე დაუდგამს ევევლთათვის, ნახეთ, თუ რას აპირებსა,
ჩავარდების და დაამსხვრევს რკინასა, ქვა-ქვიტკირებსა.

(K, გვ. 468).

გ. ყოველთათვის G'. დ. დაამსხვრებს G'.

2024⁵

„აწ მე მივალ ამ სოფლითა, დღე გათავდა ჩემი ირე;
ღმერთმან მოგცეს ხელმწიფობა. ტახტთა დაჯე, დაიჭირე;

შმალი წელთა შემოირტეი, გული შენი აქვიტკირე;
ერთგულთ უეავ წუალობანი, მტერთა ზედან გააგმირე.

(K, გვ. 468).

ა. ამა სოფლით G'. გ. აქვიტკირე K. დ. ერთგულთ G'.

2024⁶

„უსვად გაეცი მრავალი ოქრო, თვალ-სას-ატლასია;
მზეებრივ სულა მოჰფინე ქერიე-გლასა, თუნდა ხასია;
ჰურობდი, ღხინსა ნუ მოშლი, თქვან, რომ სოლომონთ
დანია,

მტერი დაწვი და დასდაგე, გახადე ვითა ფლასია,

(K, გვ. 469).

ბ. მოფინე G'. დ. გაჰხადე OG'.

2024⁷

„სუთს დღესა ღხინი, ჰურობა ჰქენ, ვინც რომ გინა ვინაო,
სუთს დღესა სამართალი ჰქენ მოწუალეს ღმერთსა წინაო,
სუთს დღეს მშვილდით და ისრითა ინადირებდე შენაო.
სუთს დღესა შეისვენებდი, სალვათად იუავ შინაო.

(K, გვ. 469).

გ. ისართა K. დ. შეისვენებდე G'.

2034⁸

„უოველს კვირასა ღოცვასა ნუ აიცილებ შენეო,
მღრთის სამსახურში შეუდეგ; ცრემლიცა დაიდენეო,
/ კვირაში ერთხელ იბურთე, სრულ ჯარი დააშვენეო.
ამა ანდერძსა დაჰყევი, დღე-გრძლად იქნები შენეო.

(K, გვ. 469)

ბ. ღთის G'. დ. დაყევი G'; იქნები G'.

2024⁹

„თუ შორიდამ მოგივიდეს მოციქული სხვა მეფისა,
კარგა დახვდი, ლმობიერად, რაც მართებდეს ვისცა ვისსა;
ცამდი მალლად მოგიხსენონ, შენც მისწერე, როგორც
ღირსა,
თვარა შენსა ურჩის მქნელსა ნუ უჩვენებ მიწეივ ჰირსა.
(K, გვ. 469).

გ. ღირსსა G'.

2024¹⁰

„მოგილოცონ ზატრონიობა, შენცა ტკბილად მოიკითხე.
აჩუქე და სრულ აავესე, ლაშქართა და ჯართა მისცხე.
ასრე გახდის გაცემანი, ააუვაუებს ვარდსა ის სე;
მტერი ფერხთა მოგექცევის, იქნას ჯაბან, ივაც-ითხე“.
(K, გვ. 470).

გ. ააუვაუებს G'. დ. მოგეგცევის O.

2024¹¹

ეს ანდერძი გაათავა, დაასრულა არე მარე:
სახელმწიფო მიაბარა, სრულ ქვეყანა, არე-მარე;
აწ სარიდანს გარდმოსცვიკდა ბროლის ჰირსა ა რე მარე,
ერთობილთა დიდებულთა გარდმოჰყარეს ცრემლი მწარე.

K, გვ. 470)

გ. სარიდან G; გარდმოსვიდა K, გარდმოცვიდა G'. დ. გარდ-
მოყარეს G'.

2024¹²

სრულ ინდოთა თავადებთა შვილი ვედრა, მიაბარა:
„მაგისია ინდოეთი, სხვას მიხედების არვის არა;
რომე ჩემს დროს მსახურებდით, ასრე თქვი, თუ:
„არ მამკვდარა“.
აატირა ეველაკაი, თავს იცემენ, თქვიან: „არა!“
(K, გვ. 470)

გ. მამქლარა G'. დ. არაქ ჰარა KO.

2024¹³

ანადირებდეთ, ასწავლდეთ წაღმა-გუკუღმა სროლითა,
მერმე მოედანს გამართეთ ცსენთა დგინება რბოლითა;
უოვლის ზნეობით გაავსეთ, არამც თუ შინა წოლითა,
ამანცა თქვენა აგავსოს საქონელ მრავალ-ქოლითა“.

(K, გვ. 470).

გ. ასწავლიდეთ G'. ბ. რბოლითა| ბრძოლითა G'.

2024¹⁴

მერმე შვილსა მიაბარა ინდოეთი, ჯარი ეველა:
„რაც მე მექნას, ამა ჯარსედ უსვად იუგ არ ერთსელა;
ვაზირები იუაზირე, გაამაგრე თემი ეველა,
მტერი ასრე შეგექნების, რომე ივენუნ ტურა-მელა“.

(K, გვ. 471).

ბ. მექმნას G'. დ. შეგექმნების G'.

2024¹⁵

„ვინ იცის, თუ მტერი ასტუდეს, უცხო იეოს, გინდა ელი,
თუ დატუო მორევენანი, ჯარი დაეც ვითა მგელი,
თვარა ფრიდონს გაუგზავნე კაცი მალი, გულ-ფიცხელი,
მასვე წამსა მოგეხმარვის, ავთანდილცა მასთან მკლელი.“

(K, გვ. 471).

დ. მლველი G'.

2024¹⁶

„გახსოვს, ემანო, მათ რა უო სვარაზმელთა მაშინა, რა!
შინ ჩაუდგნენ, ამოადდეს, მიწით ცამდი სამტვერა;
ორს წელიწადს ციხეშია შეამწუვდია, შეაჯერა,
ასრე მოსთხრის მტერსა შენსა, სახნისმან რომ ჰყაროს თერა“.

(K, გვ. 472).

გამოესალმა ჯარსა და შვილსა აკოცა ჰირსაო;
 შოგნი და შოგნი თაჲსდნი, ასლოს რომელიც ღირსაო
 ეველამ კალთასა ესვია, იგლეჯენ წვერთ და ჰირსაო,
 ერთობით გარეთ გავიდნენ, ნატრობენ სიკვდილს, ჭირსაო.

(K, გვ. 471).

გ. წვერთა G'.

დასალათა მეფემან სადგომი, სრასა ავალსა;
 წევს, მარტო მოსთქვამს ანდერძსა და თავის გარდასავალსა,
 რაც ჰირველად გარდასდომია, ბრძანებს, მართ ვითა
 სავალსა.

„ავი უოფილხარ, სოფელო, არვის დაადებ ჰავალსა“.

(K, გვ. 472).

ბ. ანდერძა G'. გ. პირველად G'.

ანდერძი ტარიელისი, ოდეს მიიცვალალებოდა
 მის ქმისა ნათქვამი*

აქა (აჰა OG') კიდე ანდერძი KOG'; აქა ანდერძი J; ტარი-
 ელისა BFGHIJKOUVXD'E'G'F'H'L'M'N'Q'S'U'X'; მიიცვალაობდა
 BGHOXM', მიიცვალა FHIN'; მიიცვალა+ამიერ სოფლით F'L';
 შას ჟამს S'; ჟამის GD'E'Q', ჟამს V, ჟმის X, ჟმიხა M', ჟამისა
 U'X'; ნათქუმი X; მის: ჟამისა ნათქვამი—BFHIKOG'F'H'L'N';
 მიიცვალაობდა... ნათქვამი] სასიკვდილოთ ავით გახდა J.

„აჰა, მოგესმნეს სოფლისა საქმენი თავით ქვენამდი!
 მოგვიგონენით, უოფადნო, პირველ-უოფილნი თქვენამდი!

1-ში სათაური მოთავსებულია 2123-ე სტროფის შემდეგ.

რა გესმნეს ძნელნი ანდერძნი, ღაწუთა ტირილით ქვე
ნამდი,

ურად იხვენით, რაცა ვთქვა, მე სულთა აღმოფრთქვენამდი.

ა. ჰა AXE', მოგესმის F. მოგვესმის I, მოგესმას GQ', მოგვესმა JHU', მოგვესმნეს KOG'S', გესმნეს E', მოგესმასთ H'N', მოგესმნას M'; სოფელისა X; საქვენი X, საქმნი I; თავით] და თვით F'L'; ქვენამდი] თქვენამდი FGH'N'Q'V', ქვენამდის H, ბოლომდი J, ქვენამდი M'.

ბ. მოგვიგონებლით DHJKOV'G'F'L'S', მომიგონებლით M'; ყოფადნო] ყოველნო GKOG'Q'U', ყოფანო IF'L'H'N', ყოფადნი X'; -ყოფილნო FGHIJG'H'M'N', ყოფილფ Q', ყოფელი U', ყოფილი X'; თქვენამდის H, თქვენამდი M'.

გ. გესმას G, გესმათ H, გესმა U, გესმნეს U, ესმნეს P'L'S', გესმნესთ H'N', გესმეს M'; ძნელი ანდერძი FGHKOVG'M'Q'U'; ძნელი L'; ანდერძი I; ტარილით X, ტირილი H'M'N'; ქვე ნამდი] თქვენამდი FIE'G'H'N'U', ქვენამდის H; რა... ნამდი] ქრისხვით მობრუნდა ჩვენზედა ცაა მწყრომელი ქვენამდი J.

დ. ყურთა F'; იხვენით] იყვენით U, იღენით S'; ვპთქვა DX D', ვთქვი JU', ვსთქვა F'X'; აღმოფრქვენამდი BFGF'L'S'X', აღმოფრთქვენამდი D, აღმოფრქვენამდის HQ', აღმოფრენამდი I, აღმოფქვენამდი KOVG', აღმომფრქვენამდი E', აღმოფშვენამდი H'N', აღმოფრენამდინ M'.

2026

„გზადი, ყოველნო სულ-დგმულნო, სვეწით და მე
თაუკანებით,

ხილვად აწ ჩემთა საქმეთა თქვენ აქა მონაუკანებით!

სული განიყვის სორცთაგან მძლავრებით, არ წაუკანებით,
მეწუაღვის, ვხედავ, გლახ, მისი მოგლა და მონაუკანებით.

ა. გზადი] გახდი GHIJKOG'H'M'N'Q'S'U'; სუდგმულნო F' X'; ხვეწით BCM', ხვეწითა F'L', ხვეწითა U'; და—M'; მე—F'L'S'; და მე თაუკანებით] დამათაუკანებით U'.

ბ. ხილვა F'L'S'; ჩემთად F'L'; ჩემსა საქმესა GQ'U'.

გ. განიყვენეს F'H'N', განიყოს GQ'U', განიყვის JKOM', განიყვანა H, განიყვეს G'; სორცთაგან D; მძლავრობით HJKG', მძლავრებით X, მძრავრებით L'; წაჰყვანებით C, წარყვანებით FH.

დ. ეწყალვის U' ; ვხედავ ხედვა M' ; მისი მისა N' ; მოგლა] გლოვა I , მოკვლა J , მოვლა M' , საგლოვად $H'N'$, მოკლა X' ; და— $H'N'$; მონაყანებით D , მეთაყვანებით J .

ტაეპები: ბ. გ. ~ J .

2027

„ეამ ერთ გაუშვით უოველი სოფლისა უბან-დაბანი, უგულებელს უავთ ზრუნვანი, სახლი და ვანი და ბანი, მიმოკვეთანი, გაჭრანი, სიცილი, მღერა და ბანი. ისმინეთ ჩემნი ანდერძნი, ცუდია დაფ-დაბდაბანი.

ა. გაუშვი U' ; ყოველთა $GQ'U'$, ყოველნი S' ; სოფლის J ; უბანი J ; დანბანი G' .

ბ. უგულებელსა S' ; ჰყავთ $BVF'L'S'X'$; და¹— V' ; და ვანი და ბანი] კარნი დაბანი M' ; უგულებელს... ბანი] წესია ესე სოფლისა ცნას (ამას (φ') აღარ ამმოს (ახმოზს G' , ამმოზს KOQ') და ბანი G $HJKOG'Q'U'$.

გ. გაჭრანი] ხორცთანი M' ; სიცილით $BGHJKOXE'G'Q'U'X'$.

დ. მისმინეთ S' ; ჩემი $JOF'L'$, ჩემო X ; ჩემი ანდერძი GHK $G'M'Q'S'U'$; ცუდნია BC ; დაბდაბდაბანი $GHOG'Q'U'$, დაფდაბაბანი S' , დათდაბდაბანი X' .

ტაეპები: ბ. გ. ~ $GHJKG'Q'$.

2028

„მემომერტყენით მიდამო, მოსხედით, მომეკარენით, ზოგთა მზირ მიუავთ ერდოთა, სარკმლით და მომეკარენით, ნესტან-დარეჯან, მკოცნიდი ბაგით და მომეკარ ენით, ჯვარს ვაცმევენებ სოფელსა, ურია მამეკარენით.

ა. შემამერტყენით HJ ; ბიდამო D' ; მომაკარენით F , მამეკარენით HJ .

ბ. მიყავ VX' , მყავით $F'L'$; ერდოთათ BC , ერთოდათ S' ; სარკუმლით C , სარკემლით S' , სარკლმით $L'N'$, სარკმლითა M' ; სარკმლით და ~ $FIH'N'$; მამეკარენით VL' , მომაკარენით X , გამეკარენით F' , მომიყურენით M' ; ზოგთავე მზირი მიყავით ერდოთ სარკმლით და კარენით $GHJKOG'Q'U'$.

გ. ნესტარ-G', რესტან-U'; ვჰკოცნიდი S', მეოცნიდე U'; ბა-
გით და] ზაგენი M'; ბაგით... ენით] ბაგითა ზაგაკარენით GHKOG
Q'U'. ბაგეთა დამეკარენით H'N'; მაშეკარენით JUX', გამეკარენით
F'L'S'.

დ. ჯვარსა U'; მომეკარენით BCDFIKOG'H'M'N', მამაკარე-
ნით GHL'Q'.

2029

„გულისხმა ევენით, აღმოვსოქვამ მე თქვენსა შესაძინელსა,
დასაუნჯებსა სულთასა, არ კარგვით არ საძინელსა;
მღვიძრად ეოფასა სწავლასა, არ-რულსა, არ-საძინელსა,
ცრემლთა ადენდით ცხელებთა, არ ეინვით ცივ-საძინელსა.

ა. ყავით DVM', ჰყვენით GHJ, ჰყავით KOG'F'L'S'; აღმოვ-
თქვამ H'V'S'; მე—X, შესაძილელსა M'.

ბ. საუნჯებელსა GHQ'U', საუნჯებასა J, დასაუნჯები F'L'S';
სულთასა] გულთასა BCGHJM'Q'U'; კარგვით] კარგით BM'Q'U',
კარგვლით X.

გ. ყოფნასა GHJL'Q'; ყოფასა] ყოფელნი U'; სწავლსა D;
არ-რულსა] არ-პრულსა C, არ-ლულსა GHJQ'U', არც ლულსა
KOG',—D', არ-რულს X, არ სრულსა M'.

დ. ცრემლსა GHJKOG'M'Q'S'U'; ადენით C, ადენთ U'; ცხე-
ლებრთა BCJM', ცხელებსა DGHKOVG'F'L'Q'S'U'; ყივნით J, ვინ-
ვით F'L'S'; ცივ-] არ GHJX',—M'; არ საძილულსა U'.

2030

„მე ვიყავ მეფე ეგეთი, ვითარ მოგითხრა წერილმან,
ბოლოდ დამდაგა სოფელმან, ნავთმან, ფისმან და
წერილმან,

საჭმლად მიძოვა ჭიამან, ბუზმან და ძაღლის მწერილმან,
ვა თუ დაგსაჯნეს, შიჯნურნო, ძამამან ამოწერილმან.

ა. მე ვიყავ ~ H'N'; ვიყა I; მოგვითხრა GHJKOG'Q'U', რა
გითხრა IH'N'; წერილმა J.

ბ. ბოლოს GQ'U'; დამდაგა] დამადგა BGJKOG'M', დამადგა
H, დამადგო IH'N', დამადგე U'; სოფელმან... ფისმან] სოფელ-ნივთმან

ვისმან F'L'; ნაჟომან] ნათმან M'; წერლმან B, წერილმა J: ბოლოდ... წერილმან] მომზადენ ცელი მოლესე... F.

გ. საქლმად GIJH'L'M'N'Q', საქმელად S'; მიწოენა FGHM'Q'U'; ჭიამან] მიწამან GHJKOG'Q', ჭიამა F'L'S', მიწამა U'; ძალის] ძალის, J ძალლისა U'; წერილმან DIVXD'E'F'H'L'M'N'S'X', მწერალმან GQ', წერილმა J, წერამან U.

დ. ვაი ABCDEFGHIKOUVXD'E'G'F'L'M'Q'S'X', ვითა U'; გაგსაჯნეს DIKOVG'F'H'L'N'S'X', დასაჯნეს GQ', დაგსაჯოს H, გაგსაჯოს M', დაგსაჯეს U'; მიჯნურნი GQ', მიჯნურო M', მიჯნურნი U'; ძაძამან] ძაძამ და GHJQ'U', ძაძამამან U; ამოწერილმა J; ამოწოროილმან Q'.

შდრ. 2043, 2—3 ტაეპეები და მათი ვარიანტები.

2031

„ადამის თესლი სსვა ერთი მე ვერა მჯობდა ვერითა, ვერ სხსით, ვერ ასოვნებით, დამეგმოს სიავე რითა! აწ მამიასლა სიკედილი, მამლამის თვალთა ბღეერთა, დამბლუჯა, ვერავენ გავგერის გასითა, ვერცა კვერითა,

ა. თესლი] ძველი F', შვილი L'S', ტომი M'; ვერა] ვარ S'; ვერათა E', ვერ რითა H'L'N'.

ბ. ვერც KOG'; სახით] სხვითა J, სახლით F'L'S'; ვერც KO G'; ახოვნობით S'; ვერ ახოვნებით] ახოვანებით GH, და ახოვნებით U'; დამეგმოს] დამეგმო BM', ვერ (ვერც H) დამეგმობთ GHQ'U', დამიგმონ J, დამეგოს F'L'X'; სიავე] სიამვე D'X'; რითა] ვერითა U.

გ. მომეახლა BCFIJH'N'S', მამეახლა BHKOG'F'L'Q'U'X'; მომლამის BCFIH'M'N', მოლამის GHJQ'U'; თვალი U'; ბღერითა A, მღვერითა F'L', ძღვარითა S'.

დ. დაგებლუჯა J, ამბლუჯა M'; ვერავენ] ვერვენ ვერ GIHQ'U', ვერვენ IH'N'; გაგვერის D, გამყრის FGHIVF'L'Q'S'U', გამყარის IH'N'; გაზითა] გზათა U'; ვერცა] ვერა H; კერითა] კვარითა X.

„ნუ მიენდობით სოფელსა, საქმესა იჟდა, მუსთალთა,
 არვის მიგინდობს, რამი ვინ კარგთა უყოფდეთ, უთვალთ,
 ბოლოდ ჟამს დაგცემს, შეგიბრკომბს ფერსთა და მართ
 ნაკუთალთა,
 ეველასა ერთად მოგიყრის მის დღეი დანახუთალთა.

ა. ნუ] თუ S'; მიენდობი F'; სოფლისა BC; საქმესა] საქმე უც
 GHQ'U', საქმეთა CFIM, საქმითა JH'N'; ცუდთა FI, ცუდად G',
 ცრუ და F'L'S'X', ცუდსა H'N'; ცუდ ზუხთალითა GHJQ'U'; მუხთლ-
 თა I, მუხთალსა E'X'.

ბ. მიგვინდობს D; რადი] რა გინდ GHJKOG'Q', რადინ M',
 რაგი S', რა გინდა U'; ვინ] ვინც BCFIH'N', ვის J, ვინცა M';
 კარგად GHKOG'Q'U', კარგთ F'L', კარგათ H'N', კარგსა X';
 უყოფდეთ J; უთვალთა] თვალითა J, უთვლითა GHQ'U', უთვა-
 ლათა M'S'.

გ. ბოლო DFGHIJVXQ', ბოლოს KOG'F'H'LN'S'U'; ჟამ BG
 HJM'Q'; დაგვეცემს GHJQ'U', გავეცემს E', დაგვეცემთ H'N'; შეგი-
 ბრკუმბს BC, შეგიბყრობს DKOVG'F'L'S', შეგიბრკუმბს F', შე-
 გვიბყრობს GHJQ'U', შეგიბრკუმბს IX', შეგიბრკუმბსთ H', შე-
 გიბრკუმბს M', შეგიბრკუმბსთ N'; ფებთა DVM', ფერთა I, ფერხითა
 S'; და—J; მართ] მათ DFIOVE'G'F'L'M'S', მით GHQ'U', სრულად
 H'N'; ნაკუხთალთა D, კუნთალთა H'N', ნაკუნთალთა GHVXF'L'
 M'Q', ნაკუთლთა I, ნაკუნთალითა J, ნაკვეთალთა E', ნაკუდალთა
 S', ნაკურნალითა U'.

დ. ყვალასა F, ყოველსა H'N', ყველას U'; ერთათ H; მო-
 გიყრის] მოგიკრებს FI, მოგვიყრის GJQ'U', შემოგვიყრის H, მო-
 გიკრებსთ H'N', მოგიკრეფს M'; დღეში BFGHIJKOUVG'F'L'M'Q'S';
 მის დღეში ყოველთვის H'N', მას დღეში U'; დანახუთალთა I, და-
 ნახულთა S', დანახუთილთა J.

„ესე დღე უოვლთა ზედა აც, ქვეუანად ვინცა იძობა;
 მუსთალსა, ცრუსა სოფელსა სჭირს კაცთა ზედა იძობა;
 არ აღირაცხვის სიცქაფე მისი, ვით ზღვისა ქვიძობა,
 ბოლოდ ასრე იქს, ცუდია ცქნაფვა და მისგან შიძობა.

ა. ეს S' ; ყოველთა $M'U'$; ზედა] ზეცა L' ; ზედა აც] ზედაც X . ზეცა აც S' ; აც] გვაც $GHKOG'Q'U'$, აცს M' ; ქვეყანას $GHK G'Q'U'$, ქვეყნად $M'X'$; ვინცა— X ; იზობა] შობილა M' .

ბ. მუხთალს M' , მხთალსა S' ; ცრუვსა S' ; ზედან $V, -X$.

გ. აღირიცხვის $CL'X'$, აღირცხების $GNKOG'$, აღირეცხვის J , აღირაცხების Q' , აღირაცხებების U' .

დ. ბოლოს $DHQ'U'$; ასე $DF'L'S'$; იქს] აქვს $F'L'S'$; ცქნაფა $DVF'L'$. ცქაფვა $GHKOG'Q'U'$, ცხნაფვა M' .

2034

„ყოველნი დავიხოცებით, სრულად ერთობით და რამად, მით დაგიტეობ მცნებასა, მიენდვენთ ცუდად, არ ამაღ; ვიტევი მუხთალსა სოფელსა ცრუდ და მიუნდოდ, არამად, წუეულმან, ნასეთ, რა მიუო, მძანი არ მაძმნა, და რამად.

ა. ყველანი GQ' , ყოველი M' ; ერთობით] ყოველნი J ; სრულად ერთობით] კრებულნი სრულად $GHKOG'Q'U'$.

ბ. მით] მათ N' ; დაგიტეობ B , დაიტეობ G , დაიტეობთ $HK OG'Q'U'$, დაიტეობს J , დაგიტეევებთ $H'M'N'$, დაგიტეევებ X' ; მიენდვენდ $FIF'L'S'$, მიენდვენთ $M'U'$, მიენდვენით Q' , მიენდვენთ X' ; ცუდათ DN' ; ცუდად არ ამაღ] მუნ ცუდარამად GH , ცუდ არამად $Q'U'$; არ ამაღ] დარამად $JE'G'H'N'$, არამადდ D' .

გ. იტყვის $GJKOG'Q'U'$; მუხთალსა I , მხთალსა S' ; ცრუ $GHJ KOG'F'L'M'Q'U'X'$; მიუნდოდ EX' , მიუნდოდ $GHJM'U'$, მიუნდოდ $IH'N'$; არამად] დარამად $GJIH'M'N'U'$.

დ. წუეულმა GQ' ; ხედავთ J ; მაძმო $HKOG'M'$, მაძმანა S' ; ძმა აღარ მაძმო $GJQ'U'$.

2035

„ვერათ მორჩებით, უწუოდით, ვერ ხვეწნით, ვერ მუდარებით, ვერ-გარდახვეწით, აღფრინვით და მათა დაბუდარებით. ციხის ციხეთა აკებით, ცათაცა დაუდარებით, მაძმინ მოგკონდეს უოველი, ოდესმცა ინუდარებით.

ა. ვერად KOG', ვერარათ M', ვერით U'; მოვრჩებით KOG',
მორჩები E'; უწყოდეთ GHUF'L'Q'S'U'X', იცოდეთ J; ვერა S';
ხვეწით BC; მუდარებით] მცდარებით S', მუდარითა GHQ'U', მუ-
დარობით J.

ბ. ვერც HKOG'; გარდახვეწით JKOVG'; აღფრინვით]—V,
აფრენით DGHKOG'Q', აფრინვით J, გაფრენით F'L'S'; მათა] მათამა J, მათთა M'U'; დაბუდარითა GHQ'U', დაბუდარობით J.

გ. ციხეთა] ციხისა GQ'U', ციხითა HJ, ციხემდის F'L', ცი-
ხემდინ S'; ცათამდის შენადარითა GHQ'U'; დაბუდარობით J.

დ. მოგგოდეს X, მოგაგონდეს L', მოგონდეს U'; ყოველნი
E'; ოდესცა VX'; ოდესცა ისუდარითა GHQ'U', ოდესცა ისუდა-
რენით E'; როდესცა ისუდარობით J.

2036

აღარას გვარგებს ტირილი, სულთქმიდეს, მაძინ ახევედეს;
ერთი მეორეს უჭვრეტდეს, მტირალი, ქუში ნახევედეს;
სჯობს იუნჯებდეს მუნასა, აქა არ შეინახევედეს,
ბარეთ განცემდეს, უხოზდეს, ატლასთა არ შინა სევედეს.

ა. გარგებს BCGHKOG'M'Q'U', გვადრებ S'; სულთქუმიდეს,
B, სულთქმა და GHKOG'Q'U'; ახევედეს] ნახევედეს F'L'M'S'.

ბ. უტვრეტდეს D', უჭვრიტდეს F'L'; მტირალი ქუში] გლახ
არვის არა GQ'U'; ქუში] უჭი H, ქუშად J; ნახევედეს] ახევედეს X'.

გ. მუნასა] მუნარა GHJKOG'Q', მუნისა M'; აქა არ] აქა რას
GHKOG'Q'U'.

დ. გარედ M'; მისცემდეს GHJKU'; უხოზდეს BCE'; ატლა-
სა M'; შინა ხევედეს] შენახევედეს X, შეინახევედეს F'S', ინახევედეს
X'; ატლასთა... ხევედეს] ატლას არ შეინახევედეს KOG', ატლასა
(ატლასსა Q'U') შინ არ დახევედეს GQ'U', ატლასა შინა დახევედეს
H, ატლასსა შინად სახევედეს J.

ტაეპები: ბ. გ. ~ GHJKOG'Q'.

2037

„თქმულ არს: სიკვდილი უფალ არს ხორცთა და ანაგებისა;
არ ეშინიან მძლავრთაგან ნივთთა და მონაგებისა;

არ შეეწყალვის ჭაბუკი, გლახა არ ემაგებისა,
არა ჰკვირდების თვალ-წარბი, ჰაერი ღაწვ-ბაგებისა.

ა. თქმულ არს] თქმულა DVF'L'M'S'X'; თქმული Q'; უფლ X; უფალ არს] უფალსა GH'Q', უფლისა JU'; ხორციით Q'U', ხორციოთა GHJ; და ანაგებისა] დანაგებისა GHJ; ნაგებისა M'.

ბ. უზინიან H; მძლეთაგან GHQ'U'. მძლავთაგან F'L'; ნივძ-
თით J'; მონაგებთა D', მონაგებასა M'.

გ. შეიწყალვის GHJKG'Q'S'U', შეწყალვის M'X', შეეწყალვის X; გლახ X; გლახა არ| გლახ არვის GHJQ'U'.

დ. არ ჰკვირდების] არ უკუირიდებს M'. არა კვირდების Q'
U'X'; აერი DGHKOVG', პერი J, აზრი S'; ღაწ- E', ღეწ- M'; ბა-
გეებისა JQ'.

2038

„სოფელი აჰად გვალორებს, გვლებავს ფერად რა მინისა,
ჟამად გიუსვის, რაც სთხოვი, ესე მთნავს, ესრა მინისა.
ანაზდად გაგტეხს, რა გკადრო ჭიქისა ან რა მინისა,
ჩემსა არ ჯერ-სართ, სახედ გიც ვისისა და რამინისა.

ა. გვალორებს] გვაბრუნებს GHKOG'Q'U', გვალონებს J. გა-
ლორებს X; გვლებავს] გვფერავს VM', დაგვლებავს H, გვლებამს
L', გვილებავს S'; რა—H; რა| რად D; ფერად რა] ფერადად GK
OG'Q'U'; მინისა] მანისა E, მინსა M'.

ბ. ჟამად გიუხვის] ჟამადვე მოგველის GU', ჟამადვე მოგე-
ცის HKOG'Q'; გიუხვის] მოგვეცის J, გიუხვი V, გაუხვის D',
გვიუხვის F'L'S'; რაცა F'L'M'; ვსცხოვით GHOG'; ვითხოვით JQ'
U', ვსთხოვით K, სთხოვე U, სთხოვე M'; ეს F'L'; ეს მითნავს J';
სთნავს X'; ესრა] ეს არ GQ'S', ესერა F'L', ესერა M', ეს არს U'.

გ. ანასდად BCF'L'; გაგტეხს GHKOG'Q'U', გასტეხს F'L'.
S'; კადრო GH; ტიქასა G; მინასა U'.

დ. ჯერ ხარ F'L'U'X'; სახეთ H; გიცთ JS', გიცს F'L'.
ტაეპები: ბ. გ. ~ V.

2039

„არ გაგითავდეს არავის ესე სოფელი წამიერ,
ისწრაფის მუნვე მიქცევადა, მოკვდავი ეს მიწა მიერ,

მას ნეტარ, ვინცა სიძარტლით წავიდა უბიწ ამიერ;
ცუდია აქა მეფობა, სრულობით ვერ იწამიერ.

ა. არ] რა X; გაუთავებს DVI'L'S', გაუთავდეს KOG', გაგი-
თავდეთ M'; არავე V; ეს S'; წამმიერ U'.

ბ. Q'-ში ეს ტაევი არ არის. ისწრაფის... მიერ] სასუფეველი
მოიგო ლეთის პირს უქვრეტლის მის მიერ U'; მოკდავი G'M'; ეს
ის B, ესე X,—M'.

გ. ნეტარძ J; სამართლათ U'; წარვიდა BCM'; უბიწ ამიერ]
უბიწო მიერ GHJQ'.

დ. ცუდია] სრულია U'; სრულობით] სულობით KOG'; ვერ]
იმ GHJQ',—U'; იწამიერ] მიწამიერ F'L'S', იმონამიერ U'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ Q'U'.

2040

■ თქვენცა ისმინეთ მეფენო, მთავარნო და დიდებულნო,
არ ძალით თქვენით რას მქნელნო, ღმრთისაგან

გადიდებულნო,

თვისნო, არ-თვისნო, მშვი-ნაშენო, მძანო და მადიდებულნო,
აწ განეუავით გლახაკთა, ლარნო აქამდი დებულნო.

ა. ისმენდით F'L'; მეფეო E'; მთავარნო] თავადნო J, მთავარნო
X; და—C.

ბ. არ] აწ GHU', ან J; მქნელო M'U'N'; რას] რის GHJU';
ღმრთისაგან D'U', ლეთისგან E', ღმრთისაგან M'.

გ. თვისნო] ვისნო M'; მშვი-ნაშენო ADKOUVXD'E'G'E'L'S'X',
მშვიანანო GQ'U', მშვიანაშენო H, შვიანაშენო J; გადიდებულნო
GQ'U', მადიდებელნო HJF'L'M'.

დ. გაუყავით GHJQ'U'; გლახკთა D; ლარი GHJQ'U'; აქა-
მლის DHJKVG'F'L'M'S', აქამდინ U'.

Q' ში ეს სტროფი 2045-ის მომდევნოა.

2041

■ იუვენით მართლ-მსაჯულობით, სიძარტლის

მიმსასველობით,

ღმრთის შიშით, სჯულთა მტკიცნობით, მცნებათა

დამარსველობის,

ქერივთა, ობოლთა მსჯელობით, გლახაკთა გამკითხველობით.

არ ბნედით, არ აშიკობით, არ გაჭრით, არ ახ ველობით.

ა. მართლ-მსაჯულობით] მართ მსაჯულობით M', მართლა (მართლდად J, მართალ KOG') რჯულობით (რჯულითა GQ' სჯულითა U') GNJKOG'Q'U'; სიმართლის[თვით ღთისა BCGNJM'Q'U'.

ბ. მლთის J, ღვთის D'E'U'X'; შიში GG'U', შიშიშათ F'L'; რჯულთა GHJKOG'Q'U' მტკიცობით BCDGHJKOVXE'G'F'L'Q'S'U'X'; შიშითა სჯულთა მტკიცობით M', მცნებათა] ცრემლითა GHQ'H', ცნებითა J, მცნებითა S', ცნება და X'; დამმარხველობით GHJKOVD'E'G'F'L'Q'U'X'.

გ. ქერივთ S'; მსჯელობით] წყალობით GHJKOG'Q'U', მსჯულობით F'L', მსაჯულობით S'; ქერივთ ობოლ მსაჯულობდით M'; განმკითხველობით BC.

დ. ბნედით] ბნდებით G', ბედით L'; აშიკობით BCDVD'E'F'L'M'S', არშიკობით J, აშიკობ X, აშიკობდით G'; არ ახ ველობით] არა ხელობით GHJOG'U' არცა ხელობით VF'L'S', არ ახ ელობით M'Q'.

2042

„მიუნდობელო სოფელო, რას ბრუნავ, რას მუხანათობ?

ოდესმე სწუხ და აბნელებ, ოდესმე არ სწუხ, ანათობ;

არვის მიგვინდობ წამ ერთცა, კამთა არვებ, თუ ხან ათობ, დაგვწვავ კვამლურებ ბნელითა, არ ვითა ხე მუხა ნათობ.

ა. მიუნდობელი სოფელი H; ბრუნავ] ქრელოფ U'; რას] რა S'; რას მუხანათობ] რასა მუხთალობ GHJQ;

ბ. სწუხ და] ვწუხვარ GQ'U', ვსწუხვარ HJ; ბნელობ M'; ოდესმე არ სწუხ] ოდეს არ ვწუხვარ (ვსწუხვარJ) GHJQ'U'; ანათებ D';

გ. მიგინდობ B, მიგინდობს J, მოგვინდობ G'; წამ ერთცა] წამიერთ N, წამი ერთაც S'; ერთსა L'; არვებ თუ] არავებ DHJKOG'U', არვობ თუ D'; თუ] და B; ხან ათობ] ხანობ M'.

დ. დაგვწვი GHJQ'U', დაგვწვამ M'X', დაგვწვავ S'; კომლურად GQ'U'M', კვამლურად H, კომლურებ JS', კვამლებრ U'; ბნელითა არ ვითა] არ ვითა შეშა ან J; ბნელით X.

„უსკაიძნო, წყეულო, მოდი, სიკვდილო, მომკალო,
 მომზადენ ცელნი, მოლესენ, ჩემო, უკამოდ მომკალო!
 თქვენთვის შევიქენ საკმელად, ჭიანო, მჭამდით, მო, მკალო:
 ჩემი გავლენე, დავაგდე, ამ სოფლის მე დამთმომ, კალო.

ა. უხიიზნო F'U', უხეიზნო S', უხიიზნოვო GHJOG', უხი-
 იზნო I, უხეიზნოვო KQ', უხეიზნო X, უხევიზნო D', უხიი-
 შო M', უხეაზინო X'; წყეულო] სიკვდილო F'IH'N', წყელო X, წყე-
 ულნო F'L'; სიკვდილო] უწყალოდ F'IH'N'; მამკალო F'H'IJH'N'Q'U',

ბ. მონზადენ] მონზადეთ B, მომზადე CGHKOG'Q'U', მო-
 ლესე J; ცელნი] ცული KQ', ცელი DFGHIJOYG'H'N'U'; მოლე-
 სენ] მოლესეთ B, მოლესე FG'HIKOG'H'M'N'Q'U', მომზადე J,
 მომზადენ F'L'S'; უკამოდ] უდროვოდ J, უზად V, უწყალოდ H'N',
 უდროდ M'; მამკალო FHJH'N'Q'S'U', მომკვლელო M'.

გ. შევიქნეს X, შევიქნე H'N', შევიქმენ S', შევიქმენენ S'
 მჭამდით] მჭამდი DIKOVG' მოდით GJQ', მოდი HU', კამდი;
 F'L', მჭამდ S'; მო, მკალო] მამკალო HJF'L'Q'S'U'.

დ. ჩემნი S'; გავლენენ DVF'L'S'; დავაგდე] დავდაგენ S',
 დავაგდენ DL'; სოფელს U': ამა სოფლისა M'; მე დამთმომ კალო]
 დადგმა (და მით I, დათ D') მომკალო (მამკალო H) GH|JKOD
 G'Q', დადგა მუნ კალო U'; ამ... კალო] ადამის (ადამით N') წესად
 მომკალო H'N'.

„მოდით, მომიზღეთ, მიჯნურნო, ცრემლნი რომ ისესხე-
 ნითა;

მიჯნურნო, ეგზომ ტურფანი ჩემებრ სხვას ვის ესხენითა!
 გარდაეშალე ბროლზედა, უორნისებრ თმის ესხენითა,
 აღელდი, მელნისა ტბაო, გიპრის ტუის ძირს ესხენითა,

ა. მამიზღეთ GHJKOG'M'Q'U', მომიზღეთ X, მომიღეთ D'E';
 მიჯნურო M'; ცრემლი GHJKOE'G'M'Q'U'; რომე J; ისეხენითა A.
 იისესხენით GH, ისესხენით J, ისესენითა U, მოისხენითა Q', ისხე-
 ნითა XM', მოისესხენით U',

ბ. მიჯნურო M'; ეგზომ] ერთობ GQ'U'; ტურფათა GHQ'U', ტურფანო JF'L'M'; ჩემებრ G'; სხვა S'; ჩემებრივ სხვასა M'; ვის —S'; ვისა ესხენით GHJQ'U'; ეხენითა KG', ისესხენითა S',

გ. გარდაეშვალე L'; ბროლს ზედა BC, ბოლოზედ GHJQ'-U'X', ბროლზედან X, ბროლსა ზედა M', ბრალზედა S'; ყორნის თმა U'; თმისა ესხენით GHJM'G'; ესხენითა] ვისა ესხენით U',

დ. აღელდით DKOVG', აღველდი J, აღელდა D'U'; მელნის L'S'; ტბანო DKOVG'L'S'U'; გიშრისა M'; ძირს ესხენითა] ესე ესხენით GQ'U' მისას ესხენით J; გიშრისა ტყესა ესხენით H.

2045

„ველარ ვმლიქნელობ ჩემებრივ, აძიენო, მე აწ არ ენით; თანა მამევეით, მიჯნურნო, საფლავის არე წარენით; ცრემლნი დასთხივეთ თქვენ ჩემთვის, გლახ, თავნი გაიმწარენით, საფლავი სრად და საწოლად, სუდარი მიზეწარენით.

ა. ველარ. . აშიენო | ველარ იქნებით აშიენო ჩემებრივ GQ U; ვმლიქნელობ] ხელმქნილობ HJKOQ', ვმლიქმნელობა S', ხელქნილობ G'; ჩემებრი M'; აშიყო B, არშიენო J, იშიენო D'; მექმი ADUXD E'X'; შე F'L'S'; არ] ერ D'.

ბ. თან S'; მომევეით BKOG'M'; მიჯნურო M'; საფლავთა HJ, საფლავს G', საფლავისა M', საფლავად Q'; არე] ასე D'.

გ. ცრემლი GJKOG'M'Q'; დასთხიეთ BCGHKOG'Q'S'X', დასთხიეთ J; თავი GHJM'Q'U'X'; გაიმწაენით M'.

დ. სრად | სარად S'; და + საყოფელ J; საწოლი Q'; სუდარა GHKOQ'U'.

2046

„აწ მშვიდობითმც არს, რომელმან სჯულ-მიღვა და მადინაო მშვიდობით, ტურფავ მანიტო, მაქაო და მადინაო, სოფელმან მსგავსად წუაროსა სისხლის რუ და მადინაო, გულით მით წითობს, მომინდე, შენ არად ამადინაო.

ა. აწ—F'U'; მშვიდობითცა X', მშვიდობით GF'L'U'S', მშვიდობითამც J; არსმცა F'L', არმცა S'; რჯულ J; მისდვა L' სჯულ მინდვა და] რჯული მიღვა GHQ'U', რჯული მით და KOG'; მადინაო] მაჰმადინაო J.

ბ. ტურფად S'; მაქო XM'; მაჩიტო] მასჩილო BC, მსაჯდინო S', მაჩილო DUVXD'E' მეჩიტო GHJQ'U', მაჩილო KO, მაჩინლო G', მასჯიღნო F'L', მას ჩადი M', მაჩიდი X'; მაქაე და მაჰმადინაო (მაჰმადინაო Q'U') GHJQ'U'.

გ. სოფელმან] სოფელმან L'; მგზავსად JKOV M'Q'U'; წყაროსებრ HJ; წყაროსა... რუ] წყაროსებრ ცრემლი რუდ GQ'U'; სისხლის რუ] თვალთა ცრემლი M'.

დ. გული BCDGHKOVG'F'M'Q'S'U'; წითლობს GHJF'L'M'Q'S'U', წიფობს KOG'; მაჰინდე GHJQ'U', მოჰინდე M'; ამიღინაო F'L', აჰაღინეო M'.

2047

„თქვენცა მჰვიღობით, პატრონო, მსაჯულნო, ჩემებრ მეფენო

სახელმწიფენო ჭურჭელნო, ოქსინოე ქვეშე მეფენო, თავადნო, სჰანო, მტერთათვის ლომებრ მბრღღვინავნო, სეფენო, უოვლნი მტიროდით საბრალოდ, ჩემთვის ცრემლისა მჩქეფენო.

ა. თქვენცა BDGHJKOVXE'G,F'L'M'Q'S'U'; პატრონო] შშობელნო GHJQ'U' პატრონო DKOVXE'G'F'L'M', მპატრონო S'; მსაჯულო JM'; ჩემებრივ J; მეფეო M'.

ბ. სახელმწიფონო BCGHKG'Q'U', სახელმწიფენი D, სახემწიფენო X, სახელმწიფო M', სახემწიფონო S'; ოქსინო KOG'M ოქსინოე X.

გ. თავდნო X; სჰანი] სცანით GHQ'U'; მბრღღვინავნო] მებრძოლნო GHQ'U', ბრღღვინველნო J, მბრღღვინველნო BC, მბრღღვინაო KOG' მბრღენეო X, მბრღღვინველო M', მბღვინავნო S'.

დ. ყოვლნო GHQ'U' ყოველი M', ყოველნი S'; მტიროდეთ Q'U'; მჩქეფელნო D'M'.

ტაეპები: ბ. გ. ~ GHQ'U'.

2048

„თქვენცა მჰვიღობით, მპობელნო, აწ ჩემთვის ჭმუნვით გასულნო, თვისნო ტომნო, და-ჰმანო და შვილნო—მენო და ასულნო,

იარაღნო და მონანო, აწ ჩემკან სხვაგნით წასულნო,
აწ მიიბარეთ, გლახ, სული, ზეცისა ძალთა დასულნო.

ა. თქვენცა] ჩვენცა F'L'; მშვიდობით მშობელნო ~ L; მშობელნო] პატრონო GHQ'U' პატრონს J; გასრულნო KOG', გასულნო E'.

ბ. თვისნო] თვის U'; ტომო X'; და-ძმანო] ძმანო JQ'U'; შვეილნო AX; და შვილნო] შვილნო KOE'G', ძიო KOG'; და ძმანო... ასულნო] ძმანო და შვილნო ჩემნო ყოველნო ასულნო H; და ასულნო] ყოველნო ასულნო Q', ყოველთა ასულნო U'; დასულნო M.

გ. იარაღო GQ'U'; ჩემგნით სხვაგან GHJVD'Q'S'U'; სხვაგნით B; წარსულნო M'.

დ. მიბარეთ XM'X'; სულნია J, ზეცის X'; ძალნო BCJL; დასულნო] გასულნო GHJQ'U'.

2049

„ვამე დაიხსნეს კავშირნი, არ მფეთქენ მე მაჯანია,
ცუდ იქმნეს მკლავნი მაგარნი, ვა მტერთა მემაჯანია!
მკლავნი, რომელსა ვერ მბრძოდა იგ დევი ქაჯ-მაჯანია,
გამოისალმნეს, გაუშვა ქვე-მდგომმან ხორცმან ჯანია!

ა. ვაიმე ABCDFIKLOUVD'E'G'M'S'X', ვიმე X, ვინმე F'L'; დაიხსნეს BCIL, დაიხსნეს G', დამეხსნეს H'N'; არ] აღარ E'; მფეთქეთქენ U, მფეთქენეს E', მფეთქეთქენ G'X'; მფეთქეთქენ S'; მაჯანია X; ვამე... მაჯანია] ესე მისმინეთ ყოველთა სოფლისგან ჩემირჯანია (სჯანია U') GJU', ესე მისმინეთ ყოველთა სოფლისგან ჩემნი რჯანია Q' (ზღრ. 2057,1).

ბ. იქმნეს CL, იქმნენ GQ', იქმნა J, მექმნეს H'N', იქმენ U'; ვაი ABCDFGIJKLOUVXD'E'G'F'L'M'S'U'Q'; მტერთ GJ; ვა მტერთა] მტერთათვის H'N'.

გ. მკლავი X'; ბრძოდა BC, ბრძოდნენ H'N', ბრძოდა DIKL OUVXE'G'F'S'U', ბრძოდი F', ბძოდა L', ბრძოდა GJQ', ბრძოლად M'; იგ დევი] იგი დევნი E', იქ დევნი H'N'; დევი] ქაჯნი G', დევნი OG'F'L'S'; იგ დევი ქაჯ-მანჯანია] იგი ვერც ქაჯვაჯანია GQ'G', იგი ვერ ქაჯმაჯინია J: ქაჯ-მაჯანია F'L'.

დ. გამოესალმა GQ', გამოისალმნეს IL', გამოესალმენ JM', გამოისალმა VU'; გაუშვეს L; ქვემდომან CUXM', ქვემდგომა D, ქვემდგომმა V; ხორცმა BC, ხორცთა GJKOG'Q'U'; ჯანია] ხანია S'.

2050

„უჩემოდ დაჭნი, ვარდო და იავო, ფერ-მკრთალად იეავ!
ვით დამთმე, ლალო და ბროლო? ძოწო და სათო, რა მი-
ეავ?“

კვლა იაკუნდო, ნავლედი, გატკედი და შუა გამიეავ,
აწ მარგალიტო მჭვირვალო, ნუ მტირ და ბაგე დაიეავ!

ა. დაჭნი DJVD'F'L'S'X', დასჭკნი GKU'; ვარდნო J. ვარ-
დი D'L'S'; იაო DGKUVF'L'S'U', იავ J; უფერმკრთალად X',
ფერმკრთალად GKUVL', ფერთა მკრთლითა J, ფერმკრთალ S';
იეავ] და იეავ DVD'F'L'S'X', რა იეავ GKU',

ბ. ვითა დაგითმე GKU'; დაგთმევე J; ბროლო და ლალო
DVD'F'L'X', ბოლოდ და ლალო S'; ძოწო და სათო] ღოწ-სათო
GKU',

გ. კვლავ DJKUVD'F'L'S'U'X'; ნაღველო GJKL'S'U'; გაუღტ-
ყდი D'; გაიეავ JS'.

დ. აწ] შენ GKU', — J; მჭირვალო AU, მოჭრელო GU', მოჭ-
რილო JK; დამიეავ JKD'F'S'X', გამიეავ U'.

KUGVF'L' ხელნაწერებში ეს სტროფი იკითხება 2078-ის შემდეგ.

2051

„ჩემი გარდასდა, სურვილო, რას გარგებს, რაზომც ინანო!
და მოადინეთ სისხლის რუ, გაწკრით, ვარდნო და მინანო!
ჩემთანა ცისა მნათობნო, რანო და ანუ ვინანო,
მზე მზეთა მოვჰკევე მტიროდეთ, გულნო, კლდენო და რკი-
ნანო!“

ა. გარდამხდა GJXU'; რა S'; გვარგებს J; რაზომ GU'; ვი-
ნანო J.

ბ. და მოადინეთ] გარდმოადინეთ D, მოდენით J, ადინეთ G,
გარდმოტინეთ V, დაინეთ X, გარდმოადინეთ F'L'S', იდინეთ U; სი-
სხლისა J; რუები GXU', რუი J; გაწვრთნით GX, გარ წვრთნით
J, გაწვრთნით U'; ვარდო M'; დანუ M'.

ვ. ცის S'; მნათობნი J, მნათობო U'; რანო] რან X, რანუ U'; ვინანო X, ვისანო F'L'S'.

დ. მზეთა] მზეთა X; მოგვეე XF'L'M'U'; მტიროდით DG'V'X F'L'S'U'; გულო DGVM'S'U'; კლდეო M'; რკინანო] მინანო J.

2052

„აწ ეს ვითხოვო ღმრთისაგან, საჯოდ დიდად მნელია.
სადა არს ჩემი სავანე, მუნ განძინათლოს ბნელია,
მისთა ელვათა მაკრთობდეს, არ მცხინვარე ეოს, ნელია.
ანგელოზთ თანა ვფრინვიდე, ვადიდო ჩემი მხსნელია.

ა. ესა X, ესე M'; ვითხოო DJVF'L'S'U', ვითხოვ M', ვითხო X'; ხეთისაგან X'; სააჯო DGVD'F'S', საჯო XM', სამო X'; დიდათ M'.

ბ. საღ GJXF'L'S'U'; არის GJXF'L'S'U'; გამინათლოს DGJV, გამითეოს X.

გ. მისის GJ, მისისა U'; ელვითა GJ, ელვით U'; მცხინვრე X; ჰყოს GJD', ჰყობ X, ყო M'; ბნელია GU'.

დ. ანგელოზთანა GJXF'L'X', ანგელოსთანა D'M', ანგელოსთ თანა S', ანგელოზთან U'; ვფრინვიდე C, ვფრინვედე D, ვფრინვედე GJUVL'X', ვფრინვადე D'M'S'U', ვფრინვედე X; ვდილო X.

2053

„სული, რომელი აწ ჩემგან ჩანს უტყუად დანასულები,
მუნ დაამკვიდროს, სადაცა ჰყვანან მართალთა სულები,
შორს ქმნას ნაწილსა, რომელთა არს დამზრალ-დანასულები,
რომელსა თიკნად უწოდენ, არს მარცხნით წანასულები.

ა. რომელი... უტყუად] აწ ჩემგან უტყუვრად წმინდად არს GU', აწ ჩემგან უტყუვრად ნიადაგ X; სჩანს D'X'; უტყოდ J, უტყოდ M'.

ბ. დამამკვიდროს GJM'U'; ყვანან D'M'X'; ზართალი U'.

გ. ქნას DGUVXD'F'S'U'X', ჰქნას J, მქნას M'; ნაწილთა DGJ VXD'F'L'S'U'X'; დანასრულები G.

დ. უწოდენ არს მარცხნივ GXU'; მარცხენით D'; წანასულ-ვი X, წანასრულები F'L'.

„ამ საჯოსა ღმრთისაგან კელა ველარ ვითხოვ აროსა:
გლახ, სულსა დასხნას ბნელი და ნათლისა გზასა აროსა.
მართალთა თანა შეპრაცხოს, ზრდიდეს მართ ვითა საროსა,
ედემს ბუნავი აღუგოს, სამოთხეს დაამყაროსა.

ა. ამ] ან U, ამა D'F'S', აზას M'; საჯოსა XM', სააჯოს D'F' L'S'X'; კელავ DGJXD'M'F'Z'U'; ვითხოვ] ვიტყვი V.

ბ. გლახი სულს X; დასხნის M', დასხნას L'; ბნელია M'; და—X; ნათელსა X'; გზა U; აროსა] ვეროსა J.

გ. შერაცხოს DJVU', რერაცხოს G, შერაცხოს X, შეგრაცხოს M'; ზდიდეს J; მართ ვითა] მართალთა U'; ხაროსა X; შეპრაცხოს... საროსა] აღუგოს სამოთხეს დაეყაროსა D'F'L'S'X'.

დ. აუგოს GJXU'; სმოთხეს X; დაემყაროსა DVD'F'L'S'X', დააყენოსა GJXU', დამყაროსა M'.

2055

„აწ გაიხვევნიო სატირლად, ტურფა რაც გეკონან ახლებნი
ოთახნი მსგავსნი ედემთა, კარავნი ნაპრნი, ნახლებნი,
თავთა იცემდით მხარ-დახდით მონანი ჩვენნი ნახლებნი,
ჩვენ დაგვმარხენით, შთაიცვით, წახვიდეთ რა შინა ხლებნი.

ა. გაიხვევნიო] გაიხვევით GJHX, გაახვევნიო U; გეკონან DCJ' F'L'S'X', ქნან D'; რაც გეკონან ახლებნი] გაქვთ ანახლებანი GH, რაც გეკონან აწ ახლებნი X, რაც გეკონდეს ახლებნი M', გაქვთ ანახლებნი U'.

ბ. ოთახნი S'U'; მსგავსი GV, მგზავსი J, მგზავსნი X, მზავსნი X'; ნაპრნი] ნახლნი V; ნაპირ-ნახულებნი S', კირთ ნახლებანი GHU', კირთა ნახლებინა X, ნაპირ-ნახლები M', ნაპირ-ნახლებნი J.

გ. თავსა GHU'; მხართახდით X', -დახდით] და დასით S'; მონები J; ჩვენნი] ჩემი G, ჩემნი HN'U', ჩვენი V; ნახლები M'.

დ. დაგვმარხენით U'; შთაიცვით J, ჩაიცვით H, შთაიცვით X, ჩაიცვით L'; წახვიდით JHX'; რა—D'F'L'S'; ხლებულნი D'E' L'S'X' ხლებანი M'; რა შინა ხლებნი] არ შინ ნახლებნი (ნახლები XU') GJHXU'.

H-ში ეს სტროფი მოთავსებულია 2075-ის შემდეგ ფურცელი ძლიერ დეფექტურია.

„ესე წესია სოფლისა, საბჭოდ მცალს არ აწ ამისად.
ამად არ გეტყვი, მიენდუნეთ არცა ერთისა წამისად.
უწულოდ ცვალის ჰაერი ტურფისა თვალ-წამწამისად,
ბოლოდ უმუხთლოდ ვერ მორჩი, თუ თავიც წააწამისად.

ა. ეს ესე S'; საბრჭოდ GU', საბჭოდ J, საბრჭოდ HX; მცალს] მწალს U'; არ აწ ამისად] არა წამისად GH, აწ არ მისად M', არა მცალს აწ მისად DVD'F'L'S'X', მცალსა არ წამისად X.

ბ. ამად] ამათ D'; გეტყვით არ X'; გეტყვით D'M'F'L'S'U'; მიენდოთ GHXU'; წამისა D.

გ. უწყლოდ X; შესცვლის GHXU', ცვლისა J, ცულისა M', აერი DGHVF'L'; თურფასა X'; წამწამისა D'.

დ. ბოლოს GDU'X'; უმუხთლოდ] უღვთოდ D', უმლოდ P'L'; უმუხთლოთ U', უღვთოდ X'; მორჩა DVS', მორჩეთ GHXU', მორჩეს J, მორჩება D'F'L'X', მოვრჩი M'; თავი DHVUD'F'L'S'X'; წააწამისა D', წამწამისად M'S'; თვით ავიც წამწამისად X.

„ესე ისმინეთ ეოველთა დიდმან, მცირემან, მონამან“:
„თვით არ გეწიოს, რაც ავი სთქვა სხვათა დანაგმონამან“.
დარეჯანს ესმა ანდერძი, სრულეო არ დანაბრკონამან,
არე ვარდისა მელნის ტბამ აღელდა, მორწეო, მონამან“.

ა. ეს S'; მისმინეთ KOG'Q'; ეოველმან DKOVG'F'L'S'; მცირემან მცირემ და DKOVG'F'L', მცირემა და S'; ესე... მონამან] ანდერძი სრულად გათავდა გულს (გულსა J), არ ჰქონდა (ქონდა Q') დანარჩომი (დანარჩომნი J) GJQ'U'.

ბ. არა J; გეწიოს] შესწონს GJU'Q', გეწოს X, გეწიოსთ E', გეწივოს M'; რაცა G; თქვა U'; სთქვა სხვათა] საქმე სხვათ (სხვად S') F'L'S'; სხვათა] მართ სხვათა GJ, მართ სხვათა Q'; დანაგმობანი J, დანაგმობი GUQ'.

გ. დარეჯან F'L', ნესტანდარეჯანს U', ნესტანჯარს GQ'; ეს-მა—X; სულჰყო L', სრულჰყო JKOD'G'F'L'X', სულყო Q'; არ] და

არ X, მისგან GQ'U'; დანაბრკუმონამან BCL, დანაპრკოლანი J, დანაბრკოლამან F'M', დანალბობი GQ', დანაგმობი U'.

დ. არეისარე UF'L'; ვარდის S'; მელნისა ტბა M'; არე... მონამან] ვარდის მელნითა ღელვიდა (ღელავდა Q', ლებვიდა U') მორწყო ველი დანალბობი (დანალბობი U') (G'U', არე ვარდისა მელნისა ღელვიდა მორწყო ველოანი J.

L-ში ხელნაწერის დაზიანების გამო იკითხება მცირეოდენი ნაწილი. v-ში ეს სტროფი მოთავსებულია 2049-ის შემდეგ.

2058

ანდერძი სრულ ეო, გარდასდა, ენავ, დაიუავ, ჰირო, და. ნესტან-დარეჯან მოსთქმიდა, სისხლის ცრემლითა ტიროდა; იგიცა მოკვდა, არა თქვა: „სიცოცხლე დავაპირო და“. შვილნი ტიროდეს, შეიქნა გლოვა, არ სტვირი უვიროდა.

ა. ჰყო KOD'F'L'X'; ენა E', მნავ S',

ბ. მოსთქმიდა ABU, მოსთქიდა D', მოსთქომდა S', მოსთქემდა U'; სისხლისა D'M'; ცრემლთა X, ცრემლით D'M'.

გ. მოჰკდა G'; სთქვა D'F'L'.

დ. სტიროდეს D', ღიროდეს X'; შეიქმნა S'X'; სტვირა X.

2059

ჰგვანდეს, დაბნელდეს თუ მზენი ან ერთგან ორნი მთვარენი; დიოდა მსგავსად ნილოსა მუნ ცრემლნი მონაღვარენი, ენახე და დაუჰკრთი სოფელსა და თავნი სსვატენით ვარენი, ვჰთქვი; თუ: „მივენდო ღმერთსა და ბრალნიმცა აღუარენი“.

ა. გვანდეს DVF'L'M'S', ჰგვანდა GJ, ჰგუნდეს D', გვანდა Q'U'; დაბნელდ B, დაბნელდა GJQ'U'; თუ—G.J; მზენი] ნათელი GJU', წითელი Q'; ერდგან D; მთვიარენი B; ან ერთგან ორნი მთვარენი] სოფელო მისთვის (მათთვის J) მტეროდა GJQ'U'.

ბ. სდიოდა D'G'; სდიოდა მგზავსად KO; მგზავსად VM'; ნილოსსა BC, ნიოლსა S'; მუნ—M'; ცრემლი. KOG'; მუნ ცრემლნი

~B; მონაგვარენი E', მორალენენი M'; დიოდა... მონაღვარენი
 ნესტან დარეჯან მოსტქევემდა სისხლის ცრემლითა ტიროდა (;Q'
 გ. დავეკრთი KOD'E'G'M'Q'U'S', დავეკრთი L'; თავი BCGJL
 Q'U; სხვაგან DGKOVG'F'L'Q'U'S; ვაროდაGQ'U', ვარედაJ, ვარე-
 ნი M'.

დ. ვთქვი B, JLUVE'US', ვსთქვი GKOD'G'F'M'Q', ვსთვი L'
 თუ—L; მოვენდო] მივენდოთ M', + სოფელ X'; ღმერთს E', ღთისა
 F'L'S'; ბრალიმცა DGKOE'G'U'X', ბრალიცა JQ', ბრალნი L. ბრა-
 მლნიმცა V, ბრალნიცა M'; აღუვარენი BC, აღვაროდა G, აღუარე-
 და J, აღუარენი M', აღუაროდა Q'U', აღვიარენი X'; ბრალნიმცა
 აღუარენი] თავნი ბრალნიმცა ღვარენი F'L', თავნი სხვაგან ვარენიS'.

2060

მტირალთა ჰირ-დახოკილთა მსარსა იტვირთეს, აიღეს,
 იგ უსახონი მიჯნურნი თაბუთისაკენ წაიღეს;
 იარადიცა ტურფანი მათნი მათთანა გაიღეს,
 ცისა მნათობნი ტიროდეს, სული აროდეს დაიღეს.

ა. დახოკილთა E', დახოკეთა U': იტვირთს M'.

ბ. მიჯნურნი] ქალყმანი V; თაბუთისკენ D, თაბუთისაკე X.

გ. იარალნიცა BKOUVD'E'G'F'L'M'S'X', იარალნიც X: ნათა-
 ნა S'; იარალიცა... გაიღეს] ორნივე (ორნიდა H) ტურფა რა მათ-
 ნი (—Q'U') გლახ მასთანავე წაიღეს GHJQ'U'

დ. ცის S', მნათობი Q'U'; ტიროდეს] წაიღეს GQ'U', დამალეს
 H, ტიროდენ J; სულნი DKOLVG'F'L'M'S'; აროდეს] აღარა
 GHQ'U; გაიღეს B.

2061

მღუღრად ტიროდეს შეილნიცა, მათნი მენი და ქლანი,
 მოსტქმიდეს: „მსენო, სოფელმან ვითარ მოგსადნა ულანი?
 ოსრად უთქვენოდ უოველნი ცისე-ქალაქი, ულანი!
 დაგვევენ, ცეცხლისა გვედების უწეალოდ ჩვენ აქ აღანი.“

ა. მღუღარედ S': ტიროდენ J, ტროდეს X; შეილნი და
 GHJQ'U', შეილნიცა X; მათი DGKOVQ'U'; და—GHQ'U'; ასულნი
 M', ქალნი S',

ბ. მოსტქმიდეს BC, მოსტქმიდენ JF'L'S', მოსტქვემდეს
 KOG'; მზეო GHJD'Q'S'U'X', მზელო KOG'; ვითლა GHQ'U'; მოგ-

ხადა BJKOE'G', მოგვხადა HQ'U', მოგხდინა X', მოგხედინა M', მოგახდინა S', მოგეხადინა X'; ყალანი| ყველანი M'.

გ. ოხრად|მხრად X; ყოველი BCGHQ'U', ყველაი L, ყველანი M'X'; ქალაქნი DV.

დ. დაგვევი GHJU', დიგვევენი X, დაგვევი და Q', დაგვევენ L', დაგვევენ S'; და ცეცხლი GHJU', ცეცხლითა M', ცეცხლი Q'; მოგვიდევ J; უწყლოდ X; აქ] ამ D'; ქალანი GQ'U'.

2062

ქე მამას მწარედ მოსთქმიდა, ცრემლი სდიოდა სალამე:

„ვა, გაგეუარე, გმირო, და დათხოვით მოგესალამე!“

თავს დაიღწეა კაპარტი, „ტული კლდე მაქვსო, სალა, მე,

ვა ჯავრნი შენნი, სოფელო, მაჭამე კვლავ სამსალა მე“.

ა. მამასა M'; მწარედ] მწუხრად GHJM'Q'U', მწარესდ U; მოსთქუმიდა B; სდიო C; სალამეე M'.

ბ. ვაი ABCDGHJKLOUVXD'E'G'F'L'M'Q'S'U'X'; გაგვეუარე F'L'S'; გმირნო M'; დათხოვნით GHQ'U'.

გ. თავსა X; კლდეთ GHQ'U', კლდედ M'; ჰქონდა GHU', მაქსო XE'M', ქონდა Q'.

დ. ვაი ABCDGHJKOUVXE'G'F'L'M'S'U'X'; ჯავრი DGHJKO VG'M'Q'U', მჯავრნი X', შენი DGHJKOE'G'F'L'M'Q'U', სოფელნო F'L'.

2063

მალორებლისა მუხთლისა სოფლისა წესი ბარ ესა:

უოვლთა მოაწევს ბოლოდ ჟამ ტკივილსა საღმობარესა;

იგი სოფლისა ჯავარნი საფლავთა მიაბარესა,

ზედა მიწანი მიუარეს, მინიხბეს, მიაბარესა.

ა. მალორებლისა FI, მალორებულსა GHJQ', მალორებლისა X', მალორებელისა D', მომლორებლისა H'N', მალორებულისა M', მალორებულისა S'; მუხთალსა GJQ'U', მხთლისა S'; სოფელსი J; სოფლისა სიმუხთლით H; ბარე ესა B, ბარია E', ბერისა M';

ბ. ყოველთ JG', ყვევლთა K, ყოველთა M'S'U'; მოაწევს] მოაწევს GHQ', მიაწევს M', მოაწევს U'; ბოლო DFGHJKOVG'

Q'S', ბოლოს F'H'L'N'U'; ეამს KG'H'L'M'N'U'; ტკილსა და GHJQ' U', ტკივლსა 1, ტკივილს F'L'; საღმობარესა F, საუბარია E'.

გ. ჯავარი DGHKOVG'H'L'M'N'U', ჯავრითა J, ჯავრნია D' ჯავრია F', ჯვარი Q', ჯავრი S'; საფლაეთან B, საფლაესა FGHI H'N'Q'U'X'; მიაბარესა F, მიაბარია E'.

დ. ზედ GHIJM'U', ზედან KOG'F'H'L'N'S'; მიწა GHQ'U'; მიყარნეს BN', მიაყარნეს C, მიჰყარეს DKVF'L'S', გარდააყარეს GHQ'U', მიაყარეს IJM', მიჰყარნეს OG'H'; მოყარნეს მიწანი X'; მიაბარესა] მიაბარესა F, მიაფარესა J, მიაბაბარესა D', მთა და ბარია E'.

აქა კიდევ სსვა ანდერძი და სოფლის გმობა
ტარეილისა და ნესტან-დარეჯანისა, ტფილელის
იოსების ნათქვამი D

აქა—F'L'S'; ანდერძი] + ტარიას და ნესტან დარეჯანისაგან სოფლის გამო KG', + ტარიასა და ნესტანდარეჯანისაგან სოფლის გმობა O; და—F'L'S'; სოფლის გმობა—VF'L'S'; ნესტანდარეჯანის V; ტფილელის] ტბილელ F'L', ტფილელი S, ტკბილი X'; და სო-
ფლის... ნათქვამი—KOG'; ტფილელის იოსების ნათქვამი—U.

2063¹

აწ მამისმინეთ უოველთა სიტყუანი ანდერძისანი!
„თუ ვიუავ მეფე ვითარი, ენას არ მალ-აქეს თქმისანი;
მამინ მოგგონდე მოკვდავი, სულთ ბრძოლა ნასოთ სხვისანი.
დაიხსნეს სორცთა კავშირნი, ღონე არა აქეს შერისანი.

(D, ფ. 170 v)

ა. მაქეს X'; თქუმისანი U.

გ. მოგონდეს D'S', მოჰგონდეს F'L', მოქონდეს X'; მოკვდავ-
ნი D', მოკვდავი G', სულთ] სულ S'.

დ. დაიხსენ KO, დაიხსენეს U, დაიხსენ G', დაიხსენეს L',
იხსენეს S'; არ S'; მაქეს F'L'S'X'; ძერისანი] თქმისანი KOG',
ძრვისანი D'.

2063²

„სიემის დროს ველთა, მინდორად მხეცთ ჩემგან ჰქონდა
სურანია;

სვარაზმთ მეფის მე დავპოტოგუნე, აღარ აქვს ხელთა მერანია;
როსტევანს უნდა შეპერობა, ემა მწივა ოცდა-რვანია
სატაველთ როგორ დააჩნდა ჩემგან მათრახის კვრანია.

(D, ფ 171 r)

ა. სიყრმისა S'; მხეცს ROG', მხეც S'; ქონდა D'; სრვანია
KOD'G', სრვანი S',

ბ. მეფისა D'; დავთარგუნე KO, დავთარგუნე UV, დავსარგუნე
L', დავთურგუნე X', დავსთარგუნე D'F'', დავთარგუნე G'S'; აღარა
S', არღა X'; აქვთ KOG'; ძრვანია UD'X', ძვრისანია F'L', ძვრანი S'.

გ. როსტენს უნდოდა KOG'; ემა] ხმა G', მწივა] მწვა D'L',
მწვა F', მწია S'; რვანი S',

დ. ხატაელთ KOG'X'; დაჩნდა X'; კრვანია D', კვრანი S'.

2063a

..რა უეავ რამაზ მეფესა ან ფრიდონის მტერს ვნებითა;
ქვაბს დევნი როგორ გავსწვიტე, ლომ-ვეფხუთ ვეგონე
სნებითა

ქაჯთ ციხე ძალად წაუსვენ, რამაზ გაუშვი ნებითა;
სვარაზმმა ხმალ-შესვეწილი გავბეგრე ჭკუა-მცნებითა.

(D, ფ. 171 r).

ა. მტერთ UF'L'X', მტერთა S'.

ბ. ქვაბ X'; ვსდევნი D'; გავსწვიტენ V, გავწვიტე G', დავ-
სწვიტენ L'; ვეფხ D'F'L', ვეფხი S', ვეფხე X'; ვგონე] ვმონე S'.

გ. წაფართვი KOG', წაუხვი U; რამაზ] რაზმ S'.

დ. ხმალ-] ხელ S'; გავბეგ S'; ცნებითა U.

2063a

..ლხინი შევქენი და ვიშვებდი, მტერთ არა მქონდა რიდები;
გამარჯვებულსა მშვენოდეს, რა თავს მესვიგის რიდები;

აწ წაველ, გავჰხე სოფლისგან, თქვენც გასაველად გიც ხი-
დები,

სორცნო, მიწამან გიტვირთოს, მვალნო, სადამდის იდები?

(D, ფ. 171 r).

ა. შემქენი K, შევქენი OV, შექენა D'F'L', შევქენი G', მქონდა
S', შევქენ X'; და—G'; მტრის X'; მტერთა არ მქონდის U;
ქონდა G'.

ბ. ვშენოლო KOG', შენოლეს F'S'L'; მებურვის KOG', მებ-
ვიენეს X'.

გ. გავხე KOVG'X', მივხე U, ჰგახე D', გავხლე S'; თქვენცა
D'F'L'X'; გასაელათ KOG', გასლვად D'F', გასულად L'; გიძ D',
გიცს F'L'.

დ. ხოცნო D'; გიტვირთოს U, გვიტვირთოს L'; სადამდი U.

2063^ა

„თვალნი დაბნელდეს, რომელსა შელნის ტბა გარე უარდა;
ლაწენი ზაფრანად გამსდარა, რომელი ზირველ უარდა;
მკლავნი, ქვაბს დევთა მახოცნი, აწ შუბიდაღმან უარდა;
სენთაგან დადნა, საკვდავად შეიქნა, უარ-უარ და.

(D, ფ. 171 r).

ა. უვარდა L'.

ბ. რომელთა D'F'S'L', რაზმითა X'; უვარდა O.

გ. ქვაბსა S'; დებთა G'; დახოცნი L'; ზუზიდამე U, შუბი-
დაღმა D'F'L'X'.

დ. დადნა] დანა KOG', დადგა D', დადგნა S'; შეიქნა G'.

2063^ბ

თქვა, თუ; „გამწირა სოფელმან, ხორცნო წადი და სულ ები
პირველ შინდორად გაგატრო, აწ უელს მოგჯარა სულები;
მჭერეტნო, არ დაძლი ტირილსა, რომ ბევრჯელ გი თსრა
„სულები“.

პირი მიღურჯობს და გული ცემით შემქნია სუ ლები.

(D ფ. 171 r)

ა. თუ] აწ F; განწარა KOG'; წადით D',

ბ. გაგბქო D; მოეჯარა S', მოეჯრა X'.

გ. მჭერეტნი D'F'S'L'; დაშლით UX'; ბერჯელ S', ბევრჯერ L'.

2063^გ

„რაცა მემართა, მიიწუო სოფელმან ჩემი ბეჯარა;
რაც შეება მამხვდა, საჩემოდ არ იქნა, გამოდგე არა;

რაცა ვინები, მიუსვის, ესე გონავს, ანუ ეგ არა.
აწ უნდა მშალოს ნივთთაგან, მიწასა მიმცეს მე გარა.

(D, ფ. 171 r)

- ა. რაც S'; მაწყო S'.
- ბ. იქმნა G'; გამომდეგ KOUG'.
- გ. რაც S'; ვინებე KOG', უნები D'; გთნევს KOG', გონას D',
ეგ არა] გარა F'L'.
- დ. მოშალოს ნივთაგან S'; მიმეც KOG'.

2063*

„სახლნო, დაგაგდე უმკვიდროდ, სარკმელნო, ერდოვ, რა ბანო!
მოძიქმელნო, ჩემო მტირალნო, ზარნო, ზახილნო, რა ბანო;
ლაწვნი ეაუაჩოს მფერავნი, ცრემლნო, აყვითლეთ რა ბანო,
მოსემ ვით გამცნო, მგოდებდით, კარანო, ჩემთვის რაბანო.

(D, ფ. 171 v)

- ა. სახლო KOUG'; დაგაგდევ KOG'; სარმელნო F': რა]და.
KOG'.
- ბ. ჩემო KOG', ჩემო D'; რა ზახილ KOG'; ძასილნო U.
- გ. მფერავნი K; ცრემლო აყვითლებთ KOG'; აყვითლები D'.
- დ. მოსეს D'; გამოცნო S'; მოგდებით KOG', მგოდებათ F'L';
კარნო F'S'L'; ჩემთვისა L'.

2063*

„რაცა მე მიუო მუსთაღმან, თქვენც რამე გავნოს ეგება;
ვინცა მიჰყვება ჩემებრივ, გულსა ლახვარი ეგება;
ფიცხელი ვერსით გარდუხლტეს, გამქცევსა წინა ეგება;
ნუ მიენდობით, გასინჯეთ, ვის მართლ მჭვრეტლად გაქვს
ეგება.

(D, ფ. 171 v)

- ა. თქვენცა რამ V; ეგები L'.
- ბ. მიჰყვების KO, მიყვების G'; მიყვება X',
- გ. გარდუხლტეს KOUG'X'; ებგება K.
- დ. ვის—KOG'; მართლად KOG'S'; უჭვრეტლეთ KOG', მჭვე-
რეტლად U; გაქვს—KOG', გავს D'X'.

„აღარ დამინდო სოფელმან, შეიქნა ჩემთვის უხანო,
 ნუ მიჰყოლიხართ, უფალნო, პატრონო, ბეგნო, ნუ ხანო!
 გულს შუა საკვდად ისარი მკრა, არა გამახუსხანო.
 ჩემისა სიკვდილისათვის ამხანაგებიც წუხანო.

(D, ფ. 171 v)

ა. დამინდო] მიმნდო L'; შეიქნა D'X'.

ბ. მიჰყოლიხარ KOG', მიყოლიხარ X'; პატრონო D'S'L'X';
 ნუ ხანო] უხანო KOG'X', ნუ ხანო D'F'L'.

გ. გულ KG'; შუა G'; საკვდავად UX'; ისარნი KO; სარნო G';
 გამაუხანო D'F'S'L'X'.

დ. ჩემის S'; სწუხანო D'F'L'X'.

„ფრიდონ მტირორდი პირველ მე, მერმე ავთანდილ ხლმიანი,
 რემა წაგისხით, ვლალობდით, აწ აღარა ვართ ხმიანი;
 წავედით, ჩვენთვის დაბნელდა მზე კამკამ-სინათლიანი;
 ჩვენი მიფარვა, წახდომა არის შენთვისცა ზიანი“.

(D, ფ. 171 v)

ბ. ხრმლიანი D', ხმიანი S', ხმიანო X'.

ბ. რემა] ერმა F'L'; აწ—D'; ხმიანო X'.

გ. მზე +კამე F'; სინათლიანო X'.

დ. დაფარვა V; ზიანო X'.

„მეთა შეგვედრებ, რომელთა ჯერ არ იციან ბრძოლანი,
 მაგრა მიქნია ამათვი ნაწვართთა ემათა უოლანი;
 ამათ ასწავლე ჩემებრივ ისპად ისრისა სროლანი,
 ვა მიკვჭირდების წასრულთა მუდმად მიწაზედ წოლანი.

(D, ფ. 172 r).

ა. შეგავედრებ S'; ლომელთა L'.

ბ. ამათვის KOUVG'F'S'L'X', ამათვის D'; ნაწვართად KOG',
 ნაწვართა U, ნწვართთა V.

დ. ვაი KOUVD'G.F'S'F'X'; ნიგიქირდების S'; წარსულთა S'X'; მუღამ KOUG'F'L', მუღამად S'; მიწაზე UV.

2063¹³

„ამ სოფლისგან წასლვისათვის მტერთა იგეს ჩემზე იმი, აღარ ვეცობ, რამაზ რომე ჩემს შვილს დასდვას რამე შიში; ვერც ხვარაზმამ ძეთ ჩემთ რამე გამოჰპიროს შამათ-ქიმი; მოდით, ჩემნო დამმარხველნო, მამაუარეთ მიწა, ქვიმი!
(D, ფ. 172 r)

ა. სოფლითგან KOG' სოფლისაგან UV; წასვლისთვის UVS'L' მტერთა—X'; ჩემსზედ F'L', ჩემზედ S', ჩემზედაც X'.

ბ. ვეყოფ D'; რამაზ]რამომ KOG'; რომ U; შვილთ S'.

გ. ხვარაზმამზეთ D', ხვარაზმამ G'E; ძეთ—D'; ჩემ D'S'; ძეთ ჩემთ რამე] ძეთა ჩემთა KOG'; გამოჰპირონ V, გამოპიროთ D', გამოპიროთ S'; შამად S'.

დ. დამარხველნო DS'X'; მამაუარეთ KOG'X'.

2063¹⁴

„სულთ ამოსვლის დროს შემოგტირ, მიწად გარდამექცა კაცება;

ჩემნო დაზრდილნო მონანო, შექენით თავის ტკაცება.
თმანი დაფხვრენით, ულვაშსა, წვერს უქმნეთ ხელის ტკაცება!“

სრულ დაიგლიჯეს მონათა თავს თმანი, ან პირს რაცება.
(D, ფ. 172 r)

ა. ამასვლის D', ამოსვლის D'G'; შემოგტირ] შემოტვრეტ D', შემოგტვრეტ F'X', შემოგვევრეტ L'; მიწა D'; გარდამექცა S'.

ბ. დაზდილნო KO, გაზრდილნო D'F'L'X', გარდილნო S'; შექენით F'S'L'; თავსა S'X'; თავსა კაცება F'L'.

გ. დაფხვრენით U, გაფხვრენით D', დაფხვრენით G', გაფხვრენით F'L'X', გაფხვრენით S'; ულვაშსა D', ულვაშა S'; წვერსა V; უქმნეთ V, უქმნათ S', უქმნეთ X'.

დ. სულ D'F'L'X'; გაიგლიჯეს L'; თავსა S'; აწ]არ L'; პირსა F'L'; ება] ცემა F'L', ემა S'.

2063¹⁵

„რაცა სოფელმან წულულები დამდჳა, ვერ მკურნა მალამა;
ცრემლთა ღვარისა მორევსა მიმცა სარჩობლად, მალამა;
სიემის დროს რჯანი მიმრავლა, ბოლოს სიკედილი მა-
ლამა.

წავალ და ხორცმან მიწასა საქმლად და სადნოდ მალ ამა.
(D, ფ. 172 r)

ა. რაც S'; წყეულმან KOG',

ბ. ღვარისა U; მორევთა D'F'S'L'X'; მალამე S'.

გ. რჯანი] ჯარნი · KOG'; მიმრავლა UD'X'; მალამე S',

დ. წაველ U, წავ X'; ხორცმა F'L'X'; საქმელად S'; სანდო U, სანდოთ L'; ამა] ამე S'.

2063¹⁶

„მსეცთა ვსვრიდი, ვერსად შორჩის ისრის ჩემის განაკრავი;
საქმლად მქონდის ნადირთ ხორცი, არ თუ თიკან, განა
კრავი;

მტერთ ვერ ქნიან შესაპურობლად გზანი ჩემნი განაკრავი,
მეღვის გორად თვალ-გუარი, არ წვრილ-წვრილად განაკრავი.
(D, ფ. 172r)

ა. ვსვრიდი UG'; ვსურდი D', ვსვრიდი S'; შორჩეს L'; განა-
კრავი D', განაკრავნი F'S'L'X'.

ბ. საქმელად S'; მქონლის G'; გან S'; თიკან] თივან D', თივა
X'; კრავნი D'F'S'L'X'.

გ. ქნიან KO, ქნიან S'; გზავნი D'; განაკრავნი D'F'L'X',
—S'.

დ. მეღვის D'F'S'L'X'; თვალთ გორანი D'X', თვალ გორანი
F'S'L'; გუპარი O, გუარი G'; წვრილ წვრილი X'; წვრილად
წვრილთ D'; განაკრავნი D'F'S'L'X'.

ტაეზები: ბ. გ. ~ D'F'L'.

„შვილო სარიდან, უჩემოდ თვალნი ცრემლითა შენამე,
 გულსა არ უთხრა: „მტერთაგან ვიჯაბნე, მამხვდა შენა მე“.
 ჩემთ მშობილთ მეთა მსახურე, ეტკბე, ემდაბლე, შენ ამე,
 მტერთ ეპასუსე, როგორც მე, იკითხე, მექნას შენ ამე.

(D, ფ. 172 v).

ა. თვალი KOG', თვალნი + ჩემითა G'.

ბ. ვაჯაბნე L', ვეჯაბნე X'.

გ. ჩემს KOG'; მშობილთა S'; მსახურეთ D'F'S'L'X'; შენ ამე.]
 ენამე KO.

დ. როგორაც KO; მექმნეს S', მექმნას X'; მექნას ჰკითხე KO.
 მექმნას ჰკითხე G'.

„სიცოცხლესაც ბევრი მსაჯა მე სოფელმან მუსთლად მქცევ-
 მან;

ბევრჯელ მარტო დაბნედილმან, არ მტერთ ომში გამომ-
 ქცევმან;

ხვარაზმ შუბი შემომლეწა, თვითვე ცხენის წამომქცევმან,
 აწ სიკვდილმან მიძაბუნა, ჩემის სახლის დამაქცევმან.

(D, ფ. 172 v).

ა. სიცოცხლესა S'; მსარჯა KO; მუხლად G'.

ბ. მტერ Koug', გამამქცევმან VF'S'L'X', გამომქცევმან G'.

გ. ხვარაზმ KOD'G'F'L'X'; შემამლეწა VL', შემომხლეწა S';
 ცხენის—X'; წამამქცევმან V, წამწამ მქცევმა D'; წამწამქცევმან
 F'S', წამწამქცევმან L', წამწამ მქცევმან X';

დ. ჩემი X'; სისხლის OG'F'S'L'; დამაგცევმან K.

„სიკვდილო, რასთვის არ მამკალ, როდესაც ვიუავ ხელია!
 დაბნედილ მპოვა ავთანდილ, თვალთ მავლო მან სახელია;

აწ ჩემი ასრე წაუევანა ან შენი რა სასხელია?
შემიბრალებდით, მსმენელნო, თუმცა გვერც გიასხელია.
(D, ფ. 172v).

- ა. რასთვის + რასთვის U; მომკალ KOG'X',
- ბ. ჩემთვის ასე U; ჩემი ასრე ~L'; შენტვის U.
- ფ. შემიბრალებდეთ S', შემიბრალებნით X'; გვერდს X, გიასხელია] გიასხელია S', მეღვას ხელია X'.

2063²⁰

„სიკვდილი მწევს და მზატეობს, დამიწყო მისკენ ბირება;
პირველ მიქადა დღეთ სიგრძე, აწ არ მითავა პირება;
გაგჰხედით ორნი მნათობნი, ვის შეირად გვექონდა ღირება;
ჩვენს უკან ღხინი, სიუხვე, თქვენც იცით, დაიძვირება.
(D, ფ. 172 v)

- ა. მწევს და] მიწვევს F'L'X'; ბირება D'S'L'X'.
- ბ. დღედ E'L'S'; სიგრძე F'X', სიგრძელ L'; მითავ S'; პირები F', პირობა X'.
- გ. გაგხედით KOVD'G'F'L'X', წავხედით U, გახედით S'; გვექონდა D'; ღირები F'.
- დ. თქვენცა S'; დაიძვირები F'.

2063²¹

„ის დღე გიჯობდა, დარეჯან, როს ქაჯთა ციხე ავიღე!
სხივთა ელვა და ციმციმი, შუქნი მიდამო გაიღე,
შენ და ასმათი შეგუარე, სულთქმა გულთაგან დაიღე,
აწ მზიღე საფლავისაკენ, მივლე, საკაცე წაიღე“.
(D, ფ. 172 r).

- ბ. ციმციმი] წამწამი X'.
- გ. შეგუარეს S'.
- დ. მზიღეთ KOUG'; მივლე] გასწი KOUG'; საკაცე]საცე X -

ნესტან-დარეჯან ატირდა, ანდერძს დაიწყო წერება:
 „ჩემთა მნასავთა გიმძიმდეს, რომ შუქი მამემტვერება,
 არ დაიძალა სოფელმან პირველიდგან ჩემი მტერება,
 არც მე ვპორდები ტარიელს, ველარვინ ვერ გვეტერება“.
 (D, ფ. 173 r).

ა. ნესტარ G'; ანდერს G'; დაუწყო KOG'L'.

ბ. მნახველთა U; გამძიმდეს D'F'L'; მამემტვერება U, ზოგემ-
 ტვერება F'

გ. პირველითგან KOV, პირველგან D'X', პირველითგან U'G'
 პირველთგან F'L', პირველიდგან S'.

დ. ველარვინ ვერ] ველარ ვინზე S'; გვემტერება D'F'L'X',
 გემტერება S'.

„რა დაუიბაღე, ცსმენათ ჩემთ სსივთა კამკამ-კრომანი;
 ზრასვასა თავი დავრიდე, მით არ მეწივან ცრომანი;
 ტარიელ ჩემთვის ბნდებოდა, მეც მქონდა მისი ნდომანი,
 ხატაველო ომი უბრძანე, ფიცსლაე ქნა მან პისდომანი.
 (D, ფ. 173 r).

ა. ჩემ U, ჩემი D'F'L'S'; სბივთ D'F', სბივთ L'S'X'; კამკამ]
 კამკამ X'.

ბ. ზრახვას S'; დაეარიდე S'.

გ. მისნი S'.

დ. ხატაველო KOG'F'L', ხატელო D'X'; უბრძანე F'L'; ქნა
 D'S'X'; მიხდომან K.

„ტამარჯვებული მოვიდა, ხელთ კოდილ იყო ომითა,
 რამაზ როგვარა მეფესა ხელ-შეკრულ წინ წადგომითა;
 ხვარაზმის მე სთხოვეს საჩემქრმოდ, არ ვიქმენ მე მისდომითა,
 ტარიელ მოკლა ანაზდათ, შეიქნა სულთა ხდომითა.
 (D, ფ. 173 r)

ა. ხელ D'F'L'S'.

ბ. მოპგვარა KOGF'L'S'.

გ. ხვარაზმს OUD'G'F'L'S'X'; თხოეს U, სთხოვა D'F'L'S'X';
საჩემქმროდ UF', საჩემქმაროდ D', საჩემქროდ G'; ვქმენ S.

დ. მოპკლა X'; ანაზღად OG', ანასღათ UF'S', ანასღად D'L'
X'; შეიქმნა X'.

2063²⁶

„მეფე გაუწერა დას დავარს, ვინ ჩემი იყო მზრდელია;
დავარ მცა, ქაჯთა ხელთ მიმცა: „ჰქენით ჭირთ-გარდამხდე-
ლია“;

ნავს ჩამსვეს. რაზა დაკლიტეს, არ იუენეს ჰირ-ამხდელია,
ზღვის წყალსა ვსვემდი სიმწარით, მეგონა ველის ურდელია“
(D, ფ. 173 r).

ა. დავარ დას KOG'.

ბ. დავარ მცა] და ვერ სცნა D', და ვარ სცნა F'L'S', დავარ
ცნა X'; ხელ F'; მისცა D'F'L'S'; ქენით UG', ჰქენი D'X'; ჭირ U.

გ. ნავსა G'; რაზა] დაზა X'; დაკლიტე X'; პირ]ნირ D'F'L'X'.

დ. წყალთა D'; მყრდელია ODF' L'S'X', მზრდელია G'.

2063²⁶

„ქაჯთაგან ფათმან წამგვარა, მათ გაუცუდა გრძნებანი;
უსენ გატესა საფიცვი, მთვრალმან ქნა გამეღავნებანი;
მიმცეს მეფესა, გამპარავთ ქნეს ჩემი ქრთამით ნებანი;
ფათმანთან მიველ, თავისა ვჰქენ ცხენით წაუვანებანი:
(D, ფ. 173 r).

ა. ფატმან KOUUD'G'F'L'S'X'; წამოგვარა S'; გაუცუდლა
D'S'X'.

ბ. უსენ S'; გატესა D'F'L'S'X'; მთვრალმან D'; ქმნა D'.

გ. ნეფესა U; გამპარავდ KOG', გაპარავით X'; ქმნეს D'X';
ჩემით D'.

დ. ფატმანთან KOUUD'G'F'L'S'X'; თავის S'; ვქენ D'F'L';
ვჰქენ ცხენით] ვჰქენი მე KO, ვქენი მე G', ვქენ ცხენითა S'.

„წაველ, გზაზედ დამიჭირა რომაქ, მიცნა ქალობითა;
წამიეგანეს, ვერ წაუველ ცხენ-ფიცსობის მალობითა;
ქაჯთ მეფემან მკითხა: „ვინ ხარ?“—ვერ მათქმევა მალობითა.
მოვიდეს და ცისით ვისხენ ავთანდილის წყალობითა.

(D, ფ. 173 r).

ა. გზაზე U; დამიჭირეს U, გამიჭირდა S'; ქალობითა D'.

ბ. ფიცსობის D'.

გ. მეფემ მიკითხა S'; ხართ L'; მათქმეა D'F'L'X', მათქმე-
ვინა S'; ძალობითა] გალობითა S'.

დ. ვისხენ F'L'.

„წამიეგანეს, ქაჯნი ჰსოცეს, ცხე შექნეს სამთავ ქცევით;
ფათმან ვნახე ფრიდონისას, ვიუავ კაის უოფა-ქცევით;
ასმათ წამევა, ქვაბნი გავლეთ, არ გჰჰვით ცრემლი განა-
ქცევით.

რა თინათინ ვნახე, მნახა, ჩვენ გჰქნით შუქნი განაქცევით.
(D, ფ. 173 v).

ა. წამიეგანეს KOG'F', ხოცეს KOUS', ხონეს D', ხოცნეს
G'L'X'; შექმნეს D'X'.

ბ. ფატმან KOUD'G'F'L'S'X'.

გ. ქვაბი D'F'L'S'X'; გავლეთ] ვნახეთ D'F'L'S'X', ვყვით
KOS', ვყვი U, ვიყავთ D'F', ვყავთ G', ვიყავ L', ვყავით X'; ცრე-
მლით KO, ცრემლ X'.

დ. ვნახე] მნახა S'; ვქნით KOG'S', ვქენით შუქ F'L'X';
გაქცევით D, განაქცევით F'L'.

„წამოველ, მოველ ინდოეთს, მოგეპორდა საქმე მტერული;
მტერნი გავაპეთ, ვიშვებდი, არ ვიუვი მე უფერული,
აწ კარს მამადგა სიკვდილი, გულსა ლახვარი მტერული.
ესე სოფელი ამიჩნდა სიზმარი, მილი მე რული.

(D, ფ. 173 v).

ა. ინდოვეთს S'.

ბ. გავაძეთ] ღავემზნეს U; ვიშვებლით KOG'F'L'; ვიყავ D',
ვიყვი F'L'S'X'.

გ. მომადგა X'.

დ. ეს S'; ამიჩღა D'.

2063ა⁰

„აწ თან მივსდევ მე ტარიელს სიკვდილსა და საფლავს შინა;
ანდერძს კვადრებ, გვასსენებდეთ, გინც დასდგებით თქვენ აქ
შინა,

თუ ჩვენ მივსდით, ესეც მიკვირს, რად თქვენ გვღარ შეგა-
შინა,

სული მივსცეთ წამლებელთა, გვამმა სორცში აღგვაქშინა.
(D, ფ. 173 v)

ა. მივდევ KOG'S', მივსდევ D'; სიკვდილს S'; საფლავ L'.

ბ. ანდერძს D'; კვადრებთ KOD'G'S'X'; ვინცა S'; დადგებით
KG'.

გ. მივდით KO, მივხდით U, მივედთ G', მივხვდით S'X';
მიკვირ S', გვიკვირს X'; ვერა S'.

დ. წამლებელთა] წამებულთა KOG', წამლებელსა X'; გვამა
DU, გვამ S', გვამან X'; აგვაქშინა KOG', აღუქშინა D'X', აღვაქ-
შინა F'L'S',

2063ა¹

„გვამან ჩემან უსანომან დამიბნელნა თვალნი მნათი,
ღაწვი ვარდი ზაფრანად ქმნა და გაცუდდა შინა, სათი,
დამედარვის ვერცვინ მარტო, ვერც თუ შეკრბენ ერთგან ათი.
აწ სოფელმან ჩემზე ბრუნვით მოიხმარა მისი ხლათი,
(D, ფ. 173 v).

ა. ეამან ჩემან DS'; დამიბნელა OG'S'X'; თვალი G'; მნათლნი
D', მნათნი F'L', მნათა S'.

ბ. ქნა KOF'L'; გაუცუდდა U, გვიცუდდა G'; შინა] მისი S';
სათნი D'.

გ. ვერვინ UG'; ვერ U; შეკრბეს KOG'X', შეკრიბენ S'; ერთად X'; ერთად ათნი D'.

დ. ჩემზედ KOUD'G'F'L'S'X' ხლათნი D'.

206332

„აწ დაუმიწდები, წახდების დაწვი ბადასძი, ლალები, სანდომობა და უსული, სოფლისა ჯავარ-წუალები; მიწა დამალჰობს, წამასდენს, ვარ თქვენგან შესაწუალები, მამთქმელთა ჩემთა ცრემლი სწვეთს, გული შეჰქნია სალები.“
(D, ფ. 174 r).

ა. დამვიწდები G', დამიწდები L'; გახდების KOG'; ლაწენი U; ბადახში] ვარდისებრ U, ბადალში S'; ლალები D'X'.

ბ. სანდომოდა G', სანდამობა S', სანდამობ L'; სოფლის X'; ჯავარ S'.

გ. წამიხდენს F'L'; დამალბობს წამახდენს ~ U; ვარ]ვერ S' თქვენგანც U.

დ. მომთქმელთა UD'; ცრემლ X'; წვეთს X'; შექმნია D', შექნია G'X'.

206333

„სოფელს მივენდევ, მეგონა, ერთა არ წამიხდებისა; უეურო, ახლა რა მიეო, თუ ჩემზე რა მოჰხდებისა! რაცა მე მიუავ, სოფელო, იგიმც შენ გარდაგხდებისა⁸ სულს როგორც მე მცლი გვამთაგან, ეგრემც შენ ამოგხდებისა.“

(D, ფ. 174r).

ა. მივენდევ D', მივენდევ S'.

ბ. უეუროთ KOUG'; ჩემზედ KOD'G'FL'X'; მოხდებისა UD'G' L'S'X'.

გ. რაც S', გადაგხდებისა D', გარდაგხდებას G'.

დ. როგორ L'; მე მცლი~S'; მცლი] მხლი X'; აგრემც D'X', გრემც F'L'; მოგიხდებისა D'F'L'S'X'.

206334

„მივალ და მართლა არ ვიცი უცთურად წავლა გზებისა; მნახავთა ჩემთა ვის ესმის, ედების ცეცხლი გზებისა;

მოაგონდების შუქ-კრთობა მას, არა სხვისა მშებისა,
რალა ვიჩიელო დაგმობა სოფლისა მიზეხებისა“.

(D, ფ. 174r).

ა. მართლად KOUG', მართალ S', მრთლად X'; უცდურად
KOD'D'G.F'L', უცოდრად S'; წასვლა D', წავალ S'; გზებისა| გე-
ბისა G'.

ბ. გზებისა KOG'.

გ. მოგაგონდების KOG'; 'მუქთ KG', 'შუ F'L'; სხვისა| სხვისს-
ლა U; მზებისა| გზებისა KOG',

დ. დაგმობვა S'; სოფლის L'.

სიკვდილი ტარიელისა და ცოლისა მისისა

აქა სიკვდილი J; ტარიელისა| ტარიელის X, + აეთანდილისა
და მათთა ცო(ლთა) E; ცოლისა| ცოლის FOXG'; მისისა| მისის X,
+ ნესტან დარეჯანისა Q'S'; და ცოლისა მისისა|—E, + ამა ზემოთ
წითლულის კარსა და ამას შუა ტფილელის ნათქვამია D. სიკვდი-
ლი... მისისა| ბოლო ავის საქმისა სოფლისა. წყით... ტარიელისა
აეთანდილისა და ცოლთ... ესეა საწუთროს იმედი მოვიდა მ...
მზეთაცა ზედა ქამი იგი რომელი... (ტექსტი დაზიანებულია) T.

2064

რადგან სწორად გარდახდების ავი ანუ კარგი ვინ ა,
მაშ, წამი-ერთ რა ვის გავა, გარეთ იუოს თუნდა შინა;
აქათ ბარგსა რასა ვზიდავთ, აწვე წასვლა სსვაგან გვინა,
საკაცე და თუნდა ტახტი სწორიაო ბრძენთა წინა.

ა. გარდახდების CFGHUX, გარდაჰხდება D, გარდახდება
VD'F'L'S'; ანუ|თუნდა DKOVD'G', უნდა F'L'S'; ავი ანუ ~ H,
ავი ანე X.

ბ. მაშ| მაშინ S'X'; მაშ წამი-ერთ| მაშა წამერთ DOTVD'(C',
მაში წამერთ F'L', მე მაშ წამ ერთ M'; წამი-ერთ| წამიერ GHXU',
წამერთ KX', რა ვის| არვის EJH'N', რასთვის KOG'; გავა| ჰგავა
GT, აგდებს H'N', გავ M'; გარეთ| ახლოს E, გარე J; თუნდა| გინდა
GHXQ'U'.

გ. აქეთ DJVD'F'L'S', აქად K, აქ X; რასა| რათვინ GHO'U',
რად KOTG', რასთვის X; ვზიდავთ| ზიდავს GHXQ', ვაგროვებ KO,

ვატარებთ T, ვაგორებთ G', ვზიდაბთ L', ზიდაბს U'; აწვე] რად-
გან GKOVG'U', აწვე J, — Q'; წასლვა E, წაგლა X'; გვიდა G'M'
დ. საკაცე] სკაცე C, თაბუთი F, სამარე GHKOTXG'Q'U';
თუნდა] ანუ E; სწორეაო VD'F'L'Q'S'X', სწორე არის M'.

2065

ამა ჩემსა გაზრახულსა იკითხვიდეს ანუ წერდეს,
ფუ მას კაცსა, რომელიცა სოფლისაგან არ შესჯერდეს;
ტარიელ და ცოლი მისი სიბერიითა გაუშვერდეს,
დაუენეს წელნი ოთხმოცნი, დაბრმეს, დაღრკეს, დაცაბერდეს-

ა. განზრახვასა H'N', გაზრახულსა S'V', გაძრახულსა U'; იკი-
თხავს ვინ GHX'Q'U', იკითხვიდენ I, იკითხვედეს JKOTVG'F'L'S',
იკითხავდეს M', იკითხავს თუ V; ანუ] თუნდა J; სწერდეს DEGH
IKOTVXD'G'F'H'L'M'N'Q'S'U'X', სწერდეს F, ჰსწერდეს V'.

ბ. ფუ]თუ Q'U'V'; რომელსაცა D'S'X', რომლისაცა F'L'; შე-
ჯერდეს D, შესჯერდეს F, შეშჯერდეს Q'U'.

გ. სიბერიითა]ბოლო ეამსა KOTG'; გაუშვერდეს F, გაუშვერ-
დეს E, დაუშვერდეს GHD'F'L'Q'S'U'X', გაუშვებდეს IH'N'.

დ. დაყვეს H, დაჰყვეს H'N'U', ყვენს L'S'; წელი GM', ოთხ-
მოცი F, ოთხმოცი და G, ოთხმოცი და HX, ოთხმოცი U, ოთხ-
მოცი და J, ოთხმოცდაათნი KOTG', ოთხმოცი M', ოთხმოცი
S', + და U'; დაბრმეს] დაბრმავდეს და V'; დაღრკეს] დაღრკეს
D'G'F'L'M'S'X', დაჰკენს H'N'—V'.

2066

ერთი ემა და ერთი ქალი მართ მათნივე შესაფერნი,
ღმერთმან მისცნა ესე შვილად, საჭვრეტელად შევნიერნი;
ელვანი და შევენებანი მათგან ჰქონდეს მათ მიერნი,
მსგავსნი მსგავსსა წარმოშობენ ციერნი და მიწიერნი.

ა. ყრმა XH'N'S'; მართ] მათ XH'M'N'; მათნივე] მათივე FE,
ორნივე GHXQ'U', ორთავე I, მართნივე JM', ორთავე H'N'.

ბ. მისცა FEGHIKOTXD'G'F'L'Q'S'U'V'X'; ესე] მათა V';
საჭვრეტელად GS'; მშვენიერი M', მშვენიერნი V'; მშვენიერნი სა-
ჭვრეტელნი FI, მშვენიერნი საჭვრეტერნი H'N'.

გ. ელენი X; მათგან [მართ მათივე FI, მათცა GHJKOXG'Q' U'V' მართ მათნივე H'N'; ჰქონდა EFGJ, ჰქონდათ GHKOXH'N'U'V', ქონდეს D'M'X' ქონდათ G'Q'; მათ] მის J, მართ X; მათ მიერნი] ფერნი FIIH', მშვენნიერი M', მერნი N'.

დ. მგზავსი FHJJ, მგზავსნი EKOTX, მსგავსი G, მსგზავსნი Q', მზგავსნი U'V'X'; მსგავსა DGM', მგზავსსა FJKON', მგზავსა EHI, მგზავსსა X, მსგზავსსა Q', მზგავსსა U'V'X'; წამოშობენ Q'.

2067

დღენი მათნი წაიარეს, დაბერდეს და დაუძღურდეს;
 ტარიელის ლომნი მკლავნი მეტად გაუუსუსურდეს;
 ბედისაგან მადრიელნი სოფელსავე მოემდურდეს;
 სოფლისაგან გაბჭობითა ბრძენთა წიგნი დადასტურდეს

ა. წაიარეს BCDEFIJTVXD'G'F'H'L'M'N'S'U'V'X'; დაბერდეს და] დაბრმეს-დაღრკეს FI, დაბრმნეს და J, დაბრმეს-და-ჭკნეს H'N', დაბრმეს და M'; დაუძღურდეს] დაუსუსურდეს J.

ბ. ტარიელეს VS'; მეტად] ლბეს და H'N', მეტათ M'; გაუუსუსურდეს] დაუდუსუი არდეს GX, დაუდუსუიარდეს H, გაცაუსუსურდეს J, დაუსუსურდეს TH'M'N'V', გააუსუსურდეს D'F'L', დაუსუსურდეს Q'U', გაუსუსურდეს S'X'.

გ. მადრიელი E, მადრიერნი D'F'L'S'V'; სოფლისაგან GHJ XQ'U', სოფლისავე D'F'M'S', ან სოფელსა V'; მოვემდურდეს BCFIF'M'S'X', მოუმდურდეს GHJQ'U'V', მოემდურდეს V, მოიუმდურდეს X, მოვემდურდე D', მოვემდურდეს L'.

დ. ამ სოფელსა GHQ'U', საწუთროსა KOG', სოფლისათვის H'N', სოფლისავე V'; გაბრჭობითა EFGVXH'N'Q'U'V', გაპრჭობითა HKO, გაბჭობილი J, განჭობითა X¹; წიგნი] სიტყვა E, წინა KOG'; გადასტურდეს DT, დასტურდეს X.

2068

სოფელს მუოფსა ეველაკასა ესე არვის არ ასცილდეს.
 მათ სოფლისა მკენებათა წუალ-ჯავარი გაუწბილდეს,
 მიჯნურობა გაუსუსტდა, გონებანი გაუღბილდეს,
 სიუვარული გააცივეს, ერთმანერთსა უკუტრილდეს.

ა. სოფელნ X; ყველაყასა H'N'S'; არვის] ასრე GHJKOXG' Q'U'; არ—E; არ ასცილდეს] ასცილდების F, არა სცდების H, არვის ას ცილდების J, აცა სცილდეს N', არ აჰსცილდეს V',

ბ. სოფლისა] პირველნი KOG'; შვენებითა GHJXQ'V', შვენებანი KOG', მშვენებელთა H'N'; ჯავარნი BCFITH'N'; წყალ-ჯავარი] სიტურფენი GHXQ'U'V'; გაუწბილდეს] გაუცუდდეს DGJVD, F'L'Q'S'U'V'X', გაუცვდების H, გაუწრდილდეს KOTG'.

გ. გაუსუსდა DV', დაუსუსტდა GQ'U', გაუცუდდა HV', გაესუსტდა X, გაუსუსტდათ H'N', გაუსუსტდეს M'; გონებანი] ერთმანერთსა E; გაულბილდეს] გაუგრილდეს DVD'F'L'S'X', გაუცივდეს GJKOXQ'U'V', დაედების H, გაუცუდდეს G.

დ. გააცივეს] გაცივეს EM', გარდუქარდა GKOXG'Q'U', გაუქარდა H, გაიცივეს I, გარდუქარდათ JV', გაცივეს H'; ერთმანერთსა] გონებანი E, ერთმანეთსა G'M'N'; უკუგრილდეს] უკუარდეს DVD', გაურბილ... E, უკუქარდეს GKOX, გაუდგების H, უკუჰგრილდეს T, უკუქარდეს G'Q'U', უკურიდეს F'L', უკუგვრიდეს M', უკურიდეს S'X', უკუნრიდეს V'.

2069

ტარიელ და ცოლმან მისმან ტახტოსნობა მოიწეინეს;
მეფედ დასხნეს შვილნი მათნი, ნაცვლად მათად დაადგინეს;
ერთსა წელსა დაიხოცნეს, მიწვეს მიწად, მიიძინეს,
მზესა ლომი არ გაჰყარეს, მასვე თანა დააწვინეს.

ა. ტარიელს M'.

ბ. დასვეს FIJH'M'N' დასხდენ HS', დასხდეს OXG', დასხეს V'; შვილი FI; მათნი] მისი FI; მისნი H'N'; მეფედ... მათნი] სარადან (სარიდგან Q') დაჯდა ტახტედან GQ'U'; ნაცვლად X; მათად] მათად X, მათდა N', მათსა V'; დადგინეს DEJXM'.

გ. დაიხოცნენ J; მიწვენეს EHKOTXG', მიწვენენ GJQ'U'V'; მიწვენ მიწათ X'; მიწვეს მიწად ~ FJH'N'; მიძინეს EM', მიიძინეს X, მოიძინეს L'.

დ. გაყარეს D'M'Q'X'; მასთანავე ETD'V'X'; მიაწვინეს E, წაატანეს GHKOG'Q'U', დააწვინეს X, დაიწვინეს M'.

კაცი მოჰკაზმეს, გაგზავნეს ფრიდონთან წიგნი შავია;
 „ღმერთი გამიწერა, მოუპორდი, დაერჩი ვაგლახსი ავია,
 ანდერძს გვედრებდა, ტიროდა, ფრიდონ არს ინდოთ თავია;
 ახლა თქვენ იცით, თუ მოხვალთ, გეყოფის ერთი ნავია“.
 (G', ფ. 169 r).

გ. ანდერძს]ანდერძს G'.

კაცი მივიდა, ფრიდონსა წიგნი მთართვა ქებულსა,
 რა წაიკითხა, ათრთოლდა, დაეცა მათთვის ვებულსა;
 ტირის, იძახის: „ვა, მამა და დაო, მოპორვებულსა,
 რასთვის დამაგდეთ ღარიბი აქ მარტო მიწას შეებულსა?“.
 (G', ფ. 169 r)

გ. ვაი OG'

ანდერძი ავთანდილისა, რომელი თქვა ქამსა
 სიკვდილისა მისისა *

აქა ანდერძი J; ანდერძა X; ანდერძი... მისისა] ამბავი ავთანა
 დილისი სიკვდილის ქამსა I, აქა ფრიდონისაგან ტარიელისა დ-
 ავთანდილის სიკვდილის ცნობა OG', ანდერძი ავთანდილის ქამსა
 სიკვდილისასა, ნანუჩას ნათქვამი V; რომელ DF'L'X', რომე M';
 თქვა] სთქვა D'X', ითქვა S'; რომელი თქვა ქამსა—FGH'N'Q'U';
 სიკვდილისა მისისა] სიკვდილისას HJKM', სიკვდილისა ქამსა
 FGH'N'Q'U', სიკვდილისასა, ნანუჩას ჩამატებული მას უკან D, სი-
 კვდილის X, სიკვდილისასა, ნანუჩას ნათქვამი D'F'L'S'X'; მისისა]
 მისისასა BU.

ისმინეთ, მენო კაცთანო, ანდერძი ავთანდილისა]
 ვიტყუი, მსგავსია სოფელი, ეს მუსხანათი, ჩრდილისა;

* M' ხელნაწერში სათაური მოთავსებულია 2066-ე სტროფის შემდეგ.

სწორია ქამი მწუსრისა კრულთანა, ავთან დილისა,
აღრე დაღების, გაცვდების, ვით ქსელი ნაქეს-მანდილისა.

ა. ისმენლით U'; ძენო] ძმანო J; კაცთნო I; ავთნდალისა I.

ბ. იტყვი D', იტყვის X'; მგზავსია JK, მგზავსა X', მზგავსია Q';
ესე XM'.

გ. სწორეა VD'F'L'S'X', სწორთა X; მწუხრისა] დილისა DVD'
F'L'S'X': კრულთანი GKQ'U', კრულთაგან D'F'L'S'X'; ავთან] ღამე
GHKQ'U', ავთნ J, წამად X; კრულთანა ავთან] არ გათენება H'N',

დ. გაცვდების] გაცდვების M', წახდების S'; დაღების გაცვ-
დების ~J; ვით—J; ქესლი S'; ნაქეს] მართ GHKQ'U', ნასქვა J,
ნოქსოვ M', ნავს N'.

2071

რა მიიახლა სიკვდილად, დაუწყო ხდამა სულითა,
ხელთა იხრიდა, კრთებოდა სიტყვითა დამასულითა;
თქვა: „ვედარ მიხსნას მძამან და ვერცაღა დამა სულითა,
მუნ შემეწუნაროს, რომელმან მიწა ადამა სულითა.

ა. მიიახლა BCFJM'Q'U', მიახლა IX. მიიეახლა N'; სიკვდილ
FI, სიკვდილსა J, სიკვდალად M'; დაუწყო] სუწყო X, თვალთვა
H'N', დაუწყ L'; ხდამა] ხდომა DGHVXD'F'L'M'Q'S'X', ხმომა
JU', ფახვიდა H'N'; სულითა] რულითა H'N'; ხდომა დაიწყო K.

ბ. ხელთა] ყელთა U'; ისრიდა X; ჰკრთებოდა BCFIJKXD'F'
L'S'X', ჰხდებოდა GH, ხდებოდა Q'U'; დანასულითა J, დამახუ-
ლითა N'.

გ. სთქვა D'F'L'; მიხსნას] მიხსნის GHJKXQ'U',—M'; ძმანი
GHJKXQ'U'; და] დ L'; ვედარცა J; დამა] ღამან FIH'M'N'S'X',
ვივლი J, დამო XU'; სულითა] გულითა H'N'; დამოსულითა GHK,
დაა მოსულითა Q'.

დ. მუნ]—D'F'L'X', სულთქმით S'; შემეწუნაროს] შემეწყალოს
GHJKQ'S'U', შემეილოს X, შემეწუნაროსო DF'L'X'; ადამა] ღამამა
GHK, ადამ ქნა J, ადამამა X, დამბაღა Q'U'.

„რაზომც გაჟეფდა, ცად ვინ თქვა კაცი შთამოსრულ ან
ასულ,

ცუდია აქა დიდობა, ვარდი აწ მეც გიან დანასულ,
უხვამონოა ესე დღე, მე რაღას მარტებს ან ასულ,
მიწა მიიქცეს მიწადვე, სორცი მოკვდების, განა სულ!

ა. რაზომცა M'; ცად] ცან L'; ვინმე GJKQ'U'; სტქვა D'F'L'X';
ვინ თქვა] ვინმე FIH'N', ვინმე თქც X; შთამოსულ BFI, შთამოსრუ-
ლი GK, შთამოსული H, შათა მოსული JU', შათოსულა X, შთა-
შთამოსრულა D'X', ჰშთამოსულ H'N', შთამოსრულ Q', შთამოსილ
S'; ან ასულ—GHJXQ'U', სულლ D'.

ბ. დიდება GHJKXH'M'N'Q'S'U'; ვარდა D'F'L'; მე H; ვსჩან
BDD'F'L'S', ვშჩან X; დანასულ] დასრული GKQ'U', დასული HJ,
დასულა X, დანასულლ D'.

გ. უხვამონოა FGHJJKXM'Q'; უხვამონო U, უხვამონოს N',
უხვამონა S', უხვამონეა U', უხვამონა X'; ან—U'; ან ასულ] ასუ-
ლი GHJKQ', ასულა X.

დ. მიიწა S'; მიიქცეს X, მიქცეს M'U', მიქცევს X'; სული
U'; გან სული GHJKQ', გასულა X.

„სიჭაბუკისა ევაგილი დაჭნა, ჩანს ავად ვარდია;
პირველ მტერთ ზედა სიმალლით ვსჩნდი ორბებრ მონა-
ვარდია;

აწ წაველ მგზავსი გმირისა და ფერად მინა-ვარდია,
თანა წამამევე, თინათინ, ჩემს უკან ნუ დავარდია!

ა. ევაგილი] ყოველი S', ყველანი U'; დაჭნა DFGHIJKVXF;
L'Q'S'U'; ჩანსა X, სჩანს D'X'; ავდ X.

ბ. მტერზედან GHKH'N'Q'U', მტერთზედან J, მტერზედა X;
სიმალლით მტერზედან DVD'F'L'S'X'; ვჩნდი FGHJVVH'N'Q'U',
ვსჩნი S', ვსჩნა X'; ორბებ BCGHJJXH'N'Q'S'U', ორბერ F', ორ-
ბელის L'; მონვრდია X,

გ. წავალ GHS'U'; მსგავსი BCDFID'F'H'L'N'S', მზგავსი UX', მსგზავსი Q', მზგავი U'; გიმირისა X; ფერდ X, ფარვად X'; მინა-] მიწას H'N', მონა S'; ვარდია] ვრდია X, ფარდია S'.

დ. თან U'; წამომყევ BCKUD'X'; თინათი X'; ჩემსა U'; უკნ, X; დავრიდია X; ჩემს... დავარდია] ჩემ შემდეგ ნუსად ვარდია H'N'.

2074

„იგიმცა კაცი კრულია, ვინცა მიენდოს სოფელსა,
მოლიზღარსა და მუხთაღსა, სიცილით ჰკოცნის ოფელსა,
პირველ სიცოცხლის მქადესა, ბოლოდ უარის-მოფელსა,
მუნ დამკარგავსა კაცთასა, აქაც ხან-დაუყოფელსა.

ა. იგიცა M', ვინც S'U'; მინდოს I, მოენდოს D'F', მოგონდეს X'; მიენდოს + ამ S'U'.

ბ. მოღზღარსა F'L'; სიცილის U'; კოცნით B, კოცნის CFID' M'Q'U'X', კოცნი J; ოფელსა] სოფელსა FJM'Q'S'U', თოფელსა GX, სოფლისა I; ჰკოცნის ოფელსა] მოხრელსა ფერთხველსა H'N'.

გ. სიცოცხლის] ღიმილის GHKQ'U', სიცილის JX; მქადელსა HJKVD'X', მაქედს H'N'; ბოლოს GHQ'U'; მყოფესა M'.

დ. დამკარგავს S'U'; კაცთასა D, კაცთაგან J, კაცთსა X; აქაცა IM'.

2075

„შეიწყნარენით, ნაარსნო, მცნებას გასწავებ არ ავსა;
ნუ მიჰყოლიხართ სოფელსა, ნიავსა, ქარსა არავსა;
მუნ იუნჯებდით, სად ღმერთი დასდგამს სიძარტლის კარავსა,
სადა ვერ უკბენს მდილი და არ მალ-უც ჰარვა მპარავსა.

ა. შეიწყალეთ G, შეიწყალენით HJKGU', შეიწყლენით X' შეიწყნარეთ M', შეიწყნარებით S'; ნაარსნო] თანა არსნო M; მცნებას U, ცნებას S'; მცნებას გასწავებ] მცნებასა გამცნებ D', მცნებასა გასწავებთ M'; გასწავებ] გამცნებთ X'; ნაარსნო მცნებას გასწავებ] სული და ღმერთი არ გიზამს GHKXQ'U', სულნი და ღმერთი არ გიზამთ J; არ] არა U'.

ბ. მიჰყოლიხარ U, მიყოლიხართ D'M'Q'U'X'.

გ. მუნ] ნუ GHKU', ნუნ X; იუნჯებით GHJQ'U', მიუნჯებლით L'; სიმართლის]სამართლის L', სიმრავლის S'; კარაესა]კრაესა X,

დ. უემენს U', უებენ X'; მლილი]მალალი X, ლიმილი U', მლილსა X'; არ]ვერ BCGHJKXM'Q'; ძალუძს D'X'. ძალუცს F'L'M'; პარვა]მპირვა S'; მპარვსა X.

2076

„მიჯნურობისა სახმილმან დამწკა ძმლავრ ანაგზემან და;
მზე მოგჰკევე, თავის გამოღმა შენ დამიტირე მზემან და;
სხვამ ჩემოდნობა ვერა ქნას უოველმან მონაზემან და,
ცაგ, შთამოიქეც მნათითურთ, აწ რადლა ჰყოენი სე მანდა?'

ა. მიჯნურობის XM'; სახმილნი მა K, სხმილმან X, სახმილი X'; მძლავრ BCU, მძაფრ DX', მზაფრ D', გზგაფრ F', მზგაფრ L', მძაფრად S'; ანაგზნო J, ანგზემან F', ანაგზება M', ანაგზენამ S', ამაგზო U'; მძლავრ ანაგზემან და]ამაგზნო მე მანდა GXU', ამანთო მზემან და K, ამაგზნო მე მან Q'.

ბ. მოგვეცე D'F'L'M'Q'X', მოეკვეთავს U'; თავისა S', თავს X'; დამიტირენ X'.

გ. სხვაბა U'; ჰქნას J; მონაზება M', მონაზემან X'.

დ. ცავე]ცუდ GJKU', ცუდი X; შეთამიქეც GKXU', შეთმოიქეც J, შთამიქეც M'; მნათითურთ]მნათითურ GKU', მანდიითურთ J, მანთითურთ X; რალას GKU', რდლა X, რალად M', რალათ S'; ჰყოენი]ჰყოფენ GKX, ყოენი D'M'X, ყოფენ U'; ზე]მზე GKXS'U'

2077

„მტიროდით თქვენთვის დამწკარსა, მიჯნურნო, ჩემთვის
ურვილნო,
გამზრდელნო, თქვენცა გაზრდილნო, ტურთად ისპანო,
ტურვილნო,
ხასნო, აზიზად ნანახნო, თავნო ნაზობით ბურვილნო,
სულთქმით მამთქემდით, ბაგენო, და უბანებდით, სურვილნო!

ა. მტიროლი M'; თქვენთვის C; სურვილნო GKD'F'L'S'U'X'.

ბ. გამზრდელი G, გამზრდელნი S'; გაზდილი JM'; ქურვილ-
ნი] ქურვილნი X, ქურქელნი S'.

გ. ხასნი] ხანი X'; აზნიზად D'X', აზინად M'; ნანახნი] ნა-
ზარდნი JU'; ნაზობით X; ბურვლნი X, ურვილნი M'.

დ. სულთქუმით B, სულთქუმითა X, სულდგმით L'; მომთქუმი-
დით BC, მოსთქმიდით GJKXU', მამთქმიდით S', მამთქმიდით VF',
მომთქმევდით D'X', მამთქამდით L', მომთქმიდით M'; ბაგენიც J,
მაგენით KXU'; აუბნებდით GKX, აუბნენით J.

აქა კიდევ ანდერძი ავთანდილისა ქაქსა სიკვდილისასა *

აქა—DUVD'F'S'X'L'; კიდევ] სხვა DVD'S'X'L'; ავთანდილისა +
რომელ თქვა D; ავთანდილისაგან F'L'S'; ეამსა სიკვდილისასა]
თბილელის იოსების ნათქვამი V, მეორე D'F'L', მეორედ S'X', +
ტფილელის იოსების გამოთქმული D.

2078

„თინათინ, პირველ სურვილი პირის შენისა ამარე,
აწ ლომან თავი გამარა და, მზეო, შენ მასამარე,
აქა ნარბენთა სწორად ვლოთ, უიცი იგიც სამ არე,
ერთად წავიდეთ, აჰა მზა ჩვენთვის თაბუთი, სამარე.

ა. თინათინს GJKU', თინათინსა X; პირის] პირისა CM', და
პირსა GJKU', პირსა X; შენისა] შენის GJKU', შენის X; ამარე]
მარე BC.

ბ. ლომან ADUM'; გამარა] გაგრიდე GU', გაგარა J, გაგრიდ-
ნე K, გაგრიდნა X; მისამარე S'.

გ. აქ U'; ნარბენთა] ნარბენთა BCM', ნარბენმა J; ვვლოთ
D'S'; უეცი BCDJKXM'S'U'X'; იგიც] გიცი GKXU', იგი M'; სამ
არე] სამარე X.

დ. აჰა] აქა U; მზა] მზე U'; თაბუთსა M'; სამარე X.

* F'L' ხელნაწერებში სათაური მოთავსებულია 2056-ე სტროფის შემ-
დგ.

ავთანდილ გკადრო, მისმინეთ სიტყვანი შესაწესანი:

„ვინ შავარდნისებრ ვფერთოსნობდი, აწ მამსვდა თვალთა
ჭუსანი,

დაჯნა შვენების ვეავილნი, აღარ მაქვს ფასი-ფუსანი,
წახდა სიუძისა აერი, გაცუდდეს ეკალ-მუსანი.

ა. ისმინეთ DUVDF'L'S', ისმინი X'; შესაწესარნი X'.

ბ. შევარდნისებრ D'; ჭუსანი] წუხანი U.

გ. დაქჳნა VDF'L'S'X'; ყვავილნი] ყოელნი S'; ფუხანი] ფეხა
ნი S'.

დ. სიურმისა S'; ჰერი D'F'L'X'.

2080

„ჩემსა ნახვასა ნატრობდეს სრულად არაბთა არები,
ვით გამოძინდა მეფესთან მე ჩემი მშვილდ-ისარები,
ტარიელ ვნახეთ, დავეკრთა, მებნის არ ვიუავ მსარები,
ვიპოვე, სადა დევთათვის წაერთო ქვაბთა კარები.

ა. ნახვასა U.

ბ. გამოძინდა F'L', გამაძინდა S', გამოძინდა X'; შვილდ US'.

გ. დავეკრთა F'L', დავეკრთა S'.

დ. ეპოვე L,S'; ქვაბთა] დევთა X'.

2081

„წაველ, ვისთვისცა ხელ იუო, ვძებნე, გლახ, მარტო თა
ვითა,

გზაზე მეკობრე ამიხნდა სომალდ-კატარლა ნავითა,
იგიც დავჰსოცე, ჩაჩნაგირს რა უუავ ჩემის მკლავითა?
ტარიელს ქაჯეთს მოუძეს, არ ვიუავ მათზე ზავითა.

ა. წავალ S', ვისთვისცა D'X'; ვეძებნე S'.

ბ. გზაზე] გზა-გზა D'F'L'S'X'.

გ. დავხოცე V'D'F'L'S'X'; ჩემს S'.

დ. მიუძეს DVS', მიუძეხვ D'X'; მოუძეს + მოუძეს S'; მათზედ
D'X'.

„არაბთ ქვეყანას გავმეფდი, ქვეყანა შექმნა მუდარა,
სამჯერ ტარიელს უმეფლე, მის მტერთ ვასმარე სუდარა,
ლხინით ვიშვებდი, შუქებმან ჩემან მრავალთა უდარა,
აწ სორცმან მთსოა მშვიდობა, საფლავსა დაიბუდა რა.

ა. ქვეყან D; გავმეფდით D'F'L'; მექნა DVF'L', შექმნა S'.

ბ. სამჯელ D'X'; მტერს DVD'F'L'S'.

გ. ვიშვებდით D; ჩემმან VD'F'L'S'X'.

დ. ხორციელმან D'F'L'S'X'; მთხოვა DUV, მთხოა—D'F'L'X',
მთხოვა S'; საფლავთა V.

„სიკვდილსა მივჰყავ სადგომლად, მან აღარ მამცა დროება,
მოვიდეს სულის წამლებნი, მათ ჩემზე შექნეს გროება,
ორბი რომ მოვჰკალ, ისრის პირს თუ როგორ მარჯვე სრო
ება,

აწ საკაცე და ტაგრუცი ჩემზედა იაზროება.

ა. სიკვდილს DVD'F'LS'; მივჰყავარ DV, მივჰყე L', მივჰყე-
ვარ F', მივევარ S', მივევარ D'X'; მომცა D'X'.

ბ. მოვიდნეს D, მოვიდნენ VD'F'E'L'X'; მათ] მით DD'F'L'S'X';
ჩემზედ VD'F'L'X'; შექმნეს S'; გროება] გოროება D', დროება S'.

გ. რო L'; მოვკალ D'F'L'S'X'; ისრის პირს] პირის პირ D'F'
L'X'.

დ. საკაცე და] საკაცეა D'F'L'X'; იაზრებოდა D'X', იაზ-
რება S'.

„ნუ ვის გგონია, ჩემებრივ სხვა უოფილიუოს შვებითა;
სოფლის წესია, ბოლო-ჟამ უოელს კაცსა შეგვიქს ვნებითა,
სულნი მშორდების გვამთაგან და სორცნი დავიდნებითა,
ცეცხლი, წუალი და აერი, მიწა მიწას ტვირთ-დებითა.

ა. ნურვის DVD'F'L'S'.

ბ. ბოლოს S'; კაცს F'L'; უოველს კაცს DV; შეიქს DVD'F'
L'S'X'; ნებითა S'.

- გ. სული DVD'F'L'S'X'; მოშორდეს V, მოშორდების S'.
 დ. ჰაერი D'F'L'S'X'; ტვირთვ S',

2085

„თავზედან, თმანო, აფოლსედით, ვინ ეორნის ფრთებერ
 ბზინევედით;
 წარბნო, დასცვივდით ხშირ-ხშირნო, ვინ მშვილდებერ უკუ-
 სრილევდით,
 დაბნელდით, თვალნო მელნისავ, მოთქმის რუს მოადინევე-
 დით,
 დაწვნო, ვინ ვარდებერ ჰევაოდი, აწ ველარ ისრევ მინევედით.

ა. აფხოვლდით S'; ვინ] ვით L; ფრთებერ AUS', ფრთებს X',
 შზინევედით D'.

ბ. დაცვივდით X'; ხშირხშირნი F'; შვალდებერ U, მშვილდებს
 D'F'S' ხრილვებდით D', სრალევდით L'.

გ. დაბნელდი V; მოთქმის] ცრემლის DVF'L'S'X', მოსთქმის U,
 ცრემლისა D'; მაღინევედით D', მოადინებდით S'.

დ. ვარდებს F'L'S'; ჰევაოდით F'L'S', ყვაოდით V; ისრე V.

2086

„მოწნო და იავ, გალურჯდი, შიგ მარგალიტთა ღელვანო;
 უკუგრეხილნო უღვაშნო, ხელთ ხლებით ჰქონდა ქელვანო;
 ეელსა და ეურსა მუქ-მერთომსა, რისთვისა დაჰკრთით
 ელვანო?'

ვა მოგემორვე, მინდორნო, ჩემ კერმ ნადირნო ველვანო.

ა. ძოწო DVF'L'S'; შვიგ F'L'.

ბ. ხელ D'; ხლებით] ხლდომით X'; გქონდა V, ქონდათ D'X';
 ქველანო F'L', ქელვანი X'.

გ. და—S'; და ყურსა ~ D'F'L'; შუქსა S'; კროთომსა X';
 რასათვის DVD'F'L'S'; დაკრთით' D'.

დ. ვაი ADUV'F'L'S'; მოგვეშორნე L', მოგშორდე S'. მოგე-
 შორვეთ X'; ჩემ] ჩვენ L'; ველანო D'F'L'S'X'.

X'-ში ა ტაეპი არ არის.

„მკლავნო, რომელსა ადვილ გინდა მოხდომით მშვილდთა
მოწევა;

ხელნო გულზედა დააკრფდით, დაჭნი სათო და მოწევა;
ზურგნო, ჟამთაგან მოხრილნო, შეიქმენ ვითა ხოწევა;
ტანნო, ზარიფად ნაზარდნო, მიწა გიწევეს და მოწევა.

ა. მკლავნი UD'S'X'; როილსა D'; მოხდომით] მოხდომით,
L', მოხდომა S'; მშვილდთა] მშვილდა DE', მშვიდა L', შვილდის S'.

ბ. გულზედა] გულზედან DV, ჟამთაგან D'F'L'S'X'; დააკრფით
DVF'L', დაკრფით X', დააკარფით D', დააკრთით S'; დაჭნით
სათნო D, დაჭკნით სათნო D'E'F'S'X'; დაჭკი U, დაჭკნით L'; ძო-
წევა DD'.

გ. მოხრილო D; შეიქმენ DVD'F'L'S'X',

დ. ტანო DVD'F'L'S'X'; ზარფიად S'; ნაზარდო DD'F'L',
ნაზარდო V; მიწევეს DUVF'L'S'X'; მოევა L'

2085

მუსლნო, ვით გქონდა ცხენთ რბევა ან ავეანდათა გრმე-
ლობა,

უცსენოდ ვეფხი შევიპური, არ გჩნდა დაჭირვის მნელობა,
თავს ვითარ ჭკუა ათხოვე, ან მას ვის სჭირდა ხელობა;
მუსლნი წამექცნეს და თვალნი დაშრტა, ესვია მნელობა.

ა. გძელობა D'.

ბ. ვეფხვი X'; შეიპური DD'F'L', შეიპყარ V, შევიპყერ S',
შეიპყრა X'; გაჩნდა დაჭირვის] გინდა დაჭრვ D'.. გინდა დაჭრვის
F'L'S', გინდა დაჭვრი X'.

გ. თავს ვითარ] თავსა ვით D', თავს ვით F'L'X'; ათხოვე] არ
ითხოვე D'F'X', ათხოვე L', ჭირდა X'.

დ. მუხლნი] მუხ... D', მუხლნი X'; წამექცეს DUS', წამექცეს V,
წამექციენეს D'X'; დაშრტოა S'; ესვია F'L'.

2089

„ჯაჭვნო, რომელსა ვერ გტეხდა ისართ კვრა ანუ შუბები;
ხრმალნო, მრავალჯერ აუენე მტერთა სისხლისა გუბები,

ლახტმა, მუხარადს ნაცემმა, სისხლით აავსის უბები,
იარაღთა და უმათაგან აწ მარტო მივალ სუბები:

ა. მტებლა S'; კვრა]კერა U, კრვა D'; ისართ კვრა ანუ]სის-
ხლ ისა S'.

ბ. ხმალნო DVF'L'S'; მრავადიჯელ D', მრავალჯელ X'; აყე-
ნა AU.

გ. ლახტმან DVD'F'L'S', ლახტნო X'; ნაცემმან VDL'S', ნა-
ცემნო X'; ავისის X'.

დ. იარაღთაგან S'; ყმათა S'; სულბები D'.

2090

„რად მოუსთვალო თავის ქება, იარაღთა ანუ ყმათა,
ჩვენ გენატრობდეს ქვეყანანი, საშო მშობილთა, ვითა მშათა;
მე და ფრიდონ მოუსმენდით ტარიელის სიტყვის თქმათა,
აწ დავენგვთქამს შავი მიწა, ამოვიღებთ ველარ სმათა,

ბ. გენატრიდენ DVD'F'L'S'X', გენატრობდენ U.

გ. მიუსმენდით X'; ტარიელს S'; თქუმათა U.

დ. აწე დაგვთქამს V; დაგვთქამს ჩვენ D'F'L'X', დავე-
გუნდქმნას S'; ამოვიღებ D'; ვერარ S'.

2091

„ვინ არ შესჯერდეს სოფელსა, იცით, რომ შეიჯერებსა;
თუ უმა არ ისმენს, ჭაბუკი, სმენა სომ მართებს ბერებსა;
არვის დაგვინდობს, მიმნდოსთვის უფრო მნელს ქარსა
ბერებსა,
გულსა შეიპურობს, მიიწვევს და თვალსა გააშტერებსა.

ა. რომ] ხომ D'L'S', როს X'; შეჯერებსა S'.

ბ. ისმენ X'; მარებსთ S'.

გ. დაგვიდობს S'; მიმდოსთვის UVD'F'L'S'X'; ძნელ D'F'L',
უფრო ძნელს] უფოცხე X'; ქარებს DVD'F'L'S', ქროლებს X'.

დ. გულსა] სულსა D'X'; მიიწვევს D'F'S', მიწვევს X'; გაუშტე-
რებსა V'F'L'S', დაუბნელებსა D'X'.

„ხორცი დაისხნეს, მოგაკრფდეს სულისა წამლებელები, ვის რომე ვერას მოჰპარვენ, არც არად უნდა მცველები, წვეულსა ვერვინ აბრუნებს, ვერც მოეწევა მშლელები, თუ ცვალონ დგომა წასვლაზედ, ჩვენც მივსცეთ შეჰამჟლელები.

ა. დაისხნეს S'; მოგვაკრფდეს DV, მოგვაკრდეს F'L', მოგვართდესა S'.

ბ. მოპარვენ X'; არად| აღ S'.

გ. წვეულსა D'X'; მოეწევა S'; მშლელები| მძელები D'F'L', მძლელები S', მგელები X'.

დ. წასვლა დგომაზედ DVD'F'L'S'; ჩვენ D'F'L'S'X'; მივცეთ VD, მისცეთ F'L'; შესამძლელები DVD'F'L'S'X'.

2093

„გებრალეობდე ეოველთა აწ სულთა ამოსვლისათვი, მამიკონებდე, პერმადინ, მე პენგნით წამოსვლისათვი, პირველ მტერთ შემაზარავი, აწ მიწას შთამოსვლისათვი, სადა არა მკავს შემცნენი, ანუ მწე გზაზე სღვისათვი.

ა. სულსა D'F'L'X'; აღმოსვლისათვის D', ამოსვლისათვის F'L', აღმოსვლისათვის X'.

ბ. მომიგონებდი DVX', მოგიგონებდე D', მამიგონებდი S'; შენმადინ U, პერმანდინ D'L', პერმანდილ X'; წამოსვლისათვის D', წამოსვლისათვის F'L'X', წამოსვლისათვი S'.

გ. შემამზარავი S'; მიწად D'X'; შთამოსვლისათვი U, შთამოსვლისათვის D', შთამოსვლისათვის F'L'X', შთამოსვლისათვი S'.

დ. სად S'; შეცნენი AU; მწე მზე L'; სღვისათვი V, სღვისათვის D', სღვისათვის F'L'X', სულისათვი S'.

2094

„პერმადინ ჩემო, თან-ზრდილო, გახსოვნს, სად კსპებზე
სელია?

მამინ შეგვედრე ქვეყანა, თავადად შენ გქმენ ცველია,

აწ ჩემთ წვრილთ პეტა ეთვისე, იუკ მწვრთელ-მსწავლელ-
მზრდელია-
მამიგონებდუ, მტიროდუ, აღინე ცრემლი ცხელია.

ა. შერმანდინ $D'L'$; ჩემ $S'X'$; გახსონს D , გახსოვს $UVD'F'L'S'$;
:ვძებნე $DUVD'X'$.

ბ. გექმნა S' ; მცველია $DVD'F'S'X'$.

გ. ჩემთა F' ; წრვილთ D' ; ძეთ $F'L'$; მრწვრთელ U , მწვერელთ
 S' ; მსწავლელ] მწავლელ S' ; მსწავლელ-მზრდელია] მსწავლელია V .

დ. მამიგონებლი VS' , მომიგონებლი $D'F'L'X'$; მტიროლი
 $DVD'F'L'S'X'$; აღინი X' .

2095

„გახსონს, როსტევან მიბრძანა ველთ სრვა ნადირთა ხო-
ცისა,
რაც მსეცთა სისხლი მინდორთა ვასხვით, რისხვა ვსცით
ოცისა,
თორმეტნი ისრის მიმრთმეველად, მე შენ მუვი მარტომ
ოცისა,
მით არ მიშვილა, მეფე მუო, გულს სევედა ამამხოცისა.

ა. გახსონს D , გახსონვს U , გახსოვს $VD'F'L'X'$; სრვად
 $F'L'X'$; ხოცითა $F'L'X'$; სრვად ნადირთ ხოცითა $D'S'$.

ბ. ვასხით $DVD'F'L'S'X'$; ვციით VX' ; ოციითა $DF'L'S'$.

გ. თორმეტი $DVD'F'L'S'$; მამრთმეველად DV , მმართველად
 $D'F'X'$, მიმრთველად L' , მამრთვეველად S' ; შენ] შინ U .

დ. მით არ] ვითარ $DVD'F'L'S'$; მეფემ X' ; გულსა S' ; ამომხო-
ცისა UD' , ამომხოცის X' .

2096

„შენცა მსწრებიხარ თან ხლებით, როს ორნივ ვიუვნით
ცნობასა,
ვით ვეკრძალოდი როსტევანს, ან ვით ვისმენდი თქმობასა;

შენ ჩემგან ზრდილო, უმად თქმულო, მე შენ გეტუოდი
ამობასა,

აწ გაგიჩნდების ნამუსი, ვით ჰფერობს პატრონ-უმობასა.

ა. შენც S', როს ორნივე] ორს ორნივე D', ორს ორივე F'S',
ორას ორივე L', როს ორი X'; ვიყვით DVD'F'L'X', ვიტყვი S';
ცნობისა L'.

ბ. ვეკრძალვოდი D', ვეკრძალოთ F'L', ვეკრძალოდ S', ვეკრ-
ძალოდი X'; ან] ანუ L'; თქმობასა] თმობასა X'.

გ. ზრდილო] ჩრდილო F'L'S'; ყმათ D'F'L'X'; მეტყოდი D'L'.

დ. გაგიჩნდების D'; გაიგე ჩნდების S'; ფერობს D'X'; პატ-
რონს D'.

2097

„ტარიას შეხნად მოვლასე ქვეუნისა სიგრძე-განეია;
ქვასს ვპოვე ასმათ, მიმოწმე, სოფლის მასესა განება.
ცრემლი დავჰსწევიტე, მეგონა, სოფელმან თავი განება,
აწ მიეჭეავ ძალად უნებლივ, მათ აღარ მიუვეს განება,

ა. ქვეყანის DV'D'F'L', ქვეყნის X'; სიგრძე + და X'.

ბ. ქვასსა S'; ვპოვე D, ვპოვ U; მხარესა F'L'.

გ. დავსწევიტე DUD'F'L'S', დავსწევიდე V, დავსწევიტე X'.

დ. მიუყვე D'F'L'S'X'; ძალ უგონებლივ D'X'.

2098

„მოდით, მოყვასნო, მტიროდით ცრემლ-დენით, მოთქმა-ზა-
რებით,

პირ-ხოჭით, თმა-წვერ-დაგლეჯით, სიტყვა-თქმა შესაზარებით;
უკუღმა ბრუნაყს სოფელი, მე მექმნა აბეზარებით,
ვერა მარგეს რა მოყვისთა, ვერ ვადვარ, ვერ ფაზარებით-

ა. მოდიდ L'; ცრემლთ D'F'L'X'; დენით—F'L', დენა S'.

ბ. პირ ხოჭით X'.

დ. მარგესთ U; მოყვასთა DVD'F'L'.

„ფრიდონ, გნახე, მაშინ გიცან, ოდეს მინდორს ნადირობდი ალუა გარე შემოგეკრა, სპათ ნადირთ სრვას მიუთსრობდი, ორბის მოკლა მოგეწონა, სხვათ შენ ჩემთან მოუსწრობდი, ალუა ძალე, მოგეწონე, შეურისათვის მწვე სარობდი.

ა. გიცან] გიცა ზე X'; მინდორ F'L'.

ბ. ალუა] ალუა D; სპათა S'; ნადირს L', ნადირ X'; სერას UVF'L'S'X'.

გ. მოკლა DVD'F'L'X'; სხვად D'F'L'; შენ ჩემთან ~ S'; ჩემ თანა D'; მოუსწრობდი D'.

დ. ალუა] ალუა D'; ვძალე X'; მოგეწონა U; მოგეწონე შეურისათვის] მომაშურე (მოგაშურე D', მოგაშურე X') ნახვისათვის DVD'F'L'S'X'; მწვე] მწვა X'; მხარობდი S'.

2100

„დამხვდი კარგა, ბევრი მამეც, გამისტუმრე ტუვის სამებრად; შენით წაველ, ფატმან ვპოვე, მის მტერს ვექმენ, ცან, უმებრად;

მან-მიანბო ტუვის ამბავი, მმას დავშრიტე ცეცხლი მგზებრად, შევჭკრბით სამნივ ქვეყანანი, დავაშვენეთ მთვარე მსებრად.

ა. კარგი S'; მომეც D'F'L'S'X'.

ბ. პატმან S'; ვპოვე DV; მტერს] მჭკრეტს S'; ცან—S'; უძებრად D', გძებრად S'.

გ. მიამბო DVF'; ანბავი D'F'V'X'; დავშერიტე X'.

დ. შევკრბით DVD'F'L'X', შევკრბით S'; ქვეყანანით X'; დავაშვენით D'F'L', დავაშვენი S'.

2101

„რაცა ვქქენით, უველა იცი, ჩვენ ვლეთ, შენ ტახტს. დავმ-
უარე;

აწ მტიროდი სულთქმა-ახით, სულნი ხორცსა გავუუარე;

ბოდისა და სალამს მოგთხოვ, მით სიკვდილსა წავეუარე.
ეულს პატრონს, უმკვიდროსა მე წაუელ, ავეუარე.

ა. რაც S'; ვქენით D'S', ქენით X'; იცით D'F'L'X'; ვლეთ]ველთS'.

ბ. სული DVD'F'L'S'X'.

გ. მოგთხოვე S'.

დ. ელუს S'; უმკვიდროსა L'; წაუველ UD', წაუველე S'X'; ავა-
ყარე D'.

2102

„ოდეს ტარიელ დამარწო, მიტირე მეც თავს ცემითა,
თინათინს შუქთა ელვანი ჯავარ-ციმციმის ცემითა,
ორნივე გაუმორდით ნიუთთაკან, ვიქნებით დანაცემითა,
აღარად უნდით, გაუმორდით სოფელისა მიც-მოცემითა.

ა. დარიელ U; თავ V, თავსა D'.

ბ. თინათინ შუქსა D'; თინათინ F'L'; შუქსა X'.

გ. ორნი D'F'L'S'; ნიუთიდგან S'; ვიქმენით DUVD'E'L'S'
ვიქმენით X'.

დ. აღარ D'; გაუმორდით] დავეწყდით DVF'L', დაავეწყდით
D'S', დავეწყდით X'; სოფელსა DVD'F'L'X'; სოფელს S'; მიც-]
მით L', მიეც S'.

2103

„ვიცი, რომ შენცა დაბერდი, აღარ გიც ბევრი ხანია;
აღარც შენა გცალს სოფელისთვის, ხან ვარდი ჰკრიფო, ხანია;

ანუ მინდორად შეექცე. მოჰკლა ქურციკთან თხანია,
ასრე გვაბრუნეებს სოფელი და ჯამი ეს უხანია.

ა. აღარ] არა V.

ბ. აღარცა შენ D'; კრიფონ D'X'; ჰკრიფონ S'.

გ. მინდვრად L'; შევექცე D', შევექცე S'; მოვკლა D'X', მო-
კლა F'L'; ქურციკთა D'L'S'X'.

დ. ასე D'X'; გვაბრუნებს VD'FL'S'X'.

„მეთა შენთა ესე უთხარ, მტკიცედ კარგა დაბარე:
მათცა იმჟონ შენი ჩემნი, მმისგან უფრო მიაბარე;
ღმერთსა უნდეს, მტერნი მათნი სელ-შეკრულნი მიაბარე,
მე საფლავს ქვეშ მამაქციე. მიწა ნიჩბით მიაბარე.

ა. ეს უთხარი X'; კარგად DVD'F'L'S'X'.

ბ. ძენი ენნი L'; ძმისგანც DVD'F'L', ძმისაგან U, ძმისაგანც S'; მიაბარე] მიაბე L'.

გ. შეკრული D', მიაბარე DV.

დ. საფლავსა S'; მომაქციე D'; შემაბარე V.

„კარგნი უოფილხართ სამნივე, ჰხოცეთ დევი და ქაჯები:
წაგიხდა მსნენი ძალ-გული და დალბა ცუდად მაჯები;
სოფლის ურჯულოდ წასვლისთვის თუ არ აგართვან აჯები,
მიკვირს, მწერალო, ანდერძსა მათსა სწერ, რად ისაჯები?“

ა. ჰხოცეთ D'X'; დენი DVD'E'L'S'X'.

ბ. წაგიხდათ V; გულნი D'F'L'S'X'; დაგალბა L';

გ. სოფლით F'L'X'; უსჯულოდ წასვლისთვის D'; წასვლისათვის L'; აგართვან V.

დ. მწერალო V; მათს U; ისჯები S'.

სიკვდილი ავთანდილისა და ცოლისა მისისა თინათინისა *

აქა სიკვდილი J; ავთანდილისი C, ავთანდილისა I; ცოლის X; მისისაა X; თინათინისა თინა... C,—GIJXH'N', თინათინის V;

* I ხელნაწერში სათაური მოთავსებულია 2074-ე სტროფის შემდეგ, X-ში —2078-ე სტროფის შემდეგ, M'-ში—2056-ე სტროფის შემდეგ.

ცოლისა მისისა თინათინისა] თინათინის ჰი მუხთალო სოფელო რა მიუნდო მუხთალ ხარ D, თინათინისა ჰაი მკდალო სოფელო S'; ცოლისა მისისა—VD'F'L'X'; სიკედლილი... თინათინისა—E.

2106

აზომ არ არის სოფლისა საღამო, არცა დილია,
სიზმრისა უფრო სიზმარი, ჩრდილისა უფრო ჩრდილია;
არ ამოჰკრეფენ სწავლულნი, მათ მათგან გამოცდილია;
ავი და კარგი სწორად სჩანს, სიცოცხლე თუ სიკედლია.

ა. აზომ]ზომა GHIXU', რაზომ H'N'; ეზომ M'; სოფელი DD F'L'X', სოფელს X; საღამოდ M'.

ბ. სიზმრისა B.FID'M'U'; ჩდილია D1.

გ. არ ამოკრეფენ D'X', არ ამოჰკრეფენ F'L', არად მისდევნენ HN', არ ამოკრეფენ M'U'; მსწავლულნი DGHJVF'U', მსწავლე-ლი M', მსწავლელნი S'X'; მით] არს DVD'F'L'S', ამას X'; გამო-ცდილია] საწუნელია E.

დ. სწორედ S'; უჩს BCFI, უჩანს DVD'F'L'M'X', მიჩანს S'; თუ] და EJVH'N, გინდ GHX U'.

2107

ავთანდილ და ცოლმან მისმან დაუენეს წელნი სამოც-ათნი;
ღმერთმან მისცნა ორნი ბენი, სიტურფითა მსგავსი მათნი;
გაუნდოვდეს საჭვრეტელად ბროლ-ბადახმნი, მინა-სათნი,
სიბერემან გაუცუდნა მათ, გლახ, მათნი სასიათნი.

ა. ავთანდილ J; ცოლმან მის მან ~ U'; დაყენა E, დაყვეს GH, დაჰყვეს H'N'U', დაყნო M', დაჰყვენეს V'; წელი GHD'M'U'; სამოცდათნი BCFIXM', სამოცდათი GU', სამოზდათნი J, სამოცდ T, სამოცდაათნი N'V'.

ბ. მისცა DEFGHJJVXF'L'U'X'; ორნი] ოთხი V', ორი X', ძენი]ყმანი V'; სიტურფათა S', სიტურფისა X'; მსგავსნი BDFITU D'H'L'M'V'S'U'X', მგზავსნი HJVX, მზგავსი V'; მათი G.

გ. გაუნდომდეს DJV, გაუნდობ და E, გაუმდომდეს FIH'N'; გაუნდოვდა GHU', გაუნდოვდა X, განუნდომდეს D'F'L', გაუნ-დოდეს M', განუნდომდეს S'; გაუნდობდეს V', განუმდომდეს X';

საპერეტლად D'; ბროლ-] ბლო L'; ბალახში DFD'F'H'L'M'N'V',
 ბალახში FGHIJTVXS'U'X'; მათ გლახ ~ EFIH'N'; სათი GU'X',
 თასნი D'.

დ. გაუსუდა DHJU', განუსუნა X, გააცუნა D'F'L, გაა-
 ცუნა S', გააცხანა V', გაცუნა X'; მათ]-X, მართ U'; მათი
 HU'; მათი ხასიათი G.

ტაეები: ბ. გ. ~ GHIXU', დ. გ. ~ D'.

2108

ავთანდილ და ცოლმან მისმან სული ცათკენ გაგზავნესა,
 ორნი ესე ხორციელნი, იგი მათსა სინაშესა,
 ხორცითაცა შეიერთნეს მას წყაროსა ზესთა ზესა,
 მზე მრავალთა დაუტევეს, მიიხლნეს ერთად მზესა.

ა. ავთნდილ I; სულნი X; ცათკე F, ზეცას GHIXU'V
 ცალკე IH'N', ცადკენ M'; გაგზავნესა] გააგზავნეს B, გააგზავნეს CF',
 განაგზავნეს H'N'; სული ცათკენ გაგზავნესა] ტახტოსნობა მოიწყინ-
 ნეს E.

ბ. ხორციელი EM'; ორნი ესე [ხორციელნი] გაეყვნეს ერთმა-
 ნეთსა FJ'H'N', გაეყარნენ ხორციელსა GHJU', გაეყარნეს ხორცი-
 ელსა XV'; მათსა] მათგან GHU'; სინაზენი M'.

გ. ხორცითაცა შეიერთნეს] სულნი ცათა შეავედრეს E, ხორ-
 ცითაც შნაერთდენ X, აღასრულეს იგი ვალი H'X', ხორცითაცა
 შეაერთნეს M', ხორციელათცა შეერთდენ U', სულითაცა შევეერ-
 თდეს V'; შეაერთნეს BC, შეერთნეს F, შეერთდენ GH, შეაერთნეს I,
 შეუერთდენ J; მას] მათ EHXU'; წყაროთა E, წაროსა G; ზეშთა FI,
 ზესთ X, ზეშთა M, მას... ზესა] ვინცა ესე დააწესა H'N'.

დ. მზე] დღე DVD'F'L'S'X'; მრავლთა X, მრავლითა X'; დაუტე-
 ვებს UU'V', დაუტევს XL'; მზე მრავალთა დაუტევს] ესრეთ მი-
 წვეს მიიძინეს H'N'; მიეახლნეს BCFIM'V', მიახლენ E, მიეახლენ
 GHJ, მიეახლეს X, მიახლნეს S', მიეახლნენ U'; ერთად] ერთსა I;
 მიიახლნეს ერთად მზესა] არვის ესმის მათგან კენესა H'N'.

2109

ვინცა კრავნი გააკრავნა და თიკანნი გაათიკნა,
 მანვე თხანი თიკანთაკან გაარჩივნა, გააბლიკნა,

გონიერნი გაამაღლნა, სულნი მათნი მოირიკნა;
ერთმანერთსა ეზიარნეს, რამანცაღა ჩამოდრიკნა

ა. გაკრავენა EM'X'; კრავე გააკრავე BCGHU', კარავე გაკრვა X, კარავენი გააკარავენა F'; თიქანი BCDEFNHIJOVXG'M'S'U'X', თიქანნა F'L', გაათიქნა B, გათიქნა EM'X'.

ბ. თიქანთაგან] ცხვართაგანა FI, თიქნთაგან X, ცხოვართაგან V'; გარჩიენა EM'X', გაარჩიევა GHJOG', გარჩიევა X, დარჩიენა U'; გაბლიქენა EM', გააბლიქენი FJS', გათბლიქნა X, გაბლიქნა X'.

გ. გონიერი F; გაამაღლა EDHJO, გაამღლნა I, გამაღლა X, გამაღნა X'; სული G; მოარიკნა E, მოირცევენა G, მოირიქნა FJXU', მოიდრიკნა OG', მოირიკნა F'L'S'.

დ. ერთიანეთსა VG', ერთმანერთი U'; ეზიარნენ J; რამანცანი FI, რალამცამან G, რამცა ვინ V', რალამანცა H, რალამცაღამ OG', რამანცალი X, რამამცა მან U'; ჩამორეკნა GHU', ჩამოდრიკნა J, ჩამოდრიქენა X.

2110

მითქემს და კვლავ ვსთქვა სოფლისა სიცრუე კვლ და
კვლადობა;

იგი გარდახდეს, გაისმა ოდენ ამბავი მათობა,
სადაა კბილთა სითეთრე, ანუ ლაწვთაღა ნათობა,
მტკერად შექმნილა, წაუხდა მათ მათი სასიათობა.

ა. მათქემს X; და კვლავ] კვლაცა H'N'; კვლა L'X'; ვთქვა HOG'; კვლა ვთქვა BCEFIVX; სოფლის XU'; სიცრუე BDEFGHIJ UVXG'H'N'U'X'; კვლავ DOM'S'U', კვლავ G', კვლა—L'X'; კვლა და] კვლად M'; კვლაობა X, კვლავდობა U', კვლადო... E; სიცრუე... კვლადობა] სიცრუე და კვლა დობა D'.

ბ. გარდახდა G, რა დახდეს H'N', გარდაკიდა U'; გასმია EH'M'N', გაისმა X; ოდეს D'X'; ამბავთა FIH'N', ამბვისა OG', ამბვი X, ანბავი U'; ნათობა] მნათობა D'F'L'X'S'.

გ. სადა EM', სად არის GJXU', საადა H'N', ტკბილთა სიკეთე D'; სითეთრე] სიკეთე F'L'X', სინათლე U'; ლაწვთაგან GHJU', ლაწვთა I, ლწვთაგან X; მნათობა DGHJVXD'F'S'U'X'; ანუ... ნათობა] და ანუ ლაწვთა სათობა FH'N'.

დ. მტყერად B, მტერად D'X'; შეიქნა BGHU', შექნილა EJO UVG', შექნილან FID'F'H', შექნილი X, შემქნილან L', შექმნილან N'S'X'; წაუხდათ D'F'H'L'N'S'X'; მათნი J, მთი X.

აქა ფრიდონისაგან ორგანსჳე მისვლა
და ტირილი და მოთქმა *

აქა—GID'F'H'L'S'X'; ფრიდონისაგან... მოთქმა] მისვლა ფრიდონისა და ტარიელისა და აეთანდილისა და მათთა ცოლთა ტირილი F, ფრიდონისაგან და ტარ... I, მოსვლა ფრიდონისა და ტირილი ძმობილთა მისთა ტაგრუსსა ზედან GU', მოსვლა ფრიდონისაგან... H, ...გან ორ...ვე მისთა ძმობილთა ოხე... დიდნი ტირილნი და კაი მოთქმანი T, მოსვლა ფრიდონისა ტარიელის აეთანდილის და მათთა ცოლთა ზედა დატირება H'N', მოვიდა ტირილით ტარიელ აეთანდილ ცოლი მათი იტირა R; ორგანვე... მოთქმა] მოსვლა და ორთა ძმა-ფიცთა ტირილი OG', და ტარიელის ძმობთა მისთა ტგრუსს X; ფრიდონისგან D'; ორგანვე—G', ორგანითვე S'; მისლვა UD'; ორგანვე მისვლა და]მოსვლა და ორთავე E; და—V; და + და D; მოთქმა]მო... C; ტირილი + ლე წყეულო სოფელო D'F'L'S'X'; და მოთქმა]—JUE'F'L', მეფეებისა M', მოთქმა და ტირილი E; მოთქმა + აჰი სოფელო B, + ჰი სოფელო წყეულო D, + მათი V.

2111

მოვიდა ფრიდონ ტირილით, ზახილით თავსა მცემელი, იხოკს და იგლეჯს და მოსთქვამს, არ უნდა გარდამცემელი.. მოიღო მეტად დიადი გლახაკთა მისაცემელი. უნდოდა, თუმცა ეპოვნა ლახუარი დასაცემელი.

ა. ტირილით] მალალი E, ტირილად FIH'N'; ძახილით J.

ბ. იხოკს GHEUXH'N'U'; და მოსთქვამს] ხმა მალლად FI, ხმა.. მალლა GEORXG'U', ხმა... H, წვერს მრავლად H'N'; და მოთქვამს L'.

* RX ხელნაწერებში სათაური მოთავსებულია 2121-ე სტროფის შემდეგ...

გ. მეტად დიადი] დიად მრავალი OG'; დიადი] მრავალი FGHIJTRXH'R'U'; გლახთა D; გლახათა FI; გასაცემელი BR. დ. უნოდა B; თუცა ER; ეშოვა G'; გასაცემელი R. ტაეპები: გ.დ. ~ FIIH'N'.

2112

ტაგრუსსა მიჯდა, მოსთქმიდა სმითა მით შვენეირითა; იგლეჯდა თეთრსა თმა-წვერსა, გაჭურის ბროლისა ჭერითა; მალლად იზახდა ვაგლახსა ტირილით, არ სიმღერითა, მართ წმინდად გაგლეჯილიყო ერთობ თმითა და წვერითა.

ა. ტაგრუსსა GHXU', ტაგრუს S'; მიჯდა]—GHXU', მისცდა D', მისჯდა X'; მოსთქმიდა] იზახდა FIRH'N', ტიროდა OG'; ხმითა მით] ამ ხმითა და მითვე GHXU'; მშვენეირითა EH'N'X'.

ბ. იგლეჯდა] ტაგრუსსა D'F'L'X'; თეთრთა X; წვერთა VX; გაყრის ED'U'X', გაჭურიდა IH'N'; ბროლის IXH'N'; ჭერითა] ხელითა GXU'.

გ. მალლა GHXU'; იზახდა HJXF'L'U'; მალლად იზახდა ~ FGHIXH'N'U'; ვაგლახსა—S; ტირილით] + ვაებით J, ტირელით X, ტირილი S'; არ სიმღერითა] არა მღერითა GU', არ მღუღრათა X, არ სიმღრითა H'N'

დ. წმიდად BCEUG', სრულად DFIVD'F'H'L'N'S'X', წმინდათ H; გაგლეჯილიყო I; ერთობ] იგი FIIH'N', ოდენ R, ორთობ F'S'. ტაეპები: ბ.გ.დ.ა. D'F'LH'

2113

თქვნა მეტად კარგნი სიტყვანი ფილასოფოსთა ცნობისა, რომე ხორხითა იტეოდა მსგავსი დაგითის. მნობისა:
„მე, გლახ, ვით მოკვთქვა სიკეთე თქვენისა ცხენოსნობისა, ან ვით მოკეთვალო მოკლული. თქვენისა მშვილდოსნობისა!

ა. თქვა BDEFGHIJQVXD'G'F'H'L'N'S'U'X'; კარგი EGHJQXG'; U'; სიტყვები GJU'; ფილოსოფოსთა CUG'H'N', ფილასოფსათა X; ცნობისა] ბრძნობისა FIJRH'N', ცნობითა GOG'U', ენითა X.

ბ. რომე] რომელს H'N'; ხორხითა] ხარკითა X, ხორციითა D'F'L'U'X', მგზავსი EGJVX, მგზავსი O, მსგავსი G', მგზავსი U'; დავითს

U, თავითის X; მსგავსი დავითის ~ FJH'N'; ძნობისა] ბრძნობისა FJ, ძმობისა GRX, ხმობითა OTG', ბძნობისა V, მნობისა S', ძნობითა U'.

გ. გლახ—FIH'N'; ვითა FIJH'N'; მოვთქვა BEFIV, მოვსთქვა DGHOXD'G'F'H'L'N'S'U'X', ვპოქვა J; თქვენის X; ცხენოსნობითა GOXU'.

დ. ან] ანუ FIH'N', თან X'; მოვსთვალო BCDGHJOD'G'F'L'S'U'X', ვთვალო FIH', მოვსთვლო X, ვსთვალო N', თქვენისა] ხელფიცხად T, თქვენის X, თქვენითა H'N'; მშვილდოსნობითა GOXU'.

2114

„რაზმთა მღეწელნო, უოველთ მებრძოლთა თქვენთა მღეწელნო, კვლავ ასპარეზად ტურფანო, უსწოროდ დამნაძლეველნო, თქვენ, ვისცა შველა უბრძანიო, უცხოხო შესაძლეველნო, აწ ცრემლთა ჩემთა დენასა, ხამს, თუ ვით გაუძლე, ველნო.

ა. მღეწელნო] მწყობელნო DRV, მფრეწელნო FHIXH'N', მფრეწელო GOG'U', მკობელნო D'F'L'S'X'; მებრძოლთა თქვენთა ~ FIRO'IG'H'N'; მძლეველნო] მებრძოლნო GU', მძლეველნო X, მძლეველნო L'.

ბ. კვლა BCFI, კვლივ G'; ასპარაზად E, ასპარეზათ FHIO, ასპარესად V, ასპარეზით G', ასპარეზთა H'N'; ტურფანო I; უსწოროდ] უსწორო CEOG', თქვენთავე სწოროთა GXU', თქვენთავე H, უცხოხო J; დამაძლეველნო DIRVD'F'H'L'N'S'X'; დამღეველნო E, მძლეველნო GU'; შესაძლეველნო J, სამაძლეველნო O, მღეველნო X, სიმამღეველნო G'.

გ. ვისცა] ვისაც DEROD'F'H'L'N'S'X', კაცის GHU', კაცსა X; შველა] შველად FIH'N'; ძებნა GHXU'; უბრძანით DVL', უბრძანით EGX, უბრძანეთ R, უბრძანოთ U'; უცხოხო] უსწორო E, უცხო X'; დაუძლე... E, მესამღეველნო FIH'N', მესამძლეველნო GU', დამამღეველნო J, შესამღეველნო X.

დ. აწ] ამ FIH'N', ამა R; ცრემლთა ჩემთა] ~ BCEFIJROH'N', ცხელის ცრემლის H, ჩემი ცრემლთა G'; ცრემლთა ჩემთა დენასა] ჩემის ცხელის ცრემლის დენათა G, ჩემსა ცრემლსა ენასა X, ჩემის ცხელის ცრემლისა დენით U'; ხამს] ხამსცა FIN', სამ R, ხამსა H'; თუ]—EGIRU', თუცა R; ვით]—FRH'N', ვითა GU'; გა-

უძლე] გაუძლე X, გაუძლე F'L'; გაუძლე ველნო] გაუძლევეანო E,
დაუძლეველნო U'.

2115

„თქვენებრ ტაცსა ვის დაჯდების, ვინ მოჰკაზმავს სრასა
სრულად,
ან ნადიმსა ვინ გარდისდის ზნე-უკლებსა, ჯაკარ-სრულად?
ვითამც დავრჩი მე უთქვენოდ, ვიგონებდე ამას რულად?
ცოცხალი მე არ ვიქნები გაკიცხული, გაბასრულად.

ა. ტახტი X; დაჯდების] მოჰკაზმავს G, მოჰკაზმავს X, და-
ჯდების H'N', მოკაზმავს U'; ვინ] ან DVF'L'N'; მოჰკაზმავს] მოკაზ-
მავს ED'X', დაჯდების GU', მოჰკაზმავს U, დაჯდების X; სრას- X.

ბ. ნადიმად FGRXU'; გარდისდის] გამგზავსო F, განათლდეს
GXU', გამსგავსო R, გადისდის D', გამსგავსოთ H', გამგზავსოთ
N'; ზნე-უკლებლად BCDGJVF'L'X', ზნე-უკლებლად EX, ზნე-უკლე-
ბნო FIH'N', ზნე-უკლებო R, მზე-უკლებლად DU'; ჯავრ- X.

გ. ვითა J, ვითამ X'; დავრჩიკიდევ GU', დავრჩე J, კიდევ
X; ვითამც... უთქვენოდ] მე უთქვენოდ როგორ დავრჩე FIH'N', მე
უთქვენოდ რა ვიქნები R; რულად] არულად BDEFGHIJXF'U'L'
N'S'U'X'; ვიგონებდე ამას რულად] გაკიცხული გაბასრულად R.

დ. ცოცხალი მე არ] ან ცოცხალი რა BCDEFGLJVD'F'H'L
N'S'U'X', ან ცოცხალი როგორ R, აწ ცოცხალი რა X; ვიქნები]
ვიქმნები EH'N', დავრჩე R; გაკიცხული გაბასრულად] ვიგონებდე
ამას რულად R; გაბასრული D'.

2116

„თინათინს, ნესტან-დარეჯანს ვით მოუთქვნა სინაზენი!
ტანი მჭევრი აღვის მორჩი, ჰირი მჭვრეტა ამაზრზენი,
ბროლ-ბადახში, ლალ-გიშერი, მარგალიტთა შენათხსენი.
საუბარი სიტყვა-ტკბილი, ვერ მჭვრეტელთა ამაგზენი“.

ა. თინათინს + და BC, თინათინ GD'F'L'S'X', თინთინ X,
ფრიდონ U'; ნესტდარეჯანს BC, ნესტანდარიჯანს E, ნესტან-და-
რეჯას X; თინათინს ნესტან-დარეჯანს ~ H'N', ვით] თვით BCF

·GIJXU', კვლა E; მოუთქვა GHJH'N'U', მოეთქვა X, მოუთვნა D'E'L', მაუთქვან S', მოუთხრა X'; ვით... სინაზენი] მთვარეობა ორნი მზენი R; სინაზენნი H'N'.

ბ. ვქვერი U', მქვერნი H'N'; ტანი... მორჩი] ალვის შტონი (ნორჩი X, რტონი U') ტანი მქვერი GXU'; ალვისა S'; მორჩი] ნორჩი FIJL', ნორჩნი H'N'; პირნი H'N'; მქვერეტი D'X'; ამაზრ-ზენნი H'N'.

გ. ბალახში BDEGJVXD'F'L'S'U'X'; ბროლ-ბადახში] იაგუნდი FIR, იაგუნდნი H'N'; ლალ-გიშერი] ალვის შტონი G, ანვის ნორჩნი X, ლალ-გიშერნი H'N', ალვას რტონი U'; მარგალიტი BDEF' GHIRVD'F'L'S'U'X', წარგალიტნი XH'N'; შენათხზენნი H'N'.

დ. ვერა E; ამაგზენი] ამაზრ... E, გასაზრზენი GIU', ამაზრ-ზენი J, გასაზენი X; საუბარი... ამაგზენი] აწ გარდახდა მათგან შუქნი საწუთროსა მონათენი (მონათენნი H'N') FIRH'N'.

ტაეპები: ბ. გ. GHX. შდრ. 2119-ე სტროფი.

2117

ფრიდონ მოსტქმიდა ოთხთავე, ორთა და ორთა ტიროდა, მალლად იხასდა ვაგლასსა, მართ ვითა ლომი ევიროდა: «თქვენის პირისა ჯავარი აღარა ლალად ჭვიროდა», იტყვის: „თუ მოვჭკვლე, რა მგამა, რადგან დამაგდე, გპიროდა.

ა. მოსტქმიდა BCU, მოთქმიდა EX, მოთქუმიდა R, მოსტ-ქმოდა S', მოსტქამდა U'; ოთხთავე] ორთავე DEGJRUUVNS'D'U'X', ორთვე F', ორთა L'; ორსა და ორსა GHJXU'; და ორთა] მისთა L'; სტიროდა D'.

ბ. იხახდა GJL'N'U'; მალლად იხახდა ~ F'IH'N', იხახდა მალლა R; ლომი] დევი J.

გ. თქვენი D'X'; თქვენის პირისა] თქვენისა პირის BCGU', მასცა შეშლოდა FR, მასცა მოშლოდა IH'N'; ლალვად D'; აღარა ლალად] აღარ ბროლ-ლალად F'IH'N', აღარი ლალდ X.

დ. მოვქვდე CEFIVD'F'H'L'N'U'X'; გამა ABCUX; რადგამა X; დამაგდეთ BGHVH'N'U', დაგაგდე EFJ, დამგდეთ X; გპიროდა] გამბოროდა X.

ნურადინ ფრიდონ მოსთქმიდა ორთავე მისთა მკობილთა, უქებს სიუხვე ჯაგარსა, ძოწ-მარგალიტთა წუობილთა, სისხლისა ცრემლთა ადენდა, უკლებთა, დაუშრობილთა, აგსებდა სიბრალეულითა უოველთა მუნ შესწრობილთა.

ა. ნურადინ — E, ნურვედინ X; ფრიდონ + ხმა. მალლად E; მოსთქმიდა] მოსთქუმიდა CU, ტიროდა U',... ოდა H, — X; ორთვე X; ძამობილია X.

ბ. უქებს] უქო GXU', უქის J, მათსა N'; სიუხვეს H'N'; ჯავარი GJU', არი H, ჯავრი X; ძოწ-] მათ FI, — X; ძოწ-მარგალიტთა] ძოწ მარგალიტსა DD'L'S'X', მარგალიტითა GHU'; ძოწ-წუობილთა] მათ გმირთა ყველგან ხმობილთა H'N'.

გ. სისხლის GXU'; ცრემლსა BJ, ცრემლითა GXU'; იდენდა U'; უკლებსა FII'N'; უკლებად GHV; უკლებლად JXU'; დაუშრობელთა EJ, დაუშრობილთა F, დაშრობილთა H, დაუშრომელთა XN'S'U'.

დ. ვსებდა D, აგსებად S'; სიბიალულთა X; ყოვლთა BC; მუნ—FGHJ'N'U'; შემოსწრობილთა BCGHU'; შემსწრობელთა EX შემოკრებულთა FIN', შემასწრობელთა J, შემოკრებილთა H'.

ტაეპები: ბ.გ. ~ GUX.

თინათინს, ნესტან-დარეჯანს კვლავ მოუთქვნა სინაზენი, პირი მზისა უნათლესი, თმა გიშერი ვითა ტევრნი:

„აწ ვაგლას მე, ვით დამაღეთ შუქთა სსიენი ბევრის ბევრნი, პი, პი, ჩემთვის მოიწიენა საშინელნი მოსაწევრნი!“

ა. თინათინს + და BC, თინათინ DGHXD'F'L'S'U'; ნესტან-დარეჯანს BC, ნესტანდარიჯანს E, ნესტან-დარეჯან GH', ნესტან-დარეჯანს X, ნესტანდარეჯანს D'; კვლავ BCEXV, კვლავ G; მოუთქვა CEJX, მოთქვა G, მუთნა D', მოუთვნა F'L', მოსთქვნა U'; სინაზენი] ტანი მპევრი BCJ, ბევრით ბევრი (ბევრნი U') GXU', სინაზენნი D'.

ბ. მზეთა J; გიშრისა C; ტევრი BCEGJXU'.

გ. ვაგლახ მე] ვაგლახთა H, ვგლახთა X; მე] და GU'; ვითა X; დაემაღეთ D'F'L'S'; ბევრის] თმისა G, მეტის J, ვითა X, თმის U'; ბევრი BCEJD', ტვერი GXU'.

დ. ჰაი ჰაი BCEGHUS'U', აჰი ჰაი J, ოეე ოე D', ჰე, ჰე FL'; ჩემთვის] ჩემსა თავსა GU', ჩემს H, თავსა ჩემსა J, ტემსა თავსა X; მოიწიენა] მომეწიება BCE, რა მოგვესწრა GU', მიიწიება J, რა მოგვესწრა X; საშინელნი] საშინელი BCE,—GJXU'; მოსაწევერი BC EGJU', მოსწევაი X, მოსაწევეარნი S'

ზღრ. 2116-ე სტროფი.

ფრიდონ ტარეელს და ნესტანდარეჯანს, ავთანდილს და თინათინს ტირის, სულთქამს და ჭკლოვიარობს D

2120

ამისთანათა სიტყვითა გრძლად და გულ-მდუღრად ტიროდა; მერმე ადგა და ქვანიცა ტიროდეს, ასრე სულთქმიდა;

ტაგრუსსა გაესალამა, ტანსა ძაძასა იცმიდა,

თავსა ნაცარსა იურიდა, არა გვირგვინსა ირქმიდა.

ა. ამისთანითა CIJX, ამისთანისა GH, ამისთანის U'; სიტყვი-თა] სიტყვით X, სიტყვით S'; და—N'; მდულრედ S'; ტიროდა] მოს-თქუმიდა BCE, მოსთქმიდა IJH'N', სტიროდა D'U'.

ბ. ადგეს E; ქვანიცა] ვთქვა ვითა GU', თქვენიმცა JX; ტი-როდა EJ, ასე D'; მერმე... ასრე] მისგან ქვანიცა სტიროდეს როს იგი მწარედ H'N'; ტიროდეს ასრე სულთქმიდა] ასრე სულთქმითა ყვიროდა GXU'; სულთქმიდა] მოთქუმიდა B.

გ. ტაგრუსსა] ტახტებსა GHXU'; გაესალამეს GHU', გაესა-ლამნეს X, გაესალმიდა H'N', გაესალმა S'; იცუმიდა BCU; ტანსა ძაძასა იცმიდა] ტანს ძაძას იცმენ გვიროდა GXU'.

დ. თვისა X; არა] ართუ JN', არ X, + თუ H'; გვირგვინს L'; ირქუმიდა BU, იქუმიდა C, იდგმიდა DFVD'F'H'L'N', ირქმო-და DX, ადგმიდა S'; ირქმიდა]... J.

2120₁

შინა მოვიდა, შინ მოკვდა ფრიდონ მათისა სეგდითა;
მათს უკან აღარ ვარგეთო არცა კარკისა ბედიითა;

თვზლნი დაუღბა ბედ-კრულსა საგონებლითა მეტითა.
ნურადინ იუო მორჭმული ღარ-საქონლითა დიდითა.
(J, ფ, 198 r).

- ა. შიან შიეიდა X; მათასა X, მათითა U'.
- ბ. მათ HGXU'; კარგ იუო X.
- გ. დაუღბათ H, დაუღბეს X; -კრულთა X.
- დ. ნურდინ X; საქონლთა X.

2121 (1665)

გასრულდა მათი ამბავი ვითა სიზმარი ღამისა.
გარდასდეს, გავლეს სოფელი, —ნახეთ სიძუხთლე ჟამისა! —
ვის გრძლად ჰკონია, მისთვისცა არის ერთისა წამისა.
ვსწერ ვინმე მესნი მელექსე მე რუსთველისა და მისა,

- ა. აბავი X, ანბავი U'; სიზმარი] აჩრდილი BCR, ჩრდილია E.
- ბ. გარდახდენ E, გარდახდა GXR'U'; გავლო GXU'; ნახეს J.
- გ. გონიან E, გონია J, ჰკონია VD'L'S', ჰკონა F', ჰგენია U';
მისთვისცა] სოფელი C, მისთვისცა R; მისთვისცა... წამისა] სოფელი
არის. მისთვისცა (მისთვისვე U') წამისა GHXU'.

დ. ვსწერ V'; ვწერ... მელექსე] მე მესხმან ვინმე დავსწერე
GHU', მესხმა ვინამე დავსწერე X; ვინმე ზესხი ~ ER; მე] იქ GU',
იგი HX; რუსთველისა და მისა] რუსთავისა დამისა DVD'L'S', რუს-
თველისა თემისა ER, რუსთავლისა დამისა J, რუსთავისა თემისა
HGU', რუსთველის თემია X, რუსთაველის დაბისა R', რუსველი-
სა და მისა Y'.

2122 (1666)

ქართველთა ღმრთისა დავითის, ვის მზე მსახურებს სარებ-
ლად,

- უსე ამბავი გავლექსე მე მათად საკამათებლად,
ვინ არის აღმოსავლეთით დასავლეთს ზართა მარებლად.
- ორგულთა მათთა დამწველად, ერთგულთა დამამაგრებლად.
- ა. ბართველთა X; ღმრთისა] მეფის V'; დავითის] დავითას X,
დავის F'L'; ქართველთა ღმრთისა. დავითის] დავითის ქართველთა

შეფისა FJR; ვის] ვინ E; ვის... მსახურებს] შზე მსახურებდა J; სარებლად] მარებლად EIJ, მართებლად R.

ბ. ამაბვი X, ანბავი U'; მადათ S', მათდა V'; მე მზათად ~ FI; საკამათებლად] ლხინთა მარებლად BCJ, მოსახმარებლად FIR.

გ. აღმოსავლეთათ X; დასვლეთს X, დასავლეთ R'; ზართა] მათად GXU', გზათა J; მარებლად] მართებლად.

დ. მათთა] მისთა E, მათათა X, მათა Y'; მისთა ორგულთა FIR; დამწველთა GXU', დაამწველად S'; ერდგულთა DGY'; დამამაგრებლად] გამამაგრებლად BC, გამახარებლად DFJRVL'S', მამაგრობ... E. მაგულოვნებლად GU', მიმამაგრებლად J, გამამაგრებლად X, გამახარებლად D'.

2123

მე ვოქვი ქება თამარისა და სმელთა შინა მნათისა,
ვოქვი მათი ქება, მიზეზად მქონდა ქებისა მათისა.
რომანულისა თვალისა, მის ბროლისა და სათისა,
მემცა ვით მექო, ვერ აქებს, ბრძენნი თუ შეკრბენ ათისა.

ა. ვსოქვა D'F'L', ვოქვა S'; თამარისი C, თამარის X; და—
—GJXD'F'L'U'; შინა] შინა FI, შიგან GXU'; მნათობისა GHU',
მანათისა JL'S', მოთობისა X.

ბ. ვსოქვი D'L'; მათი—V, ამათი S; მათი ქება ~ FIR; მიზეზად] მისისა და FJR'; მქონდა ქებისა] გულს მქონდა ქება X; ქებისა] ხმოებისა D'.

გ. რომანულის თვალის X; მისი GXU'; ბროლისა XS'; და—
GX'S'U'; სათისა] სანათისა D', საათისა L'S'.

დ. მემცა] მერმეც U'; მექოს J, ვაქო V; ბრძენი DGJVD'F'LU';
თუ—GU'; შემოკრფეს GU'; შეკრფეს H, შეკრბენ S'; თუ შეკრბეს
ბრძენი E, თუ ბრძენი შეკრბეს FI, ბრძენი თუ შეკუფერეს X; ათის-
სა] მათისა GHU', ათისისა S'.

2124 (1667)

დავითის ქნანი ვითა ვოქვენე სიჩალსე-სისაფეთანი,
ესე ამაბვი უცხონი, უცხოთა სელმწიფეთანი,
პირველ ზნენი და საქმენი, ქებანი მათ მეფეთანი,
კჳპოვე და ლექსად გარდავჳოქვენ, ამითა ვილაუფეთანი.

ა. ქნანი] ქება J, ქნარი H'N'R'U'V'Y'; ვითა] ვერა GXU' ვპთქვენ CDY', ვთქვენ EH'N'S', ვქენ GU', ვთქვა J, ვაქენ X, ვსთქვენ D', ვსთქვენ V', ვსთვენ F'L'; სიჩალხე] სიახლე J; სიხალფეთანი U'.

ბ. აშბაენი CEFID'R', ანბაეი U'; უცხონი] უცხონო F, უცნობი S'; უცხოთა] უცხოთ X; ხელმწიფეთანი] ხემწიფეთანი DY', მათმეფეთანი FJ.

გ. სათქმენი X; ქებანი მათ მეფეთანი] გმირთა მათ ხელმწიფეთანი FI.

დ. ვპპვე D, ვპპოე FI, ვპპოე D'F'N'L'M'S'U'; და—F'S'; დალექსად ~ D'L'; გარდავთქვენ BCFIVH'N'Y', გამოვსთქვი E, გამოვთქვი U', გარდავსთქვენ V', გარდავსთქვი GJ, გარდავთქვი X* გარდავსთქვენ D'F'L'S'R'; ამით FI, ამითი X, ამითი R', ამით მე V'; ვილაფეთანი BC, ვილაყბეთანი DGHVXDF'L'S'R'U', ვიალფეთანი EJ, ვიალაფეთანი F, ვილაყბეთანი I.

ტაეპები: გ.დ. ~ FI.

2124¹

დასრულდა ესე აშბაეი მათ ხელმწიფეთა დ[იდის]ა,
[ა]მოდ სასმენი, ბოლო-ჟამ საბრალო არსთა კი[დის]ა.
[მო]ევრენი ვინცა იყურებთ, არ ჩავარდნაა ხიდისა,
ნახეთ, გასინჯეთ სიცრუე სოფლისა ამა ფლიდისა!
(F, ფ. 232 r).

ა. ანბაეი U'.

ბ. სასმენელი U'; ბოლოს ჟამ H'N', ბოლოდ ჟამ U'.

გ. მოყვრენი] მხედველნი H'N'; ვინც U'; იყურებთ] ხედვიდეთ H'N'; ჩავარდნა U'.

დ. სიცრუე N'.

2124²

ცუდია ესე სოფელი, ვითა სიზმარი ღამისა!
არ მამეხმარა საჭურჭლე დედისა, არცა მამისა;
უხანობისა ქარი ქრის, ვითა ერთისა წამისა,
[ოხრად] გახდების აერი ტურფისა თვალ-წამწამისა.
(F, ფ. 232 r).

ბ. მომეხმარა H'N'.

დ. ჰაერი H'N'.

2125 (1668)

ესე ასეთი სოფელი, არკისკან მისანდობელი,
წამია კაცთა თვალისა და წამწამისა მსწრობელი!
რასა ვინ ეძებთ, რას აქნევთ? ბედია მაუივნებელი,
ვის არ შეუცვლის, კარკია, ორისაჲ იუოს მხლებელი.

ა. ესეა G, ესია U'; ასეთი]ესე GU'; ესე ასეთი სოფელი] ეს არის სოფლის საქმენი X; არვისგნით CS'; მისნდომელი X, მისანდომელნი F'L'.

ბ. თველისა X, და წამწამისა] დაწამწამება G, ...ამებ... H, და წამწამები X, და წამწამისა S'; მსწრებელი DF'S'; მსწებელი L'.

გ. ვის H'N'U'; რასა ვინ] რასათვის GU', რასათვის J, რასათვის X; რასა ვინ ეძებთ] რასათვის ეძიებთ B, რას ვინ ეძიებთ C; აქნევთ] ქნევთა X; ბედია] ბუდეა H'N'; მაყივნობელი B, მიყივნობელი C, მოყივნებული E, მაყივნებელი S'.

დ. ვინ არ შეგიცვლის GU, ვინ არის შეგცვლის X; ორსაჲ D; იუო GXU'; მხლებელი] მწყობელი BCJ, ხლებული E, მპყრობელი GHXU', მხლობელი H'N',

2126 (1669)

ამირან დარეჯანის მე მოსეც უქია ხონელსა,
აბდულ-მესია—შავთელსა, ლექსი მას უქეს რომელსა,
დილარგეთს—სარკის თმოგველსა, მას ენა-დაუშრომელსა,
ტარიელ—მისსა რუსთველსა, მისთვის ცრემლ-მეუშრომელსა.

ა. ამირან დარეჯანი X; აქებდა BCE, აქებ... I; ხომელსა B.

ბ. აბდულ მესია]... მესხია E; შავთელი EX; მას]მის S'; უქეს]... ამს H, უთქვამს EX; ლექსი მას]... მას I; ლექსი მას უქეს რომელსა] მას ენა დაუშრომელსა B, მას უთქვამს ლექსი რომელსა U'.

გ. დილდარგეთ BFJR', დილარგეთ C, გილარგელს X, დილარდექ H'N'; სარკისს C, სადგარის X; დილარგის სერგის U'; დაუშრომელსა EU, შეუშრომელსა X; მას ენა-დაუშრომელსა] ლექსი მას

უქეს რომელსა B, მისთვის ცრემლ შეუშრომელსა D'; სარგის... დაუშრომელსა]... I.

დ. ტარიელ].. ლისთვის E; მისსა] მისა BY', შოთა V'; ტარიელ მისსა] ტარიელისთვის X; შეუშრომელსა CDHVXF'R'L'S', შეუშინობელი... E; მისთვის ცრემლ-შეუშრობელსა] მას ენა დაუშრომელსა D'.

ტაეპები: გ.დ. ~ BFIU.

21261

დიდება შენდა, დიდება, ღმერთო ეოვლისა მპურობელო,
ჩვენ უღირსთაგან უცნობო, ენითა მოუთხრობელო,
ცასა და ცისა მნათობთა საკვირვლად მამრუნებელო,
ქვეყნისა ქართა, ჰაერთა და ზღვათა შემწრწუნებელო!
(S', ფ. 167 v).

დაძატება

„ვეფხისტყაოსნის ხელნაწერთა ვარიანტების“ პირველ ნაკვეთში არ შესულა ის სტროფები, რომელთაც ხელნაწერებში ვარიანტები არ მოეპოვებოდათ. იმისათვის, რომ მკითხველს სრული წარმოდგენა ჰქონდეს პოემის ხელნაწერთა მთლიან მემკვიდრეობაზე, მათ აქვე ვებეჭავთ დამატების სახით:

11¹

ხარ თმათა მასთა სადარო. სურნელებისა იაო,
მომხედე შენთვის მტირალსა, თავი რას დაგიღიაო?
ზილფნი უმგზავსო ზუნბულსა, მოწსა აქეს კარი ღიაო,
შიგ ოცდაოთხს[ა] მარგალიტს უბია სამაიაო.
(II 743, ფ. 2r)

37¹

ვერვინ ხელეოს შესაფერ...
შორს იცნობის, თქვენც შეატ...
გონება და სიტყვის წუობა მას ჰქონია...
გაუსინჯეთ თავ-ბოლომდის სიტყვის გვა...
(D, ფ. 7r)

37²

მიჯნურნო, ხედავთ, რუსთველი თუ როგ...
სიტყვას შეგიძვობს საფერსა, როგორიც...
ტარიელს ველად გაატრობს, ასმათ გვერც...
ხან ღსინსა მისცემ სიტყვითა, ხან გ...
(D, ფ. 7r)

37³

მელექსეთ აწვრთნის, ნუ ცდილობ...
რა რომ ქართული შეგიძვრდეს, ველ...
დადრმობილს სიტყვას ვერ მის...
[მა]შინ დაიწეებს უწევტ...
(D, ფ. 7r)

რადგან კაცსა სიევარული საევარლისა ვერ ეთმობის,
 მისთვის მოსთქვამს მარად დღისით, მისთვის უველას მიენდობის,
 მამ რად გიკვიროთ შეფურება, რადგანაც ისი გულს ეგრძნობის?
 თავი მისთვის გაუწირამს, მისთვის სიკვდილსაც ესმობის.

(H 1079, ფ. 4r. მიწერილია აშიაზე).

47¹

[...] უმზეოდ ბრალთა, თუმცა შეეპურას ჩრდილოსა;
 [...] რომე ჭმუნვას ვარ მნელსა, არ სა[ა]ღვილოსა;
 [ვაჟი არა] მუავს, ქალია მართ ჩემსა საგაზრდილოსა;
 [ანრე მ]ით მხედავთ, მუნ ვიტუვი სიტუვასა საღრეჯილოსა.

(J, ფ. 4v)

59¹

[კვლა] მოახსენეს: „მეფეო, კქენით, რაც გიამებინა,
 [ღმერთმა]ნ ნიადგა ვგრე უოს საქმე თქვენისა ნებისა;
 [ჩვენ] ტახტი დავდგით, სიკეთე ვით ითქმის, ან შეენებინა?
 [მორით] მოვხვიეთ ფარდაგი, ზარქამი ატლასებისა“.

(J, ფ. 5v)

დ. მოვხვიედ J.

65¹

მერმე მოვიანეს ლაშქარნი, მის მზისა დამლოცველ[ია],
 რომე აივსო სრულობით მინდორი, მთა და ველ[ია];
 პირველად წადგა ავთანდილ, სოგრატ მას თანა მკლელია;
 გარდაეარეს გუარი, სთქვა: „ნიჩბით დასაგ[ველია]!“

(J, ფ. 6r).

68¹

[აწ] ნახეო მეფე თინათინ და მისთა შუქთა შუქობა,
 რომე მისებრივ სიუხვე ბუქსა თუ ჰქონდა ბუქობა!
 [მა]თრ იმა დღისა მნახავსა არსად ეთქმოდა უქობა,
 [მასც]ა ზარქამი ემოსა, ვის ჰქონდა მებალდუქობა.

(J, ფ. 6r)

როსტევეან ჰსჭკრეტდა მას უმასა, გლახ, დიდად განჰკვირვებული,
 უბრძანა მონას: „მიდიო, ვინ არს მზებრ განათლებული?
 მოვიდეს, ვნახოთ, შევიტკობოთ, რად არს-უე დატმუნებულნი?
 რა უმძიმს, რა სჭირს?—გვაცნობოს, ჰსწამს თუ ზე დასთა კრებული“.
 (H 1079, ფ. 12r. მიწერილია აშიაზე)

149¹

შინა მოვიდა ხელმწიფე, პირი შუქ-ფერმისდილითა,
 კარზედა მდგენი უღონოდ დახდეს შიძისა ზარითა;
 სახლი დაუსვდეს მოცული ოქრო-სკამ-დანადგამითა.
 „მარტო ავთანდილ მისმეთო“—ბრძანა სიტუვითა წუნარითა.
 (J, ფ. 12r)

179

ჩანგსა ჰკრავს პირ-მზე ავთანდილ, საწოლს ზის პერანგოსანი;
 იგ ხელობს, ვითა ბუღბული, ვარჯზე მღერს, ვითა მგოსანი;
 მას ტანსა მხნესა ჩაიცვა ტურფა რამ შესამოსანი,
 იგ შეურად მხესა პატიაობს ზანგი პირ-შავი, თმოსანი.

184¹

ავთანდილ ჰკადრა: „შეფეო, ბრძანე, რაცა გწადებოდეს,
 ვეჭობ, რომ თქვენი სიტუვითა ზღვას ცეცხლი მოედებოდეს,
 თვარ ქვეუნად რაცა მოგინდეს, არ ქნა, ვით მოგინდებოდეს?
 სასამსახუროდ ჭირსა და სასჯელს ვინმც ერიდებოდეს!“
 (J, ფ. 15r).

216¹

შენცა იცი, თინათინის სხივი მხესა უაღრესობს;
 გული ჩემი ვაახედე, იგი ჩემზედ ტალობს, კვესობს.
 აწ გიცხადებ დაფარულსა, გაპტე, რაცა უმჯობესობს;
 მონათათვის ბრძანებულის აღსრულება რჯულად წესობს.
 (H 1079, ფ. 18r. მიწერილია აშიაზე).

პაემანსა არ მოვესწრა, ნულარ იცდი, მოვჰყევე თურე;
 ამბე ჩემი ნაუბარი, საქმე ესე ადასტურე;
 ვა დაუჰკარგე ჭირთ ნასული, წასდა, რაცა ვიმსახურე;
 გაუმელავენე უმათა ჩემთა, ცრემლი სმირად მოიწურე.
 (J, ფ. 18v)

250

ტარიას ძებნად ავთანდილ მივა თეთრისა ცხენითა;
 მას რომ შეკაზმა უსდების, ვინძი თქვათ ქება ენითა;
 ხელს ეძებს თვითცა ხელქმნილი მარტო ცრემლისა დენითა,
 გულსა სჭრის ძაენი წამწამნი იგ ზედა-ზედა ძგერითა.

271¹

ავთანდილ უკუ ირბინა გვერდი მუაფარი, კლდიანი,
 გამხლტობს ირემსა ფერდსა ჰკრუ ისარი ორბის ფრთიანი;
 მას რომ გადაჰხდა პატიენი, აწ კაცი უნდა მხნიანი,
 მინდვრისა პირსა სადილად ჩამოსდა გულ-სევედიანი.
 (F, ფ. 25r)

300¹

ჰპრვა ავთანდილ ტარიელ [წინ]-უკან მინადენია;
 თითს უშვერს; თქვა, ღუ: „ის არის“, უსარის, არ თუ სწუენია.
 მაგრამ ტარიელს ახოვნად შეენიან სინაზენია;
 მოურწუავს გიძრის ღარითა ვარდი უვითელი ტენია.
 (L, ფ. 7r. მიწერილია აშიაზე)

300²

ავთანდილ მისდევს უკანა, ტარიელ მივა წინარე;
 მას შეეცვალა სალხინოდ იგ ჭირი მოუთმინარე;
 [იგ] ვითა მნათი ხელ-ქმნილი მოეძე მათ თანა ვინ არე?—
 [შე]სთხზვია ვარდსა ბროლი და მოწი გიძრითურთ მინა-რე.
 (L, ფ. 7r. მიწერილია აშიაზე).

უმასა შეჭურია ასმათი, უელსა აბჯინებს დანასა.
 რას ერჩის?—ვარდი დახურია, იგ კიდევ უფრო დ[ანასა].
 „მითხარ ვინ არის იგი უმა?“—ჰკითხედა ამის[თანასა]
 „არას ვიტყვიო“, იგ ვინმე ჰატყვი [აოად ანასა].
 [F, ფ. 10v. მიწერილია აშიაზე]

3791

უთსრა, თუ: „დაო, არა ვარ სულ ცნობა-დაკარგულია,
 მიჯნურობისა შმაგობით ხელთა არა მაქვს გულია,
 მაგრამ ცოტაცა კვლავ ვიცი, რაცა რამ საკარგულია,
 ვინ ღირს-ა, კაცი გამოჩნდეს ჩემებრ თაუ-დაკარგულია“.
 (J, ფ. 31r)

3792

მოასსენა: კჰპოვე ვინმე მიჯნურობით გამოჰრილი,
 შენად მეზნად წამოსრული, დიდთა ჭირთა გარდახდილი,
 დაუგდია მისი მთვარე, აჰად ქნილა ფერ-მისდილი;
 ნახო, აწცა ვეადრების მზისა შუქთა მისგან ცილი.
 (K, გვ. 59)

4521

აქ გლოვა ტარიელისგან, სიკვდილი სარიდანისა,
 იგ სრულ შავითა შემოსა მის ლომ-ნაკვეთის ტანისა,
 იგ გლოვით გამოსასვლელად ჰატყვი ფარსადანისა,
 აწ დაბადება ქალისა მთვარულე მონავანისა.
 (L, ფ. 24v. მიწერილია აშიაზე)

4731

[იგი უებ]რო მნათი რა იქს სარ
 გამოჰკრთის მუნით სინათლე ამ შურა[სა],
 ეს ქვე მეს მისთვის უცნობო, იგი ტახტ[სა] ზის ზე რასა?
 წიგნსა იკითხვენ, სწამლობენ, სინჯვენ მაჯისა მგერასა.
 (L, ფ. 27r. მიწერილია აშიაზე)

დიდნი . . .

იგ ზაფრან . . . სრბებენ ლალ .

მტერ-დაცე[მულ]

(L, ფ. 27r. მიწერილია აშიაზე)

509¹

ზედ მოსდგომია ასმათი ტარ[იელს იქა მჯდომე]ლსა,
წიგნი მობრთვა იგ მისი, მზე ვერ უდარებს რომელსა;
სატავეთს წასლვა ებრძანა პირსა ელვათა მკროთომელსა,
გულსა დაედვა იმედი მას ლომსა ვეფხებერ მსლტომელსა.

(L, ფ. 31r)

დ. მსლტომელსა L.

510¹

[. . .]ების აჯილა, ამბავიც მოაქვს ზქარება],

[. . .] შეგროთო, უმისათვის ამას რა შეედარება?

ლაშქართა წვევინა უბრძანა, საომრად წაეუარება,

აწ ნახეთ მისი სიქველე, ანუ ხელ-ფერსთა ხმარება!

(L, ფ. 31r. მიწერილია აშიაზე).

519¹

რა ჰურობა გარდვისადე, დარბაზს მიველ მხიარული;

მეფემ ტბილად შემომცინა, დიდი აქენდა სიუგარული;

ნება ვსთხოვე სატაეთზედ, რაზმით მეწყო სიარული,

პბრძანა: „შვილო, აგრე ჰსჯობსო, შეანანო საქმე მტრული“,

(H 1079, ფ. 46v. მიწერილია აშიაზე)

შენიშვნა: ამ დამატებაში არ შევიდა 805¹-ე სტროფი, რომელიც დაბეჭდილია ვეფხისტყაოსნის ყუბანეიშვილისეულ (1956 წლის) გამოცემაში (გვ. 48), რადგანაც იგი წარმოადგენს 302-ე სტროფის ვარიანტს და მისი კითხვასხვაობანი აღწერსულია „ვეფხისტყაოსნის ხელნაწერთა ვარიანტების“ პირველ ნაკვეთში (1960, გვ. 149).

824¹ და 824² სტროფები ვარიანტებიდან ამოსაღებია (გვ. 431), რადგანაც R ნუსხის რესტავრაციის დროს შეცდომით შეერთდა სხვადასხვა სტროფის სიტყვათა ნაწევრები (შდრ. სტროფები 818 და 825).

რედაქციისაგან

ვეფხისტყაოსნის ხელნაწერებიდან ვარიანტების ამოწერასა და შემოწმებაზე მუშაობდნენ რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის თანამშრომლები და მოწვეული პირები. ყველა ისინი მოხსენიებულ არიან „ვეფხისტყაოსნის ხელნაწერთა ვარიანტების“ პირველ ნაკვეთში (გვ. 7—8). ამიტომ მათი გვარები შემდგომ ნაკვეთებში აღარ გავიმეორეთ.

რუსთველოლოგიური ძიებანი

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის სერია. საერთო რედაქტორი — ალ. ბარამიძე, სწავლული მდივანი — ი. მეგრელიძე.

1. ვეფხისტყაოსნის ხელნაწერთა ვარიანტები (4 ნაკვეთად): ნაკვეთი პირველი (სტრ. 1—557). გამოსაცემად მოამზადა სოლ. ყუბანეიშვილმა, თბ., 1960, ფასი 1 მან. 2 კაპ. ნაკვეთი მეორე (სტრ. 558—1100). გამოსაცემად მოამზადა ლ. კეკელიძემ, თბ., 1961, ფასი 1 მან. 2 კაპ. ნაკვეთი მესამე (სტრ. 1101—1658), გამოსაცემად მოამზადა მ. გუგუშვილმა, თბ., 1962, ფასი 1 მან. 4 ნაკვეთი მეოთხე (სტრ. 1659—2126), გამოსაცემად მოამზადა ი. ლოლაშვილმა, თბ., 1963 (წინამდებარე წიგნი).
2. ვეფხისტყაოსნის ძირითად გამოცემათა ვარიანტები, გამოსაცემად მოამზადა ვ. ბააკაშვილმა (იბეჭდება).
3. ი. ლოლაშვილი, რუსთაველი და თამარის ისტორიკოსთა ვინაობის პრობლემა, თბ., 1961, 88 გვ., ფასი 31 კაპ.
4. ვუკოლ ბერიძე, რუსთველოლოგიური ეტიუდები, შეადგინა და გამოსაცემად მოამზადა ი. მეგრელიძემ, რედაქტორი ს. ყაუხჩიშვილი, თბ., 1961. VIII, 320 გვ., ფასი 1 მან. 55 კაპ.
5. სარგის ცაიშვილი, ვეფხისტყაოსნის ძველი რედაქციები, თბ., 1963, 144 გვ., ფასი 49 კაპ.

ძირითად შეცდომათა გასწორება

სტროფის №№ და ტაქები	არის	უნდა იყოს
1ღ	—	დ. თუ უყურა... გაპარსულად არას
558 (420)ა	დილას BI;	გეარგებს საუკუნოს რა დღე იქნას აღ-
566 (427)ღ	მიხმო J,	სასრულად DU, მსმენელთათვის მარგე-
617 (475)გ	—	ბელი ყურნი მივსცეთ გულის სრულად
656 (512)ღ	დ. დავმიწდი დავმწდიC	OG'; მსმენელთა...ქ (ტაქის დანარჩენი
711 (564)ბ	მოგვხდომია R'.	ნაწილი მოხეულია); უყუროს D'F'L';
722 (574)ღ	პაჟთა E.	ქონაზონმა I; გაპარსულად გაბასრუ-
723 (575)ბ	თუცა ფიცის და O UA'	ლათ F, განბასრულად D'.
852 (694)ა	ან ნადვერი	დილასა შეეჯე დილას შეეჯე და BI;
1188 (1005)	1188	გიხმო J,
1198გ	შეყრილთა G	მკვრეტელთა მკვრეტელნი .J.
1198ღ	შეყრილთა F'L'Q'	დ. დავმიწდი დავმწდი C; ჰკრფებოდა
1295 (1111)	1295 (111)	ჰკრთებოდა BCEFGHKOYD'G'I'Y',
1322 ¹	(H 4499, გვ. 287).	კრთებოდა DHJLTUVE'F'L'Q'R',
1346 (1161)გ	კმანან I'Y'	მკრთებოდა Z.
1349 (1164)ბ	დავეედრე: დარბახს...	მოგვხდომია R'; ყველაი თქვენ მოგხდო-
იქვე ბ ვარ.	დავეედრე ABCFGNJ KLOPTA'	მია თქვენის მონობის მლოცია GJTF' L'Q'.
1377 (1192)	1377 (1392)	პატყუთა E.
1575 (1383)	—	თუ ფიცის და OUA';
1620 (1424)გ	—	არ ნადვერი
1624 (1428)	ლახვრითა მსობელი	1188 (1005)
		შეყრილთა GF'L'Q'
		1295 (1111)
		(S 4499, გვ. 287)
		კმანან DI'Y'
		დავეედრე: დარბახს:..
		—
		1377 (1192)
		ტაქები: ბ. გ. ~ RLF'Z.
		არ გაითხეს არ გარ ითხეს R.
		ლახვართ მსობელი

Варианты

рукописей поэмы Руставели «Витязь в тигровой шкуре»

Часть IV

(на грузинском языке)

Издательство Академии наук Грузинской ССР,
Тбилиси — 1963

დაიბეჭდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის
სარედ.-საგამომც. საბჭოს დადგენილებით

•

გამომცემლობის რედაქტორი ს. ჩიჩუა
ტექრედაქტორი ნ. ჯაფარიძე
კორექტორი ნ. ცხვირავაშვილი

გადაეცა წარმოებას 7.12.1962; ანაწილების ზომა 6×10; ხელმოწერილია
დასაბეჭდად 1.8.1963; ქალაქის ზომა 60×92¹/₁₆;
ქალაქის ფურცელი 17,0; საბეჭდი ფურცელი 34,0; საავტორო
ფურცელი 17,15; სააღრიცხვო-საგამომცემლო ფურცელი 17,42;
შეკვეთა 1389; ტირაჟი 600
ფასი 1 მან. 25 კაპ.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობის სტამბა,
თბილისი, გ. ტაბიძის ქ. № 3/5